

a

LOGİSTİKA

TERMİNLƏRİNİN İZAHLI

LÜĞƏTİ

Az 2015
616
"Azərbaycan Hava Yolları" QSC
Milli Aviasiya Akademiyası

İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyi
İqtisadi İslahatlar Elmi Tədqiqat İnstitutu

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının akademiki
Arif Mir Cəlal oğlu Paşayevin
rəhbərliyi ilə

102054

LOGİSTİKA TERMİNLƏRİNİN İZAHLI LÜĞƏTİ

104151

M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

ARXIV

ЗАО "Азербайджан Хава Йоллары"
Национальная Академия Авиации

Министерство
Экономики и Промышленности
Научно Исследовательский Институт
Экономических Реформ

CJSC "Azerbaijan Airlines"
The National Aviation Academy

The Ministry of Economy and Industry
The Institute for Scientific Research on
Economic Reforms

Под руководством
Академика Национальной Академии Наук Азербайджана
Ариф Мир Джалал оглы Пашаева

Under the leadership
of Academician of the Azerbaijan National Academy of Sciences
Arif Mir Jalal oglu Pashayev

ТОЛКОВЫЙ СЛОВАРЬ ТЕРМИНОВ ЛОГИСТИКИ

EXPLANATORY DICTIONARY OF LOGISTICS TERMS

AMEA-nın müxbir üzvü, filologiya elmləri doktoru, professor
N.A.Paşayevanın redaktəsi ilə

Müəlliflər: Texnika elmləri doktoru, professor Ə.T.Həzərخانov
İqtisad elmləri doktoru, professor V.I.Sergeyev (Rusiya Federasiyası)
Texnika elmləri üzrə fəlsəfə doktoru, dosent E.M.Nəcəfov
İqtisad elmləri üzrə fəlsəfə doktoru E.F.Qasımov
A.H.Qurbanov, H.Y.Turabov, P.I.İsmayılov, K.Q.Hüseynova, M.M.Mənsimli

Baş redaktor: İqtisad elmləri doktoru, professor V.M.Vəliyev

Redaktor: Filologiya elmləri doktoru, professor S.A.Sadiqova

Rayçilər: AMEA-nın akademiki, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor A.Ş.Mehdiyev
AMEA-nın akademiki, texnika elmləri doktoru, professor R.M.Əliquliyev
İqtisad elmləri doktoru, professor V.V.Dıbskaya (Rusiya Federasiyası)
İqtisad elmləri doktoru, professor V.D.Qerami (Rusiya Federasiyası)
Texnika elmləri doktoru, professor Ə.H.Tağızadə
Texnika elmləri doktoru, professor H.M.Əhmədov

Məsləhətçilər: AMEA-nın akademiki, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor A.C.Hacıyev
Filologiya elmləri üzrə fəlsəfə doktoru, professor N.Ə.Həsənzadə
Filologiya elmləri doktoru, professor İ.O.Məmmədli

«Logistika terminlərinin izahlı lüğəti»ndə 1300-dən artıq termin Azərbaycan, rus, ingilis dillərində, həmin sözlərin izahı isə yalnız Azərbaycan dilində verilmişdir.

Lüğətin yaradılmasında məqsəd, logistika sahəsində mövcud yerli və beynəlxalq təcrübəni əsas tutaraq, Azərbaycan Respublikasında istifadə edilən müvafiq terminlərin sistemləşdirilməsi, bu sahədə milli terminologiya bazasının formalaşdırılması və təbliği yolu ilə geniş istifadəçi auditoriyasında unifikasiya olunmuş danışıq frazeologiyasının formalaşdırılmasından ibarətdir.

Logistika sahəsində istifadə edilən, nəzəri və praktiki əhəmiyyət daşıyan çoxsaylı terminlərin daxil olduğu bu lüğət logistika, nəqliyyat, eləcə də iqtisadiyyatın digər sahələrində çalışan mütəxəssislər, elmi işçilər, tədqiqatçılar, sahibkarlar və müvafiq sahələr üzrə ixtisaslaşan təhsil müəssisələri tərəfindən istifadə üçün nəzərdə tutulmuşdur.

ISBN 978-9952-27-402-8

Logistika terminlərinin izahlı lüğəti

Bakı, Çapaşoğlu nəşriyyatı, 2015, 492 səh.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti yanında Terminologiya Komissiyasının 20.12.2013-cü il tarixli T-7 sayılı qərarı ilə nəşr olunur.

© Milli Aviasiya Akademiyası
© İqtisadi İslahatlar Elmi Tədqiqat İnstitutu

ÖN SÖZ

Müstəqillik illərində ölkəmizdə aparılan uğurlu islahatlar, milli inkişaf konsepsiyamızın davamlı həyata keçirilməsi, Azərbaycanda elmin inkişafını şərtləndirmişdir. Müasir dövrdə yeni nəzəri baxışların, konsepsiyaların meydana gəlməsi və inkişafı, qarşılıqlı əlaqələrin genişlənməsi nəticəsində inteqrasiya meyillərinin güclənməsi elmin müxtəlif sahələrində terminoloji bazanın dinamikliyinə təsir göstərməkdədir. İqtisadiyyatın və cəmiyyətin bir çox fəaliyyət sahələrinə nüfuz edən qloballaşma proseslərinin danışıq dilinə birbaşa təsiri nəticəsində elmlərin əsasını təşkil edən terminologiya dəyişir, yenilənir. Elmi-texniki tərəqqi, ictimai-siyasi həyatın inkişafı terminologiyanın fasiləsiz olaraq təkmilləşdirilməsini tələb edir.

Azərbaycan Respublikasında son illər nəqliyyat sahəsində sürətlə gedən inkişaf, elmin müasir sahələrinin, istiqamətlərinin yaranması, müxtəlif sahələrinin bir-birinə qovuşması yeni terminlərin və anlayışların yaranmasına səbəb olmuşdur. Bu baxımdan, logistika elmini xüsusi ilə qeyd etmək lazım gəlir. Logistika termini yunan mənşəlidir, ilk dəfə qədim Afinada və Romada geniş tətbiq olunmuşdur. Hazırda logistika, təchizat zəncirlərində və müəssisələrdə resurslardan daha səmərəli istifadə etmək üçün müxtəlif - ilk növbədə material və insan, həmçinin onları müşayiət edən informasiya, maliyyə və digər axınların idarə olunması üsullarını və problemlərini əhatə edir. Çağdaş dövrdə yeni nəzəriyyə və texnologiyaların inkişafı, tətbiq sahələrinin, həmçinin cəmiyyətdə istifadə dairəsinin genişliyi, onun terminologiyasının tənzimlənməsini zəruri edir.

Cəmiyyətin bütün sahələrini getdikcə daha çox əhatə edən daşıma axınlarının inkişafı nəticəsində yeni texnologiyalara ciddi maraq yaranmışdır. Bununla da logistika elminin yüksək sürətlə inkişaf etməsi bu sahədə işlənən və yeni meydana çıxan anlayışların ifadəsi olan terminlərin sayının da sürətlə artmasına səbəb olmuşdur. Belə bir şərait nəinki bu sahədə terminoloji lüğətlərin hazırlanmasını, həm də onlardan səmərəli istifadə etməyin öyrədilməsini zərurətə çevirmişdir. Xüsusən də bu ixtisasla bağlı ədəbiyyatlarda həmin sahədəki vəziyyəti əks etdirən yeni terminlər və sözlər dinamik inkişafdadır. Onu da qeyd edək ki, respublikamızın ictimai həyatının bütün sahələrində olduğu kimi, elmin inkişafı istiqamətində köklü dəyişikliklər baş vermişdir. Elmin sistemli şəkildə araşdırılması bu sahə ilə bağlı terminologiyanın inkişafına təkan vermişdir. Mütəxəssislər və elmi-tədqiqatla məşğul olan tədqiqatçıların araşdırmaları dil bazasının genişlənməsinə, yeni terminlərin, anlayışların yaranmasına səbəb olmuşdur. Məhz buna görə də, daşımalarla bağlı normativ sənədlərin tərtibi

zamanı qarşılaşdıqları çətinlikləri, əsas etibarını ilə də fikir ayrılıqlarını aradan qaldırmaq məqsədilə müvafiq sahələrdə istifadə olunan terminləri özündə əks etdirən bilən lüğətlərin ana dilində işlənilib hazırlanması zərurəti yaranmışdır. Qeyd olunanları nəzərə alaraq, təqdim olunan lüğətdə logistikada istifadə olunan terminlər toplanmış və onların ana dilində izahı verilmişdir. Lüğətin tərtibi zamanı o da nəzərə alınmışdır ki, logistikanın yaranma və inkişaf mexanizmlərinin eləcə də tədqiqat metodlarının riyaziyyat, fizika və bir sıra digər texniki və iqtisadi elmlərlə sıx əlaqədə olması, nəşr olunan istər nəzəri, istərsə də praktiki sahələrlə bağlı elmi əsərlər və ədəbiyyatların əksəriyyəti rus, ingilis və digər əcnəbi dillərdədir.

“Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” 30 sentyabr 2002-ci il tarixli Qanunun tətbiqindən sonra, logistika və nəqliyyat sahələrində bir çox elmi əsərlər Azərbaycan dilinə tərcümə edilərək yenidən işlənmiş və nəşr edilmişdir. Lakin bir çox hallarda rus və başqa dillərdən tərcümə edilərək, Azərbaycan dilində nəşr olunmuş materiallarda terminlər və termin birləşmələri mənaca düzgün müəyyənəndirilmədiyinə görə, lazımınca anlaşılmır. Göstərilən çatışmazlıqlar mütəxəssislər tərəfindən eyni terminlərin müxtəlif cür anlaşılmamasına gətirib çıxarır. Bütün bunlar logistikada işlənən söz və söz birləşmələrini özündə ehtiva edən rus, ingilis və Azərbaycan dillərində izahlı lüğətin işlənilib hazırlanmasının praktiki cəhətdən əhəmiyyətini əks etdirir. Oxuculara təqdim edilən, sözügedən lüğət məhz bu zərurətdən tərtib edilmişdir. Bu sahədə çalışan mütəxəssis, təhsil alan və öyrənənlər üçün nəzərdə tutulmuş lüğətə 1300-dən artıq termin və söz birləşmələri daxil edilmişdir.

Qloballaşma şəraitində beynəlxalq aləmə birbaşa inteqrasiya bir sıra alınma terminlərin dilimizə daxil olmasını, işlənməsini şərtləndirmişdir. Bunu nəzərə alan müəlliflər lüğətdə terminləri, termin-söz birləşmələrini lüğətçilik işində müəyyənəndirilmiş meyar və prinsiplər əsasında vermişlər.

Lüğətdən aydın olur ki, Azərbaycan dilində logistika ilə bağlı terminoloji sistem formalaşmışdır. Bunu nəzərə alan tərtibçilər yeni anlayışların ifadəsi üçün alınma sözlərdən çox sözseçmə prinsipinə – dilin lüğət tərkibində işlənən, onların qarşılığını dəqiq ifadə edən terminlərə üstünlük vermişlər. Müsbət haldır ki, lüğətdə terminlərin böyük bir qismi ana dilimizdə işlənən sözlərlə verilmişdir. Lüğət tərtib olunarkən bu sahədə mövcud olan əsas prinsiplərə riayət olunmuşdur. Beynəlxalq və alınma terminlər Azərbaycan dilinin qaydalarına uyğunlaşdırılmış və izahı verilmişdir. Terminlərin izahı elə qurulmuşdur ki, təsnifat nəticəsində onlar arasında yaranmış əlaqə itməsin. Beləliklə, lüğət logistikaya aid terminoloji vahidlərin ingilis, türk və rus dilindən Azərbaycan dilinə müvafiq ekvivalentlərinin formalaşdırılması sahəsində olan çatışmazlığı həll etmək baxımından olduqca əhəmiyyətlidir. Lüğətə bu

sahədə müasir biliklər əsasında formalaşmış terminlər daxil edilmişdir. Əsas məqsəd, logistika sahəsində həm ingilis, rus, həm də Azərbaycan dilində terminlərin geniş əks olunmasıdır. Lüğətdə logistika elminə dair anlayışların, terminlərin dilimizdə dəqiq ifadə edilməsinə və izahların əhatəliyinə ciddi fikir verilmişdir. Lüğət logistika terminologiyasının bir çox məsələləri üzrə məlumat almaq və tərcüməçilər, müəllimlər, tələbələr, ümumiyyətlə, öz elmi-praktiki fəaliyyətində bu xüsusi terminologiyadan istifadə edənlər üçün tərtib edilmişdir.

Lüğətin təkmilləşdirilməsi, onun termin bazasının zənginləşdirilməsi ilə bağlı yeni təklif və mülahizələrin olacağı təqdirdə, onların müzakirə edilərək konkretləşdirilməsi və nəzərə alınması istiqamətində tədbirlər görülməlidir.

Müəlliflərdən

LÜĞƏTDƏN İSTİFADƏ QAYDALARI

“Logistika terminlərinin izahlı lüğəti” kitabı, bir cild daxilində məqsədyönlü şəkildə birləşdirilmiş iki hissədən ibarət olmaqla, müxtəlif kateqoriyalardan olan geniş istifadəçi auditoriyası üçün əlverişli istifadə imkanı yaradır. Lüğətin birinci hissəsində terminlər (sözlər, ifadələr) Azərbaycan, ikinci hissədə isə ingilisi dili əlifbasının hərf ardıcılığı ilə yığılmışdır.

Lüğət üzrə axtarışın asanlaşdırılması, bu işə sərf olunan vaxt itkisinin azaldılması və ondan istifadənin optimallaşdırılması məqsədilə, kitaba daxil olan hər bir bölmənin aid olduğu hərf və onun ayırıcı xətti müxtəlif özünəməxsus rənglərdə verilmiş və kitabın frontal istiqamətindən tez nəzərə çarpması məqsədilə səhifənin sonuna qədər uzadılmışdır. Hər bir bölməyə daxil olan bütün səhifələrdə analogi qanunauyğunluq tətbiq edilmişdir.

Bütün səhifələr şərti olaraq iki yerə bölünmüş, soldan birinci seqmentdə terminlər, ikincidə isə onların izahı verilmişdir.

Kitabın birinci hissəsində hər bir termin Azərbaycan(Az), rus(Ru) və ingilis(En), ikinci hissəsində isə ingilis, rus və Azərbaycan dillərində, alt-alta ardıcılıqla, onların izahı isə yalnız Azərbaycan dilində olmaqla qarşısında göstərilmişdir. Eyni zamanda, müxtəlif dillərdə olan eyni sözlərin bir-birlərindən asanlıqla fərqləndirilməsini təmin etmək üçün, birincisi – tünd qara, ikincisi – kursivlə, üçüncüsü isə - normal formatda göstərilmişdir.

Bununla bərabər, bir terminin üç dildə verildiyini və bir çox sözlərin izah hissələrinin geniş olduğunu nəzərə alaraq, qarışıqlığı aradan qaldırılması və sözün ona aid olan izahat hissəsi ilə birlikdə (lüğət maddəsi) fərqləndirilməsi yolu ilə diqqətin yayınmasının qarşısının alınması və oxuma rahatlığının təmin edilməsi məqsədilə, kitab boyu bütün terminlər və onlara aid olan izah hissəsi bir-biri ilə növbələşən “rəng çaları” və “fon rənginin” ardıcılığı şəkildə əks olunmuşdur.

Bir neçə sözdən ibarət olan mürəkkəb terminlər, onları təşkil edən sözlərin ibarət olduğu hərflərin əlifba ardıcılığına uyğun olaraq verilmişdir (yəni, bu halda həmin termin bir söz kimi qəbul edilir).

Hər bir lüğət maddəsi birinci seqmentdə üç dildə verilmiş termindən, istifadə olunduğu halda ondan sonra mətərizə daxilində göstərilmiş həmin sözün sinonimi və ya sinonimlərindən, beynəlxalq aləmdə, ölkə daxilində istifadə ümumişləkliyindən asılı olaraq qəbul edilmiş, mətərizə daxilində göstərilən akronimdən, ikinci seqmentdə əks olunmuş izah hissədən, ondan sonra, dərhal alt hissədə göstərilən həmçinin izahı dəqiqləşdirən qeyddən, izahın aid olduğu sözlə mənə, məzmun baxımından əlaqəli olan digər bir sözə və yaxud sözlərə istinad əks etdirən “Bax” qeydindən ibarət ola bilər.

Hər hansı lüğət maddəsinin daha təfərrüatlı anlaşılması üçün onun materialları ilə assosiativ əlaqəsi olan digər anlayışlarla da tanış olmaq, eyni zamanda sinonim qismində verilmiş termindən əsas terminə keçid almaq üçün də izahatın sonunda “Bax” qeydinə keçid edilə bilər.

Üç dildə verilən terminin sinonimi və ya akroniminin dil qruplarından yalnız biri üçün verildiyi hallar da mövcuddur. Bu fakt ilk növbədə qeyd olunan sinonim və ya akronimin bu və ya digər dil qrupu üçün ümumişlək və ya qeyri-ümumişlək olmasından irəli gəlmişdir. Ümumi qəbul edilmiş akronimlərlə bərabər, həcmən azaldılması məqsədilə verilmiş lüğət üçün xüsusi olaraq müəyyən edilmiş akronimlərdən də istifadə edilmişdir. İstifadə edilmiş bütün akronimlər, ayrıca siyahı şəkildə hazırkı lüğətə daxil edilmişdir.

Bu və ya digər terminin ingilis dilində olan ekvivalenti qismində yalnız Böyük Britaniyada (BB) və ya yalnız Amerika Birləşmiş Ştatlarında (ABŞ) və yaxud həm BB, həm də ABŞ istifadə edilən terminlər göstərilə bilər. Məsələn, hazırkı lüğətdə “Ehtiyatlar” termini ingilis dilində olan iki ekvivalentə malikdir: inventory, stock. Onlardan birincisi əsas etibarilə 1950-ci illərin ortalarına qədər ABŞ-da, ikincisi isə digər ingilisdilli ölkələrdə istifadə edilmişdir. Lakin, 1990-cı illərin sonlarından etibarən, hər iki termin sinonim kimi həm BB, həm də ABŞ-da işlədilmişdir.

Həmçinin, akronimi olan hər hansı terminin lüğət maddəsinin mətnində istifadə edildiyi təqdirdə, onun yalnız akronim formasında ifadə edildiyi hallar da mövcuddur.

Müəlliflər lüğətə daxil edilmiş milli və beynəlxalq təşkilatlar barədə informasiyanın (bu məlumatlar həmin təşkilatlar tərəfindən dərc edilən nəşrlər, onların veb səhifələri və digər mənbələrdən əldə edilmişdir) dolğunluğuna, həmçinin ayrı-ayrı lüğət maddələrində göstərilmiş statistik məlumatların (bütün belə verilənlər rəsmi mənbələrdən əldə edilmişdir və ya onlar əsasında hesablanmışdır) tamlığına və dəqiqliyinə görə məsuliyyət daşıyırlar.

AZƏRBAYCAN DİLİNDƏ ƏSAS İXTİSARLAR

AAS	- Avtomatlaşdırılmış anbarlaşdırma sistemi	KNO	- Kombinə edilmiş nəqliyyat operatoru
ADR	- Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə beynəlxalq daşınması haqqında Avropa Sazişi	KNS	- Kombinə edilmiş nəqliyyat sənədi
Aİ	- Avtomatlaşdırılmış istehsal	QT	- Qruplaşdırma texnologiyası
AMS	- Anbar menecmenti sistemi	LDT	- Logistik dəstəyin təhlili
BA	- Biznes-administrasiya	LXP	- Logistik xidmət provayderi
BB	- Biznes-biznes	MAM	- Material axınlarının menecmenti
Bİ	- Biznes-istehlakçı	MEK	- Məhsulun elektron kodu
BİP	- Baş istehsal planı	MQTN	- Malın qlobal ticarət nömrəsi
BPYT	- Biznes proseslərinin yenidən təşkili	MRP	- Material resurslara tələbin planlaşdırılması
BRP	- Biznes resurslarının planlaşdırılması	MS	- Möçəndəyinq strukturu
BYD	- Beynəlxalq yol daşımaları	MTNS	- Məlumatların toplanılması və nəzarət sistemi
BTP	- Bölüşdürmə tələblərinin planlaşdırılması	MVİ	- Məhsul üzrə verilənlərin idarə edilməsi
ÇA	- Çəngəlli avtoyükləyici	NAY	- Natamam avtomobili yükü
ÇİM	- Çevik istehsal mərkəzi	NKY	- Natamam konteyner yükü
ÇİS	- Çevik istehsal sistemi	OAİ	- Orijinal avadanlıq istehsalçısı
EAN	- Avropa əmtəə kodu	3PL	- Üçüncü tərəf logistikası
EİM	- Elektron informasiya mübadiləsi	4PL	- Dördüncü tərəf logistikası
EUV	- Ehtiyatın uçot vahidi	RPI	- Rəqəmli proqram idarəetməsi
EVM	- Ehtiyatların vendor menecmenti	RTP	- Resurslara tələbatın planlaşdırılması
ƏDL	- Əlavə dəyər logistikası	SƏP	- Satışın və əməliyyatların planlaşdırılması
FEU	- Qırxfutluq ekvivalent	TEU	- İyirmi futluq ekvivalent
HDX	- Həyat dövrü xərcləri	TKY	- Tam konteyner yükü
HDQ	- Həyat dövrünün qiymətləndirilməsi	TMM	- Ticarət məlumatlarının mübadiləsi
İBT	- İlk başlanma tarixi	TPH	- Tələbin planlaşdırılma həddi
İGİÇ	- İlk girən, ilk çıxır	TSE	- Tədarük sifarişlərinin emalı
İGİP	- İstehsal gücünün ilkin planlaşdırılması	TSH	- Təkrar sifariş həcmi
İNV	- İntermodal nəqliyyat vahidi	TZM	- Təchizat zənciri menecmenti
İRP	- İstehsal resurslarının planlaşdırılması	UN /	- İdarəetmə, ticarət və nəqliyyatda elektron informasiya mü-
İTT	- İlk tamamlanma tarixi	EDIFACT	- badiləsi üçün BMT qaydaları
KDİ	- Kompüter dəstəkli istehsal	UN/	- Ticarət və nəqliyyat məntəqələri üçün BMT kodu
KDL	- Kompüter dəstəkli layihələndirmə	LOCODE	
KDM	- Kompüter dəstəkli mühəndislik	UNSM	- BMT standart mesajı
KKM	- Keyfiyyətin kompleks menecmenti	UPC	- Məhsulun vahid kodu
		ÜPPB	- Ümumi planlaşdırma, proqnozlaşdırma, bərpə

RUS DİLİNDƏ ƏSAS İXTİSARLAR ОСНОВНЫЕ СОКРАЩЕНИЯ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ

АЛП	- Анализ логистической поддержки
АП	- Автоматизированное производство
АСС	- Автоматическая система складирования
ГПС	- Гибкая производственная система
ГПЦ	- Гибкий производственный центр
ДКП	- Документ комбинированного транспорта
ДОПОГ	- Европейское соглашение о международной дорожной перевозке опасных грузов
ЕАН	- Европейский код предметов торговли
ИТЕ	- Интермодальная транспортная единица
КПИ	- Компьютерно поддерживаемое инженерия
КПП	- Компьютерно поддерживаемое производство
ЛДС	- Логистика добавленной стоимости
ЛПС	- Лимит планирования спроса
МДП	- Международные дорожные перевозки
МРП	- Планирование производственных ресурсов
ОЗЗ	- Обработка заказа на закупку
ОКТ	- Оператор комбинированного транспорта
ОПП	- Основной производственный план
ОППП	- Общее планирование, прогнозирование, пополнение
ОТД	- Обмен торговыми данными
ПЛУ	- Поставщик логистических услуг
ПОО	- Производитель оригинального оборудования
ППМ	- Планирование потребности в материалах
ППиО	- Планирование продажи и операций
ППР	- Планирование потребности в ресурсах
ПРР	- Планирование ресурсов распределения
ПТР	- Планирование требования к распределению
СМ	- Структура мерчендайзинга
СУС	- Система управления складом
ТЕУ	- Двадцатифутовый эквивалент
ТОС	- Теория ограничений
УЦП	- Управление цепями поставок

ЧПУ	- Числовое программное управление
ЭКП	- Электронный код продукта
ЭОИ	- Электронный обмен информацией
СИМ	- Соглашение о международной железнодорожной перевозке грузов
СМР	- Конвенция о договоре международной дорожной перевозки грузов
3PL	- Логистика третьей стороны
4PL	- Логистика четвертой стороны
UN / EDIFACT	- Правила ООН для электронного обмена данными в управлении, торговле и на транспорте
UN/LOCODE	- Коды ООН для торговли и транспортных пунктов
UNSM	- Стандартное сообщение ООН
UPC	- Единый код продукта

İNGİLİS DİLİNDƏ ƏSAS İXTİSARLAR MAJOR REDUCTION IN ENGLISH

ABC	- analysis – Analysis of a situation where items are grouped
ABC	- classification – Grouping of items in sequence of importance
ABC	- zoning – Assignment of storage locations according grouped items
ADR	- Accord European Agreement on transport of dange goods by Road
AGV	- Automatic Guided Vehicle
AİDC	- Automatic identification and data capture
AMR	- Advance material request
APS	- Advance planning and scheduling
AS/RS	- Automatic storage/retrieval system
ATP	- Available to promise
AWB	- Air way bill
B2A	- Business to administration
B2B	- Business to business
B2C	- Business to consumer
B/L	- Bill of lading
BOL	- Bill of labour
BOM	- Bill of materials
BOMP	- Bill of material processor
BPR	- Business process re-engineering
B-Q	- Batch Quantity replenishment (ordering system)
BRP	- Business resource planning
B-S	- Batch Period Replenishment (ordering system)
BW	- Balanced Workload
CAD	- Computer aided design
CAE	- Computer aided engineering
CAM	- Computer aided manufacture
CIM	- Computer integrated manufacture
CMR	- Convention relative au contrat de transport international de Marchandise par Rout
CNC	- Computerised Numerical Control
CNCM	- Computer numerically controlled machine

COT	- Change-over time
CPFR	- Collaborative planning, fore casting, replenishment
CPM	- Critical path method
CRP	- Capacity requirements planning
CTD	- Combined transport document
CTP	- Capable To Promise
CTO	- Combined transport operator
CU	- Consumer Unit
DFM	- Design for manufacture
DFMA	- Design for manufacture and assembly
DP	- Decoupling point
DRP	- Distribution requirements plannin
DSD	- Direct Store Delivery
DTF	- Demand time fence
DU	- Dispatch unit
EAN	- European article number
EC	- European Community / European Commission
ECN	- Engineering change note
ECO	- Engineering change order
ECR	- Efficient consumer response
EDD	- Earliest due date
EDI	- Electronic data interchange
UN/ EDIFACT	- Electronic data interchange for administration, commerce and transport
UNSM	- United Nations standard message
EFD	- Early finish date
EOQ	- Economic order quantity
EPC	- Electronic product code
ERP	- Enterprise resource planning
ETA	- Estimated time of arrival
ETD	- Estimated time of departure
ETO	- Economic trade off
EUL	- Efficient Unit Loads
FAS	- Final assembly schedule
FCL	- Full container load

FEFO	- First-expires, first-out
FEU	- Forty foot equivalent unit
FIFO	- First In First Out
FLT	- Fork lift truck
FMC	- Flexible machine centre
FMCG	- Fast moving consumer goods
FMS	- Flexible manufacturing system
FPO	- Firm planned order
GLN	- Global Location Number
GT	- Group technology
GTIN	- Global Trade Item Number
HS	- Harmonised System
ICC	- International Chamber of Commerce
ICS	- International Chamber of Shipping
IED	- Inside exchange of die
ILS	- Integrated logistic support
IPR	- Inward processing relief
ISO	- International Standards Organization
ITU	- Inter-modal transport unit
JIT	- Just in Time
KPI	- Key performance indicator
LCA	- Life cycle assessment
LCC	- Life cycle cost
LCL	- Less than container load
LIFO	- Last-in, first-out
Lo/Lo	- Load-on, load-off
LSA	- Logistics support analysis
LSP	- Logistics Service Provider
LSS	- Launch sequence scheduling
LTL	- Less than truck load
MAA	- Moving Annual Average
MAD	- Mean Absolute value Deviation
MICR	- Magnetic Ink Character Recognition
MPP	- Moving period plan
MPS	- Master production schedule

102054

MRP	- Material requirements planning
MS	- Merchandise structure
MTT	- Manufacturing throughput time
NC	- Numerical control
NHA	- Next higher assembly
OCR	- Optical Character Recognition
OED	- Outside exchange of die
OEM	- Original equipment manufacturer
OOS	- Out of Stock
OPR	- Outward processing relief
OPT	- Optimised Production Technology
ORU	- Ordered Unit
OS&D	- Over, short and damage
OSI	- Open Systems Interconnection
PAC	- Production activity control
PBC	- Period batch control
PDM	- Product data management
PFS	- Process flow scheduling
PI	- Performance indicator
PIC	- Production and inventory control
PIM	- Production and inventory management
PLC	- Programmable Logic Controller
PPB	- Part period balancing
PTF	- Planning time fence
QA	- Quality Assurance
RCCP	- Rough cut capacity planning
RFID	- Radio Frequency Identification
Ro / Ro	- roll-on/roll-off
ROQ	- Re-order quantity
RRP	- Resource requirements planning
SBQ	- Standard batch quantity
SCADA	- Supervisory control and data acquisition
SCM	- Supply chain management
SCOR	- Supply chain operations reference model

- SKU - Stock keeping unit
- SMED - Single minute exchange of die
- SOP - Sales order processing
- S&OP - Sales and operations planning
- SPT - Shortest process time rule
- s-Q - Fixed reorder level, fixed order quantity (ordering system)
- s-S - Fixed reorder level, variable order quantity (ordering system)
- S-T - Variable order quantity, fixed order moments (ordering system)
- STROP - Stock Ratio Optimisation
- TDED - Trade Data Elements Directory (UN)
- TDI - Trade data interchange
- TEU - Twenty foot equivalent unit
- TIR - Transport International Routier
- TOC - Theory of constraints
- TPOP - Time phased order point
- TQC - Total Quality Control
- TQM - Total quality management
- TU - Traded Unit
- UBD - Used before date
- UM - Unit of measure
- UN - United Nations
- UN/LOCODE - United Nations Location Code
- UNR - United Nations Recommendation (for trade Facilitation)
- UNSM - United Nations Standard Message
- UNTDDED - United Nations Trade Data Elements Directory
- UNTDID - United Nations Trade Data interchange directory
- UPC - Uniform product code
- VAL - Value adding logistics
- VMI - Vendor managed inventory
- WCO - World Customs Organisation
- WIP - Work -in-progress
- WMS - Warehouse Management System
- ZI - Zero inventories
- 3PL - Third party logistics
- 4PL - Fourth party logistics

LOGİSTİKA TERMİNLƏRİNİN İZAHLI LÜĞƏTİ

AZƏRBAYCAN ƏLİFBASI

Çap şəkli	Adı	Çap şəkli	Adı
A	a	Q	qe
B	be	L	el
C	ce	M	em
Ç	çe	N	en
D	de	O	o
E	e	Ö	ö
Ə	ə	P	pe
F	fe	R	er
G	ge	S	se
Ğ	ğe	Ş	şe
H	he	T	te
X	xe	U	u
I	ı	Ü	ü
J	i	V	ve
J	je	Y	ye
K	ke/ka	Z	ze

ABC təhlili (Pareto təhlili)
Анализ ABC (анализ Парето)
 ABC analysis (Pareto-analysis)

Məmulatların müəyyən xarakteristikalarına (məsələn, keçmişdə mövcud olmuş və ya gözlənilən istehlak həcminin məhsul vahidinin dəyərində hasili) əsasən ardıcıl qaydada təsnifləşdirildiyi və siniflərə bölündüyü təhlil metodudur.

ABC təsnifatı
Классификация ABC
 ABC classification

Məmulatların (material və ya məhsulların) vaciblik və ya əhəmiyyət dərəcəsinə uyğun olaraq ardıcıl sıralandığı üç və ya daha çox qrup üzrə təsnifləşdirilməsidir (məsələn, ehtiyatların idarə olunması və planlaşdırılması üçün).

Qeyd:

Təsnifat ABC təhlilinin nəticəsidir.

Kateqoriyalar, məsələn A, B və C olaraq təsnifləşdirilir:

A - ümumi istehlak, məhsul, dövriyyə dəyərlərini yaradan və ehtiyatların geniş hissəsini təşkil edən məmulatların (material və ya məhsulların) kiçik qrupudur. Bu kateqoriyaya daha çox diqqət verilir.

B - daha az diqqət verilən aralıq qrupdur.

C - ümumi istehlak, məhsulun, dövriyyə dəyərlərini yaradan və ehtiyatların kiçik hissəsini təşkil edən məmulatların (material və ya məhsulların) geniş qrupudur. Bu kateqoriyaya ən az diqqət ayrılır. C kateqoriyası daha müxtəlif həllər tələb edir.

ABC zonalama
ABC зонирование
 ABC zoning

Ümumi hərəkət vaxtının optimallaşdırılması üçün, yüklərin saxlanıldığı anbar zonalarından onun çıxış sahəsinə qədər olan hərəkət məsafəsinə və müddətinə əsasən stellaj hücrələrinin üç və ya daha çox zonadan (A, B, C,) birində müəyyən edilməsi prosesidir.

Açıq giriş
Открытый доступ
 Open access

Avropa İttifaqı ölkəsinin dəmiryol operatorlarının müəyyən şərtlər daxilində digər üzv dövlətlərin dəmir yolu şəbəkələrinə giriş əldə etmək imkanındır.

Açıq sifariş

Открытый заказ
Open order

Administrasiya, ticarət və nəqliyyat üçün elektron informasiya mübadiləsi

Электронный обмен информацией для администрации, торговли и транспорта
Electronic data interchange for administration, commerce and transport (UN/EDIFACT)

ADR (Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə beynəlxalq daşınması haqqında Avropa Sazişi)

ДОПОГ (Европейское соглашение о международной дорожной перевозке опасных грузов)

ADR (Accord europeen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par Route)

Agent

Агент
Agent

Axın anbarı

Поточный склад
Flow store (passage store)

MRP sistemində istehsal və ya tədarük üzrə verilmiş, lakin tamamlanmamış sifarişdir.

1980-ci ildə BMT tərəfindən işlənib hazırlanmış administrasiya, ticarət və nəqliyyat üzrə verilənlərin elektron informasiya mübadiləsi standartıdır. 1988-ci ildə ISO-7372 və ISO-9735 beynəlxalq standartları qismində təsdiq edilmişdir. Göstərilən standartlar EDIFACT verilənlər elementlərini və sintaktik qaydaları reqlamentləşdirir. Verilənlərin formatları üzrə sorğu kitabçaları müntəzəm olaraq kompakt disklərdə təmənnaş olaraq buraxılır, o cümlədən internet vasitəsilə yayılır.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Avropa İqtisadi Komissiyası çərçivəsində qəbul edilmiş və təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə beynəlxalq daşınmasını tənzimləyən konvensiyadır.

Digər şəxsin və ya təşkilatın adından fəaliyyət göstərmək səlahiyyəti olan hüquqi və ya fiziki şəxsdir.

Saxlanılan yük vahidlərinin eyni və ya biri digərinin üzərində ayrı-ayrı səviyyələrdə olmaqla, bir tərəfdən daxil olub, digər tərəfdən xaric olduğu anbardır.

Axın, hərəkət

Поток, движение
Flow (in goods movement reporting)

Axına nəzarət

Управление потоком
Flow control

Axına nəzarət sistemi

Система управления потоком
Flow control system

Axınlı saxlanma

Поточное хранение
Flow storage

Ailə

Семейство
Family

Verilmiş müddətdə hər hansı bir ölçülmə məntəqəsindən keçən malların miqdarıdır.

Məhsuldarlıq səviyyəsinin müəyyənləşdirilməsi və təmin olunması məqsədilə, istehsal prosesinin başlanılması və sonradan bu prosesin gedişatını yoxlamaq üçün onun müşahidə olunmasına əsaslanan, spesifik istehsal axımına nəzarət sistemidir.

Satış üzrə proqnozlarla bağlı istehsalat proqramlarına əsasən, tələbatın hesablandığı sifariş sistemidir.

Yüklərin, öz ağırlıq qüvvəsinin təsiri ilə və ya motorlu, qravitasiya ilə idarə olunan konveyerlə, diyircəkli palletlərlə və ya idarə olunan yük konteynerləri vasitəsilə, üfqi hərəkəti təmin edən stasionar rəflərin bölmələrində saxlanılma metodudur.

Saxlanılma və qaytarılma yerləri bölmənin əks tərəfində olmalıdır (İGİÇ). Əgər saxlanılan yüklər qravitasiya ilə idarə olunurlarsa, onların saxlanılma yeri qaytarılma yerindən yüksəkdə yerləşir.

Layihələndirilmə və istehsal prosesinin oxşarlığına görə onların birgə planlaşdırılmasının sadələşdirildiyi, satış göstəricilərinin eyni zamanda və təsadüfi şəkildə monitorinqinin aparıldığı, dəyərlərinin məhz eyni səviyyədə ümumiləşdirildiyi elementlər qrupudur.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Aktiv ehtiyat <i>Расходуемый запас</i> Active stock	Verilmiş dövr ərzində istifadə ediləcək və ya satılacaq xammal, yarımfabrikat və hazır məhsullardan ibarət olan ehtiyatdır.
A qrupu <i>Группа А</i> A item	ABC təsnifatına uyğun olaraq ümumi istehlak, məhsul, dövriyyə dəyərlərini yaradan və ehtiyatların geniş hissəsini təşkil edən məmulatların (material və ya məhsulların) kiçik qrupudur. Bax: ABC classification
Aqreqasiya <i>Агрегирование</i> Aggregation	Müəyyən hədəflərə və ya planlaşdırma funksiyalarına münasibətdə, vahid tam təşkil etməsi məqsədilə, təyin edilmiş meyarlar əsasında qrupların yaradılması üçün ayrı-ayrı hissələrin kombinasiya edilməsidir.
Aqreqasiya olunmuş ehtiyat <i>Агрегированный запас</i> Aggregate stock	Çoxsaylı ehtiyatların uçotu vahidlərini daxil edən hər hansı məmulat və ya məhsul qrupları üçün yaradılmış ehtiyatdır.
Aqreqasiya olunmuş plan <i>Агрегированный план</i> Aggregate plan	Bütün məmulatlara, onların qruplarına və ya aillərinə dair verilənləri daxil edən plandır.
Aqreqasiya olunmuş proqnoz <i>Агрегированный прогноз</i> Aggregate forecast	Eyni vasitə tərəfindən istehsal edilən bütün məhsullar və ya məhsul ailləri daxilindəki bəzi qruplar üzrə satış həcmlərinin proqnozlaşdırılmasıdır.
Aqreqasiya səviyyəsi <i>Уровень агрегирования</i> Aggregation level	Aqreqasiya olunmuş planda qruplaşdırılmış məhsullar və elementlər üzrə səviyyələrdir.
Alçaq platformalı vaqon <i>Вагон с низкой платформой</i> Low loader wagon	İntermodal nəqliyyat avadanlıqlarını daşımaq üçün xüsusi olaraq hazırlanmış, alçaq yükləmə platformasına malik dəmir yolu vaqonudur.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Alətlər və cihazlarla təchiz olunma <i>Оснащение, оборудование</i> <i>(инструментами, приборами)</i> Tooling	İstehsal vasitəsinin hər hansı bir xüsusi məhsulun istehsalı üçün uyğunlaşdırılması məqsədilə, onun müəyyən alətlər və cihazlarla təchiz edilməsi yolu ilə dəyişikliklərin olunmasını nəzərdə tutan texnologiyadır.
Alıcının sifarişi əsasında məhsul təchizatı <i>Поставка продукции по требованию покупателя</i> Release order	Bax: Open order
Alış sifarişi <i>Заказ на покупку</i> Purchase order	Məhsul və xidmətlərin təmin edilməsi ilə bağlı təchizatçıya verilən təlimatdır. Qeyd: Bir qayda olaraq alış sifarişində kəmiyyət, çatdırılma qaydaları və qiymət əks olunur.
Alışın realizasiya müddəti <i>Время реализации покупки</i> Purchase lead time	Hər hansı təchizatçıya məmulat üçün sifarişin verilməsi və onun tərəfindən çatdırılması arasındakı zaman fasiləsidir.
Alt yığılma <i>Подборка</i> Sub assembly	Bax: Assembled part
Amplifikasiya effekti (qamçı effekti, biznes zənciri effekti) <i>Эффект амплификации</i> <i>(эффект бычьего хвоста, эффект бизнесной цепочки)</i> Amplification effect (bullwhip effect, business chain effect)	Bax: Forrester effect
Ana məmulat <i>Родительское изделие</i> Parent item	Bir və ya daha çox hissədən hazırlanan məmulat və o cümlədən komponentdir. Bu adlandırma səviyyələrdən asılı olaraq onun hissələrinə və ya tərkib elementlərinə də aid ola bilər.

Ana məmulat - komponent əlaqəsi <i>Взаимосвязь "родитель - дочерний элемент"</i> Parent component relationship	Element, komponent, eləcə də materialın istifadə edildiyi ana məmulatı və məhsulu müəyyən edən materiallar cədvəlinin bir səviyyəsi daxilində olan əlaqədir.
Anbar <i>Склад</i> Warehouse (commercial store)	1. Yüklərin qəbulu, saxlanması və emalı üçün təyin edilmiş binadır. 2. Malların satışı üçün məntəqədir.
Anbar <i>Склад</i> Store	Ehtiyatların saxlanıldığı məntəqənin fiziki yeridir.
Anbar hücrəsi <i>Ячейка</i> Cell (warehouse)	Yüklərin anbarda ünvanlı şəkildə saxlanması üçün hücrədir.
Anbar menecmenti sistemi (AMS) <i>Система управления складом (CUC)</i> Warehouse Management System (WMS)	Malların qəbulu, yerləşdirilməsi, axtarılması, komplektləşdirilməsi və s. proseslərin hesablaması texnikası və riyazi metodlara əsaslanan planlaşdırılması və onlara nəzarət sistemidir. Bu sistemdə müxtəlif kağız və ya elektron sənədlər, məsələn, plan xəritələri, seçim siyahıları, müqayisəli cədvəllər və s. yaradıla bilər. Həmçinin kağızsız komplektləşdirmə texnologiyalarından, portativ və mobil terminalardan istifadə edildiyi hallar da mövcuddur.
Anbara sifariş <i>Заказан на склад</i> Booked in-stock	Qəbul edilmiş məhsulun miqdarının və qiymətinin müəssisənin aidiyyəti bölməsinin müvafiq sənədlərində nəzərə alındığını göstərən statusdur.
Anbarda qalıqların azaldılması <i>Уменьшение остатков на складе</i> Destocking	Anbarda mal ehtiyatlarının həcmnin azaldılmasıdır.

Anbarda yoxdur <i>Отсутствие на складе</i> Out of Stock (OOS)	Müştəri tərəfindən verilmiş sifarişin yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan və ya seçim prosesi anında tələb olunan məhsul ehtiyatının olmadığını ifadə edən termdir. Tələb edilən ehtiyatın anbarda olmaması, onun satış üçün digər malla əvəz edilməsi səbəbindən yaranan zərər də daxil olmaqla, dəyər ifadəsində verilir.
Anbardan çıxarış naryadı <i>Наряд на вывоз со склада</i> Stores requisition	Anbarda olan məhsulun, materialın və ya hissənin rəsmiləşdirilməsi üçün istifadə olunan daxili sənəd və ya elektron təlimatdır.
Anbardan sifariş <i>Заказан со склада</i> Booked ex-stock	Çatdırılmış məhsulun miqdarının və qiymətinin müəssisənin aidiyyəti bölməsinin müvafiq sənədlərində nəzərə alındığını göstərən statusdur.
Anbarın faydalı sahəsindən istifadə <i>Использование полезной площади склада</i> Warehouse space utilisation	Saxlanılan yüklər tərəfindən tutulmuş sahənin anbarın ümumi sahəsinə nisbətidir.
Anbarın sahəsi <i>Площадь склада</i> Warehouse area	Saxlanılma, başlanğıc, son, kütləvi, stellaj ümumi, xüsusi zonaları olan, qəbul və göndərmə doklarına malik anbar sahəsidir.
Anbarın xəritəsi <i>Карта склада</i> Warehouse map	AMS-də istifadə edilən, çap olunan və ya displeyə çıxarıla bilən, anbarın zonalarının və hücrələrinin (orada yerləşən malların növü və sayı əks olunmaqla) sxemləridir.
Anbarlaşdırma <i>Складирование</i> Warehousing	Yüklərin anbarda qəbul edilməsi, saxlanması və işlənməsi ilə bağlı fəaliyyətdir.
Ani qəbuletmə <i>Мгновенный прием</i> Instantaneous receipt	Çox qısa zaman fasiləsində mal partiyasının bütün həcmnin qəbul edilməsidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izah
Anomal tələb <i>Аномальный спрос</i> Abnormal demand	Bax: Incidental demand
Aralıq anbar <i>Пролодной склад</i> Passage store	Bax: Flow store
Aralıq ehtiyat <i>Промежуточный запас</i> Intermediate stock	İstehsal prosesindəki ardıcıl əməliyyatların sürətlərində olan fərqliliyi və məhsulların təchizatındakı müxtəlifliyi kompensasiya etməyə xidmət edən ehtiyatdır.
Ardıcılıq <i>Последовательность</i> Sequencing	İstehsal prosesində müəyyən əməliyyatların yerinə yetirilmə ardıcılığının təyin edilməsidir.
Artıq <i>Излишки</i> Overage	Bax: Extra goods
Artıq <i>Избыток</i> Overrun	İstehsalçı və ya təchizatçıdan sifariş edilmiş həcmdən əlavə olaraq qəbul edilmiş mal miqdarıdır.
Artıq çəki <i>Излишний вес</i> Excess weight	Yükün real çəkisinin sənəd üzrə müəyyən ediləndən artıq olmasıdır.
Artıq ehtiyat <i>Излишний запас</i> Excess stock	Sistemdə tələb olunan buraxılış imkanına (məhsuldarlığa) nail olmaq və ya arzu olunan fəaliyyət (istehsal) tarixinə çatmaq üçün zəruri olan minimal həcmdən çox olan ehtiyatdır.
Artıq həcm, artıq yük <i>Излишек веса, объема</i> Overflow shipment	Nəqliyyat vasitəsinin yüklənmə və ya yük-qaldırma qabiliyyətini aşan, müəyyən çəkiyə və həcmə malik olan yüküdür.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izah
Artıq ehtiyatlar <i>Излишние запасы</i> Overstocks	1. Müəyyən edilmiş ehtiyat normalarından artıq miqdara malik olan ehtiyatlardır. 2. Müəssisəyə daha tələb olunmayan ehtiyatlardır. Məsələn: istehsalatdan çıxarılmış məhsulların komplektləşdirici hissələri.
Artıq mallar <i>Излишние товары</i> Extra goods	Mövcud ehtiyatların sayının, anbar uçotu sənədləri ilə hesablandıqdan (məsələn, inventarizasiya zamanı ortaya çıxır) artıq olmasıdır.
Artıq yükləmə <i>Перегрузка</i> Overload	Müəyyən resursun yüklənmə qabiliyyətindən əlavə onun üzərinə düşən yüküdür.
Artıqların saxlanılma zonası <i>Зона избыточного хранения</i> Overflow area	Anbarda müəyyən məhsulun saxlanılması üçün təyin edilmiş zonaya yerləşməyən artıq malların yerləşdirilməsi üçün nəzərdə tutulmuş sahədir.
Asılı olan tələb <i>Зависимый спрос</i> Dependent demand	Bir qrup əmtəyə (məhsula) və hər hansı digər məhsullara olan tələbatın meydana gətirdiyi tələbdir.
Asma konveyer sistemi <i>Подвесная конвейерная система</i> Overhead conveyor system	Bilavasitə döşəməyə dayağı olmayan və hər hansı sahələrin boş saxlanılmasını tələb etməyən material emalı avadanlığıdır.
Aşağı səviyyə kodu <i>Код низшего уровня</i> Low level code	Materiallar cədvəlində ən aşağı səviyyəni müəyyən edən rəqəmdir.
Aşağıdan yuxarı planlaşdırma <i>Планирование снизу вверх</i> Bottom-up replanning	Material və resursların mövcudluğunu təmin etmək və ya digər problemləri aradan qaldırmaq üçün, iyerarxiyanın aşağı səviyyəsindən yuxarıya doğru bir-birlərindən asılı verilənlərin təhlili yolu ilə, yenidən planlaşdırmanın aparılması prosesidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Aşkaretmələr <i>Выявления</i> Exposures	İl ərzində sistemdəki ehtiyatların azalma riskinin yaranması hallarının sayıdır.
ATA karneti <i>Карнет ATA</i> ATA carnet	Malları (məsələn, nümunələr, sərği malları) gömrük rüsumlarından və digər ödənişlərindən azad, sadələşdirilmiş prosedurlarla müvəqqəti rejimdə keçirməyə imkan yaradan ATA konvensiyasına müvafiq olaraq verilən beynəlxalq gömrük sənədidir. Qeyd: ATA abreviaturası fransız və ingilis dillərində istifadə edilən ifadələrin kombinasiyasından ibarətdir: "Admission Temporaire (Temporary Admission)" və "gömrük rüsumsuz müvəqqəti idxal" mənasını ifadə edir.
Autsayder <i>Аутсайдер</i> Outsider	Xətti konfrans tərəfindən xidmət olunan marşrutu istismar edən, lakin onun üzvü olmayan daşıyıcıdır.
Autsorsinq <i>Аутсорсинг</i> Outsourcing	Daxili qaydada əvvəlcədən razılaşdırılmış malların alınmasının və xidmətlərin göstərilməsinin kənar təchizatçılara verilməsi prosesidir.
Avadanlığın növü <i>Тип оборудования</i> Type of equipment	İstifadə olunan avadanlığın (məsələn, 20 futluq konteyner, pallet, qoşqu və s.) növüdür.
Avadanlıq qrupu <i>Группа оборудования</i> Capacity group	Resursların buraxılış qabiliyyətinin vahid formada ölçməyə imkan verəcək şəkildə, əhəmiyyətli dərəcədə homogen olduğu (məsələn, eyni iş texnologiyasına və qabiliyyətinə malik olan oxşar avadanlıqlar qrupu) təşkilatı vahiddir.
Aviakonteyner <i>Авиаконтейнер</i> Air container	Hava gəmilərində daşınması üçün müəyyən edilmiş standartlara uyğun gələn konteynerdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Aviasiya qaiməsi <i>Авиационная накладная</i> Air way bill (air consignment note)	Daşıyıcı tərəfindən və ya onun adından yük-göndərəndən yüklərin daşımaya qəbul edilməsini və rəsmiləşdirilməsini, onlar arasında hava nəqliyyatı ilə daşıma müqaviləsinin bağlanmasını təsdiq edən sənəddir.
Avia-yerüstü (intermodal) konteyner <i>Авиационно-наземный (интермодальный) контейнер</i> Air-surface (intermodal) container	1 m ³ (35,3 ft ³) və daha artıq daxili həcmə malik, hava gəmisinin yüklərin bərkidilmə sistemində uyğun yuxarı və aşağı künc fitinqləri ilə təchiz edilmiş və təkərli konveyer yük emalı sistemində işlənilməsi mümkün olan, tamamilə hamar aşağı səthli nəqliyyat avadanlığı vahididir.
Avropa əmtəə kodu (EAN) <i>Европейский код предметов торговли (EAN)</i> European article number (EAN)	1. Məhsulun EAN kodu adətən ştrix-kod şəklində tətbiq edilir. EAN kodu Brüsseldə Avropa Əmtəə Kodu Assosiasiyası tərəfindən layihələndirilir və bu assosiasiyayı üzv ölkələrdə Milli EAN Assosiasiyaları təmsil edirlər. 2. Hüquqi şəxs (təchizatçı, istehlakçı, ekspeditor, bank və s.), fiziki obyektin (məsələn, anbar, anbarda saxlanma zonası, yükün təyinat məntəqəsi), funksional obyektin (məsələn, sənaye müəssisəsinin mühasibatlığı, satış bölməsi) identifikasiyası məqsədilə istifadə edilən on üç rəqəmli koddur. EAN identifikasiya nömrəsinin köməyi ilə verilənlər bazasından müxtəlif informasiyanı (subyektin adı, poçt ünvanı, telefon və faks nömrəsi, əlaqə saxlamaq üçün şəxsin adı, bank rekvizitləri və s.) əldə etmək mümkündür.
Avropa Əmtəə Kodu Assosiasiyası <i>Европейская ассоциация кода предметов торговли</i> European Article Numbering Association	EAN sisteminin idarə edilməsinə cavabdeh olan beynəlxalq təşkilatdır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Avropa Əmtəə Kodu Sistemi <i>Система европейского кода предметов торговли</i> European article numbering (EAN) system	Məhsulların, daşıma vahidlərinin, digər aktivlərin, yerin və xidmətlərin unikal qaydada identifikasiyası yolu ilə qlobal, çoxsəviyyəli təchizat zəncirinin effektiv idarə olunmasını təmin edən standartlar sistemidir. Bax: Automatic Identification
Avropallet <i>Европаллет</i> Europallet	800x1200x150mm ölçülü dördgirişli pallet-dir.
Avtoqoşquların dəmir yolu nəqliyyatı ilə daşınması <i>Перевозка автоприцепов железнодорожным транспортом</i> Piggyback transport	“Cib” vaqonu adlandırılan xüsusi olaraq layihələndirilmiş vaqonun üzərində müvafiq qaydada uyğunlaşdırılmış avtoqoşqunun dəmir yolu daşınmasıdır.
Avtomatik idarə olunan nəqliyyat vasitəsi <i>Автоматически управляемое транспортное средство</i> Automatic guided vehicle	Avtomatik idarə olunan sürücüsüz nəqliyyat vasitəsidir.
Avtomatik identifikasiya <i>Автоматическая идентификация</i> Automatic identification (İD)	Maşın tərəfindən müəyyən elementin identifikasiya edilməsi (verilənlərin avtomatik olaraq kompüterə daxil edilməsinin) növüdür.
Avtomatlaşdırılmış anbarlaşdırma sistemi (AAS) <i>Автоматическая система складирования (ACC)</i> Automatic storage (retrieval system)	Daxilindəki rəflərini avtomatik rejimdə yükləyən və boşaldan mexanizmlərə malik, yüksək sıxlıqlı saxlanma sistemidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Avtomatlaşdırılmış istehsal (Aİ) <i>Автоматизированное производство (АП)</i> Computer integrated manufacture (CIM)	İntegrasiya edilmiş istehsal sistemini təmin etmək üçün müxtəlif kompüterləşdirilmiş sistemlərin əlaqələndirildiyi (birləşdirildiyi) istehsaldır.
Avtomobil-dəmiryol qoşqusu <i>Автомобильно-железнодорожных прицеп</i> Road-rail trailer	Dəmir yolunda hərəkət etmək üçün, tənzimlənən təkər çütu vasitəsilə reyslərə qoşulmağa imkan verən hərəkət hissəsinə malik avtomobil nəqliyyatı yarımqoşqusudur.
Avtonom idarə edilən zəncirli konveyer <i>Цепочный конвейер с автономным управлением</i> Power-and-free chain conveyor	Yük daşıyan arabacıqların xüsusi xətt üzrə dövr edən şəbəkəyə bağlı olduğu və dartılaraq hərəkət etdiyi, yükləmə vahidlərinin üfqi və ya şaquli istiqamətdə daşınması üçün nəzərdə tutulmuş material emalı avadanlığıdır.
Avto-tanıma <i>Авто-опознавание</i> Auto-discrimination	Ştrix-kod oxuyucusunun avtomatik rejimdə iki və daha artıq simvolu fərqləndirmək imkanındır.
Ayrılma <i>Выделение</i> Allotment	Müəyyən tərəfə (məsələn, daşıyıcı, agent və s.) yükün daşınması üçün verilmiş sifarişə uyğun olaraq, təxsisetmənin yerinə yetirilməsi məqsədilə təhkim edilmiş nəqliyyat vasitələrinin yük bölməsinin ayrılması hissəsidir.
Ayrılma nöqtəsi <i>Пункт развязки</i> Decoupling point	Təchizat zəncirində daxil olan və çıxan axınların qiymətləri arasındakı buferi təmin edən nöqtədir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Ayrılma nöqtəsinin pozisiyası <i>Позиция пункта развязки</i> Decoupling point position	Biznesin təşkili və idarə olunması, eləcə də istehsal prosesində müxtəlif tərəfdaşların əməkdaşlıq yollarını müəyyən edir. Müəyyən məhsul çeşidləri üçün ayrılma nöqtəsinin pozisiyası onların optimal istehsal, eləcə də təchizat müddəti və şərtləri kimi biznes xassələrinin təsiri altında, bazarda mövcud olan tələb və təklif əsasında, satış prosesində müəyyən edilir. Əsas logistik strukturları təmsil edən beş müxtəlif ayrılma nöqtəsi mövcuddur: • (DP-1) hazırla və ehtiyata göndər; • (DP-2) ehtiyat üçün hazırla; • (DP-3) ehtiyat üçün komplektləşdir; • (DP-4) sifariş əsasında hazırla; • (DP-5) al və sifariş əsasında hazırla.
Ayrılmış istehsal mərkəzi <i>Выделенный центр производства</i> Dedicated capacity	Eyni bir malın və ya məhdud sayda oxşar malların istehsalı üzrə ixtisaslaşmış təsisatdır.
Ayrılmış müəssisə <i>Выделенное предприятие</i> Dedicated factory	Bax: Focussed factory
Az işlək ehtiyat <i>Малоподвижный запас</i> Slow moving stock	Az və əsasən qeyri-müntəzəm istifadə olunan material və məhsul ehtiyatıdır.
Azad daşıyıcı <i>Освобожденный перевозчик</i> Exempt carrier	İqtisadi tənzimləmədən azad olan, icarə əsasında fəaliyyət göstərən daşıyıcıdır.
Azad gömrük zonası, azad anbar <i>Свободная таможенная зона, свободный склад</i> Freeport	Sərhədləri daxilində malların hər hansı rüsum və vergilərin ödənilmədən hazırlandığı və ya saxlanıldığı zonadır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Azalma <i>Уменьшение</i> Shrinkage	Anbarda, emal prosesində və ya tranzitdə olan malların faktiki miqdarının azalmasıdır. Qeyd: İtki, korlanma, aşınma, buxarlanma, oğurlanma və s. kimi halların nəticəsi olaraq meydana gələ bilər.
Azalma faktoru (azalma əmsali) <i>Фактор уменьшения (коэф- фициент уменьшения)</i> Shrinkage factor (shrinkage rate)	Ümumi tələblərin artırılması və ya planlaşdırılan və açıq sifarişlərin gözlənilən tamamlanma miqdarının azaldılması yolu ilə istehsal dövründə gözlənilən itkini kompensasiya etmək üçün məhsula dair əsas qeyddə göstərilən faiz əmsalıdır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Bağlandı <i>Заблокирован</i> Locked	Sistemdə bağlanmış hər hansı əməliyyatın statusudur.
Balans <i>Баланс</i> Balance	Mənşə və təyinat məntəqələri arasında yerinə yetirilən daşımalarda hər iki istiqamət üzrə bərabər həcmdə nəqliyyat axınlarının olması halıdır.
Balans xətti <i>Линия баланса</i> Line of balance	Müəyyən zaman dövrü ərzində tədricən çətdirilməsi nəzərdə tutulan xüsusi məhsulların partiyalarının istehsalının planlaşdırılması və idarə edilməsi üçün istifadə edilən texnologiyadır.
Balanslaşdırılmış çətdirilmə qrafiki <i>Сбалансированный график поставок</i> Objective chart	İstehsalın balanslaşdırılmasında istifadə edilən, kumulyasiya olunmuş çətdirilmə qrafiki. Bax: Line of balance
Balanslaşdırılmış göstəricilər sistemi <i>Сбалансированная система показателей</i> Balanced scorecard	Biznesi strateji hədəflərə yönləndirmək məqsədilə layihələndirilən, müəssisə miqyaslı fəaliyyət göstəriciləri sistemidir.
Baş cədvəlin elementi <i>Элемент основного графика</i> Master schedule item	Satışlar, resurslar və ya maliyyə vəsaitləri üzərində böyük təsirə malik olan, baş istehsal planında (BİP) göstərilən elementdir.
Baş istehsal planı <i>Главный производственный план</i> Master manufacturing plan	Müxtəlif məhsulların istehsalı üçün tələb olunan istehsalat planına uyğun müəssisənin məhsuldarlığının, yeni alınmalı və dəyişdirilməli əsas istehsal avadanlıqlarının və işçi qüvvəsinin ümumi şərtlərini əks etdirən yüksək səviyyəli plandır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Baş istehsal planı (BİP) <i>Основной производственный план (ОПП)</i> Master production schedule (MPS, master schedule)	İstehsal vasitələrinə olan bütün mümkün tələblərin və məhdudiyyətlərin nəzərə alınması ilə hazırlanan real, təfərrüatlı istehsalat planıdır.
Baş mühəndis planı <i>Генеральный инженерный план</i> Master engineering plan	Layihə əsasında məhsulun yeni, eləcə də mövcud dizaynının müxtəlif variantlarının təhlil və müəssisənin tamamlanma müddətlərini əks etdirən yüksək səviyyəli plandır.
Baş planlaşdırma elementi <i>Элемент основного планирования</i> Master planning item (MPS-item, master schedule item, master planning item)	Əsas iş qrafikinə tərtibatçısı tərəfindən baş istehsal planında (BİP), materiallar cədvəlində və digər müvafiq sənədlərdə göstərilməsi üçün seçilmiş elementdir. Qeyd: BİP elementinin (məsələn məhsul satışı və s.) seçilməsi ümumiyyətlə müəyyən bazarın xüsusiyyətlərindən və əsas etibarilə məhsulun strukturundan asılıdır.
Bazis tələb <i>Базисный спрос</i> Base demand	Qüvvədə olan müqavilələr və mövcud müştərilərin yaratdıqları tələbatdan irəli gələn, müəssisənin faiz nisbəti şəklində hesablanan tələbidir.
Bençmarkinq <i>Бенчмаркинг</i> Benchmarking	Təkmilləşdirmə məqsədilə mövcud proseslər barədə dəqiq təsvirin yaradılması və verilənlərin açıq mübadiləsi daxil olmaqla, müəssisələr arasında fəaliyyət göstəricilərinin müqayisəsi prosesidir.
Bern qabariti <i>Бернский габарит</i> Berne gauge	1912-ci il Bern konvensiyasına əsasən müəyyən edilmiş və Avropanın dəmir yollarında mənasız hərəkəti təmin edən qabaritdir.

Beynəlxalq yol daşımaları (BYD)

Международная дорожная перевозка (МДП)
Transport International Routier (TIR)

1. Gömrük prosedurlarının sadələşdirilməsi yolu ilə yüklərin sərhəd-keçid prosedurlarını asanlaşdıran beynəlxalq yük daşımaları haqqında gömrük konvensiyasıdır.

2. Avtomobil yolu ilə daşınan yüklər üçün beynəlxalq tranzit gömrük sistemidir.

Qeyd: BYD sisteminin 5 əsas prinsipi aşağıdakılardır:

1. Konteyner və nəqliyyat vasitələrinin təhlükəsizliyi;
2. Beynəlxalq zamanət şəbəkəsi;
3. BYD kitabçaları;
4. Gömrük nəzarətinin qarşılıqlı tanınması;
5. Nəzarət edilən giriş.

Bərabər paylanmış istehsal qrafiki

График равномерного производства
Level schedule

Zaman üzrə mümkün dərəcədə bərabər paylanılan material və işçi qüvvəsinə dair tələbləri formalaşdıran istehsal qrafikidir.

Bərpa

Восстановление
Reconditioning

İstismar müddətini uzatmaq üçün əvvəl istehsal olunmuş məhsulun təmizlənməsi, təmiri, yenidən qablaşdırılması və ya təkrar istehsalı prosesidir.

Bərpa edilmiş mallar

Восстановленные товары
Refurbished goods

Bax: Remanufactured parts.

Bərpa vaxtı

Время восстановления
Recovery time

İstehsal gücü kifayət qədər olmadıqda, işlərin ilkin vəziyyətinin bərpası üçün tələb olunan qeyri-müəyyən zaman fasiləsidir.

Big-beq

Биг-бег
Big bag

İntermodal nəqliyyat vahidinə (İNV) yüklənilən və müxtəlif növ toplu yüklərin qaldırılması və daşınmasını təmin etmək üçün kifayət qədər möhkəmliyə malik, dəyişdirilə bilən kisədir.

Bimodal qoşqu

Бимодальный прицеп
Bimodal trailer

Müxtəlif növ standartlaşdırılmış yük vahidlərini daşıya bilən və adətən bimodal nəqliyyatda istifadə edilən qoşqudur.

Bimodal nəqliyyat

Бимодальный транспорт
Bimodal transport

Yüklərin iki nəqliyyat növündən, adətən avtomobil və dəmir yolu nəqliyyatından istifadə etməklə daşınmasıdır.

Bir dövrlük sifariş

Один цикл заказа
Single cycle ordering

İlin bərabər dövrlərə bölündüyü və sifarişlərin balanslaşdırılmış məhsul dəsti üzrə, hər biri konkret dövr üçün tələbləri qarşılıyaacaq şəkildə rəsmiləşdirildiyi sifariş sistemidir.

Bir kartlı kanban sistemi

Система канбан с использованием одной карточки
One card kanban system

Yalnız bir kanban kartının işlədildiyi kanban sistemidir.

Bir neçə mənbədən tədarük

Поставка из нескольких источников
Multiple sourcing

Müəyyən məhsulun ikidən artıq təchizatçıdan tədarüküdür.

Birbaşa boşaldılma

Прямая разгрузка
Direct discharge

Dəniz limanı ərazisindən birbaşa nəqlin təmin edilməsi məqsədilə, yüklərin gəmidən vaqona, yük avtomobilinə və ya barjaya boşaldılmasıdır. Adətən, dəniz limanının yüklərin saxlanması üçün müvafiq anbarlara malik olmadığı və ya xüsusi təyinatlı yüklərin işlənilməsi üçün avadanlıq və vasitələrlə təchiz edilmədiyi hallarda tətbiq edilir.

Birbaşa çatdırılma*Прямая поставка*
Direct delivery

1. İstehsalçı müəssisənin vasitəçi anbardan istifadə etmədən, istehlakçı müəssisəni birbaşa təchiz etdiyi maddi-texniki təminat formalarından biridir. Birbaşa çatdırılmanın sabit çeşidli böyük təchizat partiyalarında tətbiqi məqsəduyğundur.

2. Malların istehsalçıdan birbaşa istehlakçıya vasitəçilər olmadan çatdırılmasıdır.

Birbaşa çatdırılma*Прямая поставка*
Direct supply

Aralıq subyektlər (topdan və pərakəndə satış subyektləri) olmadan, istehsalçı və istehlakçı arasında qurulmuş marketinq kanalıdır. Bu halda istehsalçı, adətən üçüncü tərəflərə düşən məsuliyyəti və fəaliyyəti öz üzərinə götürür.

Birbaşa çatdırılma, vasitəçisiz çatdırılma*Прямая поставка, поставка без посредника*
Drop shipment

1. Kommersiya subyektinin istehsalçı ilə razılaşmaya əsasən müvafiq mallar üzrə sifarişləri öz üzərinə götürdüyü və bu malların istehsalçının anbarından son alıcıya qədər təchizatını (çatdırılmasını) təşkil etdiyi ticarət sxemidir. Bu halda mallar istehsalçıda qalır, adətən onlar üzərində mülkiyyət hüququ həmin subyektə keçmir və o, yalnız satışın təşkilatçısı qismində çıxış edir.

2. Məhsulların vasitəçinin anbarından istifadə etmədən, birbaşa təchizatçıdan istehlakçıya daxil olduğu təchizat formasıdır. Bu halda təchizatçı ilə hesablaşmaları vasitəçi öz üzərinə götürür.

3. Yüklərin son təyinat məntəqəsi istiqamətində marşrut boyunca bir yükləndəndən yükalanlara çatdırılmasıdır.

Birgə tamamlanma*Совместное пополнение*
Joint replenishment

Müvafiq elementlər üçün partiyanın həcmi və sifarişlərin verilməsi üzrə qərarın koordinasiyası, onların məhsul seriyası kimi işlənilməsidir.

Birləşdirilmiş qaimə (birləşdirilmiş konosament)*Сводная накладная*
(сводный коносамент)
Consolidated bill of lading

Yüklərin konteynerdə qruplaşdırıldığı halda istifadə edilən qaimədir (konosamentdir).

Birləşdirmə (konsolidasiya)*Консолидация*
Consolidation

1. Məhsulların qruplaşdırılması, məhsul axınlarının birləşdirilməsi, eyni bir təyinat məntəqəsinə ünvanlanmış bir neçə kiçik yüklərin ümumiləşdirilmiş, müvafiq yüklənmə qabiliyyəti olan bir nəqliyyat vasitəsində qruplaşdırılmasına (cəmlənməsinə) əsaslanan logistik əməliyyatdır. Konsolidasiya daşıyıcı ilə birlikdə nəqliyyat-ekspedisiya xidmətləri göstərən şirkətlər, yükləndənlər assosiasiyaları və digərləri ilə yerinə yetirilir.

2. Bir neçə şirkətin vahid şirkət daxilində birləşdirilmə formasıdır. Birləşən şirkətlər hüquqi müstəqilliklərini itirir, yeni yaradılmış şirkət isə bazarda yeni ad və firma nişanı ilə çıxış edə bilər.

Birləşmə*Слияние, объединение*
Merging

Göndərmə, daşıma prosesinin sadələşdirilməsi üçün bir neçə tədarükün vahid sifariş şəklində birləşdirilməsi və ya maşına yerləşdirilməsidir.

Birsəviyyəli materiallar cədvəli*Одноуровневый ведомость материалов*
Single-level bill of material

Verilən elementdə birbaşa istifadə edilən komponentləri əks etdirən materiallar cədvəlidir.

Birsəviyyəli normativ buraxılış*Одноуровневый нормативный отпуск*
Single-level back flush

Avadanlıqda istifadə edilən hissələrin ehtiyatlarının azalmasına yönəlmiş əks axındır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Biznes – administrasiya (BA) <i>Бизнес - администрация</i> Business to administration (B2A)	Müəssisədən ticarətlə bağlı informasiyanın hökumətə və ya gömrük orqanlarına ötürülməsidir.
Biznes-biznes (BB) <i>Бизнес - бизнес</i> Business to business (B2B)	Alıcı və təchizatçı arasında elektron kommunikasiyanın istifadəsinə əsaslanan ticarət əməliyyatıdır.
Biznes – istehlakçı (Bİ) <i>Бизнес - потребитель</i> Business to consumer (B2C)	Müəssisə və müştəri (istehlakçı) arasında elektron kommunikasiyanın istifadəsinə əsaslanan ticarət əməliyyatıdır.
Biznes proseslərinin yenidən təşkili (BPYT) <i>Реорганизация бизнес процессов</i> Business process re-engineering (BPR)	Funksional sahələrə istinad etmədən, son müştərilər üçün əlavə dəyər yaradan hər bir biznes prosesinə əsaslanmaqla, müəssisə tərəfindən təkmilləşdirilməsi məqsədilə, əlaqədar fəaliyyətlərə sisteməlik şəkildə yenidən baxılmasıdır.
Biznes resurslarının planlaşdırılması (BRP) <i>Планирование ресурсов бизнеса</i> Business resource planning (BRP)	Hər bir səviyyə üzrə planlarda (büdcədə və s.) ortaya qoyulan işlərin bütün aspektlərinin tam ardıcıl realizasiyasını əsas məqsəd kimi qəbul edən, biznesin planlaşdırılmasında tətbiq edilən planlaşdırma metodudur.
Biznes-resursların planlaşdırılması <i>Планирования бизнес-ресурсов</i> Enterprise resource planning (ERP)	İstehsalat, bölüşdürücü və ya xidmət şirkətində müştəri sifarişləri əsasında məhsulların hazırlanması, göndərilməsi (daşınması) və hesablanması məqsədilə tələb olunan bütün resursların effektiv planlaşdırılması və onlara nəzarət (idarə edilməsi) üçün inteqrasiya edilmiş informasiya sistemidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Biznes-resursların planlaşdırılması (BRP) sistemi <i>Система планирования бизнес-ресурсов</i> Enterprise resource planning (ERP) system	Müştərilərin sifarişlərinin qəbul edilməsi, hazırlanması, göndərilməsi və uçotu məqsədilə zəruri olan müəssisənin resurslarının planlaşdırılması və identifikasiyası üçün istifadə edilən proqram təminatıdır. Mahiyyət etibarilə vahid informasiya məkanında müəssisənin idarəetmə fəaliyyətinin bütün əsas aspektlərini dəstəkləyən inteqrasiya edilmiş proqram həlləri paketini ifadə edir. Bu aspektlər aşağıdakılardır: malların (xidmətlərin) istehsalı üçün resursların (məliyyə, insan, material) planlaşdırılması, planların yerinə yetirilməsinin idarə edilməsi (təchizat, satış, müqavilələrin idarə edilməsi daxil olmaqla), uçotun bütün növləri, təsərrüfat fəaliyyətinin nəticələrinin təhlili.
Biznes zənciri effekti <i>Эффект бизнесной цепочки</i> Business chain effect	Bax: Forrester effect
B qrupu <i>Группа Б</i> B item	ABC təsnifatına uyğun olaraq ümumi istehlak, məhsul, dövriyyə dəyərlərini yaradan və ehtiyatların ikinci ən geniş hissəsini təşkil edən məmulatların (material və ya məhsulların) kiçik qrupudur.
B-Q sifariş sistemi <i>Система заказа B-Q</i> B-Q ordering system	Bax: Re-order level ordering system
Blok ehtiyat <i>Блокированный запас</i> Blocked stock (stock on hold)	Yalnız müəssisənin rəhbərliyi tərəfindən müvafiq qaydada rəsmiləşdirilmiş bildiriş sənədi əsasında, təchizat məqsədilə müəyyən hissəsinin götürülməsinə və ya istifadəsinə icazə verilən ehtiyatdır.

Bb

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Blok qrafik <i>Блочное расписание</i> Block schedule	Hər hansı bir əməliyyatın yerinə yetirilməsi üçün faktiki tələb olunan müddətlə müqayisədə, nisbətən daha uzun zaman dövrlərinin əks olunduğu qrafikdir.
Blok qatar <i>Блок-поезд</i> Block train	Hərəkət tərkibinə daxil olan yükləmə vahidlərinin dəmir yolu vaqonları dəsti arasında transshipment və ya aralıq çeşidləmə əməliyyatını aparmadan, iki müxtəlif məntəqə arasında hərəkət edən qatardır.
Blok stellaj <i>Блочный стеллаж</i> Block rack	Yüksək sıxlığa nail olmaq məqsədilə, bir neçə məmulatı biri o birinin arxasına qoymaqla, kanallar şəklində saxlanılmasını təmin edən anbar vasitəsidir.
Blokdan çıxarılma <i>Разблокировка</i> Unblocking	Bax: Releasing
BMT standart mesajı (UNSM) <i>Стандартное сообщение ООН (UNSM)</i> United Nations Standard Message (UNSM)	UN / EDIFACT standart qaydalarına uyğun olaraq tətbiq edilən elektron informasiya mübadiləsi (EDI) mesajıdır.
Boşaldılma <i>Разгрузка</i> Unloading	1. Nəqliyyat vasitəsi və ya taranın yükdən azad edilməsi ilə əlaqədar olan logistik əməliyyatdır. 2. Yükün nəqliyyat vasitəsi, tara, saxlanc və s.-dən çıxarılmasıdır.
Boşaldılma <i>Разгрузка</i> Devanning	Bax: Stripping

Bb

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Boşaldılma <i>Разгрузка</i> Discharge	1. Avtomobilin, gəminin və ya hava gəmisinin boşaldılmasıdır. 2. Yükün yerə endirilməsidir.
Boşaltma <i>Разгрузка</i> Off load	Maşın (dəzgah), iş mərkəzi və ya istehsal vasitəsinin üzərinə düşən yüklənməni azaltmaq üçün cədvəlin yenidən işlənilməsi və ya alternativ marşrutların istifadə edilməsidir.
Boşdayanma <i>Простой</i> Idle time	1. Nəqliyyat vasitələrinin qüvvədə olan yükləmə-boşaltma normativlərinə uyğun olaraq boş qaldığı zaman fasiləsidir. 2. İstehsal vasitəsinin hazır olduğu, lakin avadanlıq, material, operator və s. ilə bağlı çatışmazlığın olması səbəbindən istifadə edilməsinin mümkün olmadığı zaman fasiləsidir.
Boşdayanma müddəti <i>Время простоя</i> Down time	Funksional nasazlıq (imtina) səbəbindən, iş sahəsinin istehsala cəlb edilmədiyi zaman fasiləsidir.
Bölünmə <i>Разбиение</i> Explosion	Material cədvəlinin, hər hansı bir məhsulun müəyyən miqdarının istehsalı üçün tələb olunan komponentlərə bölünməsidir.
Bölüşdürmə <i>Распределение</i> Distribution	1. Yüklərin bölüşdürülməsi və müxtəlif partiyalarla nəql edilməsi prosesidir. 2. Məhsulların təchizatçıdan sifarişçiyə qədər hərəkətini nəzərdə tutan təchizat zəncirinin hissəsidir.
Bölüşdürmə kanalı <i>Канал распределения</i> Distribution channel	Müəssisə tərəfindən malların bölüşdürülməsinin həyata keçirildiyi ticarət marşrutudur.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Bölüşdürmə mərkəzi <i>Центр распределения</i> Distribution center	ABŞ, Böyük Britaniya və digər ingilisdilli ölkələrdə mal, hazır məhsul və ehtiyat hissələri anbarlarını adlandırmaq üçün qəbul edilmiş termdir. Anbarlar qrupuna xidmət edən bölüşdürmə mərkəzi, regional bölüşdürmə mərkəzi adlanır. Şəbəkə (ümumi mallar anbarı) ilə əlaqəsi olmayan, dükanların təchizatını aparan mərkəzlər də "Bölüşdürmə mərkəzi" adlandırılır.
Bölüşdürmə resurslarının planlaşdırılması (BRP II) <i>Планирование ресурсов распределения (ППР II)</i> Distribution resource planning (DRP II)	Bir sıra müəlliflər tərəfindən BTP sisteminin ikinci nəslə kimi qəbul edilən, onun təkmilləşdirilmiş variantıdır (MRP və MRP-2 sistemlərinə analoji olaraq). BRP II sistemində BTP sisteminin yerinə yetirə bilmədiyi bir sıra əməliyyatlar, o cümlədən tələbin orta və uzunmüddətli proqnozlaşdırılması, anbar göstəricilərinin təhlili və s. kimi məsələlər həll edilir.
Bölüşdürmə (distribusiya) sahəsi <i>Зона дистрибуции</i> Distribution area	Mal və ya hazır məhsulun sonradan sifarişçilər arasında bölüşdürülməsi üçün yerləşdirildiyi anbarın müəyyən sahəyə və hündürlüyə malik hissəsidir.
Bölüşdürmə tələblərinin planlaşdırılması (BTP) <i>Планирование требования к распределению (ПТР)</i> Distribution requirements planning (DRP)	Bölüşdürmə mərkəzində ehtiyatların vəziyyətinə nəzarət sistemidir. Təkanverici sistemlərə aiddir. İlk dəfə 1975-ci ildə Kanadada "Abbott Laboratories" şirkəti tərəfindən həyata keçirilmişdir.
Bölüşdürmənin strukturu <i>Структура распределения</i> Distribution structure	Məhsulun və ya məhsullar qrupunun istehsalçıdan sifarişçiyə (istehlakçıya) hərəkət etdiyi bütün bölüşdürmə kanallarının strukturu.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Bölüşdürücü <i>Распределитель</i> Spreader (in cargo handling)	1. Konteynerlərin və paletləşdirilmiş yüklərin qaldırılması üçün istifadə olunan qurğudur. 2. Yük əməliyyatları zamanı fiksəedicilərin bölüşdürülməsini yerinə yetirən brus tipli qaldırıcı qurğudur. 3. Kranda və ya telferdə olan qaldırıcı kabeləri konteynerlə birləşdirən mexanizmdir.
Bölüşdürülmə <i>Распределение</i> Allocation	Mallar, fəaliyyətlər, istehsal gücləri, xərclər və resursların müştərilərə, təchizatçılara, zavod və ya onun bölmələri kimi müəssisənin struktur vahidlərinə və ya məhsullar üzrə bölüşdürülməsidir.
Bölüşdürülməmiş mal-material ehtiyatları <i>Нераспределенные товарно-материальные запасы</i> Available to promise (ATP)	Müştərinin sifariş perspektivini dəstəkləmək üçün nəzərdə tutulan, müəssisənin ehtiyatlarının istifadə edilməmiş hissəsi və ya istehsal planlaşdırılan məmulatlardır. Bax: Capable to promise
Bölüşdürülmüş material <i>Распределенный материал</i> Allocated material	Gələcək istehsal və ya müştəri sifarişi əsasında ayrılmış mövcud ya da sifariş edilmiş materialdır.
Böyük həcmli sifariş <i>Крупный заказ</i> Bulk order	Bax: Blanket order
Brak <i>Брак</i> Scrap	1. Spesifikasiyada nəzərdə tutulan xüsusiyyətlərə uyğun gəlməyən və yenidən işlənilməsi praktik baxımdan qeyri-mümkün hesab edilən materialdır. 2. Materialların proses daxilində düzəlməsi mümkün olmayan və ya zədələnmiş hesab olunan elementləridir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Brak faizi <i>Процент брака</i> Reject rate	İstehsal prosesinə daxil edilmiş və istehsalın sonunda, qəbul edilən keyfiyyət səviyyəsinə uyğun gələn məhsul vahidlərinin miqdarları arasındakı fərqin faiz göstəricisidir.
Brezent örtük <i>Брезентовый навес</i> Tilt	Çıxarılan kuzovun korpusunu əhatə edən və ya üstüaçıq qoşqunun üzərinə örtülən yüngül brezent materialdır.
Brutto çəki <i>Вес брутто</i> Gross weight	1. Daşıyıcının avadanlıqları istisna olmaqla, malların qablaşdırma ilə birlikdə kiloqramlarla ifadə olunan kütləsidir (çəkisidir). 2. Hava nəqliyyatında bərkidilmə və s. üçün zəruri olan materiallar, eləcə də qablaşdırma daxil olmaqla, yükün və ya mal partiyasının çəkisidir.
B-S sifariş sistemi <i>Система заказа B-S</i> B-S ordering system	Bax: Min-max ordering system
Bufer ehtiyatı <i>Буферный запас</i> Buffer stock	Bax: Decoupling point
Buraxılış gücü <i>Пропускная способность</i> Throughput	İstehsal vasitəsi tərəfindən (maşın, iş mərkəzi, bölmə, zavod və ya zavodlar şəbəkəsi) hasil edilən məhsulların ümumi həcmidir. Qeyd: Buraxılış gücü müəyyən edilmiş vaxtdan əvvəl və ya sonra edilmiş prosesləri nəzərə almır.
Buraxılış qabiliyyəti <i>Пропускная способность</i> Capacity	Müəyyən resursun verilmiş zaman anında keyfiyyət və kəmiyyət ifadəsində ölçülmüş qabiliyyətidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Buraxılış qabiliyyətinin alınması <i>Приобретение пропускной способности</i> Capacity buying	Tələb olunan malların istehsalı məqsədilə, təyin edilmiş zaman müddəti üçün alıcı tərəfindən təchizatçının resurslarının müəyyən miqdarının əldə edilərək ötürülməsi prosesidir. Qeyd: Alıcı, bir qayda olaraq, ötürülən resurslar hesabına göndəriləcək malların miqdarının və çatdırılma tarixlərinin qeyd edildiyi sifariş vərəqəsini rəsmiləşdirir.
Buraxılış (istehsal buraxılışı) <i>Выпуск (производственный выпуск)</i> Release (manufacturing release)	Sifarişin "planlaşdırılan" və ya "sərt planlaşdırılan" statusunun, "istehsal buraxılışı"na dəyişdirilməsi ilə bağlı fəaliyyətdir.
Buraxılışın qabaqlanması <i>Предварение выпуска</i> Pre-release	Məhsulun spesifikasiyasının hazırlanması, onun layihələndirilməsi və layihənin yenidən nəzərdən keçirilməsi dövrüdür.
BYD kitabçası <i>Книжка МДП</i> TIR carnet	Beynəlxalq ticarətin və avtodaşımaların sadələşdirilməsinə imkan verən, yük daşımalarının BYD konvensiyasında müəyyən edilmiş "BYD proseduru" adlandırılan prosedura uyğun olaraq həyata keçirilməsini nəzərdə tutan gömrük tranziti sənədidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Cari ehtiyatlar <i>Запасы текущие</i> Cycle stock	İstehlak prosesinin fasiləsizliyinin təmin edilməsi və ya təchizatlararası periodda məhsulun realizasiyası üçün təyin edilmiş istehsal və ya mal ehtiyatlarının əsas hissəsidir.
Cədvəl üzrə gəlmə vaxtı <i>Время прибытия по расписанию</i> Scheduled time of arrival	Təchizat zəncirində müəyyən limana, o cümlədən hava limanına və ya hər hansı başqa məntəqəyə gəlmənin planlaşdırılmış tarixi və ya vaxtıdır.
Ciddi planlaşdırılmış sifariş <i>Твёрдый запланированный заказ</i> Firm planned order (FPO)	Kəmiyyət və zaman şərtləri ilə təyin olunan, planlaşdırılmış sifarişdir.
Ciddi təklif <i>Твёрдое предложение</i> Firm offer	Razılaşdırılmış müddətdə qüvvədə olan, malların alınması və ya satılması üzrə yazılı təklifdir.
“Cib” vaqonu <i>Карманный вагон</i> Pocket wagon	Yarımqoşqunun təkərlərinin yükləmə qabarıtı profilinə uyğun saxlayacaq şəkildə yerləşdirilməsini təmin edən ciblərə malik dəmir yolu vaqonudur.
C qrupu <i>Группа C</i> C item	ABC təsnifatına uyğun olaraq ümumi istehlak, məhsul, dövriyyə dəyərlərini yaradan və ehtiyatların üçüncü (kiçik) hissəsini təşkil edən məmulatların (material və ya məhsulların) gəniş qrupudur.
Cürbəcür, sair <i>Всякая всячина, прочее</i> Sundries	1. Qarışıq, müxtəlif. 2. Daxil və xaric olan yük axınlarının və ehtiyatlar üzrə korreksiyaların ayrılıqda təyin edilməyən, kəmiyyət və maliyyə göstəricilərində ifadə olunmuş ümumi miqdarıdır.
Cari ehtiyatlar <i>Текущие запасы</i> Lot size stock	Bax: Batch stock

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Cari ehtiyatlar <i>Текущие запасы</i> Working stock	1. Müəyyən dövr ərzində istehsal müəssisəsinin bölmələrinin və digər istehsal resurslarının mümkün qədər daha effektiv işləməsini təmin etmək məqsədilə, tələb olunan materialların, komponentlərin və alt yığma elementlərin ehtiyatıdır. 2. Sifariş üzrə komplektləşdirmənin yerinə yetirildiyi məhsul ehtiyatıdır.

Çatdırılma

Доставка

Delivery

1. Yükün təyinat məntəqəsinə daşıma prosesidir.
2. Malların daşıyıcıya və ya alıcıya ötürülməsidir.
3. Mülkiyyət hüququnun və risklərin təchizatçıdan alıcıya ötürülməsidir.
4. Pərakəndə ticarət müəssisələri tərəfindən alınmış malın alıcının ev ünvanına daşınması ilə əlaqədar göstərilən əlavə xidmətdir.
5. Yükün terminaldan yükalanın ünvanına daşınmasıyla yekunlaşan müşayiət xidmətidir.

Çatdırılmanın etibarlılığı

Надежность поставок

Delivery reliability

1. Baş verə biləcək fasilələrdən, çatdırılma müddətlərinin pozulmasından və s. asılı olmayaraq, istehlakçının verilmiş müddətdə ona lazım olan material resursları ilə təminatının etibarlılığıdır. Praktiki hesabat məsələləri ehtimal, etibarlılıq, kütləvi xidmət və digər nəzəriyyələrin müxtəlif metodlarının tətbiqi ilə həll edilir.
2. Təchizatın dəqiqliklə müəyyən edilmiş müddətdə yerinə yetirilməsinin və təchizat obyektinin tələb olunan keyfiyyətə malik olacağına ehtimalıdır.

Çatdırılma xidməti

Служба поставки

Delivery service

Sifarişin yerləşdirildiyi andan, məhsulun çatdırılması anına qədər sifarişçiyə göstərilən xidmətdir.

Çatdırılma xidmətinin əsas xüsusiyyətləri aşağıdakılardır:

- Məhsulun mövcudluğu;
- Çatdırılmanın tamamlanma vaxtı və dəqiqlik;
- Kommunikasiya (sənədləşmə).

Çatdırılma intervalı

Интервал доставки

Delivery slot

“Dəqiq vaxtında” sistemində sifariş edilmiş məhsulun istehlakçıya çatdırılma intervalıdır. Bəzi real sistemlərdə çatdırılma intervalı + 30 dəqiqə təşkil edir. Bu intervalın pozulmasına görə təchizatçı və ya daşıyıcı tərəfindən ödənilən cərimə bir neçə min dollara çata bilər.

Çatdırılma qrafiki, çatdırılma planı

График поставок, план поставок

Delivery schedule

Təchizatçı və alıcı arasında çatdırılma, alqı-satqı və s. müqavilələrin predmeti olaraq müddəti, çeşidi, yükün boşaldılma sırasını tənzimləyən razılaşdırılmış sənəddir.

Çatdırılma müddəti

Срок поставки

Delivery time

Mallar üçün sifarişin daxil olmasından başlayaraq, onların müştəriyə çatdırılması anına qədər olan müddətdir.

Çatdırılma planı

План поставки

Delivery plan

Kommersiya, eləcə də texniki bölmələr tərəfindən təsdiq edilən və hər bir tamamlanmış məhsul üzrə vahid zamanda çatdırılması nəzərdə tutulan miqdarı ifadə edən plandır.

Çatdırılma sifarişi

Заказ на доставку

Delivery order

1. Çatdırılmış yükün bir hissəsinin müəyyən şəxsə verilməsi haqqında sərəncamını özündə ehtiva edən pay konosamentidir.
2. Yükün bir hissəsinin müəyyən şəxsə verilməsi haqqında, yük sahibinin anbardara yazılı təlimatıdır.

Çatdırılma şərtləri

Условия поставки

Delivery terms

Sifariş və ya çatdırılma müqaviləsində nəzərdə tutulmuş malların miqdarına, keyfiyyətinə, çeşidinə, qablaşdırılmasına, mülkiyyət hüququnun ötürülməsi qaydasına, nəqliyyat xərclərinin ödənilməsinə və s. qoyulan tələblərdir.
Bax: Terms of delivery, Incoterms

Çatdırılma şərtləri

Условия доставки

Terms of delivery (delivery terms)

Təchizatçı və sifarişçi arasında yüklərin çatdırılması və xidmətlərin göstərilməsi ilə əlaqədar razılaşdırılmış bütün şərtlərdir.

Çatdırılma tarixi

Дата поставки (приемки)

Delivery date

Malın qəbul olunma tarixidir. Məsələn, EANCOM-da İL-Ay-Gün (İİİİAAGG) formatı geniş yayılmışdır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Çatdırılma təlimatı <i>Инструкция по поставке</i> Delivery instruction	Sifarişçi (alıcı) tərəfindən verilən və sifariş edilmiş malların çatdırılması üzrə onun tələblərini müəyyən edən sənəddir.
Çatdırılma yeri <i>Место доставки</i> Delivery point	1. Əmtəə birjasının göstərişlərinə uyğun olaraq fyuçer sazişinin predmeti olan xammalın çatdırılma məntəqəsidir. Bəzi hallarda, alternativ çatdırılma yerləri göstərilə bilər. 2. Malın mülkiyyət hüququnun alıcıya ötürüldüyü məntəqədir.
Çatdırılan çeşid <i>Доставляемый ассортимент</i> Deliverable assortment	Anbardan dükana göndərilən malların adlarını təyin edir. Anbarda mövcudluğu əlamətinə görə birləşdirilən malların və ya xidmətlərin məcmusudur.
Çatdırmalara nəzarət <i>Контроль поставок</i> Pre-expediting	Materialların müəyyən edilmiş miqdarda vaxtında çatdırılmasını təmin etmək üçün, qrafik üzrə təyin edilmiş tarixdən əvvəl açıq sifarişlərin izlənilməsi funksiyasıdır.
Çatdırılmanın yerinə yetirilmə vaxtı <i>Время выполнения поставки</i> Delivery lead time	Müvafiq məhsul üçün sifarişin verilməsi və onun istehlakçının anbarına çatdırılması arasındakı zaman intervalıdır. Çatdırılmanın yerinə yetirilmə vaxtı növbəti elementlərdən ibarətdir: 1. Sifarişin formalaşdırılması və onun müəyyən edilmiş qaydada rəsmiləşdirilməsinə tələb olunan vaxt; 2. Sifarişin təchizatçıya verilməsinə tələb olunan vaxt; 3. Təchizatçı tərəfindən sifarişin yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan vaxt, a) sifarişin icraat prosesində gözləmə vaxtı, b) texnoloji vaxt, əməliyyatlararası boşdayanmalar zamanı itirilən vaxt və ya sifarişin mövcud ehtiyatlar hesabına yerinə yetirildiyi halda kompleksifikasiya vaxtı; 4. Hazırlanmış məhsulların sifarişçiyə çatdırılması vaxtı.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Çatdırılmışdır <i>Доставлен</i> Delivered	Sistemdə hər hansı bir fəaliyyətin çatdırılma statusudur. Bax: Cancelled
Çeşidləmə mərkəzi <i>Сортировочный центр</i> Hub	Müəyyən region (rayon) üçün yüklərin yığılması, çeşidlənməsi, yüklənilib-boşaldılması və bölüşdürülməsi üçün nəzərdə tutulmuş mərkəzi məntəqədir.
Çeşidləmə sahəsi <i>Сортировочная площадь</i> Marshalling area (shipping area)	Saxlanılan malların çatdırılma istiqamətləri üzrə çeşidlənməsi üçün nəzərdə tutulmuş anbar sahəsidir.
Çevik istehsal mərkəzi (ÇİM) <i>Гибкий производственный центр (ГПЦ)</i> Flexible machine centre (FMC)	Daxilində daşınan hissələrin yüklənməsini və boşaldılmasını yerinə yetirən, adətən robotlaşdırılmış, kompüterləşdirilmiş rəqəmsal idarəetmə maşınlarını əhatə edən avtomatlaşdırılmış sistemdir.
Çevik istehsal sistemi (ÇİS) <i>Гибкая производственная система (ГПС)</i> Flexible manufacturing system (FMS)	İstehsal xəttinin çevik şəkildə yenidən balanslaşdırılmasını təmin edən sistemdir.
Çevik proqramlaşdırma <i>Гибкое программирование</i> Flexible programming	İlin bərabər olmaqla qısa zaman dövrlərinə bölündüyü, hər dövrün əvvəlində yeni qısamüddətli satış və istehsal proqramlarının hazırlanacağı proqramlaşdırma metodudur.
Çəngəlli avtoyükləyici <i>Вилочный автопогрузчик</i> Straddle truck	Qollarının kronşteynlər arasında yerləşərək, yükün ağırlıq mərkəzinin sabit saxlanılmasını təmin edən, çəngəllərlə təchiz edilmiş ştəbelləyici qaldırıcı nəqliyyat vasitəsidir.
Çəngəlli avtoyükləyici (ÇA) <i>Вилочный автопогрузчик</i> Fork lift truck (FLT)	Paletləri, konteynerləri və çıxarılib-taxıla bilən kuzovları qaldırmağa, yerini dəyişməyə və ya sıralamağa imkan verən, güc qurğusuna malik üfqi çəngəlvari qurğu ilə təchiz edilmiş nəqliyyat vasitəsidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Çəngəlli avtoyükləyicinin sürücüsü <i>Водитель вилочного автопогрузчика</i> Fork-lift truck driver	Çəngəlli avtoyükləyicinin idarə edilməsini həyata keçirən, bu məqsədlə müvafiq təlim keçmiş və sertifikatla malik olan şəxsdir. Bax: Fork lift truck
Çıxarılan kuzov <i>Съемный кузов</i> Demountable body	1. Müxtəlif nəqliyyat vasitələri arasında mübadilə edilə bilən, döşəməyə bərkidilən xüsusi ayaqlarla təchiz edilmiş yükləmə vahididir. 2. Malik olduğu konstruksiyanın, onu lazım gəldikdə tam sökmədən yığmağa və zərurət yarandıqda onu yenidən ilkin formaya gətirməyə imkan verən və dövrüyyə edən taradır.
Çıxarılma <i>Изъятия</i> Withdrawals (issues)	1. Materialların anbarlardan və ya satış məntəqələrindən çıxarılmasıdır. 2. Fəaliyyət və qrafikə uyğun olaraq materialların xüsusi yerə ötürülməsi ilə əlaqədar əməliyyatdır.
Çıxarılan məhsul <i>Выходящая продукция</i> Yield	İstehsal əməliyyatında əldə edilən məhsulun istifadə olunan həcmi və ya hissəsidir.
Çıxış, xaric olan yük axını <i>Выход, исходящий грузовой поток</i> Outbound	Yüklənmə əməliyyatları üçün yüklərin komplektləşdirildiyi anbar sahəsidir. İri anbarlarda buraxılış ekspedisiyası kimi də adlandırılı bilər.
Çıxış reaksiyası <i>Выходная реакция</i> Output variable	Bilavasitə sistemin yerinə yetirdiyi və menecer tərəfindən parametrlərinin öncədən müəyyən edilməsi mümkün olmayan dəyişiklikdir. Qeyd: Belə parametrlər yalnız digər müvafiq göstəricilər vasitəsilə, dolayısı yolla dəyişilə bilər.
Çoxsəviyyəli əks axın <i>Многоуровневый обратный поток</i> Multi-level back flush	Bax: Super flush

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Çoxsəviyyəli istifadə <i>Многоуровневая применяемость</i> Multi-level where-used	Komponentin aşağıdan başlayaraq, ən yüksək sıfırıncı səviyyəyə qədər bütün ana məmulatların tərkibində istifadəsi barədə qeyddir.
Çoxsəviyyəli materiallar cədvəli <i>Многоуровневый ведомость материалов</i> Multi-level bill of material	Son məhsulun istehsalında istifadə olunan bütün komponentləri və onların tələb olunan miqdarını əks etdirən cədvəldir.
Çoxsəviyyəli proqnozlaşdırma <i>Многоуровневое прогнозирование</i> Pyramid forecasting	Yuxarı səviyyələrdə hazırlanmış ümumi proqnozu idarəetmə personalı tərəfindən yenidən nəzərdən keçirməyə və tənzimləməyə, bu yolla sahəvi proqnozları balanslaşdırmağa imkan verən proqnozlaşdırma texnologiyasıdır.

D d

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Daxilolma <i>Поступление</i> Input	1. Hər hansı bir proses üçün tələb olunan resursdur. 2. İş mərkəzinə və ya istehsalat vasitəsinə daxil olan iş axımıdır.
Daxil olan mallar <i>Входящие товары</i> Incoming goods	Müəyyən zaman dövründə təchizatçı tərəfindən sifarişçiyə çatdırılmış, kəmiyyət və ya maliyyə vahidlərində ifadə olunmuş mallardır.
Daxil olan yük axımı (anbara) <i>Вход, входящий грузовой поток (на склад)</i> Inbound	Yük nəqliyyatı vasitələrindən istifadə etməklə təchizatçılardan anbara daxil olan və qəbul bölməsinə ötürülən yük axımıdır.
Daxili amortizasiya materialı <i>Внутренний амортизационный материал</i> Dunnage	Məhsul və onun qablaşdırılması arasındakı təmasın qarşısının alınması məqsədilə, iç tərəfdə yerləşdirilən xüsusi materialdır. Məsələn, şüşə məmulatların qablaşdırılmasında belə materiallara ehtiyac duyulur.
Daxili aviaqaimə <i>Внутренняя авианакладная</i> House air waybill	Ayrı-ayrı yük partiyaları üçün konsolidator tərəfindən rəsmiləşdirilən sənəddir. Yük aviaqaiməsi ilə eyni funksiyaları yerinə yetirir.
Daxili konosament <i>Внутренний коносамент</i> House bill of lading	Ekspeditorun öz xidmət sistemi daxilində yüklərin idarə edilməsi üçün istifadə edilən, konosament ilə eyni funksiyaları yerinə yetirən, lakin digər tərəflərlə rəsmiləşdirmələrdə təbiiq olunmayan sənəddir.
Daxili qablaşdırma <i>Внутренняя упаковка</i> Inner package	Bir və ya bir neçə ədəd mal vahidinin, onun üçün qəbul edilmiş standartdan asılı olaraq sellofan, karton və ya kağızdan istifadə etməklə qablaşdırmasıdır.
Daxili quraşdırma vaxtı <i>Время внутренней установки</i> Internal set-up time	Prosesin fəaliyyətdə olmadığı zaman yerinə yetirilən quraşdırma prosedurunun davamiyyətini müəyyən edən vaxt elementidir. Bax: Single minute exchange of die (SMED)

D d

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Daxili proqnoz <i>Внутренний прогноз</i> Intrinsic forecast	Ötən dövrlərdə yerinə yetirilmiş satışların orta həcmi və s. kimi daxili amillərə əsaslanan proqnozdur.
Daxili su nəqliyyatı qaiməsi <i>Накладная на внутреннем водном транспорте</i> Inland waterway bill of lading	Daxili su nəqliyyatında istifadə edilən, müəyyən şəxsin, daşıyıcının və ya sifarişçinin adına rəsmiləşdirilən və daşıyıcı ilə yükləndərən arasında daşıma müqaviləsinin im-zalandığını təsdiq edən nəqliyyat sənədidir.
Dartıcı sistem <i>Тянущая система</i> Pull system	Sifarişlərin tələbata uyğun olaraq yaradıldığı sifariş sistemidir.
Daşıma <i>Перевозка</i> Haulage	Müəyyən məntəqələr arasında yüklərin avtomobil nəqliyyatı vasitəsi ilə yerinə yetirilən daşınmasıdır.
Daşıma statusu <i>Статус перевозки</i> Transport status	1. İstənilən zaman anında və ya yerdə, bütün nəqliyyat və ya logistik zəncir boyu mal partiyasının, yüklərin və ya avadanlıqların pozisiyası və ya vəziyyətidir. 2. Mal partiyasının, yüklərin və ya avadanlıqların pozisiyası və ya vəziyyəti barədə hesabatdır.
Daşıma statusunun kodu <i>Код статуса перевозки</i> Transport status code	Nəqliyyatın statusu üçün kodlaşdırma sistemidir.
Daşıma şərtləri <i>Условия перевозки</i> Carriage conditions	Konkret marşrut üçün müəyyən edilir və müəyyən mal, eləcə də material (məsələn, təhlükəli və kövrək yüklər), qablaşdırmanın növü (pallet, qutu, roll) və sairədən asılıdır. Daşınma müəyyən növü, tipli və qablaşdırmaya malik yüklərin, təhlükəsizlik qaydalarına riayət etməklə, müxtəlif nəqliyyat növləri (yük maşını, təyyarə, gəmi və s.) ilə həyata keçirilir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Daşıma vaxtı <i>Время транспортировки</i> Transport time	Yüklərin və ya sənəşinlərin bir yerdən başqa yerə daşınması üçün tələb olunan vaxtdır. Qeyd: Yüklənməyə qədər və boşaldıqdan sonra gözləməyə sərf edilən vaxt nəzərə alınmır.
Daşınma sifariş <i>Заказ перевозки</i> Firm booking	Nəqliyyat xidmətlərinin ilkin təxsis edilməsidir (bronlaşdırılmasıdır).
Daşıyıcı <i>Перевозчик</i> Carrier	1. Nəqliyyat vasitələrindən kommersiya məqsədi ilə istifadə edən fiziki və ya hüquqi şəxsdir. 2. Malların (yüklərin) bir məntəqədən digərinə daşınmasını öz üzərinə götürən tərəfdir.
Daşıyıcının vasitələri ilə nəqliyyət <i>Транспортировка средствами перевозчика</i> Carriers haulage	Nəqliyyat (daşıma) sənədlərinin müddəaları və razılaşıdırılmış tarif əsasında daşıyıcı tərəfindən təklif edilən nəqliyyat xidmətidir.
Davamlı bərpa <i>Продолжительное пополнение</i> Continuous replenishment	Sifarişçi tərəfindən təchizatçının faktiki satış həcmi və anbarda mövcud yüklər barədə məlumatlandırıldığı, boşdayanmalara yol verilmədən, həmçinin ehtiyatların bərpası üçün sifariş qəbul edilmədən təchizatçının istifadə edilmiş mallarının bərpası öhdəliyinin icrası prosesidir.
Dayaq paleti <i>Стоечный поддон</i> Post pallet	Dəmiryol vaqonunun və ya avtonəqliyyat vasitəsinin bortundan yükləmə-boşaltma əməliyyatlarını aparmağa imkan verən bərkidilmiş və ya çıxarıla bilən tutqaqlara malik altlıqdır.
Dayanma sərəncamı <i>Приказ о приостановлении работы</i> Hold order	Materialın emalı və ya bununla bağlı prosedurlarda dəyişikliyin gözlənməsi ilə əlaqədar olaraq, müəyyən əməliyyatların, həmçinin işlərin müvəqqəti dayandırılmasını və ya tamamilə ləğv edilməsini müəyyən edən sərəncamdır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
De-ekspedisiya <i>Де-экспедиция</i> De-expediting	İşin və ya sifarişin icrasının daha gec tarixə keçirilməsi ilə əlaqədar, onun prioritetlik dərəcəsinin aşağı salınması ilə bağlı fəaliyyətdir.
Defisit <i>Дефицит</i> Shortage	Məhsulun tələb olunan miqdarı ilə faktiki əlçatan və ya çatdırılmış (təchiz edilmiş) miqdarı arasında yaranan neqativ fərqdir.
Defisita görə xərclər <i>Издержки вследствие дефицита</i> Stock out costs	Bax: Shortage cost
Defisit xərcləri <i>Издержки дефицита</i> Shortage costs (stock-out costs)	Defisit nəticəsində yaranan xərclərdir.
Defisit nisbəti <i>Отношение дефицита</i> Stock out ratio	Sifariş müddətində defisitinin yarandığı malların ümumi miqdarıdır. Qeyd: Defisitlik, şirkətin faktiki tələbə cavab verməsinin effektivliyi ilə ölçülür.
De-qruplaşdırma <i>Де-группировка</i> De-groupage	Yüklərin yük partiyalarına, yük partiyalarının göndərişlər üzrə yük bağlamalarına, yük bağlamalarının isə son yük vahidlərinə bölüşdürülməsidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Demerec <i>Демерредж</i> Demurrage	1. Yük əməliyyatlarında gəminin kirayə müqaviləsində nəzərdə tutulandan artıq müddətdə boş dayanmasına görə kirayə edən tərəfindən gəmi sahibinə pul formasında ödənilən təminatdır. Adətən, çarter reyslərində gəminin müəyyən edilmiş müddətdən artıq boş dayandığı hər bir gün üçün ödənilməli olan məbləğ şəklində nəzərdə tutulur, yaxud gəminin registr üzrə yükötürmə tonnaajına əsasən gündəlik hesablanır. 2. Yük vaqonunun normadan artıq boş dayanmasına görə yüköndərən (yükalan) tərəfindən dəmiryol şirkətinə pul şəklində ödənilən təminatdır.
Dempferləmə reaksiyası <i>Демпфированная реакция</i> Damped reaction	Tələbatda və ya ehtiyatların həcmində baş verən dəyişikliklərə istehsal səviyyəsinin tədricən uyğunlaşdırılması prosesində meydana gələn reaksiyadır.
Depo <i>Депо</i> Depot	1. Anbar 2. Qaraj (Böyük Britaniya) – özuyeriən nəqliyyat vasitələri üçün dayanacaq, yanacaq və texniki xidmət üçün yerdir. 3. Stansiya (ABŞ) – avtomobil və ya dəmir yolu nəqliyyatında yük və ya sərmişin əməliyyatlarının yerinə yetirildiyi dayanacaq məntəqəsidir.
Detal-dövr balanslaşdırması <i>Балансирование детали-период</i> Part period balancing (PPB)	Minimal ümumi xərclər metodunda tətbiq olunan məntiqi yanaşmadan istifadə edən, lakin əlavə olaraq “irəli bax - geri bax” adlandırılan ümumi qəbul edilmiş praktikanı nəzərə alan, partiya həcmnin dinamik hesablanması texnologiyasıdır.
Detalların spesifikasiyası <i>Спецификация деталей</i> Parts list	Məhsul və yığma elementin tərkib hissələrinin miqdarının müəyyən edilməsidir. Bax: Bill of materials

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Determinə olunmuş modellər <i>Детерминированные модели</i> Deterministic models	Bir-biriləri arasında səbəb-nəticə funksional əlaqəsi ilə bağlı olan və təsadüfi elementlərə malik olmayan modellərdir.
Determinə olunmuş tələblərin hesablanması <i>Расчет детерминированных потребностей</i> Deterministic requirements calculation	İstehsal olunmuş hazır məhsulların miqdarına əsaslanaraq, onların təşkil olunduğu material və komponentlərə tələbatın zamana uyğun hesablanmasıdır.
Dezintermediasiya <i>Дезинтермедиация</i> Disintermediation	Təchizat zəncirində aralıq mərhələlərin aradan qaldırılması prosesidir.
Dəqiq vaxtında <i>Точно в срок</i> Just in Time (JIT)	1. Partiyanın həcmiminin azaldılmasına əsaslanan dərəcəli sistem tərəfindən təchizat zəncirində proseslərarası yerdəyişmələrin idarə edilməsi yolu ilə icrada olan işlərin və hazır məhsulların minimalaşdırılmasıdır. 2. Malların və ya mal partiyasının onlara tələbatın yarandığı anda təchizat zəncirinin tələb olunan nöqtəsinə çatdırılmasıdır. Daha geniş mənada, malların kiçik partiyalar şəklində qısa fasilələrlə çatdırılmasının təşkil edilməsi üçün istifadə edilir, bu da öz növbəsində ehtiyatların və uyğun olaraq anbarlarda saxlama xərclərinin azalmasını təmin edir.
Dəmir yolu ilə yük daşımaları haqqında konvensiya <i>Соглашение о международной железнодорожной перевозке грузов</i> Convention Internationale concernant le transport des Marchandises par chemin de fer (CIM)	Bir çox Avropa ölkəsi tərəfindən tətbiq edilən və yüklərin dəmir yolu nəqliyyatı ilə beynəlxalq daşımaları üçün şərtləri və daşıyıcıların məsuliyyətini müəyyən edən konvensiyadır.

Dd

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izah
Dəniz qaiməsi <i>Морская накладная</i> Sea way bill	Su nəqliyyatında yüklərin daşınmasını, daşıyıcı tərəfindən yüklərin yüklənməyə qəbulunu və daşıyıcının sənəddə göstərilmiş yükəyə yükün çatdırılmasını öhdəsinə götürdüyünü təsdiq edən, razılaşdırılan müqavilə sənədidir.
Dəniz konteyneri <i>Морской контейнер</i> Maritime container	Yerləşdirilməsi üçün xüsusi xanaları olan gəmilərdə daşınan, İSO standartlarına uyğun konteynerdir.
Dəyişdirilmə <i>Замена</i> Replacement	1. Müştəri tərəfindən əvvəl alınmış istehlak mallarının dəyişdirilməsi ilə nəticələnən satışdır. 2. Müəyyən tətbiqi sistemin spesifikasiyasının daha əvvəlki buraxılışlarında istifadə olunan materialı əvəz edən digər materialdır.
Dəyişiklik üçün sorğu <i>Запрос на изменение</i> Change order	Malların təchizat və ya sex sifarişlərinin dəyişdirilməli olduğunu müəyyən edən formal bildirişdir.
Dinamik saxlanma <i>Динамическое хранение</i> Dynamic storage	Anbardakı yüklərin, təsadüfi və ya davamlı yerdəyişməsi ilə aparılan saxlanma prosedurudur.
Dinamik seçmə yeri <i>Динамическое место отбора</i> Dynamic picking location	Saxlama kamerasındakı hücrələrə oxşar, adətən böyük miqdarda kütləvi istehlak malları üçün istifadə olunan, çeşidlənmə üçün nəzərdə tutulmuş sahədir.
Dinamik sifariş nöqtəsi <i>Динамическая точка заказа</i> Floating order point	Qabaqcadan müəyyənləşdirilməyən sifariş nöqtəsidir. Alıcılıq qabiliyyətinin proqnozlaşdırılması əsasında, hazırlıq dövründəki dinamikanın və digər faktorların nəzərə alınması ilə təyin edilir.
Diskret istehsal <i>Дискретное производство</i> Discrete manufacturing	Məhsulların fasilələrlə istehsal edildiyi mətoddur. Məsələn, avtomobillərin, kompüterlərin və s. istehsalı.

Dd

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izah
Diskret qayda <i>Дискретный порядок</i> Discrete order	Bax: Lot for lot
Dispetçer siyahısı <i>Диспетчерский лист</i> Dispatch list	Bax: Work-to list
Dispetçinq <i>Диспетчинг</i> Dispatching	1. Məhsulun hazırlanması üçün müəssisəyə sifarişin verilməsi prosesidir. 2. Ayrı-ayrı iş sifarişləri (naryadlar) üzrə istehsal resurslarının təfərrüatlı yerləşməsinə və onlara nəzarəti təmin edən prosesdir.
Distribusiya kanalları <i>Каналы дистрибуции</i> Channels of distribution	Xammal təchizatçısından və istehsalçısından başlayaraq, son istifadəçiyə və ya istehlakçıya qədər mal və xidmətlərin hərəkətində iştirak edən hər hansı şirkətlər və ya fərdi şəxslərdir.
Distribütör <i>Дистрибутор</i> (дистрибутор) Distributor	Öz adından və şəxsi hesabı ilə fəaliyyət göstərən, maddi məhsullarla və ya qiymətli kağızlarla topdansatış (daha çox topdan-pərəkəndə) əməliyyatlarını yerinə yetirən vasitəçidir. Distribütör və məhsul istehsalçısı (təchizatçı) arasındakı münasibətlər adətən uzunmüddətli müqavilə əsasında qurulur, tərəflərdən hər hansı biri kifayət qədər ciddi əsas olmadan, birtərəfli qaydada onun icrasından imtina etmək hüququna malik olmur. Əgər müqavilə təchizatçının təşəbbüsü ilə ləğv olunursa, onda o, öncədən distribütörü bu barədə məlumatlandırılmalı və ya müqavilənin ləğv olunması nəticəsində ona dəymiş zərəri kompensasiya etməlidir.
Diycəkli konveyer <i>Роликовый конвейер</i> Roller conveyor	Ötürücü vasitəsilə və ya üzərində olan yüklərin təzyiqli altında hərəkətə gətirilən diycəklərə malik korpusdan ibarət olan konveyerdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Diyirlənən şose <i>Катящееся шоссе</i> Rolling road	Avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin bütöv halda alçaq hündürlüklü dəmir yolu platformalarında daşınmasıdır.
Dok <i>Док</i> Dock	1. Gəmilərin təmiri və yoxlanılması üçün liman tikilisi. Onlar üzən və quruda olan doklara ayrılırlar. 2. Yükləmə - boşaldılma meydançasıdır.
Dok-tu-stok <i>Док-ту-сток</i> Dock-to-stock	Məhsulun buraxılmasından əvvəl ona şamil olunan xüsusi keyfiyyət və qablaşdırma tələbləridir.
Doldurulma <i>Пополнение</i> Replenishment	1. Müştərilərin yeni ehtiyatlarla təmin edilməsi ilə bağlı fəaliyyətdir və ya belə fəaliyyət nəticəsində meydana gələn ehtiyat miqdarıdır. 2. Ümumi ehtiyatlardan istifadə etməklə, istehsal materiallarının bərpa edilməsidir.
Doldurulma dövrü (doldurulma intervalı) <i>Период пополнения (интервал пополнения)</i> Replenishment period (replenishment interval)	Ehtiyatların bərpası məqsədilə verilmiş ardicıl sifarişlər arasındakı zaman fasiləsidir.
Doldurulma müddəti <i>Время пополнения</i> Replenishment lead time	Ehtiyatların doldurulması məqsədilə məhsulların sifariş edilməsi ilə məhsulun istifadə üçün hazır olduğu vaxt arasındakı zaman fasiləsidir.
Dolu palet <i>Полный поддон</i> Full pallet	Homogen (bircins) mallarla tam yüklənmiş paletdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Döndərici qfıl <i>Поворотный замок</i> Twistlock	İntermodal nəqliyyat vahidinin (İNV) künc fiqurlarına daxil olaraq, onlara bərkidilən, yükləmə-boşaltma avadanlığının standart mexanizmidir. Gəmilərdə və nəqliyyat vasitələrində İNV-in bərkidilməsi üçün də istifadə edilir.
Dördüncü tərəf logistikası (4PL) <i>Логистика четвертой стороны (4PL)</i> Fourth party logistics (4PL)	Bütün distribusiyaya və ya təchizat zənciri şəbəkəsi üzrə layihələndirmə, planlaşdırma, idarəetmə və əməliyyat fəaliyyətlərinin bu sahədə ixtisaslaşmış müəssisəyə verilməsidir.
Döşəməüstü saxlama <i>Напольное хранение</i> Floor store	Döşəmə üzərində toplu şəkildə və ya stellajlarda saxlanılan və istifadə edildikdən sonra dərhal bərpa edilən ehtiyatların saxlanma yeridir.
Dövrü bərpaolunma <i>Периодическое пополнение</i> Periodic replenishment	Eyni miqdarda kəmiyyətlər üçün dəyişkən çatdırmalarla deyil, dəyişən kəmiyyətlər üzrə çatdırmaların bərabər intervallarda yerləşdirilməsinə dair tələblərin birləşdirilməsi metodudur.
Dövrü inventarizasiya <i>Циклическая инвентаризация</i> Cycle counting	1. Ehtiyatların uçotu növlərindən biridir, inventarizasiyadan onunla fərqlənir ki, bu zaman malların özləri deyil, yük yerləri, kisələr, rulonlar və s. sayılması yerinə yetirilir və təkrar hesab normalarına uyğun olaraq malların miqdarı təyin edilir. İnventarizasiya ilə müqayisədə bu metodun dəqiqliyi aşağı, lakin daha sadədir. 2. Ehtiyatların mövcudluğunun təftişi metodudur, bu zaman il ərzində ehtiyatların periodik olaraq seçilmiş qruplarının inventarizasiyası aparılır. Dövrü inventarizasiyanın məqsədi, ayrı-ayrı uçot mövqeləri üzrə səhvlərin axtarılması, onların aşkara çıxarılması və yaranma səbəblərinin aradan qaldırılması işinin yerinə yetirilməsidir.

Dd

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Dövri istehsal <i>Цикличное производство</i> Cyclical production	Müxtəlif məhsulların müəyyən edilmiş müntəzəm təkrarlanan, sabit ardıcılıqla istehsal edildiyi prosesdir.
Dövriyyə müddəti (istehsal takti) <i>Длительность цикла</i> (<i>такт выпуска</i>) Cycle time	Təkrarlanan prosesin ardıcıl dövrləri arasındakı zaman fasiləsidir.
Dövri sifarişlərin verilməsi yolu ilə idarəetmə <i>Управление путем периодической подачи заказов</i> Period batch control (PBC)	Hazırlanmış hissələrin sifarişinin bir sıra qısamüddətli proqramlara əsaslandığı dövri sifarişlərin verilməsi yolu ilə idarəetmə metodudur.
Dövri sifarişvermə sistemi <i>Система с периодической подачей заказов</i> Periodic ordering system	Müəyyən edilmiş müddətlərdə satınalma üzrə sifarişlərin yerləşdirilməsini və onların miqdarının müəyyən edilməsini təmin edən sifariş sistemidir.
Dövri yoxlama sistemi <i>Система периодической проверки</i> Periodic review system	Bax: Fixed interval reorder system
Düyun <i>Узел</i> Node	Hər hansı bir şirkətin logistik sistemində malların saxlanması üçün müəyyən edilmiş məntəqədir. Buraya zavodlar, anbarlar, təchizat mənbələri və bazarlar (bazalar) daxildir.

Ee

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Effektiv yükləmə vahidi Loads (EUL) <i>Эффективная грузовая единица</i> Efficient Unit Loads (EUL)	Standart ölçülərə malik və daşınma üçün nəqliyyat vasitələrinə asanlıqla uyğunlaşan, unifikasiya edilmiş saxlama və nəqləmə vahidlərini (pallet, səbət, qutu, diyirlənən stellajlar (rəflər) və s.) tətbiq etmə yolu ilə, müasir və gələcək logistik proseslərin təkmilləşdirilməsi üçün istifadə olunan vahiddir.
Effektivlik <i>Эффективность</i> Effectiveness	Sistemin real və normativ üzrə istehsal gücü arasındakı nisbətdir.
Effektivliyin ölçülməsi <i>Измерение эффективности</i> Performance measurement	Strateji hədəflərə nail olmaq üçün biznesi təşviq edən rəziləşdirilmiş göstəricilərdən istifadə etməklə fəaliyyətin layihələndirilməsi, monitorinqi və idarə edilməsi prosesidir. Bax: Benchmarking
Ehtiyat <i>Запас</i> Stock	Təchizat zəncirində və ya onun bir hissəsində miqdar, məkan və ya qiymət parametrlərinə malik olan materiallardır. Qeyd: 1. Ehtiyat materialların mənsubiyyətindən və mülkiyyət formasından asılı olmayaraq boru kəmərinə, anbarda, satış mərkəzində, istehsalatda, nəqliyyat vasitəsində və s.-də yerləşə bilər. 2. Ümumi mənada "inventar" termini də "ehtiyat" termini ilə eyni mənəni ifadə edir. Həmin termindən ABŞ-da qismən, Böyük Britaniyada isə daha geniş istifadə edilir. 3. "Ehtiyat" mənşəyi etibarilə fiziki artikuldur, "inventar" isə onun siyahısıdır. Lakin, praktikada hər iki termindən qarşılıqlı şəkildə istifadə edilir.
Ehtiyat dövriyyəsi (stock turn rate, stock turn) <i>Товарооборот запаса</i> Stock turnover (stock turn rate, stock turn)	Müəyyən zaman fasiləsində mövcud olan təchizat və ya istehlakın miqdarının, bu dövrdəki ehtiyatın həcminə nisbətidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Ehtiyat əmsalının optimallaşdırılması <i>Оптимизация коэффициента запаса</i> Stock ratio optimisation (STROP)	Ehtiyatın, müntəzəm intervallarda mövcud olan tələbatın həcminə olan nisbətində əsaslanan sifariş metodudur. Bu zaman ehtiyatın bərpası üçün tələb olunan mallar ciddi ardıcılıqla, ən tez tükənmə vaxtına malik mallar birinci olmaqla sifariş edilir.
Ehtiyat gücü <i>Резервная мощность</i> Safety capacity	Gözlənilməyən tələbatı qarşılamaq məqsədilə, məlum olan tələbat səviyyəsindən daha çox əlavə işçi qüvvəsi və avadanlıq gücü ehtiyatının planlaşdırılmasıdır.
Ehtiyat hissələri <i>Запасные части</i> Service parts (repair parts, spare parts)	1. Məhsulun orijinal funksiyalarını bərpa etmək məqsədilə, onun müvafiq hissələrini əvəz etmək üçün nəzərdə tutulmuş hissələrdir. 2. Yiğilmiş məhsulun təmiri və ya ona texniki xidmətin göstərilməsi üçün istifadə edilən hissələrdir.
Ehtiyat hissələri <i>Запчасти</i> Spare parts	Bax: Replacement parts
Ehtiyat hissələri materiallarının spesifikasiyası <i>Спецификация материалов запасных частей</i> Service parts bill of materials	Hazır və yığılmış məhsulun təmiri və ya ona texniki xidmətin göstərilməsi üçün istifadə olunan komponentlərin, detalların materiallarının spesifikasiyasıdır.
Ehtiyat məntəqəsi <i>Пункт запасов</i> Stock point	1. Təchizat zəncirində malların əlçatan vəziyyətdə saxlanması funksiyasını yerinə yetirən məntəqədir. 2. Axın istehsalında müəyyən olunmuş xüsusi məntəqədir. Müvafiq materiallara ehtiyacın yaranmasına uyğun olaraq onlar bu məntəqəyə gətirilir və sonradan istifadə üçün oradan götürülür.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Ehtiyat norması <i>Норма запаса</i> Stock norm	Standart qaydada qəbul edilmiş, günlər, həftələr, aylar üzrə faizlə və ya əmsal şəklində ifadə olunan ehtiyat miqdarının satış həcmində olan nisbətidir. Bax: Target stock Qeyd: Ehtiyat norması aşağıda göstərilənlərin nəzərə alınması ilə təyin edilir: - Sığorta ehtiyatı; - Cari istehsal və təchizat ehtiyatı; - Normal mövsümi ehtiyat; - Normativ təchizat kanalı ehtiyatı.
Ehtiyat normativi <i>Норматив запаса</i> Norm stock (standard stock)	Müəyyən dövr üçün standart olaraq qəbul edilmiş, kəmiyyət və ya maliyyə vahidləri ilə ifadə olunan hər hansı məhsul növünün ehtiyatıdır.
Ehtiyat səviyyəsi <i>Уровень запаса</i> Stock level	Sistemdə miqdara əsaslanan ehtiyatın ölçü vahididir.
Ehtiyatın uçot vahidi (EUV) <i>Единица учёта запасов</i> Stock keeping unit (SKU)	Ehtiyatın saxlanması məqsədləri üçün müəyyən edilmiş xüsusi coğrafi məkana verilmiş fərqləndirici elementdir.
Ehtiyat üçün hazırlamaq <i>Изготовление про запас</i> Make to stock	Məhsulların müştəri sifarişlərinin proqnozu əsasında istehsal edildiyi istehsalat növüdür.
Ehtiyata sifariş <i>Заказ на запас</i> Stock order	Müştərinin sifərişi əsasında, müvafiq məhsulun verilməsi nəticəsində onun ehtiyatının azalması səviyyəsinə uyğun olaraq, mövcud ehtiyat həcminin bərpa edilməsi üçün verilmiş sifarişdir.
Ehtiyatda itkilər <i>Потери при хранении</i> Stock shrinkage	Tullantı, amortizasiya, oğurlanma və s. nəticəsində yaranan itkilərdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Ehtiyatda yoxdur <i>Нет в наличии</i> Stock out	Məhsul ehtiyatının olmamağının bildirilməsi zərurəti yaranmadan, sıfır balansla malik ehtiyat səviyyəsinin meydana gəlməsidir.
Ehtiyatın qəbulu <i>Получение запаса</i> Receiving stock	Təşkilata çatdırılan və onun anbarına hələ daxil olmayan mal ehtiyatlarının qəbuludur.
Ehtiyatın bufer növü <i>Буферный тип запаса</i> Buffer types	İstehsal prosesində natamam yüklənmənin qarşısının alınması məqsədilə istifadə edilən ehtiyat növüdür.
Ehtiyatla təminatlılıq <i>Покрывтие запасами</i> Stock cover	Mövcud ehtiyatların ehtimal olunan istehlak səviyyəsinin ödənilməsinə təmin edəcək zaman fasiləsidir.
Ehtiyatlara mərkəzləşdirilmiş nəzarət <i>Децентрализованный контроль запасов</i> Decentralised inventory control (Decentralised stock control)	Ehtiyatların saxlanıldığı yerlərdə onların həcmində ayrı-ayrılıqda nəzarət üzrə qərarqəbul etmə prosesidir.
Ehtiyatlara nəzarət <i>Контроль запасов</i> Stock control	Ehtiyat səviyyəsinin zamana və kəmiyyətə münasibətdə sisteməlik tənzimlənməsidir.
Ehtiyatları idarəetmə siyasəti <i>Политика управления запасами</i> Stock policy	Ehtiyatların saxlanılmalı olduğu səviyyəyə çatdırılması və bunun harada və necə yerinə yetirilməsi üzrə yürüdülmə siyasətdir.
Ehtiyatların aqreqasiya olunmuş menecmenti <i>Агрегированное управление запасами</i> Aggregate inventory management	Ehtiyatların bərpası üzrə qarşıya qoyulan hədəflərə nail olunmasını təmin etmək üçün, proqnozlaşdırılan ümumi ehtiyat səviyyəsinin yaradılması və onun idarə edilməsidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Ehtiyatların xaricəmə nöqtəsi <i>Точка вывоза запасов</i> Outbound stock point	Zavod daxilində müəyyən materialın növbəti əməliyyata ötürülməsindən əvvəl yerləşdirilməsi üçün istifadə məntəqəsinin yaxınlığında təyin edilmiş yerdir.
Ehtiyatların inventarizasiyası <i>Инвентаризация запасов</i> Stock reconciliation	Faktiki və qeydə alınmış ehtiyat miqdarının müqayisəsi və onlar arasındakı fərqin təhlili prosesidir.
Ehtiyatların maksimal səviyyəsi <i>Максимальный уровень запасов</i> Maximum stock level	Ehtiyatların planlaşdırılan elə ən yüksək səviyyəsidir ki, ondan yuxarı olan artıq hesab edilir və əsasən rəhbərlik tərəfindən nəzarətdə saxlanılması üçün nəzərdə tutulmuşdur.
Ehtiyatların menecmenti <i>Управление запасами</i> Stock management	Ehtiyatların miqdarı, keyfiyyəti və yerlərinin planlaşdırılması və idarə olunmasıdır.
Ehtiyatların minimal səviyyəsi <i>Минимальный уровень запасов</i> Minimum stock level	Ehtiyatların planlaşdırılan elə ən aşağı səviyyəsidir ki, ondan aşağı olanda rəhbərlik tərəfindən nəzarətə götürülür və sifarişlər sürətləndirilir.
Ehtiyatların vendor menecmenti (EVM) <i>Управление запасами силами поставщика</i> Vendor managed inventory(VMI)	Sifarişçinin ərazisində saxlanılmaqla, təchizatçı tərəfindən məhsul ehtiyatlarının idarə və bərpa olunmasıdır. Qeyd: Ehtiyat, müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq tərəflərdən birinin mülkiyyətinə keçə bilər.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Ehtiyatların yaradılması və saxlanması xərcləri <i>Затраты на формирование и хранение запасов</i> Stock carrying costs	Ehtiyatın formalaşdırılması və mövcud olması ilə əlaqədar olan xərclərdir. Qeyd: 1. Bu xərclər aşağıdakılardan ibarətdir: • Yatırılmış maliyyə kapitalına marağın təşviqi; • Ehtiyatın saxlanması üçün sahənin ayrılması ilə əlaqədar yaranan xərclər; • Qiymətin aşağı düşməsi və ya məhsulun satılmaması riski ilə əlaqədar yaranan xərclər; • İnzibatçılıq, sığorta, audit və nəzarət-idarəetmə xərcləri. 2. Ehtiyatla bağlı xərclərin səviyyəsinin təyin edilməsi zamanı iki istiqamət fərqləndirilməlidir: • Maya dəyəri ifadəsində xərclərin hesablanması; • Optimal ehtiyat səviyyəsinin təmin edilməsi üçün tələb olunan xərclərin hesablanması.
Ehtiyatların yerləşmə sistemi <i>Система расположения запасов</i> Stock location system	Ehtiyatın saxlanılmasının və götürülməsinin sadələşdirilməsi məqsədilə, anbarda mövcud olan bütün yerlərin adlandırıldığı və nömrələndiyi sistemdir.
Ehtiyatlırsız ticarət və istehsalat <i>Закупка и производство без запасов</i> Stockless purchasing and production	Müəssisə tərəfindən materialların, hissələrin və digər təchizat elementlərinin ehtiyatı yaradılmadan, onların birbaşa istifadə məqsədilə alınması və istehlakıdır.
Ekspeditor <i>Экспедитор</i> Forwarder	Tələb olunduğu halda, yükəgöndərən və ya yükalanın adından əlaqəli xidmətlərin yerinə yetirilməsi də daxil olmaqla, yüklərin daşınmasını həyata keçirən tərəfdir.
Ekspeditor <i>Экспедитор</i> Freight forwarder	Göndərilən yükləri topladıqdan və yük partiyalarını şəklində konsolidasiya etdikdən sonra, növbəti mərhələdə onların yükalanına çatdırılması məqsədilə təyinat məntəqəsinə daşınması üçün əsas nəqliyyat növündən istifadə edən tərəf və ya vasitəçidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Ekspərimental zavod <i>Экспериментальный завод</i> Pilot plant	İstehsalat proseslərinin formalaşdırılması və sahə sınaqları üçün az sayda yeni məhsulların buraxılması məqsədilə istifadə edilən kiçik miqyaslı istehsal obyektidir.
Ekspənensial hamaralama <i>Экспоненциальное сглаживание</i> Exponential smoothing	Orta qiymətin proqnozlaşdırılması metodlarının bir növüdür. Keçmişdə aparılmış müşahidələrin nəticələrinin, onların yerinə yetirildiyi tarixlərə uyğun olaraq həndəsi qaydada azaldılması yolu ilə həyata keçirilir.
Elastiklik, uyğunlaşılma <i>Гибкость, приспособляемость</i> Flexibility	İstehsal sisteminin xarici və ya daxili dəyişikliklərə çeşid və zaman meyarları üzrə qısa müddət ərzində cavab verməsi imkanındır.
Elektron biznes (e-biznes, e-ticarət) <i>Электронный бизнес (интернет-бизнес, интернет-коммерция)</i> Electronic business (e-business, e-commerce)	Elektron biznes adətən iki növə bölünür: 1. Biznesdən-biznesə (B2B), bu halda sifarişlər və digər tranzaksiyalar avtomatik rejimdə, insan müdaxiləsi olmadan sifarişçinin kompüterindən təchizatçının kompüterinə ötürülür. 2. Biznesdən-sifarişçiyə (B2C), bu halda sifarişçi adətən kredit kart ödəməsi vasitəsilə birbaşa olaraq təchizatçının internet saytına daxil olaraq, burada sifarişlərini və sorğularını yerləşdirir.
Elektron informasiya mübadiləsi (EİM) <i>Электронный обмен информацией (ЭОИ)</i> Electronic data interchange (EDI)	Müxtəlif təşkilatların kompüter sistemləri arasında xüsusi formatda olan verilənlərin, biznes məlumatlarının elektron formada ötürülməsidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Elektron informasiya mübadiləsi (EİM) mesajı <i>Сообщение электронного обмена информацией (ЭОИ)</i> Electronic data interchange (EDI) message	Verilənlərin elektron vasitələrlə ötürülməsi və işlənilməsini təmin etmək məqsədilə, spesifik biznes funksiyasının yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan, bu verilənlərin formalaşdırılma qaydalarını əks etdirən təsdiq olunmuş, çap edilmiş formal sənəddir. Bax: Electronic data interchange
Emal edilən detal <i>Обрабатываемая деталь</i> Piece parts	Yığıma elementlərə malik olmayan tək detallardır.
Emal mərkəzi <i>Обрабатывающий центр</i> Machining centre	Adətən rəqəmsal idarəetmə yolu ilə materialların emalı üzrə müxtəlif əməliyyatları yerinə yetirməyə qadir olan kompleksdir.
Emal vahidi <i>Единица обработки</i> Handling unit	Bax: Unit load
Emaledici modul <i>Обрабатывающий модуль</i> Processing unit	İstehsalla bağlı planlaşdırma və siqnal nüsxələri emal etmək məqsədləri üçün istifadə edilə bilən ən kiçik resursdur. Qeyd: Bu, maşın, işçi və ya hər ikisinin kombinasiyası ola bilər.
Eşelonlanmış ehtiyat <i>Эшелонированный запас</i> Echelon stock	Xüsusi yerlərdə saxlanılan və ora daxil olan bütün ehtiyatların cəmidir.
Etibarlı iş metodları <i>Надежные методы работы</i> Failsafe work methods	Əməliyyatların yerinə yetirilməsi prosesində səhvlərin mövcud olduğu fəaliyyətlərin tamamlanmadığı etibarlı iş metodlarıdır. Bu metodlar həmçinin "Poka-Yoka" səhv buraxmayan kimi də adlandırılırlar.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Etibarlılıq <i>Надежность</i> Reliability	Müəyyən müddətdə, verilmiş şərtlər əsasında məhsulun öz funksiyalarını imtinasız yerinə yetirə bilmə ehtimalıdır. Bax: Delivery reliability.
Evdən-evə daşıma <i>Перевозка от дома до дома</i> House to house transport	Bax: Door to door transport
Eyniləşdirmə proseduru <i>Процедура приравнивания</i> Cut-off procedure	Fiziki və kompüter hesablamaları zamanı mövcud fərqə baxmayaraq, eyniliyi müəyyən etmək üçün yerinə yetirilən prosedurdur.
Eyniləşdirmə zamanı <i>Время приравнивания</i> Cut-off time	Yükün vaxtında hər hansı dəniz və ya hava daşınmasını, yaxud konsolidasiyasını təmin etmək məqsədilə, sifarişlərin qəbul edilməsi və ya yüklərin alınması olduğu zamandır.

Ədəd

Штука
Each

Malın emal vahididir.

Əks ağırlıqlı yükləyici

Погрузчик с противовесом
Counterbalanced lift truck

Yüklərin yüklənməsi, boşaldılması, qalaqlanması, eləcə də qısa məsafələrə yerdəyişməsini həyata keçirmək üçün təyin edilmiş periodik və ya fasiləsiz istifadə üçün nəzərdə tutulmuş relssiz yerüstü nəqliyyat vasitəsidir. Ötürücünün növünə görə əks ağırlıqlı yükləyicilər avtoyükləyicilərə (daxili yanma mühərriki, o cümlədən qazla işləyən) və elektroyükləyicilərə (akkumlyator batareyaları və qida kabeli ilə çalışan ötürücü) bölünürlər. Periodik istifadə üçün nəzərdə tutulmuş yükləyicilərin əksəriyyəti tarazlaşdırılmış hesab edilir, yəni əks ağırlıqla təchiz ediləblər və yolverilən hündürlükdə quraşdırılmış çəngəlsəkilli tutqaqla hərəkət edə bilirlər.

Əks ardıcılıq

Обратная последовательность
Post deduct

Bax: Back flushing

Əks əlaqə

Обратная связь
Feedback

İnformasiyanın müxtəlif planlaşdırma funksiyaları və ya fəaliyyətləri tərəfindən, daha erkən mərhələlərdə verilən məlumatlara reaksiya olaraq (məsələn: planlar, ehtimallar, satınalma sifarişləri, malların faktiki hərəkəti barədə rəqəmlər) əksinə, geri göndərilməsidir. Qeyd edilən əks əlaqənin nəticəsi olaraq, tənzimləmə aparıla bilər.

Məsələn:

- Xüsusi planların həyata keçirilməsinin mümkün olmadığını müəyyən edən, aşağı planlaşdırma səviyyəsinə yuxarı planlaşdırma səviyyəsinə əks əlaqə;
- Müxtəlif planlaşdırma səviyyələrində əldə edilmiş informasiya arasında əks əlaqə;
- Hər hansı xüsusi sifarişin vaxtında qarşılanma bilməyəcəyi barədə təchizatçıdan sifarişçiye yönəlmiş əks əlaqə.

Əlavə dəyər logistikası (ƏDL)

Логистика добавленной стоимости (ЛДС)
Value adding logistics (VAL)

Məhsulun işlənilib hazırlanmasını həyata keçirmək məqsədilə bölüşdürmə mərkəzində yerinə yetirilən əlavə fəaliyyətdir.

Əlavə xidmət

Дополнительная услуга
Accessorial service

Daşıyıcı tərəfindən daşıma xidmətindən əlavə olaraq göstərilən xidmətlərdir (məsələn, yüklənmənin tamamlanması, yükün bir hissəsinin boşaldılması və ya onun isidilmə, soyudulma, anbarlaşdırılması üçün tranzit məntəqələrdə dayanması).

Əlavə məhsul

Сопутствующий (побочный) продукт
Co-product

Texnoloji prosesin nəticələrindən biri olaraq, əsas məhsulun istehsalı zamanı meydana gələn əlavə məhsuldur. Məsələn, kərə yağının istehsalı zamanı alınan ayran, əlavə məhsuldur.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Əlavə tələb <i>Дополнительное требование</i> Additional requirement	İmtinalar və ya texniki dəyişikliklər nəticəsində meydana gələn əlavə ehtiyaclar üzrə öncədən təyin edilmiş cədvələ əsasən hesablanılan, materiallara olan izafi tələbdir. Buna bəzən təsadüfi tələb də deyilir.
Əlavə yükləmə qurğusu <i>Дополнительное погрузочное устройство</i> Additional loading device	Yükləyən və daşıma, transshipment, həmçinin saxlanılma üçün onları kombinə edən material emalı avadanlığına və ya gəmiyə əlavə kimi uyğunlaşdırılmış standart daşıma qurğusudur.
Əmək məhsuldarlığı <i>Производительность труда</i> Labour productivity	Müəyyən zaman fasiləsində istehsal edilmiş malların və verilən dövrdə onları istehsal etmək üçün tələb olunan iş həcmi arasındakı nisbətdir.
Əmək resurslarının siyahısı <i>Список трудовых ресурсов</i> Bill of labour (BOL)	Seçilmiş məmulatın və ya məhsul ailəsinin hər hansı bir vahidinin istehsalı üçün tələb olunan buraxılıma qabiliyyətinin və əsas resursların siyahısıdır.
Əməliyyat <i>Операция</i> Operation	Adətən bir yerdə icra olunan, bir və daha artıq elementlərdən ibarət olan iş yaxud tapşırıqdır.
Əməliyyat ardıcılığının qrafikinin tərtib edilməsi <i>Составление графика последовательности операций</i> Launch sequence scheduling (LSS)	Birinci olaraq ilkin işlənilmə məşinlərində, daha sonra ciddi ardıcılıq qaydalarına riayət olunmaqla, digər məşinlərdə işlərin ardıcılığının planlaşdırılmasına əsaslanan, qrup texnologiyası və dövrü mal partiyalarına nəzarət sistemi ilə birləşdirilən əməliyyat qrafikinin tərtib edilməsi metodudur.
Əməliyyat qrafikinin tərtibi <i>Составление графика операций</i> Operations scheduling	Bax: Shop scheduling

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Əməliyyat müddəti (proses müddəti, məşin vaxtı) <i>Операционное время</i> (<i>длительность процесса, машинное время</i>) Operation time (process time, machine time)	1. Məhsul üzrə müəyyən əməliyyatı yerinə yetirmək üçün tələb olunan müddətdir. 2. Quraşdırma və boşdayanma vaxtları istisna olmaqla, məhsulların çatdırılmasından əvvəl bütün zəruri əməliyyatların yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan müddətdir.
Əməliyyatın prioriteti <i>Приоритет операции</i> Operation priority	Müəyyən iş üzrə hər hansı əməliyyatın qrafik üzrə müddəti və ya başlanma tarixidir.
Əməliyyatların ardıcılığı <i>Последовательность операций</i> Operation sequence	İstehsal prosesi ərzində məhsulun keçdiyi əməliyyatların ardıcıl olaraq yerinə yetirilməsidir. Bax: Routing
Əməliyyatlararası vaxt <i>Межоперационное время</i> Interoperation time	Bir əməliyyatın tamamlanması və digərinin başlanması arasındakı zaman fasiləsidir.
Ən qısa əməliyyat üzrə prioritet qaydası <i>Правило приоритета по кратчайшей операции</i> Shortest process time rule (SPT)	Zaman üzrə işlərin ardıcılığını təhlil edərək, onları icra müddəti üzrə artan qaydada sıralayan tənzimləmə qaydasıdır.
Ən gec başlanma tarixi <i>Самая поздняя дата начала</i> Latest start date	Sifarişin yerinə yetirilməsi tarixinə riayət etməklə, işlərin başlanması üçün ən son tarixdir.
Əsas anbar <i>Главный склад</i> Terminal head store	Yüklərin qəbulu və göndərilməsi zonalarının eyni bir sahədə yerləşdiyi anbardır.
Əsas anbar <i>Главный склад</i> Main store	Satış mərkəzlərini xüsusi materiallar, komponentlər və məhsullarla təchiz edən anbardır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Əsas cədvəl <i>Основной график</i> Master schedule	Bax: Master production schedule
Əsas ehtiyatları idarəetmə sistemi <i>Система управления основными запасами</i> Base stock system	Ehtiyatların müəyyən edilmiş səviyyədən aşağı düşdüyi zaman, onun bərpa edilməsi məqsədilə yeni mal partiyasının təchizatı üçün anbarlarda tətbiq edilən dartıcı sifariş sistemidir.
Əsas material <i>Основной материал</i> Direct material	Son məhsulun müəyyən hissəsini təşkil edən və ölçüləbilən materialdır.
Əsas məntəqənin əks dövriyyəsi <i>Обратная циркуляция основного пункта</i> Key point back flush	Bax: Count point back flush
Əsas planlaşdırma <i>Основное планирование</i> Master planning	1. İstehsal həcmnin ümumi səviyyəsinin məcmu vahidlərlə (məhsul qrupları və s.) müəyyən edilməsi prosesidir. 2. Daha yüksək planlaşdırma səviyyəsi olaraq, gələcək fəaliyyətlərin məkan və zaman baxımından geniş çərçivədə planlaşdırılmasıdır. 3. MRP-də istehsal həcmnin ümumi səviyyəsinin müəyyən edilməsi funksiyasıdır.
Əsas verilənlər <i>Мастер-данные</i> Master Data	Avtomatlaşdırılmış sistemlərdə saxlanılan, verilənlərin elektron mübadiləsi zamanı istinad edilən kommersiya partnyorları və onların məhsulları haqqında məlumatlardır. Onlar, GS1 standartına əsasən verilən qlobal nömrələrə malikdirlər.
Əsas yerləşmə <i>Основное расположение</i> Primary location	Müxtəlif yüklər üçün anbarın müəyyən hissəsinin üstünlük verilən, standart yer kimi təyin edilməsidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Fabrikasiya <i>Фабрикация</i> Fabrication	Yığma əməliyyatlarından fərqli olaraq, komponentlərin hazırlanması üçün nəzərdə tutulmuş istehsal əməliyyatıdır.
Fabrikasiya sifarişi <i>Заказ на фабрикации</i> Fabrication order	Komponenti, onun miqdarını və istehsal metodunu müəyyən etməyə səlahiyyət verən, istehsalat müəssisəsinə sifarişdir.
Faktiki ehtiyat <i>Фактический запас</i> Actual stock	Müəyyən zaman anında mövcud olan ehtiyatdır.
Faktiki istehsal gücü <i>Фактическая мощность</i> Net available capacity	Bax: Planned capacity
Faktiki tələb <i>Фактический спрос</i> Actual demand	Real müştəri sifarişlərinə uyğun olan tələbdir.
Fasiləsiz inventarlaşdırma sistemi <i>Система непрерывной инвентаризации</i> Perpetual inventory system	Daxil və xaric olan hər bir əməliyyatın qeydə alındığı və bunun əsasında yeni balansın tərtib edildiyi ehtiyatlar barədə qeydlərin saxlanması sistemidir.
Fasiləsiz istehsal <i>Непрерывное производство</i> Process flow production	İstehsal dövründə və ya eyni məhsulların istehsal dövrləri arasında fasilələrin minimum olduğu sistemdir.
Fəaliyyət göstəricisi <i>Показатель деятельности</i> Performance indicator (PI)	Təyin edilmiş qaydada müəyyən edilmiş və qeydə alınmış, müəssisənin menecmentini dəstəkləyən, standartlara və ya digər məlumatlara aid olan proseslər barədə informasiyadır.
Fəaliyyətin əsas göstəricisi <i>Ключевой показатель деятельности</i> Key performance indicator (KPI)	Şirkətin logistik fəaliyyətinin effektivliyinin qiymətləndirilməsinə xidmət edən və kompleks xarakter daşımaqla, çoxsaylı alt göstəricilərin köməyi ilə hesablanaraq ölçülə bilən dəyişən kəmiyyətdir.

Fərdi sifarişlər əsasında kütləvi istehsal <i>Массовое производство по индивидуальным заказам</i> Mass customization	Sifariş əsasında, standart malları fərdi xüsusiyyətlərinə və adətən kütləvi istehsalata uyğun zaman intervalında istehsal etməyə şərait yaradan metoddur.
Fərqlənmə <i>Расхождение</i> Discrepancy	İki eyni məl, artikül və s. arasındakı fərqi.
Fider məntəqəsi <i>Фидерный пункт</i> Feeder workstation	Fider servisi vasitəsilə iş sahələrini məhsullarla təmin edən istehsal məntəqəsidir.
Fider servisi <i>Фидерный сервис</i> Feeder service	Əsas daşıma əməliyyatları üçün yüklərin toplanması və bölüşdürülməsi məqsədilə, avtomobil yolu xətlərindən yaxın ərazilərə uzanan qısa daşıma xətləridir.
Fiziki distribusiyə <i>Физическая дистрибуция</i> Physical distribution	İstehsalın tamamlanmasından başlayaraq, müştəriyə doğru istiqamətlənən yük axınları ilə əlaqədar fəaliyyətdir. Qeyd: Distribusiyə daha ümumi mənada, malların müştəri üçün arzu olunan keyfiyyətdə, kəmiyyətdə, yerdə və vaxtında mövcud olmasını təmin edən fəaliyyətdir.
Flout <i>Флоут</i> Flout	1. Sənaye müəssisəsində emal prosesində olan və hələ hazır məhsul formasına gəlməmiş yarımfabrikatlardır. 2. Qəbz və ya digər ödəmə sənədinin bank sistemində daxil olması və vəsaitləri alan şəxsin hesabına müvafiq məbləğin köçürülməsi arasındakı zaman fasiləsidir. 3. Şirkətin fond bazarında tədavülə buraxılan səhmlərinin sayıdır.

Forrester effekti (amplifikasiya effekti, qamçı effekti, biznes zənciri effekti) <i>Эффект Форрестера</i> (<i>эффект амплификации, эффект бычьего хвоста, эффект бизнесной цепочки</i>) Forrester effect (amplification effect, bullwhip effect, business chain effect)	Masaçuset Texnoloji Universitetinin menecment üzrə professoru Cey Rayt Forrester tərəfindən aşkar edilmiş və təchizat zəncirində real tələb mənbəyindən uzaqlaşdıqca, tələbatın (sifarişlərin həcmnin) güclənməsinə əsaslanan fenomenidir.
Françayzer <i>Франчайзер</i> Franchisor	Françayziyə müxtəlif, o cümlədən, maliyyə köməyi edən, ona marketing proqramını, öz ticarət və firma nişanından istifadə hüququnu verən franşiza müqaviləsinin tərəflərindən biridir.
Françayzi <i>Франчайзи</i> Franchisee	Françayzərdən marketing proqramından, onun ticarət və firma nişanından istifadə hüququnu və s. alan franşiza müqaviləsinin tərəflərindən biridir.
Franşiza (Françayzing) <i>Франшиза (Франчайзинг)</i> Franchise	Françayzi və françayzer arasında imzalanmış və birinci tərəf ikinci tərəfin marketing proqramından, ticarət və firma nişanından istifadə etməyə imkan verən müqavilədir. Bu, müəyyən ticarət nişanına malik françayzi tərəfindən françayzerə həmin nişandan istifadə hüququnun verilməsi ilə bağlı xüsusi lisenziyalaşdırma proseduru nəzərdə tutur, lakin bununla yanaşı, françayzer tərəfindən istehsal edilən məhsulların keyfiyyətinə nəzarət hüququnu öz əlində saxlayır.

Fraxt haqqında müqavilə (çarter partiya) <i>Договор о фрахтовании (чартер-партия)</i> Charter party (charter contract)	Gəmi (hava gəmisini) sahibinin öz nəqliyyat vasitəsini və ya onun bir hissəsini yüklərin bir limandan (limanlardan) digər limana (limanlara) daşınması üçün sahibkarın, yük-göndərən və ya fraxtedənin sərəncamına verilməsinə razılıq verdiyi və yükü çəki əsasında qəbul etdiyi və ya öz gəmisini (hava gəmisini) icarə haqqının ödənilməsi müddətli icarəyə verilməsinə razılışdığı müqavilədir.
Fraxt şərtləri <i>Условия фрахта</i> Terms of freight	Daşıyıcı ilə ekspeditor və ya yük-göndərən arasında fraxtın növünə və ödəniləcək xidmət haqlarına dair razılışdırılmış şərtlərdir.
Fraxtedən <i>Фрахтователь</i> Charterer	Gəminin (hava gəmisinin) sahibi ilə fraxt haqqında müqaviləni imzalayan və bu sənədə əsasən gəmini (hava gəmisini) və ya onun bir hissəsini icarəyə alan şəxsdir.
Fraxtın dəyəri <i>Стоимость фрахта</i> Freight costs	Daşıma müqaviləsinin şərtlərinə uyğun olaraq, yüklərin bir yerdən başqa yerə daşınması ilə əlaqədar yaranan və yük-göndərən tərəfindən ödənilən xərclərdir.
Funksional sxem <i>Функциональная схема</i> Functional layout	Bax: Process layout

Gecikdirilmiş sifariş (yerinə yetirilməmiş sifariş) <i>Задержанный заказ (невыполненный заказ)</i> Back order (unfulfilled order)	1. Malın ehtiyatda olmaması səbəbindən verilməmiş anda icrası mümkün olmayan, lakin daha sonra yerinə yetirilməsi mümkün olan sifarişdir. 2. Çatdırılma vaxtının keçdiyi açıq sifariş və ya öhdəlikdir.
Gecikmiş sifariş <i>Запоздалый заказ</i> Late order	Bax: Overdue order
Geri çağırılabilmə <i>Могущий быть взятым обратно</i> Recallability	Xarakteristikaları məlum olan bütün istehsal edilmiş və ya aralıq məhsulları müəyyənləşdirmək və geri çağırmaq imkanındır.
Geri çağırılma, ləğv etmə <i>Отозвание, удаление</i> Issues	Bax: Withdrawals.
Geri götürülmə <i>Изъятие</i> Taking away (withdrawal)	Malların satışdan çıxarılmasıdır.
Geriyə çatdırılma <i>Обратная доставка</i> Redelivery	1. Aviadaşımalarda yük partiyasının, onu daşıyıcıya çatdıran tərəfə geri qaytarılmasıdır. 2. Çarter gəmilərinin sahiblərinə qaytarılmasıdır.
Geriye planlaşdırma (tamamlanma tarixindən planlaşdırma) <i>Обратное планирование (планирование от конечной даты)</i> Back scheduling (backward scheduling)	İşin və ya xidmətin yerinə yetirilmə müddətində icrasını təmin etmək məqsədilə ən gec başlama tarixini öncədən müəyyənləşdirmək üçün, tələb olunan tamamlanma tarixindən başlayaraq, onların əks istiqamətdə yerinə yetirilmə ardıcılığını müəyyən etməklə, istehsal təqvim planının hazırlanması metodudur.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Geriyyə reys <i>Обратный рейс</i> Back houl	Bir istiqamət üzrə xidmət göstərmiş nəqliyyat vasitələrinin geriyyə hərəkətidir.
Geriyyə silinmə <i>Обратное списание</i> Back flushing (post deduct)	İstehsal olunmuş yığma məmulatların sayına uyğun olaraq, ehtiyatlardan yığma və ya alt yığma məmulatda istifadə edilmiş komponent hissələrin materiallar cədvəlidən çıxarılmasıdır.
Giriş və çıxış üzrə idarəetmə <i>Управление по входу и выходу</i> Input-output control	İş mərkəzinin faktiki buraxılış qabiliyyətinin, istehsal gücünə dair tələblərin planlaşdırılması zamanı layihələndirilən buraxılış qabiliyyəti ilə müqayisəsi əsasında, idarə edilməsi texnologiyasıdır.
Giriş və çıxış verilənlərinin təhlili <i>Анализ входных и выходных данных</i> Input-output analysis	İstehsal, bölüşdürmə mərkəzində, sənayenin hər hansı sektorunda və ya ümumən müəssisədə istehsal və bölüşdürmə prosesləri üçün mühüm əhəmiyyət daşıyan, dəyişən, daxil və xaric olan mal axınları arasındakı qarşılıqlı əlaqələrin təhlilidir.
Gömrük anbarı <i>Таможенный склад</i> Bonded warehouse	Gömrük nəzarəti orqanları tərəfindən rəsmiləşdirmənin aparılmadığı və rüsumları ödənilməmiş yüklərin saxlanması üçün nəzərdə tutulan anbardır. Qeyd edilən əməliyyatlar aparılmadıqda, həmin mallar müvafiq prosedurlara uyğun olaraq kənarlaşdırılır.
Göndərmə bildirişi <i>Уведомление об отправке</i> Despatch note	Məhsulların göndərmə üçün hazır olduğunu qeydə alan və onun müvafiq təyinat ünvanına çatdırılması işlərinin icrasına icazə verən sənəddir.
Göndərmə grafikinə hazırlanması <i>Составление графика отправок</i> Shipment scheduling	Bax: Supply scheduling.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Göndərmə məntəqəsi <i>Место отправления</i> Place of departure	Nəqliyyat vasitələrinin hərəkət cədvəli üzrə yola düşdüyü hava, yaxud dəniz limanı və ya digər məntəqədir.
Göndərmə tarixi <i>Дата отправки</i> Departure date	Məlin göndərmə tarixidir: Gün-Ay-İl formasında (GGAAİİİİ).
Göndərmə tezliyi <i>Частота отправки</i> Shipping frequency	Standart zaman fasiləsi ərzində yerinə yetirilən göndərişlərin sayıdır.
Göndəriş üçün işlənilmə <i>Обработка для выпуска</i> Handling out	Bax: Outward handling
Göndərmədən öncə yüklərin komplektləşdirilməsi üçün meydança <i>Площадка для комплектования грузов перед отправкой</i> Shipping area	Bax: Marshalling area.
Göndərmə barədə ilkin bildiriş <i>Предварительное уведомление об отправке</i> Advance ship notice	Məhsulun göndərişini təsdiq edən elektron informasiya mübadiləsi (EİM) bildirişidir
Gözləmə vaxtı <i>Время пролёживания</i> Queuing time	Materialın iş mərkəzinə çatdırılması və onun emalına başlanması arasındakı zamandır.
Gözləmə vaxtı <i>Время ожидания</i> Waiting time	.Fəaliyyətin qrafikə uyğun olaraq başlamalı olduğu vaxt ilə faktiki başladığı vaxt arasındakı zaman fasiləsidir.
Gözləmədə olan ehtiyat <i>Запас в ожидании</i> Stock on hold	Bax: Blocked stock.

Gg

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Gözlənilən çatma vaxtı <i>Ожидаемое время прибытия</i> Estimated time of arrival (ETA)	Müvafiq məntəqəyə (liman, hava limanı və s.) gözlənilən çatma vaxtıdır.
Gözlənilən nəticə <i>Ожидаемый результат</i> Controlled issue	Bax: Planned issue
Gözlənilən tamamlanma miqdarı <i>Ожидаемое завершённое количество</i> Expected completion quantity	İstehsal prosesində meydana gələn zay və yararsız məhsulları istisna etməklə, sifarişə əsasən yerdə qalan məhsulların planlaşdırılan miqdarıdır.
Gözlənilən tələbat <i>Ожидаемый спрос</i> Expected demand	Proqnozlaşdırılan hədlərdə, verilmiş müddət çərçivəsində istehlak olunması gözlənilən müəyyən miqdarda məhsuldur.
Gözlənilən yoladüşmə vaxtı <i>Ожидаемое время отправления</i> Estimated time of departure (ETD)	Müvafiq məntəqədən (liman, hava limanı və s.) gözlənilən yoladüşmə vaxtıdır.
Gözlənilməyən tələb <i>Неожиданный спрос</i> Incidental demand	Tələbatdan asılı olaraq müştəri sifarişlərinin səviyyəsində baş verən gözlənilməyən dəyişiklikdir.
Götürülmüş mal <i>Забранный товар</i> Off take	Müəyyən dövr ərzində istehlakçı tərəfindən təchizatçıdan alınmış malların faktiki miqdarı və ya dəyəridir.

Hh

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Harmonik hamarlama <i>Гармоническое сглаживание</i> Harmonic smoothing	Müəyyən tarixi dövr üzrə sinus və ya kosinus funksiyalarının zamandan asılılıqlarına əsaslanan proqnozlaşdırma metodudur.
Harmonikləşdirilmiş sistem <i>Гармонизированная система</i> Harmonized system	Dünya Gömrük Təşkilatı (DGT) tərəfindən işlənilib hazırlanmış və bütün dünya üzrə gömrük, statistika və nəqliyyat məqsədləri üçün malların təsnifatının, xarakteristikalarının və kodlarının əsasını təşkil edən beynəlxalq məhsul nomenklaturasıdır.
Hay bey tipli anbar <i>Склад типа хай бей</i> High bay store	Hay bey tipli stellaj, dam elementi və divar panellərindən ibarət olan və vahid struktur kimi formalaşan anbar növüdür.
Hay bey tipli stellaj <i>Стеллаж типа хай бей</i> High bay rack	Yükləmə vahidlərinin yükləmə vasitələri ilə birlikdə saxlanması üçün, minimum 12 m hündürlüyə malik olan sütunlara montaj edilmiş dayaqqlar və kronşteynlər üzərində yerləşən qurğudur.
Hazır məhsul <i>Готовая продукция</i> Finished product (finished good, end item)	1. Materiallar cədvəlində ən yüksək səviyyədir (0 səviyyəsi). 2. Müştəriyə satılması üçün istehsal olunmuş son məhsuldur.
Hazır məhsulun müəyyən müddətə hazırlanması imkanı <i>Возможность изготовления готового товара к определенному сроку</i> Capable to promise	1. Bölüşdürülməmiş mal-material ehtiyatları üzrə hesablamalardan istifadə etməklə məhsulun təchizat zəncirinin potensial məhsul buraxılıma qabiliyyətinin təyin edilməsi metodudur. 2. Bölüşdürülməmiş mal-material ehtiyatları üzrə hesablamaların nəticəsi olaraq müəyyən edilən məhsulların miqdarıdır. Bax: Available to promise

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izah
Hazır məmulat <i>Готовое изделие</i> Finished good	İstehsal dövrü tamamlanmış, qablaşdırılmış, texniki nəzarətdən keçmiş və hazır məhsul ehtiyatına daxil edilmiş və ya alıcıya göndərilmiş mallardır. Bax: Finished product, end item
Hazır məmulat ehtiyatı <i>Запас готовых изделий</i> Finished good (product) stock	Yolda olan məhsullar, istehsalat müəssisələrində, təchizatçılarda və ticarət müəssisələrində olan hazır məhsul ehtiyatlarıdır.
Hazırlıq müddəti <i>Подготовительное время</i> Preparation time	1. Verilmiş fəaliyyətin başlanma tarixindən əvvəl bir və ya daha çox qabaqlayıcı fəaliyyətlərin həyata keçirilməsi üçün tələb olunan dövrür. 2. İş sifarişinin alınması ilə istehsalın başlanılması arasındakı hazırlıq fəaliyyətlərinin yerinə yetirilməsi üçün zəruri zaman fasiləsidir.
Hazırlamaq və anbara göndərmək <i>Изготовить и отправить на склад</i> Make and ship to stock	Məhsulların müştəri sifarişlərinin proqnozu əsasında hazırlandığı və göndəriləyi istehsalat növüdür.
Hazırlamaq və ya alma <i>Изготовить или купить</i> Make or buy	Məhsulun özünün istehsal edilməsi və ya alınması arasında seçimin edilməsi prosesidir.
Hədə <i>Хедж</i> Hedge	Tələb və təklif arasındakı uyğunsuzluqdan müdafiə olunmaq üçün saxlanılan planlaşdırılmış mal ehtiyatıdır. Bu proseslə bağlı fəaliyyət hədəcinq adlandırılır.
Hesablama nöqtəsi (ödəmə məntəqəsi) <i>Точка расчета (пункт оплаты)</i> Count point (pay point)	Anbarda saxlanılan yük vahidlərinin fiziki olaraq anbardan çıxarıldığı və bunun qeydiyyatata alınaraq, cari hesablardan silindiği təchizat zəncirindəki nöqtədir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izah
Hesablama nöqtəsinin əks dövrüyyəsi <i>Обратная циркуляция пункта вычисления</i> Count point back flush (key point back flush)	Materiallar cədvəlinin bir neçə səviyyəsindən istifadə edən və geriye – məhsulların artıq hesablandığı əvvəlki nöqtələr istiqamətində yönəldilə bilən əks dövrüyyə texnologiyasıdır.
Heterogen mallar <i>Гетерогенные товары</i> Heterogeneity goods	Homogen mallardan fərqli olaraq, heterogen mallar bir neçə növ məhsuldan və ya materialdan ibarət olan, müxtəlif keyfiyyətə və xarakteristikalara malik mallardır.
Heycunka <i>Хейджунка</i> Heijunka	Dəqiq vaxtında konsepsiyasına uyğun olaraq, son məhsulların planlaşdırılan satış qiymətlərinin istehsal həcmi ilə uzlaşdırılması üçün bütün təchizat zənciri boyunca istehsalın dövrlər üzrə təşkili metodudur.
Həcm-çəki nisbəti <i>Объемно-весовое соотношение</i> Volume / weight ratio	Malların həcmnin onların çəkisinə olan nisbətidir. Qeyd: Adətən hava nəqliyyatında istifadə olunur
Hərəkət tərkibi <i>Подвижной состав</i> Rolling stock	Lokomotivlər, vaqonlar və digər dəmir yolu nəqliyyat vasitələri üçün ümumiləşdirici termindir.
Hərəkətli seçim <i>Плавающий отбор</i> Floating picking	Aşağı dövrüyyəli malların seçilməsi üçün palleti (altlığı) xüsusi seçmə zonasına aparmadan, birbaşa özündən seçmə imkanı verən hücrənin xarakteristikasıdır.
Həyat dövrü xərcləri (HDX) <i>Стоимость жизненного цикла</i> Life cycle cost (LCC)	Məhsulun həyat dövrü ilə əlaqədar olan xərclərdir. Buraya məhsulun əldə edilməsi (axtarış, tədqiqat və işlənilmə, layihələndirmə, istehsal və tikinti, fəaliyyətə başlama), istismarı, saxlanılması və ləğv edilməsi ilə əlaqədar yaranan bütün xərclər daxildir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Həyat dövrünün qiymətləndirilməsi (HDQ) <i>Оценка жизненного цикла</i> Life cycle assessment (LCA)	Məmulatın həyat dövrü ərzində meydana gələn sosial xərclər və ya mənfəətlərin qiymətləndirilməsini yerinə yetirən, həyat dövrü xərcləri nəzəriyyəsinə daxil olan əsas meyardır.
Hibrid anbar idarəetmə sistemi <i>Гибридная система управления складом</i> Hybrid stock system	Sabit sifariş həcmi sisteminin və sabit intervallı təkrar sifariş sisteminin xüsusiyyətlərini kombinasiya edən anbar menecmenti sistemidir.
Hibrid istehsal <i>Гибридное производство</i> Hybrid manufacturing	Müəssisənin istehsal mühitinin diskret, təkrar və axın istehsalı metodlarının kombinasiyasından istifadə etməyə imkan verən istehsalat növüdür.
Hissə <i>Часть</i> Part	Yığma məmulatın və ya məhsulun komponentidir.
Histoqram metodu əsasında planlaşdırma <i>Планирование методом гистограммы</i> Bar charts planning	Fəaliyyətlərin sistemativ olaraq sütunlu diaqramlarda, aralarındakı qarşılıqlı əlaqələri zaman və səviyyə ifadəsində əks etdirən sütunların uzunluqları vasitəsilə ifadə olunduğu planlaşdırma prosesidir. Bax: Gantt chart
Homogen mallar <i>Гомогенные товары</i> Homogeneity goods	Bir-biri ilə rəqabət aparan istehsalçılar tərəfindən bazarda təklif edilən ixtiyari bənzər mallardır. Alıcılar belə malları bir-birlərinin tam əvəzləyiciləri kimi qəbul edir, bu və ya digər istehsalçının məhsullarına üstünlük vermirlər. Məhsulun bircinsliyi, istehsalçılar tərəfindən onun üçün vahid qiymətin müəyyən edilməsini zəruri edir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Hoşin planlaşdırması <i>Планирование прорыва</i> Hoshin planning	1950-ci illərin sonunda yapon professoru Kaoru Ishikava tərəfindən təklif edilmiş və şirkət tərəfindən onun növbəti beş ildə inkişaf strategiyasını müəyyən edən ən çoxu dörd taktiki istiqamətin işlənilib hazırlanmasını nəzərdə tutan strateji planlaşdırma prosesidir.
Hündür dirəkli anbar maşını <i>Кран с высокой стойкой</i> High rack stacker	Hündür stellajlı anbarlarda istifadə edilən və yükü hücrəyə yerləşdirmək və ya oradan götürmək üçün çəngəllərinin sağ və sol istiqamətlərdə, eləcə də rəfin içərisinə və gəriyə hərəkət etmək imkanı olan çəngəlli avtoyükləyicidir.
Hündür kubik konteyner <i>Высокий кубический контейнер</i> High cube container	ISO standartlarına uyğun uzunluq və en göstəricilərinə malik, lakin həmin standartla müvafiq hündürlüyü 2.44 m əvəzinə, 2.9 m olan konteynerdir.
Hündürlüyə görə yükləmə qabariti <i>Габарит погрузки по высоте</i> Load reference height	Hündürlüyə görə malların anbarda yüklənmə qabaritidir. Adətən, anbarın hər bir zonasında saxlanılma və nəqliyyat vasitəsində daşınma üçün xüsusi qabaritlər mövcuddur.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Xalis ehtiyatlar <i>Запасы нетто</i> Net inventory	Bax : Available stock
Xalis dəyişikliklərin nəzərə alınması ilə planlaşdırma <i>Планирование с учетом чистых изменений</i> Net change planning (net change MRP)	Material resurslara tələbə dair planın elektron formada daimi olaraq kompüterdə saxlanılması və idarə edilməsi prosesidir. Qeyd: Tələblərdə, açıq sifarişlərdə, ehtiyatlarda və ya mühəndis həllərində kənarçıxımlara məruz qalmış hissələr üçün sistem tərəfindən qismən dəyişiklik edilir. Xalis dəyişikliklər daimi, həmçinin ümumi əməliyyat istiqamətli və ya dövrü (çox zaman gündəlik) partiyalarla yerinə yetirilə bilər.
Xalis tələbat <i>Чистые потребности</i> Net requirements	Material resurslara olan tələbin planlaşdırılmasında ümumi tələbat və mövcud ehtiyatların cəmi, yaxud qrafik üzrə qəbul və sığorta ehtiyatları arasındakı fərkdir.
Xammal <i>Сырье</i> Raw material	İstehsal prosesi vasitəsilə komponent və məhsula çevrilən, alınmış və ya hasil olunmuş xammaldır.
Xaric olan axınların planlaşdırılması <i>Планирование выходных потоков</i> Outlet planning	Bölüşdürmə kanallarının, satış məntəqələrinin seçilməsi əsasında istehsal olunan mal axınlarının planlaşdırılmasıdır.
Xaric olan ehtiyat <i>Исходящий запас</i> Loading stock (outgoing stock)	Çatdırılma təlimatının verilmiş olduğu, lakin hələ qaimə ilə rəsmiləşdirilməmiş və faktiki olaraq yola salınmamış yükləri daxil edən ehtiyatdır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Xarici proqnoz <i>Внешний прогноз</i> Extrinsic forecast	Şirkətlə bilavasitə bağlı olmayan amillərə (məsələn, bazarın tədqiqi, iqtisadi göstəricilərdən əldə edilmiş informasiya) əsaslanan proqnozdur.
Xarici yenidən sazlanma <i>Внешняя переналадка</i> Outside exchange of die	Bax: Single minute exchange of die (SMED)
Xətti istehsal <i>Линейное производство</i> Line production	1. Xüsusi məhsulun istehsalı üçün zəruri olan maşınların və digər resursların istifadə edilmiş ardıcılığına uyğun olaraq yerləşdirildiyi istehsal prosesidir. 2. Fasilələr olmadan müxtəlif istehsal faza-larından keçən məhsullardır. Xətti istehsalın tətbiqi yalnız aşağıdakı şərtlərin ödənilməsi halda mümkündür: - ardıcılığa uyğun olaraq yerinə yetirilən məhsul seriyalarının yönləndirilməsi praktiki olaraq eyni olmalıdır; - müxtəlif məhsullar üzrə ardıcıl əməliyyatlar üçün işlənilmə vaxtı praktiki olaraq eyni olmalıdır, belə ki, istehsal xəttində olan məhsullar yerlərini həmişə eyni zamanda dəyişməlidirlər.
Xətti konfrans <i>Линейная конференция</i> Liner conference	Müəyyən edilmiş coğrafi hədudlar çərçivəsində xüsusi marşrut, həmçinin marşrutlar üzrə yükün beynəlxalq xətti daşınmasını təmin edən vahid, o cümlədən razılaşdırılmış yük tarifləri, eləcə də həmin daşımaların digər aspektləri ilə bağlı məsələləri tənzimləyən müqaviləyə malik iki və ya daha artıq gəmi istismarçı daşıyıcılarından ibarət olan qrupdur.
Xətti planlaşdırma <i>Линейная планировка</i> Line layout	Xüsusi məhsulun istehsalı üçün zəruri olan maşınların və digər istehsal resurslarının istifadə edilməsi ardıcılığına uyğun olaraq təşkil edilən, zavodun və ya departamentin planlaşdırılma formasıdır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Xətti ölçülər <i>Линейные размеры</i> <i>Dimension</i>	Yükün uzunluğunu, enini, hündürlüyünü, diametrlərini və s. müəyyən edən nəqliyyat xarakteristikalarından biridir. Xətti ölçülərin əsas vahidi kimi metr və ya futdan (0,3048 m) istifadə olunur. Bəzi daşıyıcılar yüklərin və baqajın xətti ölçülərinin cəminə, təyin olunmuş maksimumdan çox olmamaq (minimumdan az olmamaq) şərti ilə məhdudiyətlər qoyurlar.
Xətti yerləşdirmə <i>Граница штабелирования</i> <i>Line stacking</i>	Malların birbaşa döşəmə üzərində iki sıradan çox olmamaqla saxlanması metodudur.
Xidmət səviyyəsi <i>Уровень обслуживания</i> <i>Level of service</i>	Mövcud ehtiyatlar hesabına və ya cari istehsal cədvəlinə uyğun olaraq tələbatın ödənilmə səviyyəsinin adətən faizlərlə ifadə olunan ölçülmə vahididir.
Xidmət səviyyəsi <i>Уровень услуги</i> <i>Service level (level of service)</i>	1. Bazarda qəbul edilmiş optimal çatdırılma şərtləri çərçivəsində müştəri sifarişlərinin icra edilə bildiyi həddi meyardır. 2. Müştəri sifarişlərinin ehtiyatların defisitliyi ilə qarşılaşdığı qəbul olunan risklilik səviyyəsi üzrə strategiyayı ifadə edən, sığorta ehtiyatlarının hesablanması üçün nəzərdə tutulmuş modeldə olan parametrdir. Bax: Customer service level
Xüsusi dəyər <i>Удельная стоимость</i> <i>Value density</i>	Vahid məhsul həcmnin qiymətidir. Qeyd: Adətən məhsulun 1 m ³ həcmnin dəyəri şəklində ifadə edilir.
İcra edilmişdir <i>Завершен</i> <i>Completed</i>	Sistemdə hər hansı bir fəaliyyətin icra edilmiş statusudur.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
İdarəetmə, ticarət və nəqliyyatda elektron informasiya mübadiləsi üçün BMT qaydaları (UN / EDIFACT) <i>Правила ООН для электронного обмена данными в управлении, торговле и на транспорте (UN / EDIFACT)</i> UN/EDIFACT (United Nations rules for Electronic Data Interchange For Administration, Commerce and Transport)	İdarəetmə, ticarət və nəqliyyatda istifadəçi tətbiqi sistemlərində elektron formada mübadilə edilən verilənlər üçün müəyyən edilmiş və BMT tərəfindən işlənilib hazırlanmış qaydalardır.
İdentifikasiya nöqtəsi <i>Точка идентификации</i> Identification point	Təchizat zəncirində yük vahidlərinin qeydiyyatı üçün onların identifikasiya olunduğu, məsələn, ştrix-kodlarının oxunduğu və sonradan verilənlər bazasında olan digər məlumatlarla (yükün növü, miqdarı və s.) inteqrasiya edildiyi nöqtədir.
İdentifikator <i>Идентификатор</i> Identifier	Verilənlərin elementini və onun müəyyən xüsusiyyətlərinin göstərilməsi imkanını identifikasiya etmək, adlandırmaq üçün istifadə edilən simvollar və ya onların qrupudur.
İxrac emalı (Göndəriş üçün işlənilmə) <i>Внешняя обработка (Обработка для выпуска)</i> Outward handling (handling-out)	Nəqliyyat ekspedisiya işlərinin yerinə yetirilməsinə dair tapşırıqların verilməsindən, malların faktiki yoladüşməsi anına qədər ixrac olunan mallar üzərində yerinə yetirilən inzibati və fiziki əməliyyatlardır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
İki ehtiyat sistemi Система двух запасов Two-bin system	Anbarlarda istifadə edilən, adətən istehsal prosesində növbəti mərhələni təchiz etmək məqsədilə iki identik mal partiyasını ardıcıl olaraq daxil edən və birinci partiyanın tamamilə istifadə edilməsindən sonra, ikinci partiyanın sifariş olunmasını yerinə yetirən sifariş sistemidir.
İkili sifariş nöqtəsi sistemi Система с фиксированным размером заказа Double order point system	İki sifariş məntəqəsini əhatə edən ehtiyatların idarə edilməsi sistemidir. Ehtiyat iki yerdə – təchizat tarixindən sifariş tarixinə qədər müddətdə tələbatın ödənilməsi üçün birinci, sifariş tarixindən təchizat tarixinə qədər müddətdə isə ikinci məntəqədə saxlanılır.
İkili sourcing Двойной sourcing Dual sourcing	Müəyyən məhsul üzrə iki ekvivalent təchizatçının seçilməsi və təchizatın onlar tərəfindən aparılmasıdır. Bax: Multiple sourcing
İkili təchizat Дублирование поставок Second sourcing	Bax: Dual sourcing.
İkimərtəbəli qoşqu Двухэтажный трейлер Double deck trailer	Məhsulu yükləmək üçün nəzərdə tutulmuş iki mərtəbəyə malik qoşqudur.
İkinci dərəcəli sazlama Второстепенная установка Minor set-up	Elementlər qrupu daxilində, istehsalın bir elementdən digərinə dəyişdirilməsi zamanı yerinə yetirilməsi tələb olunan nizamlaşdırma fəaliyyətidir.
İkisəviyyəli əsas istehsal planı Двухуровневый ОПП (основной производственный план) Two-level MPS (master production scheduling)	Son məhsulun və ya məhsul partiyasının əsas istehsal planının hazırlanması üçün planlaşdırılan materiallar cədvəlindən istifadə olunan və seçilmiş mühüm variantları xarakteristikaları, eləcə də əlavələri də özündə ehtiva edən texnologiyadır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
İqtisadi dövr Экономический цикл Build cycle	İstehsal prosesində əsas tənzimləmələr arasındakı zaman fasiləsidir.
İqtisadi ehtiyat Экономичный запас Economic stock	Şirkət tərəfindən ayrılmış və müəyyən hallarda özündə qiymətin düşməsi və bazarda tələbatın olmaması riskini ehtiva edən ehtiyatdır. Bu ehtiyat fiziki ehtiyatın və sifariş edilmiş, lakin hələ alınmamış malların cəmindən, satılmış, lakin hələ çatdırılmamış malların miqdarının çıxılması yolu ilə təyin olunur.
İqtisadi-optimal satış Экономичный сбыт Economic trade off (ETO)	Bir sistemdə baş verən qiymət artımının, digər bir sistemdəki qiymət azalması ilə kompensasiyasının qiymətləndirilməsi barədə qərarın qəbul edilməsinə əsas verən satışdır.
İlk bitən, ilk çıxır Первым обслужен - первым ушел First-expires, first-out (FEFO)	Son istifadə tarixi daha tez bitən ehtiyatın, birinci istehlak olunduğunu nəzərdə tutan ehtiyatların qiymətləndirilməsi və ya saxlanması metodudur.
İlk girən, ilk çıxır (İGİÇ) Первым прибыл, первым обслужен Fifo	“İlk girən, ilk çıxır” ifadəsinin akronimidir.
İlkin başlanma tarixi (İBT) Ранний срок начала Earliest due date (EDD)	Bu və ya digər işləri müddətinə görə növbəli yerinə yetirilmə ardıcılığına uyğun sıralanmasını təmin edən prioritetləşdirmə qaydasıdır.
İlkin daşınma Предварительная перевозка Pre-carriage	Yüklərin əsas nəqliyyat vasitələrində qəbul yerindən yükləmə yerinə daşınmasıdır.
İlkin ehtiyat Начальный запас Opening stock	Keçmiş, indiki və gələcək zaman dövrlərinin başlanğıcında müəyyən məhsul növü üzrə ehtiyatlarıdır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
İlkin göndərilmə ölkəsi <i>Начальная страна отгрузки</i> Country of despatch (country of provenance, country whence consigned)	Aralıq ölkələrdə hər hansı kommersiya əməliyyatları aparılmadan, yüklərin idxal ölkəsinə daşındığı birinci ölkədir.
İlkin saxlanma zonası <i>Предварительная зона хранения</i> Pre-store zone	Anbarın saxlanılma zonasının qarşısında yerləşən, materialların emal olunduğu sahənin bir hissəsidir.
İlkin tamamlanma tarixi (İTT) <i>Ранний срок завершения</i> Early finish date (EFD)	Hər hansı fəaliyyətin tamamlana biləcəyi ən erkən müddətdir. Bu, fəaliyyətin ilkin başlanma tarixi (İBT) və onun davam etmə müddətinin (DM) cəminə bərabərdir (İTT=İBT+DM).
İlkin tarixlərdən planlaşdırma <i>Планирование от начальных сроков</i> Forward scheduling	Planlaşdırmanı tərtib edən şəxs tərəfindən qrafikin tərtib olunması prosesinə məlum ilkin tarixdən başlanıldığı və adətən birinci əməliyyatdan növbəti mərhələyə keçməklə ümumi prosesin tamamlanma tarixinin hesablandığı, cədvəlin hazırlanması texnologiyasıdır.
İmplosion <i>Имплозия</i> İmploziy	1. Təfərrüatlı verilənlərin sıxlaşdırılaraq, çoxsəviyyəli qeydiyyat sənədlərinə və ya hesabatlara daxil edilməsidir. 2. Materiallar cədvəlində aşağıdan yuxarıya doğru istifadə olunan elementlərin və onların dəyərlərinin son məhsula yekun təsirinin izlənilməsi prosesidir.
İndossament <i>Индоссамент</i> Endorsement	Yük qaiməsinin (konosamentin) arxa tərəfində imza ilə təsdiqlənən qeyddir. Mülkiyyət hüququnun konkret şəxsə verildiyi "Adli indossament" və təqdim edilənə verilən "Blank indossament" növlərinə malikdir. Yük sahibinin konosament üzrə hüquq və vəzifələrinin qeyddə göstərilmiş şəxsə ötürülməsini ehtiva edir. İndossamenti yazan şəxs "İndossant" və ya "Jiront" adlandırılır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
İnformasiya axını <i>Информационный поток</i> Information flow	Təchizat zəncirində hesabatların hazırlanmasının, planlaşdırmanın və icranın həyata keçirilməsi üçün, informasiyanın ötürücüdən qəbul ediciyə yönləndirilməsidir.
İnkoterms <i>Инкотермс</i> Incoterms	Beynəlxalq ticarət müqavilələrində istifadə olunan əsas çatdırılma terminlərinin inter-pretasiyası üçün Beynəlxalq Ticarət Palatası (BTP) tərəfindən dərc edilmiş beynəlxalq qaydalar toplusudur.
İnqrediyent <i>Ингредиент</i> Ingredient	Emal sənayesində qarışığı təşkil edən xammal və ya komponentlərdir.
İnteqrasiya olunmuş logistik dəstək <i>Интегрированная логистическая поддержка</i> Integrated logistic support (ILS)	İstifadəçini tələb olunan məhsul həcmi və optimal həyat dövrü xərcləri ilə təmin etmək, bunun bütün istismar dövründə saxlanılması məqsədilə sinxronlaşdırılmış istehsalda, eləcə də məhsulların, avadanlığın alınmasında və müvafiq logistik dəstəyin göstərilməsində tətbiq edilən yanaşmadır.
İnteraktiv planlaşdırma <i>Интерактивное планирование</i> Interactive scheduling	Tərtibatçının, iş qrafikində yeniliklər və dəyişikliklər etməsinə imkan vermək məqsədilə, prosesin avtomatik və ya mexaniki yolla dayandırılmasını təmin edən kompüterləşdirilmiş planlaşdırma texnologiyasıdır.
İntermodal daşıma <i>Интермодальная перевозка</i> Inter-modal transport	Nəqliyyat növünün dəyişilməsi zamanı yükün özünün yenidən yüklənməsini aparmadan, onun eyni intermodal nəqliyyat vahidində (İNV) və ya avtonəqliyyat vasitəsində, ardıcıl olaraq iki və daha artıq nəqliyyat növündən istifadə etməklə daşınmasıdır.

İntermodal nəqliyyat vahidi (İNV)*Интермодальная транспортная единица (ИТЕ)*

Inter-modal transport unit (ITU)

İntermodal daşımalar üçün yararlı olan konteynerlər, dəyişilə bilən kuzovlar və yarım-qoşqulardır.

İnventarizasiya*Инвентаризация*

Inventory

1. Təşkilatın balansında əsas fondların mövcudluğunun, onların sağlamlığının, düzgün saxlanılmasının, vasitələrin alınması üçün hüquq və öhdəliklərin, həmçinin anbar təsərrüfatının aparılmasının, uçot verilənlərinin düzgünlüyünün dövrü yoxlanılmasını nəzərdə tutur. Qədim latın dilindən tərcümədə inventarium, əmlakın siyahıya alınması deməkdir.

2. İstehsalın və bölüşdürmənin müxtəlif mərhələlərində olan ehtiyat və ya ehtiyatlardır. Fərdi və ya istehsalat məqsədli istehlak prosesinə daxil olması nəzərdə tutulan məhsullardır.

3. Malların miqdarının tam və seçmə üsulu ilə hesablanması yolu ilə (zərurət olduqda mallar çəkilə və yenidən ölçülə bilər) mövcud ehtiyatların mühasibat uçotu əsasında alınmış verilənlərə uyğunluğunun yoxlanılması üsuludur. İnteraktivasiya gözlənilmədən aparılan, planlaşdırılmış, tam və ya qismən aparılan ola bilər. Onun nəticələri inventarizasiya siyahısı və ya üzvləşmə aktı şəklində rəsmiləşdirilir.

Bax: Stock.

İstehlak qablaşdırması*Потребительская единица (упаковка)*

Consumer Unit (CU)

Pərakəndə satış üçün qablaşdırılmış, xəzinədə (pos-terminalda) skanetmə üçün strix-kodla təchiz edilmiş maldır. İstehlak vahidi nümunələri: mineral su butulkası, qələm və s.

İstehlak proqnozu*Потребительский прогноз*

Consumption of forecast

Proqnozun, müştəri sifarişləri və ya yaranmış digər növ aktual tələblər vasitəsilə özünü doğrultma prosesidir.

İstehlakçıya istiqamətlənmiş logistika*Логистика до потребителя*

Consumer Direct Logistics

İstehlakçı ilə birbaşa əlaqəni təmin edən təchizat zəncirinin prosesləri və alətləridir.

İstehsal*Производство*

Manufacture (to)

Hissələrin, komponentlərin, yığıma elementlərin, yarımfabrikatların və son məhsulların hazırlanmasıdır.

Qeyd:

Adətən istehsal termini məhsulu hazırlamaq üçün zəruri olan fiziki əməliyyatların ifadə edilməsi üçün istifadə olunur.

İstehsal*Производство*

Production

Məhsulun hazırlanması üçün xammalın emalı və komponentlərin yığılmasıdır.

İstehsal dizaynı*Дизайн производства*

Design for manufacture (DFM)

Bax: Manufacturability

İstehsal dövrü*Производственный цикл*

Production cycle

Məhsul təchizati üçün sifarişin qəbulundan, onun çatdırılmasınadək ümumi istehsal prosesində yerinə yetirilən ardıcıl fəaliyyətdir.

İstehsal dövrünün davamiyyəti*Длительность**производственного цикла*

Throughput time

İstehsal prosesinin müəyyən mərhələsini və ya belə mərhələlər seriyasını tamamlamaq üçün tələb olunan zaman fasiləsidir.

İstehsal fəaliyyətinin idarə edilməsi

Управление производственной деятельностью
Production activity control (PAC)

Bax: Shop floor control

İstehsal gücünə məhdudiyət qoyulmadan planlaşdırma

Планирование без ограничения на мощность
Infinite capacity scheduling (Infinite capacity planning)

Tələb olunan müddət ərzində müəyyən iş həcmi icra etmək üçün, zəruri buraxılış qabiliyyətinin olub-olmamasından asılı olmayaraq iş mərkəzinə həvalə edilməsidir.

İstehsal gücü

Производственная мощность
Production capacity

Məhsulların istehsalı üçün mövcud olan resursların məcmusudur.

Qeyd:

1. Planlaşdırılmış profilaktika, bayramlar, istirahət günləri, avadanlığın sıradan çıxması, xəstəlik və işdən qalma kimi qeyri-məhsuldar vaxt nəzərə alınmır.
2. Avadanlığın sazlanması vaxtı, istehsal gücünə daxil edilə və ya edilməyə bilər. Bu, həmin işin planlaşdırılan fəaliyyət kimi qəbul edilə edilməməsindən asılıdır. İstehsal prosesinin əhəmiyyətli hissəsini təşkil edən digər fəaliyyətlər, məsələn, sınaqdan keçirmə, istehsal gücünün planlaşdırılmasına daxil edilməlidir.

İstehsal gücünə tələb planı

План потребности в производственных мощностях

Capacity requirements plan (projected load)

Gözlənilən və verilmiş sifarişlər əsasında resursların növləri üzrə cari və gələcək yüklənmələrin (tələb olunan buraxılış qabiliyyəti) və planlaşdırılmış (mümkün) buraxılış qabiliyyətinin müəyyən zaman dövrü üzrə əks olunduğu plandır.

İstehsal gücünə tələbin planlaşdırılması

Планирование потребности в производственных мощностях
Capacity requirements planning (CRP)

İstehsalat proqramını icra etmək üçün, istehsal gücünə olan tələbləri növləri və zaman dövrləri üzrə hesablayan sistemdir.

İstehsal gücünün ilkin planlaşdırılması (İGİP)

Предварительное планирование мощностей (ППМ)
Rough cut capacity planning (RCCP)

İşçi qüvvəsi, maşınlar, anbar sahəsi, təchizatçıların imkanları və müəyyən hallarda maliyyə vəsaiti kimi mühüm resurslar üçün, tələblərə uyğun olaraq əsas istehsal cədvəlinin planlaşdırılması prosesidir.

Bax: Resource requirements planning.

İstehsal xətti

Производственная линия
Production line

Müəyyən məhsulların və ya onların qruplarının istehsalına cəlb olunmuş iş mərkəzlərinin ardıcıl xəttidir.

İstehsal müddəti

Время на производство
Production lead time

İstehsal sifarişinin alınması ilə tamamlanması arasındakı zaman fasiləsidir.

Qeyd:

Bura sifarişin işlənməsi, hazırlıq, emal, yoxlama və hazır məhsulun müəssisədən çıxarılması müddətləri daxildir.

İstehsal planı

Производственный план
Production plan (manufacturing plan)

1. Müəyyən edilmiş gələcək dövr ərzində istehsal olunması nəzərdə tutulan məhsul çeşidləri, həcmi və istehsal ardıcılığının əks olunduğu sənəddir.

2. ERP və IRP-də istehsal olunmuş ümumi istehsalat həcminə dair rəsmi hesabatdır.

Qeyd:

1. Bu, bir qayda olaraq hər bir məhsul ailəsi üçün aylıq göstəricilər şəklində ədədlərlə, tonla, zaman vahidləri və işçilərin sayı ilə ifadə olunur.

2. İstehsal planı, müəssisənin rəhbərliyinin müvafiq işçi heyətinə verdiyi göstərişdir. Növbəti mərhələdə bu sənəd əsasında baş istehsal planı hazırlanır.

İstehsal planlaşdırması

Производственное планирование
Production planning

Adətən böyük vahidlərlə (məsələn, məhsul qrupları, məhsul ailələri) ifadə olunan istehsal həcminin ümumi səviyyəsinin müəyyən-ləşdirilməsi prosesidir.

İstehsal proqramının vaxtında yerinə yetirilməsi

Выполнение вовремя производственной программы
On time schedule performance

Təchizatçının müştəri ilə malların əvvəlcə-dən razılaşdırılmış çatdırılma qrafikinə ri-ayət etməsini müəyyən-ləşdirən meyardır.

İstehsal prosesi

Производственный процесс
Manufacturing process

Materialın xammaldan və ya yarımfabrikat-dan növbəti tamamlanma halına, yaxud daha yüksək dəyər formasına keçirilməsi üçün ye-rinə yetirilən fəaliyyətdir.

İstehsal prosesi

Производственный процесс
Process manufacturing

Homogen məhsulların diskret hissələrinin qarışdırma, tökmə, texnoloji emal yolu ilə istehsalı (yığılma və ya işlənilmə istisna ol-maqla) prosesidir.

İstehsal prosesinin ahəngdarlığının təmin edilməsi

Обеспечение ритмичности производственного процесса
Line balancing

1. İstehsal xəttində olan iş yerlərinin sayının və orada boşdayanma vaxtının minimallaşdırılması məqsədilə, onlara hər məhsul vahidinin istehsalı üzrə müəyyən zaman məhdudiyəti və ardıcılığı təyin etməklə, tapşırıqların təhkim edilməsidir.

2. Planlaşdırılan yüklənmə dərəcəsinə əsasən istehsal xəttinin üzərindən mümkün ardıcıl və dayanıqlı iş axınına təmin etmək üçün, oradan keçə bilən məhsul strukturunun təyin edilməsi texnologiyasıdır.

İstehsal prosesinin sxemi

Схема производственного процесса
Manufacturing layout

Zavodda və ya onun hər hansı bölməsində istehsal resurslarının məkan baxımından yerləş-dirilməsidir.

İstehsal resurslarının planlaşdırılması (İRP)

Планирование производственных ресурсов (MRPII)
Manufacturing resource plan-ning (MRPII)

MRP-yə əlavə olaraq məhsuldarlıq, istehsalın planlaşdırılması və tələbin idarə olunması kimi funksiyaları daxil edən materialların və bu-raxılış qabiliyyətinin planının tərtib edilməsi metodikasındır.

İstehsal sifarişi

Заказ на производство
Manufacturing order

Bax: Work order

İstehsal sifarişi

Производственный заказ
Production order

Bax: Work order

İstehsal vaxtı, istehsal dövrü

Время производства, производственный цикл
Manufacturing lead time

1. İş üzrə sifarişin verilməsi və icrasının ta-mamlanması arasındakı zaman fasiləsidir.

2. Həm bilavasitə əməliyyatların yerinə yetiril-məsinə sərf olunan, həm də onların arasındakı gözəlmə müddəti də daxil olmaqla, tam isteh-sal dövrü üçün tələb edilən vaxtdır.

İstehsal və müəssisə menecmenti

Организация производства и управления предприятием
Housekeeping

Müəssisədə istehsal prosesində qəzaların və onların nəticəsində yarana biləcək ekoloji fəsadların qarşısının alınması üçün nizamlı mühitin müəyyənləşdirilməsi və saxlanılmasını nəzərdə tutan menecment fəaliyyətidir.

İstehsal və yığılma dizaynı

Дизайн производства и сборки
Design for manufacture and assembly (DFMA)

İstehsalın və yığılmanın sadələşdirilməsinin təmin edilməsi üçün məhsulun dizaynının hazırlanmasının ilkin mərhələsində istehsal funksiyasını ehtiva edən prosesdir.

İstehsala hazırlıq

Подготовка производства
Staging

Bax: Kitting

İstehsala nəzarət

Контроль производством
Production control

İstehsal əməliyyatlarının planauyğun davam etməsini təmin edən fəaliyyətlər və ya sistemlərdir.

Qeyd:

Bu sistemlərlə iş sifarişlərinin verilməsi, icranın monitorinqi və təshihedici tədbirlərin görülməsi daxildir.

İstehsala olan ümumi tələblərin planlaşdırılması

Планирование общей потребности производства
Cumulative manufacturing requirements planning

Materiallara olan tələbatın planlaşdırılması (MTP) prosesində olduğu kimi əsas cədvəldən çıxarışlar şəklində elementlərin və kompleksləşdirici hissələrin planlaşdırılmasıdır, bu halda həmin elementlər zaman intervalları üzrə təsnifləşdirilirlər. Adətən, qeyd olunan planlaşdırma hesabat ili üçün tərtib edilir.

İstehsalat çevikliyi

Гибкость производства
Mix flexibility

İstehsalat vahidinin bir məhsul növünün istehsalından digərinə qısa müddət ərzində keçə bilməsi qabiliyyətidir.

İstehsalat qrafiki

Производственный график
Manufacturing schedule

İstehsalat tapşırıqları üçün planlaşdırılmış başlama və bitmə vaxtlarını göstərən qrafikdir.

İstehsalat qrafiki

Производственный график
Production schedule

Müəssisəyə müəyyən miqdarda məhsulu istehsal etməyə səlahiyyət verən plandır.

İstehsalat proqramı

Производственная программа
Production programme

Verilmiş zaman dövrlərində istehsal olunan məhsullara dair məlumatları və onların həcmi-ni göstərən cədvəl və ya diaqramdır.

İstehsalat prosesinin sxemi (funksional sxem)

Схема производственного процесса (функциональная схема)
Process layout (functional layout)

İstehsalat prosesində analogi funksiyaları yerinə yetirən resursların bölmələrdə qruplaşdırılmasını nəzərdə tutan yanaşmadır.

Qeyd:

Funksional sxem əsasən sexlərdə və kiçik partiyalı məhsul istehsalında tətbiq olunur.

İstehsalat ritmi əsasında təqvim üzrə planlaşdırma

Календарное планирование на основе ритма производства
Rate based scheduling

Dövri (gündəlik, həftəlik, aylıq və s.) istehsal normalarına əsasən təchizat, satış, eləcə də bu kimi digər elementlər üzrə qrafiklərin və istehsalın planlaşdırılması metodudur.

Qeyd:

Ənənəvi olaraq bu metod kütləvi istehsalda tətbiq edilir.

İstehsalat təqvimi

Производственный календарь
Shop calendar

Müəssisədə istifadə edilən, iş və qeyri-iş günlərinin ardıcılığı şəklində ifadə olunan və planlaşdırma məqsədləri üçün nəzərdə tutulmuş iş günlərinin təqvimidir.

İstehsaldaxili saxlama məntəqəsi

Внутрипроизводственный пункт хранения
Inbound stock point

Müəssisədə axın istehsalında istifadə yerindən dərhal sonra yerləşən və zərurət yarandıqca materialların gətirilib saxlanılması üçün təyin olunmuş yerdir. İstehsal məqsədilə materiallar buradan birbaşa götürülür. Materialların idarə olunması ilə bağlı dərəcəli sistemlərdə istifadə edilir.

İstehsalın allokasiyası

Аллокация производства
Production allocation

Məhsul çeşidinin istehsal edilməsi məqsədilə, onların növlər və miqdar üzrə müvafiq istehsal müəssisələri arasında bölüşdürülməsidir.

İstehsalın dövrü müddəti

*Длительность
производственного цикла*
Manufacturing throughput
time (MTT)

Bax: Manufacturing lead time

**İstehsalın və ehtiyatların me-
necmenti,
İstehsal və ehtiyatlara
nəzarət**

*Управление производством и
запасами,
Контроль за производством
и запасами*
Production and inventory man-
agement (PIM), production
and inventory control (PIC)

Biznes plana müvafiq olaraq istehsal resurslarının, maddi təchizatların planlaşdırılması və ona nəzarət funksiyasıdır.

**İstehsalın planlaşdırılması
(əməliyyatların planlaşdırılması)**

*Планирование производства
(планирование операций)*
Shop scheduling (operations
scheduling)

İstehsal sifarişlərinin vaxtında başa çatdırıldığı təqdirdə, əməliyyatlar və əməliyyat qruplarının yerinə yetirilmə vaxtlarının müəyyən edilməsi üçün, onların başlanma və tamamlanma tarixlərinin təyin olunmasıdır.

İstifadə etmək

Использование
Utilization

1. Prosesin girişinə faktiki verilən elementlərin normativ üzrə daxil olan elementlərin miqdarına olan nisbətidir.
2. Faktiki istifadə edilən istehsal gücünün mümkün istehsal gücünə olan nisbətidir.
Bax: Load factor

İstifadə jurnalı

Журнал использования
Where used list

Verilmiş komponenti nəzərdə tutan hər bir əsas elementin və materiallar cədvəlindən tələb olunan müvafiq kəmiyyətin siyahıya alınmasıdır.

İş dövrü

Рабочий цикл
Work cycle

Materialların işlənməsi əməliyyatının qapalı dövrüdür.

Qeyd:

Hər bir dövr növbəti fazalardan ibarətdir: yüklənmə, hərəkət, boşaldılma və boş yük avadanlığının müəyyən ilkin pozisiyasına qaytarılma.
Bax: Combined working cycle, single working cycle

İş mərkəzi

Рабочий центр
Work centre (machine centre)

Planlaşdırmanın və iş axınının effektivliyini təmin etmək məqsədilə iş yerlərinin qruplaşdırılmasıdır.

İş prosesində

В работе
In progress

Sistemdə hər hansı bir mal və ya əməliyyatla əlaqəli fəaliyyətin işlənilmə prosesində olması statusudur.

İş sifarişi

*Заказ на выполнение
работы*
Job order

Bax: Work order

İş yeri

Рабочее место
Work station

Optimal planlaşdırma, dəyər, idarəetmə məqsədlərinə nail olmaq üçün müəyyən yerdə istehsal vahidini formalaşdıran resursların ən kiçik məcmusudur.

**İşçi yüklənmənin
tarazlaşdırılması**

*Выравнивание рабочей
нагрузки*
Balancing work load

Sabit məhsuldarlığı təmin etmək məqsədilə istehsalat prosesinin idarə edilməsi konsepsiyasıdır.

İşəsalma xərcləri

Пусковые затраты
Set-up cost

Sənədləşdirilmə xərcləri də daxil olmaqla, müəyyən istehsal alətinin, hər hansı spesefik hissənin istehsalına hazırlanması xərcləridir.

İşəsalma (İstehsalatda)

Обкатывание
Running-In

Məhsulun ilk dəfə istehsala daxil edilməsi və ya onun yenidən istehsalının başlanılması və ya istehsal resursunun ilk dəfə olaraq istehsal prosesində istifadə edilməsi və ya onun təkrar istifadəsinin başlanılmasıdır.

İşlə yüklənmə (yüklənmə)

Рабочая нагрузка
(нагрузка)
Work load (load)

İstehsal vasitəsinin yerinə yetirdiyi və ya yerinə yetirmək gücündə olduğu, adətən saatlarla ifadə olunan işin miqdarıdır.

İşlək istehlak malları

Ходовые потребительские товары
Fast moving consumer goods
(FMCG)

Sürətli ehtiyat dövryyəsinə malik istehlak mallarıdır.

İşlək məhsul

Ходовая продукция
Fast mover

Yüksək tezliklə dövrü olaraq və ya hər dövr üçün əhəmiyyətli dərəcədə böyük miqdarlarda çatdırılan və istehlak edilən məhsuldur. İşlək məhsulun satış həcmninin variasiya əmsalı nisbətən aşağıdır. Belə məhsulun ehtiyatları satış yerinə və ya istehsal məqsədli istehlak yerlərinə maksimum yaxınlaşdırıla bilər. Bu məhsulların təchizatı adətən, təkənverici sistem üzrə həyata keçirilir.

İşlək sahə

Ходовое место
Fast mover area

Ticarət müəssisəsində və ya anbarda qısa müddət ərzində qalması nəzərdə tutulan malların saxlanması və oradan daşınması üçün ayrılmış xüsusi sahədir.

İşlərin siyahısı

Перечень работ
Work-to list (dispatch list)

Əməliyyat üzrə yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulan hər bir işin prioritetliyi, yeri, miqdarı və tələb olunan məhsuldarlığı üzrə ətraflı informasiyanı daşıyan iş naryadlarının prioritetlik dərəcəsi üzrə ardıcılığının göstərilidyi siyahıdır.

İtələmə-dartma avadanlığı

Сталкиватель
Push-pull attachment

Yükləyici vasitəsilə atlıqlar üzərində olan müxtəlif yüklərin yerdəyişməsi zamanı tətbiq edilən yuktutucu avadanlıqdır.

İtələyici sistem

Толкающая система
Push system

Gözlənilən və ya proqnozlaşdırılan tələbatın təmin olunması üçün sifarişlərin yaradıldığı sistemdir.

İtirilmiş zaman əmsalı

Коэффициент потерянного времени
Lost time factor

Vahiddən istifadə əmsalını çıxmaqla hesablanan və istifadə dərəcəsini müəyyən edən göstəricidir.

İtki əmsalı

Коэффициент потерии
Reject factor

Ümumi tələblərin yüksəldilməsi məqsədilə istifadə edilən, müəyyən məhsulun istehsalı zamanı gözlənilən itkinin hesablanması üçün məhsulun strukturunda olan faiz əmsalıdır.

İyirmi futluq ekvivalent (TEU)

Двадцатифутовый эквивалент (TEU)
Twenty foot equivalent unit (TEU)

Müxtəlif uzunluq göstəricilərinə malik olan bir neçə konteynerin ifadə edilməsi və konteyner vahidlərinin və ya terminalların yükaşırma imkanlarının təsvir edilməsi üçün istifadə edilən standart vahiddir.

Qeyd:
Bir ədəd standart 40 futluq İSO seriyalı konteyner 2 TEU-a bərabərdir.

İzafi ehtiyat

Избыточный запас
Surplus stock

Hər hansı tələbatın nəzərdə tutulmadığı ehtiyatdır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izah
İzafi tələb <i>Избыточный спрос</i> Demand pull	Təchizat zəncirində material axınlarının hər hansı bir məntəqədən digərinə, yalnız orada bu məhsullara tələbatın yarandığı zaman buraxılması. Bax: JİT və “make to order”
İzləmə, monitoring <i>Отслеживание, мониторинг</i> Tracing	Partiyanın və ya seriya nömrəsi üzrə məhsulun izlənilməsi üçün tələb olunan informasiyanın əldə edilməsi prosesidir.
İzləniləbilmə <i>Отслеживаемость</i> Traceability	Bax: “Lot traceability” və “serial number” traceability” tracing.
İzləniləbilmə <i>Идентифицируемость</i> Lot traceability (traceability)	Alınmadan başlayaraq, son müştəriyə çatdırılana qədər partiyanın identifikasiyası, yaxud seriya nömrəsi vasitəsilə malların istehlakı, istehsalı, statusu, yerləşməsi barədə materialların qeydə alınması üçün vasitə və bu informasiyanın həm irəli, aşağı səviyyə strukturlarından yuxarıya və ya əksinə, geri, yüksək səviyyə strukturlarından aşağıya, həmçinin istənilən fərdi prosedən əldə edilməsi imkanındır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izah
Kabotaj <i>Каботаж</i> Cabotage	1. Yüklərin eyni bir ölkənin ərazisində yerləşən iki və daha artıq məntəqə arasında (ölkədaxili daşıma istisna olmaqla) daşınmasıdır. 2. Yüklün avtomobil nəqliyyatı vasitəsinin qeydiyyatda olduğu dövlətdən fərqli olan ölkənin daxilində daşınmasıdır. 3. Konteynerin müvafiq zonada boşaldılmasından sonra, onun sahibi tərəfindən müəyyən edilmiş sahəyə daşınmasıdır. Bu zaman daşıyıcı konteynerdən məhdudiyətsiz istifadə edə bilər.
Kanban <i>Канбан</i> Kanban	Ehtiyatların mövcud olduğu məntəqələrdə istifadə edilən və yalnız əvvəlki partiyanın istifadə edilməsindən sonra növbəti təchizat partiyasının sifariş edildiyi dartıcı sistemdir.
Kanban kartı <i>Канбан-карта</i> Move card	Ayrı-ayrı elementlərin müəyyən miqdarının mənbədən (ixrac anbarından) götürüldüyünü və istifadə məntəqəsinə (idخال anbarına) çatdırıldığını göstərən və “Dəqiq vaxtında” konsepsiyasında istifadə olunan kart və ya hər hansı digər məlumat vasitəsidir. Bax: Kanban
Karantində saxlama <i>Хранение карантинное</i> Quarantine	Malın tələb olunan keyfiyyət testləri yerinə yetirilənə və uyğunluq sertifikatlaşdırılmasına qədər istifadə olunmadan və satışdan kənar saxlanılmasıdır. Bax: Blocked stock
Karkas qoşqu <i>Каркасный трейлер</i> Skeletal trailer	Konteynerləri və dəyişkən korpusları daşımaq üçün ikili fiksatorlarla təchiz olunmuş, yalnız şassidən ibarət olan yarımqoşqu və ya qoşqudur.
Karuselvari stellaj <i>Карусельный стеллаж</i> Tower rack	Bax: Carousel rack

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Karuselvari stellaj <i>Карусельный стеллаж</i> Carousel rack (tower rack)	Anbarlarda istifadə edilən, hərəkətli tərəflərə malik, üfiqi və ya şaquli istiqamətlərdə dövr edən rəflərlə təchiz edilmiş, malların saxlanılması üçün nəzərdə tutulmuş yük emalı vasitəsidir.
Kayzen <i>Кайзен</i> Kaizen	Yapon sözü olub, mənası “yaxşılığa doğru dəyişmək”, “inkışaf etmək” deməkdir. “Kaizen: The Key to Japan’s Competitive Success” kitabından sonra populyarlaşan və istehsalda geniş tətbiq edilməyə başlayan kayzen, keyfiyyət menecmenti sistemidir. Əsasən sənayedə (xüsusilə Toyota şirkətinə) tətbiq olunsada, gündəlik həyatda da istifadə olunur.
Keçid prosesinin müddəti <i>Время переходного процесса</i> Change-over time (COT)	İş stansiyasının bir əməliyyat üzrə hazırlıq vəziyyətindən digərinə gətirmək üçün tələb olunan zaman fasiləsidir.
Kenquru <i>Кенгуру</i> Kangaroo	İntermodal nəqliyyat sistemində yük qoşqusunun dəmir yol vaqonu üzərində magistral xətlərlə daşınma texnologiyasıdır.
Keyfiyyətə nəzarət üçün saxlanılmışdır <i>Задержан на контроль качества</i> Hold QC	Sistemdə hər hansı bir mal və ya əməliyyatla əlaqəli fəaliyyətin keyfiyyətinə nəzarət üçün saxlanması statusudur.
Keyfiyyətin kompleks menecmenti (KKM) <i>Комплексное управление качеством</i> Total quality management (TQM)	Məhsullar, xidmət və fəaliyyətlərin təkmilləşdirilməsi prosesində müəssisənin bütün üzvlərinin iştirakını və əməkdaşlığını nəzərdə tutan menecment fəlsəfəsidir. Qeyd: KKM müştərinin məmnuniyyətini və şirkətin hədəflərini təmin etməyə istiqamətlənmişdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Kəmərlərlə bərkətmə <i>Крепление растяжками</i> Bracing	Nəqliyyat vasitəsinin daxilində zədələnmənin qarşısını almaq məqsədilə, yükün salamatlığının təmin edilməsidir.
Kiçik seriyalı istehsal (birdəfəlik istehsal) <i>Мелкосерийное производство (разовое производство)</i> Job shop production (one-off production)	Ayrı-ayrı müştərilərin istəklərinin təmin edilməsinə yönəlmiş və yalnız bir dəfə sifariş edilən kiçik miqdarda məhsulların istehsalını nəzərdə tutan prosesdir.
Kiçik seriyalı istehsal <i>Мелкосерийное производство</i> One off production	Bax: Job shop production
Kombinə edilmiş daşımalar <i>Комбинированные перевозки</i> Combined transport	1. Müxtəlif növ yüklərin (məsələn, qabsız və maye halda olan yüklərin) bir nəqliyyat vasitəsində daşınmasıdır. 2. Kombinə edilmiş nəqliyyatda yükün, yük sahibinin iştirakı olmadan aralıq məntəqədə və ya məntəqələrdə yükləmə-boşaltma əməliyyatları daxil olmaqla, vahid daşıma sənədi əsasında iki və daha çox nəqliyyat növlərindən istifadə olunmaqla daşınmasıdır. Yük sahibi ilə daşınma müqaviləsi adətən yükü yoladışma məntəqəsində (başlangıç məntəqədə) bilavasitə qəbul edən birinci daşıyıcı tərəfindən bağlanılır.
Kombinə edilmiş daşımalar üçün yarımqoşqu <i>Полу-прицеп для комбинированных перевозок</i> Piggy back semi-trailer	Gücləndirilmiş yan tirlər üzərində işləyən portal və ya mobil kran vasitəsilə yüklərin qaldırılmasını təmin edən və adətən kombinə edilmiş daşımalarda istifadə edilən avto-yarımqoşqudur.

Kombinə edilmiş iş dövrü*Комбинированный рабочий цикл*

Combined working circle

Anbarda materialların fasiləli emalı avadanlığının iş dövrüdür. Bu zaman alternativ yönləndirmə (bərpa) əməliyyatı vasitəsilə anbardakı müəyyən yerdən avadanlığın boş qayıdışı aradan qaldırılır.

Kombinə edilmiş nəqliyyat operatoru (KNO)*Оператор комбинированного транспорта (OKT)*

Combined transport operator (CTO)

Yüklərin kombine edilmiş nəqlini həyata keçirmək və ya həyata keçirilməsini satın almaq üçün müqaviləni təsdiq edən, razılaşdırılan və ya razılaşdırılmayan sənəddir.

Kombinə edilmiş nəqliyyat sənədi (KNS)*Документ комбинированного транспорта (ДКП)*

Combined transport document (CTD)

Müxtəlif nəqliyyat növləri vasitəsilə yüklərin daşınmasına məsuliyyət daşıyan tərəfdir.

Kommersiya sifarişi*Коммерческий заказ*

Commercial order

Bax: Customer order

Kommersiya sistemi*Коммерческая система*

Commercial system

Müştərilərin tələbatını qarşılamaqla mənfəətliyi təmin etmək məqsədi daşıyan sistemdir. Kommersiya sistemləri maddi və qeyri-maddi nemətlər, layihələr (məsələn, binaların layihələndirilməsi), xidmətlər və işçi heyətlə bilavasitə əlaqədardır. Belə sistemlər həm də biznes sistemləri adlandırılır.

Komplekt*Комплект*

Kit

1. Ümumi istismar təyinatı olan və istehsal olunmuş müəssisədə quraşdırma əməliyyatları ilə əlaqələndirilməmiş iki və daha artıq məmulatdır.
2. Yükləmənin texniki şərtləri və digər normativ aktlarda nəzərdə tutulmuş yüklənmə sxemində uyğun bir yarımvəqəna və ya dəmiryolu platformasına yerləşdirilə bilən konteynerlər qrupudur.
3. Ehtiyatdan götürülən və yığılma üçün hazır vəziyyətə gətirilmiş əsas elementin komponentləridir.
4. Bir neçə məmulatın tərkib hissələrindən ibarət olan məmulatların yığımıdır.

Komplektləşdirmə*Комплектация*

Kitting

1. İstehsal edilən məhsulların komplektləşdirici hissələrlə təmin edilməsi prosesidir.
2. Materiala tələbatın yaranmasından əvvəl, sifariş edilmiş materialın ehtiyatdan götürülməsidir.

Komplektləşdirmə*Комплектация*

Picking

Müştəriyə göndərməli olan tamamlanmış məhsulların və ya digər məhsulların hazırlanması üçün tələb olunan komponentlərin anbardan götürülməsi prosesidir.
Bax: Order picking

Komplektləşdirmə üçün sifariş*Заказ на комплектацию*

Pick order

Təyin olunmuş məhsulun müəyyən miqdarının daşıma və ya istehsal prosesi məqsədilə anbardan götürülməsi üçün verilmiş sifarişdir.

Komponent*Компонент*

Component

Xüsusi planlaşdırma və idarəetmə məqsədləri üçün bölünməz, vahid olaraq qəbul edilən, unikal məhsuldur.

Komponent*Компонент*

Constituent part

İstehsalçı müəssisə tərəfindən istehsal edilən məmulatın əsas hissəsini təşkil edən və təchizatçı tərəfindən verilən məmulatdır. Məmulatın tərkib hissələri qismində detallar, yığma vahidləri və dəstlər çıxış edə bilirlər.

Komponentin birsəviyyəli tətbiq edilməsi*Одноуровневая применяемость компонента*

Single level where-used

Hər bir verilən elementin, birbaşa istifadə olunan və miqdarının müəyyən edildiyi komponentlərinin cədvəli üçün nəzərdə tutulmuş birsəviyyəli tətbiqedilmə prosesidir.

Komponentin vaxt fərqi*Сдвиг времени компонента*

Component offset

Hər hansı bir fərdi komponentin istehsal tarixi ilə onun üçün verilmiş ümumi sifarişin tarixi arasındakı fərqi ifadə edən müddətdir. Komponentin vaxt fərqi istehsal əməliyyatlarının müddətinin əhəmiyyətli dərəcədə uzun olduğu və prosesin başlanğıcında komponentlərin hamısının tələb olunmadığı hallarda istifadə edilir.

Kompüter dəstəklı istehsal (KDI)*Компьютерно поддерживаемое производство (КПП)*

Computer aided manufacture (CAM)

İstehsal prosesini, zavodu və avadanlıqları təlimatlandırmaq və idarə etmək üçün kompüterlərin istifadə edildiyi istehsaldır.

Kompüter dəstəklı layihələndirmə (KDL)*Компьютерно поддерживаемое проектирование (КПП)*

Computer aided design (CAD)

Layihələndirmə, cizgilərin çəkilməsi və layihənin yaddaşda saxlanması üçün interaktiv rejimdə kompüterlərin və müvafiq program təminatının tətbiqidir.

Kompüter dəstəklı mühəndislik (KDM)*Компьютерно поддерживаемая инженерия (КПИ)*

Computer aided engineering (CAE)

Kompüterlərlə dəstəklənən mühəndislik prosesidir.

Kompüterlə idarə olunan maşın*Станок контролируемый компьютером*

Computer numerically controlled machine (CNC machine)

Yerinə yetirdiyi əməliyyatları kompüter program təminatı vasitəsilə idarə edən maşındır.

Kondisiyaya uyğun olmayan material*Некондиционный материал*

Non-conforming material

Bir və ya daha çox xüsusiyyətlərinə görə spesifikasiyalardan, çertyojlardan və digər təsdiq edilmiş layihə sənədlərindən fərqlənən hər hansı xammal, hissə, komponent və ya məhsuldur.

Konfigurasiya (məmulatın konfigurasiyası)*Конфигурация (конфигурация изделия)*

Configuration (product configuration)

Məmulatın strukturu da daxil olmaqla, onun fiziki və funksional xarakteristikasıdır. Bu termin həmçinin məmulatın təyin edilməsi, istehsalı, sınaqdan keçirilməsi, quraşdırılması və ona texniki xidmətin göstərilməsini də əhatə edir.

Konosament*Коносамент*

Bill of lading (B/L)

Su nəqliyyatı ilə daşıma müqaviləsinin bağlandığı və yüklərin daşıyıcı tərəfindən təhvil alındığını və ya yükləndiyi faktının, həmçinin bu yükün boşaldılma limanına çatdırılması öhdəliyinin təsdiqi olaraq yük göndərmə verilən daşıma sənədidir.

Konsiqnasiya ehtiyatı*Консигнационный запас*

Consignment stock

Sifarişçinin xarici anbarlarında (yük sahələrində) saxlanılan, lakin təchizatçı şirkətin mülkiyyətində olan yüküdür.

Konsol stellaj*Консольный стеллаж*

Cantilever racking

Bir xətt üzrə düzülmüş sütunların bir və ya hər iki tərəfində asılı vəziyyətdə olan sabit, yaxud hərəkətli qollar üzərində uzun ölçülü materialların saxlanması üçün nəzərdə tutulmuş anbar avadanlığıdır.

Konstruktiv və ya texniki dəyişiklik bildirişi*Извещение о**конструкторском или техническом изменении*

Engineering change note (ECN) (engineering change order, ECO)

Hər hansı bir elementə (layihəyə, çertyoja, eskizə və s.) olunacaq dəyişikliyi və tarix, partiya və ya seriya nömrəsini göstərməklə, bunun zamanını müəyyən edən istinad sənədidir.

Konteyner*Контейнер*

Container

1. Yük konteyneri - təkrar istifadəyə yararlı olan metaldan, ağacdan və digər bu kimi materiallardan hazırlanmış sərt taradır. Bu, a) daimi xarakterə malik olan və buna görə də kifayət qədər möhkəm (davamlı) və təkrar istifadə üçün yararlı; b) aralıq yükləmə-boşaltma əməliyyatlarını aparmadan, yüklərin bir və ya bir neçə nəqliyyat növü vasitəsilə rahat daşınmasını təmin edən xüsusi konstruksiyaya malik; v) bir nəqliyyat növündən digərinə qısa müddətdə yüklənib-boşaldılmanı asanlaşdıran vasitələrlə təchiz olunmuş; q) asanlıqla yüklənməni və boşaldılmanı təmin edəcək şəkildə hazırlanmış; d) 1m³ və ya 35.3 ft³ (standart İSO 830-81) kiçik olmayan daxili həcmə malik nəqliyyat avadanlığıdır.
2. Aviasiyada - ədədi qablaşdırılan yüklərin daşınması üçün qurğudur. Yük və baqaj konteynerlərinə bölünür. Konteynerlər aşağı hissəsində olan pazlara keçirilən xüsusi dayaqlar, stoporlar və fiksəedici qurğular vasitəsilə hava gəmisinə bərkidilirlər.
3. Müxtəlif yüklərin qablaşdırılması və nəqli üçün nəzərdə tutulmuş qurğudur. Hava gəmisinin quyruq bölməsində yerləşən lyukdan xüsusi paraşüt və ya konveyer vasitəsilə atılır və sonradan o, yük paraşütü vasitəsilə yerə enir. Konteynerin həmçinin alçaq hündürlükdə uçuş zamanı paraşütsüz də atılması mümkündür.
4. İnsanların paraşüt ilə və ya paraşütsüz (məsələn, hava yastığı ilə təchiz edilmiş konik konteyner) nəqli üçün istifadə edilən qurğudur.
5. Uçuş aparatının əlavə avadanlıqların yerləşdirilməsi və saxlanması üçün nəzərdə tutulmuş asqılı dəyişilən qurğusudur.

Konteyner manifesti

Контейнерный манифест
Container manifest

Bax: Unit packing list

Konteynerdaşıyan yükləyici

Контейнеровоз-погрузчик
Straddle carrier

Konteynerləri öz korpusu daxilində daşımaq və qaldırıb-endirmək məqsədilə layihələndirilmiş təkərli nəqliyyat vasitəsidir.

Konveyer

Конвейер
Conveyor

Aşağıdakı elementlərdən ibarət olan sənaye nəqliyyatı qurğusudur: dartı elementi, yükçəkici element, ötürücü, dozalayıcı və qaytarıcı qurğular və s. Konveyerin dartı və yükçəkici elementlərini birləşdirən hissəsi lent adlanır.

Lentdən gələn yüklənmələr konveyerin dayaq konstruksiyaları (dayaq çarxları, təkərlər, rama və s.) tərəfindən qəbul edilir. Dartı elementinin görülməsini təmin etmək və lentin boşalmasının qarşısını almaq üçün dartıcı qurğular (mexaniki, hidravlik və s.) tətbiq edilir. Konveyerin lentinin hərəkət etməsi üçün dartı gücü ötürücü vasitəsilə yaradılır.

Yükçəkici elementin hərəkət xarakterinə görə fasiləsiz və diskret fəaliyyətli konveyerlər fərqləndirilir. Həmçinin stasionar və hərəkətli, ötürücülü və ya ötürücüsüz (qravitasiyalı, özügedən) konveyerlər də mövcuddur.

Kotirovka

Котировка
Quotation (quote)

Təchizatçı tərəfindən potensial alıcıya təklif edilən preyskurant, satış şərtləri, malların və ya xidmətlərin təsviri haqqında sənəddir.

Köməkçi material

Вспомогательный материал
Ancillary material

İstehsal zamanı istifadə edilən, lakin məhsulun tərkibinə daxil olmayan materialdır (məsələn, kəsmə əməliyyatlarında istifadə edilən yağlayıcı (soyuducu) maye, texniki xidmət zamanı istifadə edilən material və s.).

Köməkçi material

Вспомогательный материал
Indirect material

Məhsulda istifadə olunan, lakin bilavasitə onun dəyərində daxil olmayan və adətən mühasibatda əlavə xərc elementi kimi istifadə edilən materialdır. Məsələn, qaynaq elektrodu.

Köməkçi material

Расходные материалы (вспомогательные, косвенные, непрямые материалы)
Consumable material

Bax: İndirect material

Körpü kran

Мостовой кран
Bridge crane

Körpü tipli struktur (üfiqi rama) üzərində hərəkət edən arabacıq vasitəsilə yükün və ya toplu halda olan materialların asılı şəkildə daşınmasını həyata keçirən material emalı avadanlığıdır.

Körpü sistemli daşıma

Перевозка по системе «бридж»
Bridge shipment

Müəyyən daşıyıcının nə yükündə, nə də yükalan ilə razılaşdırmadan yükü bir daşıyıcıdan alıb, digərinə çatdırdığı daşıma prosesidir.

Kövrək, tezsınan yük

Хрупкий, бьющийся груз
Fragile goods

Şüşə, keramika, cihazlar və s. kimi vibrasiyaya və yüklənməyə həssas olan yüklərdir. Belə yüklərin qablaşdırılması amortizasiya materialları tətbiq etməklə yerinə yetirilir. Taraya xüsusi etiket vurulur.

Kran-ştabelyor

Кран-штабелёр
Rack serving unit

Yük vahidlərinin rəflərdə, stellajlarda yerləşdirilməsi və götürülməsi üçün nəzərdə tutulmuş anbar avadanlığıdır.

Kran-ştabelyor

Кран-штабелер
Stacker crane

Yüklərin, çəngəllər üzərində quraşdırılmış xüsusi tara daxilində, qaldırılmış şəkildə daşınması üçün istifadə edilən yükləmə avadanlığıdır.

Kritik yol

Критический путь
Critical path

Layihənin həyata keçirilməsi zamanı işlərin yerinə yetirilməsinin ən uzun ardıcılığıdır. Yəni, layihənin tamamlanması üçün zəruri olan minimal vaxtı göstərən, işlərin yerinə yetirilmə sırasındadır.

“Kritik yol” metodu

Метод “критический путь”
Critical path method (CPM)

Kritik yol metodu resurslardan minimal istifadə etməklə işlərin yerinə yetirilməsi üçün optimal müddətləri təyin edir. Layihə çərçivəsində fəaliyyətin planlaşdırılması və idarə edilməsi (ona nəzarət) üçün istifadə edilən şəbəkə planlaşdırma texnologiyasıdır. Məhz bu fəaliyyətlərin hər birini və onların icrası üçün tələb olunan zamanı müəyyən etməklə, kritik yol təyin edilə bilər.

Kritik nisbət

Критическое соотношение
Critical ratio

Layihənin ümumi həyata keçirilmə (tamamlanma) müddətinin onun tamamlanması üçün tələb olunan müddətə nisbəti ilə hesablanan kəmiyyətdir.

Kros-dokinq

Кросс-докинг
Cross docking

Daxil olan kombinə edilmiş yüklərin bölüşdürülərək (qruplaşdırılaraq), eyni təyinat məntəqələri üzrə yük partiyaları şəklində çəşidlənməsi və dərhal daşınma, yaxud digər nəqliyyat əməliyyatları üçün hazırlanması prosesidir.

Kros-treyd

Кросс-трейд
Cross trades

Qeydiyyatda olduğu ölkə istisna olmaqla, digər ölkələr arasında gəmi vasitəsilə göstərilən xidmətlərdir.

Künc fiksatoru

Угловой фиксатор
Corner casting

Daşıma zamanı yükün yerləşdirildiyi qablaşdırmanın təhlükəsizliyini və salamatlığını təmin etmək məqsədilə, onun oturacaq hissəsində yerləşən və nəqliyyat vasitəsinin yük bölməsində quraşdırılmış xüsusi qfıla daxil olaraq fiksasiya edilən elementdir. Portal və mobil kranlar vasitəsilə qaldırılması, həmçinin nəqliyyat vasitəsinin yük bölməsinə yığılması zamanı öz aralarında fiksasiyanın təmin edilməsi üçün konteynerlərin yuxarı hissəsi də, belə qfıllarla təchiz olunur.

Künc fitinqi

Угловой фитинг
Corner fitting

Adətən konteynerin üst və alt küncələrində yerləşən, döndərici qfıllar və ya digər vasitələrin köməyi ilə onu qaldırmağa, şabelləməyə, bərkitməyə imkan verən bərkidilmə yeridir. Bu fitinqlərdən daha çox çıxarılan kuzovlarda, 20 və ya 40 futluq konteynerlərin künc fitinqlərinin yerləşdiyi sahələrə müvafiq hissələrində istifadə edilir.

Kütləvi istehsal

Поточное производство
Flow manufacturing

Bax: Repetitive manufacturing

Kütləvi istehsal

Массовое производство
Mass production

Detal və ehtiyat hissələrinin maksimum unifikasiyasını, standartlaşdırılmasını nəzərdə tutan, həmçinin təyinatına, konstruktiv-texnoloji əlamətlərinə görə böyük sayda həmcins məmulatların istehsalında ixtisaslaşan istehsalatın təşkili formasıdır.

Kütləvi istehsal müəssisəsi

Предприятие поточного производства
Flow shop

Məhsulların yönləndirilməsinin bir sıra standart əməliyyatlar üzərindən bir istiqamətdə aparıldığı, sifariş əsasında işləyən müəssisənin işinin təşkili prosesidir.

Kütləvi sahə

Массовая зона
Mass area

Eyni növlü malların (məsələn, toplu halında kartofun və s.) ünvan göstərilmədən saxlanılması üçün nəzərdə tutulmuş, müəyyən ölçülərə malik anbar sahəsidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Qablaşdırma <i>Упаковка</i> Package (parcel)	Daşınma üçün hazırlanmış və bağlama (tara, konteyner, paket və s.), eləcə də onun daxilində olan maldan ibarət olan qablaşdırılma əməliyyatının yekun məhsuludur.
Qablaşdırma materialı <i>Упаковочный материал</i> Packaging	Malların saxlanılması, mühafizəsi, işlənilməsi, çatdırılması və təqdim edilməsi üçün istifadə edilən materiallardır.
Qablaşdırma növü <i>Тип упаковки</i> Packaging type	Daşınma şərtlərinə uyğun olaraq qablaşdırmanın forma və ya konfigurasiyasından asılı olaraq müəyyən edilən növlərdir.
Qablaşdırma olmadan, kütləvi <i>Без упаковки, навалом.</i> In bulk	Malların anbarda qablaşdırma olmadan, kütləvi şəkildə saxlanması metodudur.
Qablaşdırma sayı <i>Количество упаковок</i> Package quantity	İşlənilmə, saxlanılma və distribusiyaya zamanı operativliyin təmin edilməsi üçün satış vahidi kimi bir bağlamada qablaşdırılmış məmulatlar partiyasıdır.
Qablaşdırma siyahısı <i>Упаковочный лист</i> Packing list	Malların fərdi qablaşdırmalarda distribusiyaya zamanı onların çatdırılması tərkibini (taraqların və bağlamaların sayını) müəyyən edən sənəddir.
Qablaşdırma vahidi <i>Единица упаковки</i> Packing unit	Saxlanılma və daşınma üçün əlavə qablaşdırılmanı tələb etməyən, müəyyən növ məhsulların standart miqdarının daxil olduğu qablaşdırma vahididir.
Qablaşdırmanın sıxlığı <i>Плотность упаковки</i> Packing density	Qablaşdırmanın vahid həcmində düşən bağlamaların (qutuların) sayıdır. Qeyd: Bağlamaya bir və ya bir neçə məhsul daxil ola bilər.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Qablaşdırılması olmayan yük <i>Груз без упаковки</i> Break bulk cargo	Paletləşdirilmiş, konteynerləşdirilmiş və ro-ro yüklərindən fərqli olaraq yüklənilən və daşınan ümumi yüklərdir.
Qablaşdırılma <i>Упаковывание</i> Packing	Malların salamatlığının təmin edilməsi üçün qablaşdırmada yerləşdirilməsi fəaliyyətidir.
Qablaşdırılmamış saxlama <i>Хранение навалом</i> Bulk storage	Xammal, yarımfabrikatlar və hazır məhsulların böyük həcmərdə saxlanmasıdır.
Qablaşdırılmamış yük <i>Навалочный груз</i> Bulk cargo	Gəminin müəyyən sahəsində sərbəst şəkildə tökülmüş qablaşdırılmamış homogen yükür.
Qablaşdırılmamış yük üçün anbar <i>Склад для навалочного груза</i> Bulk store	Məmulatların qablaşdırılmamış, çoxlu miqdarda saxlanıldığı anbardır.
Qadağan edilmiş sahə - karantin <i>Запрещенная зона-карантин</i> Inhibited area	Səbəbin aydınlaşdırılmasına qədər satışı qadağan edilmiş malların saxlanması üçün rəflərin və dolabların olduğu müəyyən sahəyə və hündürlüyə malik olan anbar ərazisidir.
Qaimə <i>Накладная</i> Way bill	Bax: Consignment note

Qaldırıcı kran

Подъёмный кран
Crane

Yüktutucu orqan və ya dəyişilə bilən yüktutucu mexanizm vasitəsilə yüklərin şaquli istiqamətdə qaldırılması, qısa məsafələrə üfiqi istiqamətdə yerdəyişməsinə yerinə yetirən periodik istifadə olunan maşındır. Kranın ötürücüsü əl ilə idarə olunan və ya mexaniki ola bilər (buxarla işləyən, elektrikle işləyən və s.). Stasionar (konsollu kranlar), özügedən (məsələn, avtokran), oxlu (məsələn, üzən kran, portal kran), körpü kranlarını və kabelli kranları fərqləndirirlər. Beynəlxalq İSO 4301/1 standartı istifadə sinfi, yüklənmə rejimi kimi meyarlara görə qaldırıcı kranların təsnifatını müəyyən edir.

Qalıq

Остатки
Left overs

Uçot anında ehtiyatda qalan məhsulun miqdarıdır.
Bax: Residual stock, final stock.

Qalıq məhsul

Побочный продукт
By product

Əsas istehsal prosesinin qalıq hissəsi olaraq hasil edilən məhsuldur.

Qalıq məhsulun materiallar cədvəli

*Ведомость материалов
побочного продукта*
By product bill of material

Qalıq məhsulların əks olunduğu materiallar cədvəlidir.

Qamçı effekti

Эффект хлыста
Bullwhip effect

Bax: Forrester effect

Qant qrafiki

График Гантта
Gantt chart

1910-cu ildə ABŞ-ın mühəndis mexaniki və idarəetmə məsələləri üzrə məsləhətçisi Henry L. Qrantın şəərəfinə adlandırılmışdır. Planlaşdırılan və yerinə yetirilən işlərə, onların bir-birlərinə və zamana münasibətdə asılılıq əlaqəsini əks etdirən, idarəetmədə nəzarət məqsədilə istifadə edilən histqramdır.
Bax: Bar charts planning

Qarıdan-qarıya (məntəqədən-məntəqəyə, evdən-evə) daşıma

Перевозка от двери – до двери (от пункта-до пункта, от дома-до дома)
Door to door transport (point to point, house to house transport)

Malların yükləndəndən yükəlanə çatdırılmasıdır.

Qarışıq

Смешанный
Mix

Bax: Product mix

Qarışıq formulu

Формула смеси
Blend formula

Materiallar cədvəlinin, qarışdırma əməliyyatı prosesində istifadə edilən və tam materiallar cədvəlindəki inqredientlərin yalnız bəzilərini əhatə edən bir növüdür.

Qarışıq istehsal

Смешанное производство
Mixed mode manufacturing

Bax: Hybrid manufacturing

Qarışıq proqnoz

Смешанный прогноз
Mix forecast

Verilmiş məhsul ailəsi daxilində satılması nəzərdə tutulan (satılacaq) məhsulların və ya verilməmiş istehsal xətti daxilində təklif edilən opsiyaların nisbətidir.

Qarşılıqlı əvəz olunan hissələr (Ehtiyat hissələri)*Взаимозаменяемые детали (Запасные части)*

Replacement parts (spare parts)

Köhnəlmiş, zədələnmiş və ya çatışmayan elementləri bərpa etmək məqsədilə, əsaslı təmir və ya texniki xidmətin gedişatında təciz olunan komponentlərdir.

Qat*Слой*
Layer

Palet üzərində bir qatda yerləşən bağlamaların sayını göstərən qablaşdırma vahididir.

Qaytarılan rüsum*Возвратная пошлина*
Drawback

İdxal olunan və sonradan ixrac edilmiş mallara görə ödənilmiş gömrük rüsumlarının qaytarılmasıdır.

Qaytarılan sifariş*Заказ на возврат*
Order return

Qəbul edilmiş və ya hələ edilməmiş məhsulun nöqsanlı, xarab olması və ya müxtəlif səbəblərdən geri qaytarılması üçün ticarət şəbəkəsi, yaxud digər bir subyekt tərəfindən formalaşdırılan verilənlərin elektron mübadiləsi sənədidir.

Qaytarılma*Возвращение*
Retrieval

Anbarda saxlanılan yüklərin stellajlardan boşaldılması, saxlama vahidlərinə yerləşdirilməsi, boşaldılma məntəqəsinə istiqamətləndirilərək, çatdırılması əməliyyatıdır.
Qeyd:
Saxlama əməliyyatının əksidir.

Qaytarılma strategiyası*Стратегия возвращения*
Retrieval strategy

Sorğu olunan saxlama vahidlərinin sayı çox olduğu halda, onların saxlama yerinin seçilməsini və qaytarılma sifarişlərinin ardıcılığını müəyyən edən strategiyadır.

Qaytarılmanın qəbulu*Прием возврата*
Taking back

Anbarın qəbul zonasında baş verən, növbəti mərhələdə təchizatçıya, saxlanılmaya və s. göndərilməsi məqsədilə, malın qaytarılma zonasına ötürülməsi üçün onun müştəri və ya təchizatçı tərəfindən qaytarılmasını nəzərdə tutan logistik əməliyyatdır.

Qaytarılmayan tara*Невозвратная упаковка*
Non-returnable packing

1. Təchizatçının və ya tədarükçünün mülkiyyəti olan və geri qaytarılmayan taradır.
2. Birdəfəlik istifadə üçün nəzərdə tutulmuş taradır.

Qeydlərin dəqiqliyi*Точность записи*
Record accuracy

Ehtiyatların qeydiyyatı sistemlərində qeydə alınmış elementlərin faktiki elementlərə uyğunluğunu müəyyənləşdirən meyardır.

Qeyri-istehsal ehtiyatı*Непроизводственный запас*
Non-production stock

Hazır məhsulların tərkibinə aid olmayan ehtiyatdır (məsələn dəftərxana ləvazimatları, texniki xidmət və təmizləmə üçün materiallar və s.).

Qeyri-istehsal saatları*Непроизводственные часы*
Non-scheduled hours

Bu və ya digər maşının (dəzgahın və s.) istismar qrafikində nəzərdə tutulmayan (yemək fasilələri, gecələr, həftə sonları, bayramlar və planlaşdırılmış texniki xidmət vaxtları) saatlardır.

Qeyri-işçi vəziyyət*Нерабочее состояние*
Externally disabled state

Bax: Idle time

Qeyri-məhdud yüklənmə*Неограниченная нагрузка*
Infinite loading

İstehsal yükünü qarşılamaq üçün mövcud buraxılış qabiliyyətinin olub-olmamasından asılı olmayaraq, tələb olunan buraxılış qabiliyyətinin hesablanmasıdır.

Qeyri-sabit tələb*Нестабильный спрос*
Lumpy demand

Qeyri-ardıcıl və ya proqnozlaşdırılması mümkün olmayan kəmiyyət və tələblərin tezliyidir.

Qeyri-sistemətik tələb*Несистематичный спрос*
Spot demand

Proqnozlaşdırılması mürəkkəb hesab edilən, qısa mövcudolma müddətinə malik olan tələbdir.

Qəbuletmə məntəqəsi <i>Место приемки</i> Place of acceptance (place of receipt)	Yükün daşıyıcı tərəfindən qəbul edildiyi məntəqədir.
Qəbul meydançası <i>она приема</i> Receiving area	Ticarət müəssisəsində malların qəbul edilməsi üçün nəzərdə tutulmuş sahədir. Qeyd: O, çatdırılma vasitələrinin (məsələn, panduslar) boşaldılması, təchizatın yoxlanması və göndərilməyə hazır olan malın yerləşdirilməsi üçün sahədir. Bundan əlavə, əməliyyatları nəqliyyat vahidləri üzrə qruplaşdırma, onları yenidən qablaşdırma və yığıma anbar bölmələri onunla eyni yerdə yerləşdirilə bilər.
Qəbul-ötürmə sahəsi <i>Приемопередающий накопитель</i> Picking store	Malların təchizatçıdan fiziki qəbulu və bu əməliyyatı təsdiq edən informasiyanın əldə edilməsi prosesidir. Qeyd: Bu, identikliyin, miqdarın və keyfiyyətin yoxlanılmasını əhatə edə bilər.
Qəbul prosesi <i>Принимающий процесс</i> Receiving process	Malların təchizatçıdan fiziki qəbulu və bu əməliyyatı təsdiq edən informasiyanın əldə edilməsi prosesidir. Qeyd: Bu, identikliyin, miqdarın və keyfiyyətin yoxlanılmasını əhatə edə bilər.
Qəbulun təsdiqi <i>Подтверждение получения</i> Acknowledgement of receipt	Daxil olan elementlərin qəbul edilməsinin təsdiqi olaraq verilən qeydiyyat yazısıdır.
Qəbulun yerinə yetirilmə vaxtı <i>Время выполнения приемки</i> Receiving lead time	Daşıma şərtlərinə əsasən malların qəbul edən təşkilata çatdırılma vaxtı ilə, bu malların istehlaka hazır olduğu vaxt arasındakı zaman fasiləsidir.

Qəbz <i>Квитанция</i> Receipt	1. Müəyyən zamanda müştəri tərəfindən öz təchizatçılarından qəbul edilmiş malların, maliyyə sənədlərində miqdar formasında ifadə edilməsidir. 2. Qəbul edilmiş malların miqdarının qeyd olunduğu sənəddir.
Qənaətci istehsal <i>Экономичное производство</i> Lean manufacturing	Məhsulların və proseslərin işlənilib hazırlanması, müştəri xidmətləri də daxil olmaqla, istehsal prosesinin hər bir mərhələsində Kayzen və s. nəzəriyyələrin prinsiplərinin istehsala, əməliyyatlara tətbiqidir.
Qırxfutluq ekvivalent (FEU) <i>Сорокофудтовый эквивалент</i> Forty foot equivalent unit (FEU)	Qırxfutluq daşıma konteynerinə ekvivalent olan ölçü vahididir.
Qısamüddətli mallar <i>Товары короткого срока пользования</i> Non-durable goods	Qısa müddət ərzində istifadəyə yararlı olan istehlak mallarıdır (pivə, dənər, siqaret və s.).
Qısamüddətli planlaşdırma <i>Краткосрочное планирование</i> Short-term planning	Əsas etibarilə qısa müddət üçün (bir neçə ay) ardıcılıqı ehtiva edən qərarların qəbul edilməsi məqsədilə yerinə yetirilən planlaşdırma.
Qiymətləndirmə (planlaşdırmada) <i>Оценка (в планировании)</i> Estimate (in planning)	Gələcəkdə müəyyən bir dövr ərzində fəaliyyətlərin istiqamətini göstərən ümumi qiymətləndirmə planıdır.

Qlobal identifikasiya nömrəsi
Глобальный идентификационный номер
Global Location Number (GLN)

Ticarət sazışlarının və fiziki obyektlərin işi-
rakçıların (göndərənlər, alanlar, satıcılar,
alıcılar və s.) və fiziki obyektlərin (mağaza-
lar, bölmələr, departamentlər, anbarlar, ya-
nalma körpüləri və s.) identifikasiyası üçün
nəzərdə tutulmuş, 13 rəqəmdən ibarət, elek-
tron məlumat mübadiləsində (EDI) istifadə
olunan qlobal identifikasiya nömrəsidir.

Qoşqu kombinasiyası
Комбинация прицепа
Draw-bar trailer combination

Körpusunda yedəyərək qurğusu olan yük
avtomobilinin arxasına qoşularaq, idarə olu-
nan qoşqu kombinasiyasıdır.

Qrafik
График
Schedule

Müəyyən fəaliyyətlərin başlanılma və bitmə
vaxtlarının zaman üzrə planlaşdırılmasıdır.

Qrafik üzrə çatdırılma
Поставка по графику
Scheduled delivery

Müştəriyə qrafik üzrə çatdırılması tələb olu-
nan maldır.

Qruplaşma (qruplaşdırma)
Группировка (группирование)
Groupage (grouping)

1. Bir neçə göndərişin toplanaraq yük par-
tiyasının formalaşdırılması prosesidir.
2. Avtomobil nəqliyyatında bir neçə yük parti-
yasının toplanaraq formalaşdırılması prosesidir.
3. Göndərilən birləşdirilmiş yükün forma-
laşdırılması prosesidir. Qrup konosamentiylə
rəsmiləşdirilən, göndərilən bir neçə xırda
yükün ümumi yükə birləşdirilməsiylə nəti-
cələnən, ekspeditorlar tərəfindən yerinə yeti-
rilən əməliyyatdır.

Qruplaşdırma texnologiyası
(QT)
Технология группирования
Group technology (GT)

İstehsalat vaxtının minimalaşdırılmasına
nail olmaq üçün, öz daxili gücü hesabına
məhsulları, onların hissələrini, yığma ele-
mentləri istehsal etmək gücünə olan qurğu və
avadanlıqların qruplarını müəyyənləşdirən,
müəssisənin strukturlaşdırılması, planlaşdı-
rılması və təşkilatlandırılması metodudur.

Qrup strukturu
Групповая структура
Group layout

Hər bir qrup tərəfindən müəyyən kateqori-
yaya məxsus olan bütün məhsulların və ya
onların əksər hissələrinin istehsal edilməsinin
təmin olunması üçün, müəssisənin işçilər və
istehsal resurslarından ibarət olan qruplara
bölməsi metodudur.

Quraşdırma müddəti
Время установки
External set-up time

Prosesin fəaliyyətdə olduğu müddətdə (mə-
sələn, dəzgahın işlədiyi müddətdə) yerinə
yetirilən quraşdırma prosesinin tərkib hissə-
lərindən biridir.

Quru liman
Сухой порт
Dry port

Avtomobil və dəmir yolu xətləri vasitəsilə dəniz
limanı ilə bilavasitə əlaqələndirilən daxili
terminaldır.

Qutu
Коробка, короб
Case (carton)

Kub və paraleloiped formasında, kartondan
olan sərt taradır. Qutularda istehlak malları
və s. daşınır. Karton qutu adətən birdəfəlik
istifadə üçün nəzərdə tutulur. Lakin, təkrar is-
tifadə üçün gücləndirilmiş konstruksiyalı qu-
tular da istehsal olunur.

Qüvvəyəminmə tarixi
Дата вступления в силу
Effective date

Hər hansı komponentin, əməliyyatın materi-
allar cədvəlinə, yaxud yığım prosesinə daxil
(əlavə) edildiyi və ya çıxarıldığı tarixdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Layihə gücü (xalis güc) <i>Проектная мощность</i> (<i>чистая мощность</i>) Planned capacity (net available capacity)	İstehsal vasitələrinin normal buraxarılmə qabiliyyəti ilə planlaşdırılan əlavə iş vaxtlarının cəmidir.
Lentli konveyer <i>Ленточный конвейер</i> Belt conveyor	Yüklərin müəyyən marşrut üzrə hərəkət edən lentin vasitəsilə yüklənmə və boşaldılmasını yerinə yetirmək üçün nəzərdə tutulmuş xüsusi avadanlıqdır.
Ləğv edildi <i>Отменен</i> Cancelled	Sistemdə hər hansı bir fəaliyyətin ləğv edilmə statusudur.
Ləğvetmə <i>Отмена, аннулирование</i> Cancellation	Təchizatçıdan asılı olmayan səbəblərə görə alıcı tərəfindən sifarişin ləğv edilməsidir. Müqavilənin tərtib edilməsi zamanı sifarişin ləğvi ilə bağlı cərimələr nəzərdə tutula bilər.
Logistika <i>Логистика</i> Logistics	1. Xüsusi məqsədlərə nail olmaq üçün təşkil edilmiş sistem daxilində insanların və ya yüklərin hərəkətinin və yerləşməsinin, bununla əlaqədar olan dəstəkləyici fəaliyyətlərin planlaşdırılması, yerinə yetirilməsi, həmçinin nəzarətin aparılması prosesidir. 2. Xammal, materiallar ilə istehsal müəssisəsinin təchizatı, onların, o cümlədən yarımfabrikatların müəssisədaxili emalı, istehlakçının maraqlarına, tələblərinə uyğun olaraq hazır məhsulun sonuncuya çatdırılması, həmçinin müvafiq informasiyanın ötürülməsi, arxivləşdirilməsi, emalı prosesində yerinə yetirilən daşıma, saxlanılma, digər maddi, eləcə də qeyri-maddi əməliyyatların planlaşdırılması, icrası, idarə olunması və nəzarətin aparılması haqqında elmdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Logistika xərcləri <i>Затраты на логистику</i> Logistics costs	Logistika fəaliyyəti ilə əlaqədar olan xərclərdir.
Logistika kanalı <i>Логистический канал</i> Logistics channel	Yük axınlarının idarə olunması üçün transfer, saxlanılma, emal və kommunikasiya funksiyalarını təmin edən aralıq məntəqələr şəbəkəsidir.
Logistika meneceri <i>Менеджер по логистике</i> Logistics manager	Müəssisə və ya təşkilatda logistika funksiyalarının yerinə yetirilməsinə cavabdeh olan menecerdir.
Logistikanın effektivliyinin əsas göstəriciləri <i>Ключевые показатели эффективности логистики</i> Logistics key performance indicators	Logistik planların yerinə yetirilməsi, həmçinin yük axınlarının idarə edilməsi ilə bağlı olan əsas funksiyaların icrasının effektivliyini müəyyən edən, çatışmazlığın mövcud olduğu təqdirdə onların tədqiqi, aradan qaldırılması istiqamətində zəruri olan standart və normalar üzrə göstəricilərin təfərrüatlı, lakin məhdud saylı dəstidir.
Logistik dəstəyin təhlili (LDT) <i>Анализ логистической поддержки (АЛП)</i> Logistics support analysis (LSA)	Məhsula logistik dəstəyi müəyyən edən və qiymətləndirən, məhsulun istehsalı prosesinin bir hissəsi kimi təkrarlanan, aşağıdakılara vasitəçilik edən analitik prosesdir: • Layihələndirməyə aid olan dəstək tələblərinin müəyyən edilməsi; • Dəstəklənmənin təkmilləşdirilməsi məqsədilə layihənin dəyişdirilməsi; • Tələb olunan dəstəyin əldə edilməsi; • Əməliyyat zamanı dəstəyin təmin edilməsi.

Logistik etiket, yük nişanı
Логистическая этикетка, метка груза
 Logistic label

Məhsula yapışdırılan kağız, plastik etiket və ya məhsulun, onun bağlamasının üzərinə həkk edilən mətn, yaxud təsvir şəklində olan və məhsul barəsində məlumat daşıyan vasitədir. Adı və ya məşin tərəfindən oxulunan formada məhsulun istehsalçısı, yarırlılıq tarixi, istifadə üzrə təlimat və s. haqqında məlumatlar daşıya bilər.
 “GS1 standart” və “GS1 Europe” logistik etiketləri mövcuddur.

GS1 məhsul, xidmət, müəssisə, nəqliyyat vahidi, ünvan məlumatları haqqında informasiyanı identifikasiya etməyə və göndərməyə imkan verən, əmtəə nömrələnməsi və ştrixli kodlaşdırma standartlarının beynəlxalq çoxsahəli sistemini idarə edir.

GS1 dünyanın 110 ölkəsində milli təşkilatları ilə təmsil olunan, könüllu qeyri-kommersiya Assosiasiyasıdır. 2003-cü ildə EAN International (European Article Numbering) və UCC (Uniform Code Council) təşkilatlarının birləşməsindən sonra, Assosiasiya Global Standards One (GS1) adlandırılmışdır. Hazırda, bu vahid standartdan dünyanın 150 ölkəsində, 1 milyondan çox şirkət istifadə edir.

1999-cu il may ayının 11-də Berlində EAN-International Assosiasiyasının Baş Assambleyasında EAN - Azərbaycan (hal-hazırda GS1 Azərbaycan Cəmiyyəti adlanan) yekdilliklə bu təşkilata üzv qəbul olunmuşdur və ona 476 prefiksi ayrılmışdır.

Logistik xidmət provayderi (LXP)

Поставщик логистических услуг (ПЛУ)

Logistics Service Provider (LSP)

Logistik əməliyyatların yerinə yetirilməsini, əsas kommersiya fəaliyyətini təşkil edən hüquqi şəxsdir (Məsələn, təchizat zəncirinin iştirakçıları olan şirkətlərə saxlanma, anbarlaşdırma, bölüşdürmə və s. kimi xidmətlərin göstərilməsini təklif edən daşıma şirkəti). Logistik xidmət provayderlərini həmçinin “üçüncü şəxs”, 3PL və ya distribüter şirkətləri kimi də adlandırılır. Hazırda istehsalçı, pərakəndə satış şirkətləri adından logistika zəncirinin tam idarə olunmasını təmin edən 4PL provayderləri də fəaliyyət göstərirlər.

Logistik menecment

Логистический менеджмент

Logistics management

İstehlakçıların tələblərinin qarşılınması məqsədilə yoladüşmə və istehlak məntəqələri arasında xammalın, yarımfabrikatların, hazır məhsulların və bununla əlaqədar olan informasiya axınlarının planlaşdırılması, həyata keçirilməsi və idarə edilməsi üçün strategiyaların qurulması funksiyasını təmin edən menecmentdir.

Logistik vahid

Единица логистики

Logistics unit

1. Logistik planlaşdırmanın və əməliyyatların obyektidir. Logistik vahid qismində xalis məhsulun özü, (pərakəndə satış qablaşdırmasında) satış elementi, müxtəlif satış profillərinə aid olan məhsulların kombinasiyası, standart qablaşdırma vahidi və s. çıxış edə bilər.
 2. Yük axınlarında daha çox satış məntəqəsi və ya anbar kimi istifadə edilən hər hansı məntəqədir.
 3. Daşıma və ya saxlanılma üçün müəyyən edilmiş, təchizat zənciri vasitəsilə idarə olunmasına ehtiyac duyulan ixtiyari maldır.
 4. Palletləşdirmə səviyyəsidir (ədəd, daxili qablaşdırma, qutu, qat, pallet).

Mağazaya birbaşa çatdırılma*Прямая поставка в магазин*

Direct Store Delivery (DSD)

Riteylər anbarında saxlamadan, malların istehsalçıdan mağazaya birbaşa çatdırılması metodudur.

Maksimal sifariş miqdarı*Максимальный размер заказа*
Maximum order quantity

Partiyanın həcmnin hesablanmasından sonra tətbiq edilən və sifariş miqdarını öncədən müəyyən edilmiş maksimal həddə qədər məhdudlaşdıran göstəricidir.

Mal*Товар*
Goods

1. Mövcud ehtiyacları ödəmək məqsədilə istifadə edilən bütün əşyalardır;
2. Təchizat zənciri boyunca hərəkət etməsi mümkün olan məhsullardır;
3. Yükəndərən tərəfindən təchiz edilmiş avadanlıq da daxil olmaqla, yükəndərəndən qəbul edilmiş yük və ya onun bir hissəsidir.

Mal partiyası*Партия товара*
Batch

İşlənilmə, alqı-satqı, istehsal, daşınma və s. əməliyyatlarda vahid obyekt kimi qəbul edilən, həmçinin identifikasiya olunan məhsul və ya komponentlərin müəyyən miqdarıdır.

Mal partiyası*Товарная партия*
Goods item

Faktiki və ya potensial biznes baxımından müəyyən dövr üçün mühüm hesab edilən, vahid məhsul növünün ayrı-ayrılıqda identifikasiya edilən partiyalarıdır.

Mal partiyası*Партия товара*
Shipment

Birgə nəql edilən və ya nəql edilməsi üçün hazır olan bir və ya daha çox yük elementlərinin ayrı-ayrı müəyyən edilən məqsədir.

Mal partiyasının bölünməsi*Разделение партии товаров*
Lot splitting

Mal partiyasının bölünməsi prosesidir.

Mal partiyasının xəritəsi*Партионная карта*
Batch card

Bax: Fabrication order

Malın qlobal ticarət nömrəsi (MQTN)*Глобальный номер товара*
Global Trade Item Number (GTIN)

MQTN məhsulun ticarətdə unikal identifikasiyası üçün nəzərdə tutulmuşdur. MQTN standart simvollarından biri ilə: EAN/UPC, İTF-14, GS1-128, RSS (Databar) ştrixlərlə çəkilmiş kod şəklində malın qabına vurulur. MQTN (ştrix- kod) vurulmasına məsul şirkət, hər malın yalnız bir kodunun olmasını təmin etməlidir.

Malın rəfdə olmaması*Отсутствие товара на полке*
Out of shelf

Müəyyən kateqoriyaya məxsus malın mağazada olmamasıdır.

Malların axını*Поток товаров*
Goods flow

Malların hərəkətinin istiqaməti və marşrutu, eləcə də təchizat zəncirində bu yüklərin yerləşməsinin ardıcılığıdır.

Malların gömrük təsnifatı*Таможенная классификация товаров*
Customs goods classification

Müvafiq gömrük nomenklaturasına əsasən, müəyyən malların kodlaşdırılmış təsnifatıdır.

Malların hərəkəti*Движение товаров*
Goods movement

Müəyyən məhsulun və ya məhsullar qrupunun kəmiyyət və maliyyə vahidlərində ifadə edilmiş axınıdır.

Bax: Flow

Malların köhnəlməmiş çeşidi*Устаревший ассортимент товаров*
Obsolete stocks

Gələcək istehsalat proseslərində istehlakı və ya əsas plan üzrə satışı mümkün olmayan, yaxud ehtimalı aşağı olan ehtiyatdır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izah
Maneə <i>Препграда</i> Constraint	Sistemin təyinatı üzrə qoyulmuş məqsədlərə daha yüksək səviyyədə nail olmağa maneə törədən hər hansı bir element və ya amildir. Maneə fiziki (məsələn, sürət), inzibati (məsələn, siyasət, strategiya) və s. ola bilər.
Manifest <i>Манифест</i> Manifest	Nəqliyyat vasitələri tərəfindən müxtəlif təyinat məntəqələrinə daşınan yüklərin bütün spesifikasiyalarını əks etdirən sənəddir. Qeyd: 1. Bir qayda olaraq, yük manifesti konosamentlərə əsaslanır və yükləmə limanlarında agentlər tərəfindən rəsmiləşdirilir. 2. Rəsmi və inzibati məqsədlər üçün manifest konosamentlərin məcmusunu əks etdirir.
Marşrut <i>Маршрут</i> Route	1. Başlanğıc məntəqədən təyinat məntəqəsinə getmək üçün müəyyən edilmiş əsas yoldur. 2. Yüklərin daşındığı yoldur. 3. Məhsulun istehsalı üçün iş mərkəzlərinin və ya sexlərin planlaşdırılan ardıcılığıdır.
Marşrut kartı (marşrutlar cədvəli) <i>Маршрутная карта (перечень маршрутов)</i> Route card (process list, routing list)	Məhsulun və ya onunun bir hissəsinin istehsalı üçün tələb olunan əməliyyatların planlaşdırılan ardıcılığını göstərən, adətən hər hansı bir işi müəyyən etməyə və onun gedirətini qeydə almağa xidmət edən sənəddir. Marşrut kartı əsasən əməliyyatın nömrəsini, əməliyyatın təsvirini və hər bir əməliyyatın yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan iş vahidini göstərir.
Marşrutlar cədvəli <i>Перечень маршрутов</i> Process list	Bax: Route card

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izah
Marşrutlaşdırılma <i>Маршрутизация</i> Routing	1. İnsanların, malların, materialların və nəqliyyat vasitələrinin şirkətin daxilində və xaricində hərəkət etməli olduğu marşrut xətlərinin təyin edilməsidir. 2. Hər hansı bir məhsulu istehsal etmək üçün tələb olunan əməliyyatların ardıcılığıdır. Bax: Operation sequence.
Maşın mərkəzi <i>Машиный центр</i> Machine centre	Bax: Work centre
Maşın vaxtı <i>Машинное время</i> Machine time	Bax: Operation time
Material <i>Материал</i> Material	Komponentlər, xammallar və yardımçı materiallar kimi istehsal prosesində istifadə edilən məhsullardır.
Material axınlarının menecmenti (MAM) <i>Управление материалными потоками</i> Materials management	Təchizatçıdan başlayaraq istehsal prosesinin sonuna qədər materialların axını ilə əlaqədar olan fəaliyyətlərin planlaşdırılması, idarə olunması və nəzarətin həyata keçirilməsidir.
Material cədvəlləri ailəsi <i>Семейство ведомостей материалов</i> Family bill of material	Müəyyən məhsul qruplarının çoxsaylı kataloqlarına daxil olan elementlər üçün materiallar cədvəlinin planlaşdırılmasıdır. Hər bir kataloq elementinin faiz göstəricisi, proqnozlaşdırma əsasında müəyyən edilir.

Materialın buraxılması

Отпуск материала
Material issue

1. İstehsal prosesində istifadə edilməsi məqsədilə müəyyən miqdarda, çeşiddə material və komponentlərin anbardan buraxılması prosesi-dir.
2. İstehsal prosesində istifadə edilməsi məqsədilə anbardan buraxılan material və komponentlərdir.
3. Müəyyən müddət ərzində istehsal prosesində istifadə edilməsi məqsədilə anbardan buraxılan, material və komponentlərin kəmiyyət, maliyyə vahidləri ilə ifadə edilmiş miqdarıdır.

Materialın ümumi tərkibi

Сводный состав изделия
Summarized bill of material

Verilmiş struktura malik olan məhsul üçün tələb olunan bütün hissələri və kəmiyyətləri ehtiva edən çoxsəviyyəli materiallar cədvəlinin formasıdır.

Materiallar axını

Поток материалов
Materials flow

1. Materialların yerdəyişməsinin istiqaməti, həmçinin bu materialların təchizat zəncirində yerləşdirilməsi ardıcılığıdır.
2. Malların müəyyən məkan və zaman daxilində məqsədyönlü yerdəyişməsidir.

Materiallar cədvəli

Ведомость материалов
Bill of materials (BOM)

Hər biri üzrə tələb olunan miqdarı göstər-məklə, müəyyən yığıma elementi təşkil edən bütün hissələrin, alt yığıma elementlərin və xammalların siyahısıdır.

Materiallar cədvəlini əlavə etmək (ləğv etmək)

Добавить (удалить) ведомость материалов
Add (delete) bill of material

Müəyyən variantların proqnozlaşdırılması məqsədilə materiallar cədvəlinin planlaşdırılmasıdır.

Materiallar cədvəli proessoru

Процессор спецификации
Bill of material processor (BOMP)

Materiallar cədvəli barədə informasiyanın formalaşdırılması və zərurət yarandıqda ondan istifadə edilməsi üçün nəzərdə tutulmuş kompüter proqramıdır.

Materialların emalı

Обработка материалов
Materials handling

Materialın yüklənməsi, boşaldılması, yerləşdirilməsi, idarə olunması və prosesdaxili yerdəyişməsidir.

Materialların emalı müddəti

Время обработки материалов
Materials handling time

Materialların bir iş mərkəzindən digərinə yerdəyişməsinin təmin etmək üçün zəruri olan zaman fasiləsidir.

Materialların emalı zonası

Зона обработки материалов
Materials handling area

Daxil olan malların avadanlıqlar tərəfindən emalı, onların anbarlaşdırılması, həmçinin saxlanılan yük vahidlərinin daşıma sahəsinə çatdırılması üçün istifadə edilən anbarın bütün sahələri və zonalarıdır.

Materiallar psevdo-cədvəli

Псевдоведомость материалов
Pseudo bill of materials

Müstəqil şəkildə ana məmulata yığılması mümkün olmayan alt yığıma elementləri göstərmək üçün istifadə edilən materiallar cədvəlidir.

Qeyd:

1. Bunun əyani nümunəsi kimi avtomobillərdəki radio sistemini qeyd etmək olar.
2. Materiallara olan tələbin planlaşdırılması sistemi elə proqramlaşdırılır ki, o, materialların psevdo-cədvəlinin ana məmulatını inkar edir və birbaşa olaraq onun komponentlərinə keçir.

Material resurslara tələbin planlaşdırılması (MRP)

Планирование потребности в материалах (ППМ)
Material requirements planning (MRP)

Sifariş nöqtəsində ehtiyatların bərpası sisteminin əsas istehsal planını yerinə yetirmək üçün zəruri olan iş və satılma sifarişlərinin miqdarını və tələb olunan vaxtını hesablamaq üçün planlaşdırma metodudur.

Material resurslarına tələbatın regenerativ planlaşdırılması

Регенеративное планирование потребности в материальных ресурсах
Regenerative material requirements planning

Planlaşdırılan sifarişlərin kənarlaşdırıldığı, lakin sərt və növbəti təchizat sifarişlərinin qəbul olunduğu və bu sifarişlər əsasında yeni planların, yəni regenerativ planlaşdırmanın tətbiq edilməsidir.

Materiallara tələblər

Потребность в материалах
Material requirement

Müəyyən zaman fasiləsində istehsalatda istifadə edilməsi üçün materiallara olan tələblərdir.

Materiallar üçün ilkin sifariş

Предварительная заявка на материалы
Advance material request
(AMR)

Məhsulun formal layihəsinin hazırlanmasından öncə, materialların sifariş edilməsidir.

Merçandayzinq

Мерчендайзинг
Merchandizing

Malların satışının təmin edilməsi üçün, onların ticarət mərkəzlərində effektiv düzülmə, yığılma və yerləşdirilməsinin təmin edilməsidir.

Məhdud buraxma qabiliyyətli modelləşdirilmə

Моделирование с ограничением на мощность
Finite capacity modelling

Proqnozlaşdırılan tələbi mövcud potensial ilə əlaqələndirərək, müəssisənin qrafikini balanslaşdıran modeldir.

Məhdud buraxma qabiliyyətli planlaşdırılma

Планирование с ограничением на мощность
(календарное планирование с ограничением на мощность)
Finite capacity planning
(finite capacity scheduling)

Verilmiş dövr üçün nəzərdə tutulmuş buraxma qabiliyyətini aşmamaq şərti ilə, iş sifarişləri, həmçinin istifadə olunma əmsalına əsasən məhsulların, onların hissələrinin siyahıya alınması və ya müəssisə və avadanlıqların istifadəsinin planlaşdırılması üsuludur.

Məhdudiyətlər nəzəriyyəsi

Теория ограничений
Theory of constraints (TOC)

1980-ci illərdə Eliyahu Qoldrat tərəfindən işlənilib hazırlanmış, ümumən bütün sistemin müvəffəqiyyətini və effektivliyini öncədən müəyyənləşdirən əsas məhdudiyətlərin müəyyən edilməsi və idarə olunmasını ehtiva edən məcmu nəzəriyyəsidir.

Bu nəzəriyyənin əsas xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, sistemin çox az sayda aspektlərinin idarə edilməsi yolu ilə onun problemli sahələrinin hamısına və ya böyük bir qisminə eyni zamanda təsir ilə yaranacaq effekti üstələyən nəticəyə nail olunur.

Məhsul buraxılışı

Выход продукции
Output

Hər hansı bir prosesin və ya sistemin məhsuludur.

Məhsuldarlıq

Продуктивность, производительность
Efficiency

Prosesin normativ üzrə girişində və onun çıxışında alınan faktiki elementlər arasındakı nisbətdir.

Məhsuldarlıq

Производительность
Productivity

Müəyyən zaman fasiləsində prosesin giriş ilə çıxış verilənləri arasındakı nisbətdir.

Qeyd:

Məhsuldarlıq, daxil olan verilənlərin hər hansı bir komponentinin prosesin ümumi nəticəsinə verdiyi töhfəsinin ölçüsüdür (məsələn, əmək məhsuldarlığı).

Məhsuldarlıq əmsali (əməyin məhsuldarlıq əmsali) <i>Коэффициент производительности (труда)</i> Productivity ratio (labour)	Tamamlanıb və ya tamamlanmamağından asılı olmayaraq, real nail olunmuş istehsal səviyyəsinə ekvivalent olan standart iş saatlarının, zaman büdcəsi üzrə eyni göstəriciyə nisbəti şəklində (və ya faiz göstəricisi kimi) ifadə olunan kəmiyyətdir.
Məhsul istehsalının təşkili <i>Организация выпуска продукции</i> Product organization	Davamlı xətti istehsalatda tətbiq edilən emal vahidləri tərəfindən bütün hissələrin və ya yığma elementlərin istehsalının tamamlanmasını təmin edən müəssisənin strukturunun təşkili növüdür.
Məhsul qrupu <i>Товарная группа</i> Product group	Planlaşdırma və idarəetmə məqsədləri üçün asanlıqla kombinasiya edilə bilən bir və ya daha artıq ümumi xarakteristikalara malik olan məhsullardır.
Məhsul növü <i>Тип товара</i> Product type	Oxşar və ya identik xüsusiyyətlərə malik olan məhsullardır.
Məhsul partiyası <i>Партия продукции</i> Product batch	Oxşar məhsulların emalı, alınması, nəql olunması kimi əməliyyatlarda vahid kimi nəzərdən keçirilən partiyasıdır.
Məhsul sinfi <i>Товарный класс</i> Product class	Metal avadanlığı, maşınların ehtiyat hissələri, elektrik komponentləri, ehtiyatlar, sifarişli məhsullar kimi bir və ya daha artıq ümumi xarakteristikalara malik olan məhsul qruplarıdır.
Məhsul şəcərəsi <i>Древо продукта</i> Product tree	Materiallar cədvəlinin qrafik təsviridir.

Məhsul üzrə verilənlərin idarə edilməsi (MVI)

Управление данными по продукту
 Product data management (PDM)

Yekun məlumatın istehsal edilməsi üçün istifadə olunan materiallar, proseslər, spesifikasiyalar və layihələrlə bağlı məlumatların hazırlanması və işlənməsi prosesidir.

Qeyd:
 Məlumatların, çertyojların saxlanması və idarə edilməsi üçün MVI bir qayda olaraq kompüter sistemi ilə dəstəklənir.

Məhsulyönümlü təşkilat

Продукто-ориентированная организация
 Product centred organization

Konkret məhsulun istehsalı üçün insanları, funksiyaları və fəaliyyətləri bir yerdə qruplaşdırən təşkilatdır.

Qeyd:
 Xidmət təşkilatları da məhsulyönümlü ola bilər və bu halda qruplaşma konkret xidmətin göstərilməsinin ətrafında həyata keçirilir.

Məhsulların balanslaşdırılmış çeşidi

Сбалансированный ассортимент продуктов
 Balanced product set

Müəyyən yığma məmulatı tamamlamaq üçün zəruri olan bütün komponentlərin dəstəsidir.

Məhsulların planlaşdırılan tərkibi

Плановый состав продукции
 Planning bill of material

Əsas iş qrafikinin tərtibatının və materialların planlaşdırılmasının sadələşdirilməsi üçün istifadə edilən, materiallar cədvəli formatında olan, komponentlərin və alt yığma elementlərin süni qruplaşdırılmasıdır.

Məhsulun bazara çıxarıldığına tələb olunan vaxt

Срок вывода продукта на рынок
 Time to market

Hər hansı yeni məhsulun ideya kimi yaranması, layihələndirilməsi, işlənilib hazırlanması və bazara çıxarılması üçün tələb olunan ümumi vaxtdır.

Məhsulun buraxılış planı
План выпуска продукта
 Product plan

Hər bir məhsul növü üçün aşağıdakı məlumatları əhatə edən sənəddir:

- Məhsulun ümumi təsviri (əsas xüsusiyyətləri);
- Qiymət göstəricisi və onun əlaqəli hesablama seriyaları;
- Məhsulların planlaşdırılan həyat dövrü və qarşılıqlı əlaqələri.

Məhsulun elektron kodu (MEK)
Электронный код продукта (ЭКП)
 Electronic product code (EPC)

Qlobal istifadənin təmin edilməsi məqsədilə tətbiq olunan, radiotezlik identifikasiyası (RFİD) əsasında işləyən məhsulun müəyyənləşdirilməsi üçün elektron informasiya protokoludur.

Məhsulun həyat dövrü (həyat dövrü)
Жизненный цикл товара
(жизненный цикл)
 Product life cycle (life cycle)

Məhsulun istifadəsinə başlanılmasından onun utilizasiyasına və ya istifadəsinin dayandırılmasınadək olan müddətdir.

Qeyd:

1. Logistika nöqteyi-nəzərindən məhsulun həyat dövrü ardıcıl mərhələlər kimi nəzərdən keçirilir: konsepsiya, layihələndirmə, hazırlama, çatdırılma, (istehsal və distribusiyaya daxil olmaqla) texniki dəstək, təkrar emal və ya utilizasiya.

2. Marketinqdə məhsulun aşağıdakı həyat dövrünü ayırd etmək olar: bazara daxil olma, artım, yetkinlik, doyma, eniş, son.

Məhsulun strukturu
Структура продукта
 Product structure

Yığılmış məhsulun tərkib hissələrini əhatə edən səviyyələr üzrə əlaqələri əks etdirən sistemdir.

Məhsulun vahid kodu (UPC)
Единый код продукта (UPC)
 Uniform product code (UPC)

ABŞ-da məhsullara unikal artikul nömrələrinin və ştrix-kodların tətbiq edilməsi üçün istifadə olunan sistemdir.

Qeyd:

- UPC bar-kodu əsasən 12 rəqəmdən ibarət olan (UPC-A) koddur. Lakin, spesefik hallarda daha qısa simvolların (UPC-E), əlavə kodlardan və uzun simvollarla malik (UPC-D) strukturundan da istifadə edilir.
- Beynəlxalq ekvivalenti Avropa Əmtəə Kodu Sistemi (EAN) hesab edilir.

Məqsədli ehtiyat
Целевой запас
 Target stock

Müəssisə tərəfindən müəyyən tarixdə nail olunması planlaşdırılan ehtiyat səviyyəsidir.

Bax: Stock norm

Məlumatların toplanılması və nəzarət sistemi (MTNS)
Система контроля и сбора данных
 Supervisory control and data acquisition (SCADA)

Avadanlıqları və sınaq işlərini əhatə edən, onlayn monitorinq aparılan, meydana gəlmiş xətlər avtomatik rejimdə korrekt edilən (müdaxiləsiz düzəlişi mümkün olmayan və ya sistemi qapanan) müəssisədə məlumatların toplanması sistemidir.

Məmulat
Изделие
 Item

Fərdi olaraq nəzərdə tutula bilən hər hansı istehsal edilmiş və ya alınmış hissə, material, aralıq məhsul, alt yığma element və ya məhsuldur.

Məmulatın hissəsinin əsas verilənləri
Основные данные части изделия
 Part master record

Bax: İtem record

Məmulatın hissəsinin verilənləri
Данные части изделия
 Part record

Bax: İtem record

Məmulatın konfigurasiyası
Конфигурация изделия
Product configuration

Bax: configuration

Məmulatın tərkibi cədvəli
Ведомость состава изделия
Production bill of material

Verilmiş məmulat vahidinin istehsalı üçün zəruri hesab edilən bütün səviyyələrdə olan hər bir komponentin (yığma məmulatlar, alt yığma məmulatlar, xammal, alınmış hissələr və s.) strukturunu və kəmiyyətini göstərən materiallar cədvəlidir.

Məmulatın verilənləri (məmulatın əsas verilənləri, məmulatın hissəsinin əsas verilənləri, məmulatın hissəsinin verilənləri)

Данные изделия (основные данные изделия, основные данные части изделия, данные части изделия)
Item record (item master record, part master record, part record)

Məmulat barədə əsas verilənlərdir.

Məmulatlar partiyası
Партия изделий
Production batch

Fasiləsiz olaraq istehsal olunmuş (iş vaxtında olan standart fasilələr istisna olmaqla) və kəmiyyətlə ifadə edilmiş hər hansı məhsul növünün öncədən müəyyənləşdirilmiş vahidlərinin miqdarıdır.

Məmulatlar partiyası ehtiyatı
Запас партии изделий
Production batch stock

Məhsulun partiyalarla istehsal olunması ilə əlaqədar hesablanmış ehtiyatdır.

Məmulatların çeşidi
Ассортимент изделий
Product mix

Ümumi məhsul çeşidini formalaşdıran fərdi məhsul növlərinin kombinasiyasıdır.

Məmulatların qablaşdırılması üzrə təlimat

Инструкция по упаковке изделий
Packaging bill of material

Məhsulu qablaşdırmaq üçün tələb olunan materialların siyahısıdır.

Qeyd:

Bəzən bu təlimat, məhsulun materiallar cədvəlində əlavə bölmə kimi də verilə bilər.

Məmulatların təsnifləşdirilməsi və kodlaşdırılması

Классификация и кодирование изделий
Parts classification and coding

Material, forma və funksiya baxımından yaxın olan məmulatları təsnifləşdirərək, onlara oxşarlıq dərəcəsinə uyğun konkret kodların verilməsini təmin edən metodologiyadır.

Mənşə

Происхождение
Origin

Bax : Country of origin

Mənşə

Место происхождения
Provenance

Yükün mənşəcə aid olduğu coğrafi yerdir.

Mənşə ölkəsi

Страна происхождения
Country of origin

Malların tam olaraq istehsal edildiyi və ya emal prosesinin əhəmiyyətli hissəsinin keçdiyi ölkədir, xidmətlər üçün - xidmətləri göstərən şəxsin rezidenti olduğu ölkədir. Ticarət kvotalarına riayət edilməsinə nəzarətin aparılması, gömrük rüsumlarının məbləğinin müəyyən edilməsi, antidempinq və kompensasiya rüsumlarının tutulması üçün istifadə edilir.

Məntəqədən məntəqəyə daşıma

Перевозка от точки до точки
Point to point transport

Bax : Door to door transport

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izah
Mərhələli icra <i>Поэтапное осуществление</i> Time phasing	Gələcək tələb, təchizat və ehtiyatların zaman dövrləri üzrə realizə texnologiyasıdır.
Mərkəzi anbar <i>Центральный склад</i> Central warehouse	Digər anbarların öz ehtiyatlarını bərpa etmək üçün istifadə etdikləri mərkəzi anbardır.
Mərkəzləşdirilmiş müəssisə (ixtisaslaşdırılmış müəssisə) <i>Централизованное предприятие (специализированное предприятие)</i> Focussed factory (dedicated factory)	Hər hansı bir şirkətin rəqabət strategiyası, texnologiyası və iqtisadiyyatı ilə dəqiq şəkildə müəyyən edilmiş məhdud, konkret, idarə oluna bilən məhsul dəstləri, texnologiyalar, kəmiyyətlər və bazarlar üzrə ümumi istehsal sisteminin istiqamətləndirilməsi məqsədilə yaradılmış müəssisədir.
Miqyasdan qənaət (miqyasdan effekt) <i>Экономия от (эффект) масштаба</i> Economy of scale	İstehsal həcmnin artımına münasib olaraq orta xərclərin azaldılmasıdır. Şirkət daxilində (daxili qənaət) və ya xaricində (xarici qənaət) xərclərə qənaət nəticəsində baş verə bilər.
Miqyasın dəyişdirilməsi <i>Изменение масштаба</i> Rescaling	İstehsal prosesi üçün materiallar cədvəlinin yenidən müəyyən edilməsidir. Bu zaman, bəzi hallarda qeyri-xətti əmsallardan da istifadə edilə bilər.
Minimal-maksimal sifariş sistemi <i>Система управления заказами минимум-максимум</i> Min-max ordering system	Müəyyən təkrar sifariş səviyyəsinə ("B"), dəyişkən intervallara və həcmərə malik olan ehtiyatların idarə olunması sistemidir. Qeyd: Ehtiyatların həcmi minimal "B" həddindən aşağı düşən kimi, onu maksimal "S" səviyyəsinə qaldırmaq üçün sifariş verilir.

Az/Ru/En	
Minimal sifariş miqdarı <i>Минимальный размер заказа</i> Minimum order quantity	Normalara uyğun, icazə verilən ən kiçik sifariş miqdarıdır.
Minimal ümumi xərclər metodu <i>Метод минимальных общих затрат</i> Least total cost	Müxtəlif mal partiyaları üçün daşıma, işəsalma və ya sifariş xərclərinin müqayisəsi və onların bir-birinə daha yaxın olduğu mal partiyasının seçilməsi yolu ilə optimal sifariş miqdarının hesablanması təmin edən mal partiyasının dinamik seçilməsi metodudur.
Modifikasiya <i>Модификация</i> Modification	Adətən layihədə edilmiş dəyişikliyin nəticəsi olaraq, əsasən istismar keyfiyyətlərinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə mövcud məhsul üzərində aparılan dəyişiklikdir.
Modifikasiya edilmiş standart <i>Модифицированный стандарт</i> Build standard (modification standard)	Məhsulu istehsal etmək üçün istifadə edilən materiallar cədvəlinin versiyasıdır.
Modul (adaptiv istehsalat modulu) <i>Модуль (гибкий производственный модуль)</i> Cell (manufacturing cell)	İş stansiyaları və materiallar, nəqliyyat mexanizmləri və onları əlaqələndirən saxlama məntəqələrindən ibarət olan istehsal və ya xidmət vahididir.
Modul tipli istehsal <i>Модульное производство</i> Cell production	Vahid komponenti, alt yığma elementi, məhsulu və ya onların ailəsinə ardıcılıqla emal edən iş stansiyaları qrupundan istifadə edilən istehsal metodudur.
Modul tipli standartdan geniş konteyner <i>Модульный контейнер шире стандартного</i> Cellular pallet-wide container	Yerüstü daşımalarda istifadə edilən, lakin gəminin yük bölməsində müvafiq hücrəyə yerləşə biləcək şəkildə layihələndirilmiş standartdan geniş konteynerdir.

Modullu materiallar cədvəli <i>Модульная ведомость материалов</i> Modular bill of material	Modullardan ibarət olan materiallar cədvəlidir. Bu növ cədvəldən əsasən, müəssisənin istehsal etdiyi məhsulun müştəri tərəfindən müəyyənləşdirilən müxtəlif xüsusiyyətlərinin olduğu hallarda (məsələn, sifariş əsasında nəqliyyat vasitələrinin istehsalını həyata keçirən istehsalçı şirkətlər) istifadə edilir.
Modulun topologiyası <i>Топология модуля</i> Cell layout	İstehsalat modulunu dəstəkləmək üçün tələb olunan avadanlıqların konfigurasiyasıdır.
Monorels konveyer <i>Монорельсовый конвейер</i> Monorail (endless) conveyer	Yük vahidlərinin dövr ərzində toplanmasını həyata keçirən asqılı material emalı avadanlığıdır.
Mövcud ehtiyat <i>Располагаемый запас</i> Available stock	Müştəri sifarişlərini qarşılamaq üçün sərbəst vəziyyətdə olan məhsulların və ya son məmulatların ehtiyatıdır.
Mövcud ehtiyat <i>Наличный запас</i> Stock on hand	Bax: Physical stock
Mövcud qalıq <i>Наличный остаток</i> On-hand balance	Ehtiyatda fiziki olaraq mövcud olan məmulatın inventar sənədlərində qeyd edilmiş miqdarıdır.
Mövcud vəsait <i>Наличные средства</i> Free balance	Bax: Order cover

Mövsüm <i>Сезон</i> Season	İlin spesifik hadisələri, xüsusiyyətləri və ya şəraiti ilə xarakterizə olunan dövrləridir. Bax: Seasonal effect.
Mövsümi düzəliş <i>Поправка на сезонные колебания</i> Seasonal correction	Mövsümə uyğun olaraq zaman sıralarına və ya buradakı hər hansı ədədə düzəliş edilməsidir. Bax: Seasonal component.
Mövsümi effekt <i>Сезонный эффект</i> Seasonal effect	Müəyyən fəaliyyətlərin mövsümi amillərdən asılılığını nümayiş etdirən effektdir.
Mövsümi ehtiyat <i>Сезонный запас</i> Seasonal stock	1. Ümumən dəyişməyən və ya mövcud tələbdən daha aşağı hədlərdə variasiya edən istehsal səviyyəsinə malik, mövsümü tərəddüd edən tələbatı qarşılamaq üçün yaradılan ehtiyatdır. 2. Mövsümi istehsaldan asılı olaraq yaradılan ehtiyatdır. 3. Satışların aylıq bölgüsü və bu müddətdəki istehlak həcmi arasındakı fərq hesabına yaradılan ehtiyatdır.
Mövsümi indeks <i>Сезонный индекс</i> Seasonal index	Mövsümlər ərzində tələbin nisbi qiymətlərini müəyyənləşdirən ədədlər toplusudur. Qeyd: Mövsümi effektin daxil olmadığı hər hansı proqnozlaşdırma metodu əsasında hazırlanmış proqnoza düzəlişlər etmək üçün istifadə edilir. Bax: Demand pattern.
Mövsümi komponent <i>Сезонная составляющая</i> Seasonal component	Daxil və xaric olan yüklər, təchizatlar, istehsal, istehlak, satış, tələbat, ehtiyatlar, göndərişlərin və s.-in mövsümi amillərin təsirinə məruz qalmış hissəsidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Mövsümi tələb <i>Сезонный спрос</i> Seasonal demand	Tələbin dövrü (adətən illik) təkrarlanan aylıq variasiyasıdır.
Multiabaq <i>Мультибаг</i> Multi bag	Parça və ya plyonka materialdan istehsal olunmuş və yüksək sıxlıqlı qablaşdırma üçün nəzərdə tutulan, elastiki, daxili amortizasiyalı vasitədir.
Multimodal daşıma <i>Мультимодальная перевозка</i> Multi-modal transport	Yüklərin ən azı iki müxtəlif nəqliyyat növündən istifadə etməklə daşınmasıdır.
Müəyyənləşdirilmiş yerdə saxlama <i>Хранение с фиксированным местоположением</i> Fixed location storage	Anbar stellajının dəqiq müəyyən olunmuş hücrəsində məhsulun saxlanması metodudur.
Mühəndis-material siyahısı <i>Инженерная ведомость материалов</i> Engineering bill of material	Məhsulun layihələndirilməsində istifadə olunan verilənlərin də həmçinin daxil olduğu material siyahısıdır. Funksionallıq nəzərə alınaraq tərtib edilir. Məsələn, sistemə daxil olan alt sistemi qurmaq üçün tələb olunan bütün elementlər birlikdə qruplaşdırılır.
Mümkünlük <i>Доступность</i> Accessability	Mənşə yeri ilə təyinat məntəqəsi arasında daşıyıcı tərəfindən xidmətlərin göstərilməsi imkanındır.
Mümkün iş <i>Доступная работа</i> Available work	Müəssisənin işi yerinə yetirməyə hazır olduğu bölməsinin sərəncamında olan işdir.
Müstəqil tələb <i>Независимый спрос</i> Independent demand	Digər məhsullara olan tələbata aid olmayan tələbdir. Nümunə kimi, tamamlanmış məhsullara olan tələbi göstərmək olar.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Müstəqil vaxt ehtiyatı <i>Независимый запас времени</i> Independent float	Bu və ya digər fəaliyyətin ən erkən və son mümkün başlanma zamanları arasındakı fərqdən, bu fəaliyyətin davamiyyət müddətinin çıxılması yolu ilə hesablanan fəaliyyət ehtiyatıdır.
Müşayiət edilən daşıma <i>Перевозка с сопровождением</i> Accompanied transport	Sürücünün müşayiəti ilə avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin digər nəqliyyat növü (məsələn, bərə və ya qatar) vasitəsilə daşınmasıdır.
Müşayiət olunmayan nəqliyyat <i>Несопровождаемый транспорт</i> Unaccompanied transport	Sürücü tərəfindən müşayiət olunmayan avtomobil nəqliyyatı vasitəsinin digər nəqliyyat növləri vasitələrinin üzərində (məsələn, bərə və ya qatar) daşınmasıdır.
Müştəri xidmətləri <i>Потребительские услуги</i> Customer service	Müştəriyə məhsullardan və ya xidmətlərdən əlavə dəyər əldə etməyə yardım edən fəaliyyətlər və münasibətlərdir. Logistik menecmentə daxil olan bütün fəaliyyət növləri üçün birləşdirici və unifikasiyaedici qüvvə kimi çıxış edir. Minimal xərclərlə istehlakçıların tələbatının ödənilməsinin zəruri səviyyəsinə nail olmağa imkan verən, inteqrasiya edilmiş logistik menecment konsepsiyasının uğurlu realizasiyasını nəzərdə tutur.
Müştəri xidmətlərinin səviyyəsi <i>Уровень потребительских услуг</i> Customer service level	1. Çatdırılma fəaliyyətinin səviyyəsidir. 2. Təklif edilən mallar üzrə müştərilərin təchizat sifarişlərinin tam, tələb olunan çeşiddə və miqdarda, eləcə də təyin edilmiş müddətdə yerinə yetirilə bilmə səviyyəsidir.

Müştəri sifarişi*Заказ клиента*

Customer order (commercial order)

1. Çeşidinin, miqdarının, təchizat müddətinin və s. göstərilməsi ilə məhsulun hazırlanması, təchiz edilməsi və ya işin yerinə yetirilməsi, xidmətin göstərilməsi ilə əlaqədar istehlakçının təchizatçıya təklifidir.
2. Hər hansı bir malın istehlakçının ünvanına çatdırılması da daxil olmaqla, onun alqı-satqı müqaviləsini rəsmiləşdirən sənəddir.
3. Kütləvi xidmət sistemində xidmətin göstərilməsi ilə bağlı tələbdir.
4. Göstərilmiş malların tələb olunan miqdarda və müddətdə hazırlanması ilə bağlı təchizatçıya EDİFAKT/EANKOM standartında verilən məlumatlardır.

Müştəri sifarişinin açılış nöqtəsi*Точка развязки заказа клиента*

Customer order decoupling point

Təchizat zəncirində müştərinin sifarişi əsasında və proqnozla idarə olunan material axınlarının həcmələri arasındakı fərqi təmin edən nöqtədir.

Müştəri sifarişinin işlənilməsi*Обработка заказа клиента*

Customer order processing

Müştəri sifarişlərinin icrasının optimallaşdırılması məqsədilə kommersiya sektorunda yerinə yetirilən fəaliyyətlərdir. Bura daxildir:

- Müştəri sifarişinin qeydiyyatı;
- Müştəri sifarişinin aydınlaşdırılması;
- Müştəri sifarişinin təsdiqi;
- Müştəri sifarişinin sənədləşdirilməsi.

Müştəri sifarişinin yerinə yetirilmə müddəti*Время выполнения заказа клиента*

Customer order lead time

Təchizat üçün sifarişin verilməsi və bu sifarişin sifarişçiyə çatdırılması arasındakı zaman fasiləsidir.

Mütənasib bölüşdürülmə*Пропорциональное распределение*

Averaging

Qarşısı alınmayan hadisə və ya ehtiyatsızlıqdan dəymiş zərər nəticəsində gəminin və ya yükün itirilməsi səbəbindən meydana gələn itkilərin mütənasib bölüşdürülməsidir.

Müvəqqəti dəyişdirilmiş sifariş*Временно измененный заказ*

Fill-in order

Mövcud hazır məhsul həcmində istifadə edilmədiyi və ya normal sifarişlər üzrə tam istehlak olunmadığı hallarda yerinə yetirilən, çox uzun çatdırılma müddəti olan müvəqqəti dəyişdirilmiş sifarişdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Naryad <i>Наряд</i> Work order (production order, manufacturing order, factory order, shop order, job order)	Məhsulun, onun hissələrinin istehsalını və ya xidmətlərin göstərilməsini yerinə yetirməyə səlahiyyət verən daxili tapşırıqdır. Qeyd: İşin həcmi və başa çatma tarixi adətən naryadda göstərilir.
Natamam avtomobil yükü (NAY) <i>Груз на неполный грузовик</i> Less than truck load (LTL)	Standart yük avtomobilinin yükləmə qabiliyyətindən aşağı olan yük miqdarı və ya həcmidir.
Natamam çatdırılma <i>Недоставка</i> Underdelivery	Məhsulun kütləsinin və ya sayının təchizat müqaviləsində və ya sifariş naryadında nəzərdə tutulduğundan az miqdarda olmaqla çatdırılmasıdır. Natamam çatdırılma şərtləndirilmiş miqdardan daha az sayda məhsulu təhvil vermiş təchizatçının qərəzli fəaliyyətinin və ya təbii itki, oğurluq, daşıyıcının günahından yükün qismən itirilməsinin nəticəsində baş verə bilər.
Natamam istehsal ehtiyatları <i>Запасы незавершенного производства</i> Work-in-progress (WIP)	İşin icra edildiyi saxlanılma məntəqələri arasında yerləşmiş, başlanılmış iş üçün hazır vəziyyətə gətirilib, lakin anbara qəbul edilməmiş, müştəriyə təchizat üçün hazırlanmış ehtiyatlardır.
Natamam konteyner yükü (NKY) <i>Неполный контейнерный груз</i> Less than container load (LCL)	Daşıyıcının hesabına və cavabdehliyi altında konteynerə yüklənilən və ya boşaldılan yük miqdarı və ya həcmidir.
Natamam palet <i>Неполная палета</i> Incomplete pallet	Yüklərlə tam deyil, qismən yüklənmiş paletdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Natamam yüklənmə <i>Недогруз</i> Underload	İstehsal prosesinin müəyyən zaman fasiləsində mövcud tam həcmə istifadə edilməyən qismidir.
Netting <i>Неттинг</i> Netting	Xalis tələbatın hesablanması prosesidir.
Nəqliyyat <i>Транспорт</i> Transport	İnsanların və yüklərin yerdəyişməsinə xidmət edən vasitədir.
Nəqliyyat ehtiyatları <i>Транспортные запасы</i> Pipeline inventory	Bax: Pipeline stock
Nəqliyyat-ekspedisiya xidməti <i>Транспортно-экспедиторское обслуживание</i> Forwarding	Yüklərin göndərilməsi və ya ekspeditorun öz resursları vasitəsilə daşınması, bununla əlaqəli informasiyanın idarə edilməsi, tələb olunduqda beynəlxalq daşımalar zamanı ixrac prosedurlarına nəzarət edən qurumlarda onların rəsmiləşdirilməsi ilə əlaqədar funksiyaların yerinə yetirilməsi ilə bağlı fəaliyyətdir.
Nəzəri istehsal gücü <i>Теоретическая производственная мощность</i> Theoretical capacity	Plan üzrə nəzərdə tutulmuş təmir işləri, planlaşdırılmamış boşdayanmalar nəzərə alınmadan hesablanan maksimal buraxılış qabiliyyətidir.
Nəqliyyat qaiməsi <i>Транспортная накладная</i> Delivery note	Malgöndərən tərəfindən rəsmiləşdirilən və malla birlikdə çatdırılan sənəddir. Yükalən tərəfindən imzalanmış nəqliyyat qaiməsi, yükalan üçün həmçinin qəbz rolunu oynaya bilər.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Nəqliyyat mərkəzi <i>Транспортный центр</i> Transport centre	Müəyyən nəqliyyat müəssisələrinə yükdaşıma xidmətləri (məsələn, transshipment) göstərən tikililər və ya qurğulardır.
Nəqliyyat növü <i>Вид транспорта</i> Mode of transport	Sərnişinlərin və yüklərin daşınması üçün istifadə edilən müxtəlif nəqliyyat növləridir.
Nəqliyyat planlaşdırılması <i>Транспортное планирование</i> Transport planning	Daşıma metodunun və tələb olunan daşıma imkanının planlaşdırılmasıdır.
Nəqliyyat servisi <i>Транспортный сервис</i> Transport service	Müəyyən edilmiş marşrut üzrə yüklərin, sərnişinlərin və s.-in daşınması üçün göstərilən xidmətdir.
Nəqliyyat tarası <i>Транспортная тара</i> Transport packaging	Daşıma üçün istifadə edilən, lakin bokspalet və ya konteynerlər kimi bəzi yük daşıma vahidlərini nəzərdə tutmayan qablaşdırma.
Nəqliyyat vasitəsi <i>Транспортное средство</i> Means of transport	Yüklərin və ya sərnişinlərin daşınması üçün istifadə edilən vasitədir (təyyarə, gəmi, avtomobil, qatar və s.).
Nəqliyyat vasitəsinin növü <i>Тип транспортного средства</i> Type of means of transport	Daşınma prosesində istifadə olunan nəqliyyat vasitəsinin (məsələn, konteyner, yük maşını, sərnişin gəmisi və s.) növüdür.
Nəqliyyat yarıqlığı <i>Транспортная этикетка</i> Shipping label	Göndərmə vahidini, həmçinin tərkib elementlərini təsvir edən məlumatları əks etdirən və onun üzərinə bərkidilən etiketdir.
Nəzarət <i>Контроль</i> Control	Hər hansı bir prosesin öncədən planlaşdırılmış çərçivədə yerinə yetirilməsini təmin edən mexanizm və ya tədbirlərdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Nəzarət edilən saxlanc <i>Контролируемое хранение</i> (<i>хранение в контролируемых условиях</i>) Controlled store	Daxil olan və çıxan, eləcə də qalan yüklərin miqdarının davamlı olaraq qeydə alındığı anbardır.
Nişanlama <i>Маркировка</i> Labeling	Elementin üzərində müəyyənləşdiricinin, məsələn ştrix-kodun yerləşdirilməsi əməliyyatıdır.
Nominal güc <i>Номинальная мощность</i> Rated capacity	Faktiki effektiv istifadəyə əsasən əldə edilə biləcək istehsal gücüdür.
Nominal tələblər <i>Номинальные требования</i> Nominal requirements	İstehsal tullantıları, zay məhsullar və ya kənar tələblər nəzərə alınmadan materiallar cədvəlinə uyğun olaraq tələbatın hesablanmasıdır.
Normal satış <i>Нормальная продажа</i> Normal sales	Təsadüfi tərəddüdlərin kənarlaşdırılmasından sonra müəyyənləşdirilən faktiki tələbdir.
Normal tələb <i>Нормальный спрос</i> Normal demand	Təsadüfi tərəddüdlərin kənarlaşdırılmasından sonra müəyyənləşdirilən faktiki satışdır.
Normativ məhsuldarlıq <i>Нормативная производительность</i> Standard performance	İxtisaslı işçilərin orta hesabla gün və ya növbə ərzində, yorulmadan, iş metodlarına riayət etməklə və özlərini gördükləri işə tam həsr etmək üçün motivasiya olunmaq şərti ilə nail ola biləcəkləri məhsuldarlıq dərəcəsidir.
Növbə <i>Очередь</i> Queue	Bu və ya digər iş mərkəzində icra üçün işlərin ardıcılığıdır.

Nn

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Növbəlilik əmsali <i>Коэффициент очередности</i> Queue ratio	Hər hansı bir əməliyyatın cədvəl üzrə başlanğıc və tamamlanma vaxtı arasında nəzərdə tutulan növbəliliyin, mövcud vaxt ehtiyatı saatlarına bölünməsi əsasında müəyyənləşən əmsaldır.
Növbəti daha yuxarı yığım <i>Следующая старшая сборка</i> Next higher assembly (NHA)	Strukturda növbəti, daha yüksək səviyyədə yığılmış məhsuldur.
Növbəti daşıma <i>Дальнейшая перевозка</i> On-carriage	Malların əsas nəqliyyat vasitələrindən boşaldılmasından sonra təyinat məntəqəsinə daşınmasıdır.
Növbəti əməliyyat <i>Последующая операция</i> Downstream operation	Planlaşdırılmış və icra edilmiş tapşırıqdan sonra gələn əməliyyatdır.

Oo

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Onlayn xidmət <i>Онлайн сервис</i> On line service	Əməliyyatdan dərhal sonra verilənlərin real zamanda emal edilməsidir.
Orijinal avadanlıq istehsalçısı (OAİ) <i>Производитель оригинального оборудования (ПОО)</i> Original equipment manufacturer (OEM)	Digər təchizatçının məhsullarını da öz məhsullarının daxilinə inteqrasiya edən istehsalçıdır. Qeyd: Bu yolla təchiz olunan məhsullar və məmulatlar OAİ avadanlıqları kimi tanınır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Ödəmə məntəqəsi <i>Пункт оплаты</i> Pay point	Bax: Count point
Ödəniş şərtləri <i>Условия платежа</i> Terms of payment	Bax: Backlog, past due order
Öhdəlik üzrə sifarişlər <i>Задолженные заказы</i> Order backlog	Təchizatçı və sifarişçi arasında yerinə yetirilmiş işlərə və xidmətlərə, eləcə də təchiz edilmiş mallara görə ödənişlərin razılaşdırılmış şərtləri və metodlarıdır.
Ölçmə nöqtəsi <i>Точка измерения</i> Measuring point	Boru nəqliyyatında müəyyən koordinatlarda və zaman fasilələrində kəmiyyət, keyfiyyət və s. bu kimi göstəricilərin ölçüldüyü nəzarət nöqtələridir.
Ölçülən buraxılış <i>Отмеряемый выпуск</i> Metered issues	İstifadə dərəcəsinə uyğun olaraq, materialların və onların hissələrinin anbarlardan buraxılışının kəmiyyət ifadəsində göstəricisidir.
Ölçü vahidi <i>Единица меры</i> Unit of measure (UM)	Elementin tranzaksiyalarının qeydə alındığı ölçmə standartıdır.
Ölkə kodu <i>Код страны</i> Country code	Ölkələrin adlarını təmsil edən üçrəqəmli və ikihərflə koddur.
Ömürlük ehtiyatlar <i>Покрывающие запасы</i> All time stock	Müvafiq məhsulların daha istehsal olunmayacağı faktının nəzərə alınması ilə hesablanmış ehtiyat həcmidir.
Ömürlük sifariş <i>Покрывающий заказ</i> All time order	Həyat dövrünün axırcı mərhələsində olan müəyyən məhsul üçün verilmiş son sifarişdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Ömürlük tələblər <i>Покрывающие требования</i> All time requirement	Müəyyən məhsul üçün gələcəkdə gözlənilən ümumi tələblərdir. Qeyd: Adətən, həyat dövrünün axırcı mərhələsində olan müəyyən məhsula münasibətdə, onun istehsalının dayandırılması zamanı tətbiq edilir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Palet <i>Поддон, палетта</i> Pallet	Yükləmə-boşaltma əməliyyatlarını asanlaşdırmaq məqsədilə tətbiq edilən və adətən taxtadan hazırlanan altlıqdır. Avropada daha çox aşağıdakı qabaritlərə malik paletlərdən istifadə edilir: 1000mm x 1200mm (İSO) və 800mm x 1200mm (CEN).
Paletli araba <i>Тележка с поддоном</i> Pallet truck	Çəngəlvari qollarla təchiz edilmiş, operator tərəfindən idarə olunan qeyri-ştabelləmə təyinatlı qaldırıcı avadanlıqdır.
Palet parkı <i>Парк поддонов</i> Pallet pool	Standart ölçülü paletlərin mübadiləsi (o cümlədən "pul sazişi" əsasında) üçün nəzərdə tutulmuş texniki sahədir.
Palet stellajı <i>Стеллаж для поддонов</i> Pallet rack	Ayrı-ayrı palet yüklərini saxlamağa imkan verən, sabit və ya tənzimlənən konstruksiyalı rəflərə malik karkas çərçivədir.
Palet ştabelyoru <i>Штабелер поддонов</i> Pallet-stacking truck	Karkas konstruksiya üzərində yerləşən çəngəlvari qollara malik ştabelləyici qaldırıcı maşındır.
Palet vahidi <i>Единица поддона</i> Pallet unit	Çəngəlli avtoyükləyici və ya mexaniki paletli araba vasitəsilə işlənilən bilən yük vahidini formalaşdırmaq üçün paletlə kombinə edilmiş ştabelləşdirilən və ştabelləşdirilməyən qablaşdırılmış yüklərin miqdarını ifadə edən vahiddir.
Paletdəki yük yerlərinin miqdarı <i>Количество грузовых мест на поддоне</i> Pallet quantity	Bir palet üzərində standart olaraq daşınması mümkün olan yüklərin miqdarıdır. Qeyd: Bu həcm müvafiq yüklərin bir neçə qablaşdırılmış vahidindən də ibarət ola bilər.
Paletlərin doka yüklənməsi <i>Погрузка паллет на доке</i> Loading dock pallet	Paletlərin yükləmə platformasına (doka) verilməsi, istiqamətləndirilməsi və yerləşdirilməsidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Paralel bölüşdürülmə <i>Параллельное разделение</i> Parallel splitting	Əlavə hazırlıq vaxtının hesabına əməliyyat müddətinin ixtisar edilməsi məqsədilə hər biri eyni partiyanın istehsalına və əməliyyatın yerinə yetirilməsinə köklənmiş iki və daha çox iş mərkəzinin paralel istismar edilməsidir.
Paralel layihələndirmə (kompleks layihələndirmə) <i>Параллельное проектирование (комплексное проектирование)</i> Concurrent engineering (simultaneous engineering)	Məhsulun layihələndirilməsi, istehsal hazırlanması və istehsal mərhələlərini əhatə edən zamanın minimallaşdırılması texnologiyasıdır. Bu halda layihələndirmə ardıcıl deyil, eyni zamanda həyata keçirilən qarşılıqlı asılı proseslər şəklində yerinə yetirilir.
Paralel planlaşdırma <i>Параллельное планирование</i> Parallel planning	Eyni zamanda tamamlanmanı təmin etmək üçün fəaliyyət göstərən departamentlərin və ya iş mərkəzlərinin planlarının balanslaşdırılması prosesidir.
Pareto qanunu <i>Закон Парето</i> Pareto's law	Bax: Eighty-twenty rule
Pareto təhlili <i>Парето анализ</i> Pareto-analysis	Bax: ABC classification
Parşel <i>Парцель</i> Parcel	Bax: Package
Partiya <i>Партия</i> Lot	1. Eyni zaman fasiləsində və analoji şərtlər daxilində istehsal edilən məhsul miqdarıdır. 2. Fiziki, eləcə də hüquqi baxımdan bölünməz vahid kimi istehsal olunan, çatdırılan, daşınan, yaxud saxlanılan bir və ya bir neçə çeşiddə olan yarımfabrikatların, hazır məhsulun, yüklərin və s.-in müəyyən miqdarıdır. 3. Gömrük sərhədini keçən hər hansı əl yükündə və ya baqajda olan mallardır.

Partiya-partiya <i>Партия за партией</i> Lot for lot	Hər bir zaman fasiləsində mövcud fərdi tələblərə bərabər miqdarda plan üzrə sifarişləri yaradan partiyanın həcmnin müəyyən edilməsi metodudur.
Partiya həcmnin dinamik ölçülməsi <i>Динамическое измерение объема партии</i> Dynamic batch sizing (dynamic lot sizing)	Tələbatda olan dəyişikliyə uyğunlaşdırılması məqsədilə, sifariş edilmiş malların (mal partiyasının) miqdarının periodik hesablanması üçün istifadə edilən proses və ya texnologiyadır.
Partiya həcmnin ehtiyatı <i>Запас объема партии</i> Batch size stock	Həcmələrinə görə bir-birlərindən fərqli, daxil və xaric olan partiyaların müqayisəsi nəticəsində meydana gələn qalıq ehtiyatdır.
Partiya həcmnin ölçülməsi metodları <i>Методы расчета размера партии</i> Batch sizing technique (lot sizing technique)	Partiya həcmələrinin təyin edilməsi üçün istifadə edilən (sabit miqdar, optimal sifariş miqdarı, ən kiçik ümumi xərclər, ən kiçik vahid qiymət, dövrü sifariş miqdarı və s.) metodlardır.
Partiya həcmnin təyin edilməsi üçün Uilson düsturu <i>Формула Уилсона для определения размера партии</i> Camp lot size formula (Wilson lot size formula)	Optimal sifariş miqdarının hesablanması üçün istifadə edilən formuldur. Bax: Economic order quantity (EOQ) Qeyd: Əsas formul aşağıdakı kimidir: $Kəmiyyət = \sqrt{2(d)(c) / (i)(u)}$ Burada: d = illik tələb; c = sifarişin hazırlanmasının orta xərcləri; i = malın anbardan saxlanması xərcləri; u = vahid qiymət.
Partiyanın bölüşdürülməsi <i>Разделение (дробление) партии</i> Batch splitting (lot splitting)	Partiyanın iki və ya daha artıq alt partiya bölməsi və onların hər birinin identik iş mərkəzlərində eyni zamanda emal edilməsidir.

Partiyanın əməliyyat dövrü müddəti <i>Время операционного цикла партии</i> Batch operation cycle time	Verilmiş əməliyyat daxilində məmulatın seriyalı partiyasının hazırlanma mərhələsindən başlayaraq, ləğv edilməsinə qədər tələb olunan zaman fasiləsidir. Partiyanın əməliyyat dövrünün müddəti hazırlanma, istehsal, ləğv edilmə və s. mərhələlərdən ibarətdir.
Partiyanın həcmi <i>Объем партии</i> Run quanti	Digər məhsulun istehsalına başlanılması üçün dəyişiklik edilməmişdən qabaq, iş mərkəzində istehsal olunmuş eyni cür məhsulların (partiyanın) həcmidir. Bax: Batch quantity
Partiyanın həcmnin müəyyən edilməsi metodu <i>Метод расчета величины партии</i> Lot sizing technique	Bax: Batch sizing technique
Partiyanın ölçüsü <i>Размер партии</i> Batch quantity	Partiyada olan məhsulların və ya komponentlərin sayı, həcmi və ya çəkisidir.
Partiyanın ölçüsü <i>Размер партии</i> Lot size	Bax: Batch quantity
Partiyanın standart həcmi <i>Стандартный объем партии</i> Standard batch quantity (SBQ)	Məhsulun istehsalı üçün zəruri materiallara olan tələbatı müəyyənləşdirmək məqsədilə, istifadə edilən başlanğıc materialın həcmidir.
Peqqinq <i>Пеггинг</i> Pegging	Hər hansı bir element üçün verilmiş material tələbləri yaradan ana məmulatların təyin edilməsi prosesi olaraq, verilmiş məhsul üçün ümumi tələbin və ya məhdudiyətlərin mənbəyi barədə təfərrüatlı məlumatları əks etdirir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Planın qeyri-sabitliyi <i>Нестабильность плана</i> Nervousness	Baş istehsal planının səviyyə baxımından yuxarı cədvəllərində (məsələn 0 və ya 1) baş vermiş kiçik dəyişikliklərin, onun nisbətən aşağı (məsələn 5 və ya 6) analogi sənədlərində əhəmiyyətli dərəcədə nəzərəcarpan zaman və kəmiyyət dəyişikliklərinə məruz qaldığı, MRP sisteminin xüsusiyyətidir.
Planlar qrupu <i>Группа планов</i> Plan group	Müvafiq planlaşdırmanın aparılması üçün, əlavə təfərrüatlı spesifikasiyalara zərurət yaratmadan, yüksək kooperasiyaya malik ümumi istehsalat resurslarının ən aşağıda birləşmiş səviyyəsidir.
Planlaşdırma <i>Планирование</i> Planning	Adətən böyük vahidlərlə (məsələn, məhsul qrupu, məhsul ailəsi) ifadə olunan istehsal həcminin ümumi səviyyəsinin müəyyən edilməsi prosesidir.
Planlaşdırma dövrü <i>Горизонт для планирования</i> Horizon	Planın və ya proqnozun aid olduğu hazırkı və gələcəkdə olacaq ən uzaq zaman aralığındakı dövrür.
Planlaşdırma dövrü <i>Период планирования</i> Planning period	Planlaşdırmada istifadə edilən göstəricilərin aid olduğu zaman fasiləsidir (məsələn, illik göstəricilər, aylıq göstəricilər, həftəlik göstəricilər və s.).
Planlaşdırma səviyyəsi <i>Уровень планирования</i> Planning level	Planlaşdırma iyerarxiyası üzrə hər bir planın aid olduğu səviyyədir: məsələn strategiya (biznes plan), siyasət (əsas istehsalat qrafiki) və təfərrüatlı idarəetmə (materiallara olan tələb üzrə plan).
Planlaşdırma üfiqi <i>Плановый горизонт</i> Planning horizon	Xüsusi planları əhatə edən zaman fasiləsidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Planlaşdırmada zaman səddi <i>Граница во времени при планировании</i> Planning time fence (PTF)	Baş istehsalat qrafikində olan və zaman ifadəsində göstərilən elə bir zaman sərhədidir ki, ondan sonrakı dövrlərdə təchizat sifarişlərinin dəyişdirilməsi məhdudlaşdırılır və ya ümumiyyətlə mümkün deyil.
Planlaşdırılan buraxılış (tənzimlənən buraxılış) <i>Плановый выпуск (контролируемый выпуск)</i> Planned issue (controlled issue)	Ümumi tələblərin yaradılması, bölüşdürmə və ya digər planlaşdırma vasitələri ilə MRP-də proqnozlaşdırılan buraxılışın statusudur.
Planlaşdırılan ehtiyat <i>Плановый запас</i> Planned stock	Dövrüyyə və rezerv ehtiyatlarının cəmi şəklində ifadə edilən səviyyədir.
Planlaşdırılan qəbul <i>Плановые поступления</i> Planned receipt	MRP-də açıq alış və ya istehsalat sifarişinə münasibətdə nəzərdə tutulan qəbuletmədir.
Planlaşdırılan mövcud ehtiyatlar <i>Планируемые наличные запасы</i> Projected on hand	Gələcək üçün proqnozlaşdırılan ehtiyatların qalığıdır. Qeyd: Bu, mövcud ehtiyatlarla tələbat arasındakı fərqin qiyməti ilə plan üzrə daxilolmaların cəmidir.
Planlaşdırılan sifariş <i>Плановый заказ</i> Planned order	MRP-də təklif edilən sifariş miqdarı və onun yerinə yetirilməli olduğu müddətdir.
Planlaşdırılan yüklənmə <i>Плановая нагрузка</i> Planned load	MRP-də planlaşdırılan istehsalat sifarişləri üçün tələb olunan standart iş saatlarıdır.
Planlaşdırılmış daxilolma <i>Запланированное поступление</i> Scheduled receipt	Yerinə yetirilmə tarixinə və vaxtına görə açıq iş sifarişi və ya açıq təchizat sifarişidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Planlaşdırılmamış situasiya <i>Незапланированная ситуация</i> Unplanned issue	Ehtiyatların mövcud miqdarını dəyişən, lakin sifarişlərdə nəzərdə tutulmayan situasiyadır.
Portal kran <i>Портальный кран</i> Gantry crane	Avtomobil-dəmir yolu və ya gəmi-sahil sxemi üzrə yükləmə-boşaltma mübadiləsini həyata keçirən, mütəhərrik şassi üzərində yerləşərək, irəli və geriye hərəkəti təmin edən portal (3-ə qədər dəmir yolu xəttini daxil etməklə, bir-birindən müəyyən məsafədə quraşdırılmış və kranın altından dəmir yolu hərəkət heyətinin sərbəst hərəkətini təmin edən ramalar) struktura malik, həmçinin yan istiqamətlərdə də hərəkət edən qaldırıcı mexanizmdir.
Pozitiv reliz <i>Позитивный релиз</i> Positive release	Məhsulların yeni saxlanılma sahəsinə və ya müştəriyə karantin statusunda daşınması və istifadəyə qədər bu sahədə saxlanılması prosesidir.
Press-formanın daxili dəyişdirilməsi <i>Внутренняя замена пресс-формы</i> Inside exchange of die (IED)	Bax: Single minute exchange of die (SMED)
Prioritet idarəetmə <i>Приоритетное управление</i> Priority control	Planın yerinə yetirilməsi məqsədilə, görülməli işlərin başlanğıc və tamamlama tarixləri barədə məlumatların istehsalat bölməsinə ötürülməsi prosesidir.
Prioritet planlaşdırma <i>Приоритетное планирование</i> Priority planning	Fəaliyyətlərin prioritetləşdirmə əsasında planlaşdırılmasıdır.
Prioritet vaxt ehtiyatı qaydası <i>Правила приоритета задела времени</i> Slack time priority rule	Prioritetləşdirmə prinsipi əsasında işlərin ardıcılığını müəyyən edən qrafikin hazırlanması qaydasıdır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Proqnoz <i>Прогноз</i> Forecast	Gələcək tələbatın ehtimal edilməsidir (qiymətləndirilməsidir).
Proqnoz dövrü (proqnoz intervalı) <i>Период прогноза (интервал прогноза)</i> Forecast period (forecast interval)	Proqnozun hazırlandığı zaman vahididir (həftə, ay, rüb).
Proqnozlaşdırma metodu <i>Метод прогнозирования</i> Forecasting method	Gələcək hadisələrin proqnozlaşdırılmasında istifadə olunan üç əsas metod vardır: • Keyfiyyət metodu (məs., Delfi metodu); • Zaman serialarının təhlilinə və ekstrapolyasiyaya əsaslanan metod; • İqtisadi amillər və rəqabət mövqeyinin yüksəldilməsi kimi xarici təsirləri də nəzərə alan təsadüfi modellər metodu.
Proqnozlaşdırma üfqi <i>Горизонт прогнозирования</i> Forecast horizon	Proqnozun hazırlandığı gələcək zamanda müəyyən dövrüdür.
Proqnozlaşdırılan qalıq <i>Ожидаемое наличие</i> Projected available balance	Gələcək üçün proqnozlaşdırılan ehtiyatlar balansıdır. Qeyd: Bu, mövcud ehtiyatlarla tələbat arasındakı fərqin qiyməti və plan üzrə daxilolmalar ilə planlaşdırılan sifarişlərin cəmidir.
Proqnozlaşdırılan yüklənmə <i>Ожидаемая нагрузка</i> Projected load	Bax: Capacity requirements plan
Proqnozun təmin edilməsi <i>Удовлетворение прогноза</i> Forecast consumption	Verilmiş proqnozun nəticələrinin faktiki müştəri sifarişləri və ya digər növ tələbatla müqayisəsi prosesidir.

Proses <i>Процесс</i> Process	Müəyyən giriş elementlərini (informasiya, material, komponentlər, iş, enerji) çıxış elementlərinə (yeni informasiya, məhsullar) transformasiya edən qarşılıqlı əlaqəli fəaliyyət seriyasıdır.
Proses müddəti <i>Длительность процесса</i> Process time	Bax: Operation time
Prosesin idarə edilməsi <i>Управление процессом</i> Process control	Prosesin sabitliyinin saxlanılması üçün tələb olunan fəaliyyət və tədbirlərdir.
Proseslərin axınının təqvim planlaşdırılması <i>Календарное планирование течения процессов</i> Process flow scheduling (PFS)	Müəyyən zaman fasiləsində proseslərin axınının yönləndirilməsi məqsədilə, avadanlıqlardan istifadənin və materiallara olan tələbatın planlaşdırılması metodudur.
Proseslərin, verilənlərin, hərəkətin izlənməsi <i>Слежение (за действиями, процессами, данными)</i> Tracking	Yükün, onun elementlərinin, mal partiyasının və ya avadanlıqların statusu və yerləşməsi (yeri) barədə informasiyanın əldə edilməsi ilə bağlı fəaliyyətdir.
Proseslər sikloqramı <i>Циклограмма процессов</i> Bill of process	Məhsulu formalaşdırmaq üçün zəruri olan proseslər, materiallar, resurslar, təchizat, enerji və müddətlərin göstəriləyi siyahıdır.
Proseslər zənciri <i>Цепочка процессов</i> Pipeline	Təchizat zəncirində olan müxtəlif anbar sahələri, fiziki proseslər və ya ölçü məntəqələri arasındakı əlaqə zənciridir.
Pseudoməmulat <i>Псевдоизделие</i> Pseudo item	Layihələndirilmənin planlaşdırılmasının və ya materiallar cədvəli ilə əlaqədar olan fiziki fəaliyyətin yerinə yetirilməsinin asanlaşdırılması məqsədilə, məmulatları qruplaşdırmaq üçün əlaqəli komponentlər dəstinə təhkim edilmiş mövcud olmayan ana məmulatdır.

Reaksiya müddəti <i>Время реакции</i> Response time	Əməliyyatın başlanması və nəticənin yaranması arasındakı zaman fasiləsi və ya orta gecikmə vaxtıdır.
Real ehtiyat (mövcud ehtiyat) <i>Реальный запас (наличный запас)</i> Physical stock (stock on hand)	Kəmiyyət və ya maliyyə vahidləri ilə ifadə olunmuş, müəyyən yerdə (anbar, texniki ərazi və ya digər saxlanma sahəsi) ayrı-ayrılıqda identifikasiya edilə bilən malların miqdarıdır.
Regenerativ planlaşdırma <i>Регенеративное планирование</i> Regenerative Planning	Əvvəlki planların ləğv edilərək, əsas verilənlərdən istifadə etməklə planlaşdırmanın yenidən başlanılmasıdır.
Reqlament <i>Регламент</i> Standing order	Növbəti bildiriş qədər müvafiq mal həcminin çatdırılması üçün dövrlər üzrə verilən sifarişdir.
Relslərərası məsafə <i>Ширина рельсовой колеи</i> Track gauge	Dəmiryol xəttində relslərin daxili tərəfləri arasındakı məsafədir.
Resurs <i>Ресурс</i> Resource	Biznes planının və ya əsas istehsal planının yerinə yetirilməsi məqsədilə adam saatlar, anbarlar, ehtiyat səviyyəsi, binalar, avadanlıqlar, əsaslı investisiya qoyuluşları şəklində olan vasitələrdir.
Resurslar cədvəli <i>Спецификация ресурсов</i> Bill of resources	Seçilmiş məmulatın və ya məhsul ailəsinin hər hansı bir vahidinin istehsalı üçün tələb olunan buraxılma qabiliyyətinin və əsas resursların siyahısıdır. Bax: Bill of labour, capacity bill of material
Resursların alokasiyası <i>Аллокация ресурсов</i> Product allocation	Müştəri və ya istehsal tələbi üçün hər hansı bir məhsulun müəyyən miqdarının ehtiyatda saxlanmasıdır.
Resursların ayrılması <i>Выделение ресурсов</i> Soft allocation	Təyinatın hansı lotdan və ya hansı təchizat partiyasından verilməsindən asılı olmayaraq, mövcud və ya sifarişdə olan ehtiyatlardan istifadə etməklə, istehsal və ya müştəri sifarişi üzrə material ayrılmasıdır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Resursların bölüşdürülməsi <i>Распределение ресурсов</i> Resource allocation	Məhsulu istehsal etmək üçün, istehsal gücünün və ya materialların müəyyən edilərək bölüşdürülməsidir.
Resurslara tələbatın planlaşdırılması (RTP) <i>Планирование потребности в ресурсах (ППР)</i> Resource requirements planning (RRP)	Əsas və ya planlaşdırılan cədvəlin adam, həmçinin maşın saatlar, anbarlar, ehtiyat səviyyəsi və s. resursların təsirinə uyğun olaraq planlaşdırılması prosesidir. RTP-in əsas məqsədi, planın həyata keçirilməsindən əvvəl, onun qiymətləndirilməsinin aparılmasıdır.
Resursla təminatlılıq <i>Ресурсообеспеченность</i> Resource availability	Resursun, işçi qüvvəsinin və ya avadanlığın faktiki iş vaxtının planlaşdırılan iş vaxtına faiz nisbətidir.
Resursların yüklənməsinin tarazlaşdırılması <i>Выравнивание загрузки ресурсов</i> Balance of load record	Müəyyən zaman fasiləsində yerinə yetirilməmiş sifarişlər səbəbindən müxtəlif resurslara (maşınlar və ya iş mərkəzlərinə) düşən əlavə yüklənmədir.
Reteyler <i>Розничный торговец</i> Retailer	Məhsulların son istehlakçılara təkrar satışını həyata keçirən və onların üzərində mülkiyyət hüququna malik olan pərakəndə satıcıdır.
Reversiv bölüşdürmə <i>Обратное распределение</i> Reverse distribution	İstifadə olunmuş, zədələnmiş, köhnəlmiş məhsulların və ya bağlamaların yığılması və son istifadəçilərdən reteylərə, distribütorlara və ya istehsalçılara çatdırılmasıdır.
Reversiv logistika <i>Реверсивная логистика</i> Reverse logistics	Resurslara qənaət və ətraf mühitin qorunması məqsədilə istifadə olunmuş məhsulların, bağlamaların geriyyə qaytarılmasının və təkrar istifadəsinin layihələndirilməsi, planlaşdırılması və idarə edilməsi prosesidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Rezerv ehtiyat <i>Резервный запас</i> Decoupling stock (buffer stock)	Azru olunan nəticəyə nail olmaq məqsədilə, yük axınlarında iki müstəqil, ardıcıl prosesin tənzimlənməsinə xidmət edən ehtiyatdır. Qeyd: Bura aiddir: perspektiv ehtiyat, tam ehtiyat, dövrü ehtiyat, mövsümi ehtiyat, yük partiyası ehtiyatı və cari ehtiyat.
Rezerv materiallar <i>Резервные материалы</i> Obligated material	Bax: Reserved material
Rəqəmli proqram idarəetməsi (RPİ) <i>Числовое программное управление (ЧПУ)</i> Numerical control (NC)	Əməliyyat prosesində meydana gələn ədədi verilənlərdən istifadə edən sistem tərəfindən yerinə yetirilən avtomatlaşdırılmış idarəetmədir.
Rəsmiləşdirmədən istehlak olunan ehtiyat <i>Запас деталей, расходуемый без оформления заявки</i> Floor stocks	İstehsalatda hər hansı rəsmiləşdirilmə aparılmadan istifadə olunan, ucuz qiymətli istehsal hissələri ehtiyatıdır.
Riçstaker <i>Ричстакер</i> Reach stacker	Bölüşdürücü (yuxarı qaldırılan konteynerlər üçün) və qarmaqvari (aşağı endirilən və dəyişilən kuzovlar üçün) qollarla təchiz edilmiş mobil nəqliyyat vasitəsidir.
Ro-ro <i>Ро-ро</i> Ro / ro (roll-on/roll-off)	Su nəqliyyatında təkərli (avtomobil, dəmir yolu və s.) nəqliyyat vasitələrinin gəmilərlə daşınması növüdür.
Rüsumu ödənilməmiş yük <i>Груз не оплаченной пошлиной</i> Bonded goods	Müvafiq rüsumların ödənilməsinə və ya idxal ölkəsinin gömrük ərazisindən geri çıxarılmasına qədər gömrük nəzarəti altında saxlanılan mallardır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Sabit intervallı təkrar sifariş sistemi <i>Система с фиксированным интервалом повторного заказа</i> Fixed interval reorder system	Sifarişlər arasındakı zaman intervalının (məsələn: həftə, ay və ya rüb) sabit qaldığı, lakin sifarişlərin miqdarının mövcud istehlak həcminə əsasən dəyişdiyi sabit intervallı təkrar sifariş sistemidir.
Sabit sifariş həcmi <i>Фиксированный объем заказа</i> Fixed order quantity	Tələbatın sabit sifariş həcmi üstələdiyi dövrdə, planlaşdırılan və ya aktual olan sifarişlərin Material Resursların Planlaşdırılmasında (MRP) öncədən təyin olunan sabit kəmiyyət üzrə yerinə yetirildiyi, MRP-də və ya ehtiyatların idarə olunmasında istifadə olunan partiyanın həcmi müəyyən edilməsi metodudur.
Sabit sifariş həcmi sistemi <i>Система фиксированного объема заказа</i> Fixed order quantity system	Sifariş həcmi sabit, lakin sifarişlər arasındakı zaman intervalının faktiki tələbatdan asılı olduğu ehtiyatların idarə edilməsi metodudur.
Sadələşdirilmiş ixrac emalı <i>Упрощенная внешняя обработка</i> Outward processing relief (OPR)	Son məhsulun istehsalı məqsədilə, onun ölkə xaricindən ixrac edilən hissələrinin və komponentlərinin idxal rüsumlarından azad edilməsidir.
Sahədə quraşdırılan məhsullar üçün materiallar cədvəli <i>Ведомость материалов продукции, устанавливаемых в полевых условиях</i> Field installation items bill of material	Məhsulun yalnız sifarişçinin ərazisində quraşdırıldığı zaman istifadə edilə bilən komponentlər və ya komplektləşdirici hissələr üçün materiallar cədvəlidir.
Saxlama <i>Хранение</i> Storage	Malların anbara yerləşdirilməsi ilə bağlı fəaliyyət və ya onların anbarda olma halıdır. Qeyd: Bəzi hallarda bu termindən "anbar" sözünün sinonimi kimi də istifadə edilir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Saxlamaq <i>Хранение</i> Storing	Malların daxil olması və istifadəsi arasındakı zaman fasiləsində, təyin edilmiş yerlərdə və ya müvafiq sahələrdə onların saxlanması proseduridir.
Saxlama sahəsi <i>Зона хранения</i> Storage area (storage zone)	Eyni xarakteristikalara və oxşar keyfiyyətlərə malik olan malların saxlanması üçün anbarda olan sahədir.
Saxlanılma yeri <i>Местоположение хранения</i> Storage location	Malların saxlanması üçün müəyyən koordinatlara, ardıcıl nömrələrə və ya ada əsasən identifikasiya oluna bilən yer, rəf, sahə, bunker və ya digər anbar elementidir.
Saxlanılmışdır <i>Задержан</i> Hold	Sistemdə hər hansı bir mal və ya əməliyyatla əlaqəli fəaliyyətin saxlanması statusudur.
Saxlanma müddəti bitmiş <i>Просрочен</i> Expired	Fəaliyyətin və ya saxlanma müddəti bitmiş malın statusudur.
Satılmayan mal <i>Неходовой товар</i> Slow mover	Müəyyən dövr ərzində aşağı tezlikdə və ya əhəmiyyətli dərəcədə az miqdarda təchiz və ya istifadə edilən məhsuldur.
Satılmayan mallar <i>Непродаваемые товары</i> Not sold goods	1. Zay, zədəli, korlanmış mallardır. 2. Sərf edilən materiallar, reklam məhsullarıdır və s.
Satınalma <i>Закупка</i> Procurement	Material və ya xidmətlərin tələb olunan keyfiyyətdə, kəmiyyətdə, yerdə və vaxtda istifadəçi üçün mövcud olmasını təmin edən fəaliyyətdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Satınalma <i>Закупка</i> Purchasing (buying)	Müəssisənin təchizat mənbələrini müəyyənləşdirən, katirovkaları əldə edən, məhsulların qiymətinin və alqı-satqı şərtlərinin razılaşdırılması istiqamətində danışıqlar aparan, satınalma sifarişlərini rəsmiləşdirən və təchizatın idarə edilməsini yerinə yetirən bölməsinin funksiyasıdır.
Satınalma müddəti <i>Время на закупку</i> Procurement lead time	Ehtiyacın müəyyən edilməsi və ödənilməsi arasındakı zaman fasiləsidir.
Satınalma sifarişi <i>Заказ на закупку</i> Procurement order	Bax: Purchase order
Satış məntəqəsi <i>Пункт продажи</i> Point of sale	Əsasən ştrixkodlaşdırmadan və elektromaqnit media avadanlıqlarından istifadə etməklə, satış zamanı və yerində ehtiyatların çıxışının və verilənlərin uçotunun aparıldığı məntəqədir.
Satış planı <i>План сбыта</i> Sales plan	Satış təşkilatları tərəfindən hazırlanan, zaman vahidi ərzində satılması gözlənilən hazır məhsulların və ya məhsul qruplarının miqdarını əks etdirən plandır.
Satış proqnozu <i>Прогноз сбыта</i> Sales forecast	Satılacaq məhsul həcmi üzərində aparılan statistik hesablamalar və ehtimallar əsasında hazırlanan rəsmi sənəddir.
Satış proqramı <i>Программа сбыта</i> Sales programme	Müəyyən zaman fasiləsi ərzində (adətən il və ya rüb) şirkətin öz müştərilərinə satmağı planlaşdırdığı son məhsulların proqnozunu göstərən proqramdır.
Satış yerində xidmət <i>Обслуживание на месте продажи</i> Field service	Satışdan sonra məhsulun quraşdırılması, ona texniki xidmətin göstərilməsi və ya sahə əbarının icarəyə verilməsi müddətində müştəriyə göstərilən analoji xidmətlərdir. Bax: Distribution centre

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Satışın və əməliyyatların planlaşdırılması (SƏP) <i>Планирование продаж и операций (ППиО)</i> Sales and operations planning (S&OP)	Davamlı əsaslarla rəqabətdə üstünlüyə nail olmaq məqsədilə, yeni və mövcud məhsullar üçün müştərilərə yönəlmiş marketing planlarını təchizat zənciri menecmenti (TZM) ilə inteqrasiya etməklə, şirkətin menecmentinə öz biznesini strateji olaraq istiqamətləndirməyə imkan verən prosesdir.
Satışın vəd edilmiş tarixi <i>Обещанная дата продажи</i> Sale promise date	Sifarişdə göstərilmiş malların təchizatçı tərəfindən müştəriyə çatdırılmasının vəd olunmuş tarixidir.
Sazlama müddəti <i>Время наладки</i> Set-up time	Əməliyyatların yerinə yetirilməsi üçün maşınların və digər istehsal resurslarının hazırlanmasına tələb olunan zaman fasiləsidir.
Sex istehsal prosesinin idarə edilməsi <i>Цеховое управление производственным процессом</i> Shop floor control	Sexdə yerinə yetirilən əməliyyatların istiqamətləndirilməsi, planlaşdırılması və rəsmiləşdirilməsi, hər hansı bir müəssisə sifarişinə prioritetin verilməsi, işlərin dinamikasının uçotunun aparılması və istehsalın idarə edilməsi planı ilə müqayisədə həmin sifarişlərin statusu barədə informasiyanın ötürülməsi funksiyasıdır.
Seriya istehsal <i>Серийное производство</i> Batch production	Məhsul və komponentlərin partiyalarla istehsal edildiyi və hər bir partiyanın onların identifikasiya nömrəsinə malik olduğu istehsalat prosesidir.
Seriya istehsal (kütləvi istehsal) <i>Серийное производство (поточное производство)</i> Repetitive manufacturing (flow manufacturing)	Təqvim planlarına uyğun olaraq müəyyən məhsulların adətən böyük həcmərdə və yüksək sürətlə istehsalıdır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Seriya nömrəsinin izlənilməsi <i>Отслеживаемость</i> <i>серийного номера</i> Serial number traceability	Məhsulların seriya nömrəsinə inteqrasiya edilmiş elektron qeydlərdən istifadə etməklə, hər hansı vacib komponentin mənsəyinin izlənilməsi imkanlıdır.
Sertifikatlaşdırılmış təchizatçı <i>Сертифицированный поставщик</i> Certified supplier	Davamlı olaraq xərc, çatdırılma, maliyyə, hesabatlılıq və s. kimi meyarlar üzrə öncədən müəyyən edilmiş keyfiyyət tələblərinə cavab verən təchizatçıya sertifikatlaşdırma orqanı tərəfindən verilmiş statusdur.
Servis <i>Сервис</i> Service	Müəssisə tərəfindən istifadəçiyə təklif edilən xidmətlərdir.
Səksən-iyirmi qaydası (Pareto qanunu) <i>Закон восемьдесят на двадцать (закон Парето)</i> Eighty-twenty rule (Pareto's law)	1. Dövrüyyənin (ehtiyatların) təxminən 80%-nin alıcıların (onların sifarişlərinin) təxminən 20%-nə düşdüyünü ifadə edən qaydadır. 2. Gəlirlərin bölüşdürülməsinin daimi xarakter daşdığına, vergi qoyma, eləcə də sosial təminat sistemlərindən asılı olmadığına əsaslanan nəzəriyyədir (məsələn, gəlirlərin 80%-i əhəlinin 20%-nin payına düşürsə, onda əhəlinin aztəminatlı təbəqələrinin maddi durumunun yaxşılaşdırılmasına yalnız ümumi rifah səviyyəsinin yüksəldilməsi ilə nail olmaq olar). Bu nəzəriyyənin digər tətbiq sahələri də mövcuddur. Məsələn, istehsalın əsas hissəsi işçi qüvvəsinin kiçik hissəsinin payına düşür, satışların əsas hissəsi müştərilərin çox kiçik hissəsinin payına düşür və s.
Sənaye ehtiyatı <i>Промышленный запас</i> Feedstock	Boru xətti və ya geniş miqyaslı kütləvi daşınan, kimya və neftayırma sənayesi üçün əsas xammaldır.
Sərbəst (mövcud) ehtiyat <i>Свободный (доступный) запас</i> Free (available) stock	Gözlənilməyən tələbi qarşılamaq məqsədilə saxlanılan ehtiyatdır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Sərbəst qalıq <i>Свободный остаток</i> Order cover (free balance)	Hər hansı rezerv ehtiyat (sığorta ehtiyatı) istisna olmaqla, fiziki olaraq mövcud olan və sifariş edilmiş ehtiyatların həcmidir.
Sərbəst vaxt ehtiyatı <i>Свободный резерв времени</i> Free float	Növbəti fəaliyyətin başlanmasında və ya ümumi layihə müddətində hər hansı yubanmaya yol vermədən, istənilən fəaliyyətin gecikdirilə və ya uzadıla biləcəyi ümumi zaman fasiləsidir.
Sərt avtomatlaşdırma <i>Жесткая автоматизация</i> Hard automation	Məhsulun istehsalı və yığılması prosesinin xüsusişəkillənmiş maşın, mexanizm və proqram təminatından istifadə etməklə müasir tələblərə uyğun tam avtomatlaşdırılmasıdır.
Sərt bölüşdürmə <i>Жесткое распределение</i> Hard allocation	Tələb olunan material həcmi, mövcud ehtiyatlardan, həmçinin xüsusi lot və daxil olan çatdırılmalardan istifadə etməklə, istehsal və ya müştəri sifarişləri üzrə müəyyənləşdirilməsi və bölüşdürülməsidir.
Səviyyə <i>Уровень</i> Level	1. Məhsulun strukturunun ierarxiyasında hər hansı mövqedir. 2. MRP prosesində materiallar cədvəlində hər hansı komponentin səviyyəsidir. 3. Yarus – anbar xanalarının üfiqi ardıcılığıdır. Adətən üfiqi tirlərlə hüdudlanır və yer üzərindən hesablanmaqla 0 və ya 1-ci səviyyədən başlanır.
Sıçrayışın planlaşdırılması <i>Планирование прорыва</i> Break through planing	Bax: Hoshin planning

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Sıfır ehtiyat <i>Нулевой запас</i> Zero inventories (ZI)	Ehtiyatlarla bağlı xərclərin sıfıra bərabər səviyyəsini xarakterizə edən və ehtiyat dövrünün idarə olunması prosesinə nail olunması tələb olunan əsas hədəfdir. Realizə olunmuş məhsulların həcmindən, bu dövr ərzində anbarda olan ehtiyatların orta həcminə nisbəti şəklində hesablanılır və verilmiş dövr ərzində onların neçə dəfə yeniləndiyini göstərir. Qeyd: Sıfıra bərabər ehtiyat səviyyəsinə praktik olaraq nail olmaq mümkün deyil, lakin onun tətbiqi proses daxilində materialların daha sürətli hərəkətinə təkan verir.
Sığorta ehtiyatı <i>Резервный запас</i> Safety stock	Proqnozlaşdırılan və faktiki istehlak, gözlənilən və faktiki çatdırılma vaxtları arasında gözlənilməyən müsbət fərqlər yarananda istifadə olunan ehtiyatdır.
Sifariş <i>Заказ</i> Order	1. Çatdırılma müddəti, çeşidi, miqdarı, keyfiyyəti, ödəniş məbləğinin göstərilməsi ilə müəyyən malın və ya xidmətin təchiz edilməsi məqsədilə alıcının satıcıya verdiyi təklifdir. Həm yazılı, həm də şifahi formada ola bilər. Sifariş qəbul edildikdə sənədlə rəsmiləşdirilir və surəti sifarişçiyə göndərilir. Bir sıra hallarda sifariş, müəyyən edilmiş müddətlərdə müştəri tərəfindən imtina və ya iddia barədə məlumat daxil olmadıqda qəbul edilmiş hesab olunur. 2. Müəyyən miqdarda yüklərin çatdırılması və ya xidmətlərin göstərilməsi üçün müştəri tərəfindən edilmiş sordur.
Sifariş anı <i>Момент заказа</i> Order moment	Sifariş etmə prosesinin baş verə biləcəyi və ya verməli olduğu zamandır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Sifariş edilən assortiment <i>Заказываемый ассортимент</i> Orderable assortment	1. Verilmiş mağazalar şəbəkəsi üçün alına biləcək məhsulların çeşidini, təchizatçıını, göndərilmə ünvanını və kommersiya müqaviləsinin növünü müəyyən edir. 2. Ticarət şəbəkəsinin tələblərinə uyğun olaraq birləşdirilmiş malların və ya xidmətlərin məcmusudur.
Sifariş edilmiş məhsul axımının istehsalı <i>Производство заказанного потока продукции</i> Customized flow production	Aralıq saxlanmaya yol vermədən, sifariş edilmiş məhsulların müxtəlif çeşidlərinin hazırlanması və bu yolla daha üstün istehsal xəttinin əldə edilməsi məqsədilə istehsal vahidinin təşkili texnologiyasıdır.
Sifariş əsasında işlənilmə <i>Разработка на заказ</i> Engineer to order	Məhsul hazırlanmasının müfəssəl layihələndirilməsinə müştərinin sifarişi əsasında başlanıldığı istehsal prosesinin növüdür.
Sifariş intervalı <i>Интервал заказа</i> Order interval	Sifarişlərin yerləşdirilməsi arasındakı zaman fasiləsidir.
Sifariş intervalı <i>Интервал заказа</i> Period order quantity	Müəyyən gələcək dövrlər üçün proqnozlaşdırılan tələblərə uyğun partiyaların həcmindən müəyyən edilməsi metodudur.
Sifariş kateqoriyası <i>Категория заказа</i> Ordering category	Sifarişlə bağlı eyni qaydaların tətbiq edildiyi məhsullardır.
Sifariş miqdarı <i>Размер заказа</i> Order quantity	Zavoddan və ya təchizatçıdan sifariş edilmiş müəyyən malların miqdarıdır.

Sifariş miqdarının modifikatorları

Модификаторы по количеству выполненных заказов
Order quantity modifiers

Hesablanmış sifariş miqdarına edilmiş dəyişiklikdir.

Qeyd:

Adətən sifariş miqdarı ixtiyari partiyanın həcmnin müəyyənəndirilməsi qaydasına uyğun olaraq hesablanır, lakin bəzi hallarda (məsələn, təchizatçının minimum sifariş həcmi, konteynerin ölçüləri və s.) partiyanın həcmi modifikasiya etmək zərurəti yarana bilər.

Sifariş nöqtəsi (təkrar sifariş səviyyəsi)

Точка заказа (уровень повторного заказа)
Order point (re-order level)

Ehtiyatların həcmnin monitorinqi üçün istifadə olunan nəzarət səviyyəsidir.

Qeyd:

1. Ehtiyatların səviyyəsi sifariş nöqtəsinə və ya ondan aşağı düşürsə, onun bərpa olunması üçün tədbirlər görülməlidir. Sifariş nöqtəsi bir qayda olaraq, bərpanın yerinə yetirilmə müddəti ərzində, sığorta ehtiyatının nəzərə alınması ilə proqnoz kimi hesablanır.
2. Ehtiyat həcmi təkrar sifariş səviyyəsindən aşağı düşdükdə, onun bərpası məqsədilə sabit və ya dəyişən ehtiyat miqdarından istifadə edilir. Onlar xüsusi düstur əsasında hesablanır.

Sifariş nöqtəsinə əsasən ehtiyatların bərpası sistemi (sabit ehtiyat səviyyəli təkrar sifariş sistemi)

Система пополнения запасов по точке заказа (система повторных заказов с фиксированным уровнем запасов)
Order point system (re-order level system)

Ehtiyatların müəyyən səviyyədən aşağı düşdüyü zaman, yeni mal partiyasının təchizatı üçün sifarişin verildiyi, anbarlarda istifadə olunan dartıcı sistemdir.

Qeyd:

Ehtiyatın fiziki olaraq ayrıldığı təkrar sifariş sistemi iki bunkerli (bəzi hallarda üç bunkerli) sistem adlandırılır.

Sifariş portfeli

Портфель заказов
Order book

Qəbul edilmiş, lakin hələ çatdırılmamış, ləğv edilməmiş və qaimə üzrə rəsmiləşdirilməmiş sifarişlərin ümumi sayıdır.

Sifariş proseduru

Процедура заказов
Ordering procedure

Xüsusi hədəflərin və öhdəliklərin qarşılınması üçün təchizat əməliyyatlarının yerinə yetirilməsi məqsədilə sifarişlərin müvafiq zaman vaxtlarında sistematik olaraq yaradılması prosedurudur.

Qeyd:

Bu prosedur sifarişlərin daxil olma ardıcılığı, çatdırılma tələbləri, prosesin müddəti, resurslardan istifadə, tamamlanmamış işlər, ehtiyatların saxlanılması xərcləri və onların səviyyələri kimi geniş spektrli amillərə əsaslanma bilər.

Sifariş sistemi

Система подачи заказов
Ordering system

Sifarişin nə zaman və hansı miqdarda edilməsini müəyyən edən qaydalar toplusudur.

Bax: Re-order level (B-Q) ordering system, Re-order period (ST) ordering system, Min – Max (BS) ordering system, s-Q ordering system, s-S ordering system.

Qeyd:

s-Q və s-S hibrid təkrar sifariş sistemləridir.

“s-Q” sifariş sistemi

Система заказа “s-Q”
s-Q ordering system

Sabit təkrar sifariş səviyyəsinə “s”, sabit sifariş həcminə “Q” və dəyişən sifariş intervallarına malik olan sifariş sistemidir.

Bax: Ordering system

“s-S” sifariş sistemi

Система заказа “s-S”
s-S ordering system

Sabit təkrar sifariş səviyyəsinə “s”, dəyişən sifariş həcminə və dəyişən sifariş intervallarına malik olan sifariş sistemidir.

Bax: Ordering system

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
“S-T” sifariş sistemi <i>Система заказа “S-T”</i> S-T ordering system	Dəyişən sifariş həcminə və sabit sifariş intervallarına malik olan sifariş sistemidir. Qeyd: Qeydə alınmış sifariş anında ehtiyat həddi “S” səviyyəsindən aşağı düşərsə, bu səviyyəni bərpa edərək, əvvəlki həddə çatdırılacaq miqdarda malın alınması üçün satınalma sifərişi yerləşdirilir. “S” səviyyəsi öncədən hesablanılır və gözlənilən tələbdə və ya çatdırılma vaxtında, eləcə də digər mühüm parametrlərdə gözlənilən hər hansı dəyişikliklərə uyğunlaşdırılır. “T” sabit sifariş intervalıdır.
Sifariş tezliyi <i>Частота подачи заказов</i> Ordering frequency	Müəyyən məhsul və ya məhsul qrupu üzrə vahid zamanda yerinə yetirilən sifarişlərin sayıdır.
Sifariş tələbi <i>Заявка на заказ</i> Order requisition	İstehsal edilmiş və ya alınmış məmulatla təmin edilməsi məqsədilə müəssisənin hər hansı bir departamenti tərəfindən digərinə verilmiş tələbnamədir. Məsələn, ehtiyatlara nəzarət departamenti tərəfindən təchizat bölməsinə verilmiş tədarük tələbidir. Bax: Purchase requisition
Sifariş üzrə alış və istehsal <i>Покупка и производство на заказ</i> Purchase and make to order	Yalnız müştəri sifarişinin qəbul edilməsindən sonra materialın alınaraq emal edildiyi istehsalat növüdür.
Sifariş üzrə hazırlamaq <i>Делать на заказ</i> Make to order	İstehsalın yalnız müştəri sifarişlərinin qəbul edilməsindən sonra başlanıldığı istehsalat növüdür.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Sifariş üzrə yığma <i>Сборка на заказ</i> Assemble to order	Yalnız müştəri sifarişinin qəbul edilməsindən sonra komponentlərin, alt yığma elementlərin yığıldığı və ya konfigurasiya edildiyi istehsalat növüdür. Bax: Decoupling point
Sifariş vahidi <i>Единица заказа</i> Ordered Unit (ORU)	Satıcı və istehsalçı tərəfindən razılaşdırılmış, malın sifariş edildiyi qablaşdırılma vahididir.
Sifarişçi <i>Заказчик</i> Customer	Məhsulların istehsalının və ya təchizatının, hər hansı bir xidmətin realizasiyasının sifərişi əsasında aparıldığı fiziki və ya hüquqi şəxsdir.
Sifarişçinin effektiv reaksiyası <i>Эффективная реакция заказчика</i> Efficient consumer response (ECR)	İstehsalçılar, distribütorlar və ticarət subyektləri arasında elektron kommersiya vasitələrindən istifadə sayəsində cavab reaksiyası müddətinin qısaldılması hesabına ehtiyatların həcmimin azalmasına və xərclərin aşağı düşməsinə yönəlmiş logistik konsepsiyadır.
Sifarişçinin materiallarının siyahısı <i>Перечень материалов заказчика</i> Customer bill of material	Sifarişçinin sifariş və ya tələb etdiyi materialların əks olunduğu təfərrüatlı tam siyahıdır.
Sifarişçiyə çatdırılma müddəti <i>Срок доставки потребителю</i> Time to customer	Materialın son istehlakçıya çatdırılmasına qədər axında olduğu müddətdir.
Sifarişdə olan ehtiyat <i>Запасы в заказах</i> Stock on order	İcrada olan bütün sifarişlərə əsasən nəzərdə tutulan malların miqdarıdır.

Sifarişə nəzarət*Контроль заказа*

Order control

Planlaşdırma heyəti tərəfindən sex və ya iş sifarişləri vasitəsilə istehsalat fəaliyyətinə nəzarətin aparılması və istehsalla məşğul olan heyətə müəyyən məlumat üzrə verilmiş partiya həcmi təamamlamaq səlahiyyətinin verilməsi prosesidir.

Qeyd:

Sifarişin yerinə yetirilməsi ilə bağlı informasiya (tələb olunan komponentlər, iş mərkəzləri, əməliyyatlar, alətlər və s.) çox zaman kağız üzərində çap olunur və istehsal ilə məşğul olan əməkdaşlara paylanılır. Bu adətən sex və ya iş sifarişləri adlandırılır.

Sifarişin yerinə yetirilmə prosesində yaranan verilənlərin işlənilməsi prosesidir.

Sifarişin emalı*Обработка заказа*

Order processing

Sifarişin emal müddəti*Время обработки заказа*

Order processing lead time

1. İstehsal mərkəzi tərəfindən sifarişin alınması və iş mərkəzinə ötürülməsi anları arasındakı zaman fasiləsidir.

2. Satışla məşğul olan təşkilat tərəfindən sifarişin alınması və istehsal, yaxud növbəti göndərilmə prosesi üçün anbardan müəyyən məhsul miqdarını götürmək məqsədilə sifarişin verilməsi anları arasındakı zaman fasiləsidir.

Qeyd:

Sifarişin təsdiqi, qəbulu və hazırlanması üçün tələb olunan zaman sifarişin emal müddətinin bir hissəsidir.

Məhsulun sifariş edilmə (sifarişin müraciət tarixi) və çıxma anları (sifarişin çıxma tarixi) arasındakı zaman fasiləsidir.

Sifarişin hazırlanması**müddəti***Время подготовки заказа*

Order preparation lead time

Sifarişin xassəsi*Свойство заказа*

Customer feature

Sifarişçi tərəfindən sifariş edilmiş malın xassəsi, fərqləndirici cəhətidir.

Sifarişin icmalı*Обзор заказа*

Order survey

Müəyyən tarixdə, yaxud dövr ərzində sifariş edilmiş məhsul, onun müştərisi, təchizatçısı və s. barədə icməldir.

Sifarişin icrasının qiymətləndirilməsi*Оценка выполнимости заказа*

Order promising (customer order promising, order dating)

Sifariş üçün çatdırılma tarixinin müəyyənləşdirilməsi və müştəri tərəfindən bununla bağlı öhdəlik götürülməsi prosesidir.

Sifarişin iqtisadi-optimal həcmi*Экономичный (оптимальный)**размер заказа*

Economic order quantity (EOQ) (economic batch size)

Eyni vaxtda alınan və ya istehsal edilən əmtənin miqdarını təyin edən "sabit sifariş həcmi" modelinin bir növüdür.
Bax: Camp lot size formula

Sifarişin komplektləşdirilmə sahəsi*Участок комплектации**заказа*

Order picking area

Sifarişlərin komplektləşdirilməsi üzrə işlərin yerinə yetirildiyi anbar sahəsidir.

Sifarişin komplektləşdirilməsi anbarı*Склад комплектации заказа*

Order picking store

Müştəri sifarişlərinə əsasən məlumatların yığılması və komplektləşdirilməsi üzrə işlərin yerinə yetirildiyi anbardır.

Sifarişin qeydiyyatı*Регистрация заказа*

Order entry

İstehsalçı və ya distribyutor tərəfindən müştərinin tələbatının müəyyənləşdirilməsi, qəbulu və müddəalar, şərtlər şəklində ifadə edilməsidir.

Sifarişin qeydiyyatı*Порядок регистрации*

Order registration

Qəbul edilmiş sifarişlərin qeydə alınmasıdır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Sifarişin qəbulu <i>Принятие заказа</i> Order acceptance	Malların cari və gələcəkdə mövcudluğunun təmin olunması, eləcə də onların çatdırılma şərtləri üzrə müqavilələrin müddəalarının nəzərə alınması ilə sifarişlərin qəbul edilməsi və təsdiqi prosesidir.
Sifarişin planlaşdırılması <i>Планирование заказа</i> Order planning	Verilmiş ardıcıl dövrlərə, müəyyən edilmiş, razılaşdırılmış çatdırılma vaxtlarına, həmçinin zərurət olduqda yerinə yetirilməli olan müxtəlif əməliyyatların və bunun üçün tələb olunan resursların nəzərə alınması ilə sifarişlərin icrasının planlaşdırılmasıdır.
Sifarişin təsdiqi <i>Подтверждение заказа</i> Confirmation order	Müvafiq alqı-satqı sənədindən öncə, şifahi yaxud digər formada yerləşdirilmiş və sifarişin aidiyyəti şərtlərini, sifariş edilmiş mallar və xidmətlər barədə məlumatları əks etdirən təchizatçı şirkətə təqdim edilən rəsmi sənəddir.
Sifarişin təsdiqi vaxtı <i>Время подтверждения заказа</i> Order acknowledgement lead time	Müştəridən sifarişin qəbulunu təsdiq etmək üçün təchizatçıya tələb olunan vaxtdır.
Sifarişin verilməsindən çatdırılmaya qədər sərf olunan rezerv ehtiyat <i>Резервный запас, расходуемый от подачи заказа до получения</i> Lead time stock	Sifarişin yerinə yetirilmə müddəti ərzində meydana gələn tələbatı qarşılamaq üçün formalaşdırılmış ehtiyatdır.
Sifarişin yerinə yetirilməsinə nəzarət <i>Контроль за выполнением заказа</i> Order progress control	Sifarişlərin planlaşdırılmış çatdırılma qrafikinə əsasən icrasına nəzarətdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Sifarişin yerinə yetirilmə vaxtı <i>Время выполнение заказа</i> Order lead time	Bax: Customer order lead time
Sifarişin yerləşdirilmə müddəti <i>Период размещение заказа</i> Confirmation lead time	Təchizatçı şirkətə sifarişin verilməsi və onun tərəfindən bu sifarişin qəbul olunmasının təsdiq edilməsi barədə məlumatın alınması anları arasındakı müddətdir.
Sifarişlər üzrə borc <i>Задолженность по заказам</i> Backlog	Planlaşdırılan və ya razılaşdırılmış tarixlərinin tamamlandığı, lakin hələ də çatdırılma, qəbul edilmə, istehsal, rəsmiləşdirilmə prosesində olan yük həcmidir.
Sifarişlərin aydınlaşdırılması <i>Прояснение заказа</i> Order clearing	Daxil olan sifarişlərin qiymətləndirilməsi, anlaşılmayan hər hansı məqamın aydınlaşdırılması, bu sifarişlərin dəqiq və əlaqəli informasiya ilə ifadə edilməsidir.
Sifarişlərin komplektləşdirilməsi <i>Комплектация заказов</i> Order picking	Müştərinin sifarişi əsasında, mağazada və ya anbarda ona aid olan malların yığılması prosesidir. Bax: Picking
Sifarişlərin verilmə qaydası <i>Правило подачи заказов</i> Ordering rule	Malların sifariş edilməsi üçün parametrləri, o cümlədən sifariş kateqoriyalarını, təkrar sifariş səviyyələrini və miqdarlarını daxil edən təlimatlar toplusudur.
Sifarişlərlə işləyən müəssisə <i>Предприятие, работающее по заказам</i> Job shop	1. Bir qayda olaraq, müştəri sifarişləri əsasında kiçik miqdarda məhsulların istehsalı üçün təşkil edilmiş istehsal subyektidir. 2. Müxtəlif məhsulların marşrut-texnoloji sxeminin həmişə fərqli olduğu və müvafiq istehsal resursu yaranan kimi, məhsulun növbəti emal mərhələsinə keçdiyi istehsal prosesidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Sinxronlaşdırılmış istehsal <i>Синхронизированное производство</i> Synchronized manufacturing	1. İstehsalda ümumi məqsədlərə nail olmağa xidmət edən hər bir qərara və fəaliyyətə aid olan prinsip, prosedur və texnologiyaların əsas hissəsini əhatə edərək, ahəngdar fəaliyyəti təmin edən metoddur. 2. Müvafiq proseslərin müstəqil istehsal normalarının koordinasiyası yolu ilə çatdırma-ların vaxtında yerinə yetirilməsinə nail olunmasını ehtiva edən məhdudiyətlər nəzəriyyəsinə əsaslanan istehsalın təqvim üzrə planlaşdırılması metodudur.
Sinxronlaşdırılmış mühəndislik <i>Синхронизированная инженерия</i> Simultaneous engineering	Bax: Concurrent engineering
Sinxron planlaşdırma sistemi <i>Система синхронного планирования</i> Advance planning and scheduling (APS)	Logistika və istehsal tələbləri, qısa, orta, həmçinin uzunmüddətli zaman dövrləri ilə bağlı informasiya texnologiyalarının tətbiqinə əsaslanmış optimallaşdırmanı nəzərdə tutan qərarların dəstəklənməsi üçün istifadə edilən vasitədir.
Skaner <i>Сканер</i> Scanner	Prosesi başlamaq və dayandırmaq və ya ştrix-kodu oxumaq üçün kodlaşdırılmış verilənləri optik, elektromaqnit və elektron çevrilmələr vasitəsilə elektrik idarəetmə siqnallarına transformasiya edən cihazdır.
Son girən, ilk çıxır (SGİÇ) <i>Последним пришел, первым обслужен</i> Last-in, first-out (LIFO)	“Son girən, ilk çıxır” ifadəsinin akronimidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Son məhsul <i>Конечное изделие</i> End item (finished product, finished good)	Verilmiş müəssisədə istehsal dövrünü tam keçən, komplektləşdirilən, texniki nəzarətdən keçən, hazır məhsullar anbarına təhvil verilən və ya alıcıya göndərilən məhsuldur. Sənaye statistikasında son məhsul qismində, həmçinin buraxılan yarımfabrikatlar da nəzərə alınır. İstehsalın məqsədlərindən asılı olaraq, son məhsul əsas məhsula, əlaqəli məhsula və əlavə məhsula bölünür. Hasilat sənayesinin və kənd təsərrüfatının son məhsuluna eyni zamanda həm xammal, həm də hazır məhsul kimi baxıla bilər. Məsələn, qida sənayesi üçün kənd təsərrüfatının məhsulları əsas etibarilə xammal kimi, ticarət üçün isə hazır məhsul kimi çıxış edir.
Son sahə <i>Конечная зона</i> End area	Hazır məhsulun sifarişçiyə göndərildiyi, müəyyən sahəsi və hündürlüyü olan anbar sahəsinin bir hissəsidir.
Son yığılma <i>Конечная сборка</i> Top assembly	Bax: Final assembly
Son yığılma komplekti <i>Сборочный комплект для крупноузловой сборки</i> Knock down kit	Son yığılma məqsədilə müştəriyə göndərilmək üçün birgə qablaşdırılmış yığılma elementlər komplekti hesab edilən fərdi məhsuldur.
Sorsinq <i>Сорсинг</i> Sourcing	Tələb olunan malları və ya xidmətləri təmin edən şirkətin müəyyən edilməsi prosesidir.
Split çatdırılma <i>Сплит поставка</i> Split delivery	Tədarük sifarişinə əsasən, daha ucuz qiymətlə almaq üçün böyük mal partiyasının sifariş edildiyi, lakin anbar xərclərinə, saxlanma yerlərinə qənaət olunması məqsədilə, həmin partiyanın daha kiçik partiyalara bölünərək, müxtəlif razılaşdırılmış tarixlər üzrə təchiz edilməsinə əsaslanan metoddur.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Split partiya <i>Сплит партия</i> Split batch (split lot)	Sifarişin işlənilməsindən sonra iki və ya daha çox kiçik hissələrə bölünən istehsal sifariş partiyaşdır.
Stafinq (vaninq) <i>Стафировка (ванинг)</i> Stuffing (vanning)	Yükün intermodal nəqliyyat vahidinə (İNV) yüklənməsi prosesidir.
Standart ehtiyat <i>Стандартный запас</i> Standard stock	Bax: Norm stock
Standart məmulat <i>Стандартное изделие</i> Standard product	Hər hansı müştəri variyasiyalari istisna olunan, standart konfigurasiyaya çatdırılan məhsuldur.
Standart yük <i>Стандартный груз</i> Conventional cargo	Bax: Break bulk cargo
Standartdan enli konteyner <i>Контейнер шири стандартного</i> Pallet-wide container	İki ədəd 1.2 m-lik paletin yan-yana ştəbelləşdirilməsini yerinə yetirməyə imkan verən içəri tərəfdən eni 2.44 m olan konteynerdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Standartlaşdırma <i>Стандартизация</i> Standardisation	Məhsullar (işlər, xidmətlər) üçün norma, qayda və xarakteristikaları müəyyənləşdirən fəaliyyət olub, aşağıdakıları təmin etmək məqsədi daşıyır: 1. Məhsulların (işlərin, xidmətlərin) insanın həyatı, sağlamlığı, əmlakı və ətraf mühit üçün təhlükəsizliyini; 2. Məhsulların (işlərin, xidmətlərin) texniki, texnoloji və informasiya uyğunluğunu, eləcə də qarşılıqlı əvəz olunmasını; 3. Məhsulların (işlərin, xidmətlərin) elm, texnika və texnologiyanın inkişafına uyğunluğunu və onların rəqabət qabiliyyətinin yüksəldilməsini; 4. Ölçmələrin dəqiqliyini və vəhdətini; 5. Bütün növ resursların qənaətini; 6. Təbii və texnogen qəzaların və habelə digər fəvqəladə vəziyyətlərin yaranması ehtimalları nəzərə alınmaqla təsərrüfat obyektlərinin təhlükəsizliyini; 7. Ölkənin müdafiə qabiliyyətini və səfərbərliyə hazırlığını; 8. İstehlakçıların məhsulların (işlərin, xidmətlərin) nomenklaturası və keyfiyyəti haqqında tam və səhih informasiyaya malik olmalarını.
Statusun səbəbi <i>Причина статуса</i> Status reason	Zaman və ya məkandan asılı olmayaraq, bütün nəqliyyat və ya logistika zəncirində olan istənilən məntəqədə yüklərin, malların və avadanlıqların statusunun izahı və ya təsdiq edilmişdir.
Stellaj <i>Стеллаж</i> Bin	Alt və dörd ədəd yan divarlara malik, təkərlərlə təchiz edilmiş və ya rolqanqlar (təkərli konveyerlər), eləcə də çəngəlli yükləyicilər tərəfindən emal edilmə üçün uyğun olan, həmçinin genişləndirilə bilən əlavə yükləmə avadanlığıdır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Stellaj, rəf <i>Стеллаж, полка</i> Rack	Əşya və materialların saxlanması üçün nəzərdə tutulmuş avadanlıqdır.
Stellajda saxlanılma yeri qeydi <i>Запись о месте хранения в стеллаже</i> Bin location record (bin location file)	Ehtiyatda olan hər bir elementin saxlandığı fiziki yeri spesifik olaraq identifikasiya edən qeyddir.
Stoxastik tələblərin hesablanması <i>Вычисление стохастических требований</i> Stochastic requirements calculation	Bəzi təsadüfi modellərə tabe olan zaman verilənlərinin ekstropolyasiyası metodu ilə müəyyən dövr üçün tələb olunan material və komponentlərin təyin edilməsidir.
Strateji ehtiyatlar <i>Стратегические запасы</i> Strategic stock	İstehsal prosesinin davam etdirilməsi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən və daxil olan mallarda uzunmüddətli ləngimələrin (müəyyən ölkədə və ya regionda baş verən iğtişaşlar, siyasi çətinliklər və s. ilə əlaqədar) kompensasiya edilməsi üçün formalaşdırılmış mal ehtiyatıdır.
Strateji planlaşdırma <i>Стратегическое планирование</i> Strategic planning	Müəssisənin hədəfləri və onlara çatmaq üçün zəruri olan strateji kursun formatının təyin edilməsi, marketinq, tədqiqat-axtarış və inkişaf, investisiya qoyuluşu, maliyyələşdirmə və digər funksional sahələr üzrə təmin edici qərarların müəyyən edilməsi prosesidir.
Stripping (boşaldılma) <i>Разборка (разгрузка)</i> Stripping (devanning)	Yükün intermodal nəqliyyat vahidindən (INV) boşaldılması prosesidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Strukturlaşdırılmış istifadə jurnalı <i>Структурированный журнал использования</i> Indented where-used	Hər bir yuxarı səviyyəli elementdən başlayaraq, ən aşağı səviyyəli elementə qədər və tələb olunan müvafiq kəmiyyətlərin, həmçinin onların hər birinin müvafiq üst elementlərinin siyahısıdır.
Strukturlaşdırılmış materiallar cədvəli <i>Структурированная ведомость материалов</i> Indented bill of material	Siyahının sol hissəsindəki ən yuxarı səviyyəli subelementləri və onun sağ tərəfində bu elementlərin bütün komponentlərini nümayiş etdirən çoxsəviyyəli materiallar cədvəlinin formasıdır.
Strukturun dəyişilməsi barədə bildiriş <i>Уведомление об изменении структуры</i> Design change note	Bax: Modification
Sifarişlərin yerləşdirilməsi <i>Размещение заказов</i> Ordering	Sifarişlərin yerləşdirilməsi fəaliyyətidir.
Super axın (çoxsəviyyəli əks axın) <i>Супер поток (многоуровневый обратный поток)</i> Super flush (multi-level back flush)	İstehsal olunan və hazır məhsul ehtiyatlarına transfer edilən tamamlanmış məhsul vahidlərinin hesablanması əsasında, tam materiallar cədvəlindən istifadə etməklə ehtiyatların mövcud səviyyəindən işlənmiş komponentlərin çıxarılması texnologiyasıdır.
Superspesifikasiya <i>Суперспецификация</i> Super bill of material	Tam məhsulu və ya məhsul ailəsini müəyyən etmək üçün strukturun ən yuxarı səviyyəsində yerləşən və müxtəlif cədvəl modullarını bir-biriləri ilə qarşılıqlı əlaqələndirən əsas cədvəl planlaşdırılması metodikasındadır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
“Süd daşınması” <i>«Развоз молока»</i> Milk run	Bir neçə təchizatçıdan qarışıq yüklərin yığılması üçün nəzərdə tutulmuş müntəzəm marşrutdur.
Sürətləndirmə <i>Ускорение</i> Expediting (progress chasing)	Planlaşdırılan və faktiki istehsal arasındakı fərqlərin hesablanması şərtlərinin müəyyən edilməsi və korrektə olunması üçün funksiyadır.
Sürətli yenidən sazlanma <i>Быстрая переналадка</i> Single minute exchange of die (SMED, quick change-over)	İstehsal avadanlığının sazlanması və yenidən sazlanması əməliyyatlarına sərf olunan vaxtı azaltmağa imkan verən nəzəri və praktik metodların məcmusudur.
Sürüşən dövrü plan <i>Скользящий периодический план</i> Moving period plan (MPP)	Hər birinin tamamlanmasından sonra yenisinin başladığı və müəyyən sayda dövrlərdən ibarət zaman fasiləsi üçün nəzərdə tutulmuş fəaliyyət planıdır.
Sürüşən orta <i>Скользящее среднее</i> Moving average	Müəyyən sayda ən son müşahidələrin nəticəsində əldə edilmiş kəmiyyətlərin riyazi ortasıdır (məsələn, sürüşən illik orta).

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Şəbəkə planlaşdırması <i>Сетевое планирование</i> Network planning	Sistemin tərkibinə daxil olan əlaqəli fəaliyyətlər şəbəkəsinin müəyyənəşdirilməsi və həlli yolu ilə onun planlaşdırılmasıdır.
Şəxsi anbar <i>Частный склад</i> Private warehouse	Saxlanılan malların sahibi tərəfindən istifadə edilən anbardır.
Ştabel bloku <i>Штатбельный блок</i> Block stack	Məmulatları əlavə yükləmə avadanlığının köməyi ilə və ya bu avadanlıqlardan istifadə etmədən döşəmə üzərində yanaşı, bir-birlərinin arxasında, iki və daha artıq sırada yerləşdirilməklə saxlanması metodudur.
Ştabelleşdirilmə qabiliyyəti <i>Способность к штабелированию</i> Stackability	Həndəsi formalarına, eləcə də onlara təzyiq edən qüvvələrin təsirini neytrallaşdırma imkanlarına əsasən, bir-birlərinin üzərində olmaqla, dayanıqlı və təhlükəsiz yerləşdirilməsini təmin etmək üçün, yüklərin və ya yük vahidlərinin spesifik xarakteristikalarıdır.
Ştabelyor <i>Штатбелёр</i> Reach truck	Yükün qaldırıcı mexanizm və ya çəngəlvari qollar vasitəsilə yerdəyişməsinə təmin edən oxlu nəqliyyat vasitəsidir.
Ştrix-kod <i>Штрих-код</i> Bar code	Skaner qurğusu vasitəsi ilə oxunan, dəyişkən qalınlıq və ara məsafələri, eləcə də sayı ilə fərqlənən paralel sütunlar dəsti şəklində olan simvollarla təmsil edilən koddur.
Ştrixli kodlaşdırma <i>Штриховое кодирование</i> Bar coding	Elektron vasitələr tərəfindən oxunması üçün müxtəlif qalınlıqda, sayda olan dəyişkən sütun və ara məsafələrinin tətbiqi yolu ilə təyin edilmiş verilənlərin kodlaşdırılması metodudur.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Tal <i>Таль</i> Hoist	Yüklərin qaldırılması, onların asılmış vəziyyətdə yerdəyişməsi və yerləşdirilməsi üçün istifadə edilən avadanlıqdır.
Tam izləmə <i>Полное прослеживание</i> Full pegging	Sistemin bütün elementlərini (müşərilər və onların əlaqə nömrələri də daxil olmaqla) avtomatik rejimdə izləmə imkanındır.
Tam konteyner yükü (TKY) <i>Полный загруженный контейнер</i> Full container load (FCL)	Yükgöndərən və ya yükalanın hesabına və cavabdehliyi altında konteynerin tam yükgötmə qabiliyyətinə uyğun yüklənən və ya boşaldılan yük miqdarı və ya həcmidir.
Tamamlanma müddəti <i>Время завершения</i> Finishing lead time	Sifariş alındıqdan sonra məhsulun istehsalı üçün tələb olunan vaxtdır.
Tamamlanmamış istehsal <i>Незавершенное производство</i> Work in process	Bax: In process stock (in process inventory)
Tamamlanmamış istehsalın ehtiyatları <i>Запасы незавершенного производства</i> In process stock	İstehsalat prosesinin müxtəlif mərhələlərində yaranan, istehsalı tamamlanmamış məhsulların ehtiyatlarıdır.
Tara <i>Тара</i> Tare	1. Məhsulların yerləşdirilməsi, onların daşınması, saxlanması və digər logistik əməliyyatlar üçün nəzərdə tutulmuş qablaşdırma elementi və ya onun bir növüdür (məsələn, konteyner, yeşik, kisə və s.). 2. İntermodal nəqliyyat vahidlərinin (İNV) və ya nəqliyyat vasitələrinin yüksüz çəkisidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
(...) tarixinədək istifadə oluna bilər <i>Использовать до (дословно: лучше до)</i> Used before date (UBD)	Məlin yararlılıq tarixinin bitməsinədək istifadə olunmasıdır. Bax: Shelf life qaytarılmasıdır.
Tarazlaşdırma <i>Выравнивание</i> Smoothing (load levelling)	Ardıcıl zaman dövrlərində yerinə yetirilən iş həcmələrinin bərabər bölüşdürülməsi üçün, müəyyən zaman fasiləsində sifarişlərin ötürülməsi və yerləşməsi cədvəlinin hazırlanması prosesidir.
Tarazlıq nöqtəsi <i>Точка равновесия</i> Equilibrium point	Bazarda hər hansı bir məhsula olan tələbat ilə onun təchizat həcmələrinin bərabər olduğu nöqtədir.
Texniki xidmət <i>Техническое обслуживание</i> Product maintenance	Həyat dövründə məhsulun təyinatı üzrə tələb olunan funksiyalara uyğun halda saxlanması və ya bunun üçün bərpa edilməsi məqsədilə həyata keçirilən bütün texniki, inzibati idarəetmə fəaliyyətinin kombinasiyasıdır. Qeyd: Texniki xidmət kompleks logistik dəstəyin tərkib hissəsidir.
Texniki variantlar <i>Технические варианты</i> Technical variants	Müşəri üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən və aralarında texniki fərqlər ola bilən standart məhsullardır.
Texnoloji planlaşdırma <i>Технологическое планирование</i> Process planning	Hər hansı hissənin və ya yığma məmulatın istehsalı üçün tələb olunan əməliyyatları, onların ardıcılığını və istehsal metodunu təyin edən fəaliyyətdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Texnolojilik (texnoloji tələblərə uyğun layihələndirmə) <i>Технологичность (проектирование с учетом технологических требований)</i> Manufacturability (design for manufacture, DFM)	Məmulatın verilmiş vasitələrdən istifadə etməklə daha asan istehsalını təmin edən layihəsinin hazırlanması texnologiyasıdır.
Telfer sistemi <i>Тельферная система</i> Telfer system	Qaldırıcı qurğu ilə təchiz olunmuş hərəkətli mexanizmə malik, təkreli asma yolları olan material emalı avadanlıqları sistemidir.
Terminal <i>Терминал</i> Terminal	1. Sərnəşin, yük, baqaj və poçt daşımaları zamanı müxtəlif nəqliyyat vasitələrinin qarşılıqlı əlaqəsini təmin edən və nəqliyyat şəbəkəsinin aralıq və ya təyinat məntəqələrində yerləşən qurğular kompleksidir. 2. İntermodal nəqliyyat vahidlərinin (İNV) yüklənilib boşaldılması və saxlanması üçün təchiz olunmuş yerdir.
Təchizat <i>Поставка</i> Supply	Müəyyən edilmiş zaman fasiləsində təchizatçı tərəfindən sifarişçiyə çatdırılmış və kəmiyyət, eləcə də maliyyə göstəriciləri ilə ifadə olunmuş malların miqdarıdır.
Təchizat anbarı <i>Склад материальных ценностей</i> Supply warehouse	Xammalın saxlanması üçün nəzərdə tutulmuş anbardır. Müxtəlif təchizatçılardan daxil olan mallar bu anbarda qarışıq şəkildə saxlanılır və müvafiq təchizat sifarişləri formalaşdırılır.
Təchizat qrafikinin tərtibi <i>Составление графика поставок</i> Supply scheduling (shipment scheduling)	Malların mövcudluğunu nəzərə alaraq və bəzi hallarda hesab fakturalarının rəsmiləşdirilməsini əsas götürərək, ekspedisiya şərtlərinə uyğun sifarişlər və təchizat planı üzrə çatdırılmanın tərtibi və həyata keçirilməsi prosesidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Təchizat norması <i>Норма снабжение</i> Norm supply quantity	Eyni məhsul növünün vahid zamanda müəyyən sayda təyinat məntəqələrinə göndərilən və öncədən təyin edilən ümumi miqdarıdır.
Təchizat zənciri <i>Цепь поставок</i> Supply chain	Konversiya, hərəkət və yerləşdirilməni əhatə edən və bununla da üstünlük yaradan hadisələrin ardıcılığıdır.
Təchizat zənciri menecment-i (TZM) <i>Управление цепями поставок (УЦП)</i> Supply chain management (SCM)	1. Bazarda mövcud və ya gözlənilən tələbatı ən optimal şəkildə ödəmək məqsədilə layihələndirmədən başlayaraq, istehsal və bölüşdürməni əhatə etməklə son müştəriyə çatdırılana qədər məhsul axınlarının təşkili, planlaşdırılması, idarə edilməsi və icrası prosesidir. 2. Material resurslarla təchizat, materialların transformasiyası (istehsalı), hazır məhsul və xidmətlərin istehlakçılara çatdırılması, qəbul edilmiş ümumi məqsəd və strategiyalara uyğun olaraq onların idarə edilməsini nəzərdə tutan təchizat sisteminin daxili və xarici komponentlərinin layihələndirilməsi, işlənməsi və optimallaşdırılması prosesidir. TZM bir-biriləri ilə sıx qarşılıqlı əlaqədə olan üç elementin əlaqəsini təmin edir: təchizat zəncirinin şəbəkə strukturu; təchizat zəncirində baş verən biznes proseslər; menecmentin komponentləri.
Təchizat zəncirində əməliyyatların referent modeli <i>Референтная модель операций в цепях поставок</i> Supply chain operations reference model (SCOR model)	Təchizat zəncirində logistik proseslərin təhlili üçün nəzərdə tutulmuş modeldir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Təchizatçı reytingi <i>Рейтинг поставщика</i> Supplier rating (vendor rating)	Keyfiyyətə, razılaşdırılmış tarixdə çatdırılmaya, qiymətə və digər amillərə münasibətdə təchizatçıların fəaliyyətinin sistematik qiymətləndirilməsi prosesidir.
Təchizatçıda ləngimə müddəti <i>Время задержки у поставщика</i> Supplier lead time	Təchizatçı tərəfindən sifarişin təsdiqi (sifarişin təsdiqi tarixi) və yüklərin faktiki olaraq göndəriləndiyi anlar (faktiki yoladüşmə tarixi və ya hesab-faktura tarixi) arasındakı zaman fasiləsidir.
Təchizatın mərkəzləşdirilməsi <i>Централизация снабжения</i> Single sourcing	Müəyyən məhsul qrupları üçün bir təchizatçının seçilməsi və onunla əməkdaşlıq prosesidir.
Tədarük sifarişi <i>Заказ на закупку</i> Sales order	Müştəri tərəfindən müəyyən tarixdə ünvanına çatdırılması üçün sorğu olunan bütün növ və ixtiyari miqdarda olan mallar, eləcə də göstərilən xidmətlərdir. Bax: Customer order
Tədarük sifarişlərinin emalı (TSE) <i>Обработка заказа на закупку (O33)</i> Sales order processing (SOP)	Sifarişlərin qəbulu, qaimələrin rəsmiləşdirilməsi, sifarişdə qeyd olunan məhsulların və xidmətlərin çatdırılması üçün zəruri olan ekspedisiya təlimatlarının hazırlanmasını əhatə edən bütün əməliyyatların məcmusudur.
Təhlükəli materiallar <i>Опасные материалы</i> Hazardous materials (hazmat)	İnsan sağlamlığı, həyatı və əmlakı üçün təhlükəli olması ilə əlaqədar risk doğurması səbəbindən daşınmasında xüsusi davranış tələb edən materiallardır.
Təhlükəli yüklər <i>Опасные грузы</i> Dangerous Goods	Sağlamlığa, ətraf mühitin təhlükəsizliyinə mənfi təsir göstərə biləcək, daşınması və saxlanılması zamanı qablaşdırılmasına (markirovkasına və s.) xüsusi diqqət yetirilməsi tələb edilən yüklərdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Təhlükəli yüklər bəyannaməsi <i>Декларация опасных грузов</i> Dangerous goods declaration	1. Təhlükəli yüklərin daşınması üzrə milli və beynəlxalq qaydalara uyğun olaraq təhlükəli yüklərin daşınmasını rəsmiləşdirən daşıma sənədidir. Təhlükəli yüklər bəyannaməsinə aşağıdakı məlumatlar daxil edilir: daşınan yükün adı, onun sinfi, BMT nömrəsi, əlavə təhlükəlilik növü, qablaşdırmanın növü və qrupu. 2. FIATA tərəfindən 1977-ci ildə işlənib hazırlanmış və nəqliyyat ekspedisiya müqaviləsinin və ya təhlükəli yüklərin daşınması müqaviləsinin rəsmiləşdirilməsində istifadə edilən daşıma sənədidir.
Təhvil vermə <i>Выдача</i> Disbursement	1. Məhsulun saxlanma zonasından onun qablaşdırılmasının və çeşidlənməsinin, yaxud göndərilməyə hazırlanması ilə əlaqədar olan, digər əməliyyatların yerinə yetirildiyi başqa zonaya yerdəyişməsinə şərtləndirən, yüklərin anbarda işlənilməsinin texnoloji əməliyyatıdır. 2. Daşıyıcı tərəfindən çatdırılmış yükün təyinət yerinə, yükalana və ya onun tərəfindən səlahiyyətləndirilmiş şəxsə təhvil verilməsidir (daşınma prosesinin son mərhələsidir). Yüklərin təhvil verilməsi, daşıyıcı tərəfindən daşıma və digər aidiyyəti ödənişlərin aparılmasından sonra yerinə yetirilir.
Təxsisetmə <i>Резервация</i> Reservation	Bax: Allocation
Tək-tək sortlaşdırma <i>Поштучная сортировка</i> Marshalling into singles	Axında sıx ardıcılıqla hərəkət edən mallar və ya yük vahidləri arasında mövcud intervalın tənzimlənməsi üçün yerinə yetirilən əməliyyatdır.
Təkrar emal <i>Переработка</i> Recycling	Utilizasiya üçün nəzərdə tutulmuş materialların toplanması, emalı və yeni məhsulun istehsalında təkrar istifadə edilməsi prosesidir.

Təkrar sifariş dövrlü sistem (S-T sifariş sistemi) <i>Система с периодом повторного заказа (система заказа S-T)</i> Re-order period ordering system (S-T ordering system)	Dəyişən sifariş miqdarı və sabit sifariş intervallarına malik olan sistemdir. Qeyd: Hər bir sabit sifariş intervalının - ("T") sonunda ehtiyatların "S" səviyyəsinə qədər bərpası üçün lazım olan miqdarda sifariş edilir.
Təkrar sifariş həcmi (TSH) <i>Размер повторного заказа</i> Re-order quantity (ROQ)	Sabit sifariş sistemində, anbarda mövcud olan ehtiyatların səviyyəsinin sifariş nöqtəsindən aşağı endiyi halda, sifariş edilməli sabit mal miqdarıdır.
Təkrar sifariş səviyyəsi <i>Уровень повторного заказа</i> Re-order level	Bax: Order point, re-order point
Təkrar sifariş səviyyəli sistem (B-Q sifariş sistemi) <i>Система с уровнем повторного заказа (система заказа B-Q)</i> Re-order level ordering system (B-Q ordering system)	Sabit təkrar sifariş səviyyəsinə - ("B"), sabit sifariş miqdarına - ("Q") və müxtəlif sifariş intervallarına malik olan sistemdir. Qeyd: Anbarda olan ehtiyat "B" səviyyəsindən aşağı düşdüüyü anda, "Q" miqdarı sifariş edilir.
Təqvim əsaslanan sifariş metodu <i>Метод календарной точки заказа</i> Time phased order point (TPOP)	Materiallara tələbin planlaşdırılmasında (MRP) müstəqil tələblərin elementləri üçün istifadə edilən və məhsula olan ümumi tələblərin, proqnozlaşdırılmaya əsaslanan təqvim üzrə formalaşdırıldığı metoddur.

Tələb <i>Спрос</i> Demand	Bazarda mövcud olan tələbatı yəni, əhalinin arzuladığı və ala bildiyi malların həcmi, o cümlədən çeşidini pul formasında ifadə edən sosial-iqtisadi kateqoriyadır. Əhalinin tələbatı bir sıra növlərə bölünür: makrotələb (böyük əmtəə qruplarına), mikrotələb (ayrı-ayrı mal növlərinə); ödənilən (realizasiya edilən) və ödənilməyən (tələbatın olduğu malların satışda olmadığı və ya onların əvəzinə eyni növ, lakin daha aşağı keyfiyyətə malik olan malların əldə edildiyi haldır), təxirə salınmış (bahalı malların sonradan alınması məqsədilə pulun yığılması); formalaşan (yeni mallara yönəlmiş).
Tələb olunan güc <i>Требуемая мощность</i> Required capacity	Məhsulun müəyyən miqdarının istehsalı üçün tələb olunan resurs vahidlərinin həcmidir.
Tələbat filtri <i>Фильтр спроса, потребности</i> Demand filter	Proqnozlaşdırma modellərində fərdi satışlar üzrə verilənlərin monitorinqi məqsədilə təyin edilmiş standartdır.
Tələbat mənbəyi <i>Источник потребности</i> Pegged requirement	Materiallar cədvəlində nisbətən aşağı səviyyədə yerləşən element üçün tələblərin mənbəyi hesab edilən daha yuxarı səviyyənin elementidir.
Tələbatın hesablanması <i>Расчет потребности</i> Requirements calculation	Sifariş olunan məhsulun materiallar cədvəlində əsasən, mövcud tələbi təmin etmək üçün zəruri olan hesablamalardır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Tələbatın idarə edilməsi <i>Управление спросом</i> Demand management	Hər məhsul qrupu üzrə müstəqil tələbatın tanınması və idarə olunması, onların mövcud buraxılış qabiliyyətinə uyğunlaşdırılması, sifarişlərin qəbulunun təmin edilməsi və yerinə yetirilməsinin monitorinqi üçün funksiyadır. Aşağıdakı fəaliyyətləri əhatə edir: • Proqnozlaşdırma; • Sifarişin daxil edilməsi; • Sifarişin təsdiqi; • Aralıq anbarlaşdırmaya tələblər; • Zavodlararası tələblər; • Xidməti hissələrə dair tələblər.
Tələbatın ödənilməsi əmsali <i>Кoeffициент</i> <i>удовлетворения спроса</i> Fill rate	Normativ müddət ərzində logistik sistemə daxil olan sifarişlərin icrası səviyyəsini xarakterizə edən göstəricidir. Məsələn, ehtiyat hissələrin təchizatı sistemində işlək məhsullar üçün 0,95-ə bərabər olan tələbatın ödənilməsi əmsali onu göstərir ki, daxil olmuş 100 sifarişdən 95-i 24 saat ərzində yerinə yetirilir.
Tələbin (təklifin) elastikliyi <i>Эластичность спроса</i> <i>(предложения)</i> Elasticity of demand (supply)	Tələb (təklif) olunan həcmdəki faiz dəyişikliyinə, qiymətdəki faiz dəyişikliyinə olan nisbətidir.
Tələbin qeyri-müəyyənliyi <i>Неопределенность спроса</i> Demand uncertainty	Standart tələbin qeyri-müəyyənliyi və ya dəyişkənliyini, proqnozlaşdırılan xətalərin kənarçıxmalarının və ya variasiyalarının mütləq qiymətini ifadə edir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Tələbin planlaşdırılma həddi (TPH) <i>Лимит планирования</i> <i>спроса (ЛПС)</i> Demand time fence (DTF)	Mövcud bazarda müəyyən məhsul növünə olan tələbatdakı dəyişikliyi göstərən zaman limiti-dir. TPH qeyd edilən məhsulun tamamlanma tarixindən bir ay əvvəl müəyyən edilə bilər. Bu tarixdən sonra həmin məhsul növü üçün istehsal proqramı dondurulur və hər hansı bir dəyişikliyə icazə verilmir.
Tələbnamə-sifariş <i>Заявка-заказ</i> Call-off- order	Uzunmüddətli satınalma müqaviləsinə əsasən təchizatçıya müəyyən tarixdə və ya dövr ərzində təyin edilmiş miqdarda malların çatdırılmasına dair verilmiş təlimatdır.
Tərtibat <i>Компоновка</i> Layout	1. Konkret müəssisə daxilində çevik istehsal və anbar modulları, robotlaşdırılmış texnologiya komplekslərinin və s.-nin bir-birinə uyğunlaşdırılmasıdır. 2. Resursların, fəaliyyət mərkəzlərinin və keçidlərin fiziki yerləşməsidir. 3. Sənəd üzərində sütunların, verilənlərin və s.-nin yerləşməsidir.
Təsadüfi hücrə seçimi <i>Выбор случайной ячейки</i> Random location storage	Yüklərin anbara çatdırılmasından sonra, onların ixtiyari boş yerlərdə yerləşdirilməsi və saxlanması metodudur. Bax: "Fixed location storage" və "stock location system".
Təsdiq edilmiş tələb <i>Утвержденный спрос</i> Approved demand	Öncədən hazırlanmış malların təcili çatdırılması üçün sifariş sisteminə daxil olan sorğuya uyğun olaraq tələbin yaranması, təsdiq edilməsi və yerinə yetirilməsidir.
Təsdiq olunmuş marşrutların siyahısı <i>Перечень утвержденных маршрутов</i> Routing list	Bax: Route card

Təslimetmə orderi

*Ордер на выдачу,
распоряжение о выдаче*
Delivery order

1. Rəsmi konosament qismində çıxış edən və gəmi ilə gətirilmiş yükün bir hissəsinin (və ya hamısının) müəyyən şəxsə ötürülməsi (təslimatı) barədə göstərişi ehtiva edən sənəddir. Təslimetmə orderi adətən o hallarda verilir ki, vahid konosament üzrə bir yükalanın ünvanına gətirilmiş yükün ayrı-ayrı hissələrlə müxtəlif alıcılara çatdırılması tələb olunsun.

2. Anbarda saxlanılan yükün bir hissəsinin müəyyən şəxsə təslim edilməsi barədə yük sahibinin anbar inzibatçısına göstərişini ehtiva edən sənəddir. Yükalanda yükün anbardan təslim alınması hüququ yalnız təslimetmə orderinin anbarın administrasiyası tərəfindən qəbul edilməsindən sonra yaranır.

Tətbiq sahəsi

Область применения
Areas (field) of application

Satınalma, istehsal, bölüşdürmə, məhsulların saxlanması və əks bölüşdürmə kimi sahə alt sistemlərində logistika konsepsiyasının tətbiqi və onların müvafiq kodlarla təsvir edilməsidir.

Təyinat dəhlizi

Аллея назначения
End aisle

Hər bir müştəri üçün, ünvanları göstərilməklə, onlara lazım olan malların saxlanıldığı təyinat dəhlizləridir.

Təyinat ölkəsi

Страна назначения
Country of destination

Yüklərin çatdırılması üçün daşındığı və ya səmşinlərin səyahət etdiyi son ölkədir (reyzin son məntəqəsidir).

Ticarət məlumatlarının mübadiləsi (TMM)

Обмен торговыми данными (ОТД)
Trade data interchange (TDI)

Müəssisələr arasında ticarət əməliyyatları ilə əlaqədar kompüter tərəfindən oxuna bilən formada informasiya mübadiləsi üçün nəzərdə tutulmuş beynəlxalq standart kommunikasiya metodudur.

Ticarət məntəqəsi

Торговая точка
Outlet

Malların satılması üçün təqdim edildiyi yerdir.

Ticarət tranzaksiyası

Торговая транзакция
Trade transaction

Müəyyən edilmiş şərtlərə uyğun olaraq, hər hansı miqdarda yüklərin və ya xidmətlərin təchizatı üçün iki və daha artıq tərəf arasında əldə edilmiş razılaşmadır.

Ticarət vahidi

Единица торговли
Traded Unit (TU)

Malın sifariş edildiyi, dəyərinin ödənilməsi və çatdırıldığı, riteylər və istehsalçı arasında razılaşdırılmış qablaşdırılma növüdür. Məsələn, mineral su pərakəndə satışda butulkalarda (istehlakçı vahidi) satıldığı halda, riteylər üçün karton qutularda sifariş edilir, ödənilir və çatdırılır.

Ticarət və nəqliyyat məntəqələri üçün BMT kodu (UN/LOCODE)

Коды ООН для торговли и транспортных пунктов
(UN/LOCODE)
UN/LOCODE

Dəniz və hava limanlarının, daxili baxış məntəqələrinin, yük terminallarının adlarını və yerlərini göstərən coğrafi obyektlərin Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (BMT) tərəfindən işlənilmiş beynəlxalq kodlaşdırma təsnifatı sistemidir.

Topdansatıcı

Оптовик
Wholesaler

Sonradan digər hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən pərakəndə satışa çıxarılan məhsulların satışını yerinə yetirən, istehsalçı və pərakəndə satıcılar arasında olan vasitəçidir.

Toplam (ümumi) icra müddəti

Суммарное время задержки (выполнения)
Combined lead time

Bax: Cumulative lead time

Trafik

Трафик
Traffic

1. Nəqliyyat vasitələrinin yerdəyişməsidir.
2. Müəyyən marşrut üzrə daşınan səmşinlərin sayı, yüklərin, nəqliyyat vasitələrinin və s.-in miqdarıdır.

Transfer <i>Трансфер</i> Transfer	Malların və ya yük vahidlərinin bir saxlama yerindən digərinə yerdəyişməsi prosesidir.
Transfer anbarı <i>Трансферный склад</i> Transfer store	İstifadə üçün hazır olana və tələbat yaranana qədər, hazırlanmış hissələrin transfer olunması məqsədilə toplandığı anbardır.
Transformasiya prosesi <i>Процесс трансформации</i> Transformation process	Sistemin girişinə daxil olan elementin formasını, xarakterini, xarici görkəmini və ya strukturunu dəyişdirən, razılaşdırılmış fəaliyyətlər ardıcılığıdır.
Transshipment <i>Трансшипмент</i> Transshipment	1. Bir nəqliyyat əməliyyatı ərzində yüklərin bir nəqliyyat vasitəsindən digərinə transfer edilməsi ilə bağlı fəaliyyətdir. 2. Gömrük idarəsinin ərazisində yükün nəzarət altında idxal nəqliyyat vasitələrindən ixrac nəqliyyat vasitələrinə transfer edilməsi ilə bağlı gömrük prosedurudur.
Tranzit <i>Транзит</i> Transit	1. Hər hansı ərazi və ya sahə üzərindən keçib getmə və ya çıxarılma halıdır. 2. Yüklərin gömrük nəzarəti altında bir gömrük idarəsindən digərinə daşınmasını nəzərdə tutan gömrük prosedurudur.
Tranzitdə <i>В транзите</i> In transit	1. Müxtəlif məntəqələr arasında daşınan malların statusudur. 2. Çıxış gömrük yoxlaması ilə giriş gömrük yoxlaması arasında olan mal və şəxslərin statusudur.
Tranzit mal <i>Транзитный товар</i> Goods in transit (sailing stock)	İlkin yükləmə məntəqəsindən yola düşən və yekun boşaldılma məntəqəsinə hələ gəlib çatmayan mallardır.

Tranzit vaxtı <i>Транзитное время</i> Transit lead time	Yüklərin ilkin yerindən yola düşmə və onları qəbul edən təşkilata fiziki çatdırılması vaxtları arasındakı zaman fasiləsidir.
Tranzit yük <i>Груз в пути</i> In-transit stock	Bax: Stock in transit
Tullantı <i>Отход</i> Waste	1. Xüsusi menecment nəzarəti tələb edən istehsal prosesinin ikinci dərəcəli məhsuludur. 2. Məhsul və xidmətlərin dəyərini artırmadan, qiymətini yüksəldən hər hansı bir elementdir.
Tullantıların faiz əmsali <i>Коэффициент отходов в процентах</i> Scrap factor	Müəyyən məhsulun istehsalı zamanı gözlənilən itkinin hesablanması üçün, ümumi komponentlərə dair tələblərin yüksəldilməsi məqsədilə istifadə edilən və onun strukturunda olan faiz əmsalıdır.
Tullantıların kənarlaşdırılması <i>Удаление отходов</i> Waste disposal	Tullantıların işlənilərək utilizasiya, təkrar istifadə və ya bərpə yerinə ötürülməsidir.
Tullantılar logistikası <i>Логистика отходов</i> Waste logistics	Toplanma, çeşidlənmə, demontaj, bərpə və utilizasiyanı əhatə edən, tullantıların idarə edilməsi ilə əlaqədar logistik fəaliyyətdir.
Tutqac <i>Рычаг захвата</i> Grapppler arms	Adətən qaldırıcı adlandırılan, dəyişkən kuzovların qaldırılması üçün istifadə edilən mobil və ya portal kranın asqılı qollarıdır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Uçot ehtiyatı <i>Учетный запас</i> Book inventory	Faktiki sayı fərqli olan anbar vahidlərinin və ya anbar uçotu sənədlərindən əldə edilmiş göstəricilərin ifadə edilməsi üçün istifadə edilən mühasibat terminidir.
Uçot müddəti <i>Учетный период</i> Time bucket	Təchizatın planlaşdırılması və onun təqvim planının qurulması, eləcə də tələbin akkumulyasiyası üçün istifadə edilən zaman fasiləsidir. Qeyd: Zaman intervalı adətən 1 gündən artıq olur.
Uçotun, hesabatçılığın və təsərrüfatdaxili nəzarətin statusu <i>Состояния учета, отчетности и внутрихозяйственного контроля</i> Production reporting and status control	Mövcud və sifarişlər üzrə qalıqlar üzərində müvafiq korreksiya fəaliyyətini yerinə yetirməklə istehsal planına düzəlişlər edilməsidir. Qeyd: Uçotun, hesabatçılığın və təsərrüfatdaxili nəzarətin statusuna bir qayda olaraq istehsal sifarişləri, buraxılış, qəbul, fəaliyyət, tullantılar, yenidən emal, sifarişlərin dayandırılması, xərclər barədə məlumatlar daxildir.
Unikal komponent <i>Уникальный компонент</i> Unique item	Nəzərdən keçirilən ümumi məhsullar toplusundakı yalnız bir məhsulda təsadüf edilən komponent və ya alt elementdir.
Universal mağaza <i>Универсальный магазин</i> General stores	Bax: Suppliers
Util fraksiya <i>Утильная фракция</i> Recyclables	Yararlı fiziki və kimyəvi xassələrə malik olduqları üçün, öz əsas təyinatına uyğun istifadəsini başa vurduqdan sonra, yeni məhsulların istehsalında istifadə olunan materiallardır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Uyğunluq sertifikatı <i>Сертификат соответствия</i> Certificate of conformance	Təchizatçı tərəfindən imzalanılan, adətən standart formada olan və təchizatı aparılan malları müşayiət edən, onların müştəri tərəfindən müəyyən edilmiş tələblərə uyğun olduğunu təsdiq edən sənəddir.
Uzunmüddətli istehlak malları <i>Товары длительного пользования</i> Durable goods	İl ərzində tam olaraq köhnəlməyən, aşınmayan və nisbətən uzun müddət ərzində istifadə edilə bilən mallardır. Məsələn, televizorlar, məişət cihazları, kompüterlər, mebel və s.
Uzunmüddətli müqavilə <i>Долгосрочный контракт</i> Blancet order (bulk order)	Mövcud tələbləri qarşılamaqla, qısamüddətli buraxılışların yerinə yetirilməsi məqsədilə, satışları həyata keçirən müəssisəyə verilən uzunmüddətli öhdəlikdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Üçüncü tərəf logistikası (3PL) <i>Логистика третьей стороны (3PL)</i> Third party logistics (3PL)	Təchizatçı, istehsalçı və bölüşdürücü tərəfindən distribusiyaya ilə bağlı bütün fəaliyyətlərin bu sahədə ixtisaslaşmış müəssisəyə verilməsidir.
Ümumi gözləmə vaxtı <i>Суммарное время выполнения</i> Cumulative lead time	Əməliyyatların yerinə yetirilməsi, həmçinin tələb olunan materialların əldə edilməsi üçün zəruri zamanın nəzərə alınması ilə hesablanmış, verilmiş sifarişin, prosedurun və s. həyata keçirilməsi üçün lazım olan gözlənilən maksimal və ya planlaşdırılmış müddətdir.
Ümumi hissə <i>Общая часть</i> Common item	Müəyyən diapazonda baxılan məhsulların bütün çeşidlərində mövcud olan komponent və ya yığma elementidir.
Ümumi hissələr üçün materiallar cədvəli <i>Ведомость материалов для общих частей</i> Common parts bill of material	Məhsullar ailəsi (sınıfı) üçün ortaq olan bütün ümumi komponentləri vahid material cədvəlində qruplaşdırmağa imkan verən, material cədvəlinin planlaşdırılması formasıdır.
Ümumi istifadə anbarı <i>Склад общего пользования</i> Public warehouse	Təklif edilən xidmətlərdən istifadə etmək arzusu olan bütün müəssisələr və şəxslər üçün ölçətan anbardır.
Ümumi planlaşdırma, proqnozlaşdırma, bərpa (ÜPPP) <i>Общее планирование, прогнозирование, пополнение (ОППП)</i> Collaborative planning, forecasting, replenishment (CPFR)	Tələb və təklif arasındakı fərqi minimumlaşdırılması məqsədilə təchizat zəncirinin iştirakçılarının koordinasiyasına və daha effektiv təşkil edilmiş təchizat zəncirinin idarə edilməsi nəticəsində əldə edilən mənfəətin onlar arasında bölüşdürülməsinə imkan yaradan biznes prosesidir.
Ümumi sahə <i>Общая зона</i> Common area	Yüklərin anbara qəbul edildiyi müəyyən sahə və hündürlüyə malik anbar ərazisidir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Ümumi tələblər <i>Общие требования</i> Gross requirements	1. İstehsal prosesində materiallara olan tələbatı qarşılamaq üçün, layihələndirmə və digər mərhələlərdəki ümumi tələblərdir. 2. Mövcud ehtiyatların və qrafik üzrə sifarişlərin bölüşdürülməsindən əvvəl, müəyyən bir məhsula olan müstəqil və asılı tələblərin məcmusudur.
Ümumi vaxt ehtiyatı <i>Общий запас времени</i> Total float	Hər hansı bir fəaliyyətin ən son və ən erkən mümkün başlama vaxtları arasındakı fərqdən irəli gələn zaman ehtiyatıdır.
Ümumi yerinə yetirilmə vaxtı <i>Общее время выполнения</i> Total lead time	Bax: Cumulative lead time
Ümumi (qarışıq, yığma) yük <i>Генеральный (смешанный, сборный) груз</i> General cargo	Qablaşdırılmamış və ya karton, yeşik, kisə və s. vasitəsilə qablaşdırılmış, adətən paletləşdirilmiş, lakin konteynerlərdə daşınmayan yüklərdir.
Ünvanın dəyişdirilməsi <i>Переадресовка</i> Diversion	1. Daşımaya qəbul edilmiş və ya daşıma prosesində olan yükün təyinat yerinin dəyişdirilməsidir. Bir qayda olaraq, ünvanın dəyişdirilməsi yükəgöndərənin və ya yükalanın istəyi əsasında daşıyıcı tərəfindən yalnız bir dəfə və birbaşa istiqamət üzrə yerinə yetirilə bilər. 2. Müəyyən daşıyıcılar tərəfindən göstərilən xidmət növüdür. Əgər alıcı ünvanı dəyişdirmişdirsə, onda daşıyıcı müstəqil olaraq bunu rəsmiləşdirir və yükü yeni ünvana göndərir.
Üzən ehtiyat <i>Плавающий запас</i> Sailing stock	Bax: Goods-in-transit, stock-in-transit

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Vahid iş dövrü <i>Единый рабочий цикл</i> Single working cycle	Materialların işlənilməsi prosesində, avadanlığın sonunda öz başlanğıc vəziyyətinə qayıtdığı və eyni ardıcılıqla yenidən icra etməyə hazır olduğu əməliyyatların (yükləmə, daşıma, boşaltma və boş qayıtma) müəyyən edilmiş iş dövrüdür.
Vaxt ehtiyatı <i>Резервное время</i> Safety time	Proqnozlaşdırma xətalari, gözlənilməyən tələbat, gecikdirilmiş çatdırılma və s. kimi hallarda zaman ehtiyatının təmin edilməsi üçün, daha erkən tamamlanma tarixinin təyin olunmasına əsaslanan vaxt normasıdır.
Vaxt ehtiyatı <i>Задел времени</i> Slack time	Hadisənin direktiv sənədlərdə nəzərdə tutulmuş və erkən baş vermə (məsələn, işlərin icraçıya məlum olan tamamlanma, yüklərin istehsal müəssisələrinə çatdırılma müddətləri və s.) müddətləri arasındakı fərqi.
Vaxtı ötmüş sifariş <i>Просроченный заказ</i> Overdue order (past due order, late order)	Yerinə yetirilmə vaxtı ötmüş, lakin yerinə yetirilməmiş sifarişdir.
Vaxtı ötmüş sifariş <i>Просроченный заказ</i> Past due order	Bax: Overdue order
Vaxtında yerinə yetirilməmiş sifariş <i>Не выполненный в срок заказ</i> Overdue order	Müştəri (sifarişçi) ilə razılaşdırılmış müddətdə yerinə yetirilməmiş sifarişdir.
Vanınq <i>Ванинг</i> Vanning	Bax: Stafing

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Variant <i>Вариант</i> Variant	Məhsulun alternativ konfigurasiyasıdır.
Vasitələr <i>Приспособления</i> Facilities	1. Mexanizm və avadanlıqlardır. 2. Məhsulun hazırlanması və ya xidmətlərin göstərilməsi üçün zəruri olan təchizat, materiallar, alətlər, avadanlıqlar və digər resurslardır.
Vendor <i>Вендор</i> Vendor	1. Pərakəndə satış şəbəkəsinə müxtəlif növ malların, materialların və s.-nin satışını həyata keçirən fiziki və ya hüquqi şəxsdir; 2. Məhsul və ya əmtəə növlərinin istehsalçısı və ya bölüşdürücüsüdür. 3. Pərakəndə ticarətdə tətbiq olunan və içərisinə metal pul atılmaqla və ya digər yolla işə salınan, müstəqil fəaliyyət göstərən ticarət avtomatıdır. Bu zaman alıcıya hər hansı ədədi mal vahidi verilir.
Vendor əməkdaşlığı <i>Вендерное сотрудничество</i> Vendor partnership	Təchizatçı və sifarişçi arasında məhsulun dizaynı, keyfiyyəti və təchizatın idarə olunması kimi məsələlərin qarşılıqlı maraqlara uyğun olaraq razılaşdırıldığı və adətən müqavilə əsasında olan əməkdaşlıqdır.
Vendor qrafiki <i>График вендора</i> Vendor schedule	Bax: Delivery schedule
Vendor reytingi <i>Рейтинг вендора</i> Vendor rating	Bax: Supplier rating

Vergi və rüsum ödənilmədən idxalat emalı*Ввозная обработка без уплаты налога*

Inward processing relief (IPR)

Yekun məhsulun sonradan ixrac edilməsi şərtilə, onun yığılması üçün tələb olunan element və ya komponentlərin idxalının gömrük rüsumu və vergilərdən azad edilməsidir.

Verilənlər elementi*Элемент данных*

Data element

Müəyyən kontekstdə bölünməz hesab olunan verilənlər vahididir (ISO 2382/4).

Verilənlərin avtomatik identifikasiyası və yığılması*Автоматическая идентификация и сбор данных*

Automatic identification and data capture (AIDC)

Yalnız kompüter sistemi və ya proqramlaşdırıla bilən kontroller kimi mikroprosessorla idarə olunan qurğunun daxilində verilənlərin identifikasiyası və yığılmasıdır.

Verilmə dövrü*Цикл выдачи*

Issue cycle

Material üçün tapşırığın verilməsi, ehtiyatların saxlanılma yerindən götürülməsi və təyinat məntəqəsinə çatdırılması üçün tələb olunan zaman fasiləsidir.

Wilson formulu*Формула Уилсона*

Wilson batch size formula (Camp batch size formula)

Bax: Batch size formula

Virtual materiallar cədvəli*Виртуальная ведомость материалов*

Phantom bill of materials

Ən yaxın və ya müvəqqəti alt yığma elementlər (məmulatlar) üçün istifadə edilən materiallar cədvəlidir.

Virtual məmulat*Виртуальное изделие*

Phantom item

1. Ehtiyat məntəqələrində saxlanılmadan hazırlanmış və yığma məhsulun istehsalında dərhal istehlak edilmiş məmulatdır.
2. İntinventarlaşdırma zamanı natamam istehsalın uçot vahididir və miqdarı natural formada yenidən sayılma və ya çəkilmə yolu ilə təyin edilə bilər.

Vizual nəzarət sistemi*Система визуального контроля*

Visual review system

Mövcud ehtiyatların həcminin müşahidəsi əsasında onların yenidən sifariş edilməsi üzrə qərarların qəbul edildiyi idarəetmə sistemidir.

Qeyd:

Adətən, mismar, boltlar və s. kimi az dəyərli əşyalar üçün istifadə olunur.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Yan lövhə <i>Боковое полотно</i> Curtain sides	Qoşqu və ya yarımqoşqunu möhkəm, elastik və sukeçirməz yan elementlərlə təmin edən, həmçinin yan tərəfdən giriş üçün çıxarılan və ya açıla bilən plastik lövhələrdir.
Yararlılıq müddəti <i>Срок годности</i> Shelf life	Mahiyəti etibarilə korlanmaya məruz qala bilən məhsullar üçün istifadədən öncə müəyyən edilən, təyin olunmuş şərtlər daxilində istifadəyə yararlı şəkildə qaldığı zaman fasiləsidir.
Yararlılıq müddətinin bitmə tarixi <i>Дата окончания срока годности</i> Expiration date	Məhsulun yararlılıq müddətinin bitməsinə göstərən tarixdir.
Yarımfabrikatların istehsal ardıcılığı <i>Последовательность производства полуфабрикатов</i> Semi-finished product sequencing	İstehsalda müəyyən əməliyyatların yerinə yetirilmə ardıcılığını təyin edən tamamlayıcı əməliyyatları gözləmə prosesində olan natamam məhsuldu.
Yarımqoşqu <i>Полуприцеп</i> Semi-trailer	Bir hissəsinin motorlu nəqliyyat vasitəsinə (MNV) birləşdirilib, dayaq qismində üstündə qaldığı və özünün, eləcə də daşdığı yükün çəkisinin MNV üzərinə düşdüyü nəqliyyat vasitəsidir.
Yarımunikal element <i>Полу-уникальный элемент</i> Semi-unique item	Nəzərdən keçirilən məhsulların hamısında olmayan, lakin bir neçəsində təsadüf edilən komponentdir.
Yekun yığılma <i>Окончательная сборка</i> Final assembly (top assembly)	1. Hər hansı hissənin əlavə edilməsinə zərurət olmayan yığılmadır və ya müəyyən məhsul üçün son yığılma prosesidir. 2. Yüksək səviyyədə yığılmış şəkildə sifarişçiyə göndərilən məhsuldu.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Yekun yığılma qrafiki <i>График окончательной сборки</i> Final assembly schedule (FAS)	Anbar üçün istehsal yolu ilə hazır məhsul ehtiyatlarının bərpası və ya sifariş əsasında istehsal edilən məhsulların tamamlanması üçün yekun yığılma qrafikidir.
Yekun yığılmanın materiallar cədvəli <i>Ведомость материалов окончательной сборки</i> Final assembly bill of material	Müştəri sifarişləri, anbar, eləcə də müəssisələrarası sifarişlər və onların əsasında ən aşağı səviyyədə başlayan, yekun yığılmanın materiallar cədvəlidir.
Yenidən qablaşdırılma <i>Переупаковывание</i> Repacking	Məhsulun tarasının və ya bağlamasının bərpa olunması və dəyişdirilməsi ilə bağlı fəaliyyətdir. Bu halda, məhsul, öz kütləsinin saxlanması və ya dəyişdirilməsi ilə bir bağlama, yaxud taradan digərinə yerləşdirilir.
Yenidən planlaşdırma <i>Перепланирование</i> Rescheduling	Ehtiyatların mövcud olmaması səbəbindən, ehtiyac duyulduğu təqdirdə onların çatdırılması və ya əlaqədar əməliyyatların yerinə yetirilmə müddətlərinin dəyişdirilməsidir.
Yerdəyişmə <i>Перемещение</i> Displacement	Malın bir saxlama yerindən digərinə daşınmasıdır.
Yerləşdirmə <i>Укладка</i> Stowage	Yüklərin və konteynerlərin hava gəmisinin bortunda, eləcə də digər nəqliyyat vasitələrində və ya xüsusi konteynerdə yerləşdirilməsi və mühafizə olunmasıdır.
Yerləşdirmə səhvi <i>Пересортица, ошибка размещения</i> Misplacement	Anbara daxil olmuş malların səhvən başqa hücrəyə yerləşdirilməsidir.
Yerinə yetirilmə tarixi <i>Дата выполнения</i> Due date	Alınmış materialın və ya sifariş edilmiş məhsulun hazır olduğu tarixdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Yerini dəyişdirmə <i>Перекладывание</i> Restacking	Hər hansı stellajda olan konkret yükü emal etmək üçün, yüklərin bir stellajdan digər stellaja yerləşdirilməsi əməliyyatıdır.
Yerinə yetirilmə müddəti fərqi <i>Сдвиг времени выполнения</i> Lead time offset	MRP-də planlaşdırılmış qəbul tarixinə nail olmaq üçün sifarişin çıxmalı olduğu zamandır.
Yerinə yetirilmə müddəti <i>Время выполнения</i> Lead time	1. Hər hansı bir müəssisə daxilində konkret məhsulun istehsal prosesinin başlanğıc və son anları arasında olan zaman müddətidir. 2. Sifarişin yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan zamandır. 3. Sifarişin yerləşdirilməsi və malın çatdırılması arasındakı zaman fasiləsidir. 4. Hər hansı prosesin başlanması və onun tamamlanması arasındakı zaman fasiləsidir.
Yerləşmə <i>Размещение</i> Location	1. UN/LOCODE-a daxil edilməsi məqsədilə, beynəlxalq ticarətlə bağlılığı olan, yaxud dövlətə aid və ya səlahiyyətli təşkilatlar tərəfindən təklif edilmiş, daimi, tez-tez istifadə edilən yük emalı vasitələrinə malik olan, müvafiq milli qurum tərəfindən tanınmış hər hansı ada malik coğrafi yerdir (UNR 16). 2. Ünvanı, koordinatları, şəxsi adı, kodu və ya ticarətdə istifadə edilən analogi göstəriciləri ilə identifikasiya edilə bilən məntəqə və ya sahədir.
Yerinə yetirilməmiş sifariş <i>Невыполненные заказы</i> Unfilled order	Bax: Back order
Yeşik tipli palet <i>Ящичный поддон</i> Box pallet	Ştəbelləmə üçün tam şəkildə uyğun olan, qapaqlı və ya qapaqsız, ən azı üç ədəd çıxarılıb taxıla bilən, şaquli üst strukturlara malik, bütöv, fiksasiya yerlərinə malik paletdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Yığma <i>Сборка</i> Assembly	1. Prosesin gedişatına uyğun olaraq komponentlərin birləşdirilərək son məhsula daxil edildiyi istehsal mərhələsidir. 2. Kompozit məmulatın hazırlanması üçün hissələrin və müəyyən xammalların kombinasiyasıdır.
Yığma detal <i>Собираемая деталь</i> Assembled part	Bilavasitə daha yüksək səviyyəli yığma məhsulda istifadə edilən yığma məmulatıdır.
Yığma dövrü <i>Цикл сборки</i> Assembly lead time	Müəyyən işin yerinə yetirilməsi üçün sifarişin verilməsi və bunun nəticəsi olaraq alınmış yığma məmulatın anbara, satış məntəqəsinə və ya digər təşkilata çatdırılma anları arasındakı zaman fasiləsidir.
Yığma səviyyəsi <i>Уровень сборки</i> Assembly level	Yığma elementlər iyerarxiyası daxilində hissənin və ya alt yığma elementin müvafiq pozisiyasıdır.
Yığma üçün toplayıcı <i>Накопитель для сборки</i> Assembly bin	Bax: Accumulation bin
Yığma və çatdırılma <i>Сбор и доставка</i> Pick up and delivery	Yüklərin yükəndərəninin sahələrindən yığılmasını və yükalanın sahələrinə çatdırılmasını nəzərdə tutan xidmətdir.
Yoxlanılma <i>Проверка</i> Validation	Sifarişin korrekt olmasının yoxlanılması və növbəti mərhələdə qəbulun yerinə yetirilməsidir.
Yol <i>Путь (к)</i> Track (to)	Hər hansı bir əşyanın, mal partiyasının və ya nəqliyyat vasitəsinin fiziki yerdəyişməsinin monitorinqi prosesidir.
Yoladüşmə ölkəsi <i>Страна отправления</i> Country of departure	Nəqliyyat vasitələrinin yola düşəcəyi və ya yola düşdüyü ölkədir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Yolda olan ehtiyat <i>Занас в пути</i> Stock in transit (in-transit stock)	Coğrafi baxımdan müxtəlif ərazilərdə yerləşən məntəqələr arasında materialların hərəkətidir. Məsələn, istehsal sahəsindən bölüşdürülmə mərkəzinə daşınan hazır məhsullar.
Yolda olan ehtiyatlar <i>Занасы в пути</i> Pipeline stock	Təchizat zəncirində iki ölçmə nöqtəsi arasında olan ehtiyatlardır.
Yük <i>Груз</i> Commodity	Daşınmaya qəbul edilmiş və ya daşınma prosesində olan müəyyən nəqliyyat xarakteristikalarına malik məhsullar və ya fiziki (hüquqi) şəxslərə məxsus əmlakdır.
Yük <i>Груз</i> Load	1. Nəqliyyat vasitəsində daşınan hər hansı kəmiyyət və ya keyfiyyət xüsusiyyətlərinə malik elementdir. 2. Müəyyən iş mərkəzinə sifariş edilmiş işin miqdarıdır.
Yük (yük partiyası) <i>Груз (партия груза)</i> Consignment	Ayrı-ayrılıqda müəyyən edilə bilən, daşınmış və ya daşınmaya qəbul edilmiş və vahid nəqliyyat sənədi ilə rəsmiləşdirilmiş yükdür.
Yük aviaqaiməsi <i>Авиагрузовая накладная</i> Air consignment note	Bax: Air way bill (AWB)
Yükalan <i>Грузополучатель</i> Consignee	Təyinat yerinə çatdırılmış yükü qəbul etmək səlahiyyəti olan fiziki və ya hüquqi şəxsdir. Yükalan, daşınma müqaviləsinin imzalanmasında iştirak etməməsinə baxmayaraq, müəyyən öhdəliklər daşıyır və bu müqavilədən irəli gələn müəyyən hüquqları əldə edir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Yükgöndərən <i>Грузоотправитель</i> Consignor (shipper)	Öz adından fəaliyyət göstərərək, yoladışma məntəqəsində (başlanğıc məntəqədə) yükü daşıyıcıya təhvil verən və qablaşdırma, yükün markalanması və s. də daxil olmaqla, daşıma müqaviləsindən irəli gələn öhdəlikləri yerinə yetirən fiziki və ya hüquqi şəxsdir.
Yükgöndərən <i>Грузоотправитель</i> Shipper	Yüklərin bir yerdən başqa yerə daşıyıcı tərəfindən daşınması üçün qaiməni və ya konosamenti rəsmiləşdirən fiziki və ya hüquqi şəxsdir.
Yük qabariti <i>Габарит груза</i> Loading gauge	Dəmir yolu və avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin, yüklərin keçdiyi yolların üzərindəki və daşınan yüklərin ölçülərinin uyğun gəlməli olduğu profildir. O, platformalar, binalar, siqnal avadanlıqları kimi yolkənarı strukturların, o cümlədən tunellərin, körpülərin ölçüləri ilə məhdudlaşmışdır.
Yük qaiməsi <i>Грузовая накладная</i> Consignment note (way bill)	Beynəlxalq daşımalarda yükgöndərən və daşıyıcı arasında daşınma müqaviləsinin bağlanması təsdiq edən sənəddir. Yükgöndərən tərəfindən tərtib olunur və yükün yükəlanə təhvil verilməsi anına qədər bütün hərəkət marşrutunda onu müşayiət edir.
Yük manifesti <i>Грузовой манифест</i> Cargo manifest (freight manifest)	Müəyyən reyslə, gəmidə və ya digər nəqliyyat vasitəsində göndərilən yükün bütün elementlərini əks etdirən təfərrüatlı siyahıdır.
Yük, məhsul, mal <i>Груз, продукция, товар</i> Cargo	1. Bir yerdən başqa yerə nəqliyyat vasitələri ilə daşınan mallardır. 2. Daşınmaya qəbul edilmiş və ya daşınma prosesində olan məhsuldur; 3. Fiziki və hüquqi şəxslərin bir yerdən digər yerə daşınan müxtəlif əmlakıdır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Yük növü <i>Tun gpyza</i> Cargo type	Nəqliyyat vasitələri ilə daşınan və ya daşınması nəzərdə tutulan yükün ümumi xüsusiyyətlərinə əsasən təsnifləşdirilməsidir.
Yük növünün kodu <i>Kod tuna gpyza</i> Cargo type code	Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Avropa İqtisadi Komissiyası tərəfindən beynəlxalq ticarətlə bağlı əməliyyatların sadələşdirilməsi məqsədilə hazırlanmış, yükün, onun bağlamasının və bağlama materiallarının növlərini təmsil edən rəqəmlər ardıcılığından ibarət kodlaşdırma sistemidir.
Yük vahidi <i>Грузовая единица</i> Shipping unit	1. Yükləmə, daşıma, saxlanılma və boşaldılma üçün hazırlanmış və müəyyən forma və xətti ölçülərə malik, paketləşdirmə vasitələrinin köməyi ilə öz aralarında birləşdirilmiş bir və ya bir neçə elementdən ibarət, fiziki cəhətdən bölünməsi mümkün olmayan yüküdür. 2. Müştəri üçün bir yerdə göndərilən yüklərin miqdarıdır.
Yük vahidi <i>Грузовая единица</i> Unit load	Xüsusi vasitələrin köməyi ilə bir yerdə saxlanılan elementlərdən və bağlamalardan ibarət olan, vahid şəkildə işlənilmə, daşınma, ştəbellənmə, eləcə də saxlanılma üçün uyğunlaşdırılmış formaya malik yüküdür.
Yük vahidinin qablaşdırılma vərəqi (konteyner manifesti) <i>Упаковочный лист грузовых единиц (контейнерный манифест)</i> Unit packing list (container manifest)	Xüsusi yük konteynerlərinin və digər daşıma vahidlərinin daxilindəki elementləri müəyyən edən, onların həmin vahidlərə yüklənməsinə cavabdeh olan şəxs tərəfindən tərtib olunan sənəddir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Yükləmə-boşaltma avadanlığı <i>Погрузо-разгрузочное оборудование</i> Materials handling equipment	Malların yüklənməsi, boşaldılması, daşınması və təyinat məntəqəsinə çatdırılması zamanı onların hərəkətini təmin edən texniki avadanlıqlardır.
Yükləmə-boşaltma <i>Погрузка-разгрузка</i> Load-on, load-off (lo/lo)	Qaldırıcı avadanlıqlardan istifadə olunmaqla intermodal nəqliyyat vahidinin (INV) yüklənməsi və ya boşaldılması əməliyyatıdır.
Yükləmə əmsali <i>Коэффициент загрузки</i> Load factor	Müəyyən dövr ərzində istehsal vasitəsinin (istehsal vasitələri qrupunun) və ya bölmənin (mağaza, anbar və s.) faktiki yükü və buraxılma qabiliyyəti arasındakı nisbətdir.
Yükləmə naryadı <i>Погрузочный наряд</i> Bordereau	Avtomobil nəqliyyatında istifadə edilən və nəqliyyat vasitəsində daşınan yükü siyahı şəkildə əks etdirən, bir çox hallarda qaimənin surətlərinə istinad edən sənəddir.
Yükləmə sifarişi <i>Погрузочный ордер</i> Shipping note	Bax: Despatch note.
Yükləmə üzrə məhdudiyət <i>Ограничение по загрузке</i> Finite loading	Əməliyyatlar üzrə yüklənməni bərabərləşdir-mək məqsədilə, istehsal müəssisəsi vahidlərinin avtomatik prioritetləşdirilməsini nəzərdə tutan planlaşdırma üsuludur.
Yükləmə vahidi <i>Единица погрузки</i> Loading unit	Bütün daşıma dövrü ərzində yüklərin saxlanılması üçün nəzərdə tutulmuş vasitədir. İntermodal nəqliyyat vahidi (INV) və ya avtomobil nəqliyyatı vasitəsinin daşıma avadanlığı (furqon, qoşqu və s.) da yükləmə vahidi hesab edilə bilər.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Yüklənmə daşıma şirkətinin, boşaldılma yükəndərinin hesabına <i>Погрузка за счет линии, выгрузка за счет отправителя</i> Liner in, free out (LIFO)	Dəniz daşımalarının və yüklənmə xərclərinin yük tarifiinin tərkibinə daxil olduğu, boşaldılma xərclərinin isə yükəndərinin hesabına aparıldığı daşıma şərtidir.
Yüklənmə profili <i>Профиль нагрузки</i> Load profile	Verilmiş zaman fasiləsi üzrə planlaşdırılan və yerinə yetirilmiş sifarişlərə əsaslanaraq, gələcək buraxılıma qabiliyyətinə dair tələblərin əks etdirilməsidir.
Yüklənmə profili <i>Профиль нагрузки</i> Product load profile	Bax: Load profile
Yüklənmənin bərabərləşdirilməsi <i>Выравнивание нагрузки</i> Load levelling	Bax: Smoothing
Yüklənmənin planlaşdırılması <i>Планирование загрузки</i> Load planning	Tələb olunun buraxılıma qabiliyyətinin ağı-ağı işçilərin, istehsal vasitələrinin və bölmələrin həmin göstəricisi üzrə bölüşdürülməsinin planlaşdırılmasıdır.
Yüklənmənin tarazlaşdırılması <i>Выравнивание загрузки</i> Capacity smoothing (load levelling)	Bax: Smoothing

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə beynəlxalq daşıma müqaviləsi haqqında Konvensiya <i>Конвенция о договоре международной дорожной перевозки грузов</i> Convention relative au contrat de transport international de Marchandises par Rout (CMR)	Yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə beynəlxalq daşınmaları üçün şərtləri və daşıyıcıların məsuliyyətini müəyyən edən konvensiyadır.
Yüklərin emalı <i>Обработка груза</i> Handling service	Yükün fiziki işlənməsini (emalı) nəzərdə tutan xidmətdir.
Yükləyici komplektləşdirici maşın <i>Подъемник-загрузчик</i> Order picking truck	Operatora yükləri stellerdən özünü xüsusi yük qurğusuna yükləməyə, boşaltmağa, eləcə də komplektləşdirməyə imkan verən, platforma və ya çəngəlvari qollarla təchiz olunmuş qaldırıcı maşındır.
Yükün asılması üçün qurğu <i>Устройство подвески груза</i> Load suspension device	Hər hansı xüsusi yenidənqurma və quraşdırma fəaliyyəti tələb olunmadan, müntəzəm olaraq yükləmə-boşaltma əməliyyatlarında istifadə edilən periferik vasitə və ya material emalı avadanlığına əlavə kimi istifadə edilən qurğudur.
Yükün boşaldılması haqqında bildiriş <i>Уведомление об отгрузке</i> Dispatch advice	Alıcı üçün nəzərdə tutulmuş malların boşaldılması haqqında təchizatçının EANKOM və ya BMT-nin EDIFAKT standartında bildirişidir. Bildirişdə həmçinin göndərilmə kodu da göstərilə bilər.
Yükün boşaldılma vahidi <i>Единица отгрузки</i> Dispatch unit (DU)	Sifarişin icrası prosesində nəzərdə tutulmuş malın (malların) boşaldılması üçün istehsalçının alıcıya (riteylərə) tətbiq etdiyi qablaşdırma vahididir.

Yy

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Yükün dekonsolidasiyası <i>Деконсолидация груза</i> Cargo disassembly (in aircargo)	Konsolidasiya prosesinin əksi olaraq, gömrük məqsədlərindən fərqli digər hallarda mal partiyasının (yükün) bir və ya bir neçə təşkil-edici komponent hissəsinə ayrılmasıdır.
Yükün komplektliyi və tamlığının yoxlanılması <i>Проверка комплектности и целостности груза</i> Over, short and damage (OS&D)	Çatdırılmış və qaimədə (konosamentdə) göstərilən yüklər arasındakı fərqi. Qeyd: 1. Qaiməyə daxil edilməmiş yük "izafi"; çatışmayan yük "natamam"; zədələnmiş yük "zədəli" terminləri ilə ifadə olunur. 2. Daşıma agentləri bu fərqləri sənədləşdir-mək üçün xüsusi hesabatlar hazırlayırlar.
Yükün konsolidasiyası <i>Консолидация груза</i> Cargo assembly (in aircargo)	Parsellərin və ya bağlamaların ayrı-ayrılıqda qəbul edilməsi və onların vahid yük kimi göndərilməsi üçün saxlanmasıdır.
Yükün ötürülməsi <i>Передача груза</i> Handover shipment	INCOTERMS-in müddəalarına uyğun ola-raq bir ekspeditor tərəfindən daşınan, lakin yükalanın şərtlərinə əsasən yekun gömrük rəsmiləşdirilməsi və çatdırılması üçün digər ekspeditora transfer edilən yüküdür.

Zz

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Zaman həddüdü <i>Временной рубеж</i> Time fence	Siyasətin və ya əməliyyat məhdudiyətlərinin, eləcə də planlaşdırma meyarlarının gələcəkdə dəyişəcəyi zaman anıdır.
Zaman sırası <i>Временной ряд</i> Time series	Xronoloji ardıcılıqla və bir qayda olaraq eyni zaman intervallarında yerinə yetirilmiş mü-şahidələr məcmusudur. Zaman sıralarının təh-lilində adətən, sürüşən orta göstəricilər meto-dundan istifadə olunur.
Zaman sıralarının təhlili <i>Анализ временных рядов</i> Time series analysis	Zaman sıralarında müşahidə edilən qanunauy-ğunluq əsasında yaranacaq hadisələrə münasibətdə nəticələri və gələcək ehtimalları təmin etmək üçün, onlara daxil edilən uzunmüddətli statistik göstəricilərin təhlilidir.
"Zaman vahidləri" sistemi <i>Система временных единиц</i> Bucketed system	MRP sistemində tətbiq edilən və bir dövr ər-zində ayrı-ayrı zaman intervallarında meydana gələn tələblərin, bu dövrün başlanğıcında formalaşan vahid tələbə uyğunlaşdırılması tex-nologiyası əsasında işləyən sistemdir.
"Zaman vahidləri" olma-yan sistem <i>Система без временных единиц</i> Bucketless system	MRP sistemində tətbiq edilən və bir dövr ər-zində ayrı-ayrı zaman intervallarında meydana gələn tələblərin onun tərəfindən diskret for-mada qəbul olunduğu və fərdi emal edilməsi texnologiyası əsasında işləyən sistemdir.
Zavod çatdırılması <i>Заводская доставка</i> Factory delivery	Sonradan digər tərəfin (məsələn, kommersiya departamenti) sərəncamına verilməsi məqsə-dilə, yüklərin bilavasitə zavod tərəfindən çat-dırılmasıdır.
Zavod ehtiyatı <i>Заводской запас</i> Factory stock	Hazır məhsullar istisna olmaqla, zavodda ehti-yatda olan ümumi materiallar, komponentlər və onların menecmenti ilə əlaqədar aparılan işlərdir.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Zavod planlaşdırması <i>Заводское планирование</i> Shop planning	İşin müvafiq istehsal avadanlığı vasitəsilə yerinə yetirilə bilməsi üçün materialların əlçatan olmasının, emalının, işəsalma və sazlanma əməliyyatlarının koordinasiya edilməsidir.
Zavod sifarişi <i>Заводской заказ</i> Factory order	Bax: Work order.
Zavod sifarişi <i>Заводской заказ</i> Shop order	Bax: Work order.
Zavoddaxili tələb <i>Внутризаводской спрос</i> Interplant demand	Eyni bir təşkilat daxilində bir müəssisənin, digər müəssisə və ya bölmə tərəfindən istehsal edilmiş məhsula və ya ehtiyat hissəsinə olan tələbatdır.
Zay material <i>Отбракованный материал</i> Reject	Müəyyən mərhələdə istehsal olunan, lakin keyfiyyət tələblərinə cavab verməyən materialdır.
Zədələnmiş mal <i>Поврежденный товар</i> Damage	Zədələnmiş (qüsurlu, qeyri-standard, korlanmış) mallardır.
“Zəif” yerlər <i>«Узкие» места</i> Bottleneck	Müəyyən prosesdəki fəaliyyəti məhdudlaşdıran mərhələdir.
Zəncirli konveyer <i>Цепной конвейер</i> Chain conveyor	Yüklərin hərəkəti üçün dartıcı element kimi davamlı dövr edən zəncirdən istifadə olunduğu material emalı avadanlığıdır.
Zəncirli səyyar konveyer <i>Передвижной цепной конвейер</i> Carrying-chain conveyor	Dövrü hərəkət edən zəncirin üzərində yük vahidlərinin üfqi və ya maili hərəkəti üçün nəzərdə tutulmuş səyyar material emalı avadanlığıdır.

Az/Ru/En	Azərbaycan dilində izahı
Zəncir üzrə proseslərin müddəti <i>Время протекания процессов по цепочке</i> Pipeline lead time	Təchizat zənciri daxilində məhsulun verilmiş iki ölçmə nöqtəsi arasında hərəkəti üçün tələb olunan vaxtdır.
Zərərsiz çəki <i>Безубыточный вес</i> Break-even weight	Yükün faktiki çəkisi üçün ən yüksək tarifi (normal tarif) tətbiqi ilə müqayisədə, göstərilən minimal yığım həddindən daha yüksək çəki üçün nisbətən aşağı tarifi (miqdari tarif) tətbiq etməyə imkan verən çəkidir.
Zərərsizlik həddi <i>Порог безубыточности</i> Break-even point	İstehsal həcmnin səviyyəsində, satışların qiymətinin istehsalat xərclərinin məbləğinə bərabər olduğu nöqtədir. İstehsal həcmi bu nöqtədən aşağıda zərər, yuxarı olduqda isə mənfəət gətirir.
Zəruri tələb tarixi <i>Необходимый срок ввода</i> Need date	Elementin nəzərdə tutulduğu məqsədlə istifadəsi üçün tələb olunan tarixdir.

EXPLANATORY DICTIONARY OF LOGISTICS TERMS

THE ENGLISH ALPHABET

Gallop picture	Name	Gallop picture	Name
A	eɪ	N	en
B	bi:	O	əʊ
C	si:	P	pi:
D	di:	Q	kju:
E	i:	R	a:
F	ef	S	es
G	dʒɪ:	T	ti:
H	eɪtʃ	U	ju:
I	aɪ	V	vi:
J	dʒeɪ	W	'dʌbəlju:
K	keɪ	X	eks
L	el	Y	wɑɪ
M	em	Z	zed/zi:

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izah
ABC analysis (Pareto-analysis) <i>Анализ ABC (анализ Парето)</i> ABC təhlili (Pareto təhlili)	Məmulatların müəyyən xarakteristikalara (məsələn, keçmişdə mövcud olmuş və ya gözlənilən istehlak həcminin məhsul vahidinin dəyərinə hasili) əsasən ardıcıl qaydada təsnifləşdirildiyi və siniflərə bölündüyü təhlil metodudur.
ABC classification <i>Классификация ABC</i> ABC təsnifatı	Məmulatların (material və ya məhsulların) vaciblik və ya əhəmiyyət dərəcəsinə uyğun olaraq ardıcıl sıralandığı üç və ya daha çox qrup üzrə təsnifləşdirilməsidir (məsələn, ehtiyatların idarə olunması və planlaşdırması üçün). Qeyd: Təsnifat ABC təhlilinin nəticəsidir. Kateqoriyalar, məsələn A, B və C olaraq təsnifləşdirilir: A - ümumi istehlak, məhsul, dövriyyə dəyərlərini yaradan və ehtiyatların geniş hissəsini təşkil edən məmulatların (material və ya məhsulların) kiçik qrupudur. Bu kateqoriyaya daha çox diqqət verilir. B - daha az diqqət verilən aralıq qrupdur. C - ümumi istehlak, məhsulun, dövriyyə dəyərlərini yaradan və ehtiyatların kiçik hissəsini təşkil edən məmulatların (material və ya məhsulların) geniş qrupudur. Bu kateqoriyaya ən az diqqət ayrılır. C kateqoriyası daha müxtəlif həllər tələb edir.
ABC zoning <i>ABC зонирование</i> ABC zonalama	Ümumi hərəkət vaxtının optimallaşdırılması üçün, yüklərin saxlanıldığı anbar zonalarından onun çıxış sahəsinə qədər olan hərəkət məsafəsinə və müddətinə əsasən stellaj hücrələrinin üç və ya daha çox zonadan (A, B, C,) birində müəyyən edilməsi prosesidir.
Abnormal demand <i>Аномальный спрос</i> Anomal tələb	Bax: İncidental demand

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Accessability <i>Доступность</i> Mümkünlük	Mənşə yeri ilə təyinat məntəqəsi arasında daşıyıcı tərəfindən xidmətlərin göstərilməsi imkanidir.
Accessorial service <i>Дополнительная услуга</i> Əlavə xidmət	Daşıyıcı tərəfindən daşıma xidmətindən əlavə olaraq göstərilən xidmətlərdir (məsələn, yüklənmənin tamamlanması, yükün bir hissəsinin boşaldılması və ya onun isidilmə, soyudulma, anbarlaşdırılması üçün tranzit məntəqələrdə dayanması).
Accompanied transport <i>Перевозка с сопровождением</i> Müştəri ilə edilən daşıma	Sürücünün müşayiəti ilə avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin digər nəqliyyat növü (məsələn, bərə və ya qatar) vasitəsilə daşınmasıdır.
Accumulation bin (assembly bin) <i>Накопитель для сборки</i> Yığıma üçün toplayıcı	Müəyyən yığılan məmulat üçün sifarişin göndərilməsindən əvvəl, onun strukturuna daxil olan bütün komponentlərin toplanması məqsədilə istifadə edilən fiziki yerdir.
Acknowledgement of receipt <i>Подтверждение получения</i> Qəbulun təsdiqi	Daxil olan elementlərin qəbul edilməsinin təsdiqi olaraq verilən qeydiyyat yazısıdır.
Active stock <i>Расходуемый запас</i> Aktiv ehtiyat	Verilmiş dövr ərzində istifadə ediləcək və ya satılacaq xammal, yarımfabrikat və hazır məhsullardan ibarət olan ehtiyatdır.
Actual demand <i>Фактический спрос</i> Faktiki tələb	Real müştəri sifarişlərinə uyğun olan tələbdir.
Actual stock <i>Фактический запас</i> Faktiki ehtiyat	Müəyyən zaman anında mövcud olan ehtiyatdır.
Add (delete) bill of material <i>Добавить (удалить) ведомость материалов</i> Materiallar cədvəlini əlavə etmək (ləğv etmək)	Müəyyən variantların proqnozlaşdırılması məqsədilə materiallar cədvəlinin planlaşdırılmasıdır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Additional loading device <i>Дополнительное погрузочное устройство</i> Əlavə yükləmə qurğusu	Yükləyən və daşınma, transshipment, həmçinin saxlanılma üçün onları kombinə edən material emalı avadanlığına və ya gəmiyə əlavə kimi uyğunlaşdırılmış standart daşıma qurğusudur.
Additional requirement <i>Дополнительное требование</i> Əlavə tələb	İmtinalar və ya texniki dəyişikliklər nəticəsində meydana gələn əlavə ehtiyaclar üzrə öncədən təyin edilmiş cədvələ əsasən hesablanılan, materiallara olan izafi tələbdir. Buna bəzən təsadüfi tələb də deyilir.
ADR (Accord europeen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par Route) <i>ДОПОГ (Европейское соглашение о международной дорожной перевозке опасных грузов)</i> ADR (Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə beynəlxalq daşınması haqqında Avropa Sazişi)	Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Avropa İqtisadi Komissiyası çərçivəsində qəbul edilmiş və təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə beynəlxalq daşınması tənzimləyən konvensiyadır.
Advance material request (AMR) <i>Предварительная заявка на материалы</i> Materiallar üçün ilkin sifariş	Məhsulun formal layihəsinin hazırlanmasından öncə, materialların sifariş edilməsidir.
Advance planning and scheduling (APS) <i>Система синхронного планирования</i> Sinxron planlaşdırma sistemi	Logistika və istehsal tələbləri, qısa, orta, həmçinin uzunmüddətli zaman dövrləri ilə bağlı informasiya texnologiyalarının tətbiqinə əsaslanmış optimallaşdırmanı nəzərdə tutan qərarların dəstəklənməsi üçün istifadə edilən vasitədir.
Advance ship notice <i>Предварительное уведомление об отправке</i> Göndərmə barədə ilkin bildiriş	Məhsulun göndərişini təsdiq edən elektron informasiya mübadiləsi (EİM) bildirişidir.

Agent Агент Agent	Digər şəxsin və ya təşkilatın adından fəaliyyət göstərmək səlahiyyəti olan hüquqi və ya fiziki şəxsdir.
Aggregate forecast Агрегированный прогноз Aqreqasiya olunmuş proqnoz	Eyni vasitə tərəfindən istehsal edilən bütün məhsullar və ya məhsul ailələri daxilindəki bəzi qruplar üzrə satış həcmlərinin proqnozlaşdırılmasıdır.
Aggregate inventory management Агрегированное управление запасами Ehtiyatların aqreqasiya olunmuş menecmenti	Ehtiyatların bərpası üzrə qarşıya qoyulan hədəflərə nail olunmasını təmin etmək üçün, proqnozlaşdırılan ümumi ehtiyat səviyyəsinin yaradılması və onun idarə edilməsidir.
Aggregate plan Агрегированный план Aqreqasiya olunmuş plan	Bütün məlumatlara, onların qruplarına və ya ailələrinə dair verilənləri daxil edən plandır.
Aggregate stock Агрегированный запас Aqreqasiya olunmuş ehtiyat	Çoxsaylı ehtiyatların uçuğu vahidlərini daxil edən hər hansı məlumat və ya məhsul qrupları üçün yaradılmış ehtiyatdır.
Aggregation Агрегирование Aqreqasiya	Müəyyən hədəflərə və ya planlaşdırma funksiyalarına münasibətdə, vahid tam təşkil etməsi məqsədilə, təyin edilmiş meyarlar əsasında qrupların yaradılması üçün ayrı-ayrı hissələrin kombinasiya edilməsidir.
Aggregation level Уровень агрегирования Aqreqasiya səviyyəsi	Aqreqasiya olunmuş planda qruplaşdırılmış məhsullar və elementlər üzrə səviyyələrdir.
A item Группа А A qrupu	ABC təsnifatına uyğun olaraq ümumi istehsal, məhsul, dövriyyə dəyərlərini yaradan və ehtiyatların geniş hissəsini təşkil edən məlumatların (material və ya məhsulların) kiçik qrupudur. Bax: ABC classification

Air consignment note Авиагрузовая накладная Yük aviaqaiməsi	Bax: Air way bill (AWB)
Air container Авиаконтейнер Aviakonteyner	Hava gəmilərində daşınması üçün müəyyən edilmiş standartlara uyğun gələn konteynerdir.
Air-surface (intermodal) container Авиационно-наземный (интермодальный) контейнер Avia-yerüstü (intermodal) konteyner	1 m ³ (35,3 ft ³) və daha artıq daxili həcmə malik, hava gəmisinin yüklərin bərkidilmə sistemində uyğun yuxarı və aşağı күnc fittingləri ilə təchiz edilmiş və təkərli konveyer yük emalı sistemində işlənilməsi mümkün olan, tamamilə hamar aşağı səthli nəqliyyat avadanlığı vahididir.
Air way bill (air consignment note) Авиационная накладная Aviasiya qaiməsi	Daşıyıcı tərəfindən və ya onun adından yükqöndərəndən yüklərin daşımaya qəbul edilməsini və rəsmiləşdirilməsini, onlar arasında hava nəqliyyatı ilə daşınma müqaviləsinin bağlanmasını təsdiq edən sənəddir.
All time order Покрывающий заказ Ömürlük sifariş	Həyat dövrünün axıncı mərhələsində olan müəyyən məhsul üçün verilmiş son sifarişdir.
All time requirement Покрывающие требования Ömürlük tələblər	Müəyyən məhsul üçün gələcəkdə gözlənilən ümumi tələblərdir. Qeyd: Adətən, həyat dövrünün axıncı mərhələsində olan müəyyən məhsula münasibətdə, onun istehsalının dayandırılması zamanı tətbiq edilir.
All time stock Покрывающие запасы Ömürlük ehtiyatlar	Müvafiq məhsulların daha istehsal olunmayacağı faktının nəzərə alınması ilə hesablanmış ehtiyat həcmidir.
Allocated material Распределенный материал Bölüşdürülmüş material	Gələcək istehsal və ya müştəri sifarişi əsasında ayrılmış mövcud ya da sifariş edilmiş materialdır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Allocation <i>Распределение</i> Bölüşdürülmə	Mallar, fəaliyyətlər, istehsal gücləri, xərclər və resursların müştərilər, təchizatçılar, zavod və ya onun bölmələri kimi müəssisənin struktur vahidləri və ya məhsullar üzrə bölüşdürülməsidir.
Allotment <i>Выделение</i> Ayrıma	Müəyyən tərəfə (məsələn, daşıyıcı, agent və s.) yükün daşınması üçün verilmiş sifarişə uyğun olaraq, təxsisetmənin yerinə yetirilməsi məqsədilə təhkim edilmiş nəqliyyat vasitələrinin yük bölməsinin ayrılmış hissəsidir.
Amplification effect (bullwhip effect, business chain effect) <i>Эффект амплификации</i> (<i>эффект бычьего хвоста, эффект бизнесной цепочки</i>) Amplifikasiya effekti (qamçı effekti, biznes zənciri effekti)	Bax: Forrester effect
Ancillary material <i>Вспомогательный материал</i> Köməkçi material	İstehsal zamanı istifadə edilən, lakin məhsulun tərkibinə daxil olmayan materialdır (məsələn, kəsmə əməliyyatlarında istifadə edilən yağlayıcı (soyuducu) maye, texniki xidmət zamanı istifadə edilən material və s.).
Approved demand <i>Утвержденный спрос</i> Təsdiq edilmiş tələb	Öncədən hazırlanmış malların təcili çatdırılması üçün sifariş sisteminə daxil olan sorğuya uyğun olaraq tələbin yaranması, təsdiq edilməsi və yerinə yetirilməsidir.
Areas (field) of application <i>Область применения</i> Tətbiq sahəsi	Satınalma, istehsal, bölüşdürmə, məhsulların saxlanması və əks bölüşdürmə kimi sahə alt sistemlərində logistika konsepsiyasının tətbiqi və onların müvafiq kodlarla təsvir edilməsidir.
Assemble to order <i>Сборка на заказ</i> Sifariş üzrə yığma	Yalnız müştəri sifarişinin qəbul edilməsindən sonra komponentlərin, alt yığma elementlərin yığıldığı və ya konfigurasiya edildiyi istehsalat növüdür. Bax: Decoupling point

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Assembled part <i>Собираемая деталь</i> Yığma detal	Bilavasitə daha yüksək səviyyəli yığma məhsulda istifadə edilən yığma məmulatdır.
Assembly <i>Сборка</i> Yığma	1. Prosesin gedişatına uyğun olaraq komponentlərin birləşdirilərək son məhsula daxil edildiyi istehsal mərhələsidir. 2. Kompozit məmulatın hazırlanması üçün hissələrin və müəyyən xammalların kombinasiyasıdır.
Assembly bin <i>Накопитель для сборки</i> Yığma üçün toplayıcı	Bax: Accumulation bin
Assembly lead time <i>Цикл сборки</i> Yığma dövrü	Müəyyən işin yerinə yetirilməsi üçün sifarişin verilməsi və bunun nəticəsi olaraq alınmış yığma məmulatın anbara, satış məntəqəsinə və ya digər təşkilata çatdırılma anları arasındakı zaman fasiləsidir.
Assembly level <i>Уровень сборки</i> Yığma səviyyəsi	Yığma elementlər iyerarxiyası daxilində hissənin və ya alt yığma elementin müvafiq pozisiyasıdır.
ATA carnet <i>Карнет ATA</i> ATA karneti	Malları (məsələn, nümunələr, sərqi malları) gömrük rüsumlarından və digər ödənişlərindən azad, sadələşdirilmiş prosedurlarla müvəqqəti rejimdə keçirməyə imkan yaradan ATA konvensiyasına müvafiq olaraq verilən beynəlxalq gömrük sənədidir. Qeyd: ATA abreviaturası fransız və ingilis dillərində istifadə edilən ifadələrin kombinasiyasından ibarətdir: "Admission Temporaire (Temporary Admission)" və "gömrük rüsumsuz müvəqqəti idxal" mənasını ifadə edir.

Auto-discrimination

Авто-опознавание
Avto-tanıma

Ştrix-kod oxuyucusunun avtomatik rejimdə iki və daha artıq simvolu fərqləndirmək imkanındır.

Automatic guided vehicle

Автоматически управляемое транспортное средство
Avtomatik idarə olunan nəqliyyat vasitəsi

Avtomatik idarə olunan sürücüsüz nəqliyyat vasitəsidir.

Automatic identification (ID)

Автоматическая идентификация
Avtomatik identifikasiya

Maşın tərəfindən müəyyən elementin identifikasiya edilməsi (verilənlərin avtomatik olaraq kompüterə daxil edilməsinin) növüdür.

Automatic identification and data capture (AIDC)

Автоматическая идентификация и сбор данных

Verilənlərin avtomatik identifikasiyası və yığılması

Yalnız kompüter sistemi və ya proqramlaşdırıla bilən kontroller kimi mikropro-sessorla idarə olunan qurğunun daxilində verilənlərin identifikasiyası və yığılmasıdır.

Automatic storage (retrieval system)

Автоматическая система складирования (ACC)
Avtomatlaşdırılmış anbarlaşdırma sistemi (AAS)

Daxilindəki rəflərini avtomatik rejimdə yükləyən və boşaldan mexanizmlərə malik, yüksək sıxlıqlı saxlanma sistemidir.

Available stock

Располагаемый запас
Mövcud ehtiyat

Müştəri sifarişlərini qarşılamaq üçün sərbəst vəziyyətdə olan məhsulların və ya son məmulatların ehtiyatıdır.

Available to promise

(ATP) Нераспределенные товарно-материальные запасы
Bölüşdürülməmiş mal-materyal ehtiyatları

Müştərinin sifariş perspektivini dəstəkləmək üçün nəzərdə tutulan, müəssisənin ehtiyatlarının istifadə edilməmiş hissəsi və ya istehsalı planlaşdırılan məmulatlardır.
Bax: Capable to promise

Available work

Доступная работа
Mümkün iş

Müəssisənin işi yerinə yetirməyə hazır olduğu bölməsinin sərəncamında olan işdir.

Averaging

Пропорциональное распределение
Mütənasib bölüşdürülmə

Qarşısı alına bilinməyən hadisə və ya ehtiyatsızlıqdan dəymiş zərər nəticəsində gəminin və ya yükün itirilməsi səbəbindən meydana gələn itkilərin mütənasib bölüşdürülməsidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Back flushing (post deduct) <i>Обратное списание</i> Geriyə silinmə	Bir istiqamət üzrə xidmət göstərmiş nəqliyyat vasitələrinin geriye hərəkətidir.
Back haul <i>Обратный рейс</i> Geriye reys	İstehsal olunmuş yığma məmulatların sayına uyğun olaraq, ehtiyatlardan yığma və ya alt yığma məmulatda istifadə edilmiş komponent hissələrin materiallar cədvəlindən çıxarılmasıdır.
Backlog <i>Задолженность по заказам</i> Sifarişlər üzrə borc	Planlaşdırılan və ya razılaşdırılmış tarixlərinin tamamlandığı, lakin hələ də çatdırılma, qəbul edilmə, istehsal, rəsmiləşdirilmə prosesində olan yük həcmidir.
Back order (unfulfilled order) <i>Задержанный заказ</i> <i>(невыполненный заказ)</i> Gecikdirilmiş sifariş (yerinə yetirilməmiş sifariş)	1. Malın ehtiyatda olmaması səbəbindən verilməmiş anda icrası mümkün olmayan, lakin daha sonra yerinə yetirilməsi mümkün olan sifarişdir. 2. Çatdırılma vaxtının keçdiyi açıq sifariş və ya öhdəlikdir.
Back scheduling (backward scheduling) <i>Обратное планирование</i> <i>(планирование от конечной даты)</i> Geriye planlaşdırma (tamamlanma tarixindən planlaşdırma)	İşin və ya xidmətin yerinə yetirilmə müddətində icrasını təmin etmək məqsədilə ən gec başlama tarixini öncədən müəyyənləşdirmək üçün, tələb olunan tamamlanma tarixindən başlayaraq, onların əks istiqamətdə yerinə yetirilmə ardıcılığını müəyyən etməklə, istehsal təqvim planının hazırlanması metodudur.
Balance <i>Баланс</i> Balans	Mənşə və təyinat məntəqələri arasında yerinə yetirilən daşımalarda hər iki istiqamət üzrə bərabər həcmdə nəqliyyat axınlarının olması halıdır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Balance of load record <i>Выравнивание загрузки ресурсов</i> Resursların yüklənməsinin tarazlaşdırılması	Müəyyən zaman fasiləsində yerinə yetirilməmiş sifarişlər səbəbindən müxtəlif resurslara (maşınlara və ya iş mərkəzlərinə) düşən əlavə yüklənmədir.
Balanced product set <i>Сбалансированный ассортимент продуктов</i> Məhsulların balanslaşdırılmış çeşidi	Müəyyən yığma məmulatı tamamlamaq üçün zəruri olan bütün komponentlərin dəstidir.
Balanced scorecard <i>Сбалансированная система показателей</i> Balanslaşdırılmış göstəricilər sistemi	Biznesi strateji hədəflərə yönləndirmək məqsədilə layihələndirilən, müəssisə miqyaslı fəaliyyət göstəriciləri sistemidir.
Balancing work load <i>Выравнивание рабочей нагрузки</i> İşçi yüklənməsinin tarazlaşdırılması	Sabit məhsuldarlığı təmin etmək məqsədilə istehsalat prosesinin idarə edilməsi konsepsiyasıdır.
Bar charts planning <i>Планирование методом гистограммы</i> Histroqram metodu əsasında planlaşdırma	Fəaliyyətlərin sistemlik olaraq sütunlu diaqramlarda, aralarındakı qarşılıqlı əlaqələri zaman və səviyyə ifadəsində əks etdirən sütunların uzunluqları vasitəsilə ifadə olunduğu planlaşdırma prosesidir. Bax: Gantt chart
Bar code <i>Штрих-код</i> Ştrix-kod	Skaner qurğusu vasitəsi ilə oxunan, dəyişkən qalınlıq və ara məsafələri, eləcə də sayı ilə fərqlənən paralel sütunlar dəsti şəklində olan simvollarla təmsil edilən koddur.

B b

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Bar coding <i>Штриховое кодирование</i> Ştrixli kodlaşdırma	Elektron vasitələr tərəfindən oxunması üçün müxtəlif qalınlıqda, sayda olan dəyişkən sütün və ara məsafələrinin tətbiqi yolu ilə təyin edilmiş verilənlərin kodlaşdırılması metodudur.
Base demand <i>Базисный спрос</i> Bazis tələb	Qüvvədə olan müqavilələr və mövcud müştərilərin yaratdıqları tələbatdan irəli gələn, müəssisənin faiz nisbəti şəklində hesablanmış tələbidir.
Base stock system <i>Система управления основными запасами</i> Əsas ehtiyatları idarəetmə sistemi	Ehtiyatların müəyyən edilmiş səviyyədən aşağı düşdüyü zaman, onun bərpa edilməsi məqsədilə yeni mal partiyasının təchizatı üçün anbarlarda tətbiq edilən dartıcı sifariş sistemidir.
Batch <i>Партия товара</i> Mal partiyası	İşlənilmə, alqı-satqı, istehsal, daşınma və s. əməliyyatlarda vahid obyekt kimi qəbul edilən, həmçinin identifikasiya olunan məhsul və ya komponentlərin müəyyən miqdarıdır.
Batch card <i>Партионная карта</i> Mal partiyasının xəritəsi	Bax: Fabrication order
Batch operation cycle time <i>Время операционного цикла партии</i> Partiyanın əməliyyat dövrü müddəti	Verilmiş əməliyyat daxilində məmulatın seriyalı partiyasının hazırlanma mərhələsindən başlayaraq, ləğv edilməsinə qədər tələb olunan zaman fasiləsidir. Partiyanın əməliyyat dövrünün müddəti hazırlanma, istehsal, ləğv edilmə və s. mərhələlərdən ibarətdir.
Batch production <i>Серийное производство</i> Seriyalı istehsal	Məhsul və komponentlərin partiyalarla istehsal edildiyi və hər bir partiyanın onların identifikasiya nömrəsinə malik olduğu istehsalat prosesidir.

B b

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Batch size stock <i>Запас объема партии</i> Partiya həcmimin ehtiyatı	Həcmələrinə görə bir-birlərdən fərqli, daxil və xaric olan partiyaların müqayisəsi nəticəsində meydana gələn qalıq ehtiyatdır.
Batch sizing technique (lot sizing technique) <i>Методы расчета размера партии</i> Partiya həcmimin ölçülməsi metodları	Partiya həcmələrinin təyin edilməsi üçün istifadə edilən (sabit miqdar, optimal sifariş miqdarı, ən kiçik ümumi xərclər, ən kiçik vahid qiymət, dövrü sifariş miqdarı və s.) metodlardır.
Batch splitting (lot splitting) <i>Разделение (дробление) партии</i> Partiyanın bölüşdürülməsi	Partiyanın iki və ya daha artıq alt partiyaya bölünməsi və onların hər birinin identik iş mərkəzlərində eyni zamanda emal edilməsidir.
Batch quantity <i>Размер партии</i> Partiyanın ölçüsü	Partiyada olan məhsulların və ya komponentlərin sayı, həcmi və ya çəkisidir.
Belt conveyor <i>Ленточный конвейер</i> Lentli konveyer	Yüklərin müəyyən marşrut üzrə hərəkət edən lentin vasitəsilə yüklənilmə və boşaldılmasını yerinə yetirmək üçün nəzərdə tutulmuş xüsusi avadanlıqdır.
Benchmarking <i>Бенчмаркинг</i> Bençmarkinq	Təkmilləşdirmə məqsədilə mövcud proseslər barədə dəqiq təsəvvürün yaradılması və verilənlərin açıq mübadiləsi daxil olmaqla, müəssisələr arasında fəaliyyət göstəricilərinin müqayisəsi prosesidir.
Berne gauge <i>Бернский габарит</i> Bern qabariti	1912-ci il Bern konvensiyasına əsasən müəyyən edilmiş və Avropanın dəmir yollarında maneəsiz hərəkəti təmin edən qabaritdir.
B item <i>Группа Б</i> B qrupu	ABC təsnifatına uyğun olaraq ümumi istehlak, məhsul, dövriyyə dəyərlərini yaradan və ehtiyatların ikinci ən geniş hissəsini təşkil edən məmulatların (material və ya məhsulların) kiçik qrupudur.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Big bag <i>Биг-бег</i> Biq-beq	İntermodal nəqliyyat vahidində (İNV) yüklənən və müxtəlif növ toplu yüklərin qaldırılması və daşınmasını təmin etmək üçün kifayət qədər möhkəmliyə malik, dəyişdirilə bilən kisədir.
Bill of labour (BOL) <i>Список трудовых ресурсов</i> Əmək resurslarının siyahısı	Seçilmiş məmulatın və ya məhsul ailəsinin hər hansı bir vahidinin istehsalı üçün tələb olunan buraxılıma qabiliyyətinin və əsas resursların siyahısıdır.
Bill of lading (B/L) <i>Коносамент</i> Konosament	Su nəqliyyatı ilə daşıma müqaviləsinin bağlandığı və yüklərin daşıyıcı tərəfindən təhvil alındığını və ya yüklənildiyi faktın, həmçinin bu yükün boşaldılma limanına çatdırılması öhdəliyinin təsdiqi olaraq yük-göndərənə verilən daşıma sənədidir.
Bill of materials (BOM) <i>Ведомость материалов</i> Materiallar cədvəli	Hər biri üzrə tələb olunan miqdarı göstərən, müəyyən yığma elementi təşkil edən bütün hissələrin, alt yığma elementlərin və xammalların siyahısıdır.
Bill of material processor (BOMP) <i>Процессор спецификации</i> Materiallar cədvəli prosessoru	Materiallar cədvəli barədə informasiyanı formalaşdırılması və zərurət yarandıqda ondan istifadə edilməsi üçün nəzərdə tutulmuş kompüter proqramıdır.
Bill of process <i>Циклограмма процессов</i> Proseslər sikloqramı	Məhsulu formalaşdırmaq üçün zəruri olan proseslər, materiallar, resurslar, təchizat, enerji və müddətlərin göstərildiyi siyahıdır.
Bill of resources <i>Спецификация ресурсов</i> Resurslar cədvəli	Seçilmiş məmulatın və ya məhsul ailəsinin hər hansı bir vahidinin istehsalı üçün tələb olunan buraxılıma qabiliyyətinin və əsas resursların siyahısıdır. Bax: Bill of labour, capacity bill of material

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Bimodal trailer <i>Бимодальный прицеп</i> Bimodal qoşqu	Müxtəlif növ standartlaşdırılmış yük vahidlərini daşıya bilən və adətən bimodal nəqliyyatda istifadə edilən qoşqudur.
Bimodal transport <i>Бимодальный транспорт</i> Bimodal nəqliyyat	Yüklərin iki nəqliyyat növündən, adətən avtomobil və dəmir yolu nəqliyyatından istifadə etməklə daşınmasıdır.
Bin <i>Стеллаж</i> Stellaj	Alt və dörd ədəd yan divarlara malik, təkərlə təchiz edilmiş və ya rolqanqlar (təkərli konveyerlər), eləcə də çəngəlli yükləyicilər tərəfindən emal edilmə üçün uyğun olan, həmçinin genişləndirilə bilən əlavə yükləmə avadanlığıdır.
Bin location record (bin location file) <i>Запись о месте хранения в стеллаже</i> Stellajda saxlanılma yeri qeydi	Ehtiyatda olan hər bir elementin saxlanıldığı fiziki yeri spesifik olaraq identifikasiya edən qeyddir.
Blancet order (bulk order) <i>Долгосрочный контракт</i> Uzunmüddətli müqavilə	Mövcud tələbləri qarşılamaqla, qısamüddətli buraxılışların yerinə yetirilməsi məqsədilə, satışları həyata keçirən müəssisəyə verilən uzunmüddətli öhdəlikdir.
Blend formula <i>Формула смеси</i> Qarışıq formulu	Materiallar cədvəlinin, qarışdırma əməliyyatı prosesində istifadə edilən və tam materiallar cədvəlindəki inqredientlərin yalnız bəzilərini əhatə edən bir növüdür.
Block rack <i>Блочный стеллаж</i> Blok stellaj	Yüksək sıxlığa nail olmaq məqsədilə, bir neçə məmulatı biri o birinin arxasına qoymaqla, kəməllər şəklində saxlanılmasını təmin edən anbar vasitəsidir.

B b

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Block schedule <i>Блочное расписание</i> Blok qrafik	Hər hansı bir əməliyyatın yerinə yetirilməsi üçün faktiki tələb olunan müddətlə müqayisədə, nisbətən daha uzun zaman dövrlərinin əks olunduğu qrafikdir.
Block stack <i>Штабельный блок</i> Ştabel bloku	Məmulatları əlavə yükləmə avadanlığının köməyi ilə və ya bu avadanlıqlardan istifadə etmədən döşəmə üzərində yanaşı, bir-birlərinin arxasında, iki və daha artıq sırada yerləşdirilməklə saxlanılması metodudur.
Block train <i>Блок-поезд</i> Blok qatar	Hərəkət tərkibinə daxil olan yükləmə vahidlərinin dəmir yolu vaqonları dəsti arasında transshipment və ya aralıq çeşidləmə əməliyyatını aparmadan, iki müxtəlif məntəqə arasında hərəkət edən qatardır.
Blocked stock (stock on hold) <i>Блокированный запас</i> Blok ehtiyat	Yalnız müəssisənin rəhbərliyi tərəfindən müvafiq qaydada rəsmiləşdirilmiş bildiriş sənədi əsasında, təchizat məqsədilə müəyyən hissəsinin götürülməsinə və ya istifadəsinə icazə verilən ehtiyatdır.
Bonded goods <i>Груз не оплаченной пошлиной</i> Rüsumu ödənilməmiş yük	Müvafiq rüsumların ödənilməsinə və ya idxal ölkəsinin gömrük ərazisindən geri çıxarılmasına qədər gömrük nəzarəti altında saxlanılan mallardır.
Bonded warehouse <i>Таможенный склад</i> Gömrük anbarı	Gömrük nəzarəti orqanları tərəfindən rəsmiləşdirmənin aparılmadığı və rüsumları ödənilməmiş yüklərin saxlanılması üçün nəzərdə tutulan anbardır. Qeyd edilən əməliyyatlar aparılmadıqda, həmin mallar müvafiq prosedurlara uyğun olaraq kənarlaşdırılır.
Book inventory <i>Учетный запас</i> Uçot ehtiyatı	Faktiki sayı fərqli olan anbar vahidlərinin və ya anbar uçotu sənədlərindən əldə edilmiş göstəricilərin ifadə edilməsi üçün istifadə edilən mühasibat terminidir.

B b

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Booked ex-stock <i>Заказан со склада</i> Anbardan sifariş	Çatdırılmış məhsulun miqdarının və qiymətinin müəssisənin aidiyyəti bölməsinin müvafiq sənədlərində nəzərə alındığını göstərən statusdur.
Booked in-stock <i>Заказан на склад</i> Anbara sifariş	Qəbul edilmiş məhsulun miqdarının və qiymətinin müəssisənin aidiyyəti bölməsinin müvafiq sənədlərində nəzərə alındığını göstərən statusdur.
Bordereau <i>Погрузочный наряд</i> Yükləmə naryadı	Avtomobil nəqliyyatında istifadə edilən və nəqliyyat vasitəsində daşınan yükü siyahı şəklində əks etdirən, bir çox hallarda qaimənin sürətlərinə istinad edən sənəddir.
Bottleneck <i>«Узкие» места</i> “Zəif” yerlər	Müəyyən prosesdəki fəaliyyəti məhdudlaşdıran mərhələdir.
Bottom-up replaning <i>Планирование снизу вверх</i> Aşağıdan yuxarı planlaşdırma	Material və resursların mövcudluğunu təmin etmək və ya digər problemləri aradan qaldırmaq üçün, iyerarxiyanın aşağı səviyyəsindən yuxarıya doğru bir-birlərindən asılı verilənlərin təhlili yolu ilə, yenidən planlaşdırmanın aparılması prosesidir.
Box pallet <i>Ящичный поддон</i> Yeşik tipli palet	Ştəbelləmə üçün tam şəkildə uyğun olan, qapaqlı və ya qapaqsız, ən azı üç ədəd çıxarılıb taxıla bilən, şaquli üst strukturlara malik, bütöv, fiksasiya yerlərinə malik paletdir.
B-Q ordering system <i>Система заказа B-Q</i> B-Q sifariş sistemi	Bax: Re-order level ordering system
B-S ordering system <i>Система заказа B-S</i> B-S sifariş sistemi	Bax: Min-max ordering system

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Bracing <i>Крепление растяжками</i> Kəmərlərlə bərkətmə	Nəqliyyat vasitəsinin daxilində zədələnmənin qarşısını almaq məqsədilə, yükün salamatlığının təmin edilməsidir.
Break bulk cargo <i>Груз без упаковки</i> Qablaşdırılması olmayan yük	Paletləşdirilmiş, konteynerləşdirilmiş və ro-ro yüklərindən fərqli olaraq yüklənilən və daşınan ümumi yüklərdir.
Break-even point <i>Порог безубыточности</i> Zərərsizlik həddi	İstehsal həcmünün səviyyəsində, satışların qiymətinin istehsalat xərclərinin məbləğinə bərabər olduğu nöqtədir. İstehsal həcmli bu nöqtədən aşağıda zərər, yuxarı olduqda isə mənfəət gətirir.
Break-even weight <i>Безубыточный вес</i> Zərərsiz çəki	Yükün faktiki çəkisi üçün ən yüksək tarifi (normal tarif) tətbiqi ilə müqayisədə, göstərilən minimal yığım həddindən daha yüksək çəki üçün nisbətən aşağı tarifi (miqdarı tarif) tətbiq etməyə imkan verən çəkidir.
Break through planing <i>Планирование прорыва</i> Sıçrayışın planlaşdırılması	Bax: Hoshin planning
Bridge crane <i>Мостовой кран</i> Körpü kran	Körpü tipli struktur (üfiqi rama) üzərində hərəkət edən arabacıq vasitəsilə yükün və ya toplu halda olan materialların asılı şəkildə daşınmasını həyata keçirən material emalı avadanlığıdır.
Bridge shipment <i>Перевозка по системе «бридж»</i> Körpü sistemli daşıma	Müəyyən daşıyıcının nə yükəndərən, nə də yükalan ilə razılaşdırmadan yükü bir daşıyıcıdan alıb, digərinə çatdırdığı daşıma prosesidir.
Bucketed system <i>Система временных единиц</i> “Zaman vahidləri” sistemi	MRP sistemində tətbiq edilən və bir dövr ərzində ayrı-ayrı zaman intervallarında meydana gələn tələblərin, bu dövrün başlanğıcında formalaşan vahid tələbə uyğunlaşdırılması texnologiyası əsasında işləyən sistemdir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Bucketless system <i>Система без временных единиц</i> “Zaman vahidləri” olmayan sistem	MRP sistemində tətbiq edilən və bir dövr ərzində ayrı-ayrı zaman intervallarında meydana gələn tələblərin onun tərəfindən diskret formada qəbul olunduğu və fərdi emal edilməsi texnologiyası əsasında işləyən sistemdir.
Buffer stock <i>Буферный запас</i> Bufer ehtiyatı	Bax: Decoupling point
Buffer types <i>Буферный тип запаса</i> Ehtiyatın bufer növü	İstehsal prosesində natamam yüklənmənin qarşısının alınması məqsədilə istifadə edilən ehtiyat növüdür.
Build cycle <i>Экономический цикл</i> İqtisadi dövr	İstehsal prosesində əsas tənzimləmələr arasındakı zaman fasiləsidir.
Build standard (modification standard) <i>Модифицированный стандарт</i> Modifikasiya edilmiş standart	Məhsulu istehsal etmək üçün istifadə edilən materiallar cədvəlinin versiyasıdır.
Bulk cargo <i>Навалочный груз</i> Qablaşdırılmamış yük	Gəminin müəyyən sahəsində sərbəst şəkildə tökülmüş qablaşdırılmamış homogen yükür.
Bulk order <i>Крупный заказ</i> Böyük həcmli sifariş	Bax: Blanket order
Bulk storage <i>Хранение навалом</i> Qablaşdırılmamış saxlama	Xammal, yarımfabrikatlar və hazır məhsulların böyük həcmərdə saxlanmasıdır.
Bulk store <i>Склад для навалочного груза</i> Qablaşdırılmamış yük üçün anbar	Məmulatların qablaşdırılmamış, çoxlu miqdarda saxlanıldığı anbardır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Bullwhip effect <i>Эффект хлыста</i> Qamçı effekti	Bax: Forrester effect
Business chain effect <i>Эффект бизнесной цепочки</i> Biznes zənciri effekti	Bax: Forrester effect
Business process re-engineering (BPR) <i>Реорганизация бизнес процессов</i> Biznes proseslərinin yenidən təşkili (BRYT)	Funksional sahələrə istinad etmədən, son müştərilər üçün əlavə dəyər yaradan hər bir biznes prosesinə əsaslanmaqla, müəssisə tərəfindən təkmilləşdirilməsi məqsədilə, əlaqədar fəaliyyətlərə sistemətik şəkildə yenidən baxılmasıdır.
Business resource planning (BRP) <i>Планирование ресурсов бизнеса</i> Biznes resurslarının planlaşdırılması (BRP)	Hər bir səviyyə üzrə planlarda (büdcədə və s.) ortaya qoyulan işlərin bütün aspektlərinin tam ardıcıl realizasiyasını əsas məqsəd kimi qəbul edən, biznesin planlaşdırılmasında tətbiq edilən planlaşdırma metodudur.
Business to administration (B2A) <i>Бизнес - администрация</i> Biznes – administrasiya (BA)	Müəssisədən ticarətlə bağlı informasiyanın hökumətə və ya gömrük orqanlarına ötürülməsidir.
Business to business (B2B) <i>Бизнес - бизнес</i> Biznes-biznes (BB)	Alıcı və təchizatçı arasında elektron kommunikasiyanın istifadəsinə əsaslanan ticarət əməliyyatıdır.
Business to consumer (B2C) <i>Бизнес - потребитель</i> Biznes – istehlakçı (Bİ)	Müəssisə və müştəri (istehlakçı) arasında elektron kommunikasiyanın istifadəsinə əsaslanan ticarət əməliyyatıdır.
By product <i>Побочный продукт</i> Qalıq məhsul	Əsas istehsal prosesinin qalıq hissəsi olaraq hasil edilən məhsuldur.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
By product bill of material <i>Ведомость материалов побочного продукта</i> Qalıq məhsulun materiallar cədvəli	Qalıq məhsulların əks olunduğu materiallar cədvəlidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Cabotage <i>Каботаж</i> Kabotaj	1. Yüklərin eyni bir ölkənin ərazisində yerləşən iki və daha artıq məntəqə arasında (ölkədaxili daşıma istisna olmaqla) daşınmasıdır. 2. Yüklün avtomobil nəqliyyatı vasitəsinin qeydiyyatda olduğu dövlətdən fərqli olan ölkənin daxilində daşınmasıdır. 3. Konteynerin müvafiq zonada boşaldılmasından sonra, onun sahibi tərəfindən müəyyən edilmiş sahəyə daşınmasıdır. Bu zaman daşıyıcı konteynerdən məhdudiyətsiz istifadə edə bilər.
Call-off- order <i>Заявка-заказ</i> Tələbnamə-sifariş	Uzunmüddətli satınalma müqaviləsinə əsasən təchizatçıya müəyyən tarixdə və ya dövr ərzində təyin edilmiş miqdarda malların çatdırılmasına dair verilmiş təlimatdır.
Camp lot size formula (Wilson lot size formula) <i>Формула Уилсона для определения размера партии</i> Partiya həcmnin təyin edilməsi üçün Uilson düsturu	Optimal sifariş miqdarının hesablanması üçün istifadə edilən formuldur. Bax: Economic order quantity (EOQ) Qeyd: Əsas formul aşağıdakı kimidir: $Kəmiyyət = \sqrt{2(d)(c) / (i)(u)}$ Burada: d = illik tələb; c = sifarişin hazırlanmasının orta xərcləri; i = malın anbardan saxlanılması xərcləri; u = vahid qiymət.
Cancellation <i>Отмена, аннулирование</i> Ləğvetmə	Təchizatçıdan asılı olmayan səbəblərə görə alıcı tərəfindən sifarişin ləğv edilməsidir. Müqavilənin tərtib edilməsi zamanı sifarişin ləğvi ilə bağlı cərimələr nəzərdə tutula bilər.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Cancelled <i>Отменен</i> Ləğv edildi	Sistemdə hər hansı bir fəaliyyətin ləğv edilmiş statusudur.
Cantilever racking <i>Консольный стеллаж</i> Konsol stellaj	Bir xətt üzrə düzülmiş sütunların bir və ya hər iki tərəfində asılı vəziyyətdə olan sabit, yaxud hərəkətli qollar üzərində uzun ölçülü materialların saxlanılması üçün nəzərdə tutulmuş anbar avadanlığıdır.
Capable to promise <i>Возможность изготовления готового товара к определенному сроку</i> Hazır məhsulun müəyyən müddətə hazırlanması imkanı	1. Böltüsdürülməmiş mal-material ehtiyatları üzrə hesablamalardan istifadə etməklə məhsulun təchizat zəncirinin potensial məhsul buraxılıma qabiliyyətinin təyin edilməsi metodudur. 2. Böltüsdürülməmiş mal-material ehtiyatları üzrə hesablamaların nəticəsi olaraq müəyyən edilən məhsulların miqdarıdır. Bax: Available to promise
Capacity <i>Пропускная способность</i> Buraxılış qabiliyyəti	Müəyyən resursun verilmiş zaman anında keyfiyyət və kəmiyyət ifadəsində ölçülmüş qabiliyyətidir.
Capacity buying <i>Приобретение пропускной способности</i> Buraxılış qabiliyyətinin alınması	Tələb olunan malların istehsalı məqsədilə, təyin edilmiş zaman müddəti üçün alıcı tərəfindən təchizatçının resurslarının müəyyən miqdarının əldə edilərək ötürülməsi prosesidir. Qeyd: Alıcı, bir qayda olaraq, ötürülən resurslar hesabına göndəriləcək malların miqdarının və çatdırılma tarixlərinin qeyd edildiyi sifariş vərəqəsini rəsmiləşdirir.
Capacity group <i>Группа оборудования</i> Avadanlıq qrupu	Resursların buraxılış qabiliyyətinin vahid formada ölçməyə imkan verəcək şəkildə, əhəmiyyətli dərəcədə homogen olduğu (məsələn, eyni iş texnologiyasına və qabiliyyətinə malik olan oxşar avadanlıqlar qrupu) təşkilatı vahiddir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Capacity requirements plan (projected load) <i>План потребности в производственных мощностях</i> İstehsal gücünə tələb planı	Gözlənilən və verilmiş sifarişlər əsasında resursların növləri üzrə cari və gələcək yüklənmələrin (tələb olunan buraxılış qabiliyyəti) və planlaşdırılmış (mümkün) buraxılış qabiliyyətinin müəyyən zaman dövrü üzrə əks olunduğu plandır.
Capacity requirements planning (CRP) <i>Планирование потребности в производственных мощностях</i> İstehsal gücünə tələbin planlaşdırılması	İstehsalat proqramını icra etmək üçün, istehsal gücünə olan tələbləri növləri və zaman dövrləri üzrə hesablayan sistemdir.
Capacity smoothing (load levelling) <i>Выравнивание загрузки</i> Yüklənmənin tarazlaşdırılması	Bax: Smoothing
Cargo <i>Груз, продукция, товар</i> Yük, məhsul, mal	1. Bir yerdən başqa yerə nəqliyyat vasitələri ilə daşınan mallardır. 2. Daşınmaya qəbul edilmiş və ya daşınma prosesində olan məhsuldur; 3. Fiziki və hüquqi şəxslərin bir yerdən digər yerə daşınan müxtəlif əmlakıdır.
Cargo assembly (in aircargo) <i>Консолидация груза</i> Yükün konsolidasiyası	Parsellərin və ya bağlamaların ayrı-ayrılıqda qəbul edilməsi və onların vahid yük kimi göndərilməsi üçün saxlanılmasıdır.
Cargo disassembly (in aircargo) <i>Деконсолидация груза</i> Yükün dekonsolidasiyası	Konsolidasiya prosesinin əksi olaraq, gömrük məqsədlərindən fərqli digər hallarda mal partiyasının (yükün) bir və ya bir neçə təşkilədiçi komponent hissəsinə ayrılmasıdır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Cargo manifest (freight manifest) <i>Грузовой манифест</i> Yük manifesti	Müəyyən reyslə, gəmidə və ya digər nəqliyyat vasitəsində göndərilən yükün bütün elementlərini əks etdirən təfərrüatlı siyahıdır.
Cargo type <i>Тип груза</i> Yük növü	Nəqliyyat vasitələri ilə daşınan və ya daşınması nəzərdə tutulan yükün ümumi xüsusiyyətlərinə əsasən təsnifləşdirilməsidir.
Cargo type code <i>Код типа груза</i> Yük növünün kodu	Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Avropa İqtisadi Komissiyası tərəfindən beynəlxalq ticarətlə bağlı əməliyyatların sadələşdirilməsi məqsədilə hazırlanmış, yükün, onun bağlamasının və bağlama materiallarının növlərini təmsil edən rəqəmlər ardıcılığından ibarət kodlaşdırma sistemidir.
Carousel rack (tower rack) <i>Карусельный стеллаж</i> Karuselvari stellaj	Anbarlarda istifadə edilən, hərəkətli tərəflərə malik, üfqi və ya şaquli istiqamətlərdə dövr edən rəflərlə təchiz edilmiş, malların saxlanması üçün nəzərdə tutulmuş yük emalı vasitəsidir.
Carriage conditions <i>Условия перевозки</i> Daşıma şərtləri	Konkret marşrut üçün müəyyən edilir və müəyyən mal, eləcə də material (məsələn, təhlükəli və kövrək yüklər), qablaşdırmanın növü (pallet, qutu, roll) və sairədən asılıdır. Daşınma müəyyən növü, tipli və qablaşdırılmaya malik yüklərin, təhlükəsizlik qaydalarına riayət etməklə, müxtəlif nəqliyyat növləri (yük maşını, təyyarə, gəmi və s.) ilə həyata keçirilir.
Carrier <i>Перевозчик</i> Daşıyıcı	1. Nəqliyyat vasitələrindən kommersiya məqsədi ilə istifadə edən fiziki və ya hüquqi şəxsdir. 2. Malların (yüklərin) bir montaqədən digərinə daşınmasını öz üzərinə götürən tərəfdir.
Carriers haulage <i>Транспортировка средствами перевозчика</i> Daşıyıcının vasitələri ilə nəqliyyətlə	Nəqliyyat (daşıma) sənədlərinin müddəaları və razılaşdırılmış tarif əsasında daşıyıcı tərəfindən təklif edilən nəqliyyat xidmətidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Carrying-chain conveyor <i>Передвижной цепной конвейер</i> Zəncirli səyyar konveyer	Dövri hərəkət edən zəncirin üzərində yük vahidlərinin üfqi və ya maili hərəkəti üçün nəzərdə tutulmuş səyyar material emalı avadanlığıdır.
Case (carton) <i>Коробка, короб</i> Qutu	Kub və paraleloiped formasında, kartondan olan sərt taradır. Qutularda istehlak malları və s. daşınır. Karton qutu adətət birdəfəlik istifadə üçün nəzərdə tutulur. Lakin, çoxdəfəli istifadə üçün gücləndirilmiş konstruksiyalı qutular da istehsal olunur.
Cell layout <i>Топология модуля</i> Modulun topologiyası	İstehsalat modulunu dəstəkləmək üçün tələb olunan avadanlıqların konfigurasiyasıdır.
Cell (manufacturing cell) <i>Модуль (гибкий производственный модуль)</i> Modul (adaptiv istehsalat modulu)	İş stansiyaları və materiallar, nəqliyyat mexanizmləri və onları əlaqələndirən saxlama məntəqələrindən ibarət olan istehsal və ya xidmət vahididir.
Cell production <i>Модульное производство</i> Modul tipli istehsal	Vahid komponenti, alt yığma elementi, məhsulu və ya onların ailəsini ardıcılıqla emal edən iş stansiyaları qrupundan istifadə edən istehsal metodudur.
Cellular pallet-wide container <i>Модульный контейнер шире стандартного</i> Modul tipli standartdan geniş konteyner	Yerüstü daşımalarda istifadə edilən, lakin gəminin yük bölməsində müvafiq hücrəyə yerləşə biləcək şəkildə layihələndirilmiş standartdan geniş konteynerdir.
Cell (warehouse) <i>Ячейка</i> Anbar hücrəsi	Yüklərin anbarda ünvanlı şəkildə saxlanması üçün hücrədir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Central warehouse <i>Центральный склад</i> Mərkəzi anbar	Digər anbarların öz ehtiyatlarını bərpa etmək üçün istifadə etdikləri mərkəzi anbardır.
Certificate of conformance <i>Сертификат соответствия</i> Uyğunluq sertifikatı	Təchizatçı tərəfindən imzalanılan, adətən standart formada olan və təchizatı aparılan malları müşayiət edən, onların müştəri tərəfindən müəyyən edilmiş tələblərə uyğun olduğunu təsdiq edən sənəddir.
Certified supplier <i>Сертифицированный поставщик</i> Sertifikatlaşdırılmış təchizatçı	Davamlı olaraq xərc, çatdırılma, maliyyə, hesabatlılıq və s. kimi meyarlar üzrə öncədən müəyyən edilmiş keyfiyyət tələblərinə cavab verən təchizatçıya sertifikatlaşdırma orqanı tərəfindən verilmiş statusdur.
Chain conveyor <i>Цепной конвейер</i> Zəncirli konveyer	Yüklərin hərəkəti üçün dartıcı element kimi davamlı dövr edən zəncirdən istifadə olunduğu material emalı avadanlığıdır.
Change order <i>Запрос на изменение</i> Dəyişiklik üçün sorğu	Malların təchizat və ya sex sifarişlərinin dəyişdirilməli olduğunu müəyyən edən formal bildirişdir.
Change-over time (COT) <i>Время переходного процесса</i> Keçid prosesinin müddəti	İş stansiyasının bir əməliyyat üzrə hazırlıq vəziyyətindən digərinə gətirmək üçün tələb olunan zaman fasiləsidir.
Channels of distribution <i>Каналы дистрибуции</i> Distribusiyaya kanalları	Xammal təchizatçısından və istehsalçısından başlayaraq, son istifadəçiyə və ya istehlakçıya qədər mal və xidmətlərin hərəkətində iştirak edən hər hansı şirkətlər və ya fərdi şəxslərdir.
Charterer <i>Фрахтователь</i> Fraxtedən	Gəminin (hava gəmisinin) sahibi ilə fraxt haqqında müqaviləni imzalayan və bu sənədə əsasən gəmini (hava gəmisini) və ya onun bir hissəsini icarəyə alan şəxsdir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Charter party (charter contract) <i>Договор о фрахтовании (чартер-партия)</i> Fraxt haqqında müqavilə (çarter partiya)	Gəmi (hava gəmisini) sahibinin öz nəqliyyat vasitəsini və ya onun bir hissəsini yüklərin bir limandan (limanlardan) digər limana (limanlara) daşınması üçün sahibkarın, yükqöndərənin və ya fraxtedənin sərəncamına verilməsinə razılıq verdiyi və yükü çəki əsasında qəbul etdiyi və ya öz gəmisini (hava gəmisini) icarə haqqının ödənilməsi müddətli icarəyə verilməsinə razılışdığı müqavilədir.
C item <i>Группа С</i> C qrupu	ABC təsnifatına uyğun olaraq ümumi istehlak, məhsul, dövriyyə dəyərlərini yaradan və ehtiyatların üçüncü (kiçik) hissəsini təşkil edən məmulatların (material və ya məhsulların) gəniş qrupudur.
Collaborative planning, forecasting, replenishment (CPFR) <i>Общее планирование, прогнозирование, пополнение (ОППП)</i> Ümumi planlaşdırma, proqnozlaşdırma, bərpə (ÜPPB)	Tələb və təklif arasındakı fərqin minimallaşdırılması məqsədilə təchizat zəncirinin iştirakçılarının koordinasiyasına və daha effektiv təşkil edilmiş təchizat zəncirinin idarə edilməsi nəticəsində əldə edilən mənfəətin onlar arasında bölüşdürülməsinə imkan yaradan biznes prosesidir.
Combined lead time <i>Суммарное время задержки (выполнения)</i> Toplam (ümumi) icra müddəti	Bax: Cumulative lead time
Combined transport <i>Комбинированные перевозки</i> Kombinə edilmiş daşımalar	1. Müxtəlif növ yüklərin (məsələn, qabsız və maye halda olan yüklərin) bir nəqliyyat vasitəsində daşınmasıdır. 2. Kombinə edilmiş nəqliyyatda yükün, yük sahibinin iştirakı olmadan aralıq məntəqədə və ya məntəqələrdə yükləmə-boşaltma əməliyyatları daxil olmaqla, vahid daşıma sənədi əsasında iki və daha çox nəqliyyat növlərindən istifadə olunmaqla daşınmasıdır. Yük sahibi ilə daşınma müqaviləsi adətən yükü yoladüşmə məntəqəsində (başlangıç məntəqədə) bilavasitə qəbul edən birinci daşıyıcı tərəfindən bağlanılır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Combined transport document (CTD) <i>Документ комбинированного транспорта (ДКП)</i> Kombinə edilmiş nəqliyyat sənədi (KNS)	Yüklərin kombinə edilmiş nəqlini həyata keçirmək və ya həyata keçirilməsini satın almaq üçün müqaviləni təsdiq edən, razılaşdırılan və ya razılaşdırılmayan sənəddir.
Combined transport operator (CTO) <i>Оператор комбинированного транспорта (ОКТ)</i> Kombinə edilmiş nəqliyyat operatoru (KNO)	Müxtəlif nəqliyyat növləri vasitəsilə yüklərin daşınmasına məsuliyyət daşıyan tərəfdir.
Combined working circle <i>Комбинированный рабочий цикл</i> Kombinə edilmiş iş dövrü	Anbarda materialların fasiləli emalı avadanlığının iş dövrüdür. Bu zaman alternativ yönəldirmə (bərpə) əməliyyatı vasitəsilə anbardakı müəyyən yerdən avadanlığın boş qayıdışı aradan qaldırılır.
Commercial order <i>Коммерческий заказ</i> Kommersiya sifariş	Bax: Customer order
Commercial system <i>Коммерческая система</i> Kommersiya sistemi	Müştərilərin tələbatını qarşılamaqla mənfəətliliyi təmin etmək məqsədi daşıyan sistemdir. Kommersiya sistemləri maddi və qeyri-maddi nemətlər, layihələr (məsələn, binaların layihələndirilməsi), xidmətlər və işçi heyətlə bilavasitə əlaqədardır. Belə sistemlər həm də biznes sistemləri adlandırılır.
Commodity <i>Груз</i> Yük	Daşınmaya qəbul edilmiş və ya daşınma prosesində olan müəyyən nəqliyyat xarakteristikalarına malik məhsullar və ya fiziki (hüquqi) şəxslərə məxsus əmlakdır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Common area <i>Общая зона</i> Ümumi sahə	Yüklərin anbara qəbul edildiyi müəyyən sahə və hündürlüyə malik anbar ərazisidir.
Common item <i>Общая часть</i> Ümumi hissə	Müəyyən diapazonda baxılan məhsulların bütün çeşidlərində mövcud olan komponent və ya yığma elementdir.
Common parts bill of material <i>Ведомость материалов для общих частей</i> Ümumi hissələr üçün materiallar cədvəli	Məhsullar ailəsi (sınıfı) üçün ortaq olan bütün ümumi komponentləri vahid material cədvəlində qruplaşdırmağa imkan verən, material cədvəlinin planlaşdırılması formasıdır.
Completed <i>Завершен</i> İcra edilmişdir	Sistemdə hər hansı bir fəaliyyətin icra edilmiş statusudur.
Component <i>Компонент</i> Komponent	Xüsusi planlaşdırma və idarəetmə məqsədləri üçün bölünməz, vahid olaraq qəbul edilən, unikal məhsuldur.
Component offset <i>Сдвиг времени компонента</i> Komponentin vaxt fərqi	Hər hansı bir fərdi komponentin istehsal tarixi ilə onun üçün verilmiş ümumi sifarişin tarixi arasındakı fərqi ifadə edən müddətdir. Komponentin vaxt fərqi istehsal əməliyyatlarının müddətinin əhəmiyyətli dərəcədə uzun olduğu və prosesin başlanğıcında komponentlərin hamısının tələb olunmadığı hallarda istifadə edilir.
Computer aided design (CAD) <i>Компьютерно поддерживаемое проектирование (КПП)</i> Kompüter dəstəkli layihələndirmə (KDL)	Layihələndirmə, cizgilərin çəkilməsi və layihənin yaddaşda saxlanması üçün interaktiv rejimdə kompüterlərin və müvafiq proqram təminatının tətbiqidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Computer aided engineering (CAE) <i>Компьютерно поддерживаемое инжинерия (КПИ)</i> Kompüter dəstəkli mühəndislik (KDM)	Kompüterlərlə dəstəklənən mühəndislik prosesidir.
Computer aided manufacture (CAM) <i>Компьютерно поддерживаемое производство (КПП)</i> Kompüter dəstəkli istehsal (KDI)	İstehsal prosesini, zavodu və avadanlıqları təlimatlandırmaq və idarə etmək üçün kompüterlərin istifadə edildiyi istehsaldir.
Computer integrated manufacture (CIM) <i>Автоматизированное производство (АИ)</i> Avtomatlaşdırılmış istehsal (AI)	İntegrasiya edilmiş istehsal sistemini təmin etmək üçün müxtəlif kompüterləşdirilmiş sistemlərin əlaqələndirildiyi (birləşdirildiyi) istehsaldır.
Computer numerically controlled machine (CNC machine) <i>Станок контролируемый компьютером</i> Kompüterlə idarə olunan maşın	Yerinə yetirdiyi əməliyyatları kompüter proqram təminatı vasitəsilə idarə edən maşındır.
Concurrent engineering (simultaneous engineering) <i>Параллельное проектирование (комплексное проектирование)</i> Paralel layihələndirmə (kompleks layihələndirmə)	Məhsulun layihələndirilməsi, istehsala hazırlanması və istehsalı mərhələlərini əhatə edən zamanın minimalaşdırılması texnologiyasıdır. Bu halda layihələndirmə ardıcıl deyil, eyni zamanda həyata keçirilən qarşılıqlı asılı proseslər şəklində yerinə yetirilir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Configuration (product configuration) <i>Конфигурация (конфигурация изделия)</i> Konfiqurasiya (məmulatın konfiqurasiyası)	Məmulatın strukturu da daxil olmaqla, onun fiziki və funksional xarakteristikasıdır. Bu termin həmçinin məmulatın təyin edilməsi, istehsalı, sınaqdan keçirilməsi, quraşdırılması və ona texniki xidmətin göstərilməsini də əhatə edir.
Confirmation lead time <i>Период размещение заказа</i> Sifarişin yerləşdirilmə müddəti	Təchizatçı şirkətə sifarişin verilməsi və onun tərəfindən bu sifarişin qəbul olunmasının təsdiq edilməsi barədə məlumatın alınması anları arasındakı müddətdir.
Confirmation order <i>Подтверждение заказа</i> Sifarişin təsdiqi	Müvafiq alqı-satqı sənədindən öncə, şifahi yaxud digər formada yerləşdirilmiş və sifarişin aidiyyəti şərtlərini, sifariş edilmiş mallar və xidmətlər barədə məlumatları əks etdirən təchizatçı şirkətə təqdim edilən rəsmi sənəddir.
Consignee <i>Грузополучатель</i> Yükalan	Təyinat yerinə çatdırılmış yükü qəbul etmək səlahiyyəti olan fiziki və ya hüquqi şəxsdir. Yükalan, daşınma müqaviləsinin imzalanmasında iştirak etməməsinə baxmayaraq, müəyyən öhdəliklər daşıyır və bu müqavilədən irəli gələn müəyyən hüquqları əldə edir.
Consignment <i>Груз (партия груза)</i> Yük (yük partiyası)	Ayrı-ayrılıqda müəyyən edilə bilən, daşınmış və ya daşınmaya qəbul edilmiş və vahid nəqliyyat sənədi ilə rəsmiləşdirilmiş yüküdür.
Consignment note (way bill) <i>Грузовая накладная</i> Yük qaiməsi	Beynəlxalq daşımalarda yükəndərən və daşıyıcı arasında daşınma müqaviləsinin bağlanmasını təsdiq edən sənəddir. Yükəndərən tərəfindən tərtib olunur və yükün yükalana təhvil verilməsi anına qədər bütün hərəkət marşrutunda onu müşayiət edir.
Consignment stock <i>Консигнационный запас</i> Konsiqnasiya ehtiyatı	Sifarişçinin xarici anbarlarında (yük sahələrində) saxlanılan, lakin təchizatçı şirkətin mülkiyyətində olan yüküdür.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Consumer Direct Logistics <i>Логистика до потребителя</i> İstehlakçıya istiqamətlənmiş logistika	İstehlakçı ilə birbaşa əlaqəni təmin edən təchizat zəncirinin prosesləri və alətləridir.
Consumer Unit (CU) <i>Потребительская единица (упаковка)</i> İstehlak qablaşdırması	Pərəkəndə satış üçün qablaşdırılmış, xəzinədə (pos-terminalda) skanetmə üçün ştrix-kodla təchiz edilmiş maldır. İstehlak vahidi nümunələri: mineral su butulkası, qələm və s.
Consignor (shipper) <i>Грузоотправитель</i> Yükəndərən	Öz adından fəaliyyət göstərərək, yoladüşmə məntəqəsində (başlanğıc məntəqədə) yükü daşıyıcıya təhvil verən və qablaşdırma, yükün markalanması və s. də daxil olmaqla, daşıma müqaviləsindən irəli gələn öhdəlikləri yerinə yetirən fiziki və ya hüquqi şəxsdir.
Consolidated bill of lading <i>Сводная накладная (сводный коносамент)</i> Birləşdirilmiş qaimə (birləşdirilmiş konosament)	Yüklərin konteynerdə qruplaşdırıldığı halda istifadə edilən qaimədir (konosamentdir).
Consolidation <i>Консолидация</i> Birləşdirmə (konsolidasiya)	Məhsulların qruplaşdırılması, məhsul axınlarının birləşdirilməsi, eyni bir təyinat məntəqəsinə ünvanlanmış bir neçə kiçik yüklərin ümumiləşdirilmiş, müvafiq yükəndərən qabiliyyəti olan bir nəqliyyat vasitəsində qruplaşdırılmasına (cəmlənməsinə) əsaslanan logistik əməliyyatdır. Konsolidasiya daşıyıcı ilə birlikdə nəqliyyat-ekspeidiya xidmətləri göstərən şirkətlər, yükəndərənlər assosiasiyaları və digərləri ilə yerinə yetirilir. Bir neçə şirkətin vahid şirkət daxilində birləşdirilmə formasıdır. Birləşən şirkətlər hüquqi müstəqilliklərini itirir, yeni yaradılmış şirkət işə bazarda yeni ad və firma nişanı ilə çıxış edə bilər.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Constituent part <i>Компонента</i> Komponent	İstehsalçı müəssisə tərəfindən istehsal edilən məmulatın əsas hissəsini təşkil edən və təchizatçı tərəfindən verilən məmulatdır. Məmulatın tərkib hissələri qismində detallar, yığıma vahidləri və dəstlər çıxış edə bilirlər.
Constraint <i>Препграда</i> Maneə	Sistemin təyinatı üzrə qoyulmuş məqsədlərə daha yüksək səviyyədə nail olmağa maneə törədən hər hansı bir element və ya amildir. Maneə fiziki (məsələn, sürət), inzibati (məsələn, siyasət, strategiya) və s. ola bilər.
Consumable material <i>Расходные материалы</i> <i>(вспомогательные, косвенные, не прямые материалы)</i> Köməkçi material	Bax: İndirect material
Consumption of forecast <i>Потребительский прогноз</i> İstehlak proqnozu	Proqnozun, müştəri sifarişləri və ya yaranmış digər növ aktual tələblər vasitəsilə özünü doğrultma prosesidir.
Controlled issue <i>Ожидаемый результат</i> Gözlənilən nəticə	Bax: Planned issue

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Container <i>Контейнер</i> Konteyner	1. Yüklük konteyneri - təkrar istifadəyə yararlı olan metaldan, ağacdən və digər bu kimi materiallardan hazırlanmış sərt taradır. Bu, a) daimi xarakterə malik olan və buna görə də kifayət qədər möhkəm (davamlı) və təkrar istifadə üçün yararlı; b) aralıq yükləmə-boşaltma əməliyyatlarını aparmadan, yüklərin bir və ya bir neçə nəqliyyat növü vasitəsilə rahat daşınmasını təmin edən xüsusi konstruksiyaya malik; v) bir nəqliyyat növündən digərinə qısa müddətdə yüklənib-boşaldılması asanlaşdırılan vasitələrlə təchiz olunmuş; q) asanlıqla yüklənməni və boşaldılması təmin edəcək şəkildə hazırlanmış; d) 1m³ və ya 35.3 ft³ (standart ISO 830-81) kiçik olmayan daxili həcmə malik nəqliyyat avadanlığıdır. 2. Aviasiyada - ədədi qablaşdırılan yüklərin daşınması üçün qurğudur. Yüklük və baqaj konteynerlərinə bölünür. Konteynerlər aşağı hissəsində olan pəzlərə keçirilən xüsusi dayaqlar, stoporlar və fiksəedicilər qurğular vasitəsilə hava gəmisinə bərkidilirlər. 3. Müxtəlif yüklərin qablaşdırılması və nəqli üçün nəzərdə tutulmuş qurğudur. Hava gəmisinin quyruq bölməsində yerləşən lyukdan xüsusi paraşüt və ya konveyer vasitəsilə atılır və sonradan o, yüklük paraşütü vasitəsilə yerə enir. Konteynerin həməcinin alçaq hündürlükdə uçuş zamanı paraşütsüz də atılması mümkündür. 4. İnsanların paraşüt ilə və ya paraşütsüz (məsələn, hava yastığı ilə təchiz edilmiş konik konteyner) nəqli üçün istifadə edilən qurğudur. 5. Uçuş aparatının əlavə avadanlıqların yerləşdirilməsi və saxlanması üçün nəzərdə tutulmuş asqılı dəyişilən qurğusudur.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Container manifest <i>Контейнерный манифест</i> Konteyner manifesti	Bax: Unit packing list
Continuous replenishment <i>Продолжительное пополнение</i> Davamlı bərgə	Sifarişçi tərəfindən təchizatçının faktiki satış həcmi və anbarda mövcud yüklər barədə məlumatlandırıldığı, boşdayanmalara yol verilmədən, həmçinin ehtiyatların bərpası üçün sifariş qəbul edilmədən təchizatçının istifadə edilmiş mallarının bərpası öhdəliyinin icrası prosesidir.
Control <i>Контроль</i> Nəzarət	Hər hansı bir prosesin öncədən planlaşdırılmış çərçivədə yerinə yetirilməsini təmin edən mexanizm və ya tədbirlərdir.
Controlled store <i>Контролируемое хранение (хранение в контролируемых условиях)</i> Nəzarət edilən saxlanc	Daxil olan və çıxan, eləcə də qalan yüklərin miqdarının davamlı olaraq qeydə alındığı anbardır.
Conventional cargo <i>Стандартный груз</i> Standart yük	Bax: Break bulk cargo
Convention Internationale concernant le transport des Marchandises par chemin de fer (CIM) <i>Соглашение о международной железнодорожной перевозке грузов</i> Dəmir yolu ilə yük daşımaları haqqında konvensiya	Bir çox Avropa ölkəsi tərəfindən tətbiq edilən və yüklərin dəmir yolu nəqliyyatı ilə beynəlxalq daşımaları üçün şərtləri və daşıyıcıların məsuliyyətini müəyyən edən konvensiyadır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Convention relative au contrat de transport international de Marchandises par Rout (CMR) <i>Конвенция о договоре международной дорожной перевозки грузов</i> Yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə beynəlxalq daşınma müqaviləsi haqqında konvensiya	Yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə beynəlxalq daşımaları üçün şərtləri və daşıyıcıların məsuliyyətini müəyyən edən konvensiyadır.
Conveyor <i>Конвейер</i> Konveyer	Aşağıdakı elementlərdən ibarət olan sənaye nəqliyyatı qurğusudur: dartı elementi, yükçəkici element, ötürücü, dozalayıcı və qaytarıcı qurğular və s. Konveyerin dartı və yükçəkici elementlərini birləşdirən hissəsi lent adlanır. Lentdən gələn yüklənmələr konveyerin dayaq konstruksiyaları (dayaq çarxları, təkərlər, rama və s.) tərəfindən qəbul edilir. Dartı elementinin gərilməsini təmin etmək və lentin boşalmasının qarşısını almaq üçün dartıcı qurğular (mexaniki, hidravlik və s.) tətbiq edilir. Konveyerin lentinin hərəkət etməsi üçün dartı gücü ötürücü vasitəsilə yaradılır. Yükçəkici elementin hərəkət xarakterinə görə fasiləsiz və diskret fəaliyyətli konveyerlər fərqləndirilir. Həmçinin stasionar və hərəkətli, ötürücülü və ya ötürücüsüz (qravitasiyalı, özü-gədən) konveyerlər də mövcuddur.
Co-product <i>Сопутствующий (побочный) продукт</i> Əlavə məhsul	Tehnoloji prosesin nəticələrindən biri olaraq, əsas məhsulun istehsalı zamanı meydana gələn əlavə məhsuldur. Məsələn, kərə yağının istehsalı zamanı alınan ayran, əlavə məhsuldur.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Corner casting <i>Углово́й фикса́тор</i> Künc fiksatoru	Daşıma zamanı yükün yerləşdirildiyi qablaşdırmanın təhlükəsizliyini və salamatlığını təmin etmək məqsədilə, onun oturacaq hissəsində yerləşən və nəqliyyat vasitəsinin yük bölməsində quraşdırılmış xüsusi qifila daxil olaraq fiksasiya edilən elementdir. Portal və mobil kranlar vasitəsilə qaldırılması, həmçinin nəqliyyat vasitəsinin yük bölməsinə yığılması zamanı öz aralarında fiksasiyanın təmin edilməsi üçün konteynerlərin yuxarı hissəsi də, belə qifillarla təchiz olunur.
Corner fitting <i>Углово́й фитинг</i> Künc fitinqi	Adətən konteynerin üst və alt küncələrində yerləşən, döndərici qifillər və ya digər vasitələrin köməyi ilə onu qaldırmağa, ştəbelləməyə, bərkitməyə imkan verən bərkidilmə yeridir. Bu fitinqlərdən daha çox çıxarılan kuzovlarda, 20 və ya 40 futluq konteynerlərin künc fitinqlərinin yerləşdiyi sahələrə müvafiq hissələrində istifadə edilir.
Counterbalanced lift truck <i>Погрузчик с противовесом</i> Əks ağırlıqlı yükləyici	Yüklərin yüklənməsi, boşaldılması, qalqlanması, eləcə də qısa məsafələrə yerdəyişməsini həyata keçirmək üçün təyin edilmiş periodik və ya fasiləsiz istifadə üçün nəzərdə tutulmuş relssiz yerüstü nəqliyyat vasitəsidir. Ötürücünün növünə görə əks ağırlıqlı yükləyicilər avtoyükləyicilərə (daxili yanma mühərriki, o cümlədən qazla işləyən) və elektroyükləyicilərə (akkumulyator batareyaları və qida kabeli ilə çalışan ötürücü) bölünürlər. Periodik istifadə üçün nəzərdə tutulmuş yükləyicilərin əksəriyyəti tarazlaşdırılmış hesab edilir, yəni əks ağırlıqla təchiz edilənlər və yolverilən hündürlükdə quraşdırılmış çəngəlşəkilli tutqaqla hərəkət edə bilirlər.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Count point back flush (key point back flush) <i>Обратная циркуляция пункта вычисления</i> Hesablama nöqtəsinin əks dövrüyyəsi	Materiallar cədvəlinin bir neçə səviyyəsindən istifadə edən və geriyyə – məhsulların artıq hesablandığı əvvəlki nöqtələr istiqamətində yə-nəldilə bilən əks dövrüyyə texnologiyasıdır.
Count point (pay point) <i>Точка расчета (пункт оплаты)</i> Hesablaşma nöqtəsi (ödəmə məntəqəsi)	Anbarda saxlanılan yük vahidlərinin fiziki olaraq anbardan çıxarıldığı və bunun qeydiyyatına alınaraq, cari hesablardan silindiyyə təchizat zəncirindəki nöqtədir.
Country code <i>Код страны</i> Ölkə kodu	Ölkələrin adlarını təmsil edən üçrəqəmli və ikihərflə koddur.
Country of despatch (country of provenance, country whence consigned) <i>Начальная страна отгрузки</i> İlkin göndərilmə ölkəsi	Aralıq ölkələrdə hər hansı kommərsiyyə əməliyyatları aparılmadan, yüklərin idxal ölkəsinə daşındığı birinci ölkədir.
Country of destination <i>Страна назначения</i> Təyinat ölkəsi	Yüklərin çatdırılması üçün daşındığı və ya səmnişinlərin səyahət etdiyyə son ölkədir (reysin son məntəqəsidir).
Country of departure <i>Страна отправления</i> Yoladüşmə ölkəsi	Nəqliyyat vasitələrinin yola düşəcəyyə və yola düşdüyyə ölkədir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Country of origin <i>Страна происхождения</i> Mənşə ölkəsi	Malların tam olaraq istehsal edildiyi və ya emal prosesinin əhəmiyyətli hissəsinin keçdiyi ölkədir, xidmətlər üçün - xidmətləri göstərən şəxsin rezidenti olduğu ölkədir. Ticarət kvotalarına riayət edilməsinə nəzarətin aparılması, gömrük rüsumlarının məbləğinin müəyyən edilməsi, antidempinq və kompensasiya rüsumlarının tutulması üçün istifadə edilir.
Crane <i>Подъемный кран</i> Qaldırıcı kran	Yüktutucu orqan və ya dəyişilə bilən yük-tutucu mexanizm vasitəsilə yüklərin şaquli istiqamətdə qaldırılması, qısa məsafələrə üfiqi istiqamətdə yerdəyişməsinə yerinə yetirən periodik istifadə olunan maşındır. Kranın ötürücüsü əl ilə idarə olunan və ya mexaniki ola bilər (buxarla işləyən, elektriklə işləyən və s.). Stasionar (konsollu kranlar), özügedən (məsələn, avtokran), oxlu (məsələn, üzən kran, portal kran), körpü kranlarını və kabelli kranları fərqləndirirlər. Beynəlxalq İSO 4301/1 standartı istifadə sinfi, yüklənmə rejimi kimi meyarlara görə qaldırıcı kranların təsnifatını müəyyən edir.
Critical path <i>Критический путь</i> Kritik yol	Layihənin həyata keçirilməsi zamanı işlərin yerinə yetirilməsinin ən uzun ardıcılığıdır. Yəni, layihənin tamamlanması üçün zəruri olan minimal vaxtı göstərən, işlərin yerinə yetirilmə sırasındadır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Critical path method (CPM) <i>Метод "критический путь"</i> "Kritik yol" metodu	Kritik yol metodu resurslardan minimal istifadə etməklə işlərin yerinə yetirilməsi üçün optimal müddətləri təyin edir. Layihə çərçivəsində fəaliyyətin planlaşdırılması və idarə edilməsi (ona nəzarət) üçün istifadə edilən şəbəkə planlaşdırma texnologiyasıdır. Məhz bu fəaliyyətlərin hər birini və onların icrası üçün tələb olunan zamanı müəyyən etməklə, kritik yol təyin edilə bilər.
Critical ratio <i>Критическое соотношение</i> Kritik nisbət	Layihənin ümumi həyata keçirilmə (tamamlanma) müddətinin onun tamamlanması üçün tələb olunan müddətə nisbəti ilə hesablanan kəmiyyətdir.
Cross docking <i>Кросс-докинг</i> Kros-dokinq	Daxil olan kombinə edilmiş yüklərin bölüşdürülərək (qruplaşdırılaraq), eyni təyinat məntəqələri üzrə yük partiyaları şəklində çeşidlənməsi və dərhal daşınma, yaxud digər nəqliyyat əməliyyatları üçün hazırlanması prosesidir.
Cross trades <i>Кросс-трейд</i> Kros-treyd	Qeydiyyatda olduğu ölkə istisna olmaqla, digər ölkələr arasında gəmi vasitəsilə göstərilən xidmətlərdir.
Cumulative lead time <i>Суммарное время выполнения</i> Ümumi gözləmə vaxtı	Əməliyyatların yerinə yetirilməsi, həmçinin tələb olunan materialların əldə edilməsi üçün zəruri zamanın nəzərə alınması ilə hesablanmış, verilmiş sifarişin, prosedurun və s. həyata keçirilməsi üçün lazım olan gözlənilən maksimal və ya planlaşdırılmış müddətdir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Cumulative manufacturing requirements planning <i>Планирование общей потребности производства</i> İstehsala olan ümumi tələblərin planlaşdırılması	Materiallara olan tələbatın planlaşdırılması (MTP) prosesində olduğu kimi əsas cədvəldən çıxarışlar şəklində elementlərin və kompleksləşdirici hissələrin planlaşdırılmasıdır, bu halda həmin elementlər zaman intervalları üzrə təsnifləşdirilirlər. Adətən, qeyd olunan planlaşdırma hesabat ili üçün tərtib edilir.
Curtain sides <i>Боковое полотно</i> Yan lövhə	Qoşqu və ya yarımqoşqunu möhkəm, elastik və sukeçirməz yan elementlərlə təmin edən, həmçinin yan tərəfdən giriş üçün çıxarılan və ya açıla bilən plastik lövhələrdir.
Customer <i>Заказчик</i> Sifarişçi	Məhsulların istehsalının və ya təchizatının, hər hansı bir xidmətin realizasiyasının sifarişi əsasında aparıldığı fiziki və ya hüquqi şəxsdir.
Customer bill of material <i>Перечень материалов заказчика</i> Sifarişçinin materiallarının siyahısı	Sifarişçinin sifariş və ya tələb etdiyi materialların əks olunduğu təfərrüatlı tam siyahıdır.
Customer feature <i>Свойство заказа</i> Sifarişin xassəsi	Sifarişçi tərəfindən sifariş edilmiş malın xassəsi, fərqləndirici cəhətidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Customer order (commercial order) <i>Заказ клиента</i> Müştəri sifarişi	1. Çeşidinin, miqdarının, təchizat müddətinin və s. göstərilməsi ilə məhsulun hazırlanması, təchiz edilməsi və ya işin yerinə yetirilməsi, xidmətin göstərilməsi ilə əlaqədar istehlakçının təchizatçıya təklifidir. 2. Hər hansı bir malın istehlakçının ünvanına çatdırılması da daxil olmaqla, onun alqı-satqı müqaviləsini rəsmiləşdirən sənəddir. 3. Kütləvi xidmət sistemində xidmətin göstərilməsi ilə bağlı tələbdir. 4. Göstərilmiş malların tələb olunan miqdarda və müddətdə hazırlanması ilə bağlı təchizatçıya EDİFAKT/EANKOM standartında verilən məlumatlardır.
Customer order decoupling point <i>Точка развязки заказа клиента</i> Müştəri sifarişinin açılış nöqtəsi	Təchizat zəncirində müştərinin sifarişi əsasında və proqnozla idarə olunan material axınlarının həcmələri arasındakı fərqi təmin edən nöqtədir.
Customer order lead time <i>Время выполнения заказа клиента</i> Müştəri sifarişinin yerinə yetirilmə müddəti	Təchizat üçün sifarişin verilməsi və bu sifarişin sifarişçiyə çatdırılması arasındakı zaman fasiləsidir.
Customer order processing <i>Обработка заказа клиента</i> Müştəri sifarişinin işlənməsi	Müştəri sifarişlərinin icrasının optimallaşdırılması məqsədilə kommersiya sektorunda yerinə yetirilən fəaliyyətlərdir. Bura daxildir: • Müştəri sifarişinin qeydiyyatı; • Müştəri sifarişinin aydınlaşdırılması; • Müştəri sifarişinin təsdiqi; • Müştəri sifarişinin sənədləşdirilməsi.

Customer service*Потребительские услуги*

Müştəri xidmətləri

Müştəriyə məhsullardan və ya xidmətlərdən əlavə dəyər əldə etməyə yardım edən fəaliyyətlər və münasibətlərdir. Logistik məncement daxil olan bütün fəaliyyət növləri üçün birləşdirici və unifikasiyaedici qüvvə kimi çıxış edir. Minimal xərclərlə istehlakçıların tələbatının ödənilməsinin zəruri səviyyəsinə nail olmağa imkan verən, inteqrasiya edilmiş logistik məncement konsepsiyasının uğurlu realizasiyasını nəzərdə tutur.

Customer service level*Уровень потребительских услуг*

Müştəri xidmətlərinin səviyyəsi

1. Çatdırılma fəaliyyətinin səviyyəsidir.
2. Təklif edilən mallar üzrə müştərilərin təchizat sifarişlərinin tam, tələb olunan çeşiddə və miqdarda, eləcə də təyin edilmiş müddətdə yerinə yetirilə bilmə səviyyəsidir.

Customized flow production*Производство заказанного потока продукции*

Sifariş edilmiş məhsul axınının istehsalı

Aralıq saxlanmaya yol vermədən, sifariş edilmiş məhsulların müxtəlif çeşidlərinin hazırlanması və bu yolla daha üstün istehsal xəttinin əldə edilməsi məqsədilə istehsal vahidinin təşkili texnologiyasıdır.

Customs goods classification*Таможенное классификация товаров*

Malların gömrük təsnifatı

Müvafiq gömrük nomenklaturasına əsasən, müəyyən malların kodlaşdırılmış təsnifatıdır.

Cut-off procedure*Процедура приравнивания*

Eyniləşdirmə proseduru

Fiziki və kompüter hesablamaları zamanı mövcud fərqlə baxmayaraq, eyniliyi müəyyən etmək üçün yerinə yetirilən prosedurdur.

Cut-off time*Время приравнивания*

Eyniləşdirmə zamanı

Yükün vaxtında hər hansı dəniz və ya hava daşınmasını, yaxud konsolidasiyasını təmin etmək məqsədilə, sifarişlərin qəbul edilməli və ya yüklərin alınmalı olduğu zamandır.

Cycle counting*Циклическая**инвентаризация*

Dövri inventarizasiya

1. Ehtiyatların uçotu növlərindən biridir, inventarizasiyadan onunla fərqlənir ki, bu zaman malların özləri deyil, yük yerləri, kisələr, rulonlar və s. sayılması yerinə yetirilir və təkrar hesab normalarına uyğun olaraq malların miqdarı təyin edilir.

İnventarizasiya ilə müqayisədə bu metodun dəqiqliyi aşağı, lakin daha sadədir.

2. Ehtiyatların mövcudluğunun təftişi metodudur, bu zaman il ərzində ehtiyatların periodik olaraq seçilmiş qruplarının inventarizasiyası aparılır. Dövri inventarizasiyanın məqsədi, ayrı-ayrı uçot mövqeləri üzrə səhvlərin axtarılması, onların aşkara çıxarılması və yaranma səbəblərinin aradan qaldırılması işinin yerinə yetirilməsidir.

Cycle stock*Запасы текущие*

Cari ehtiyatlar

İstehlak prosesinin fasiləsizliyinin təmin edilməsi və ya təchizatlararası periodda məhsulun realizasiyası üçün təyin edilmiş istehsal və ya mal ehtiyatlarının əsas hissəsidir.

Cycle time*Длительность цикла**(такт выпуска)*

Dövriyyə müddəti (istehsal taktı)

Təkrarlanan prosesin ardıcıl dövrləri arasındakı zaman fasiləsidir.

Cyclical production*Циклическое производство*

Dövri istehsal

Müxtəlif məhsulların müəyyən edilmiş muntəzəm təkrarlanan, sabit ardıcılıqla istehsal edildiyi prosesdir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Damage <i>Поврежденный товар</i> Zədələnmiş mal	Zədələnmiş (qüsurlu, qeyri-standard, korlanmış) mallardır.
Damped reaction <i>Демпфированная реакция</i> Dempferləmə reaksiyası	Tələbatda və ya ehtiyatların həcmində baş verən dəyişikliklərə istehsal səviyyəsinin tədricən uyğunlaşdırılması prosesində meydana gələn reaksiyadır.
Dangerous Goods <i>Опасные грузы</i> Təhlükəli yüklər	Sağlamlığa, ətraf mühitin təhlükəsizliyinə mənfi təsir göstərə biləcək, daşınması və saxlanılması zamanı qablaşdırılmasına (markirovkasına və s.) xüsusi diqqət yetirilməsi tələb edilən yüklərdir.
Dangerous goods declaration <i>Декларация опасных грузов</i> Təhlükəli yüklər bəyannaməsi	1. Təhlükəli yüklərin daşınması üzrə milli və beynəlxalq qaydalara uyğun olaraq təhlükəli yüklərin daşınmasını rəsmiləşdirən daşıma sənədidir. Təhlükəli yüklər bəyannaməsinə aşağıdakı məlumatlar daxil edilir: daşınan yükün adı, onun sinfi, BMT nömrəsi, əlavə təhlükəlilik növü, qablaşdırmanın növü və qrupu. 2. FIATA tərəfindən 1977-ci ildə işlənib hazırlanmış və nəqliyyat ekspedisiya müqaviləsinin və ya təhlükəli yüklərin daşınması müqaviləsinin rəsmiləşdirilməsində istifadə edilən daşıma sənədidir.
Data element <i>Элемент данных</i> Verilənlər elementi	Müəyyən kontekstdə bölünməz hesab olunan verilənlər vahididir (ISO 2382/4).
Decentralised inventory control (Decentralised stock control) <i>Децентрализованный контроль запасов</i> Ehtiyatlara mərkəzləşdirilməmiş nəzarət	Ehtiyatların saxlanıldığı yerlərdə onların həcminə ayrı-ayrılıqda nəzarət üzrə qərarqəbul etmə prosesidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Decoupling point <i>Пункт развязки</i> Ayrılma nöqtəsi	Təchizat zəncirində daxil olan və çıxan axınların qiymətləri arasındakı buferi təmin edən nöqtədir.
Decoupling point position <i>Позиция пункта развязки</i> Ayrılma nöqtəsinin pozisiyası	Biznesin təşkili və idarə olunması, eləcə də istehsal prosesində müxtəlif tərəfdaşların əməkdaşlıq yollarını müəyyən edir. Müəyyən məhsul çeşidləri üçün ayrılma nöqtəsinin pozisiyası onların optimal istehsal, eləcə də təchizat müddəti və şərtləri kimi biznes xassələrinin təsiri altında, bazarda mövcud olan tələb və təklif əsasında, satış prosesində müəyyən edilir. Əsas logistik strukturları təmsil edən beş müxtəlif ayrılma nöqtəsi mövcuddur: • (DP-1) hazırla və ehtiyata göndər; • (DP-2) ehtiyat üçün hazırla; • (DP-3) ehtiyat üçün komplektləşdir; • (DP-4) sifariş əsasında hazırla; • (DP-5) al və sifariş əsasında hazırla.
Decoupling stock (buffer stock) <i>Резервный запас</i> Rezerv ehtiyat	Arzu olunan nəticəyə nail olmaq məqsədilə, yük axınlarında iki müstəqil, ardıcıl prosesin tənzimlənməsinə xidmət edən ehtiyatdır. Qeyd: Bura aiddir: perspektiv ehtiyat, tam ehtiyat, dövrü ehtiyat, mövsümi ehtiyat, yük partiyası ehtiyatı və cari ehtiyat.
Dedicated capacity <i>Выделенный центр производства</i> Ayrılmış istehsal mərkəzi	Eyni bir malın və ya məhdud sayda oxşar malların istehsalı üzrə ixtisaslaşmış təsisatdır.
Dedicated factory <i>Выделенное предприятие</i> Ayrılmış müəssisə	Bax: Focussed factory

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
De-expediting <i>Де-экспедиция</i> De-ekspedisiya	İşin və ya sifarişin icrasının daha gec tarixə keçirilməsi ilə əlaqədar, onun prioritetlik dərəcəsinin aşağı salınması ilə bağlı fəaliyyətdir.
De-groupage <i>Де-группировка</i> De-qruplaşdırma	Yüklərin yük partiyalarına, yük partiyalarının göndərişlər üzrə yük bağlamalarına, yük bağlamalarının isə son yük vahidlərinə bölüşdürülməsidir.
Deliverable assortment <i>Доставляемый ассортимент</i> Çatdırılan çeşid	Anbardan dükanə göndərilən malların adlarını təyin edir. Anbarda mövcudluğu əlamətinə görə birləşdirilən malların və ya xidmətlərin məcmusudur.
Delivered <i>Доставлен</i> Çatdırılmışdır	Sistemdə hər hansı bir fəaliyyətin çatdırılma statusudur. Bax: Cancelled
Delivery <i>Доставка</i> Çatdırılma	1. Yükün təyinat yerinə daşınması prosesidir. Çatdırılma müddətləri bir sıra faktorlardan, o cümlədən yüklərin növlərindən, sürət kateqoriyasından, göndərişin növündən asılıdır. 2. Müvafiq nəqliyyat növü vasitəsilə malın alıcıya çatdırılmasıdır. Əgər daşıma müqaviləsinə əsasən çatdırılmanın hansı şərtlərlə və nəqliyyat növü vasitəsilə həyata keçirilməsi müəyyən edilməmişdirsə, onda nəqliyyat növünün və çatdırılmanın şərtlərinin seçilməsi hüququ təchizatçıya məxsusdur, bir şərtlə ki, qanunlarda, digər normativ aktlarda, bilavasitə dəyişməli olduğu öhdəliyin özündə və ya işgüzar münasibətlərdə bunun əksini təyin edən normalar müəyyən edilməmişdir. 3. Yükün yoladüşmə yerində terminala və təyinat yerində terminaldan, yaxud təchizatçının anbarından son istehlakçının ünvanına daşınmasıdır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Delivery date <i>Дата (срок) доставки</i> Çatdırılma tarixi	Yükün, baqajın yoladüşmə yerindən təyinat məntəqəsinə hərəkət etməli olduğu zaman fasiləsidir. Ümumi istifadədə olan nəqliyyat növlərində çatdırılma tarixi müxtəlif normativ aktlarla tənzimlənir. Məsələn, EANCOM-da İl-Ay-Gün (İİİİAAGG) formatı geniş yayılmışdır.
Delivery instruction <i>Инструкция по поставке</i> Çatdırılma təlimatı	Sifarişçi (alıcı) tərəfindən verilən və sifariş edilmiş malların çatdırılması üzrə onun tələblərini müəyyən edən sənəddir.
Delivery lead time <i>Время выполнения поставки</i> Çatdırılmanın yerinə yetirilmə vaxtı	Müvafiq məhsul üçün sifarişin verilməsi və onun istehlakçının anbarına çatdırılması arasındakı zaman intervalıdır. Çatdırılmanın yerinə yetirilmə vaxtı növbəti elementlərdən ibarətdir: 1. Sifarişin formalaşdırılması və onun müəyyən edilmiş qaydada rəsmiləşdirilməsinə tələb olunan vaxt; 2. Sifarişin təchizatçıya verilməsinə tələb olunan vaxt; 3. Təchizatçı tərəfindən sifarişin yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan vaxt, a) sifarişin icraat prosesində gözləmə vaxtı, b) texnoloji vaxt, əməliyyatlararası boşdayanmalar zamanı itirilən vaxt və ya sifarişin mövcud ehtiyatlar hesabına yerinə yetirildiyi halda kompleksasiya vaxtından formalaşan vaxt; 4. Hazırlanmış məhsulların sifarişçiyə çatdırılması vaxtı.
Delivery note <i>Транспортная накладная</i> Nəqliyyat qaiməsi	Malgöndərən tərəfindən rəsmiləşdirilən və mal-la birlikdə çatdırılan sənəddir. Yükalən tərəfindən imzalanmış nəqliyyat qaiməsi, yükalən üçün həmçinin qəbz rolunu oynaya bilər.

Delivery order

*Ордер на выдачу,
распоряжение о выдаче*
Təslimetmə orderi

1. Rəsmi konosament qismində çıxış edən və gəmi ilə gətirilmiş yükün bir hissəsinin (və ya hamısının) müəyyən şəxsə ötürülməsi (təslimatı) barədə göstərişi ehtiva edən sənəddir. Təslimetmə orderi adətən o hallarda verilir ki, vahid konosament üzrə bir yükalanın ünvanına gətirilmiş yükün ayrı-ayrı hissələrə müxtəlif alıcılara çatdırılması tələb olunsun.

2. Anbarda saxlanılan yükün bir hissəsinin müəyyən şəxsə təslim edilməsi barədə yük sahibinin anbar inzibatçısına göstərişini ehtiva edən sənəddir. Yükalanda yükün anbardan təslim alınması hüququ yalnız təslimetmə orderinin anbarın administrasiyası tərəfindən qəbul edilməsindən sonra yaranır.

Delivery plan

План поставки
Çatdırılma planı

Kommersiya, eləcə də texniki bölmələr tərəfindən təsdiq edilən və hər bir tamamlanmış məhsul üzrə vahid zamanda çatdırılması nəzərdə tutulan miqdarı ifadə edən plandır.

Delivery point

Место доставки
Çatdırılma yeri

1. Əmtəə birjasının göstərişlərinə uyğun olaraq fyuçer sazişinin predmeti olan xammalın çatdırılma məntəqəsidir. Bəzi hallarda, alternativ çatdırılma yerləri göstərilə bilər.

2. Malın mülkiyyət hüququnun alıcıya ötürüldüyü məntəqədir.

Delivery reliability

Надежность поставок
Çatdırılmanın etibarlılığı

1. Baş verə biləcək fasilələrdən, çatdırılma müddətlərinin pozulmasından və s. asılı olmayaraq, istehlakçının verilmiş müddətdə ona lazım olan material resursları ilə təminatının etibarlılığıdır. Praktiki hesabat məsələləri ehtimal, etibarlılıq, kütləvi xidmət və digər nəzəriyyələrin müxtəlif metodlarının tətbiqi ilə həll edilir.

2. Təchizatın dəqiqliklə müəyyən edilmiş müddətdə yerinə yetirilməsinin və təchizat obyektinin tələb olunan keyfiyyətə malik olacağı ehtimalıdır.

Delivery schedule

График поставок, план поставок
Çatdırılma qrafiki, çatdırılma planı

Təchizatçı və alıcı arasında çatdırılma, alqı-satqı və s. müqavilələrin predmeti olaraq müddəti, çeşidi, yükün boşaldılma sırasını tənzimləyən razılaşdırılmış sənəddir.

Delivery service

Служба поставки
Çatdırılma xidməti

Sifarişin yerləşdirildiyi andan, məhsulun çatdırılması anına qədər sifarişçiyə göstərilən xidmətdir.

Çatdırılma xidmətinin əsas xüsusiyyətləri aşağıdakılardır:

- Məhsulun mövcudluğu;
- Çatdırılmanın tamamlanma vaxtı və dəqiqlik;
- Kommunikasiya (sənədləşmə).

Delivery slot

Интервал доставки
Çatdırılma intervalı

“Dəqiq vaxtında” sistemində sifariş edilmiş məhsulun istehlakçıya çatdırılma intervalıdır. Bəzi real sistemlərdə çatdırılma intervalı + 30 dəqiqə təşkil edir. Bu intervalın pozulmasına görə təchizatçı və ya daşıyıcı tərəfindən ödənilən cərimə bir neçə min dollara çata bilər.

Delivery terms

Условия поставки
Çatdırılma şərtləri

Təchizat müqaviləsində şərh olunan müddət, dəyər, malların miqdarı, daşınma növü və digər şərtlərdir.

Bax: Terms of delivery, Incoterms

Delivery time

Срок поставки
Çatdırılma müddəti

Mallar üçün sifarişin daxil olmasından başlayaraq, onların müştəriyə çatdırılması anına qədər olan müddətdir.

Demand

Спрос
Tələb

Bazarda mövcud olan tələbatı yəni, əhalinin arzuladığı və ala bildiyi malların həcmi, o cümlədən çeşidini pul formasında ifadə edən sosial-iqtisadi kateqoriyadır. Əhalinin tələbatı bir sıra növlərə bölünür: makrotələb (böyük əmtəə qruplarına), mikrotələb (ayrı-ayrı mal növlərinə); ödənilən (realizasiya edilən) və ödənilməyən (tələbatın olduğu malların satışda olmadığı və ya onların əvəzinə eyni növ, lakin daha aşağı keyfiyyətə malik olan malların əldə edildiyi haldır), təxirə salınmış (bahalı malların sonradan alınması məqsədilə pulun yığılması); formalaşan (yeni mallara yönəlmiş).

Demand filter

Фильтр спроса, потребности
Tələbat filtri

Proqnozlaşdırma modellərində fərdi satışlar üzrə verilənlərin monitorinqi məqsədilə təyin edilmiş standartdır.

Demand management

Управление спросом
Tələbatın idarə edilməsi

Hər məhsul qrupu üzrə müstəqil tələbatın tərminəsi və idarə olunması, onların mövcud buraxılış qabiliyyətinə uyğunlaşdırılması, sifarişlərin qəbulunun təmin edilməsi və yerinə yetirilməsinin monitorinqi üçün funksiyadır. Aşağıdakı fəaliyyətləri əhatə edir:

- Proqnozlaşdırma;
- Sifarişin daxil edilməsi;
- Sifarişin təsdiqi;
- Aralıq anbarlaşdırmaya tələblər;
- Zavodlararası tələblər;
- Xidməti hissələrə dair tələblər.

Demand pull

Избыточный спрос
İzafi tələb

Təchizat zəncirində material axınlarının hər hansı bir məntəqədən digərinə, yalnız orada bu məhsullara tələbatın yarandığı zaman buraxılması.

Bax: JİT və "make to order"

Demand time fence (DTF)

Лимит планирования спроса (ЛПС)
Tələbin planlaşdırılma həddi (TPH)

Mövcud bazarda müəyyən məhsul növünə olan tələbatdakı dəyişikliyi göstərən zaman limitidir. TPH qeyd edilən məhsulun tamamlanma tarixindən bir ay əvvəl müəyyən edilə bilər. Bu tarixdən sonra həmin məhsul növü üçün istehsal programı dondurulur və hər hansı bir dəyişikliyə icazə verilmir.

Demand uncertainty

Неопределенность спроса
Tələbin qeyri-müəyyənliyi

Standart tələbin qeyri-müəyyənliyi və ya dəyişkənliyini, proqnozlaşdırılan xətalərin kənar çıxımlarının və ya variasiyalarının mütləq qiymətini ifadə edir.

Demountable body

Съемный кузов
Çıxarılan kuzov

1. Müxtəlif nəqliyyat vasitələri arasında mübadilə edilə bilən, döşəməyə bərkidilən xüsusi ayaqlarla təchiz edilmiş yükləmə vahididir.
2. Malik olduğu konstruksiyanın, onu lazım gəldikdə tam sökmədən yığmağa və zərurət yarandıqda onu yenidən ilkin formaya gətirməyə imkan verən və dövrüyye edən taradır.

Demurrage

Демерредж
Demerec

1. Yük əməliyyatlarında gəminin kirayə müqaviləsində nəzərdə tutulandan artıq müddətdə boş dayanmasına görə kirayə edən tərəfindən gəmi sahibinə pul formasında ödənilən təzminatdır. Adətən, çarter reyslərində gəminin müəyyən edilmiş müddətdən artıq boş dayandığı hər bir gün üçün ödənilməli olan məbləğ şəklində nəzərdə tutulur, yaxud gəminin registr üzrə yükləmə tonnaajına əsasən gündəlik hesablanır.
2. Yük vaqonunun normadan artıq boş dayanmasına görə yükləndəyən (yükalan) tərəfindən dəmiryol şirkətinə pul şəklində ödənilən təzminatdır.

Dd

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Departure date <i>Дата отправки</i> Göndərilmə tarixi	Malın göndərilmə tarixidir: Gün-Ay-İl formatında (GGAAİİİİ).
Dependent demand <i>Зависимый спрос</i> Asılı olan tələb	Bir qrup əmtəyə (məhsula) və hər hansı digər məhsullara olan tələbatın meydana gətirdiyi tələbdir.
Depot <i>Депо</i> Depo	1. Anbar 2. Qaraj (Böyük Britaniya) – özuyeriyan nəqliyyat vasitələri üçün dayanacaq, yanaacaq və texniki xidmət üçün yerdir. 3. Stansiya (ABŞ) – avtomobil və ya dəmir yolu nəqliyyatında yük və ya sərnişin əməliyyatlarının yerinə yetirildiyi dayanacaq məntəqəsidir.
Design change note <i>Уведомление об изменении структуры</i> Strukturun dəyişilməsi barədə bildiriş	Bax: Modification
Design for manufacture (DFM) <i>Дизайн производства</i> İstehsal dizaynı	Bax: Manufacturability
Design for manufacture and assembly (DFMA) <i>Дизайн производства и сборки</i> İstehsal və yığılma dizaynı	İstehsalın və yığılmanın sadələşdirilməsinin təmin edilməsi üçün məhsulun dizaynının hazırlanmasının ilkin mərhələsində istehsal funksiyasını ehtiva edən prosesdir.
Despatch note <i>Уведомление об отправке</i> Göndərilmə bildirişi	Məhsulların göndərilmə üçün hazır olduğunu qeydə alan və onun müvafiq təyinat ünvanına çatdırılması işlərinin icrasına icazə verən sənəddir.

Dd

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Destocking <i>Уменьшение остатков на складе</i> Anbarda qalıqların azaldılması	Anbarda mal ehtiyatlarının həcmiminin azaldılmasıdır.
Deterministic models <i>Детерминированные модели</i> Determinə olunmuş modellər	Bir-biriləri arasında səbəb-nəticə funksional əlaqəsi ilə bağlı olan və təsadüfi elementlərə malik olmayan modellərdir.
Deterministic requirements calculation <i>Расчет детерминированных потребностей</i> Determinə olunmuş tələblərin hesablanması	İstehsal olunmuş hazır məhsulların miqdarına əsaslanaraq, onların təşkil olunduğu material və komponentlərə tələbatın zamana uyğun hesablanmasıdır.
Devanning <i>Разгрузка</i> Boşaldılma	Bax: Stripping
Dimension <i>Линейные размеры</i> Xətti ölçülər	Yükün uzunluğunu, enini, hündürlüyünü, diametrini və s. müəyyən edən nəqliyyat xarakteristikalarından biridir. Xətti ölçülərin əsas vahidi kimi metr və ya futdan (0,3048 m) istifadə olunur. Bəzi daşıyıcılar yüklərin və baqajın xətti ölçülərinin cəminə, təyin olunmuş maksimumdan çox olmamaq (minimumdan az olmamaq) şərti ilə məhdudiyətlər qoyurlar.
Direct delivery <i>Прямая поставка</i> Birbaşa çatdırılma	1. İstehsalçı müəssisənin vasitəçi anbardan istifadə etmədən, istehlakçı müəssisəni birbaşa təchiz etdiyi maddi-texniki təminat formalarından biridir. Birbaşa çatdırılmanın sabit çeşidli böyük təchizat partiyalarında tətbiqi məqsəduyğundur. 2. Malların istehsalçıdan birbaşa istehlakçıya vasitəçilər olmadan çatdırılmasıdır.

D d

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Direct discharge <i>Прямая разгрузка</i> Birbaşa boşaldılma	Dəniz limanı ərazisindən birbaşa nəqliyin təmin edilməsi məqsədilə, yüklərin gəmidən vaqona, yük avtomobilinə və ya barjaya boşaldılmasıdır. Adətən, dəniz limanının yüklərin saxlanması üçün müvafiq anbarlara malik olmadığı və ya xüsusi təyinatlı yüklərin işlənilməsi üçün avadanlıq və vasitələrlə təchiz edilməyi hallarda tətbiq edilir.
Direct material <i>Основной материал</i> Əsas material	Son məhsulun müəyyən hissəsini təşkil edən və ölçüləbilən materialdır.
Direct Store Delivery (DSD) <i>Прямая поставка в магазин</i> Mağazaya birbaşa çatdırılma	Riteylər anbarında saxlamadan, malların istehsalçıdan mağazaya birbaşa çatdırılması metodudur.
Direct supply <i>Прямая поставка</i> Birbaşa çatdırılma	Aralıq subyektlər (topdan və pərakəndə satış subyektləri) olmadan, istehsalçı və istehlakçı arasında qurulmuş marketing kanalıdır. Bu halda istehsalçı, adətən üçüncü tərəflərə düşən məsuliyyəti və fəaliyyəti öz üzərinə götürür.
Disbursement <i>Выдача</i> Təhvil vermə	1. Məhsulun saxlanma zonasından onun qablaşdırılmasının və çeşidlənməsinin, yaxud göndərilməyə hazırlanması ilə əlaqədar olan, digər əməliyyatların yerinə yetirildiyi başqa zonaya yerdəyişməsinə şərtləndirən, yüklərin anbarda işlənilməsinin texnoloji əməliyyatıdır. 2. Daşıyıcı tərəfindən çatdırılmış yükün təyinat yerinə, yükalana və ya onun tərəfindən səlahiyyətəndirilmiş şəxsə təhvil verilməsidir (daşıma prosesinin son mərhələsidir). Yüklərin təhvil verilməsi, daşıyıcı tərəfindən daşıma və digər aidiyyəti ödənişlərin aparılmasından sonra yerinə yetirilir.

D d

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Discharge <i>Разгрузка</i> Boşaldılma	1. Avtomobilin, gəminin və ya hava gəmisinin boşaldılmasıdır. 2. Yükün yerə endirilməsidir.
Discrepancy <i>Расхождение</i> Fərqlənmə	İki eyni mal, artikul və s. arasındakı fərqi.
Discrete manufacturing <i>Дискретное производство</i> Diskret istehsal	Məhsulların fasilələrlə istehsal edildiyi metodur. Məsələn, avtomobillərin, kompüterlərin və s. istehsalı.
Discrete order <i>Дискретный порядок</i> Diskret qayda	Bax: Lot for lot
Disintermediation <i>Дезинтермедиацция</i> Dezintermediasiya	Təchizat zəncirində aralıq mərhələlərin aradan qaldırılması prosesidir.
Dispatch advice <i>Уведомление об отгрузке</i> Yükün boşaldılması haqqında bildiriş	Alıcı üçün nəzərdə tutulmuş malların boşaldılması haqqında təchizatçının EANKOM və ya BMT-nin EDIFAKT standartında bildirişidir. Bildirişdə həmçinin göndərilmə kodu da göstərilə bilər.
Dispatching <i>Диспетчинг</i> Dispetçinq	1. Məhsulun hazırlanması üçün müəssisəyə sifarişin verilməsi prosesidir. 2. Ayır-ayrı iş sifarişləri (naryadlar) üzrə istehsal resurslarının təfərrüatlı yerləşməsinə və onlara nəzarəti təmin edən prosesdir.
Dispatch list <i>Диспетчерский лист</i> Dispetçer siyahısı	Bax: Work-to list
Dispatch unit (DU) <i>Единица отгрузки</i> Yükün boşaldılma vahidi	Sifarişin icrası prosesində nəzərdə tutulmuş malın (malların) boşaldılması üçün istehsalçının alıcıya (riteylərə) tətbiq etdiyi qablaşdırma vahidi.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Displacement <i>Перемещение</i> Yerdəyişmə	Malın bir saxlama yerindən digərinə daşınmasıdır.
Distribution <i>Распределение</i> Bölüşdürmə	1. Yüklərin bölüşdürülməsi və müxtəlif partiyalarla nəql edilməsi prosesidir. 2. Məhsulların təchizatçıdan sifarişçiyə qədər hərəkətini nəzərdə tutan təchizat zəncirinin hissəsidir.
Distribution area <i>Зона дистрибуции</i> Bölüşdürmə (distribusiyə) sahəsi	Mal və ya hazır məhsulun sonradan sifarişçilər arasında bölüşdürülməsi üçün yerləşdirildiyi anbarın müəyyən sahəyə və hündürlüyə malik hissəsidir.
Distribution center <i>Центр распределения</i> Bölüşdürmə mərkəzi	ABŞ, Böyük Britaniya və digər ingilisdilli ölkələrdə mal, hazır məhsul və ehtiyat hissələri anbarlarını adlandırmaq üçün qəbul edilmiş termdir. Anbarlar qrupuna xidmət edən bölüşdürmə mərkəzi, regional bölüşdürmə mərkəzi adlanır. Şəbəkə (ümumi mallar anbarı) ilə əlaqəsi olmayan, dükanların təchizatını aparan mərkəzlər də "Bölüşdürmə mərkəzi" adlandırılır.
Distribution channel <i>Канал распределения</i> Bölüşdürmə kanalı	Müəssisə tərəfindən malların bölüşdürülməsinin həyata keçirildiyi ticarət marşrutudur.
Distribution requirements planning (DRP) <i>Планирование требований к распределению (ITP)</i> Bölüşdürmə tələblərinin planlaşdırılması (BTP)	Bölüşdürmə mərkəzində ehtiyatların vəziyyətinə nəzarət sistemidir. Təkanverici sistemlərə aiddir. İlk dəfə 1975-ci ildə Kanadada "Abbott Laboratories" şirkəti tərəfindən həyata keçirilmişdir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Distribution resource planning (DRP II) <i>Планирование ресурсов распределения (PPP II)</i> Bölüşdürmə resurslarının planlaşdırılması (BRP II)	Bir sıra müəlliflər tərəfindən BTP sisteminin ikinci nəslə kimi qəbul edilən, onun təkmilləşdirilmiş variantıdır (MRP və MRP-2 sistemlərinə analogi olaraq). BRP II sisteminə BTP sisteminin yerinə yetirə bilmədiyi bir sıra əməliyyatlar, o cümlədən tələbin orta və uzunmüddətli proqnozlaşdırılması, anbar göstəricilərinin təhlili və s. kimi məsələlər həll edilir.
Distribution structure <i>Структура распределения</i> Bölüşdürmənin strukturu	Məhsulun və ya məhsullar qrupunun istehsalçıdan sifarişçiyə (istehlakçiyə) hərəkət etdiyi bütün bölüşdürmə kanallarının strukturudur.
Distributor <i>Дистрибутор</i> (дистрибутор) Distribütör	Öz adından və şəxsi hesabı ilə fəaliyyət göstərən, maddi məhsullarla və ya qiymətli kağızlarla topdansatış (daha çox topdan-pərakəndə) əməliyyatlarını yerinə yetirən vasitəçidir. Distribütör və məhsul istehsalçısı (təchizatçı) arasındakı münasibətlər adətən uzunmüddətli müqavilə əsasında qurulur, tərəflərdən hər hansı biri kifayət qədər ciddi əsas olmadan, birtərəfli qaydada onun icrasından imtina etmək hüququna malik olmur. Əgər müqavilə təchizatçının təşəbbüsü ilə ləğv olunursa, onda o, öncədən distribütörü bu barədə məlumatlandırmalı və ya müqavilənin ləğv olunması nəticəsində ona dəymiş zərəri kompensasiya etməlidir.
Diversión <i>Переадресовка</i> Ünvanın dəyişdirilməsi	1. Daşımaya qəbul edilmiş və ya daşıma prosesində olan yükün təyinat yerinin dəyişdirilməsidir. Bir qayda olaraq, ünvanın dəyişdirilməsi yükəndərinin və ya yükalanın istəyi əsasında daşıyıcı tərəfindən yalnız bir dəfə və birbaşa istiqamət üzrə yerinə yetirilə bilər. 2. Müəyyən daşıyıcılar tərəfindən göstərilən xidmət növüdür. Əgər alıcı ünvanı dəyişdirmişdirsə, onda daşıyıcı müstəqil olaraq bunu rəsmiləşdirir və yükü yeni ünvana göndərir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Dock Док Dok	1. Gəmilərin təmiri və yoxlanılması üçün liman tikilisi. Onlar üzən və quruda olan doklara ayrılırlar. 2. Yükləmə - boşaldılma meydançasıdır.
Dock-to-stock Док-ту-сток Dok-tu-stok	Məhsulun buraxılmasından əvvəl ona şamil olunan xüsusi keyfiyyət və qablaşdırma tələbləridir.
Door to door transport (point to point, house to house transport) Перевозка от двери – до двери (от пункта-до пункта, от дома-до дома) Qarıdan-qarıya (məntəqədən-məntəqəyə, evdən-evə) daşıma	Malların yükəndərindən yükəlanə çatdırılmasıdır.
Double deck trailer Двухэтажный трейлер İkimərtəbəli qoşqu	Məhsulu yükləmək üçün nəzərdə tutulmuş iki mərtəbəyə malik qoşqudur.
Double order point system Система с фиксированным размером заказа İkili sifariş nöqtəsi sistemi	İki sifariş məntəqəsini əhatə edən ehtiyatların idarə edilməsi sistemidir. Ehtiyat iki yerdə – təchizat tarixindən sifariş tarixinə qədər müddətdə tələbatın ödənilməsi üçün birinci, sifariş tarixindən təchizat tarixinə qədər müddətdə isə ikinci məntəqədə saxlanılır.
Downstream operation Последующая операция Növbəti əməliyyat	Planlaşdırılmış və icra edilmiş tapşırıqdan sonra gələn əməliyyatdır.
Down time Время простоя Boşdayanma müddəti	Funksional nasazlıq (imtina) səbəbindən, iş sahəsinin istehsalə cəlb edilmədiyi zaman fasiləsidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Drawback Возвратная пошлина Qaytarılan rüsum	İdxal olunan və sonradan ixrac edilmiş mallara görə ödənilmiş gömrük rüsumlarının qaytarılmasıdır.
Draw-bar trailer combination Комбинация прицепа Qoşqu kombinasiyası	Korpusunda yedəyəalma qurğusu olan yük avtomobilinin arxasına qoşularaq, idarə olunan qoşqu kombinasiyasıdır.
Drop shipment Прямая поставка, поставка без посредника Birbaşa çatdırılma, vasitəçisiz çatdırılma	1. Kommersiya subyektinin istehsalçı ilə razılaşmaya əsasən müvafiq mallar üzrə sifarişləri öz üzərinə götürdüyü və bu malların istehsalçının anbarından son alıcıya qədər təchizatını (çatdırılmasını) təşkil etdiyi ticarət sxemidir. Bu halda mallar istehsalçıda qalır, adətən onlar üzərində mülkiyyət hüququ həmin subyektə keçmir və o, yalnız satışın təşkilatçısı qismində çıxış edir. 2. Məhsulların vasitəçinin anbarından istifadə etmədən, birbaşa təchizatçıdan istehlakçıya daxil olduğu təchizat formasıdır. Bu halda təchizatçı ilə hesablaşmaları vasitəçi öz üzərinə götürür. 3. Yüklərin son təyinat məntəqəsi istiqamətində marşrut boyunca bir yükəndərindən yükəlanə çatdırılmasıdır.
Dry port Сухой порт Quru liman	Avtomobil və dəmir yolu xətləri vasitəsilə dəniz limanı ilə bilavasitə əlaqələndirilən daxili terminaldır.
Dual sourcing Двойной sourcing İkili sourcing	Müəyyən məhsul üzrə iki ekvivalent təchizatçının seçilməsi və təchizatın onlar tərəfindən aparılmasıdır. Bax: Multiple sourcing
Due date Дата выполнения Yerinə yetirilmə tarixi	Alınmış materialın və ya sifariş edilmiş məhsulun hazır olduğu tarixdir.

Dd

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Dunnage <i>Внутренний амортизационный материал</i> Daxili amortizasiya materialı	Məhsul və onun qablaşdırması arasındakı təməsin qarşısının alınması məqsədilə, içtərəfdə yerləşdirilən xüsusi materialdır. Məsələn, şüşə məmulatların qablaşdırılmasında belə materiallara ehtiyac duyulur.
Durable goods <i>Товары длительного пользования</i> Uzunmüddətli istehlak malları	İl ərzində tam olaraq köhnəlməyən, aşınmayan və nisbətən uzun müddət ərzində istifadə edilə bilən mallardır. Məsələn, televizorlar, məişət cihazları, kompüterlər, mebel və s.
Dynamic batch sizing (dynamic lot sizing) <i>Динамическое измерение объема партии</i> Partiya həcmnin dinamik ölçülməsi	Tələbatda olan dəyişikliyə uyğunlaşdırılması məqsədilə, sifariş edilmiş malların (mal partiyasının) miqdarının periodik hesablanması üçün istifadə edilən proses və ya texnologiyadır.
Dynamic picking location <i>Динамическое место отбора</i> Dinamik seçmə yeri	Saxlama kamerasındaki hücrələrə oxsar, adətən böyük miqdarda kütləvi istehlak malları üçün istifadə olunan, çeşidlənmə üçün nəzərdə tutulmuş sahədir.
Dynamic storage <i>Динамическое хранение</i> Dinamik saxlanma	Anbardakı yüklərin, təsadüfi və ya davamlı yerdəyişməsi ilə aparılan saxlanma proseduru.

Ee

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Each <i>Штука</i> Ədəd	Malın emal vahididir.
Earliest due date (EDD) <i>Ранний срок начала</i> İlkin başlanma tarixi (İBT)	Bu və ya digər işləri müddətinə görə növbəli yerinə yetirilmə ardıcılığına uyğun sıralanmasını təmin edən prioritetləşdirmə qaydasıdır.
Early finish date (EFD) <i>Ранний срок завершения</i> İlkin tamamlanma tarixi (İTT)	Hər hansı fəaliyyətin tamamlana biləcəyi ən erkən müddətdir. Bu, fəaliyyətin ilkin başlanma tarixi (İBT) və onun davam etmə müddətinin (DM) cəminə bərabərdir (İTT=İBT+DM).
Echelon stock <i>Эшелонированный запас</i> Eşelonlanmış ehtiyat	Xüsusi yerlərdə saxlanılan və ora daxil olan bütün ehtiyatların cəmidir.
Economic order quantity (EOQ) (economic batch size) <i>Экономичный (оптимальный) размер заказа</i> Sifarişin iqtisadi-optimal həcmi	Eyni vaxtda alınan və ya istehsal edilən əmtəənin miqdarını təyin edən "sabit sifariş həcmi" modelinin bir növüdür. Bax: Camp lot size formula
Economic stock <i>Экономичный запас</i> İqtisadi ehtiyat	Şirkət tərəfindən ayrılmış və müəyyən hallarda özündə qiymətini düşməsi və bazarda tələbatın olmaması riskini ehtiva edən ehtiyatdır. Bu ehtiyat fiziki ehtiyatın və sifariş edilmiş, lakin hələ alınmamış malların cəmindən, satılmış, lakin hələ çatdırılmamış malların miqdarının çıxılması yolu ilə təyin olunur.
Economic trade off (ETO) <i>Экономичный сбыт</i> İqtisadi-optimal satış	Bir sistemdə baş verən qiymət artımının, digər bir sistemdəki qiymət azalması ilə kompensasiyasının qiymətləndirilməsi barədə qərarın qəbul edilməsinə əsas verən satışdır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Economy of scale <i>Экономия от (эфект) масштаба</i> Miqyasdan qənaət (miqyasdan effekt)	İstehsal həcmnin artımına münasib olaraq orta xərclərin azaldılmasıdır. Şirkət daxilində (daxili qənaət) və ya xaricində (xarici qənaət) xərclərə qənaət nəticəsində baş verə bilər.
Effective date <i>Дата вступления в силу</i> Qüvvəyəminmə tarixi	Hər hansı komponentin, əməliyyatın materiallar cədvəlinə, yaxud yığım prosesinə daxil (əlavə) edildiyi və ya çıxarıldığı tarixdir.
Effectiveness <i>Эффективность</i> Effektivlik	Sistemin real və normativ üzrə istehsal gücü arasındakı nisbətdir.
Efficiency <i>Продуктивность, производительность</i> Məhsuldarlıq	Prosesin normativ üzrə girişində və onun çıxışında alınan faktiki elementlər arasındakı nisbətdir.
Efficient consumer response (ECR) <i>Эффективная реакция заказчика</i> Sifarişçinin effektiv reaksiyası	İstehsalçılar, distribütorlar və ticarət subyektləri arasında elektron kommersiya vasitələrindən istifadə sayəsində cavab reaksiyası müddətinin qısaldılması hesabına ehtiyatların həcmnin azalmasına və xərclərin aşağı düşməsinə yönəlmiş logistik konsepsiyadır.
Efficient Unit Loads (EUL) <i>Эффективная грузовая единица</i> Effektiv yükləmə vahidi	Standart ölçülərə malik və daşınma üçün nəqliyyat vasitələrinə asanlıqla uyğunlaşan, unifikasiya edilmiş saxlama və nəqləmə vahidlərini (pallet, səbət, qutu, diyirlənən stellajlar (rəflər) və s.) tətbiq etmə yolu ilə, müasir və gələcək logistik proseslərin təkmilləşdirilməsi üçün istifadə olunan vahiddir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Eighty-twenty rule (Pareto's law) <i>Закон восемьдесят на двадцать (закон Парето)</i> Səksən-iyirmi qaydası (Pareto qanunu)	1. Dövriyyənin (ehtiyatların) təxminən 80%-nin təxminən alıcıların (onların sifarişlərinin) 20%-nə düşdüyünü ifadə edən qaydadır. 2. Gəlirlərin bölüşdürülməsinin daimi xarakter daşdığına, vergi qoyma, eləcə də sosial təminat sistemlərindən asılı olmadığına əsaslanan nəzəriyyədir (məsələn, gəlirlərin 80%-i əhəlinin 20%-nin payına düşürsə, onda əhəlinin aztəminatlı təbəqələrinin maddi durumunun yaxşılaşdırılmasına yalnız ümumi rifah səviyyəsinin yüksəldilməsi ilə nail olmaq olar). Bu nəzəriyyənin digər təbii sahələri də mövcuddur. Məsələn, istehsalın əsas hissəsi işçi qüvvəsinin kiçik hissəsinin payına düşür, satışların əsas hissəsi müştərilərin çox kiçik hissəsinin payına düşür və s.
Elasticity of demand (supply) <i>Эластичность спроса (предложения)</i> Tələbin (təklifin) elastikliyi	Tələb (təklif) olunan həcmdəki faiz dəyişikliyinə, qiymətdəki faiz dəyişikliyinə olan nisbətdir.
Electronic business (e-business, e-commerce) <i>Электронный бизнес (интернет-бизнес, интернет-коммерция)</i> Elektron biznes (e-biznes, e-ticarət)	Elektron biznes adətən iki növə bölünür: 1. Biznesdən-biznesə (B2B), bu halda sifarişlər və digər tranzaksiyalar avtomatik rejimdə, insan müdaxiləsi olmadan sifarişçinin kompüterindən təchizatçının kompüterinə ötürülür. 2. Biznesdən-sifarişçiyə (B2C), bu halda sifarişçi adətən kredit kart ödəməsi vasitəsilə birbaşa olaraq təchizatçının internet sayıtına daxil olaraq, burada sifarişlərini və sorğularını yerləşdirir.

Electronic data interchange (EDI)

Электронный обмен информацией (ЭОИ)
Elektron informasiya mübadiləsi (EİM)

Müxtəlif təşkilatların kompüter sistemləri arasında xüsusi formata olan verilənlərin, biznes məlumatlarının elektron formada ötürülməsidir.

Electronic product code (EPC)

Электронный код продукта (ЭКП)
Məhsulun elektron kodu (MEK)

Qlobal istifadənin təmin edilməsi məqsədilə tətbiq olunan, radiotezlik identifikasiyası (RFID) əsasında işləyən məhsulun müəyyən-ləşdirilməsi üçün elektron informasiya proto-koludur.

Electronic data interchange for administration, commerce and transport (UN/EDIFACT)

Электронный обмен информацией для администрации, торговли и транспорта
Administrasiya, ticarət və nəqliyyat üçün elektron informasiya mübadiləsi

1980-ci ildə BMT tərəfindən işlənib hazırlanmış administrasiya, ticarət və nəqliyyat üzrə verilənlərin elektron informasiya mübadiləsi standartıdır. 1988-ci ildə ISO-7372 və ISO-9735 beynəlxalq standartları qismində təsdiq edilmişdir. Göstərilən standartlar EDIFACT verilənlər elementlərini və sintaktik qaydaları reqlamentləşdirir. Verilənlərin formatları üzrə sorğu kitabçaları müntəzəm olaraq kompakt disklərdə təmənnsiz olaraq buraxılır, o cümlədən internet vasitəsilə yayılır.

Electronic data interchange (EDI) message

Сообщение электронного обмена информацией (ЭОИ)
Elektron informasiya mübadiləsi (EİM) mesajı

Verilənlərin elektron vasitələrlə ötürülməsi və işlənilməsini təmin etmək məqsədilə, spesefik biznes funksiyasının yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan, bu verilənlərin formalaşdırılma qaydalarını əks etdirən təsdiq olunmuş, çap edilmiş formal sənəddir.

Bax: Electronic data interchange

End aisle

Коридор назначения
Təyinat dəhlizi

Hər bir müştəri üçün, ünvanları göstərilməklə, onlara lazım olan malların saxlanıldığı təyinat dəhlizləridir.

End area

Конечная зона
Son sahə

Hazır məhsulun sifarişçiyə göndərildiyi, müəyyən sahəsi və hündürlüyü olan anbar sahəsinin bir hissəsidir.

End item (finished product, finished good)

Конечное изделие
Son məhsul

Verilmiş müəssisədə istehsal dövrünü tam keçən, komplektləşdirilən, texniki nəzarətdən keçən, hazır məhsullar anbarına təhvil verilən və ya alıcıya göndərilən məhsuldur. Sənaye statistikasında son məhsul qismində, həmçinin buraxılan yarımfabrikatlar da nəzərə alınılır. İstehsalın məqsədlərindən asılı olaraq, son məhsul əsas məhsula, əlaqəli məhsula və əlavə məhsula bölünür. Hasilat sənayesinin və kənd təsərrüfatının son məhsuluna eyni zamanda həm xammal, həm də hazır məhsul kimi baxıla bilər. Məsələn, qida sənayesi üçün kənd təsərrüfatının məhsulları əsas etibarilə xammal kimi, ticarət üçün isə hazır məhsul kimi çıxış edir.

Endorsement

Индоссамент
İndossament

Yük qaiməsinin (konosamentin) arxa tərəfində imza ilə təsdiqlənən qeyddir. Mülkiyyət hüququnun konkret şəxsə verildiyi "Adlı indossament" və təqdim edilənə verilən "Blank indossament" növlərinə malikdir. Yük sahibinin konosament üzrə hüquq və vəzifələrinin qeyddə göstərilmiş şəxsə ötürülməsini ehtiva edir. İndossamenti yazan şəxs "İndossant" və ya "Jiront" adlandırılır.

Engineer to order

Разработка на заказ
Sifariş əsasında işlənilmə

Məhsul hazırlanmasının müfəssəl layihələndirməsinə müştərinin sifarişi əsasında başlanıldığı istehsal prosesinin növüdür.

Engineering bill of material

Инженерная ведомость материалов
Mühəndis-material siyahısı

Məhsulun layihələndirilməsində istifadə olunan verilənlərin də həmçinin daxil olduğu material siyahısıdır. Funksionallıq nəzərə alınaraq tərtib edilir. Məsələn, sistemə daxil olan alt sistemi qurmaq üçün tələb olunan bütün elementlər birlikdə qruplaşdırılır.

Engineering change note (ECN) (engineering change order, ECO)*Извещение о**конструкторском или техническом изменении*

Konstruktiv və ya texniki dəyişiklik bildirişi

Hər hansı bir elementə (layihəyə, çertyoja, eskizə və s.) olunacaq dəyişikliyi və tarix, partiya və ya seriya nömrəsini göstərməklə, bunun zamanını müəyyən edən istinad sənədidir.

Enterprise resource planning (ERP)*Планирования бизнес-ресурсов*

Biznes-resursların planlaşdırılması

İstehsalat, bölüşdürücü və ya xidmət şirkətində müştəri sifarişləri əsasında məhsulların hazırlanması, göndərilməsi (daşınması) və he-sablanması məqsədilə tələb olunan bütün resursların effektiv planlaşdırılması və onlara nəzarət (idarə edilməsi) üçün inteqrasiya edilmiş informasiya sistemidir.

Enterprise resource planning (ERP) system*Система планирования бизнес-ресурсов*

Biznes-resursların planlaşdırılması (BRP) sistemi

Müştərilərin sifarişlərinin qəbul edilməsi, hazırlanması, göndərilməsi və uçotu məqsədilə zəruri olan müəssisənin resurslarının planlaşdırılması və identifikasiyası üçün istifadə edilən proqram təminatıdır. Mahiyyət etibarilə vahid informasiya məkanında müəssisənin idarəetmə fəaliyyətinin bütün əsas aspektlərini dəstəkləyən inteqrasiya edilmiş proqram həlləri paketini ifadə edir. Bu aspektlər aşağıdakılardır: malların (xidmətlərin) istehsalı üçün resursların (maliyyə, insan, material) planlaşdırılması, planların yerinə yetirilməsinin idarə edilməsi (təchizat, satış, müqavilələrin idarə edilməsi daxil olmaqla), uçotun bütün növləri, təsərrüfat fəaliyyətinin nəticələrinin təhlili.

Bazarda hər hansı bir məhsula olan tələbat ilə onun təchizat həcmələrinin bərabər olduğu nöqtədir.

Equilibrium point*Точка равновесия*

Tarazlıq nöqtəsi

Estimate (in planning)*Оценка (в планировании)*

Qiyətləndirmə (planlaşdırmada)

Gələcəkdə müəyyən bir dövr ərzində fəaliyyətlərin istiqamətini göstərən ümumi qiymətləndirmə planıdır.

Estimated time of arrival (ETA)*Ожидаемое время прибытия*

Gözlənilən çatma vaxtı

Müvafiq məntəqəyə (liman, hava limanı və s.) gözlənilən çatma vaxtıdır.

Estimated time of departure (ETD)*Ожидаемое время отправления*

Gözlənilən yoladüşmə vaxtı

Müvafiq məntəqədən (liman, hava limanı və s.) gözlənilən yoladüşmə vaxtıdır.

Europallet*Европаллет*

Avropallet

800x1200x150mm ölçülü dördgirişli palletdir.

European article number (EAN)*Европейский код**предметов торговли**(EАН)*

Avropa əmtəə kodu (EAN)

1. Məhsulun EAN kodu adətən ştrix-kod şəklində tətbiq edilir. EAN kodu Brüsseldə Avropa Əmtəə Kodu Assosiasiyası tərəfindən layihələndirilir və bu assosiasiyayı üzv ölkələrdə Milli EAN Assosiasiyaları təmsil edirlər.
2. Hüquqi şəxsin (təchizatçı, istehlakçı, eks-peditor, bank və s.), fiziki obyektin (məsələn, anbar, anbarda saxlanma zonası, yükün təyinat məntəqəsi), funksional obyektin (məsələn, sənaye müəssisəsinin mühasibatlığı, satış bölməsi) identifikasiyası məqsədilə istifadə edilən on üç rəqəmli koddur. EAN identifikasiya nömrəsinin köməyi ilə verilənlər bazasından müxtəlif informasiyanı (subyektin adı, poçt ünvanı, telefon və faks nömrəsi, əlaqə saxlamaq üçün şəxsin adı, bank rekvizitləri və s.) əldə etmək mümkündür.

Ee

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
European Article Numbering Association <i>Европейская ассоциация кода предметов торговли</i> Avropa Əmtəə Kodu Assosiasiyası	EAN sisteminin idarə edilməsinə cavabdeh olan beynəlxalq təşkilatdır.
European article numbering (EAN) system <i>Система европейского кода предметов торговли</i> Avropa Əmtəə Kodu Sistemi	Məhsulların, daşıma vahidlərinin, digər aktivlərin, yerin və xidmətlərin unikal qaydada identifikasiyası yolu ilə qlobal, çoxsəviyyəli təchizat zəncirinin effektiv idarə olunmasını təmin edən standartlar sistemidir. Bax: Automatic Identification
Exempt carrier <i>Освобожденный перевозчик</i> Azad daşıyıcı	İqtisadi tənzimləmədən azad olan, icarə əsasında fəaliyyət göstərən daşıyıcıdır.
Excess <i>Излишек</i> Artıq	Bax: Extra goods
Excess stock <i>Излишний запас</i> Artıq ehtiyat	Sistemdə tələb olunan buraxılış imkanına (məhsuldarlığa) nail olmaq və ya arzu olunan fəaliyyət (istehsal) tarixinə çatmaq üçün zəruri olan minimal həcmdən çox olan ehtiyatdır.
Excess weight <i>Излишний вес</i> Artıq çəki	Yükün real çəkisinin sənəd üzrə müəyyən ediləndən artıq olmasıdır.
Expected completion quantity <i>Ожидаемое завершённое количество</i> Gözlənilən tamamlanma miqdarı	İstehsal prosesində meydana gələn zay və yararsız məhsulları istisna etməklə, sifarişə əsasən yerdə qalan məhsulların planlaşdırılan miqdarıdır.

Ee

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Expected demand <i>Ожидаемый спрос</i> Gözlənilən tələbat	Proqnozlaşdırılan hədlərdə, verilmiş müddət çərçivəsində istehlak olunması gözlənilən müəyyən miqdarda məhsulduur.
Expediting (progress chasing) <i>Ускорение</i> Sürətləndirmə	Planlaşdırılan və faktiki istehsal arasındakı fərqlərin hesablanması şərtlərinin müəyyən edilməsi və korrektə olunması üçün funksiyadır.
Expiration date <i>Дата окончания срока годности</i> Yararlılıq müddətinin bitmə tarixi	Məhsulun yararlılıq müddətinin bitməsinə göstərən tarixdir.
Expired <i>Просрочен</i> Saxlanma müddəti bitmiş	Fəaliyyətin və ya saxlanma müddəti bitmiş malın statusudur.
Explosion <i>Разбиение</i> Bölünmə	Material cədvəlinin, hər hansı bir məhsulun müəyyən miqdarının istehsalı üçün tələb olunan komponentlərə bölünməsidir.
Exponential smoothing <i>Экспоненциальное сглаживание</i> Eksponensial hamaralama	Orta qiymətin proqnozlaşdırılması metodlarının bir növüdür. Keçmişdə aparılmış müşahidələrin nəticələrinin, onların yerinə yetirildiyi tarixlərlə uyğun olaraq həndəsi qaydada azaldılması yolu ilə həyata keçirilir.
Exposures <i>Выявления</i> Aşkaretmələr	İl ərzində sistemdəki ehtiyatların azalma riskinin yaranması hallarının sayıdır.
External set-up time <i>Время установки</i> Quraşdırma müddəti	Prosesin fəaliyyətdə olduğu müddətdə (məsələn, dəzgahın işlədiyi müddətdə) yerinə yetirilən quraşdırma prosesinin tərkib hissələrindən biridir.

Ee

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Externally disabled state <i>Нерабочее состояние</i> Qeyri-işçi vəziyyət	Bax: Idle time
Extra goods <i>Излишние товары</i> Artıq mallar	Mövcud ehtiyatların sayının, anbar uçotu sənədləri ilə hesablanandan (məsələn, inventarizasiya zamanı ortaya çıxır) artıq olmasıdır.
Extrinsic forecast <i>Внешний прогноз</i> Xarici proqnoz	Şirkətlə bilavasitə bağlı olmayan amillərə (məsələn, bazarın tədqiqi, iqtisadi göstəricilərdən əldə edilmiş informasiya) əsaslanan proqnozdur.

Ff

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Fabrication <i>Фабрикация</i> Fabrikasiya	Yığma əməliyyatlarından fərqli olaraq, komponentlərin hazırlanması üçün nəzərdə tutulmuş istehsal əməliyyatıdır.
Fabrication order <i>Заказ на фабрикации</i> Fabrikasiya sifarişi	Komponenti, onun miqdarını və istehsal metodunu müəyyən etməyə səlahiyyət verən, istehsalat müəssisəsinə sifarişdir.
Facilities <i>Приспособления</i> Vasitələr	1. Mexanizm və avadanlıqlardır. 2. Məhsulun hazırlanması və ya xidmətlərin göstərilməsi üçün zəruri olan təchizat, materiallar, alətlər, avadanlıqlar və digər resurslardır.
Factory delivery <i>Заводская доставка</i> Zavod çatdırılması	Sonradan digər tərəfin (məsələn, kommersiya departamenti) sərəncamına verilməsi məqsədilə, yüklərin bilavasitə zavod tərəfindən çatdırılmasıdır.
Factory order <i>Заводской заказ</i> Zavod sifarişi	Bax: Work order
Factory stock <i>Заводской запас</i> Zavod ehtiyatı	Hazır məhsullar istisna olmaqla, zavodda ehtiyatda olan ümumi materiallar, komponentlər və onların menecmenti ilə əlaqədar aparılan işlərdir.
Failsafe work methods <i>Надежные методы работы</i> Etibarlı iş metodları	Əməliyyatların yerinə yetirilməsi prosesində səhvlərin mövcud olduğu fəaliyyətlərin tamamlanmadığı etibarlı iş metodlarıdır. Bu metodlar həmçinin "Poka-Yoka" – səhv buraxmayan kimi də adlandırılırlar.

Family*Семейство*
Ailə

Layihələndirilmə və istehsal prosesinin oxşarlığına görə onların birgə planlaşdırılmasının sadələşdirildiyi, satış göstəricilərinin eyni zamanda və təsadüfi şəkildə monitorinqinin aparıldığı, dəyərlərinin məhz eyni səviyyədə ümumiləşdirildiyi elementlər qrupudur.

Family bill of material*Семейство ведомостей материалов*
Material cədvəlləri ailəsi

Müəyyən məhsul qruplarının çoxsaylı kataloqlarına daxil olan elementlər üçün materiallar cədvəlinin planlaşdırılmasıdır. Hər bir kataloq elementinin faiz göstəricisi, proqnozlaşdırma əsasında müəyyən edilir.

Fast mover*Ходовая продукция*
İşlək məhsul

Yüksək tezliklə dövrü olaraq və ya hər dövr üçün əhəmiyyətli dərəcədə böyük miqdarlarda çatdırılan və istehlak edilən məhsuldur. İşlək məhsulun satış həcmninin variasiya əmsali nisbətən aşağıdır. Belə məhsulun ehtiyatları satış yerinə və ya istehsal məqsədli istehlak yerlərinə maksimum yaxınlaşdırıla bilər. Bu məhsulların təchizatı adətən, təkanverici sistem üzrə həyata keçirilir.

Fast mover area*Ходовое место*
İşlək sahə

Ticarət müəssisəsində və ya anbarda qısa müddət ərzində qalması nəzərdə tutulan malların saxlanması və oradan daşınması üçün ayrılmış xüsusi sahədir.

Fast moving consumer goods (FMCG)*Ходовые потребительские товары*
İşlək istehlak malları

Sürətli ehtiyat dövriyyəsinə malik istehlak mallarıdır.

Feedback*Обратная связь*
Əks əlaqə

İnformasiyanın müxtəlif planlaşdırma funksiyaları və ya fəaliyyətləri tərəfindən, daha erkən mərhələlərdə verilən məlumatlara reaksiya olaraq (məsələn: planlar, ehtimallar, satınalma sifarişləri, malların faktiki hərəkəti barədə rəqəmlər) əksinə, geri göndərilməsidir. Qeyd edilən əks əlaqənin nəticəsi olaraq, tənzimləmə aparıla bilər.

Məsələn:

- Xüsusi planların həyata keçirilməsinin mümkün olmadığını müəyyən edən, aşağı planlaşdırma səviyyəsindən yuxarı planlaşdırma səviyyəsinə əks əlaqə;
- Müxtəlif planlaşdırma səviyyələrində əldə edilmiş informasiya arasında əks əlaqə;
- Hər hansı xüsusi sifarişin vaxtında qarşılanma bilməyəcəyi barədə təchizatçıdan sifarişçiyə yönəlmiş əks əlaqə.

Feedstock*Промышленный запас*
Sənaye ehtiyatı

Boru xətti və ya geniş miqyaslı kütləvi daşınılan, kimya və neftayırma sənayesi üçün əsas xammaldır.

Feeder service*Фидерный сервис*
Fider servisi

Əsas daşıma əməliyyatları üçün yüklərin toplanması və bölüşdürülməsi məqsədilə, avtomobil yolu xətlərindən yaxın ərazilərə uzanan qısa daşıma xətləridir.

Feeder workstation*Фидерный пункт*
Fider məntəqəsi

Fider servisi vasitəsilə iş sahələrini məhsullarla təmin edən istehsal məntəqəsidir.

Field installation items bill of material

Ведомость материалов производства, устанавливаемых в полевых условиях

Sahədə quraşdırılan məhsullar üçün materiallar cədvəli

Məhsulun yalnız sifarişçinin ərazisində quraşdırıldığı zaman istifadə edilə bilən komponentlər və ya komplektləşdirici hissələr üçün materiallar cədvəlidir.

Field service

Обслуживание на месте продажи

Satış yerində xidmət

Satışdan sonra məhsulun quraşdırılması, ona texniki xidmətin göstərilməsi və ya sahə anbarının icarəyə verilməsi müddətində müştəriyə göstərilən analoji xidmətlərdir.

Bax: Distribution centre

FIFO

Первым пришел, первым обслужен

İlk girən, ilk çıxır (İGİÇ)

“İlk girən, ilk çıxır” ifadəsinin akronimidir.

Fill-in order

Временно измененный заказ

Müvəqqəti dəyişdirilmiş sifariş

Mövcud hazır məhsul həcminin istifadə edilmədiyi və ya normal sifarişlər üzrə tam istehlak olunmadığı hallarda yerinə yetirilən, çox uzun çatdırılma müddəti olan müvəqqəti dəyişdirilmiş sifarişdir.

Fill rate

Коэффициент

удовлетворения спроса

Tələbatın ödənilməsi əmsali

Normativ müddət ərzində logistik sistemə daxil olan sifarişlərin icrası səviyyəsini xarakterizə edən göstəricidir. Məsələn, ehtiyat hissələrin təchizatı sistemində işlək məhsullar üçün 0,95-ə bərabər olan tələbatın ödənilməsi əmsali onu göstərir ki, daxil olmuş 100 sifarişdən 95-i 24 saat ərzində yerinə yetirilir.

Final assembly (top assembly)

Окончательная сборка

Yekun yığılma

1. Hər hansı hissənin əlavə edilməsinə zərurət olmayan yığılmadır və ya müəyyən məhsul üçün son yığılma prosesidir.
2. Yüksək səviyyədə yığılmış şəkildə sifarişçiyə göndərilən məhsuldur.

Final assembly bill of material

Ведомость материалов окончательной сборки

Yekun yığılmanın materiallar cədvəli

Müştəri sifarişləri, anbar, eləcə də müəssisələrarası sifarişlər və onların əsasında ən aşağı səviyyədə başlayan, yekun yığılmanın materiallar cədvəlidir.

Final assembly schedule (FAS)

График окончательной сборки

Yekun yığılma qrafiki

Anbar üçün istehsal yolu ilə hazır məhsul ehtiyatlarının bərpası və ya sifariş əsasında istehsal edilən məhsulların tamamlanması üçün yekun yığılma qrafikidir.

Finished good

Готовое изделие

Hazır məmulat

İstehsal dövrü tamamlanmış, qablaşdırılmış, texniki nəzarətdən keçmiş və hazır məhsul ehtiyatına daxil edilmiş və ya alıcıya göndərilmiş mallardır.

Bax: Finished product, end item

Finished good (product) stock

Запас готовых изделий

Hazır məmulat ehtiyatı

Yolda olan məhsullar, istehsalat müəssisələrində, təchizatçılarda və ticarət müəssisələrində olan hazır məhsul ehtiyatlarıdır.

Finished product (finished good, end item)

Готовая продукция

Hazır məhsul

1. Materiallar cədvəlində ən yüksək səviyyədir (0 səviyyəsi).
2. Müştəriyə satılması üçün istehsal olunmuş son məhsuldur.

Finishing lead time

Время завершения

Tamamlanma müddəti

Sifariş alındıqdan sonra məhsulun istehsalı üçün tələb olunan vaxtdır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Finite capacity modelling <i>Моделирование с ограничением на мощность</i> Məhdud buraxma qabiliyyətli modelləşdirilmə	Proqnozlaşdırılan tələbi mövcud potensial ilə əlaqələndirərək, müəssisənin qrafikini balanslaşdıran modeldir.
Finite capacity planning (finite capacity scheduling) <i>Планирование с ограничением на мощность (календарное планирование с ограничением на мощность)</i> Məhdud buraxma qabiliyyətli planlaşdırılma	Verilmiş dövr üçün nəzərdə tutulmuş buraxma qabiliyyətini aşmamaq şərti ilə, iş sifarişləri, həmcinin istifadə olunma əmsalına əsasən məhsulların, onların hissələrinin siyahıya alınması və ya müəssisə və avadanlıqların istifadəsinin planlaşdırılması üsuludur.
Finite loading <i>Ограничение по загрузке</i> Yükləmə üzrə məhdudiyət	Əməliyyatlar üzrə yüklənməni bərabərləşdir-mək məqsədilə, istehsal müəssisəsi vahidlə-rinin avtomatik prioritetləşdirilməsini nəzər-də tutan planlaşdırma üsuludur.
Firm booking <i>Заказ перевозки</i> Daşınma sifariş	Nəqliyyat xidmətlərinin ilkin təxsis edilməsi-dir (bronlaşdırılmasıdır).
Firm offer <i>Твердое предложение</i> Ciddi təklif	Razılaşdırılmış müddətdə qüvvədə olan, malların alınması və ya satılması üzrə yazılı təklifdir.
Firm planned order (FPO) <i>Твердый запланированный заказ</i> Ciddi planlaşdırılmış sifariş	Kəmiyyət və zaman şərtləri ilə təyin olunan, planlaşdırılmış sifarişdir.
First-expires, first-out (FEFO) Первым обслужен - первым ушел İlk bitən, ilk çıxır	Son istifadə tarixi daha tez bitən ehtiyatın, birinci istehlak olunduğunu nəzərdə tutan ehtiyatların qiymətləndirilməsi və ya saxlanılması metodudur.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Fixed interval reorder system <i>Система с фиксированным интервалом повторного заказа</i> Sabit intervallı təkrar sifariş sistemi	Sifarişlər arasındakı zaman intervalının (mə-sələn: həftə, ay və ya rüb) sabit qaldığı, la-kin sifarişlərin miqdarının mövcud istehlak həcminə əsasən dəyişdiyi sabit intervallı tək-rar sifariş sistemidir.
Fixed location storage <i>Хранение с фиксированным местоположением</i> Müəyyənləşdirilmiş yerdə saxlama	Anbar stellajının dəqiq müəyyən olunmuş hücrəsində məhsulun saxlanması metodudur.
Fixed order quantity <i>Фиксированный объем заказа</i> Sabit sifariş həcmi	Tələbatın sabit sifariş həcmi üstələdiyi dövrdə, planlaşdırılan və ya aktual olan sifa-rişlərin Material Resursların Planlaşdırıl-masında (MRP) öncədən təyin olunan sabit kəmiyyət üzrə yerinə yetirildiyi, MRP-də və ya ehtiyatların idarə olunmasında istifadə olu-nan partiyanın həcmi müəyyən edilməsi metodudur.
Fixed order quantity system <i>Система фиксированного объема заказа</i> Sabit sifariş həcmi sistemi	Sifariş həcmi sabit, lakin sifarişlər ara-sındakı zaman intervalının faktiki tələbatdan asılı olduğu ehtiyatların idarə edilməsi me-todudur.
Flexibility <i>Гибкость, приспособляемость</i> Elastiklik, uyğunlaşılma	İstehsal sisteminin xarici və ya daxili də-yişikliklərə çeşid və zaman meyarları üzrə qısa müddət ərzində cavab verməsi imkanındır.
Flexible machine centre (FMC) <i>Гибкий производственный центр (ГПЦ)</i> Çevik istehsal mərkəzi (ÇİM)	Daxilində daşınan hissələrin yüklənməsini və boşaldılmasını yerinə yetirən, adətən ro-botlaşdırılmış, kompüterləşdirilmiş rəqəmsal idarəetmə maşınlarını əhatə edən avtomatlaş-dırılmış sistemdir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Flexible manufacturing system (FMS) <i>Гибкая производственная система (ГПС)</i> Çevik istehsal sistemi (ÇİS)	İstehsal xəttinin çevik şəkildə yenidən balanslaşdırılmasını təmin edən sistemdir.
Flexible programming <i>Гибкое программирование</i> Çevik proqramlaşdırma	İlin bərabər olmaqla qısa zaman dövrlərinə bölündüyü, hər dövrün əvvəlində yeni qısamüddətli satış və istehsal proqramlarının hazırlandığı proqramlaşdırma metodudur.
Float <i>Флоут</i> Flout	1. Sənaye müəssisəsində emal prosesində olan və hələ hazır məhsul formasına gəlməmiş yarımfabrikatlardır. 2. Qəbzın və ya digər ödəmə sənədinin bank sisteminə daxil olması və vəsaitləri alan şəxsin hesabına müvafiq məbləğin köçürülməsi arasındakı zaman fasiləsidir. 3. Şirkətin fond bazarında tədaviylə buraxılan səhmlərinin sayıdır.
Floating order point <i>Динамическая точка заказа</i> Dinamik sifariş nöqtəsi	Qabaqcadan müəyyənləşdirilməyən sifariş nöqtəsidir. Alıcılıq qabiliyyətinin proqnozlaşdırılması əsasında, hazırlıq dövründəki dinamikanın və digər faktorların nəzərə alınması ilə təyin edilir.
Floating picking <i>Плавающий отбор</i> Hərəkətli seçim	Aşağı dövriyyəli malların seçilməsi üçün palleti (altlığı) xüsusi seçmə zonasına aparmadan, birbaşa özündən seçmə imkanı verən hücrənin xarakteristikasıdır.
Floor stocks <i>Запас деталей, расходуемый без оформления заявки</i> Rəsmiləşdirmədən istehlak olunan ehtiyat	İstehsalatda hər hansı rəsmiləşdirilmə aparmadan istifadə olunan, ucuz qiymətli istehsal hissələri ehtiyatdır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Floor store <i>Напольное хранилище</i> Döşəməüstü saxlama	Döşəmə üzərində toplu şəkildə və ya stellajlarda saxlanılan və istifadə edildikdən sonra dərhal bərpa edilən ehtiyatların saxlanma yeridir.
Flow (in goods movement reporting) <i>Поток, движение</i> Axın, hərəkət	Verilmiş müddətdə hər hansı bir ölçülmə məntəqəsindən keçən malların miqdarıdır.
Flow control <i>Управление потоком</i> Axına nəzarət	Məhsuldarlıq səviyyəsinin müəyyənləşdirilməsi və təmin olunması məqsədilə, istehsal prosesinin başlanılması və sonradan bu prosesin gedışatını yoxlamaq üçün onun müşahidə olunmasına əsaslanan, spesefik istehsal axınına nəzarət sistemidir.
Flow control system <i>Система управления потоком</i> Axına nəzarət sistemi	Satış üzrə proqnozlarla bağlı istehsalat proqramlarına əsasən, tələbatın hesablandığı sifariş sistemidir.
Flow manufacturing <i>Поточное производство</i> Kütləvi istehsal	Box: Repetitive manufacturing
Flow shop <i>Предприятие поточного производства</i> Kütləvi istehsal müəssisəsi	Məhsulların yönləndirilməsinin bir sıra standart əməliyyatlar üzərindən bir istiqamətdə aparıldığı, sifariş əsasında işləyən müəssisənin işinin təşkili prosesidir.

Flow storage

Поточное хранение
Axınlı saxlanma

Yüklərin, öz ağırlıq qüvvəsinin təsiri ilə və ya motorlu, qravitasiya ilə idarə olunan konveyerlə, diyircəkli palletlərlə və ya idarə olunan yük konteynerləri vasitəsilə, üfqi hərəkəti təmin edən stasionar rəflərin bölmələrində saxlanılma metodudur.

Saxlanılma və qaytarılma yerləri bölmənin əks tərəfində olmalıdır (İGİÇ). Əgər saxlanılan yüklər qravitasiya ilə idarə olunarlarsa, onların saxlanılma yeri qaytarılma yerindən yüksəkdə yerləşir.

Flow store (passage store)

Поточный склад
Axın anbarı

Saxlanılan yük vahidlərinin eyni və ya biri digərinin üzərində ayrı-ayrı səviyyələrdə olmaqla, bir tərəfdən daxil olub, digər tərəfdən xaric olduğu anbardır.

Focussed factory (dedicated factory)

Централизованное предприятие
(специализированное предприятие)

Mərkəzləşdirilmiş müəssisə
(ixtisaslaşdırılmış müəssisə)

Hər hansı bir şirkətin rəqabət strategiyası, texnologiyası və iqtisadiyyatı ilə dəqiq şəkildə müəyyən edilmiş məhdud, konkret, idarə oluna bilən məhsul dəstləri, texnologiyalar, kəmiyyətlər və bazarlar üzrə ümumi istehsal sisteminin istiqamətləndirilməsi məqsədilə yaradılmış müəssisədir.

Forecast

Прогноз
Proqnoz

Gələcək tələbatın ehtimal edilməsidir (qiymətləndirilməsidir).

Forecast consumption

Удовлетворение прогноза
Proqnozun təmin edilməsi

Verilmiş proqnozun nəticələrinin faktiki müştəri sifarişləri və ya digər növ tələbatla müqayisəsi prosesidir.

Forecast horizon

Горизонт прогнозирования
Proqnozlaşdırma üfqi

Proqnozun hazırlandığı gələcək zamanda müəyyən dövrüdür.

Forecasting method

Метод прогнозирования
Proqnozlaşdırma metodu

Gələcək hadisələrin proqnozlaşdırılmasında istifadə olunan üç əsas metod vardır:

- Keyfiyyət metodu (məs., Delfi metodu);
- Zaman serialarının təhlilinə və ekstropoliasiyaya əsaslanan metod;
- İqtisadi amillər və rəqabət mövqeyinin yüksəldilməsi kimi xarici təsirləri də nəzərə alan təsadüfi modellər metodu.

Forecast period (forecast interval)

Период прогноза (интервал прогноза)
Proqnoz dövrü (proqnoz intervalı)

Proqnozun hazırlandığı zaman vahididir (həftə, ay, kvartal).

Fork lift truck (FLT)

Вилочный автопогрузчик
Çəngəlli avtoyükləyici (ÇA)

Paletləri, konteynerləri və çıxarılıb-taxıla bilən kuzovları qaldırmağa, yerini dəyişməyə və ya sıralamağa imkan verən, güc qurğusuna malik üfqi çəngəlvari qurğu ilə təchiz edilmiş nəqliyyat vasitəsidir.

Fork-lift truck driver

Водитель вилочного автопогрузчика
Çəngəlli avtoyükləyicinin sürücüsü

Çəngəlli avtoyükləyicinin idarə edilməsini həyata keçirən, bu məqsədlə müvafiq təlim keçmiş və sertifikatla malik olan şəxsdir.
Bax: Fork lift truck

Forrester effect (amplification effect, bullwhip effect, business chain effect)

Эффект Форрестера
(эффект амплификации, эффект бычьего хвоста, эффект бизнесной цепочки)
Forrester effekti (amplifikasiya effekti, qamçı effekti, biznes zənciri effekti)

Masaçuset Texnoloji Universitetinin menecment üzrə professoru Cey Rayt Forrester tərəfindən aşkar edilmiş və təchizat zəncirində real tələb mənbəyindən uzaqlaşdıqca, tələbatın (sifarişlərin həcmnin) güclənməsinə əsaslanan fenomenidir.

Ff

En/Ru/Az

Azərbaycan dilində izah

Forty foot equivalent unit (FEU)

Сорокофутовый эквивалент
Qırxfutluq ekvivalent (FEU)

Qırxfutluq daşıma konteynerinə ekvivalent olan ölçü vahididir.

Forward scheduling

Планирование от начальных сроков
İlkin tarixlərdən planlaşdırma

Planlaşdırmanı tərtib edən şəxs tərəfindən qrafikin tərtib olunması prosesinə məlum ilkin tarixdən başlanıldığı və adətən birinci əməliyyatdan növbəti mərhələyə keçməklə ümumi prosesin tamamlanma tarixinin hesablandığı, cədvəlin hazırlanması texnologiyasıdır.

Forwarder

Экспедитор
Ekspeditor

Tələb olduğu halda, yükləndirən və ya yükalanın adından əlaqəli xidmətlərin yerinə yetirilməsi də daxil olmaqla, yüklərin daşınmasını həyata keçirən tərəfdir.

Forwarding

Транспортно-экспедиторское обслуживание
Nəqliyyat-ekspedisiya xidməti

Yüklərin göndərilməsi və ya ekspeditorun öz resursları vasitəsilə daşınması, bununla əlaqəli informasiyanın idarə edilməsi, tələb olunduqda beynəlxalq daşımalar zamanı ixrac prosedurlarına nəzarət edən qurumlarda onların rəsmiləşdirilməsi ilə əlaqədar funksiyaların yerinə yetirilməsi ilə bağlı fəaliyyətdir.

Fourth party logistics (4PL)

Логистика четвертой стороны (4PL)
Dördüncü tərəf logistikası (4PL)

Bütün distribusiyası və ya təchizat zənciri şəbəkəsi üzrə layihələndirmə, planlaşdırma, idarəetmə və əməliyyat fəaliyyətlərinin bu sahədə ixtisaslaşmış müəssisəyə verilməsidir.

Fragile goods

Хрупкий, бьющийся груз
Kövrək, tezsınan yük

Şüşə, keramika, cihazlar və s. kimi vibrasiyaya və yüklənməyə həssas olan yüklərdir. Belə yüklərin qablaşdırılması amortizasiya materialları tətbiq etməklə yerinə yetirilir. Taraya xüsusi etiket vurulur.

Ff

En/Ru/Az

Azərbaycan dilində izah

Franchisee

Франчайзи
Fransayzi

Fransayzərdən marketing proqramından, onun ticarət və firma nişanından istifadə hüququnu və s. alan fransiza müqaviləsinin tərəflərindən biridir.

Franchise

Франшиза (Франчайзинг)
Fransiza (Fransayzinq)

Fransayzi və fransayzer arasında imzalanmış və birinci tərəf ikinci tərəfin marketing proqramından, ticarət və firma nişanından istifadə etməyə imkan verən müqavilədir. Bu, müəyyən ticarət nişanına malik fransayzi tərəfindən fransayzerə həmin nişandan istifadə hüququnun verilməsi ilə bağlı xüsusi lisenziyalaşdırma prosedurunu nəzərdə tutur, lakin bununla yanaşı, fransayzer tərəfindən istehsal edilən məhsulların keyfiyyətinə nəzarət hüququnu öz əlində saxlayır.

Franchisor

Франчайзер
Fransayzer

Fransayziyə müxtəlif, o cümlədən, maliyyə köməyi edən, ona marketing proqramını, öz ticarət və firma nişanından istifadə hüququnu verən fransiza müqaviləsinin tərəflərindən biridir.

Free balance

Наличные средства
Mövcud vəsait

Bax: Order cover

Free float

Свободный резерв времени
Sərbəst vaxt ehtiyatı

Növbəti fəaliyyətin başlanmasında və ya ümumi layihə müddətində hər hansı yubanmaya yol vermədən, istənilən fəaliyyətin gecikdirilə və ya uzadıla biləcəyi ümumi zaman fasiləsidir.

Free (available) stock

Свободный (доступный) запас
Sərbəst (mövcud) ehtiyat

Gözlənilməyən tələbi qarşılamaq məqsədilə saxlanılan ehtiyatdır.

Ff

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Freeport <i>Свободная таможенная зона, свободный склад</i> Azad gömrük zonası, azad anbar	Sərhədləri daxilində malların hər hansı rüsum və vergilərin ödənilmədən hazırlandığı və ya saxlanıldığı zonadır.
Freight costs <i>Стоимость фрахта</i> Fraxtın dəyəri	Daşıma müqaviləsinin şərtlərinə uyğun olaraq, yüklərin bir yerdən başqa yerə daşınması ilə əlaqədar yaranan və yükgöndərən tərəfindən ödənilən xərclərdir.
Freight forwarder <i>Экспедитор</i> Ekspeditor	Göndirilən yükləri topladıqdan və yük partiyaları şəklində konsolidasiya etdikdən sonra, növbəti mərhələdə onların yükalanı çatdırılması məqsədilə təyinat məntəqəsinə daşınması üçün əsas nəqliyyat növündən istifadə edən tərəf və ya vasitəçidir.
Full container load (FCL) <i>Полный загруженный контейнер</i> Tam konteyner yükü (TKY)	Yükgöndərən və ya yükalanın hesabına və cavabdehliyi altında konteynerin tam yükötürmə qabiliyyətinə uyğun yüklənilən və ya boşaldılan yük miqdarı və ya həcmidir.
Full pallet <i>Полный поддон</i> Dolu palet	Homogen (bircins) mallarla tam yüklənmiş paletdir.
Full pegging <i>Полное прослеживание</i> Tam izləmə	Sistemin bütün elementlərini (müşərilər və onların əlaqə nömrələri də daxil olmaqla) avtomatik rejimdə izləmə imkanındır.
Functional layout <i>Функциональная схема</i> Funksional sxem	Bax: Process layout

Gg

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Gantry crane <i>Портальный кран</i> Portal kran	Avtomobil-dəmir yolu və ya gəmi-sahil sxemi üzrə yükləmə-boşaltma mübadiləsinə həyata keçirən, mütəhərrik şassi üzərində yerləşərək, irəli və geriyə hərəkəti təmin edən portal (3-ə qədər dəmir yolu xəttini daxil etməklə, bir-birindən müəyyən məsafədə quraşdırılmış və kranın altından dəmir yolu hərəkət heyətinin sərbəst hərəkətini təmin edən ramalar) struktura malik, həmçinin yan istiqamətlərdə də hərəkət edən qaldırıcı mexanizmdir.
Gantt chart <i>График Гантта</i> Qant qrafiki	1910-cu ildə ABŞ-ın mühəndis mexaniki və idarəetmə məsələləri üzrə məsləhətçisi Henry L. Qrantın şərafinə adlandırılmışdır. Planlaşdırılan və yerinə yetirilən işlərə, onların bir-birlərinə və zamana münasibətdə asılılıq əlaqəsini əks etdirən, idarəetmədə nəzarət məqsədilə istifadə edilən histoqramdır. Bax: Bar charts planning
General cargo <i>Генеральный (смешанный, сборный) груз</i> Ümumi (qarışıq, yığma) yük	Qablaşdırılmamış və ya karton, yeşik, kisa və s. vasitəsilə qablaşdırılmış, adətən paletləşdirilmiş, lakin konteynerlərdə daşınmayan yüklərdir.
General stores <i>Универсальный магазин</i> Universal mağaza	Bax: Suppliers
Global Location Number (GLN) <i>Глобальный идентификационный номер</i> Qlobal identifikasiya nömrəsi	Ticarət sazişlərinin və fiziki obyektlərin iştirakçılarının (göndərənlər, alanlar, satıcılar, alıcılar və s.) və fiziki obyektlərin (mağazalar, bölmələr, departamentlər, anbarlar, yanalma körpüləri və s.) identifikasiyası üçün nəzərdə tutulmuş, 13 rəqəmdən ibarət, elektron məlumat mübadiləsində (EDI) istifadə olunan qlobal identifikasiya nömrəsidir.

Global Trade Item Number (GTIN)

Глобальный номер товара
Malın qlobal ticarət nömrəsi (MQTN)

MQTN məhsulun ticarətdə unikal identifikasiyası üçün nəzərdə tutulmuşdur. MQTN standart simvollardan biri ilə: EAN/UPC, İTF-14, GS1-128, RSS (Databar) ştrixlərlə çəkilmiş kod şəklində malın qabına vurulur. MQTN (ştrix-kod) vurulmasına məsul şirkət, hər malın yalnız bir kodunun olmasını təmin etməlidir.

Goods

Товар
Mal

1. Mövcud ehtiyacları ödəmək məqsədilə istifadə edilən bütün əşyalardır;
2. Təchizat zənciri boyunca hərəkət etməsi mümkün olan məhsullardır;
3. Yükgöndərən tərəfindən təchiz edilmiş avadanlıq da daxil olmaqla, yükgöndərəndən qəbul edilmiş yük və ya onun bir hissəsidir

Goods flow

Поток товаров
Malların axını

Malların hərəkətinin istiqaməti və marşrutu, eləcə də təchizat zəncirində bu yüklərin yerləşməsinin ardıcılığıdır.

Goods in transit (sailing stock)

Транзитный товар
Tranzit mal

İlkin yükləmə məntəqəsindən yola düşən və yekun boşaldılma məntəqəsinə hələ gəlib çatmayan mallardır.

Goods item

Товарная партия
Mal partiyası

Faktiki və ya potensial biznes baxımından müəyyən dövr üçün mühüm hesab edilən, vahid məhsul növünün ayrı-ayrılıqda identifikasiya edilən partiyalarıdır.

Goods movement

Движение товаров
Malların hərəkəti

Müəyyən məhsulun və ya məhsullar qrupunun kəmiyyət və maliyyə vahidlərində ifadə edilmiş axınıdır.
Bax: Flow

Grappler arms

Рычаг захвата
Tutqac

Adətən qaldırıcı adlandırılan, dəyişkən kuzovların qaldırılması üçün istifadə edilən mobil və ya portal kranın asqılı qollarıdır.

Gross requirements

Общие требования
Ümumi tələblər

1. İstehsal prosesində materiallara olan tələbatı qarşılamaq üçün, layihələndirmə və digər mərhələlərdəki ümumi tələblərdir.
2. Mövcud ehtiyatların və qrafik üzrə sifarişlərin bölüşdürülməsindən əvvəl, müəyyən bir məhsula olan müstəqil və asılı tələblərin məcmusudur.

Gross weight

Вес брутто
Brutto çəki

1. Daşıyıcının avadanlıqları istisna olmaqla, malların qablaşdırma ilə birlikdə kiloqramlarla ifadə olunan kütləsidir (çəkisidir).
2. Hava nəqliyyatında bərkidilmə və s. üçün zəruri olan materiallar, eləcə də qablaşdırma daxil olmaqla, yükün və ya mal partiyasının çəkisidir.

Group layout

Групповая структура
Qrup strukturu

Hər bir qrup tərəfindən müəyyən kateqoriyaya məxsus olan bütün məhsulların və ya onların əksər hissələrinin istehsal edilməsinin təmin olunması üçün, müəssisənin işçilər və istehsal resurslarından ibarət olan qruplara bölünməsi metodudur.

Group technology (GT)

Технология группирования
Qruplaşdırma texnologiyası (QT)

İstehsalat vaxtının minimalaşdırılmasına nail olmaq üçün, öz daxili gücü hesabına məhsulları, onların hissələrini, yığma elementləri istehsal etmək iqtidarında olan qurğu və avadanlıqların qruplarını müəyyənləşdirən, müəssisənin strukturlaşdırılması, planlaşdırılması və təşkilatlandırılması metodudur.

Groupage (grouping)

Группировка (группирование)
Qruplaşma (qruplaşdırma)

1. Bir neçə göndərişin toplanaraq yük partiyasının formalaşdırılması prosesidir.
2. Avtomobil nəqliyyatında bir neçə yük partiyasının toplanaraq formalaşdırılması prosesidir.
3. Göndərilən birləşdirilmiş yükün formalaşdırılması prosesidir. Qrup konosamentiylə rəsmiləşdirilən, göndərilən bir neçə xırda yükün ümumi yükə birləşdirilməsiylə nəticələnən, ekspeditorlar tərəfindən yerinə yetirilən əməliyyatdır.

Hh

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Handling service <i>Обработка груза</i> Yüklərin emalı	Yükün fiziki işlənməsini (emalını) nəzərdə tutan xidmətdir.
Handover shipment <i>Передача груза</i> Yükün ötürülməsi	INCOTERMS-in müddəalarına uyğun olaraq bir ekspeditor tərəfindən daşınan, lakin yükalanın şərtlərinə əsasən yekun gömrük rəsmiləşdirilməsi və çatdırılması üçün digər ekspeditora transfer edilən yükdür.
Handling out <i>Обработка для выпуска</i> Göndəriş üçün işlənilmə	Bax: Outward handling
Handling unit <i>Единица обработки</i> Emal vahidi	Bax: Unit load
Hard allocation <i>Жесткое распределение</i> Sərt bölüşdürmə	Tələb olunan material həcmnin, mövcud ehtiyatlardan, həmçinin xüsusi lot və daxil olan çatdırılmalardan istifadə etməklə, istehsal və ya müştəri sifarişləri üzrə müəyyənləşdirilməsi və bölüşdürülməsidir.
Hard automation <i>Жесткая автоматизация</i> Sərt avtomatlaşdırma	Məhsulun istehsalı və yığılması prosesinin xüsusiləşdirilmiş maşın, mexanizm və proqram təminatından istifadə etməklə müasir tələblərə uyğun tam avtomatlaşdırılmasıdır.
Harmonic smoothing <i>Гармоническое сглаживание</i> Harmonik hamarlama	Müəyyən tarixi dövr üzrə sinus və ya kosinus funksiyalarının zamandan asılılıqlarına əsaslanan proqnozlaşdırma metodudur.
Harmonized system <i>Гармонизированная система</i> Harmonikləşdirilmiş sistem	Dünya Gömrük Təşkilatı (DGT) tərəfindən işlənilib hazırlanmış və bütün dünya üzrə gömrük, statistika və nəqliyyat məqsədləri üçün malların təsnifatının, xarakteristikalarının və kodlarının əsasını təşkil edən beynəlxalq məhsul nomenklaturasıdır.

Hh

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Haulage <i>Перевозка</i> Daşıma	Müəyyən məntəqələr arasında yüklərin avtomobil nəqliyyatı vasitəsi ilə yerinə yetirilən daşınmasıdır.
Hazardous materials (hazmat) <i>Опасные материалы</i> Təhlükəli materiallar	İnsan sağlamlığı, həyatı və əmlakı üçün təhlükəli olması ilə əlaqədar risk doğurması səbəbindən daşınmasında xüsusi davranış tələb edən materiallardır.
Hedge <i>Хедж</i> Hedc	Tələb və təklif arasındakı uyğunsuzluqdan müdafiə olunmaq üçün saxlanılan planlaşdırılmış mal ehtiyatıdır. Bu proseslə bağlı fəaliyyət hedcinq adlandırılır.
Heijunka <i>Хейджунка</i> Heysunka	Dəqiq vaxtında konsepsiyasına uyğun olaraq, son məhsulların planlaşdırılan satış qiymətlərinin istehsal həcmi ilə uzlaşdırılması üçün bütün təchizat zənciri boyunca istehsalın dövrlər üzrə təşkili metodudur.
Heterogenity goods <i>Гетерогенные товары</i> Heterogen mallar	Homogen mallardan fərqli olaraq, heterogen mallar bir neçə növ məhsuldan və ya materialdan ibarət olan, müxtəlif keyfiyyətə və xarakteristikalara malik mallardır.
High bay rack <i>Стеллаж типа хай бей</i> Hay bey tipli stellaj	Yükləmə vahidlərinin yükləmə vasitələri ilə birlikdə saxlanılması üçün, minimum 12 m hündürlüyə malik olan sütunlara montaj edilmiş dayaqqlar və kronşteynlər üzərində yerləşən qurğudur.
High bay store <i>Склад типа хай бей</i> Hay bey tipli anbar	Hay bey tipli stellaj, dam elementi və divar panellərindən ibarət olan və vahid struktur kimi formalaşan anbar növüdür.
High cube container <i>Высокий кубический контейнер</i> Hündür kubik konteyner	ISO standartlarına uyğun uzunluq və en göstəricilərinə malik, lakin həmin standartla müvafiq hündürlüyü 2.44 m əvəzinə, 2.9 m olan konteynerdir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
High rack stacker <i>Кран с высокой стойкой</i> Hündür dirəkli anbar maşını	Hündür stellajlı anbarlarda istifadə edilən və yükü hücrəyə yerləşdirmək və ya oradan götürmək üçün çəngəllərinin sağ və sol istiqamətlərdə, eləcə də rəfin içərisinə və geriyə hərəkət etmək imkanı olan çəngəlli avtoyükləyicidir.
Hoist <i>Таль</i> Tal	Yüklərin qaldırılması, onların asılmış vəziyyətdə yerdəyişməsi və yerləşdirilməsi üçün istifadə edilən avadanlıqdır.
Hold <i>Задержан</i> Saxlanılmışdır	Sistemdə hər hansı bir mal və ya əməliyyatla əlaqəli fəaliyyətin saxlanılması statusudur.
Hold order <i>Приказ о приостановлении работы</i> Dayanma sərəncamı	Materialın emalı və ya bununla bağlı prosedurlarda dəyişikliyin gözlənilməsi ilə əlaqədar olaraq, müəyyən əməliyyatların, həmçinin işlərin müvəqqəti dayandırılmasını və ya tamamilə ləğv edilməsini müəyyən edən sərəncamdır.
Hold QC <i>Задержан на контроль качества</i> Keyfiyyətə nəzarət üçün saxlanılmışdır	Sistemdə hər hansı bir mal və ya əməliyyatla əlaqəli fəaliyyətin keyfiyyətinə nəzarət üçün saxlanması statusudur.
Homogeneity goods <i>Гомогенные товары</i> Homogen mallar	Bir-biri ilə rəqabət aparan istehsalçılar tərəfindən bazarda təklif edilən ixtiyari bənzər mallardır. Alıcılar belə malları bir-birlərinin tam əvəzləyiciləri kimi qəbul edir, bu və ya digər istehsalçının məhsullarına üstünlük vermir. Məhsulun biricinsliyi, istehsalçılar tərəfindən onun üçün vahid qiymətin müəyyən edilməsini zəruri edir.
Horizon <i>Горизонт для планирования</i> Planlaşdırma dövrü	Planın və ya proqnozun aid olduğu hazırkı və gələcəkdə olacaq ən uzaq zaman aralığındakı dövrdür.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Hoshin planning <i>Планирование прорыва</i> Hoşin planlaşdırması	1950-ci illərin sonunda yapon professoru Kaoru İshikava tərəfindən təklif edilmiş və şirkət tərəfindən onun növbəti beş ildə inkişaf strategiyasını müəyyən edən ən çoxu dörd taktiki istiqamətin işlənilib hazırlanmasını nəzərdə tutan strateji planlaşdırma prosesidir.
House air waybill <i>Внутренняя авианакладная</i> Daxili aviaqaimə	Ayrı-ayrı yük partiyaları üçün konsolidator tərəfindən rəsmiləşdirilən sənəddir. Yük aviaqaiməsi ilə eyni funksiyaları yerinə yetirir.
House bill of lading <i>Внутренний коносамент</i> Daxili konosament	Ekspeditorun öz xidmət sistemi daxilində yüklərin idarə edilməsi üçün istifadə edilən, konosament ilə eyni funksiyaları yerinə yetirən, lakin digər tərəflərlə rəsmiləşdirmələrdə tətbiq olunmayan sənəddir.
House to house transport <i>Перевозка от дома до дома</i> Evdən-evə daşıma	Bax: Door to door transport
Housekeeping <i>Организация производства и управления предприятием</i> İstehsal və müəssisə menecmenti	Müəssisədə istehsal prosesində qəzaların və onların nəticəsində yarana biləcək ekoloji fəsadların qarşısının alınması üçün nizamlı mühitin müəyyənəşdirilməsi və saxlanılmasını nəzərdə tutan menecment fəaliyyətidir.
Hub <i>Сортировочный центр</i> Çeşidləmə mərkəzi	Müəyyən region (rayon) üçün yüklərin yığılması, çeşidlənməsi, yüklənilib-boşaldılması və bölüşdürülməsi üçün nəzərdə tutulmuş mərkəzi məntəqədir.
Hybrid manufacturing <i>Гибридное производство</i> Hibrid istehsal	Müəssisənin istehsal mühitinin diskret, təkrar və axın istehsalı metodlarının kombinasiyasından istifadə etməyə imkan verən istehsalat növüdür.
Hybrid stock system <i>Гибридная система управления складом</i> Hibrid anbar idarəetmə sistemi	Sabit sifariş həcmi sisteminin və sabit intervallı təkrar sifariş sisteminin xüsusiyyətlərini kombinasiya edən anbar menecmenti sistemidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Identification point <i>Точка идентификации</i> İdentifikasiya nöqtəsi	Təchizat zəncirində yük vahidlərinin qeydiyyatı üçün onların identifikasiya olunduğu, məsələn, ştrix-kodlarının oxunduğu və sonradan verilənlər bazasında olan digər məlumatlarla (yükün növü, miqdarı və s.) inteqrasiya edilmiş nöqtədir.
Identifier <i>Идентификатор</i> İdentifikator	Verilənlərin elementini və onun müəyyən xüsusiyyətlərinin göstərilməsi imkanını identifikasiya etmək, adlandırmaq üçün istifadə edilən simvollar və ya onların qrupudur.
Idle time <i>Простой</i> Boşdayanma	1. Nəqliyyat vasitələrinin qüvvədə olan yükləmə-boşaltma normativlərinə uyğun olaraq boş qaldığı zaman fasiləsidir. 2. İstehsal vasitəsinin hazır olduğu, lakin avadanlıq, material, operator və s. ilə bağlı çatışmazlığın olması səbəbindən istifadə ediləməsinin mümkün olmadığı zaman fasiləsidir.
Implosion <i>Имплозия</i> İmploziya	1. Təfərrüatlı verilənlərin sıxlaşdırılaraq, çoxsəviyyəli qeydiyyat sənədlərinə və ya hesabatlara daxil edilməsidir. 2. Materiallar cədvəlində aşağıdan yuxarıya doğru istifadə olunan elementlərin və onların dəyərlərinin son məhsula yekun təsirinin izlənilməsi prosesidir.
In bulk <i>Без упаковки, навалом.</i> Qablaşdırma olmadan, kütləvi	Malların anbarda qablaşdırma olmadan, kütləvi şəkildə saxlanması metodudur.
In process stock <i>Запасы незавершенного производства</i> Tamamlanmamış istehsalın ehtiyatları	İstehsalat prosesinin müxtəlif mərhələlərində yaranan, istehsalı tamamlanmamış məhsulların ehtiyatlarıdır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
In progress <i>В работе</i> İş prosesində	Sistemdə hər hansı bir mal və ya əməliyyatla əlaqəli fəaliyyətin işlənilmə prosesində olması statusudur.
In transit <i>В транзите</i> Transitdə	1. Müxtəlif məntəqələr arasında daşınan malların statusudur. 2. Çıxış gömrük yoxlaması ilə giriş gömrük yoxlaması arasında olan mal və şəxslərin statusudur.
Inbound <i>Вход, входящий грузовой поток (на склад)</i> Daxil olan yük axını (anbara)	Yük nəqliyyatı vasitələrindən istifadə etməklə təchizatçılardan anbara daxil olan və qəbul bölməsinə ötürülən yük axınıdır.
Inbound stock point <i>Внутрипроизводственный пункт хранения</i> İstehsaldaxili saxlama məntəqəsi	Müəssisədə axın istehsalında istifadə yerindən dərhal sonra yerləşən və zərurət yaranıqca materialların gətirilib saxlanması üçün təyin olunmuş yerdir. İstehsal məqsədilə materiallar buradan birbaşa götürülür. Materialların idarə olunması ilə bağlı dərəcəli sistemlərdə istifadə edilir.
Incidental demand <i>Неожиданный спрос</i> Gözlənilməyən tələb	Tələbatdan asılı olaraq müştəri sifarişlərinin səviyyəsində baş verən gözlənilməyən dəyişiklikdir.
Incoming goods <i>Входящие товары</i> Daxil olan mallar	Müəyyən zaman dövründə təchizatçı tərəfindən sifarişçiyə çatdırılmış, kəmiyyət və ya maliyyə vahidlərində ifadə olunmuş mallardır.
Incomplete pallet <i>Неполный палет</i> Natamam palet	Yüklərlə tam deyil, qismən yüklənmiş paletdir.
Incoterms <i>Инкотермс</i> İnkoterms	Beynəlxalq ticarət müqavilələrində istifadə olunan əsas çatdırılma terminlərinin interpretasiyası üçün Beynəlxalq Ticarət Palatası (BTP) tərəfindən dərc edilmiş beynəlxalq qaydalar toplusudur.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Indented bill of material <i>Структурированная ведомость материалов</i> Strukturlaşdırılmış materiallar cədvəli	Siyahının sol hissəsindəki ən yuxarı səviyyəli subelementləri və onun sağ tərəfində bu elementlərin bütün komponentlərini nümayiş etdirən çoxsəviyyəli materiallar cədvəlinin formasıdır.
Indented where-used <i>Структурированный журнал использования</i> Strukturlaşdırılmış istifadə jurnalı	Hər bir yuxarı səviyyəli elementdən başlayaraq, ən aşağı səviyyəli elementə qədər və tələb olunan müvafiq kəmiyyətlərin, həmçinin onların hər birinin müvafiq üst elementlərinin siyahısıdır.
Independent demand <i>Независимый спрос</i> Müstəqil tələb	Digər məhsullara olan tələbata aid olmayan tələbdır. Nümunə kimi, tamamlanmış məhsullara olan tələbi göstərmək olar.
Independent float <i>Независимый запас времени</i> Müstəqil vaxt ehtiyatı	Bu və ya digər fəaliyyətin ən erkən və son mümkün başlanma zamanları arasındakı fərqdən, bu fəaliyyətin davamiyyət müddətinin çıxılması yolu ilə hesablanan fəaliyyət ehtiyatıdır.
Indirect material <i>Вспомогательный материал</i> Köməkçi material	Məhsulda istifadə olunan, lakin bilavasitə onun dəyərinə daxil olmayan və adətən mühasibatda əlavə xərc elementi kimi istifadə edilən materialdır. Məsələn, qaynaq elektrodu.
Infinite capacity scheduling (Infinite capacity planning) <i>Планирование без ограничения на мощность</i> İstehsal gücünə məhdudiyət qoyulmadan planlaşdırma	Tələb olunan müddət ərzində müəyyən iş həcmi icra etmək üçün, zəruri buraxılış qabiliyyətinin olub-olmamasından asılı olmayaraq iş mərkəzinə həvalə edilməsidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Infinite loading <i>Неограниченная нагрузка</i> Qeyri-məhdud yüklənmə	İstehsal yükünü qarşılamaq üçün mövcud buraxılış qabiliyyətinin olub-olmamasından asılı olmayaraq, tələb olunan buraxılış qabiliyyətinin hesablanmasıdır.
Information flow <i>Информационный поток</i> İnformasiya axını	Təchizat zəncirində hesabatların hazırlanmasının, planlaşdırmanın və icranın həyata keçirilməsi üçün, informasiyanın ötürücüdən qəbulediciyə yönləndirilməsidir.
Ingredient <i>Ингредиент</i> İnqrediyent	Emal sənayesində qarışığı təşkil edən xammal və ya komponentlərdir.
Inhibited area <i>Запрещенная зона- карантин</i> Qadağan edilmiş sahə - karantin	Səbəbin aydınlaşdırılmasına qədər satışı qadağan edilmiş malların saxlanması üçün rəflərin və dolabların olduğu müəyyən sahəyə və hündürlüyə malik olan anbar ərazisidir.
Inland waterway bill of loading <i>Накладная на внутреннем водном транспорте</i> Daxili su nəqliyyatı qaiməsi	Daxili su nəqliyyatında istifadə edilən, müəyyən şəxs, daşıyıcının və ya sifarişçinin adına rəsmiləşdirilən və daşıyıcı ilə yükləndirən arasında daşıma müqaviləsinin imzalandığını təsdiq edən nəqliyyat sənədidir.
Inner package <i>Внутренняя упаковка</i> Daxili qablaşdırma	Bir və ya bir neçə ədəd mal vahidinin, onun üçün qəbul edilmiş standartdan asılı olaraq sellofan, karton və ya kağızdan istifadə etməklə qablaşdırmasıdır.
Input <i>Поступление</i> Daxilolma	1. Hər hansı bir proses üçün tələb olunan resursdur. 2. İş mərkəzinə və ya istehsalat vasitəsinə daxil olan iş axınıdır.

Input-output analysis*Анализ входных и выходных данных*

Giriş və çıxış verilənlərinin təhlili

Input-output control*Управление по входу и выходу*

Giriş və çıxış üzrə idarəetmə

Inside exchange of die (IED)*Внутренняя замена пресс-формы*

Press-formanın daxili dəyişdirilməsi

Instantaneous receipt*Мгновенный прием*
Ani qəbuletmə**Integrated logistic support (ILS)***Интегрированная логистическая поддержка*
İnteqrasiya olunmuş logistik dəstək

İstehsal, bölüşdürmə mərkəzində, sənayenin hər hansı sektorunda və ya ümumən müəssisədə istehsal və bölüşdürmə prosesləri üçün mühüm əhəmiyyət daşıyan, dəyişən, daxil və xaric olan mal axınları arasındakı qarşılıqlı əlaqələrin təhlilidir.

İş mərkəzinin faktiki buraxılış qabiliyyətinin, istehsal gücünə dair tələblərin planlaşdırılması zamanı layihələndirilən buraxılış qabiliyyəti ilə müqayisəsi əsasında, idarə edilməsi texnologiyasıdır.

Bax: Single minute exchange of die (SMED)

Çox qısa zaman fasiləsində mal partiyasının bütün həcmnin qəbul edilməsidir.

İstifadəçini tələb olunan məhsul həcmi və optimal həyat dövrü xərcləri ilə təmin etmək, bunun bütün istismar dövründə saxlanması məqsədilə sinkronlaşdırılmış istehsalda, eləcə də məhsulların, avadanlığın alınmasında və müvafiq logistik dəstəyin göstərilməsində təbiiq edilən yanaşmadır.

Interactive scheduling*Интерактивное планирование*

İnteraktiv planlaşdırma

Intermediate stock*Промежуточный запас*
Aralıq ehtiyat**Inter-modal transport***Интермодальная перевозка*
İntermodal daşıma**Inter-modal transport unit (ITU)***Интермодальная транспортная единица*
(ITE) İntermodal nəqliyyat vahidi (İNV)**Internal set-up time***Время внутренней установки*
Daxili quraşdırma vaxtı**Interoperation time***Межоперационное время*
Əməliyyatlararası vaxt**Interplant demand***Внутризаводской спрос*
Zavoddaxili tələb

Tərtibatçının, iş qrafikində yeniliklər və dəyişikliklər etməsinə imkan vermək məqsədilə, prosesin avtomatik və ya mexaniki yolla dayandırılmasını təmin edən kompüterləşdirilmiş planlaşdırma texnologiyasıdır.

İstehsal prosesindəki ardıcıl əməliyyatların sürətlərində olan fərqliliyi və məhsulların təchizatndakı müxtəlifliyi kompensasiya etməyə xidmət edən ehtiyatdır.

Nəqliyyat növünün dəyişilməsi zamanı yükün özünün yenidən yüklənməsini aparmadan, onun eyni intermodal nəqliyyat vahidində (İNV) və ya avtonəqliyyat vasitəsində, ardıcıl olaraq iki və daha artıq nəqliyyat növündən istifadə etməklə daşınmasıdır.

İntermodal daşımalar üçün yararlı olan konteynerlər, dəyişilə bilən kuzovlar və yarım-qoşqulardır.

Prosesin fəaliyyətdə olmadığı zaman yerinə yetirilən quraşdırma prosedurunun davamiyyətini müəyyən edən vaxt elementidir.
Bax: Single minute exchange of die (SMED)

Bir əməliyyatın tamamlanması və digərinin başlanması arasındakı zaman fasiləsidir.

Eyni bir təşkilat daxilində bir müəssisənin, digər müəssisə və ya bölmə tərəfindən istehsal edilmiş məhsula və ya ehtiyat hissəsinə olan tələbatdır.

In-transit stock

Груз в пути
Tranzit yük

Bax: Stock in transit

Intrinsic forecast

Внутренний прогноз
Daxili proqnoz

Ötən dövrlərdə yerinə yetirilmiş satışların orta həcmi və s. kimi daxili amillərə əsaslanan proqnozdur.

Inventory

Инвентаризация
İnventarizasiya

1. Təşkilatın balansında əsas fondların mövcudluğunun, onların sağlamlığının, düzgün saxlanılmasının, vasitələrin alınması üçün hüquq və öhdəliklərin, həmçinin anbar təsərrüfatının aparılmasının, uçot verilənlərinin düzgünlüyünün dövrü yoxlanılmasını nəzərdə tutur. Qədim latın dilindən tərcümədə *inventarium*, əmlakın siyahıya alınması deməkdir.

2. İstehsalın və bölüşdürmənin müxtəlif mərhələlərində olan ehtiyat və ya ehtiyatlardır. Fərdi və ya istehsalat məqsədli istehlak prosesinə daxil olması nəzərdə tutulan məhsullardır.

3. Malların miqdarının tam və seçmə üsulu ilə hesablanması yolu ilə (zərurət olduqda mallar çəkilə və yenidən ölçülə bilər) mövcud ehtiyatların mühasibət uçotu əsasında alınmış verilənlərə uyğunluğunun yoxlanılması üsuludur. İnventarizasiya gözlənilmədən aparılan, planlaşdırılmış, tam və ya qismən aparılan ola bilər. Onun nəticələri inventarizasiya siyahısı və ya üzvləşmə aktı şəklində rəsmiləşdirilir.

Bax: Stock.

Inward processing relief (IPR)

Ввозная обработка без уплаты налога
Vergi və rüsum ödənilmədən idxalat emalı

Yekun məhsulun sonradan ixrac edilməsi şərtilə, onun yığılması üçün tələb olunan element və ya komponentlərin idxalının gömrük rüsumu və vergilərdən azad edilməsidir.

Issues

Отозвание, удаление
Geri çağırılma, ləğv etmə

Bax: Withdrawals.

Issue cycle

Цикл выдачи
Verilmə dövrü

Material üçün tapşırığın verilməsi, ehtiyatların saxlanılma yerindən götürülməsi və təyinat məntəqəsinə çatdırılması üçün tələb olunan zaman fasiləsidir.

Item

Изделие
Məmulat

Fərdi olaraq nəzərdə tutula bilən hər hansı istehsal edilmiş və ya alınmış hissə, material, aralıq məhsul, alt yığma element və ya məhsuldur.

Item record (item master record, part master record, part record)

Данные изделия (основные данные изделия, основные данные части изделия, данные части изделия)

Məmulatın verilənləri (məmulatın əsas verilənləri, məmulatın hissəsinin əsas verilənləri, məmulatın hissəsinin verilənləri)

Məmulat barədə əsas verilənlərdir.

Jj

En/Ru/Az

Azərbaycan dilində izahı

Job order

Заказ на выполнение работы
İş sifarişisi

Bax: Work order

Job shop

Предприятие, работающее по заказам
Sifarişlərlə işləyən müəssisə

1. Bir qayda olaraq, müştəri sifarişləri əsasında kiçik miqdarda məhsulların istehsalı üçün təşkil edilmiş istehsal subyektidir.
2. Müxtəlif məhsulların marşrut-texnoloji sxeminin həmişə fərqli olduğu və müvafiq istehsal resursu yaranan kimi, məhsulun növbəti emal mərhələsinə keçdiyi istehsal prosesidir.

Job shop production (one-off production)

Мелкосерийное производство (разовое производство)
Kiçik seriyalı istehsal (birdəfəlik istehsal)

Ayrı-ayrı müştərilərin istəklərinin təmin edilməsinə yönəlmiş və yalnız bir dəfə sifariş edilən kiçik miqdarda məhsulların istehsalını nəzərdə tutan prosesdir.

Joint replenishment

Совместное пополнение
Birgə tamamlanma

Müvafiq elementlər üçün partiyanın həcmi və sifarişlərin verilməsi üzrə qərarın koordinasiyası, onların məhsul seriyası kimi işlənilməsidir.

Just in Time (JIT)

Точно в срок
Dəqiq vaxtında

1. Partiyanın həcmiminin azaldılmasına əsaslanan dartıcı sistem tərəfindən təchizat zəncirində proseslərərası yerdəyişmələrin idarə edilməsi yolu ilə icrada olan işlərin və hazır məhsulların minimallaşdırılmasıdır.
2. Malların və ya mal partiyasının onlara tələbatın yarandığı anda təchizat zəncirinin tələb olunan nöqtəsinə çatdırılmasıdır. Daha geniş mənada, malların kiçik partiyalar şəklində qısa fasilələrlə çatdırılmasının təşkil edilməsi üçün istifadə edilir, bu da öz növbəsində ehtiyatların və uyğun olaraq anbarlarda saxlama xərclərinin azalmasını təmin edir.

Kk

En/Ru/Az

Azərbaycan dilində izahı

Kaizen

Кайзен
Kayzen

Yapon sözü olub, mənası “yaxşılığa doğru dəyişmək”, “inkişaf etmək” deməkdir.
“Kaizen: The Key to Japan’s Competitive Success” kitabından sonra populyarlaşan və istehsalda geniş tətbiq edilməyə başlayan kayzen, keyfiyyət menecementi sistemidir. Əsasən sənayedə (xüsusilə Toyota şirkətində) tətbiq olunsa da, gündəlik həyatda da istifadə olunur.

Kanban

Канбан
Kanban

Ehtiyatların mövcud olduğu məntəqələrdə istifadə edilən və yalnız əvvəlki partiyanın istifadə edilməsindən sonra növbəti təchizat partiyasının sifariş edildiyi dartıcı sistemdir.

Kangaroo

Кенгуру
Kenquru

İntermodal nəqliyyat sisteminə yük qoş-qusunun dəmir yol vaqonu üzərində magistral xətlərlə daşınma texnologiyasıdır.

Key performance indicator (KPI)

Ключевой показатель деятельности
Fəaliyyətin əsas göstəricisi

Şirkətin logistik fəaliyyətinin effektivliyinin qiymətləndirilməsinə xidmət edən və kompleks xarakter daşımaqla, çoxsaylı alt göstəricilərin köməyi ilə hesablanaraq ölçülə bilən dəyişən kəmiyyətdir.

Key point back flush

Обратная циркуляция основного пункта
Əsas məntəqənin əks dövrüyyəsi

Bax: Count point back flush

Kk

En/Ru/Az

Azərbaycan dilində izahı

Kit

Комплект
Komplekt

1. Ümumi istismar təyinatı olan və istehsal olunmuş müəssisədə quraşdırma əməliyyatları ilə əlaqələndirilməmiş iki və daha artıq məmulatdır.
2. Yükləmənin texniki şərtləri və digər normativ aktlarda nəzərdə tutulmuş yüklənmə sxeminə uyğun bir yarımvaqona və ya dəmiryolu platformasına yerləşdirilə bilən konteynerlər qrupudur.
3. Ehtiyatdan götürülən və yığılma üçün hazır vəziyyətə gətirilmiş əsas elementin komponentləridir.
4. Bir neçə məmulatın tərkib hissələrindən ibarət olan məmulatların yığımıdır.

Kitting

Комплектация
Komplektləşdirmə

1. İstehsal edilən məhsulların komplektləşdirici hissələrlə təmin edilməsi prosesidir.
2. Materiala tələbatın yaranmasından əvvəl, sifariş edilmiş materialın ehtiyatdan götürülməsidir.

Knock down kit

Сборочный комплект для крупноузловой сборки
Son yığılma komplekti

Son yığılma məqsədilə müştəriyə göndərilmək üçün birgə qablaşdırılmış yığma elementlər komplekti hesab edilən fərdi məhsuldur.

Ll

En/Ru/Az

Azərbaycan dilində izahı

Labeling

Маркировка
Nişanlama

Elementin üzərində müəyyənləşdiricinin, məsələn ştrix-kodun yerləşdirilməsi əməliyyatıdır.

Labour productivity

Производительность труда
Əmək məhsuldarlığı

Müəyyən zaman fasiləsində istehsal edilmiş malların və verilən dövrdə onları istehsal etmək üçün tələb olunan iş həcmi arasında nisbətdir.

Last-in, first-out (LIFO)

Последним пришел, первым обслужен
Son girən, ilk çıxır (SGİÇ)

“Son girən, ilk çıxır” ifadəsinin akronimidir.

Late order

Запоздальный заказ
Gecikmiş sifariş

Bax: Overdue order

Latest start date

Самая поздняя дата начала
Ən gec başlanma tarixi

Sifarişin yerinə yetirilməsi tarixinə riayət etməklə, işlərin başlanması üçün ən son tarixdir.

Launch sequence scheduling (LSS)

Составление графика последовательности операций
Əməliyyat ardıcılığının qrafikinin tərtib edilməsi

Birinci olaraq ilkin işlənilmə maşınlarında, daha sonra ciddi ardıcılıq qaydalarına riayət olunmaqla, digər maşınlarda işlərin ardıcılığının planlaşdırılmasına əsaslanan, qrup texnologiyası və dövrü mal partiyalarına nəzarət sistemi ilə birgə istifadə edilən əməliyyat qrafikinin tərtib edilməsi metodudur.

Layer

Слой
Qat

Palet üzərində bir qatda yerləşən bağlamaların sayını göstərən qablaşdırma vahididir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Layout <i>Компоновка</i> Tərtibat	1. Konkret müəssisə daxilində çevik istehsal və anbar modulları, robotlaşdırılmış texnoloji komplekslərin və s.-nin bir-birinə uyğunlaşdırılmasıdır. 2. Resursların, fəaliyyət mərkəzlərinin və keçidlərin fiziki yerləşməsidir. 3. Sənəd üzərində sütunların, verilənlərin və s.-nin yerləşməsidir.
Lead time <i>Время выполнения</i> Yerinə yetirilmə müddəti	1. Hər hansı bir müəssisə daxilində konkret məhsulun istehsal prosesinin başlanğıc və son anları arasında olan zaman müddətidir. 2. Sifarişin yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan zamandır. 3. Sifarişin yerləşdirilməsi və malın çatdırılması arasındakı zaman fasiləsidir. 4. Hər hansı prosesin başlanması və onun tamamlanması arasındakı zaman fasiləsidir.
Lead time offset <i>Сдвиг времени выполнения</i> Yerinə yetirilmə müddəti fərqi	MRP-də planlaşdırılmış qəbul tarixinə nail olmaq üçün sifarişin çıxmalı olduğu zamandır.
Lead time stock <i>Резервный запас, расходный от подачи заказа до получения</i> Sifarişin verilməsindən çatdırılmaya qədər sərf olunan rezerv ehtiyat	Sifarişin yerinə yetirilmə müddəti ərzində meydana gələn tələbatı qarşılamaq üçün formalaşdırılmış ehtiyatdır.
Lean manufacturing <i>Экономичное производство</i> Qənaətçil istehsal	Məhsulların və proseslərin işlənib hazırlanması, müştəri xidmətləri də daxil olmaqla, istehsal prosesinin hər bir mərhələsində Kayzen və s. nəzəriyyələrin prinsiplərinin istehsala, əməliyyatlara tətbiqidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Least total cost <i>Метод минимальных общих затрат</i> Minimal ümumi xərclər metodu	Müxtəlif mal partiyaları üçün daşıma, işəsalma və ya sifariş xərclərinin müqayisəsi və onların bir - birinə daha yaxın olduğu mal partiyasının seçilməsi yolu ilə optimal sifariş miqdarının hesablanması təmin edən mal partiyasının dinamik seçilməsi metodudur.
Left overs <i>Остатки</i> Qalıq	Uçot anında ehtiyatda qalan məhsulun miqdarıdır. Bax: Residual stock, final stock.
Less than container load (LCL) <i>Неполный контейнерный груз</i> Natamam konteyner yükü (NKY)	Daşıyıcının hesabına və cavabdehliyi altında konteynerə yüklənən və ya boşaldılan yük miqdarı və ya həcmidir.
Less than truck load (LTL) <i>Груз на неполный грузовик</i> Natamam avtomobil yükü (NAY)	Standart yük avtomobilinin yüklətmə qabiliyyətindən aşağı olan yük miqdarı və ya həcmidir.
Level <i>Уровень</i> Səviyyə	1. Məhsulun strukturunun ierarxiyasında hər hansı mövqedir. 2. MRP prosesində materiallar cədvəlində hər hansı komponentin səviyyəsidir. 3. Yarus – anbar xanalarının üfiqi ardıcılığıdır. Adətən üfiqi tirlərlə hədudlanır və yer üzərindən hesablanmaqla 0 və ya 1-ci səviyyədən başlanır.
Level of service <i>Уровень обслуживания</i> Xidmət səviyyəsi	Mövcud ehtiyatlar hesabına və ya cari istehsal cədvəlinə uyğun olaraq tələbatın ödənilmə səviyyəsinin adətən faizlərlə ifadə olunan ölçülmə vahididir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Level schedule <i>График равномерного производства</i> Bərabər paylanmış istehsal qrafiki	Zaman üzrə mümkün dərəcədə bərabər paylanılan material və işçi qüvvəsinə dair tələbləri formalaşdıran istehsal qrafikidir.
Life cycle assessment (LCA) <i>Оценка жизненного цикла</i> Həyat dövrünün qiymətləndirilməsi (HDQ)	Məmulatın həyat dövrü ərzində meydana gələn sosial xərclər və ya mənfəətlərin qiymətləndirilməsini yerinə yetirən, həyat dövrü xərcləri nəzəriyyəsinə daxil olan əsas meyardır.
Life cycle cost (LCC) <i>Стоимость жизненного цикла</i> Həyat dövrü xərcləri (HDX)	Məhsulun həyat dövrü ilə əlaqədar olan xərclərdir. Buraya məhsulun əldə edilməsi (axtarış, tədqiqat və işlənmə, layihələndirmə, istehsal və tikinti, fəaliyyətə başlama), istismarı, saxlanması və ləğv edilməsi ilə əlaqədar yaranan bütün xərclər daxildir.
Line balancing <i>Обеспечение ритмичности производственного процесса</i> İstehsal prosesinin ahəngdarlığının təmin edilməsi	1. İstehsal xəttində olan iş yerlərinin sayının və orada boşdayanma vaxtının minimalaşdırılması məqsədilə, onlara hər məhsul vahidinin istehsalı üzrə müəyyən zaman məhdudiyyəti və ardıcılığı təyin etməklə, tapşırıqların təhkim edilməsidir. 2. Planlaşdırılan yüklənmə dərəcəsində olan istehsal xəttinin üzərindən mümkün ardıcıl və dayanıqlı iş axınıni təmin etmək üçün, oradan keçə bilən məhsul strukturunun təyin edilməsi texnologiyasıdır.
Line layout <i>Линейная планировка</i> Xətti planlaşdırma	Xüsusi məhsulun istehsalı üçün zəruri olan maşınların və digər istehsal resurslarının istifadə edilməsi ardıcılığına uyğun olaraq təşkil edilən, zavodun və ya departamentin planlaşdırılma formasıdır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Line of balance <i>Линия баланса</i> Balans xətti	Müəyyən zaman dövrü ərzində tədricən çatdırılması nəzərdə tutulan xüsusi məhsulların partiyalarının istehsalının planlaşdırılması və idarə edilməsi üçün istifadə edilən texnologiyadır.
Line production <i>Линейное производство</i> Xətti istehsal	1. Xüsusi məhsulun istehsalı üçün zəruri olan maşınların və digər resursların istifadə edilmə ardıcılığına uyğun olaraq yerləşdirildiyi istehsal prosesidir. 2. Fasilələr olmadan müxtəlif istehsal faza-larından keçən məhsullardır. Xətti istehsalın təbiiqi yalnız aşağıdakı şərtlərin ödənilməsi halda mümkündür: - ardıcılığa uyğun olaraq yerinə yetirilən məhsul seriyalarının yönləndirilməsi praktiki olaraq eyni olmalıdır; - müxtəlif məhsullar üzrə ardıcıl əməliyyatlar üçün işlənmə vaxtı praktiki olaraq eyni olmalıdır, belə ki, istehsal xəttində olan məhsullar yerlərini həmişə eyni zamanda dəyişməlidirlər.
Line stacking <i>Граница штабелирования</i> Xətti yerləşdirmə	Malların birbaşa döşəmə üzərində iki sıradan çox olmamaqla saxlanması metodudur.
Liner conference <i>Линейная конференция</i> Xətti konfrans	Müəyyən edilmiş coğrafi hüddudlar çərçivəsində xüsusi marşrut, həmçinin marşrutlar üzrə yükün beynəlxalq xətti daşınmasını təmin edən vahid, o cümlədən razılaşdırılmış yük tarifləri, eləcə də həmin daşımaların digər aspektləri ilə bağlı məsələləri tənzimləyən müqaviləyə malik iki və ya daha artıq gəmi istismarçı daşıyıcılardan ibarət olan qrupdur.

Liner in, free out (LIFO) <i>Погрузка за счет линии, выгрузка за счет отправителя</i> Yüklənmə daşıma şirkətinin, boşaldılma yükəndərəninin hesabına	Dəniz daşımalarının və yüklənmə xərclərinin yük tarifiinin tərkibinə daxil olduğu, boşaldılma xərclərinin isə yükəndərəninin hesabına aparıldığı daşıma şərtidir.
Load <i>Груз</i> Yük	1. Nəqliyyat vasitəsində daşınan hər hansı kəmiyyət və ya keyfiyyət xüsusiyyətlərinə malik elementdir. 2. Müəyyən iş mərkəzinə sifariş edilmiş işin miqdarıdır.
Load factor <i>Коэффициент загрузки</i> Yükləmə əmsali	Müəyyən dövr ərzində istehsal vasitəsinin (istehsal vasitələri qrupunun) və ya bölmənin (mağaza, anbar və s.) faktiki yükü və buraxılıma qabiliyyəti arasındakı nisbətdir.
Load levelling <i>Выравнивание нагрузки</i> Yüklənmənin bərabərləşdirilməsi	Bax: Smoothing
Load-on, load-off (lo/lo) <i>Погрузка-разгрузка</i> Yükləmə-boşaltma	Qaldırıcı avadanlıqlardan istifadə olunmaqla intermodal nəqliyyat vahidinin (INV) yüklənməsi və ya boşaldılması əməliyyatıdır.
Load planning <i>Планирование загрузки</i> Yüklənmənin planlaşdırılması	Tələb olunun buraxılıma qabiliyyətinin ayrı-ayrı işçilərin, istehsal vasitələrinin və bölmələrin həmin göstəricisi üzrə bölüşdürülməsinin planlaşdırılmasıdır.
Load profile <i>Профиль нагрузки</i> Yüklənmə profili	Verilmiş zaman fasiləsi üzrə planlaşdırılan və yerinə yetirilmiş sifarişlərə əsaslanaraq, gələcək buraxılıma qabiliyyətinə dair tələblərin əks etdirilməsidir.

Load reference height <i>Габарит погрузки по высоте</i> Hündürlüyə görə yükləmə qabariti	Hündürlüyə görə malların anbarda yüklənmə qabaritidir. Adətən, anbarın hər bir zonasında saxlanılma və nəqliyyat vasitəsində daşıma üçün xüsusi qabaritlər mövcuddur.
Load suspension device <i>Устройство подвески груза</i> Yükün asılması üçün qurğu	Hər hansı xüsusi yenidənqurma və quraşdırma fəaliyyəti tələb olunmadan, müntəzəm olaraq yükləmə-boşaltma əməliyyatlarında istifadə edilən periferik vasitə və ya material emalı avadanlığına əlavə kimi istifadə edilən qurğudur.
Loading dock pallet <i>Погрузка паллетна доке</i> Paletlərin doka yüklənməsi	Paletlərin yükləmə platformasına (doka) verilməsi, istiqamətləndirilməsi və yerləşdirilməsidir.
Loading gauge <i>Габарит груза</i> Yük qabariti	Dəmir yolu və avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin, yüklərin keçdiyi yolların üzərindəki və daşınan yüklərin ölçülərinin uyğun gəlməli olduğu profildir. O, platformalar, binalar, siqnal avadanlıqları kimi yolkənarı strukturların, o cümlədən tunellərin, körpülərin ölçüləri ilə məhdudlaşmışdır.
Loading stock (outgoing stock) <i>Исходящий запас</i> Xaric olan ehtiyat	Çatdırılma təlimatının verilmiş olduğu, lakin hələ qaimə ilə rəsmiləşdirilməmiş və faktiki olaraq yola salınmamış yükləri daxil edən ehtiyatdır.
Loading unit <i>Единица погрузки</i> Yükləmə vahidi	Bütün daşıma dövrü ərzində yüklərin saxlanılması üçün nəzərdə tutulmuş vasitədir. İntermodal nəqliyyat vahidi (INV) və ya avtomobil nəqliyyatı vasitəsinin daşıma avadanlığı (fırqon, qoşqu və s.) da yükləmə vahidi hesab edilə bilər.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Location <i>Размещение</i> Yerləşmə	1. UN/LOCODE-a daxil edilməsi məqsədilə, beynəlxalq ticarətlə bağlılığı olan, yaxud dövlətə aid və ya səlahiyyətli təşkilatlar tərəfindən təklif edilmiş, daimi, tez-tez istifadə edilən yük emalı vasitələrinə malik olan, müvafiq milli qurum tərəfindən tanınmış hər hansı ada malik coğrafi yerdür (UNR 16). 2. Ünvanı, koordinatları, şəxsi adı, kodu və ya ticarətdə istifadə edilən analoji göstəriciləri ilə identifikasiya edilə bilən məntəqə və ya sahədir.
Locked <i>Заблокирован</i> Bağlandı	Sistemdə bağlanmış hər hansı əməliyyatın statusudur.
Logistics <i>Логистика</i> Logistika	1. Xüsusi məqsədlərə nail olmaq üçün təşkil edilmiş sistem daxilində insanların və ya yüklərin hərəkətinin və yerləşməsinin, bununla əlaqədar olan dəstəkləyici fəaliyyətlərin planlaşdırılması, yerinə yetirilməsi, həmçinin nəzarətin aparılması prosesidir. 2. Xammal, materiallar ilə istehsal müəssisəsinin təchizəti, onların, o cümlədən yarım-fabrikatların müəssisədaxili emalı, istehlakçının maraqlarına, tələblərinə uyğun olaraq hazır məhsulun sonuncuya çatdırılması, həmçinin müvafiq informasiyanın ötürülməsi, arxivləşdirilməsi, emalı prosesində yerinə yetirilən daşıma, saxlanılma, digər maddi, eləcə də qeyri-maddi əməliyyatların planlaşdırılması, icrası, idarə olunması və nəzarətin aparılması haqqında elmdir.
Logistics channel <i>Логистический канал</i> Logistika kanalı	Yük axınlarının idarə olunması üçün transfer, saxlanılma, emal və kommunikasiya funksiyalarını təmin edən aralıq məntəqələr şəbəkəsidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Logistics costs <i>Затраты на логистику</i> Logistika xərcləri	Logistika fəaliyyəti ilə əlaqədar olan xərclərdir.
Logistics key performance indicators <i>Ключевые показатели эффективности логистики</i> Logistikanın effektivliyinin əsas göstəriciləri	Logistik planların yerinə yetirilməsi, həmçinin yük axınlarının idarə edilməsi ilə bağlı olan əsas funksiyaların icrasının effektivliyini müəyyən edən, çatışmazlığın mövcud olduğu təqdirdə onların tədqiqi, aradan qaldırılması istiqamətində zəruri olan standart və normalar üzrə göstəricilərin təfərrüatlı, lakin məhdud saylı dəstidir.

Logistic label

*Логистическая этикетка,
метка груза*

Logistik etiket, yük nişanı

Məhsula yapışdırılan kağız, plastik etiket və ya məhsulun, onun bağlamasının üzərinə həkk edilən mətn, yaxud təsvir şəklində olan və məhsul barəsində məlumat daşıyan vasitədir. Adı və ya maşın tərəfindən oxunulan formada məhsulun istehsalçısı, yararlılıq tarixi, istifadə üzrə təlimat və s. haqqında məlumatlar daşıya bilər.

“GS1 standart” və “GS1 Europe” logistik etiketləri mövcuddur.

GS1 məhsul, xidmət, müəssisə, nəqliyyat vahidi, ünvan məlumatları haqqında informasiyanı identifikasiya etməyə və göndərməyə imkan verən, əmtəə nömrələnməsi və şrixtli kodlaşdırma standartlarının beynəlxalq çoxsahəli sistemini idarə edir.

GS1 dünyanın 110 ölkəsində milli təşkilatları ilə təmsil olunan, könüllü qeyri-kommersiya Assosiasiyasıdır. 2003-cü ildə EAN International (European Article Numbering) və UCC (Uniform Code Council) təşkilatlarının birləşməsindən sonra, Assosiasiya Global Standards One (GS1) adlandırılmışdır. Hazırda, bu vahid standartdan dünyanın 150 ölkəsində, 1 milyondan çox şirkət istifadə edir.

1999-cu il may ayının 11-də Berlində EAN-International Assosiasiyasının Baş Assambleyasında EAN - Azərbaycan (hal-hazırda GS1 Azərbaycan Cəmiyyəti adlanan) yekdilliklə bu təşkilata üzv qəbul olunmuşdur və ona 476 prefiksi ayrılmışdır.

Logistics management

*Логистический
менеджмент*

Logistik menecment

İstehlakçıların tələblərinin qarşılınması məqsədilə yoladüşmə və istehlak məntəqələri arasında xammalın, yarımfabrikatların, hazır məhsulların və bununla əlaqədar olan informasiya axınlarının planlaşdırılması, həyata keçirilməsi və idarə edilməsi üçün strategiyaların qurulması funksiyasını təmin edən menecmentdir.

Logistics manager

Менеджер по логистике

Logistika meneceri

Müəssisə və ya təşkilatda logistika funksiyalarının yerinə yetirilməsinə cavabdeh olan menecerdir.

Logistics Service Provider (LSP)

*Поставщик логистических
услуг (ПЛУ)*

Logistik xidmət provayderi (LXP)

Logistik əməliyyatların yerinə yetirilməsini, əsas kommersiya fəaliyyətini təşkil edən hüquqi şəxsdir (Məsələn, təchizat zəncirinin iştirakçıları olan şirkətlərə saxlanma, anbarlaşdırma, bölüşdürmə və s. kimi xidmətlərin göstərilməsini təklif edən daşıma şirkəti). Logistik xidmət provayderlərini həmçinin “üçüncü şəxs”, 3PL və ya distribüter şirkətləri kimi də adlandırırlar. Hazırda istehsalçı, pərakəndə satış şirkətləri adından logistika zəncirinin tam idarə olunmasını təmin edən 4PL provayderləri də fəaliyyət göstərirlər.

Logistics support analysis (LSA)

*Анализ логистической
поддержки (АЛП)*

Logistik dəstəyin təhlili (LDT)

Məhsula logistik dəstəyi müəyyən edən və qiymətləndirən, məhsulun istehsal prosesinin bir hissəsi kimi təkrarlanan, aşağıdakılara vasitəçilik edən analitik prosesdir:

- Layihələndirməyə aid olan dəstək tələblərinin müəyyən edilməsi;
- Dəstəklənmənin təkmilləşdirilməsi məqsədilə layihənin dəyişdirilməsi;
- Tələb olunan dəstəyin əldə edilməsi;
- Əməliyyat zamanı dəstəyin təmin edilməsi.

Logistics unit*Единица логистики*

Logistik vahid

1. Logistik planlaşdırmanın və əməliyyatların obyektidir. Logistik vahid qismində xalis məhsulun özü, (pərakəndə satış qablaşdırılmasında) satış elementi, müxtəlif satış profillərinə aid olan məhsulların kombinasiyası, standart qablaşdırma vahidi və s. çıxış edə bilər.
2. Yük axınlarında daha çox satış məntəqəsi və ya anbar kimi istifadə edilən hər hansı məntəqədir.
3. Daşıma və ya saxlanılma üçün müəyyən edilmiş, təchizat zənciri vasitəsilə idarə olunmasına ehtiyac duyulan ixtiyari maldır.
4. Palletləşdirmə səviyyəsidir (ədəd, daxili qablaşdırma, qutu, qat, pallet).

Lost time factor*Коэффициент потерянного времени*

İtirilmiş zaman əmsali

Vahiddən istifadə əmsalını çıxmaqla hesablanan və istifadə dərəcəsini müəyyən edən göstəricidir.

Lot*Партия*

Partiya

1. Eyni zaman fasiləsində və analoji şərtlər daxilində istehsal edilən məhsul miqdarıdır.
2. Fiziki, eləcə də hüquqi baxımdan bölünməz vahid kimi istehsal olunan, çətdirilən, daşınan, yaxud saxlanılan bir və ya bir neçə çeşiddə olan zavımfabrikatların, hazır məhsulun, yüklərin və s.-in müəyyən miqdarıdır.
3. Gömrük sərəhədini keçən hər hansı əl yükündə və ya baqajda olan mallardır.

Lot for lot*Партия за партией*

Partiya-partiya

Hər bir zaman fasiləsində mövcud fərdi tələblərə bərabər miqdarda plan üzrə sifarişləri yaradan partiyanın həcmnin müəyyən edilməsi metodudur.

Lot size*Размер партии*

Partiyanın ölçüsü

Bax: Batch quantity

Lot size stock*Текущие запасы*

Cari ehtiyatlar

Bax: Batch stock

Lot sizing technique*Метод расчёта величины партии*

Partiyanın həcmnin müəyyən edilməsi metodu

Bax: Batch sizing technique

Lot splitting*Разделение партии товаров*

Mal partiyasının bölünməsi

Mal partiyasının bölünməsi prosesidir.

Lot traceability (traceability)*Идентифицируемость*

İzləniləbilmə

Alınmadan başlayaraq, son müştəriyə çatdırılana qədər partiyanın identifikasiyası, yaxud seriya nömrəsi vasitəsilə malların istehsalı, statusu, yerləşməsi barədə materialların qeydə alınması üçün vasitə və bu informasiyanın həm irəli, aşağı səviyyə strukturlarından yuxarıya və ya əksinə, geri, yüksək səviyyə strukturlarından aşağıya, həmçinin istənilən fərdi prosedəndə əldə edilməsi imkanlıdır.

Low level code*Код низшего уровня*

Aşağı səviyyə kodu

Materiallar cədvəlində ən aşağı səviyyəni müəyyən edən rəqəmdir.

Low loader wagon*Вагон с низкой платформой*

Alçaq platformalı vaqon

İntermodal nəqliyyat avadanlıqlarını daşımaq üçün xüsusi olaraq hazırlanmış, alçaq yükləmə platformasına malik dəmir yolu vaqonudur.

Lumpy demand*Нестабильный спрос*

Qeyri-sabit tələb

Qeyri-ardıcıl və ya proqnozlaşdırılması mümkün olmayan kəmiyyət və tələblərin tezliyidir.

Machine centre*Машиный центр*

Maşın mərkəzi

Bax: Work centre

Machine time*Машиное время*

Maşın vaxtı

Bax: Operation time

Machining centre*Обработывающий центр*

Emal mərkəzi

Adətən rəqəmsal idarəetmə yolu ilə materialların emalı üzrə müxtəlif əməliyyatları yerinə yetirməyə qadir olan kompleksdir.

Main store*Главный склад*

Əsas anbar

Satış mərkəzlərini xüsusi materiallar, komponentlər və məhsullarla təchiz edən anbardır.

Make and ship to stock*Изготовить и отправить на склад*

Hazırlamaq və anbara göndərmək

Məhsulların müştəri sifarişlərinin proqnozu əsasında hazırlandığı və göndərildiyi istehsalat növüdür.

Make or buy*Изготовить или купить*

Hazırlamaq və ya almaq

Məhsulun özünün istehsal edilməsi və ya alınması arasında seçimin edilməsi prosesidir.

Make to order*Делать на заказ*

Sifariş üzrə hazırlamaq

İstehsalın yalnız müştəri sifarişlərinin qəbul edilməsindən sonra başlanıldığı istehsalat növüdür.

Make to stock*Изготовление про запас*

Ehtiyat üçün hazırlamaq

Məhsulların müştəri sifarişlərinin proqnozu əsasında istehsal edildiyi istehsalat növüdür.

Manifest*Манифест*

Manifest

Nəqliyyat vasitələri tərəfindən müxtəlif təyinat məntəqələrinə daşınan yüklərin bütün spesifikasiyalarını əks etdirən sənəddir.

Qeyd:

1. Bir qayda olaraq, yük manifesti konosamentlərə əsaslanır və yükləmə limanlarında agentlər tərəfindən rəsmiləşdirilir.
2. Rəsmi və inzibati məqsədlər üçün manifest konosamentlərin məcmusunu əks etdirir.

Manufacturability (design for manufacture, DFM)*Технологичность**(проектирование с**учетом технологических**требований)*

Texnolojilik (texnoloji tələblərə uyğun layihələndirmə)

Məmulatın verilmiş vasitələrdən istifadə etməklə daha asan istehsalını təmin edən layihəsinin hazırlanması texnologiyasıdır.

Manufacture (to)*Производство*

İstehsal

Hissələrin, komponentlərin, yığma elementlərin, yarımfabrikatların və son məhsulların hazırlanmasıdır.

Qeyd:

Adətən istehsal termini məhsulu hazırlamaq üçün zəruri olan fiziki əməliyyatların ifadə edilməsi üçün istifadə olunur.

Manufacturing layout*Схема производственного процесса*

İstehsal prosesinin sxemi

Zavodda və ya onun hər hansı bölməsində istehsal resurslarının məkan baxımından yerləşdirilməsidir.

Manufacturing lead time*Время производства,**производственный цикл*

İstehsal vaxtı, istehsal dövrü

1. İş üzrə sifarişin verilməsi və icrasının tamamlanması arasındakı zaman fasiləsidir.
2. Həm bilavasitə əməliyyatların yerinə yetirilməsinə sərf olunan, həm də onların arasındakı gözləmə müddəti də daxil olmaqla, tam istehsal dövrü üçün tələb edilən vaxtdır.

Manufacturing order*Заказ на производство*

İstehsal sifarişi

Bax: Work order

Manufacturing process*Производственный процесс*

İstehsal prosesi

Materialın xammaldan və ya yarımfabrikatdan növbəti tamamlanma halına, yaxud daha yüksək dəyər formasına keçirilməsi üçün yerinə yetirilən fəaliyyətdir.

Manufacturing resource planning (MRPII)*Планирование производственных ресурсов (МРП II)*

İstehsal resurslarının

planlaşdırılması (İRP)

MRP-yə əlavə olaraq məhsuldarlıq, istehsalın planlaşdırılması və tələbin idarə olunması kimi funksiyaları daxil edən materialların və buraxılış qabiliyyətinin planının tərtib edilməsi metodikasındır.

Manufacturing schedule*Производственный график*

İstehsalat qrafiki

İstehsalat tapşırıqları üçün planlaşdırılmış başlama və bitmə vaxtlarını göstərən qrafikdir.

Manufacturing throughput time (MTT)*Длительность**производственного цикла*

İstehsalın dövrü müddəti

Bax: Manufacturing lead time

Maritime container*Морской контейнер*

Dəniz konteyneri

Yerləşdirilməsi üçün xüsusi xanaları olan gəmilərdə daşınan, İSO standartlarına uyğun konteynerdir.

Marshalling area (shipping area)*Сортировочная площадь*

Çeşidləmə sahəsi

Saxlanılan malların çatdırılma istiqamətləri üzrə çeşidlənməsi üçün nəzərdə tutulmuş anbar sahəsidir.

Marshalling into singles*Поштучная сортировка*

Tək-tək sortlaşdırma

Axında sıx ardıcılıqla hərəkət edən mallar və ya yük vahidləri arasında mövcud intervalın tənzimlənməsi üçün yerinə yetirilən əməliyyatdır.

Mass area <i>Массовая зона</i> Kütləvi sahə	Eyni növlü malların (məsələn, toplu halında kartofun və s.) ünvan göstərilmədən saxlanması üçün nəzərdə tutulmuş, müəyyən ölçülərə malik anbar sahəsidir.
Mass customization <i>Массовое производство по индивидуальным заказам</i> Fərdi sifarişlər əsasında kütləvi istehsal	Sifariş əsasında, standart malları fərdi xüsusiyyətlərinə və adətən kütləvi istehsalata uyğun zaman intervalında istehsal etməyə şərait yaradan metoddur.
Master Data <i>Мастер-данные</i> Əsas verilənlər	Avtomatlaşdırılmış sistemlərdə saxlanılan, verilənlərin elektron mübadiləsi zamanı istinad edilən kommersiya partnyorları və onların məhsulları haqqında məlumatlardır. Onlar, GS1 standartına əsasən verilən qlobal nömrələrə malikdirlər.
Master engineering plan <i>Генеральный инженерный план</i> Baş mühəndis planı	Layihə əsasında məhsulun yeni, eləcə də mövcud dizaynının müxtəlif variantlarının tamamlanma müddətlərini əks etdirən yüksək səviyyəli plandır.
Master manufacturing plan <i>Главный производственный план</i> Baş istehsal planı	Müxtəlif məhsulların istehsalı üçün tələb olunan istehsalat planına uyğun müəssisənin məhsuldarlığının, yeni alınmalı və dəyişdirilməli əsas istehsal avadanlıqlarının və işçi qüvvəsinin ümumi şərtlərini əks etdirən yüksək səviyyəli plandır.
Master planning <i>Основное планирование</i> Əsas planlaşdırma	1. İstehsal həcminin ümumi səviyyəsinin məcmu vahidlərlə (məhsul qrupları və s.) müəyyən edilməsi prosesidir. 2. Daha yüksək planlaşdırma səviyyəsi olaraq, gələcək fəaliyyətlərin məkan və zaman baxımından geniş çərçivədə planlaşdırılmasıdır. 3. MRP-də istehsal həcminin ümumi səviyyəsinin müəyyən edilməsi funksiyasıdır.

Master planning item (MPS-item, master schedule item, master planning item) <i>Элемент основного планирования</i> Baş planlaşdırma elementi	Əsas iş qrafikinin tərtibatçısı tərəfindən baş istehsal planında (BİP), materiallar cədvəlində və digər müvafiq sənədlərdə göstərilməsi üçün seçilmiş elementdir. Qeyd: BİP elementinin (məsələn məhsul satışı və s.) seçilməsi ümumiyyətlə müəyyən bazarın xüsusiyyətlərindən və əsas etibarilə məhsulun strukturundan asılıdır.
Mass production <i>Массовое производство</i> Kütləvi istehsal	Detal və ehtiyat hissələrinin maksimum unifikasiyasını, standartlaşdırılmasını nəzərdə tutan, həmçinin təyinatına, konstruktiv-texnoloji əlamətlərinə görə böyük sayda həmcins məmulatların istehsalında ixtisaslaşan istehsalatın təşkili formasıdır.
Master production schedule (MPS, master schedule) <i>Основной производственный план (ОПП)</i> Baş istehsal planı (BİP)	İstehsal vasitələrinə olan bütün mümkün tələblərin və məhdudiyətlərin nəzərə alınması ilə hazırlanan real, təfərrüatlı istehsalat planıdır.
Master schedule <i>Основной график</i> Əsas cədvəl	Bax: Master production schedule
Master schedule item <i>Элемент основного графика</i> Baş cədvəlin elementi	Satışlar, resurslar və ya maliyyə vəsaitləri üzərində böyük təsirə malik olan, baş istehsal planında (BİP) göstərilən elementdir.
Material <i>Материал</i> Material	Komponentlər, xammallar və yardımçı materiallar kimi istehsal prosesində istifadə edilən məhsullardır.

Mm

En/Ru/Az

Azərbaycan dilində izah

Material issue

Отпуск материала
Materialın buraxılması

1. İstehsal prosesində istifadə edilməsi məqsədilə müəyyən miqdarda, çeşiddə material və komponentlərin anbardan buraxılması prosesidir.
2. İstehsal prosesində istifadə edilməsi məqsədilə anbardan buraxılan material və komponentlərdir.
3. Müəyyən müddət ərzində istehsal prosesində istifadə edilməsi məqsədilə anbardan buraxılan, material və komponentlərin kəmiyyət, maliyyə vahidləri ilə ifadə edilmiş miqdarıdır.

Material requirement

Потребность в материалах
Materiallara tələblər

Müəyyən zaman fasiləsində istehsalatda istifadə edilməsi üçün materiallara olan tələblərdir.

Material requirements planning (MRP)

Планирование потребности в материалах (ППМ)
Material resurslara tələbin planlaşdırılması (MRP)

Sifariş nöqtəsində ehtiyatların bərpası sisteminin əsas istehsal planını yerinə yetirmək üçün zəruri olan iş və satınalma sifarişlərinin miqdarını və tələb olunan vaxtını hesabmaq üçün planlaşdırma metodudur.

Materials flow

Поток материалов
Materiallar axını

1. Materialların yerdəyişməsinin istiqaməti, həmçinin bu materialların təchizat zəncirində yerləşdirilməsi ardıcılığıdır.
2. Malların müəyyən məkan və zaman daxilində məqsədyönlü yerdəyişməsidir.

Materials handling

Обработка материалов
Materialların emalı

Materialın yüklənməsi, boşaldılması, yerləşdirilməsi, idarə olunması və prosesdaxili yerdəyişməsidir.

Mm

En/Ru/Az

Materials handling area

Зона обработки материалов
Materialların emalı zonası

Daxil olan malların avadanlıqlar tərəfindən emalı, onların anbarlaşdırılması, həmçinin saxlanılan yük vahidlərinin daşıma sahəsinə çatdırılması üçün istifadə edilən anbarın bü-tün sahələri və zonalarıdır.

Materials handling equipment

Погрузо-разгрузочное оборудование
Yükləmə-boşaltma avadanlığı

Malların yüklənməsi, boşaldılması, daşınması və təyinat məntəqəsinə çatdırılması zamanı onların hərəkətini təmin edən texniki avadanlıqlardır.

Materials handling time

Время обработки материалов
Materialların emalı müddəti

Materialların bir iş mərkəzindən digərinə yerdəyişməsinə təmin etmək üçün zəruri olan zaman fasiləsidir.

Materials management

Управление материальными потоками
Material axınlarının menecmenti (MAM)

Təchizatçıdan başlayaraq istehsal prosesinin sonuna qədər materialların axını ilə əlaqədar olan fəaliyyətlərin planlaşdırılması, idarə olunması və nəzarətin həyata keçirilməsidir.

Maximum order quantity

Максимальный размер заказа
Maksimal sifariş miqdarı

Partiyanın həcmindən hesablanmasından sonra tətbiq edilən və sifariş miqdarını öncədən müəyyən edilmiş maksimal həddə qədər məhdudlaşdıran göstəricidir.

Maximum stock level

Максимальный уровень запасов
Ehtiyatların maksimal səviyyəsi

Ehtiyatların planlaşdırılan elə ən yüksək səviyyəsidir ki, ondan yuxarı olan artıq hesab edilir və əsasən rəhbərlik tərəfindən nəzarətdə saxlanılması üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Means of transport

Транспортное средство
Nəqliyyat vasitəsi

Yüklərin və ya sərnişinlərin daşınması üçün istifadə edilən vasitədir (təyyarə, gəmi, avtomobil, qatar və s.).

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izah
Measuring point <i>Точка измерения</i> Ölçmə nöqtəsi	Boru nəqliyyatında müəyyən koordinatlarda və zaman fasilələrində kəmiyyət, keyfiyyət və s. bu kimi göstəricilərin ölçüldüyü nəzarət nöqtələridir.
Merchandizing <i>Мерчендайзинг</i> Meçandayzing	Malların satışının təmin edilməsi üçün, onların ticarət mərkəzlərində effektiv düzülmə, yığılma və yerləşdirilməsinin təmin edilməsidir.
Merging <i>Слияние, объединение</i> Birləşmə	Göndərmə, daşıma prosesinin sadələşdirilməsi üçün bir neçə tədarükün vahid sifariş şəklində birləşdirilməsi və ya maşına yerləşdirilməsidir.
Metered issues <i>Отмеряемый выпуск</i> Ölçülən buraxılış	İstifadə dərəcəsinə uyğun olaraq, materialların və onların hissələrinin anbarlardan buraxılışının kəmiyyət ifadəsində göstəricisidir.
Milk run <i>«Развоз молока»</i> “Süd daşınması”	Bir neçə təchizatçıdan qarışıq yüklərin yığılması üçün nəzərdə tutulmuş müntəzəm marşrutdur.
Minimum order quantity <i>Минимальный размер заказа</i> Minimal sifariş miqdarı	Normalara uyğun, icazə verilən ən kiçik sifariş miqdarıdır.
Minimum stock level <i>Минимальный уровень запасов</i> Ehtiyatların minimal səviyyəsi	Ehtiyatların planlaşdırılan elə ən aşağı səviyyəsidir ki, ondan aşağı olanda rəhbərlik tərəfindən nəzarətə götürülür və sifarişlər sü-rətləndirilir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izah
Min-max ordering system <i>Система управления заказами минимум-максимум</i> Minimal-maksimal sifariş sistemi	Müəyyən təkrar sifariş səviyyəsinə (“B”), dəyişkən intervallara və həcmərə malik olan ehtiyatların idarə olunması sistemidir. Qeyd: Ehtiyatların həcmi minimal “B” həddindən aşağı düşən kimi, onu maksimal “S” səviyyəsinə qaldırmaq üçün sifariş verilir.
Minor set-up <i>Второстепенная установка</i> İkinci dərəcəli sazlaşma	Elementlər qrupu daxilində, istehsalın bir elementdən digərinə dəyişdirilməsi zamanı yerinə yetirilməsi tələb olunan nizamlaşma fəaliyyətidir.
Misplacement <i>Пересортица, ошибка размещения</i> Səhv yerləşdirmə	Anbara daxil olmuş malların səhvən başqa hücrəyə yerləşdirilməsidir.
Mix <i>Смешанный</i> Qarışıq	Bax: Product mix
Mixed mode manufacturing <i>Смешанное производство</i> Qarışıq istehsal	Bax: Hybrid manufacturing
Mix flexibility <i>Гибкость производства</i> İstehsalat çevikliyi	İstehsalat vahidinin bir məhsul növünün istehsalından digərinə qısa müddət ərzində keçə bilməsi qabiliyyətidir.
Mix forecast <i>Смешанный прогноз</i> Qarışıq proqnoz	Verilmiş məhsul ailəsi daxilində satılması nəzərdə tutulan (satılacaq) məhsulların və ya verilmiş istehsal xətti daxilində təklif edilən opsiyaların nisbətidir.
Mode of transport <i>Вид транспорта</i> Nəqliyyat növü	Sərnişinlərin və yüklərin daşınması üçün istifadə edilən müxtəlif nəqliyyat növləridir.

Modification

Модификация
Modifikasiya

Adətən layihədə edilmiş dəyişikliyin nəticəsi olaraq, əsasən istismar keyfiyyətlərinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə mövcud məhsul üzərində aparılan dəyişiklikdir.

Modular bill of material

Модульная ведомость материалов
Modullu materiallar cədvəli

Modullardan ibarət olan materiallar cədvəlidir. Bu növ cədvəldən əsasən, müəssisənin istehsal etdiyi məhsulun müştəri tərəfindən müəyyənləşdirilən müxtəlif xüsusiyyətlərinin olduğu hallarda (məsələn, sifariş əsasında nəqliyyat vasitələrinin istehsalını həyata keçirən istehsalçı şirkətlər) istifadə edilir.

Monorail (endless) conveyor

Монорельсовый конвейер
Monorels konveyer

Yük vahidlərinin dövr ərzində toplanmasını həyata keçirən asqılı material emalı avadanlığıdır.

Move card

Канбан-карта
Kanban kartı

Ayrı-ayrı elementlərin müəyyən miqdarının mənbədən (ixrac anbarından) götürüldüyünü və istifadə məntəqəsinə (idخال anbarına) çatdırıldığını göstərən və "Dəqiq vaxtında" konsepsiyasında istifadə olunan kart və ya hər hansı digər məlumat vasitəsidir.
Bax: Kanban

Moving average

Скользящее среднее
Sürüşən orta

Müəyyən sayda ən son müşahidələrin nəticəsində əldə edilmiş kəmiyyətlərin riyazi ortasıdır (məsələn, sürüşən illik orta).

Moving period plan (MPP),

Скользящий периодический план
Sürüşən dövrü plan

Hər birinin tamamlanmasından sonra yenisinin başlandığı və müəyyən sayda dövrlərdən ibarət zaman fasiləsi üçün nəzərdə tutulmuş fəaliyyət planıdır.

Multi bag

Мультибаг
Multibaq

Parça və ya plyonka materialdan istehsal olunmuş və yüksək sıxlıqlı qablaşdırma üçün nəzərdə tutulan, elastiki, daxili amortizasiyalı vasitədir.

Multi-level back flush

Многоуровневый обратный поток
Çoxsəviyyəli əks axın

Bax: Super flush

Multi-level bill of material

Многоуровневый ведомость материалов
Çoxsəviyyəli materiallar cədvəli

Son məhsulun istehsalında istifadə olunan bütün komponentləri və onların tələb olunan miqdarını əks etdirən cədvəldir.

Multi-level where-used

Многоуровневая применяемость
Çoxsəviyyəli istifadə

Komponentin aşağıdan başlayaraq, ən yüksək sıfırıncı səviyyəyə qədər bütün ana məmulatların tərkibində istifadəsi barədə qeyddir.

Multi-modal transport

Мультимодальная перевозка
Multimodal daşıma

Yüklərin ən azı iki müxtəlif nəqliyyat növündən istifadə etməklə daşınmasıdır.

Multiple sourcing

Поставка из нескольких источников
Bir neçə mənbədən tədarük

Müəyyən məhsulun ikidən artıq təchizatçıdan tədarüküdür.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Need date <i>Необходимый срок ввода</i> Zəruri tələb tarixi	Elementin nəzərdə tutulduğu məqsədlə istifadəsi üçün tələb olunan tarixdir.
Nervousness <i>Нестабильность плана</i> Planın qeyri-sabitliyi	Baş istehsal planının səviyyə baxımından yuxarı cədvəllərdə (məsələn 0 və ya 1) baş vermiş kiçik dəyişikliklərin, onun nisbətən aşağı (məsələn 5 və ya 6) analoji sənədlərdə əhəmiyyətli dərəcədə nəzərəçarpan zaman və kəmiyyət dəyişikliklərinə məruz qaldığı, MRP sisteminin xüsusiyyətidir.
Net available capacity <i>Фактическая мощность</i> Faktiki istehsal gücü	Bax: Planned capacity
Net change planning (net change MRP) <i>Планирование с учетом чис- тых изменений</i> Xalis dəyişikliklərin nəzərə alınması ilə planlaşdırma	Material resurslara tələbə dair planın elektron formada daimi olaraq kompüterdə saxlanması və idarə edilməsi prosesidir. Qeyd: Tələblərdə, açıq sifarişlərdə, ehtiyatlarda və ya mühəndis həllərində kənarçıxmalara məruz qalmış hissələr üçün sistem tərəfindən qismən dəyişiklik edilir. Xalis dəyişikliklər daimi, həmçinin ümumi əməliyyat istiqamətli və ya dövrü (çox zaman gündəlik) partiyalarla yerinə yetirilə bilər.
Net inventory <i>Запасы нетто</i> Xalis ehtiyatlar	Bax : Available stock
Net requirements <i>Чистые потребности</i> Xalis tələbat	Material resurslara olan tələbin planlaşdırılmasında ümumi tələbat və mövcud ehtiyatların cəmi, yaxud qrafik üzrə qəbul və sığorta ehtiyatları arasındakı fərkdir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Netting <i>Неттинг</i> Netting	Xalis tələbatın hesablanması prosesidir.
Network planning <i>Сетевое планирование</i> Şəbəkə planlaşdırması	Sistemin tərkibinə daxil olan əlaqəli fəaliyyətlər şəbəkəsinin müəyyənləşdirilməsi və həlli yolu ilə onun planlaşdırılmasıdır.
Next higher assembly (NHA) <i>Следующая старшая сборка</i> Növbəti daha yuxarı yığım	Strukturda növbəti, daha yüksək səviyyədə yığılmış məhsuldur.
Node <i>Узел</i> Düyün	Hər hansı bir şirkətin logistik sistemində malların saxlanması üçün müəyyən edilmiş məntəqədir. Buraya zavodlar, anbarlar, təchizat mənbələri və bazarlar (bazalar) daxildir.
Nominal requirements <i>Номинальные требования</i> Nominal tələblər	İstehsal tullantıları, zay məhsullar və ya kənar tələblər nəzərə alınmadan materiallar cədvəlinə uyğun olaraq tələbatın hesablanmasıdır.
Non-conforming material <i>Некондиционный материал</i> Kondisiyaya uyğun olmayan material	Bir və ya daha çox xüsusiyyətlərinə görə spesifikasiyalardan, çertyojlardan və digər təsdiq edilmiş layihə sənədlərindən fərqlənən hər hansı xammal, hissə, komponent və ya məhsuldur.
Non-durable goods <i>Товары короткого срока пользования</i> Qısamüddətli mallar	Qısa müddət ərzində istifadəyə yararlı olan istehlak mallarıdır (pivə, dənər, siqaret və s.).
Non-production stock <i>Непроизводственный запас</i> Qeyri-istehsal ehtiyatı	Hazır məhsulların tərkibinə aid olmayan ehtiyatdır (məsələn dəftərxana ləvazimatları, texniki xidmət və təmizləmə üçün materiallar və s.).

Nn

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Non-returnable packing <i>Невозвратная упаковка</i> Qaytarılmayan tara	1. Təchizatçının və ya tədarükçünün mülkiyyəti olan və geri qaytarılmayan taradır. 2. Bİrdəfəlik istifadə üçün nəzərdə tutulmuş taradır.
Non-scheduled hours <i>Непроизводственные часы</i> Qeyri-istehsal saatları	Bu və ya digər maşının (dəzğahın və s.) istismar qrafikində nəzərdə tutulmayan (yemək fasilələri, gecələr, həftə sonları, bayramlar və planlaşdırılmış texniki xidmət vaxtları) saatlardır.
Norm stock (standard stock) <i>Норматив запаса</i> Ehtiyat normativi (standart ehtiyat)	Müəyyən dövr üçün standart olaraq qəbul edilmiş, kəmiyyət və ya maliyyə vahidləri ilə ifadə olunan hər hansı məhsul növünün ehtiyatıdır.
Norm supply quantity <i>Норма снабжение</i> Təchizat norması	Eyni məhsul növünün vahid zamanda müəyyən sayda təyinat məntəqələrinə göndərilən və öncədən təyin edilən ümumi miqdarıdır.
Normal demand <i>Нормальный спрос</i> Normal tələb	Təsadüfi tərəddüdlərin kənarlaşdırılmasından sonra müəyyənləşdirilən faktiki tələbdır.
Normal sales <i>Нормальная продажа</i> Normal satış	Təsadüfi tərəddüdlərin kənarlaşdırılmasından sonra müəyyənləşdirilən faktiki satışdır.
Not sold goods <i>Непродаваемые товары</i> Satılmayan mallar	1. Zay, zədəli, korlanmış mallardır. 2. Sərf edilən materiallar, reklam məhsullarıdır və s.
Numerical control (NC) <i>Числовое программное управление (ЧПУ)</i> Rəqəmli program idarəetməsi (RPİ)	Əməliyyat prosesində meydana gələn ədədi verilənlərdən istifadə edən sistem tərəfindən yerinə yetirilən avtomatlaşdırılmış idarəetmədir.

Oo

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Objective chart <i>Сбалансированный график поставок</i> Balanslaşdırılmış çatdırılma qrafiki	İstehsalın balanslaşdırılmasında istifadə edilən, kumulyasiya olunmuş çatdırılma qrafikidir. Bax: Line of balance
Obligated material <i>Резервные материалы</i> Rezerv materiallar	Bax: Reserved material
Obsolete stocks <i>Устаревший ассортимент товаров</i> Malların köhnəlmiş çeşidi	Gələcək istehsalat proseslərində istehlakı və ya əsas plan üzrə satışı mümkün olmayan, yaxud ehtimalı aşağı olan ehtiyatdır.
Off load <i>Разгрузка</i> Boşaltma	Maşın (dəzğah), iş mərkəzi və ya istehsal vasitəsinin üzərinə düşən yüklənməni azaltmaq üçün cədvəlin yenidən işlənilməsi və ya alternativ marşrutların istifadə edilməsidir.
Off take <i>Забранный товар</i> Götürülmüş mal	Müəyyən dövr ərzində istehlakçı tərəfindən təchizatçıdan alınmış malların faktiki miqdarı və ya dəyəridir.
On-carriage <i>Дальнейшая перевозка</i> Növbəti daşıma	Malların əsas nəqliyyat vasitələrindən boşaldılmasından sonra təyinat məntəqəsinə daşınmasıdır.
One card kanban system <i>Система канбан с использованием одной карточки</i> Bir kartlı kanban sistemi	Yalnız bir kanban kartının işlədildiyi kanban sistemidir.
On-hand balance <i>Наличный остаток</i> Mövcud qalıq	Ehtiyatda fiziki olaraq mövcud olan məmulatın inventar sənədlərində qeyd edilmiş miqdarıdır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
One off production <i>Мелкосерийное производство</i> Kiçik seriyalı istehsal	Bax: Job shop production
On line service <i>Онлайн сервис</i> Onlayn xidmət	Əməliyyatdan dərhal sonra verilənlərin real zamanda emal edilməsidir.
On time schedule performance <i>Выполнение вовремя производственной программы</i> İstehsal proqramının vaxtında yerinə yetirilməsi	Təchizatçının müştəri ilə malların əvvəlcədən razılaşdırılmış çatdırılma qrafikinə riayət etməsini müəyyənləşdirən meyardır.
Open access <i>Открытый доступ</i> Açıq giriş	Avropa İttifaqı ölkəsinin dəmiryol operatorlarının müəyyən şərtlər daxilində digər üzv dövlətlərin dəmir yolu şəbəkələrinə giriş əldə etmək imkanındır.
Opening stock <i>Начальный запас</i> İlkin ehtiyat	Keçmiş, indiki və gələcək zaman dövrlərinin başlanğıcında müəyyən məhsul növü üzrə ehtiyatlardır.
Open order <i>Открытый заказ</i> Açıq sifariş	MRP sistemində istehsal və ya tədarük üzrə verilmiş, lakin tamamlanmamış sifarişdir.
Operation <i>Операция</i> Əməliyyat	Adətən bir yerdə icra olunan, bir və daha artıq elementlərdən ibarət olan iş yaxud tapşırıqdır.
Operation priority <i>Приоритет операции</i> Əməliyyatın prioriteti	Müəyyən iş üzrə hər hansı əməliyyatın qrafik üzrə müddəti və ya başlanma tarixidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Operation sequence <i>Последовательность операций</i> Əməliyyatların ardıcılığı	İstehsal prosesi ərzində məhsulun keçdiyi əməliyyatların ardıcıl olaraq yerinə yetirilməsidir. Bax: Routing
Operation time (process time, machine time) <i>Операционное время (длительность процесса, машинное время)</i> Əməliyyat müddəti (proses müddəti, maşın vaxtı)	1. Məhsul üzrə müəyyən əməliyyatı yerinə yetirmək üçün tələb olunan müddətdir. 2. Quraşdırma və boşdayanma vaxtları istisna olmaqla, məhsulların çatdırılmasından əvvəl bütün zəruri əməliyyatların yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan müddətdir.
Operations scheduling <i>Составление графика операций</i> Əməliyyat qrafikinin tərtibi	Bax: Shop scheduling
Order <i>Заказ</i> Sifariş	1. Çatdırılma müddəti, çeşidi, miqdarı, keyfiyyəti, ödəniş məbləğinin göstərilməsi ilə müəyyən malın və ya xidmətin təchiz edilməsi məqsədilə alıcının satıcıya verdiyi təklifdir. Həm yazılı, həm də şifahi formada ola bilər. Sifariş qəbul edildikdə sənədlə rəsmiləşdirilir və surəti sifarişçiyə göndərilir. Bir sıra hallarda sifariş, müəyyən edilmiş müddətlərdə müştəri tərəfindən imtina və ya iddia barədə məlumat daxil olmadıqda qəbul edilmiş hesab olunur. 2. Müəyyən miqdarda yüklərin çatdırılması və ya xidmətlərin göstərilməsi üçün müştəri tərəfindən edilmiş sərəğudur.
Order acceptance <i>Принятие заказа</i> Sifarişin qəbulu	Malların cari və gələcəkdə mövcudluğunun təmin olunması, eləcə də onların çatdırılma şərtləri üzrə müqavilələrin müddəalarının nəzərə alınması ilə sifarişlərin qəbul edilməsi və təsdiqi prosesidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Order acknowledgement lead time <i>Время подтверждения заказа</i> Sifarişin təsdiqi vaxtı	Müştəridən sifarişin qəbulunu təsdiq etmək üçün təchizatçıya tələb olunan vaxtdır.
Order backlog <i>Задолженные заказы</i> Öhdəlik üzrə sifarişlər	Bax: Backlog, past due order
Order book <i>Портфель заказов</i> Sifariş portfeli	Qəbul edilmiş, lakin hələ çatdırılmamış, ləğv edilməmiş və qaimə üzrə rəsmiləşdirilməmiş sifarişlərin ümumi sayıdır.
Order clearing <i>Прояснение заказа</i> Sifarişlərin aydınlaşdırılması	Daxil olan sifarişlərin qiymətləndirilməsi, anlaşılmayan hər hansı məqamın aydınlaşdırılması, bu sifarişlərin dəqiq və əlaqəli informasiya ilə ifadə edilməsidir.
Order control <i>Контроль заказа</i> Sifariş nəzarət	Planlaşdırma heyəti tərəfindən sex və ya iş sifarişləri vasitəsilə istehsalat fəaliyyətinə nəzarətin aparılması və istehsalla məşğul olan heyətə müəyyən məmulat üzrə verilmiş partiya həcmiini tamamlamaq səlahiyyətinin verilməsi prosesidir. Qeyd: Sifarişin yerinə yetirilməsi ilə bağlı informasiya (tələb olunan komponentlər, iş mərkəzləri, əməliyyatlar, alətlər və s.) çox zaman kağız üzərində çap olunur və istehsal ilə məşğul olan əməkdaşlara paylanılır. Bu adətən sex və ya iş sifarişləri adlandırılır.
Order cover (free balance) <i>Свободный остаток</i> Sərbəst qalıq	Hər hansı rezerv ehtiyat (sığorta ehtiyatı) istisna olmaqla, fiziki olaraq mövcud olan və sifariş edilmiş ehtiyatların həcmidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Order entry <i>Регистрация заказа</i> Sifarişin qeydiyyatı	İstehsalçı və ya distribyutor tərəfindən müştərinin tələbatının müəyyənləşdirilməsi, qəbulu və müddəalar, şərtlər şəklində ifadə edilməsidir.
Order interval <i>Интервал заказа</i> Sifariş intervalı	Sifarişlərin yerləşdirilməsi arasındakı zaman fasiləsidir.
Order lead time <i>Время выполнения заказа</i> Sifarişin yerinə yetirilmə vaxtı	Bax: Customer order lead time
Order moment <i>Момент заказа</i> Sifariş anı	Sifarişmə prosesinin baş verə biləcəyi və ya verməli olduğu zamandır.
Order picking <i>Комплектация заказов</i> Sifarişlərin komplektləşdirilməsi	Müştərinin sifərişi əsasında, mağazada və ya anbarda ona aid olan malların yığılması prosesidir. Bax: Picking
Order picking area <i>Участок комплектации заказа</i> Sifarişin komplektləşdirilmə sahəsi	Sifarişlərin komplektləşdirilməsi üzrə işlərin yerinə yetirildiyi anbar sahəsidir.
Order picking store <i>Склад комплектации заказа</i> Sifarişin komplektləşdirilməsi anbarı	Müştəri sifarişlərinə əsasən məmulatların yığılması və komplektləşdirilməsi üzrə işlərin yerinə yetirildiyi anbardır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Order picking truck <i>Подъемник-загрузчик</i> Yükləyici komplektləşdirici maşın	Operatora yükləri stellejdan özünün xüsusi yük qurğusuna yükləməyə, boşaltmağa, eləcə də komplektləşdirməyə imkan verən, platforma və ya çəngəlvari qollarla təchiz olunmuş qaldırıcı maşındır.
Order planning <i>Планирование заказа</i> Sifarişin planlaşdırılması	Verilmiş ardıcıl dövrlərə, müəyyən edilmiş, razılaşdırılmış çatdırılma vaxtlarına, həmçinin zərurət olduqda yerinə yetirilməli olan müxtəlif əməliyyatların və bunun üçün tələb olunan resursların nəzərə alınması ilə sifarişlərin icrasının planlaşdırılmasıdır.
Order point (re-order level) <i>Точка заказа (уровень повторного заказа)</i> Sifariş nöqtəsi (təkrar sifariş səviyyəsi)	Ehtiyatların həcmnin monitorinqi üçün istifadə olunan nəzarət səviyyəsidir. Qeyd: 1. Ehtiyatların səviyyəsi sifariş nöqtəsinə və ya ondan aşağı düşürsə, onun bərpa olunması üçün tədbirlər görülməlidir. Sifariş nöqtəsi bir qayda olaraq, bərpanın yerinə yetirilmə müddəti ərzində, sığorta ehtiyatının nəzərə alınması ilə proqnoz kimi hesablanılır. 2. Ehtiyat həcmi təkrar sifariş səviyyəsindən aşağı düşdükdə, onun bərpa məqsədilə sabit və ya dəyişən ehtiyat miqdarından istifadə edilir. Onlar xüsusi düstur əsasında hesablanılır.
Order point system (re-order level system) <i>Система пополнения запасов по точке заказа (система повторных заказов с фиксированным уровнем запасов)</i> Sifariş nöqtəsinə əsasən ehtiyatların bərpa sistemi (sabit ehtiyat səviyyəli təkrar sifariş sistemi)	Ehtiyatların müəyyən səviyyədən aşağı düşdüyü zaman, yeni mal partiyasının təchizatı üçün sifarişin verildiyi, anbarlarda istifadə olunan dartıcı sistemdir. Qeyd: Ehtiyatın fiziki olaraq ayrıldığı təkrar sifariş sistemi iki bunkerli (bəzi hallarda üç bunkerli) sistem adlandırılır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Order preparation lead time <i>Время подготовки заказа</i> Sifarişin hazırlanması müddəti	Məhsulun sifariş edilmə (sifarişin müraciət tarixi) və çıxma anları (sifarişin çıxma tarixi) arasındakı zaman fasiləsidir.
Order processing <i>Обработка заказа</i> Sifarişin emalı	Sifarişin yerinə yetirilmə prosesində yaranan verilənlərin işlənməsi prosesidir.
Order processing lead time <i>Время обработки заказа</i> Sifarişin emal müddəti	1. İstehsal mərkəzi tərəfindən sifarişin alınması və iş mərkəzinə ötürülməsi anları arasındakı zaman fasiləsidir. 2. Satışla məşğul olan təşkilat tərəfindən sifarişin alınması və istehsal, yaxud növbəti göndərilmə prosesi üçün anbardan müəyyən məhsul miqdarını götürmək məqsədilə sifarişin verilməsi anları arasındakı zaman fasiləsidir. Qeyd: Sifarişin təsdiqi, qəbulu və hazırlanması üçün tələb olunan zaman sifarişin emal müddətinin bir hissəsidir.
Order progress control <i>Контроль за выполнением заказа</i> Sifarişin yerinə yetirilməsinə nəzarət	Sifarişlərin planlaşdırılmış çatdırılma grafikinə əsasən icrasına nəzarətdir.
Order promising (customer order promising, order dating) <i>Оценка выполнимости заказа</i> Sifarişin icrasının qiymətləndirilməsi	Sifariş üçün çatdırılma tarixinin müəyyənləşdirilməsi və müştəri tərəfindən bununla bağlı öhdəlik götürülməsi prosesidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Order quantity <i>Размер заказа</i> Sifariş miqdarı	Zavoddan və ya təchizatçıdan sifariş edilmiş müəyyən malların miqdarıdır.
Order quantity modifiers <i>Модификаторы по количеству выполненных заказов</i> Sifariş miqdarının modifikatorları	Hesablanmış sifariş miqdarına edilmiş dəyişiklikdir. Qeyd: Adətən sifariş miqdarı ixtiyari partiyanın həcmnin müəyyənəndirilməsi qaydasına uyğun olaraq hesablanır, lakin bəzi hallarda (məsələn, təchizatçının minimum sifariş həcmi, konteynerin ölçüləri və s.) partiyanın həcmi modifikasiya etmək zərurəti yaran bilər.
Order registration <i>Порядок регистрации</i> Sifarişin qeydiyyatı	Qəbul edilmiş sifarişlərin qeydə alınmasıdır.
Order requisition <i>Заявка на заказ</i> Sifariş tələbi	İstehsal edilmiş və ya alınmış məmulatla təmin edilməsi məqsədilə müəssisənin hər hansı bir departamenti tərəfindən digərinə verilmiş tələbnamədir. Məsələn, ehtiyatlara nəzarət departamenti tərəfindən təchizat bölməsinə verilmiş tədarük tələbidir. Bax: Purchase requisition
Order survey <i>Обзор заказа</i> Sifarişin icmalı	Müəyyən tarixdə, yaxud dövr ərzində sifariş edilmiş məhsul, onun müştərisi, təchizatçısı və s. barədə icməldir.
Ordering <i>Размещение заказов</i> Sifarişlərin yerləşdirilməsi	Sifarişlərin yerləşdirilməsi fəaliyyətidir.
Ordering category <i>Категория заказа</i> Sifariş kateqoriyası	Sifarişlə bağlı eyni qaydaların tətbiq edildiyi məhsullardır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Ordering frequency <i>Частота подачи заказов</i> Sifariş tezliyi	Müəyyən məhsul və ya məhsul qrupu üzrə vahid zamanda yerinə yetirilən sifarişlərin sayıdır.
Ordering procedure <i>Процедура заказов</i> Sifariş proseduru	Xüsusi hədəflərin və öhdəliklərin qarşılınması üçün təchizat əməliyyatlarının yerinə yetirilməsi məqsədilə sifarişlərin müvafiq zaman vaxtlarında sistemətlilik olaraq yaradılması proseduru. Qeyd: Bu prosedur sifarişlərin daxil olma ardıcılığı, çatdırılma tələbləri, prosesin müddəti, resurslardan istifadə, tamamlanmamış işlər, ehtiyatların saxlanması xərcləri və onların səviyyələri kimi geniş spektrli amillərə əsaslan bilər.
Ordering rule <i>Правило подачи заказов</i> Sifarişlərin verilmə qaydası	Malların sifariş edilməsi üçün parametrləri, o cümlədən sifariş kateqoriyalarını, təkrar sifariş səviyyələrini və miqdarlarını daxil edən təlimatlar toplusudur.
Ordering system <i>Система подачи заказов</i> Sifariş sistemi	Sifarişin nə zaman və hansı miqdarda edilməsini müəyyən edən qaydalar toplusudur. Bax: Re-order level (B-Q) ordering system, Re-order period (ST) ordering system, Min – Max (BS) ordering system, s-Q ordering system, s – S ordering system. Qeyd: s-Q və s-S hibrid təkrar sifariş sistemləridir.
Origin <i>Происхождение</i> Mənşə	Bax : Country of origin

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Original equipment manufacturer (OEM) <i>Производитель оригинального оборудования (ПОО)</i> Orijinal avadanlıq istehsalçısı (OAİ)	Digər təchizatçının məhsullarını da öz məhsullarının daxilinə inteqrasiya edən istehsalçıdır. Qeyd: Bu yolla təchiz olunan məhsullar və məmurlar OAI avadanlıqları kimi tanınır.
Order return <i>Заказ на возврат</i> Qaytarılan sifariş	Qəbul edilmiş və ya hələ edilməmiş məhsulun nöqsanlı, xarab olması və ya müxtəlif səbəblərdən geri qaytarılması üçün ticarət şəbəkəsi, yaxud digər bir subyektlər tərəfindən formalaşdırılan verilənlərin elektron mübadiləsi sənədidir.
Orderable assortment <i>Заказываемый ассортимент</i> Sifariş edilən assortiment	1. Verilmiş mağazalar şəbəkəsi üçün alına biləcək məhsulların çeşidini, təchizatçını, göndərilmə ünvanını və kommersiya müqaviləsinin növünü müəyyən edir. 2. Ticarət şəbəkəsinin tələblərinə uyğun olaraq birləşdirilmiş malların və ya xidmətlərin məcmusudur.
Ordered Unit (ORU) <i>Единица заказа</i> Sifariş vahidi	Satıcı və istehsalçı tərəfindən razılaşdırılmış, malın sifariş edildiyi qablaşdırılma vahididir.
Outbound stock point <i>Точка вывоза запасов</i> Ehtiyatların xaric olma nöqtəsi	Zavod daxilində müəyyən materialın növbəti əməliyyata ötürülməsindən əvvəl yerləşdirilməsi üçün istifadə məntəqəsinin yaxınlığında təyin edilmiş yerdir.
Outgoing stock <i>Исходящий запас</i> Xaric olan ehtiyat	Bax: Loading stock

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Outlet <i>Торговая точка</i> Ticarət məntəqəsi	Malların satılması üçün təqdim edildiyi yerdir.
Outlet planning <i>Планирование выходных потоков</i> Xaric olan axınların planlaşdırılması	Bölüşdürmə kanallarının, satış məntəqələrinin seçilməsi əsasında istehsal olunan mal axınlarının planlaşdırılmasıdır.
Output <i>Выпуск продукции</i> Məhsul buraxılışı	Hər hansı bir prosesin və ya sistemin məhsuludur.
Output variable <i>Выходная реакция</i> Çıxış reaksiyası	Bilavasitə sistemin yerinə yetirdiyi və necer tərəfindən parametrlərinin öncədən müəyyən edilməsi mümkün olmayan dəyişiklikdir. Qeyd: Belə parametrlər yalnız digər müvafiq göstəricilər vasitəsilə, dolayısı yolla dəyişilə bilər.
Outside exchange of die <i>Внешняя переналадка</i> Xarici yenidən sazlanma	Bax: Single minute exchange of die (SMED)
Outsider <i>Аутсайдер</i> Autsayder	Xətti konfrans tərəfindən xidmət olunan marşrutu istismar edən, lakin onun üzvü olmayan daşıyıcıdır.
Outsourcing <i>Аутсорсинг</i> Outsorsing	Daxili qaydada əvvəlcədən razılaşdırılmış malların alınmasının və xidmətlərin göstərilməsinin kənar təchizatçılara verilməsi prosesidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Outward handling (handling-out) <i>Внешняя обработка</i> <i>(Обработка для выпуска)</i> <i>İxrac emalı</i> (Göndəriş üçün işlənilmə)	Nəqliyyat ekspedisiya işlərinin yerinə yetirilməsinə dair tapşırıqların verilməsindən, malların faktiki yoladüşməsi anına qədər ixrac olunan mallar üzərində yerinə yetirilən inzibati və fiziki əməliyyatlardır.
Outward processing relief (OPR) <i>Упрощенная внешняя обработка</i> Sadələşdirilmiş ixrac emalı	Son məhsulun istehsalı məqsədilə, onun ölkə xaricindən ixrac edilən hissələrinin və komponentlərinin idxal rüsumlarından azad edilməsidir.
Over, short and damage (OS&D) <i>Проверка комплектности и целостности груза</i> Yükün komplektliyi və tamlığının yoxlanılması	Çatdırılmış və qaimədə (konosamentdə) göstərilən yüklər arasındakı fərkdir. Qeyd: 1. Qaiməyə daxil edilməmiş yük "izafi"; çatışmayan yük "natamam"; zədələnmiş yük "zədəli" terminləri ilə ifadə olunur. 2. Daşıma agentləri bu fərqləri sənədləşdirmək üçün xüsusi hesabatlar hazırlayırlar.
Overdue order (past due order, late order) <i>Просроченный заказ</i> Vaxtı ötmüş sifariş	Yerinə yetirilmə vaxtı ötmüş, lakin yerinə yetirilməmiş sifarişdir.
Overhead conveyor system <i>Подвесная конвейерная система</i> Asma konveyer sistemi	Bilavasitə döşəməyə dayağı olmayan və hər hansı sahələrin boş saxlanılmasını tələb etməyən material emalı avadanlığıdır.
Overload <i>Перегрузка</i> Artıq yükləmə	Müəyyən resursun yükləmə qabiliyyətindən əlavə onun üzərinə düşən yüküdür.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Overrun <i>Избыток</i> Artıq	İstehsalçı və ya təchizatçıdan sifariş edilmiş həcmdən əlavə olaraq qəbul edilmiş mal miqdarıdır.
Outbound <i>Выход, исходящий грузовой поток</i> Çıxış, xaric olan yük axını	Yüklənmə əməliyyatları üçün yüklərin kompleksləşdirildiyi anbar sahəsidir. İri anbarlarda buraxılış ekspedisiyası kimi də adlandırılır.
Outbound dock <i>Сортировочно-отпускная площадка</i> Buraxılış çeşidləmə meydançası	Bax: Outbound
Out of shelf <i>Отсутствие товара на полке</i> Malın rəfdə olmaması	Müəyyən kateqoriyaya məxsus malın mağazada olmamasıdır.
Out of Stock (OOS) <i>Отсутствие на складе</i> Anbarda yoxdur	Müştəri tərəfindən verilmiş sifarişin yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan və ya seçim prosesi anında tələb olunan məhsul ehtiyatının olmadığını ifadə edən termindir. Tələb edilən ehtiyatın anbarda olmaması, onun satış üçün digər malla əvəz edilməsi səbəbindən yaranan zərər də daxil olmaqla, dəyər ifadəsində verilə bilər.
Overage <i>Излишки</i> Artıq	Bax: Extra goods
Overdue order <i>Не выполненный в срок заказ</i> Vaxtında yerinə yetirilməmiş sifariş	Müştəri (sifarişçi) ilə razılaşdırılmış müddətdə yerinə yetirilməmiş sifarişdir.

Oo

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Overflow area <i>Зона избыточного хранения</i> Artıqların saxlanılma zonası	Anbarda müəyyən məhsulun saxlanılması üçün təyin edilmiş zonaya yerləşməyən artıq malların yerləşdirilməsi üçün nəzərdə tutulmuş sahədir.
Overflow shipment <i>Излишек веса, объема</i> Artıq həcm, artıq yük	Nəqliyyat vasitəsinin yükləmə və ya yükləmə qabiliyyətini aşan, müəyyən çəkiyə və həcmə malik olan yükür.
Overstocks <i>Излишние запасы</i> Artıq ehtiyatlar	1. Müəyyən edilmiş ehtiyat normalarından artıq miqdara malik olan ehtiyatlardır. 2. Müəssisəyə daha tələb olunmayan ehtiyatlardır. Məsələn: istehsalatdan çıxarılmış məhsulların komplektləşdirici hissələri.

Pp

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Package (parcel) <i>Упаковка</i> Qablaşdırma	Daşınma üçün hazırlanmış və bağlama (tara, konteyner, paket və s.), eləcə də onun daxilində olan maldan ibarət olan qablaşdırılma əməliyyatının yekun məhsuludur.
Package quantity <i>Количество упаковок</i> Qablaşdırma sayı	İşlənilmə, saxlanılma və distibusiya zamanı operativliyin təmin edilməsi üçün satış vahidi kimi bir bağlamada qablaşdırılmış məmulatlar partiyasıdır.
Packaging <i>Упаковочный материал</i> Qablaşdırma materialı	Malların saxlanılması, mühafizəsi, işlənilməsi, çatdırılması və təqdim edilməsi üçün istifadə edilən materiallardır.
Packaging bill of material <i>Инструкция по упаковке изделий</i> Məmulatların qablaşdırılması üzrə təlimat	Məhsulu qablaşdırmaq üçün tələb olunan materialların siyahısıdır. Qeyd: Bəzən bu təlimat, məhsulun materiallar cədvəlində əlavə bölmə kimi də verilə bilər.
Packaging type <i>Тип упаковки</i> Qablaşdırma növü	Daşınma şərtlərinə uyğun olaraq qablaşdırmanın forma və ya konfigurasiyasından asılı olaraq müəyyən edilən növləridir.
Packing <i>Упаковывание</i> Qablaşdırılma	Malların salamatlılığının təmin edilməsi üçün qablaşdırmada yerləşdirilməsi fəaliyyətidir.
Packing density <i>Плотность упаковки</i> Qablaşdırmanın sıxlığı	Qablaşdırmanın vahid həcminə düşən bağlamaların (qutuların) sayıdır. Qeyd: Bağlamaya bir və ya bir neçə məhsul daxil ola bilər.
Packing list <i>Упаковочный лист</i> Qablaşdırma siyahısı	Malların fərdi qablaşdırmalarda distibusiya zamanı onların çatdırılması tərkibini (talarların və bağlamaların sayını) müəyyən edən sənəddir.

Pp

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Packing unit <i>Единица упаковки</i> Qablaşdırma vahidi	Saxlanılma və daşınma üçün əlavə qablaşdırılmanı tələb etməyən, müəyyən növ məhsulların standart miqdarının daxil olduğu qablaşdırma vahididir.
Pallet <i>Паллон</i> Palet	Yükləmə-boşaltma əməliyyatlarını asanlaşdırmaq məqsədilə tətbiq edilən və adətən taxtadan hazırlanan altlıqdır. Avropada daha çox aşağıdakı qabarıtlərə malik paletlərdən istifadə edilir: 1000mm x 1200mm (ISO) və 800mm x 1200mm (CEN).
Pallet pool <i>Парк поддонов</i> Palet parkı	Standart ölçülü paletlərin mübadiləsi (o cümlədən "pul sazişi" əsasında) üçün nəzərdə tutulmuş texniki sahədir.
Pallet quantity <i>Количество грузовых мест на поддоне</i> Paletdəki yük yerlərinin miqdarı	Bir palet üzərində standart olaraq daşınması mümkün olan yüklərin miqdarıdır. Qeyd: Bu həcm müvafiq yüklərin bir neçə qablaşdırılmış vahidindən də ibarət ola bilər.
Pallet rack <i>Стеллаж для поддонов</i> Palet stellajı	Ayrı-ayrı palet yüklərini saxlamağa imkan verən, sabit və ya tənzimlənən konstruksiyalı rəflərə malik karkas çərçivədir.
Pallet-stacking truck <i>Штабелер поддонов</i> Palet ştabelyoru	Karkas konstruksiya üzərində yerləşən çəngəlvari qollara malik ştabelləyici qaldırıcı maşındır.
Pallet truck <i>Тележка с поддоном</i> Paletli araba	Çəngəlvari qollarla təchiz edilmiş, operator tərəfindən idarə olunan qeyri-ştabelləmə təyinatlı qaldırıcı avadanlıqdır.
Pallet unit <i>Единица паллона</i> Palet vahidi	Çəngəlli avtoyükləyici və ya mexaniki paletli araba vasitəsilə işlənilə bilən yük vahidini formalaşdırmaq üçün paletlə kombinasiya edilmiş ştabelləşdirilən və ştabelləşdirilməyən qablaşdırılmış yüklərin miqdarını ifadə edən vahiddir.

Pp

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Pallet-wide container <i>Контейнер шири стандартного</i> Standartdan enli konteyner	İki ədəd 1.2 m-lik paleti yan-yanə ştabelləşdirilməsini yerinə yetirməyə imkan verən içəri tərəfdən eni 2.44 m olan konteynerdir.
Parallel planning <i>Параллельное планирование</i> Paralel planlaşdırma	Eyni zamanda tamamlanmanı təmin etmək üçün fəaliyyət göstərən departamentlərin və ya iş mərkəzlərinin planlarının balanslaşdırılması prosesidir.
Parallel splitting <i>Параллельное разделение</i> Paralel bölüşdürülmə	Əlavə hazırlıq vaxtının hesabına əməliyyat müddətinin ixtisar edilməsi məqsədilə hər biri eyni partiyanın istehsalına və əməliyyatın yerinə yetirilməsinə köklənmiş iki və daha çox iş mərkəzinin paralel istismar edilməsidir.
Parcel <i>Парцель</i> Parsel	Bax: Package
Parent component relationship <i>Взаимосвязь "родитель - дочерний элемент"</i> Ana məmulat - komponent əlaqəsi	Element, komponent, eləcə də materialın istifadə edildiyi ana məmulatı və məhsulu müəyyən edən materiallar cədvəlinin bir səviyyəsi daxilində olan əlaqədir.
Parent item <i>Родительское изделие</i> Ana məmulat	Bir və ya daha çox hissədən hazırlanan məmulat və o cümlədən komponentdir. Bu adlandırma səviyyələrdən asılı olaraq onun hissələrinə və ya tərkib elementlərinə də aid ola bilər.
Pareto-analysis <i>Парето анализ</i> Pareto təhlili	Bax: ABC classification
Pareto's law <i>Закон Парето</i> Pareto qanunu	Bax: Eighty-twenty rule

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Part <i>Часть</i> Hissə	Yığma məmulatın və ya məhsulun komponentidir.
Part master record <i>Основные данные части изделия</i> Məmulatın hissəsinin əsas verilənləri	Bax: İtem record
Part period balancing (PPB) <i>Балансирование деталь-период</i> Detal-dövr balanslaşdırması	Minimal ümumi xərclər metodunda tətbiq olunan məntiqi yanaşmanı istifadə edən, lakin əlavə olaraq "irəli bax - geri bax" adlandırılan ümumi qəbul edilmiş praktikanı nəzərə alan, partiya həcmnin dinamik hesablanması texnologiyasıdır.
Part record <i>Данные части изделия</i> Məmulatın hissəsinin verilənləri	Bax: İtem record
Parts classification and coding <i>Классификация и кодирование изделий</i> Məmulatların təsnifləşdirilməsi və kodlaşdırılması	Material, forma və funksiya baxımından yaxın olan məmulatları təsnifləşdirərək, onlara oxşarlıq dərəcəsinə uyğun konkret kodların verilməsini təmin edən metodologiyadır.
Parts list <i>Спецификация деталей</i> Detalların spesifikasiyası	Məhsul və yığma elementin tərkib hissələrinin miqdarının müəyyən edilməsidir. Bax: Bill of materials
Passage store <i>Проложной склад</i> Aralıq anbar	Bax: Flow store
Past due order <i>Просроченный заказ</i> Vaxtı ötmüş sifariş	Bax: Overdue order

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Pay point <i>Пункт оплаты</i> Ödəmə məntəqəsi	Bax: Count point
Pegged requirement <i>Источник потребности</i> Tələbat mənbəyi	Materiallar cədvəlində nisbətən aşağı səviyyədə yerləşən element üçün tələblərin mənbəyi hesab edilən daha yuxarı səviyyənin elementidir.
Pegging <i>Пеггинг</i> Reqqinq	Hər hansı bir element üçün verilmiş material tələbləri yaradan ana məmulatların təyin edilməsi prosesi olaraq, verilmiş məhsul üçün ümumi tələbin və ya məhdudiyyətlərin mənbəyi barədə təfərrüatlı məlumatları əks etdirir.
Performance indicator (PI) <i>Показатель деятельности</i> Fəaliyyət göstəricisi	Təyin edilmiş qaydada müəyyən edilmiş və qeydə alınmış, müəssisənin menecmentini dəstəkləyən, standartlara və ya digər məlumatlara aid olan proseslər barədə informasiyadır.
Performance measurement <i>Измерение эффективности</i> Effektivliyin ölçülməsi	Strateji hədəflərə nail olmaq üçün biznesi təşviq edən razılaşdırılmış göstəricilərdən istifadə etməklə fəaliyyətin layihələndirilməsi, monitorinqi və idarə edilməsi prosesisidir. Bax: Benchmarking
Period batch control (PBC) <i>Управление путем периодической подачи заказов</i> Dövri sifarişlərin verilməsi yolu ilə idarəetmə	Hazırlanmış hissələrin sifarişinin bir sıra qısamüddətli proqramlara əsaslandığı dövri sifarişlərin verilməsi yolu ilə idarəetmə metodudur.
Period order quantity <i>Интервал заказа</i> Sifariş intervalı	Müəyyən gələcək dövrlər üçün proqnozlaşdırılan tələblərə uyğun partiyanın həcmnin müəyyən edilməsi metodudur.

Periodic ordering system <i>Система с периодической подачей заказов</i> Dövri sifarişvermə sistemi	Müəyyən edilmiş müddətlərdə satınalma üzrə sifarişlərin yerləşdirilməsini və onların miqdarının müəyyən edilməsini təmin edən sifariş sistemidir.
Periodic replenishment <i>Периодическое пополнение</i> Dövri bərpaolunma	Eyni miqdarda kəmiyyətlər üçün dəyişkən çatdırmalarla deyil, dəyişən kəmiyyətlər üzrə çatdırmaların bərabər intervallarda yerləşdirilməsinə dair tələblərin birləşdirilməsi metodudur.
Periodic review system <i>Система периодической проверки</i> Dövri yoxlama sistemi	Bax: Fixed interval reorder system
Perpetual inventory system <i>Система непрерывной инвентаризации</i> Fasiləsiz inventarlaşdırma sistemi	Daxil və xaric olan hər bir əməliyyatın qeydə alındığı və bunun əsasında yeni balansın tərtib edildiyi ehtiyatlar barədə qeydlərin saxlanılması sistemidir.
Phantom bill of materials <i>Виртуальная ведомость материалов</i> Virtual materiallar cədvəli	Ən yaxın və ya müvəqqəti alt yığma elementlər (məmulatlar) üçün istifadə edilən materiallar cədvəlidir.
Phantom item <i>Виртуальное изделие</i> Virtual məmulat	1. Ehtiyat məntəqələrində saxlanılmadan hazırlanmış və yığma məhsulun istehsalında dərhal istehlak edilmiş məmulatdır. 2. İntentarlaşdırma zamanı natamam istehsalın uçot vahididir və miqdarı natural formada yenidən sayılma və ya çəkilmə yolu ilə təyin edilə bilər.

Physical distribution <i>Физическая дистрибуция</i> Fiziki distribusiya	İstehsalın tamamlanmasından başlayaraq, müştəriyə doğru istiqamətlənən yük axınları ilə əlaqədar fəaliyyətlərdir. Qeyd: Distribusiyaya daha ümumi mənada, malların müştəri üçün arzu olunan keyfiyyətdə, kəmiyyətdə, yerdə və vaxtında mövcud olmasını təmin edən fəaliyyətdir.
Physical stock (stock on hand) <i>Реальный запас (наличный запас)</i> Real ehtiyat (mövcud ehtiyat)	Kəmiyyət və ya maliyyə vahidləri ilə ifadə olunmuş, müəyyən yerdə (anbar, texniki ərazi və ya digər saxlanma sahəsi) ayrı-ayrılıqda identifikasiya edilə bilən malların miqdarıdır.
Pick order <i>Заказ на комплектацию</i> Komplektasiya üçün sifariş	Təyin olunmuş məhsulun müəyyən miqdarının daşınma və ya istehsal prosesi məqsədilə anbardan götürülməsi üçün verilmiş sifarişdir.
Pick up and delivery <i>Сбор и доставка</i> Yığma və çatdırılma	Yüklərin yükəndərənə sahələrindən yığılmasını və yükənin sahələrinə çatdırılmasını nəzərdə tutan xidmətdir.
Picking <i>Комплектация</i> Komplektləşdirmə	Müştəriyə göndərməli olan tamamlanmış məhsulların və ya digər məhsulların hazırlanması üçün tələb olunan komponentlərin anbardan götürülməsi prosesidir. Bax: Order picking
Picking store <i>Приемопередающий накопитель</i> Qəbul-ötürmə sahəsi	Yüklərin götürülərək ötürülməsi üçün nəzərdə tutulmuş saxlanma ərazisinin bir hissəsidir.
Piece parts <i>Обрабатываемая деталь</i> Emal edilən detal	Yığma elementlərə malik olmayan tək detallardır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Piggy back semi-trailer <i>Полу-прицеп для комбинированных перевозок</i> Kombinə edilmiş daşımalar üçün yarımqoşqu	Gücləndirilmiş yan tirlər üzərində işləyən portal və ya mobil kran vasitəsilə yüklərin qaldırılmasını təmin edən və adətən kombinə edilmiş daşımalarda istifadə edilən avto-yarımqoşqudur.
Piggyback transport <i>Перевозка автоприцепов железнодорожным транспортом</i> Avtoqoşquların dəmir yolu nəqliyyatı ilə daşınması	“Cib” vaqonu adlandırılan xüsusi olaraq layihələndirilmiş vaqonun üzərində müvafiq qaydada uyğunlaşdırılmış avtoqoşqunun dəmir yolu daşınmasıdır.
Pilot plant <i>Экспериментальный завод</i> Eksperimental zavod	İstehsalat proseslərinin formalaşdırılması və sahə sınaqları üçün az sayda yeni məhsulların buraxılması məqsədilə istifadə edilən kiçik miqyaslı istehsal obyektidir.
Pipeline <i>Цепочка процессов</i> Proseslər zənciri	Təchizat zəncirində olan müxtəlif anbar sahələri, fiziki proseslər və ya ölçü məntəqələri arasındakı əlaqə zənciridir.
Pipeline inventory <i>Транспортные запасы</i> Nəqliyyat ehtiyatları	Bax: Pipeline stock
Pipeline lead time <i>Время протекания процессов по цепочке</i> Zəncir üzrə proseslərin müddəti	Təchizat zənciri daxilində məhsulun verilmiş iki ölçmə nöqtəsi arasında hərəkəti üçün tələb olunan vaxtdır.
Pipeline stock <i>Запасы в пути</i> Yolda olan ehtiyatlar	Təchizat zəncirində iki ölçmə nöqtəsi arasında olan ehtiyatlardır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Place of acceptance (place of receipt) <i>Место приемки</i> Qəbuletmə məntəqəsi	Yükün daşıyıcı tərəfindən qəbul edildiyi məntəqədir.
Place of departure <i>Место отправления</i> Göndərmə məntəqəsi	Nəqliyyat vasitələrinin hərəkət cədvəli üzrə yola düşdüyü hava, yaxud dəniz limanı və ya digər məntəqədir.
Plan group <i>Группа планов</i> Planlar qrupu	Müvafiq planlaşdırmanın aparılması üçün, əlavə təfərrüatlı spesifikasiyalara zərurət yaratmadan, yüksək kooperasiyaya malik ümumi istehsalat resurslarının ən aşağıda birləşmiş səviyyəsidir.
Planned capacity (net available capacity) <i>Проектная мощность (чистая мощность)</i> Layihə gücü (xalis güc)	İstehsalat vasitələrinin normal buraxılış qabiliyyəti ilə planlaşdırılan əlavə iş vaxtlarının cəmidir.
Planned issue (controlled issue) <i>Плановый выпуск (контролируемый выпуск)</i> Planlaşdırılan buraxılış (tənzimlənən buraxılış)	Ümumi tələblərin yaradılması, bölüşdürmə və ya digər planlaşdırma vasitələri ilə MRP-də proqnozlaşdırılan buraxılışın statusudur.
Planned load <i>Плановая нагрузка</i> Planlaşdırılan yüklənmə	MRP-də planlaşdırılan istehsalat sifarişləri üçün tələb olunan standart iş saatlarıdır.
Planned order <i>Плановый заказ</i> Planlaşdırılan sifariş	MRP-də təklif edilən sifariş miqdarı və onun yerinə yetirilməli olduğu müddətdir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Planned receipt <i>Плановые поступления</i> Planlaşdırılan qəbul	MRP-də açıq alış və ya istehsalat sifarişinə münasibətdə nəzərdə tutulan qəbuletmədir.
Planned stock <i>Плановый запас</i> Planlaşdırılan ehtiyat	Dövriyyə və rezerv ehtiyatlarının cəmi şəklində ifadə edilən səviyyədir.
Planning <i>Планирование</i> Planlaşdırma	Adətən böyük vahidlərlə (məsələn, məhsul qrupu, məhsul ailəsi) ifadə olunan istehsal həcmünün ümumi səviyyəsinin müəyyən edilməsi prosesidir.
Planning bill of material <i>Плановый состав продукции</i> Məhsulların planlaşdırılan tərkibi	Əsas iş qrafikinin tərtibatının və materialların planlaşdırılmasının sadələşdirilməsi üçün istifadə edilən, materiallar cədvəli formatında olan, komponentlərin və alt yığma elementlərin sünü qruplaşdırılmasıdır.
Planning horizon <i>Плановый горизонт</i> Planlaşdırma üfqi	Xüsusi planları əhatə edən zaman fasiləsidir.
Planning level <i>Уровень планирования</i> Planlaşdırma səviyyəsi	Planlaşdırma iyerarxiyası üzrə hər bir planın aid olduğu səviyyədir: məsələn strategiya (biznes plan), siyasət (əsas istehsalat qrafiki) və təfərrüatlı idarəetmə (materiallara olan tələb üzrə plan).
Planning period <i>Период планирования</i> Planlaşdırma dövrü	Planlaşdırmada istifadə edilən göstəricilərin aid olduğu zaman fasiləsidir (məsələn, illik göstəricilər, aylıq göstəricilər, həftəlik göstəricilər və s.).
Planning time fence (PTF) <i>Граница во времени при планировании</i> Planlaşdırmada zaman səddi	Baş istehsalat qrafikində olan və zaman ifadəsində göstərilən elə bir zaman sərhədidir ki, ondan sonrakı dövrlərdə təchizat sifarişlərinin dəyişdirilməsi məhdudlaşdırılır və ya ümumiyyətlə mümkün deyil.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Pocket wagon <i>Карманный вагон</i> "Cib" vaqonu	Yarımqoşqunun təkərlərinin yükləmə qabarıtı profilinə uyğun saxlayacaq şəkildə yerləşdirilməsini təmin edən ciblərə malik dəmir yolu vaqonudur.
Point of sale <i>Пункт продаж</i> Satış məntəqəsi	Əsasən strixkodlaşdırmadan və elektromaqnit media avadanlıqlarından istifadə etməklə, satış zamanı və yerində ehtiyatların çıxışının və verilənlərin uçotunun aparıldığı məntəqədir.
Point to point transport <i>Перевозка от точки до точки</i> Məntəqədən məntəqəyə daşıma	Bax: Door to door transport
Positive release <i>Позитивный релиз</i> Pozitiv reliz	Məhsulların yeni saxlanılma sahəsinə və ya müştəriyə karantin statusunda daşınması və istifadəyə qədər bu sahədə saxlanılması prosesidir.
Post deduct <i>Обратная последовательность</i> Əks ardıcılıq	Bax: Back flushing
Post pallet <i>Стоечный поддон</i> Dayaq paleti	Dəmiryol vaqonunun və ya avtonəqliyyat vasitəsinin bortundan yükləmə-boşaltma əməliyyatlarını aparmağa imkan verən bərkidilmiş və ya çıxarıla bilən tutqaqlara malik altlıqdır.
Power-and-free chain conveyor <i>Цепочный конвейер с автономным управлением</i> Avtonom idarə edilən zəncirli konveyer	Yük daşıyan arabacıqların xüsusi xətt üzrə dövr edən şəbəkəyə bağlı olduğu və dartılaraq hərəkət etdiyi, yükləmə vahidlərinin üfqi və ya şaquli istiqamətdə daşınması üçün nəzərdə tutulmuş material emalı avadanlığıdır.

Pre-carriage

Предварительная перевозка
İlkin daşınma

Yüklərin əsas nəqliyyat vasitələrində qəbul yerindən yükləmə yerinə daşınmasıdır.

Pre-expediting

Контроль поставок
Çatdırmalara nəzarət

Materialların müəyyən edilmiş miqdarda vaxtında çatdırılmasını təmin etmək üçün, qrafik üzrə təyin edilmiş tarixdən əvvəl açıq sifarişlərin izlənilməsi funksiyasıdır.

Pre-release

Предварение выпуска
Buraxılışın qabaqlanması

Məhsulun spesifikasiyasının hazırlanması, onun layihələndirilməsi və layihənin yenedən nəzərdən keçirilməsi dövrüdür.

Pre-store zone

Предварительная зона хранения
İlkin saxlanma zonası

Anbarın saxlanılma zonasının qarşısında yerləşən, materialların emal olunduğu sahənin bir hissəsidir.

Preparation time

Подготовительное время
Hazırlıq müddəti

1. Verilmiş fəaliyyətin başlanma tarixindən əvvəl bir və ya daha çox qabaqlayıcı fəaliyyətlərin həyata keçirilməsi üçün tələb olunan dövrüdür.
2. İş sifarişinin alınması ilə istehsalın başlanılması arasındakı hazırlıq fəaliyyətlərinin yerinə yetirilməsi üçün zəruri zaman fasiləsidir.

Primary location

Основное расположение
Əsas yerləşmə

Müxtəlif yüklər üçün anbarın müəyyən hissəsinin üstünlük verilən, standart yer kimi təyin edilməsidir.

Priority control

Приоритетное управление
Prioritet idarəetmə

Planın yerinə yetirilməsi məqsədilə, görülməli işlərin başlanğıc və tamamlama tarixləri barədə məlumatların istehsalat bölməsinə ötürülməsi prosesidir.

Priority planning

Приоритетное планирование
Prioritet planlaşdırma

Fəaliyyətlərin prioritetləşdirmə əsasında planlaşdırılmasıdır.

Private warehouse

Частный склад
Şəxsi anbar

Saxlanılan malların sahibi tərəfindən istifadə edilən anbardır.

Process

Процесс
Proses

Müəyyən giriş elementlərini (informasiya, material, komponentlər, iş, enerji) çıxış elementlərinə (yeni informasiya, məhsullar) transformasiya edən qarşılıqlı əlaqəli fəaliyyətlər seriyasıdır.

Process control

Управление процессом
Prosesin idarə edilməsi

Prosesin sabitliyinin saxlanılması üçün tələb olunan fəaliyyət və tədbirlərdir.

Process flow production

Непрерывное производство
Fasiləsiz istehsal

İstehsal dövründə və ya eyni məhsulların istehsal dövrləri arasında fasilələrin minimum olduğu sistemdir.

Process flow scheduling (PFS)

Календарное планирование течения процессов
Proseslərin axınının təqvim planlaşdırılması

Müəyyən zaman fasiləsində proseslərin axınının yönləndirilməsi məqsədilə, avadanlıqlardan istifadənin və materiallara olan tələbatın planlaşdırılması metodudur.

Process layout (functional layout)

Схема производственного процесса (функциональная схема)

İstehsalat prosesinin sxemi (funksional sxem)

İstehsalat prosesində analogi funksiyaları yerinə yetirən resursların bölmələrdə qruplaşdırılmasını nəzərdə tutan yanaşmadır.
Qeyd:
Funksional sxem əsasən sexlərdə və kiçik partiyalı məhsul istehsalında tətbiq olunur.

Process list <i>Перечень маршрутов</i> Marşrutlar cədvəli	Bax: Route card
Process manufacturing <i>Производственный процесс</i> İstehsal prosesi	Homogen məhsulların diskret hissələrinin qarışdırma, tökmə, texnoloji emal yolu ilə istehsalı (yığılma və ya işlənilmə istisna olmaqla) prosesidir.
Process planning <i>Технологическое планирование</i> Texnoloji planlaşdırma	Hər hansı hissənin və ya yığılma məmulatın istehsalı üçün tələb olunan əməliyyatları, onların ardıcılığını və istehsal metodunu təyin edən fəaliyyətdir.
Process time <i>Длительность процесса</i> Proses müddəti	Bax: Operation time
Processing unit <i>Обрабатывающий модуль</i> Emalədicisi modul	İstehsalla bağlı planlaşdırma və siqnal nüsxələri emal etmək məqsədləri üçün istifadə edilə bilən ən kiçik resursdur. Qeyd: Bu, maşın, işçi və ya hər ikisinin kombinasiyası ola bilər.
Procurement <i>Закупка</i> Satınalma	Material və ya xidmətlərin tələb olunan keyfiyyətdə, kəmiyyətdə, yerdə və vaxtda istifadəçi üçün mövcud olmasını təmin edən fəaliyyətdir.
Procurement lead time <i>Время на закупку</i> Satınalma müddəti	Ehtiyacın müəyyən edilməsi və ödənilməsi arasındakı zaman fasiləsidir.
Procurement order <i>Заказ на закупку</i> Satınalma sifarişi	Bax: Purchase order

Product allocation <i>Аллокация ресурсов</i> Resursların allokasiyası	Müştəri və ya istehsal tələbi üçün hər hansı bir məhsulun müəyyən miqdarının ehtiyatda saxlanmasıdır.
Product batch <i>Партия продукции</i> Məhsul partiyası	Oxşar məhsulların emalı, alınması, nəql olunması kimi əməliyyatlarda vahid kimi nəzərdə keçirilən partiyasıdır.
Product centred organization <i>Продукто-ориентированная организация</i> Məhsulyönümlü təşkilat	Konkret məhsulun istehsalı üçün insanları, funksiyaları və fəaliyyətləri bir yerdə qruplaşdıran təşkilatdır. Qeyd: Xidmət təşkilatları da məhsulyönümlü ola bilər və bu halda qruplaşma konkret xidmətin göstərilməsinin ətrafında həyata keçirilir.
Product class <i>Товарный класс</i> Məhsul sinfi	Metal avadanlığı, maşınların ehtiyat hissələri, elektrik komponentləri, ehtiyatlar, sifarişli məhsullar kimi bir və ya daha artıq ümumi xarakteristikalara malik olan məhsul qruplarıdır.
Product configuration <i>Конфигурация изделия</i> Məmulatın konfigurasiyası	Bax: configuration
Product data management (PDM) <i>Управление данными по продукту</i> Məhsul üzrə verilənlərin idarə edilməsi (MVI)	Yekun məmulatın istehsal edilməsi üçün istifadə olunan materiallar, proseslər, spesifikasiyalar və layihələrlə bağlı məlumatların hazırlanması və işlənilməsi prosesidir. Qeyd: Məlumatların, çertyojların saxlanması və idarə edilməsi üçün MVI bir qayda olaraq kompüter sistemi ilə dəstəklənir.
Product group <i>Товарная группа</i> Məhsul qrupu	Planlaşdırma və idarəetmə məqsədləri üçün asanlıqla kombinasiya edilə bilən bir və ya daha artıq ümumi xarakteristikalara malik olan məhsullardır.

Product life cycle (life cycle)

Жизненный цикл товара
(жизненный цикл)

Məhsulun həyat dövrü (həyat dövrü)

Məhsulun istifadəsinə başlanılmasından onun utilizasiyasına və ya istifadəsinin dayandırılmasınadək olan müddətdir.

Qeyd:

1. Logistika nöqteyi-nəzərindən məhsulun həyat dövrü ardıcıl mərhələlər kimi nəzərdən keçirilir: konsepsiya - layihələndirmə - hazırlama - çatdırılma (istehsal və distribusiyaya daxil olmaqla) - texniki dəstək - təkrar emal və ya utilizasiya.

2. Marketingdə məhsulun aşağıdakı həyat dövrünü ayırd etmək olar: bazara daxil olma-artım-yetkinlik-doyma-eniş-son.

Product load profile

Профиль нагрузки
Yüklənmə profili

Bax: Load profile

Product maintenance

Техническое обслуживание
Texniki xidmət

Həyat dövründə məhsulun təyinatı üzrə tələb olunan funksiyalara uyğun halda saxlanması və ya bunun üçün bərpa edilməsi məqsədilə həyata keçirilən bütün texniki, inzibati idarəetmə fəaliyyətinin kombinasiyasıdır.

Qeyd:

Texniki xidmət kompleks logistik dəstəyin tərkib hissəsidir.

Product mix

Ассортимент изделий
Məmulatların çeşidi

Ümumi məhsul çeşidini formalaşdıran fərdi məhsul növlərinin kombinasiyasıdır.

Product organization

Организация выпуска продукции
Məhsul istehsalının təşkili

Davamlı xətti istehsalatda tətbiq edilən emal vahidləri tərəfindən bütün hissələrin və ya yığma elementlərin istehsalının tamamlanmasını təmin edən müəssisənin strukturunun təşkili növüdür.

Product plan

План выпуска продукта
Məhsulun buraxılış planı

Hər bir məhsul növü üçün aşağıdakı məlumatları əhatə edən sənəddir:

- Məhsulun ümumi təsviri (əsas xüsusiyyətləri);
- Qiymət göstəricisi və onun əlaqəli hesablama seriyaları;
- Məhsulların planlaşdırılan həyat dövrü və qarşılıqlı əlaqələri.

Product structure

Структура продукта
Məhsulun strukturu

Yığılmış məhsulun tərkib hissələrini əhatə edən səviyyələr üzrə əlaqələri əks etdirən sistemdir.

Product tree

Дерево продукта
Məhsul şəcərəsi

Materiallar cədvəlinin qrafik təsviridir.

Product type

Тип товара
Məhsul növü

Oxşar və ya identik xüsusiyyətlərə malik olan məhsullardır.

Production

Производство
İstehsal

Məhsulun hazırlanması üçün xammalın emalı və komponentlərin yığılmasıdır.

Production activity control (PAC)

Управление производственной деятельностью
İstehsal fəaliyyətinin idarə edilməsi

Bax: Shop floor control

Production allocation

Аллокация производства
İstehsalın allokasiyası

Məhsul çeşidinin istehsal edilməsi məqsədilə, onların növlər və miqdar üzrə müvafiq istehsal müəssisələri arasında bölüşdürülməsidir.

Production and inventory management (PIM), production and inventory control (PIC)*Управление производством и запасами,**Контроль за производством и запасами*İstehsalın və ehtiyatların menecmenti,
İstehsal və ehtiyatlara nəzarət

Biznes plana müvafiq olaraq istehsal resurslarının, maddi təchizatların planlaşdırılması və ona nəzarət funksiyasıdır.

Production batch*Партия изделий*

Məmulatlar partiyası

Fasiləsiz olaraq istehsal olunmuş (iş vaxtında olan standart fasilələr istisna olmaqla) və kəmiyyətlə ifadə edilmiş hər hansı məhsul növünün öncədən müəyyənləşdirilmiş vahidlərinin miqdarıdır.

Production batch stock*Запас партии изделий*

Məmulatlar partiyası ehtiyatı

Məhsulun partiyalarla istehsal olunması ilə əlaqədar hesablanmış ehtiyatdır.

Production bill of material*Ведомость состава изделия*

Məmulatın tərkibi cədvəli

Verilmiş məmulat vahidinin istehsalı üçün zəruri hesab edilən bütün səviyyələrdə olan hər bir komponentin (yığma məmulatlar, alt yığma məmulatlar, xammal, alınmış hissələr və s.) strukturunu və kəmiyyətini göstərən materiallar cədvəlidir.

Production capacity*Производственная**мощность*

İstehsal gücü

Məhsulların istehsalı üçün mövcud olan resursların məcmusudur.

Qeyd:

1. Planlaşdırılmış profilaktika, bayramlar, istirahət günləri, avadanlığın sıradan çıxması, xəstəlik və işdən qalma kimi qeyri-məhsuldar vaxt nəzərə alınmır.

2. Avadanlığın sazlanması vaxtı, istehsal gücünə daxil edilə və ya edilməyə bilər. Bu, həmin işin planlaşdırılan fəaliyyət kimi qəbul edilib-edilməməsindən asılıdır. İstehsal prosesinin əhəmiyyətli hissəsini təşkil edən digər fəaliyyətlər, məsələn, sınaqdan keçirmə, istehsal gücünün planlaşdırılmasına daxil edilməlidir.

Production control*Контроль производством*

İstehsala nəzarət

İstehsal əməliyyatlarının plana uyğun davam etməsini təmin edən fəaliyyətlər və ya sistemlərdir.

Qeyd:

Bu sistemlərə iş sifarişlərinin verilməsi, icranın monitorinqi və təshihedici tədbirlərin görülməsi daxildir.

Production cycle*Производственный цикл*

İstehsal dövrü

Məhsul təchizatı üçün sifarişin qəbulundan, onun çatdırılmasınadək ümumi istehsal prosesində yerinə yetirilən ardıcıl fəaliyyətdir.

Production lead time*Время на производство*

İstehsal müddəti

İstehsal sifarişinin alınması ilə tamamlanması arasındakı zaman fasiləsidir.

Qeyd:

Bura sifarişin işlənməsi, hazırlıq, emal, yoxlama və hazır məhsulun müəssisədən çıxarılması müddətləri daxildir.

Production line*Производственная линия*

İstehsal xətti

Müəyyən məhsulların və ya onların qruplarının istehsalına cəlb olunmuş iş mərkəzlərinin ardıcıl xəttidir.

Production order*Производственный заказ*

İstehsal sifarişi

Bax: Work order

Production plan (manufacturing plan)*Производственный план*

İstehsal planı

1. Müəyyən edilmiş gələcək dövr ərzində istehsal olunması nəzərdə tutulan məhsul çeşidləri, həcmələri və istehsal ardıcılığının əks olunduğu sənəddir.

2. ERP və IRP-də istehsal olunmuş ümumi istehsalat həcminə dair rəsmi hesabatdır.

Qeyd:

1. Bu, bir qayda olaraq hər bir məhsul ailəsi üçün aylıq göstəricilər şəklində ədədlərlə, tonla, zaman vahidləri və işçilərin sayı ilə ifadə olunur.

2. İstehsal planı, müəssisənin rəhbərliyinin müvafiq işçi heyətinə verdiyi göstərişdir. Növbəti mərhələdə bu sənəd əsasında baş istehsal planı hazırlanır.

Production planning*Производственное планирование*

İstehsal planlaşdırması

Adətən böyük vahidlərlə (məsələn, məhsul qrupları, məhsul ailələri) ifadə olunan istehsal həcmnin ümumi səviyyəsinin müəyyənəndirilməsi prosesidir.

Production programme*Производственная программа*

İstehsalat proqramı

Verilmiş zaman dövrlərində istehsal olunan məhsullara dair məlumatları və onların həcmi göstərən cədvəl və ya diaqramdır.

Production reporting and status control*Состояния учета,**отчетности и**внутрихозяйственного**контроля*

Uçotun, hesabatçılığın və

təsərrüfatdaxili nəzarətin

statusu

Mövcud və sifarişlər üzrə qalıqlar üzərində müvafiq korreksiya fəaliyyətini yerinə yetirməklə istehsal planına düzəlişlər edilməsidir.

Qeyd:

Uçotun, hesabatçılığın və təsərrüfatdaxili nəzarətin statusuna bir qayda olaraq istehsal sifarişləri, buraxılış, qəbul, fəaliyyət, tullantılar, yenidən emal, sifarişlərin dayandırılması, xərclər barədə məlumatlar daxildir.

Production schedule*Производственный график*

İstehsalat qrafiki

Müəssisəyə müəyyən miqdarda məhsulu istehsal etməyə səlahiyyət verən plandır.

Productivity*Производительность*

Məhsuldarlıq

Müəyyən zaman fasiləsində prosesin giriş ilə çıxış verilənləri arasındakı nisbətdir.

Qeyd:

Məhsuldarlıq, daxil olan verilənlərin hər hansı bir komponentinin prosesin ümumi nəticəsinə verdiyi töhfəsinin ölçüsüdür (məsələn, əmək məhsuldarlığı).

Productivity ratio (labour)*Коэффициент**производительности**(труда)*

Məhsuldarlıq əmsalı (əməyin

məhsuldarlıq əmsalı)

Tamamlanıb və ya tamamlanmamağından asılı olmayaraq, real nail olunmuş istehsal səviyyəsinə ekvivalent olan standart iş saatlarının, zaman büdcəsi üzrə eyni göstəriciyə nisbəti şəklində (və ya faiz göstəricisi kimi) ifadə olunan kəmiyyətdir.

Projected available balance*Ожидаемое наличие*

Proqnozlaşdırılan qalıq

Gələcək üçün proqnozlaşdırılan ehtiyatlar balansıdır.

Qeyd:

Bu, mövcud ehtiyatlarla tələbat arasındakı fərqin qiyməti və plan üzrə daxilolmalar ilə planlaşdırılan sifarişlərin cəmidir.

Projected load

Ожидаемая нагрузка
Proqnozlaşdırılan yüklənmə

Bax: Capacity requirements plan

Projected on hand

Планируемые наличные запасы

Planlaşdırılan mövcud ehtiyatlar

Gələcək üçün proqnozlaşdırılan ehtiyatların qalıdır.

Qeyd:

Bu, mövcud ehtiyatlarla tələbat arasındakı fərqin qiyməti ilə plan üzrə daxilolmaların cəmidir.

Provenance

Место происхождения
Mənşə

Yükün mənşəcə aid olduğu coğrafi yerdir.

Pseudo bill of materials

Псевдоведомость материалов

Materiallar psevdov-cədvəli

Müstəqil şəkildə ana məmulata yığılması mümkün olmayan alt yığma elementləri göstərmək üçün istifadə edilən materiallar cədvəlidir.

Qeyd:

1. Bunun əyani nümunəsi kimi avtomobilərdəki radio sistemini qeyd etmək olar.
2. Materiallara olan tələbin planlaşdırılması sistemi ilə proqramlaşdırılır ki, o, materialların psevdov-cədvəlinin ana məmulatını inkar edir və birbaşa olaraq onun komponentlərinə keçir.

Pseudo item

Псевдоизделие
Psevdovməmulat

Layihələndirilmənin planlaşdırılmasının və ya materiallar cədvəli ilə əlaqədar olan fiziki fəaliyyətin yerinə yetirilməsinin asanlaşdırılması məqsədilə, məmulatları qruplaşdırmaq üçün əlaqəli komponentlər dəstinə təhkim edilmiş mövcud olmayan ana məmulatdır.

Public warehouse

Склад общего пользования
Ümumi istifadə anbarı

Təklif edilən xidmətlərdən istifadə etmək arzusu olan bütün müəssisələr və şəxslər üçün açılan anbardır.

Pull system

Тянущая система
Dartıcı sistem

Sifarişlərin tələbata uyğun olaraq yaradıldığı sifariş sistemidir.

Purchase and make to order

Покупка и производство на заказ

Sifariş üzrə alış və istehsal

Yalnız müştəri sifarişinin qəbul edilməsindən sonra materialın alınaraq emal edildiyi istehsalat növüdür.

Purchase lead time

Время реализации покупки
Alışın realizasiya müddəti

Hər hansı təchizatçıya məmulat üçün sifarişin verilməsi və onun tərəfindən çatdırılması arasındakı zaman fasiləsidir.

Purchase order

Заказ на покупку
Alış sifarişi

Məhsul və xidmətlərin təmin edilməsi ilə bağlı təchizatçıya verilən təlimatdır.

Qeyd:

Bir qayda olaraq alış sifarişində kəmiyyət, çatdırılma qaydaları və qiymət əks olunur.

Purchasing (buying)

Закупка
Satınalma

Müəssisənin təchizat mənbələrini müəyyənləşdirən, katirovkalı əldə edən, məhsulların qiymətinin və alqı-satqı şərtlərinin razılaşdırılması istiqamətində danışıqlar aparın, satınalma sifarişlərini rəsmiləşdirən və təchizatın idarə edilməsini yerinə yetirən bölməsinin funksiyasıdır.

Push-pull attachment

Сталкиватель
İtələmə-dartma avadanlığı

Yükləyici vasitəsilə atlıqlar üzərində olan müxtəlif yüklərin yerdəyişməsi zamanı tətbiq edilən yükütucu avadanlıqdır.

Push system

Толкающая система
İtələyici sistem

Gözlənilən və ya proqnozlaşdırılan tələbatın təmin olunması üçün sifarişlərin yaradıldığı sistemdir.

Pp

En/Ru/Az

Azərbaycan dilində izahı

Pyramid forecasting

Многоуровневое прогнозирование

Çoxsəviyyəli proqnozlaşdırma

Yuxarı səviyyələrdə hazırlanmış ümumi proqnozu idarəetmə personalı tərəfindən yenidən nəzərdən keçirməyə və tənzimləməyə, bu yolla sahəvi proqnozları balanslaşdırmağa imkan verən proqnozlaşdırma texnologiyasıdır.

Qq

En/Ru/Az

Azərbaycan dilində izahı

Quarantine

Хранение карантинное

Karantində saxlama

Malın tələb olunan keyfiyyət testləri yerinə yetirilənə və uyğunluq sertifikatlaşdırılmasına qədər istifadə olunmadan və satışdan kənar saxlanılmasıdır.

Bax: Blocked stock

Queue

Очередь

Növbə

Bu və ya digər iş mərkəzində icra üçün işlərin ardıcılığıdır.

Queue ratio

Коэффициент очередности

Növbəlilik əmsali

Hər hansı bir əməliyyatın cədvəl üzrə başlanğıc və tamamlanma vaxtı arasında nəzərdə tutulan növbəliliyin, mövcud vaxt ehtiyatı saatlarına bölünməsi əsasında müəyyənləşən əmsaldır.

Queuing time

Время пролёживания

Gözləmə vaxtı

Materialın iş mərkəzinə çatdırılması və onun emalına başlanması arasındakı zamandır.

Quotation (quote)

Котировка

Kotirovka

Təchizatçı tərəfindən potensial alıcıya təklif edilən preyskurant, satış şərtləri, malların və ya xidmətlərin təsviri haqqında sənəddir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Rack <i>Стеллаж, полка</i> Stellaj, rəf	Əşya və materialların saxlanması üçün nəzərdə tutulmuş avadanlıqdır.
Rack serving unit <i>Кран-штабелёр</i> Kran-ştabelyor	Yük vahidlərinin rəflərdə, stellajlarda yerləşdirilməsi və götürülməsi üçün nəzərdə tutulmuş anbar avadanlığıdır.
Random location storage <i>Выбор случайной ячейки</i> Təsadüfi hücrə seçimi	Yüklərin anbara çatdırılmasından sonra, onların ixtiyari boş yerlərdə yerləşdirilməsi və saxlanması metodudur. Bax: "Fixed location storage" və "stock location system".
Rate based scheduling <i>Календарное планирование на основе ритма производства</i> İstehsalat ritmi əsasında təqvim üzrə planlaşdırma	Dövri (gündəlik, həftəlik, aylıq və s.) istehsal normalarına əsasən təchizat, satış, eləcə də bu kimi digər elementlər üzrə qrafiklərin və istehsalın planlaşdırılması metodudur. Qeyd: Ənənəvi olaraq bu metod kütləvi istehsalda tətbiq edilir.
Rated capacity <i>Номинальная мощность</i> Nominal güc	Faktiki effektiv istifadəyə əsasən əldə edilə biləcək istehsal gücüdür.
Raw material <i>Сырье</i> Xammal	İstehsal prosesi vasitəsilə komponent və məhsula çevrilən, alınmış və ya hasil olunmuş xammaldır.
Reach stacker <i>Ричстакер</i> Riçstaker	Bölüşdürücü (yuxarı qaldırılan konteynerlər üçün) və qarmaqvari (aşağı endirilən və dəyişilən kuzovlar üçün) qollarla təchiz edilmiş mobil nəqliyyat vasitəsidir.
Reach truck <i>Штабелёр</i> Ştabelyor	Yükün qaldırıcı mexanizm və ya çəngəlvari qollar vasitəsilə yerdəyişməsinə təmin edən oxlu nəqliyyat vasitəsidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Recallability <i>Могущий быть взятым обратно</i> Geri çağırılabilmə	Xarakteristikaları məlum olan bütün istehsal edilmiş və ya aralıq məhsulları müəyyənləşdirmək və geri çağırmaq imkanındır.
Receipt <i>Квитанция</i> Qəbz	1. Müəyyən zamanda müştəri tərəfindən öz təchizatçılarından qəbul edilmiş malların, maliyyə sənədlərində miqdar formasında ifadə edilməsidir. 2. Qəbul edilmiş malların miqdarının qeyd olunduğu sənəddir.
Receiving area <i>Зона приема</i> Qəbul meydançası	Ticarət müəssisəsində malların qəbul edilməsi üçün nəzərdə tutulmuş sahədir. Qeyd: O, çatdırılma vasitələrinin (məsələn, panduslar) boşaldılması, təchizatın yoxlanması və göndərilməyə hazır olan malın yerləşdirilməsi üçün sahədir. Bundan əlavə, əməliyyatları nəqliyyat vahidləri üzrə qruplaşdırma, onları yenidən qablaşdırma və yığıma anbar bölmələri onunla eyni yerdə yerləşdirilə bilər.
Receiving lead time <i>Время выполнения приемки</i> Qəbulun yerinə yetirilmə vaxtı	Daşıma şərtlərinə əsasən malların qəbul edən təşkilata çatdırılma vaxtı ilə, bu malların istehlaka hazır olduğu vaxt arasındakı zaman fasiləsidir.
Receiving process <i>Принимающий процесс</i> Qəbul prosesi	Malların təchizatçıdan fiziki qəbulu və bu əməliyyatı təsdiq edən informasiyanın əldə edilməsi prosesidir. Qeyd: Bu, identikliyin, miqdarın və keyfiyyətin yoxlanılmasını əhatə edə bilər.
Receiving stock <i>Получение запаса</i> Ehtiyatın qəbulu	Təşkilata çatdırılan və onun anbarına hələ daxil olmayan mal ehtiyatlarının qəbuludur.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Reconditioning <i>Восстановление</i> Bərpa	İstismar müddətini uzatmaq üçün əvvəl istehsal olunmuş məhsulun təmizlənməsi, təmiri, yenidən qablaşdırılması və ya təkrar istehsalı prosesidir.
Record accuracy <i>Точность записи</i> Qeydlərin dəqiqliyi	Ehtiyatların qeydiyyatı sistemlərində qeydə alınmış elementlərin faktiki elementlərə uyğunluğunu müəyyənləyən meyardır.
Recovery time <i>Время восстановления</i> Bərpa vaxtı	İstehsal gücü kifayət qədər olmadıqda, işlərin ilkin vəziyyətinin bərpası üçün tələb olunan qeyri-müəyyən zaman fasiləsidir.
Recyclables <i>Утильная фракция</i> Util fraksiya	Yararlı fiziki və kimyəvi xassələrə malik olduqları üçün, öz əsas təyinatına uyğun istifadəsini başa vurduqdan sonra, yeni məhsulların istehsalında istifadə olunan materiallardır.
Recycling <i>Переработка</i> Təkrar emal	Utilizasiya üçün nəzərdə tutulmuş materialların toplanması, emalı və yeni məhsulun istehsalında təkrar istifadə edilməsi prosesidir.
Redelivery <i>Обратная доставка</i> Geriyə çatdırılma	1. Aviaadaşımalarda yük partiyasının, onu daşıyıcıya çatdıran tərəfə geri qaytarılmasıdır. 2. Çarter gəmilərinin sahiblərinə qaytarılmasıdır.
Refurbished goods <i>Восстановленные товары</i> Bərpa edilmiş mallar	Bax: Remanufactured parts.
Regenerative material requirements planning <i>Регенеративное планирование потребности в материальных ресурсах</i> Material resurslarına tələbatın regenerativ planlaşdırılması	Planlaşdırılan sifarişlərin kənarlaşdırıldığı, lakin sərt və növbəti təchizat sifarişlərinin qəbul olunduğu və bu sifarişlər əsasında yeni planların, yəni regenerativ planlaşdırmanın tətbiq edilməsidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Regenerative Planning <i>Регенеративное планирование</i> Regenerativ planlaşdırma	Əvvəlki planların ləğv edilərək, əsas verilənlərdən istifadə etməklə planlaşdırmanın yenidən başlanılmasıdır.
Reject <i>Бракованный материал</i> Zay material	Müəyyən mərhələdə istehsal olunan, lakin keyfiyyət tələblərinə cavab verməyən materialdır.
Reject factor <i>Коэффициент потерии</i> İtki əmsali	Ümumi tələblərin yüksəldilməsi məqsədilə istifadə edilən, müəyyən məhsulun istehsalı zamanı gözlənilən itkinin hesablanması üçün məhsulun strukturunda olan faiz əmsalidir.
Reject rate <i>Процент брака</i> Brak faizi	İstehsal prosesinə daxil edilmiş və istehsalın sonunda, qəbul edilən keyfiyyət səviyyəsinə uyğun gələn məhsul vahidlərinin miqdarları arasındakı fərqin faiz göstəricisidir.
Release (manufacturing release) <i>Выпуск (производственный выпуск)</i> Buraxılış (istehsal buraxılışı)	Sifarişin "planlaşdırılan" və ya "sərt planlaşdırılan" statusunun, "istehsal buraxılışı"na dəyişdirilməsi ilə bağlı fəaliyyətdir.
Release order <i>Поставка продукции по требованию покупателя</i> Alıcının sifarişi əsasında məhsul təchizatı	Bax: Open order
Reliability <i>Надежность</i> Etibarlılıq	Müəyyən müddətdə, verilmiş şərtlər əsasında məhsulun öz funksiyalarını imtinasız yerinə yetirə bilmə ehtimalıdır. Bax: Delivery reliability.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Re-order level <i>Уровень повторного заказа</i> Təkrar sifariş səviyyəsi	Bax: Order point, re-order point
Re-order level ordering system (B-Q ordering system) <i>Система с уровнем повторного заказа (система заказа B-Q)</i> Təkrar sifariş səviyyəli sistem (B-Q sifariş sistemi)	Sabit təkrar sifariş səviyyəsinə - ("B"), sabit sifariş miqdarına - ("Q") və müxtəlif sifariş intervallarına malik olan sistemdir. Qeyd: Anbarda olan ehtiyat "B" səviyyəsindən aşağı düşdüüyü anda, "Q" miqdarı sifariş edilir.
Re-order period ordering system (S-T ordering system) <i>Система с периодом повторного заказа (система заказа S-T)</i> Təkrar sifariş dövrlü sistem (S-T sifariş sistemi)	Dəyişən sifariş miqdarı və sabit sifariş intervallarına malik olan sistemdir. Qeyd: Hər bir sabit sifariş intervalının - ("T") sonunda ehtiyatların "S" səviyyəsinə qədər bərpası üçün lazım olan miqdarda sifariş edilir.
Re-order quantity (ROQ) <i>Размер повторного заказа</i> Təkrar sifariş həcmi (TSH)	Sabit sifariş sistemində, anbarda mövcud olan ehtiyatların səviyyəsinin sifariş nöqtəsindən aşağı endiyi halda, sifariş edilməli sabit mal miqdarıdır.
Repacking <i>Переупаковывание</i> Yenidən qablaşdırılma	Məhsulun tarasının və ya bağlamasının bərpa olunması və dəyişdirilməsi ilə bağlı fəaliyyətdir. Bu halda, məhsul, öz kütləsinin saxlanması və ya dəyişdirilməsi ilə bir bağlama, yaxud taradan digərinə yerləşdirilir.
Repetitive manufacturing (flow manufacturing) <i>Серийное производство (точное производство)</i> Seriyalı istehsal (kütləvi istehsal)	Təqvim planlarına uyğun olaraq müəyyən məhsulların adətən böyük həcmərdə və yüksək sürətlə istehsalıdır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Replacement <i>Замена</i> Dəyişdirilmə	1. Müştəri tərəfindən əvvəl alınmış istehlak mallarının dəyişdirilməsi ilə nəticələnən satışdır. 2. Müəyyən tətbiqi sistemin spesifikasiyasının daha əvvəlki buraxılışlarında istifadə olunan materialı əvəz edən digər materialdır.
Replacement parts (spare parts) <i>Взаимозаменяемые детали (Запасные части)</i> Qarşılıqlı əvəz olunan hissələr (Ehtiyat hissələri)	Köhnəlmiş, zədələnmiş və ya çatışmayan elementləri bərpa etmək məqsədilə, əsaslı təmir və ya texniki xidmətin gedişatında təchiz olunan komponentlərdir.
Replenishment <i>Пополнение</i> Doldurulma	1. Müştərilərin yeni ehtiyatlarla təmin edilməsi ilə bağlı fəaliyyətdir və ya belə fəaliyyət nəticəsində meydana gələn ehtiyat miqdarıdır. 2. Ümumi ehtiyatlardan istifadə etməklə, istehsal materiallarının bərpa edilməsidir.
Replenishment lead time <i>Время пополнения</i> Doldurulma müddəti	Ehtiyatların doldurulması məqsədilə məhsulların sifariş edilməsi ilə məhsulun istifadə üçün hazır olduğu vaxt arasındakı zaman fasiləsidir.
Replenishment period (replenishment interval) <i>Период пополнения (интервал пополнения)</i> Doldurulma dövrü (doldurulma intervalı)	Ehtiyatların bərpası məqsədilə verilmiş ardicil sifarişlər arasındakı zaman fasiləsidir.
Required capacity <i>Требуемая мощность</i> Tələb olunan güc	Məhsulun müəyyən miqdarının istehsalı üçün tələb olunan resurs vahidlərinin həcmidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Requirements calculation <i>Расчет потребности</i> Tələbatın hesablanması	Sifariş olunan məhsulun materiallar cədvəlinə əsasən, mövcud tələbi təmin etmək üçün zəruri olan hesablamalardır.
Rescaling <i>Изменение масштаба</i> Miqyasın dəyişdirilməsi	İstehsal prosesi üçün materiallar cədvəlinin yenidən müəyyən edilməsidir. Bu zaman, bəzi hallarda qeyri-xətti əmsallardan da istifadə edilə bilər.
Rescheduling <i>Перепланирование</i> Yenidən planlaşdırma	Ehtiyatların mövcud olmaması səbəbindən, ehtiyac duyulduğu təqdirdə onların çətdirilməsi və ya əlaqədar əməliyyatların yerinə yetirilmə müddətlərinin dəyişdirilməsidir.
Reservation <i>Резервация</i> Təxsisetmə	Bax: Allocation
Resource <i>Ресурсы</i> Resurs	Biznes planının və ya əsas istehsal planının yerinə yetirilməsi məqsədilə adam saatlar, anbarlar, ehtiyat səviyyəsi, binalar, avadanlıqlar, əsaslı investisiya qoyuluşları şəklində olan vasitələrdir.
Resource allocation <i>Распределение ресурсов</i> Resursların bölüşdürülməsi	Məhsulu istehsal etmək üçün, istehsal gücünün və ya materialların müəyyən edilərək bölüşdürülməsidir.
Resource availability <i>Ресурсообеспеченность</i> Resursla təminatlılıq	Resursun, işçi qüvvəsinin və ya avadanlığın faktiki iş vaxtının planlaşdırılan iş vaxtına faiz nisbətidir.
Resource requirements planning (RRP) <i>Планирование потребности в ресурсах (ППР)</i> Resurslara tələbatın planlaşdırılması (RTP)	Əsas və ya planlaşdırılan cədvəlin adam, həmçinin maşın saatlar, anbarlar, ehtiyat səviyyəsi və s. resursların təsirinə uyğun olaraq planlaşdırılması prosesidir. RTP-in əsas məqsədi, planın həyata keçirilməsindən əvvəl, onun qiymətləndirilməsinin aparılmasıdır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Response time <i>Время реакции</i> Reaksiya müddəti	Əməliyyatın başlanması və nəticənin yaranması arasındakı zaman fasiləsi və ya orta gecikmə vaxtıdır.
Restacking <i>Переукладывание</i> Yerini dəyişdirmə	Hər hansı stellajda olan konkret yükü emal etmək üçün, yüklərin bir stellajdan digər stellaja yerləşdirilməsi əməliyyatıdır.
Retailer <i>Розничный торговец</i> Reteyley	Məhsulların son istehlakçılara təkrar satışını həyata keçirən və onların üzərində mülkiyyət hüququna malik olan pərakəndə satıcıdır.
Retrieval <i>Возвращение</i> Qaytarılma	Anbarda saxlanılan yüklərin stellajlardan boşaldılması, saxlama vahidlərinə yerləşdirilməsi, boşaldılma məntəqəsinə istiqamətləndirilərək, çətdirilməsi əməliyyatıdır. Qeyd: Saxlama əməliyyatının əksidir.
Retrieval strategy <i>Стратегия возвращения</i> Qaytarılma strategiyası	Sorğu olunan saxlama vahidlərinin sayı çox olduğu halda, onların saxlama yerinin seçilməsini və qaytarılma sifarişlərinin ardıcılığını müəyyən edən strategiyadır.
Reverse distribution <i>Обратное распределение</i> Reversiv bölüşdürmə	İstifadə olunmuş, zədələnmiş, köhnəlmiş məhsulların və ya bağlamaların yığılması və son istifadəçilərdən reteyleylərə, distribütorlara və ya istehsalçılara çətdirilməsidir.
Reverse logistics <i>Реверсивная логистика</i> Reversiv logistika	Resurslara qənaət və ətraf mühitin qorunması məqsədilə istifadə olunmuş məhsulların, bağlamaların geriye qaytarılmasının və təkrar istifadəsinin layihələndirilməsi, planlaşdırılması və idarə edilməsi prosesidir. Su nəqliyyatında təkrarlı (avtomobil, dəmir yolu və s.) nəqliyyat vasitələrinin gəmilərlə daşınması növüdür.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Ro / ro (roll-on/roll-off) <i>Po-po</i> Ro-ro	Dəmir yolunda hərəkət etmək üçün, tən-zimlənən təkər cütü vasitəsilə relslərə qoşul-mağa imkan verən hərəkət hissəsinə malik avtomobil nəqliyyatı yarımqoşqusudur.
Road-rail trailer <i>Автомобильно-железнодорожных прицеп</i> Avtomobil-dəmiryol qoşqusu	Ötürücü vasitəsilə və ya üzərində olan yüklərin təzyiqi altında hərəkətə gətirilən diyircəklərə malik korpusdan ibarət olan konveyerdir.
Roller conveyor <i>Роликовый конвейер</i> Diyircəkli konveyer	Avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin bütöv halda alçaq hündürlüklü dəmir yolu plat-formalarında daşınmasıdır.
Rolling road <i>Катящаяся шоссе</i> Diyirlənən şose	Lokomotivlər, vaqonlar və digər dəmir yolu nəqliyyat vasitələri üçün ümumiləşdirici ter-mindir.
Rolling stock <i>Подвижной состав</i> Hərəkət tərkibi	İşçi qüvvəsi, maşınlar, anbar sahəsi, təchi-zatçıların imkanları və müəyyən hallarda maliyyə vəsaiti kimi mühüm resurslar üçün, tələblərə uyğun olaraq əsas istehsal cədvəlinin planlaşdırılması prosesidir.
Rough cut capacity planning (RCCP) <i>Предварительное планирование мощностей (ППМ)</i> İstehsal gücünün ilkin planlaşdırılması (İGİP)	Bax: Resource requirements planning.
Route <i>Маршрут</i> Marşrut	1. Başlanğıc məntəqədən təyinat məntəqəsi-nə getmək üçün müəyyən edilmiş əsas yol-dur. 2. Yüklərin daşındığı yoldur. 3. Məhsulun istehsalı üçün iş mərkəzlərinin və ya sexlərin planlaşdırılan ardıcılığıdır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Route card (process list, routing list) <i>Маршрутная карта (перечень маршрутов)</i> Marşrut kartı (marşrutlar cədvəli)	Məhsulun və ya onun bir hissəsinin istehsalı üçün tələb olunan əməliyyatların planlaşdırılan ardıcılığını göstərən, adətən hər hansı bir işi müəyyən etməyə və onun gedişatını qeydə almağa xidmət edən sənəddir. Marşrut kartı əsasən əməliyyatın nömrəsini, əməliyyatın təsvirini və hər bir əməliyyatın yerinə yeti-rilməsi üçün tələb olunan iş vahidini göstərir.
Routing <i>Маршрутизация</i> Marşrutlaşdırılma	1. İnsanların, malların, materialların və nəq-liyyat vasitələrinin şirkətin daxilində və xa-ricində hərəkət etməli olduğu marşrut xətlə-rinin təyin edilməsidir. 2. Hər hansı bir məhsulu istehsal etmək üçün tələb olunan əməliyyatların ardıcılığıdır. Bax: Operation sequence.
Routing list <i>Перечень утвержденных маршрутов</i> Təsdiq olunmuş marşrutların siyahısı	Bax: Route card
Running-In <i>Обкатывание</i> İşəsalma (İstehsalatda)	Məhsulun ilk dəfə istehsala daxil edilməsi və ya onun yenidən istehsalının başlanılması və ya istehsal resursunun ilk dəfə olaraq istehsal prosesində istifadə edilməsi və ya onun təkrar istifadəsinin başlanılmasıdır.
Run quantity <i>Объем партии</i> Partiyanın həcmi	Digər məhsulun istehsalına başlanılması üçün dəyişiklik edilməmişdən qabaq, iş mərkəzin-də istehsal olunmuş eyni cür məhsulların (par-tiyanın) həcmidir. Bax: Batch quantity

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Safety capacity <i>Резервная мощность</i> Ehtiyat gücü	Gözlənilməyən tələbatı qarşılamaq məqsədilə, məlum olan tələbat səviyyəsindən daha çox əlavə işçi qüvvəsi və avadanlıq gücü ehtiyatının planlaşdırılmasıdır.
Safety stock <i>Резервный запас</i> Sığorta ehtiyatı	Proqnozlaşdırılan və faktiki istehlak, gözlənilən və faktiki çatdırılma vaxtları arasında gözlənilməyən müsbət fərqlər yarananda istifadə olunan ehtiyatdır.
Safety time <i>Резервное время</i> Vaxt ehtiyatı	Proqnozlaşdırma xətalari, gözlənilməyən tələbat, gecikdirilmiş çatdırılma və s. kimi hallarda zaman ehtiyatının təmin edilməsi üçün, daha erkən tamamlanma tarixinin təyin olunmasına əsaslanan vaxt normasıdır.
Sailing stock <i>Плавающий запас</i> Üzən ehtiyat	Bax: Goods-in-transit, stock-in-transit
Sale promise date <i>Обещанная дата продажи</i> Satışın vəd edilmiş tarixi	Sifarişdə göstərilmiş malların təchizatçı tərəfindən müştəriyə çatdırılmasının vəd olunmuş tarixidir.
Sales and operations planning (S&OP) <i>Планирование продаж и операций (ППиО)</i> Satışın və əməliyyatların planlaşdırılması (SƏP)	Davamlı əsaslarla rəqabətdə üstünlüyə nail olmaq məqsədilə, yeni və mövcud məhsullar üçün müştərilərə yönəlmiş marketing planlarını təchizat zənciri menecmenti (TZM) ilə inteqrasiya etməklə, şirkətin menecmentinə öz biznesini strateji olaraq istiqamətləndirməyə imkan verən prosesdir.
Sales forecast <i>Прогноз сбыта</i> Satış proqnozu	Satılacaq məhsul həcmələri üzərində aparılan statistik hesablamalar və ehtimallar əsasında hazırlanan rəsmi sənəddir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Sales order <i>Заказ на закупку</i> Tədarük sifarişi	Müştəri tərəfindən müəyyən tarixdə ünvanına çatdırılması üçün sorğu olunan bütün növ və ixtiyari miqdarda olan mallar, eləcə də göstərilən xidmətlərdir. Bax: Customer order
Sales order processing (SOP) <i>Обработка заказа на закупку (O33)</i> Tədarük sifarişlərinin emalı (TSE)	Sifarişlərin qəbulu, qaimələrin rəsmiləşdirilməsi, sifarişdə qeyd olunan məhsulların və xidmətlərin çatdırılması üçün zəruri olan ekspedisiya təlimatlarının hazırlanmasını əhatə edən bütün əməliyyatların məcmusudur.
Sales plan <i>План сбыта</i> Satış planı	Satış təşkilatları tərəfindən hazırlanan, zaman vahidi ərzində satılması gözlənilən hazır məhsulların və ya məhsul qruplarının miqdarını əks etdirən plandır.
Sales programme <i>Программа сбыта</i> Satış proqramı	Müəyyən zaman fasiləsi ərzində (adətən il və ya rüb) şirkətin öz müştərilərinə satmağı planlaşdırdığı son məhsulların proqnozunu göstərən proqramdır.
Scanner <i>Сканер</i> Skaner	Prosesi başlamaq və dayandırmaq və ya ştrix-kodu oxumaq üçün kodlaşdırılmış verilənləri optik, elektromaqnit və elektron çevrilmələr vasitəsilə elektrik idarəetmə siqnallarına transformasiya edən cihazdır.
Schedule <i>График</i> Qrafik	Müəyyən fəaliyyətlərin başlanılma və bitmə vaxtlarının zaman üzrə planlaşdırılmasıdır.
Scheduled delivery <i>Поставка по графику</i> Qrafik üzrə çatdırılma	Müştəriyə qrafik üzrə çatdırılması tələb olunan maldır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Scheduled receipt <i>Запланированное поступление</i> Planlaşdırılmış daxilolma	Yerinə yetirilmə tarixinə və vaxtına görə açıq iş sifarişi və ya açıq təchizat sifarişidir.
Scheduled time of arrival <i>Время прибытия по расписанию</i> Cədvəl üzrə gəlmə vaxtı	Təchizat zəncirində müəyyən limana, o cümlədən hava limanına və ya hər hansı başqa məntəqəyə gəlmənin planlaşdırılmış tarixi və ya vaxtıdır.
Scrap <i>Брак</i> Brak	1. Spesifikasiyada nəzərdə tutulan xüsusiyyətlərə uyğun gəlməyən və yenidən işlənilməsi praktik baxımdan qeyri-mümkün hesab edilən materialdır. 2. Materialların proses daxilində düzəlməsi mümkün olmayan və ya zədələnmiş hesab olunan elementləridir.
Scrap factor <i>Коэффициент отходов в процентах</i> Tullantıların faiz əmsalı	Müəyyən məhsulun istehsalı zamanı gözlənilən itkinin hesablanması üçün, ümumi komponentlərə dair tələblərin yüksəldilməsi məqsədilə istifadə edilən və onun strukturunda olan faiz əmsalıdır.
Season <i>Сезон</i> Mövsüm	İlin spesifik hadisələri, xüsusiyyətləri və ya şəraiti ilə xarakterizə olunan dövrləridir. Bax: Seasonal effect.
Seasonal component <i>Сезонная составляющая</i> Mövsümi komponent	Daxil və xaric olan yüklər, təchizatlar, istehsal, istehlak, satış, tələbat, ehtiyatlar, göndərişlərin və s.-in mövsümi amillərin təsirinə məruz qalmış hissəsidir.
Seasonal correction <i>Поправка на сезонные колебания</i> Mövsümi düzəliş	Mövsümə uyğun olaraq zaman sıralarına və ya buradakı hər hansı ədədə düzəliş edilməsidir. Bax: Seasonal component.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Seasonal demand <i>Сезонный спрос</i> Mövsümi tələb	Tələbin dövrü (adətən illik) təkrarlanan aylıq variyasiyasıdır.
Seasonal effect <i>Сезонный эффект</i> Mövsümi effekt	Müəyyən fəaliyyətlərin mövsümi amillərdən asılılığını nümayiş etdirən effektidir.
Seasonal index <i>Сезонный индекс</i> Mövsümi indeks	Mövsümlər ərzində tələbin nisbi qiymətlərini müəyyənləşdirən ədədlər toplusudur. Qeyd: Mövsümi effektin daxil olmadığı hər hansı proqnozlaşdırma metodu əsasında hazırlanmış proqnoza düzəlişlər etmək üçün istifadə edilir. Bax: Demand pattern.
Seasonal stock <i>Сезонный запас</i> Mövsümi ehtiyat	1. Ümumən dəyişməyən və ya mövcud tələbdən daha aşağı hədlərdə variasiya edən istehsal səviyyəsinə malik, mövsümü tərəddüd edən tələbatı qarşılamaq üçün yaradılan ehtiyatdır. 2. Mövsümi istehsaldan asılı olaraq yaradılan ehtiyatdır. 3. Satışların aylıq bölgüsü və bu müddətdəki istehlak həcmi arasındakı fərq hesabına yaradılan ehtiyatdır.
Sea way bill <i>Морская накладная</i> Dəniz qaiməsi	Su nəqliyyatında yüklərin daşınmasını, daşıyıcı tərəfindən yüklərin yüklənməyə qəbulunu və daşıyıcının sənəddə göstərilmiş yükə yükün çatdırılmasını öhdəsinə götürdüyünü təsdiq edən, razılaşdırılan müqavilə sənədidir.
Second sourcing <i>Дублирование поставок</i> İkili təchizat	Bax: Dual sourcing.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Semi-finished product sequencing <i>Последовательность производства полуфабрикатов</i> Yarımfabrikatların istehsal ardıcılığı	İstehsalda müəyyən əməliyyatların yerinə yetirilmə ardıcılığını təyin edən tamamlayıcı əməliyyatları gözləmə prosesində olan natiham məhsuludur.
Semi-trailer <i>Полуприцеп</i> Yarımqoşqu	Bir hissəsinin motorlu nəqliyyat vasitəsinə (MNV) birləşdirilib, dayaq qismində üstündə qaldığı və özünün, eləcə də daşdığı yükün çəkisinin MNV üzərinə düşdüyü nəqliyyat vasitəsidir.
Serial number traceability <i>Отслеживаемость серийного номера</i> Seriya nömrəsinin izlənilməsi	Məhsulların seriya nömrəsinə inteqrasiya edilmiş elektron qeydlərdən istifadə etməklə, hər hansı vacib komponentin mənsəyinin izlənilməsi imkanlıdır.
Semi-unique item <i>Полу-уникальный элемент</i> Yarımunikal element	Nəzərdən keçirilən məhsulların hamısında olmayan, lakin bir neçəsində təsadüf edilən komponentdir.
Sequencing <i>Последовательность</i> Ardıcılıq	İstehsal prosesində müəyyən əməliyyatların yerinə yetirilmə ardıcılığının təyin edilməsidir.
Service <i>Сервис</i> Servis	Müəssisə tərəfindən istifadəçiyə təklif edilən xidmətlərdir.
Service level (level of service) <i>Уровень услуги</i> Xidmət səviyyəsi	1. Bazarda qəbul edilmiş optimal çatdırılma şərtləri çərçivəsində müştəri sifarişlərinin icra edilə bildiyi həddi meyardır. 2. Müştəri sifarişlərinin ehtiyatların defisitliyi ilə qarşılaşdığı qəbul olunan risklilik səviyyəsi üzrə strategiyayı ifadə edən, sığorta ehtiyatlarının hesablanması üçün nəzərdə tutulmuş modeldə olan parametrdir. Bax: Customer service level

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Service parts (repair parts, spare parts) <i>Запасные части</i> Ehtiyat hissələri	1. Məhsulun orijinal funksiyalarını bərpa etmək məqsədilə, onun müvafiq hissələrini əvəz etmək üçün nəzərdə tutulmuş hissələrdir. 2. Yığılmış məhsulun təmiri və ya ona texniki xidmətin göstərilməsi üçün istifadə edilən hissələrdir.
Service parts bill of materials <i>Спецификация материалов запасных частей</i> Ehtiyat hissələri materiallarının spesifikasiyası	Hazır və yığılmış məhsulun təmiri və ya ona texniki xidmətin göstərilməsi üçün istifadə olunan komponentlərin, detalların materiallarının spesifikasiyasıdır.
Set-up cost <i>Пусковые затраты</i> İşəsalma xərcləri	Sənədləşdirilmə xərcləri də daxil olmaqla, müəyyən istehsal alətinin, hər hansı spesifik hissənin istehsalına hazırlanması xərcləridir.
Set-up time <i>Время наладки</i> Sazlama müddəti	Əməliyyatların yerinə yetirilməsi üçün maşınların və digər istehsal resurslarının hazırlanmasına tələb olunan zaman fasiləsidir.
Shelf life <i>Срок годности</i> Yararlılıq müddəti	Mahiyyəti etibarilə korlanmaya məruz qala bilən məhsullar üçün istifadədən öncə müəyyən edilən, təyin olunmuş şərtlər daxilində istifadəyə yararlı şəkildə qaldığı zaman fasiləsidir.
Shipment <i>Партия товара</i> Mal partiyası	Birgə nəql edilən və ya nəql edilməsi üçün hazır olan bir və ya daha çox yük elementlərinin ayrı-ayrı müəyyən edilən məcmusudur.
Shipment scheduling <i>Составление графика отправок</i> Göndərilmə qrafikin hazırlanması	Bax: Supply scheduling.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Shipper <i>Грузоотправитель</i> Yükgöndərən	Yüklərin bir yerdən başqa yerə daşıyıcı tərkibindən daşınması üçün qaiməni və ya konosamenti rəsmiləşdirən fiziki və ya hüquqi şəxsdir.
Shipping area <i>Площадка для комплектования грузов перед отправкой</i> Göndərilmədən öncə yüklərin komplektləşdirilməsi üçün meydança	Bax: Marshalling area.
Shipping frequency <i>Частота отправки</i> Göndərilmə tezliyi	Standart zaman fasiləsi ərzində yerinə yetirilən göndərişlərin sayıdır.
Shipping label <i>Транспортная этикетка</i> Nəqliyyat yarlığı	Göndərilmə vahidini, həmçinin tərkib elementlərini təsvir edən məlumatları əks etdirən və onun üzərinə bərkidilən etiketdir.
Shipping note <i>Погрузочный ордер</i> Yükləmə sifarişi	Bax: Despatch note.
Shipping unit <i>Грузовая единица</i> Yük vahidi	1. Yükləmə, daşıma, saxlanılma və boşaldılma üçün hazırlanmış və müəyyən forma və xətti ölçülərə malik, paketləşdirmə vasitələrinin köməyi ilə öz aralarında birləşdirilmiş bir və ya bir neçə elementdən ibarət, fiziki cəhətdən bölünməsi mümkün olmayan yükdür. 2. Müştəri üçün bir yerdə göndərilən yüklərin miqdarıdır.
Shop calendar <i>Производственный календарь</i> İstehsalat təqvim	Müəssisədə istifadə edilən, iş və qeyri-iş günlərinin ardıcılığı şəklində ifadə olunan və planlaşdırma məqsədləri üçün nəzərdə tutulmuş iş günlərinin təqvimidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Shop floor control <i>Цеховое управление производственным процессом</i> Sex istehsal prosesinin idarə edilməsi	Sexdə yerinə yetirilən əməliyyatların istiqamətləndirilməsi, planlaşdırılması və rəsmiləşdirilməsi, hər hansı bir müəssisə sifarişinə prioritetin verilməsi, işlərin dinamikasının uçotunun aparılması və istehsalın idarə edilməsi planı ilə müqayisədə həmin sifarişlərin statusu barədə informasiyanın ötürülməsi funksiyasıdır.
Shop order <i>Заводской заказ</i> Zavod sifarişi	Bax: Work order.
Shop planning <i>Заводское планирование</i> Zavod planlaşdırması	İşin müvafiq istehsal avadanlığı vasitəsilə yerinə yetirilə bilməsi üçün materialların ölçətan olmasının, emalının, işəsalma və sazlanma əməliyyatlarının koordinasiya edilməsidir.
Shop scheduling (operations scheduling) <i>Планирование производства (планирование операций)</i> İstehsalın planlaşdırılması (əməliyyatların planlaşdırılması)	İstehsal sifarişlərinin vaxtında başa çatdırıldığı təqdirdə, əməliyyatlar və əməliyyat qruplarının yerinə yetirilmə vaxtlarının müəyyən edilməsi üçün, onların başlanma və tamamlanma tarixlərinin təyin olunmasıdır.
Short-term planning <i>Краткосрочное планирование</i> Qısamüddətli planlaşdırma	Əsas etibarilə qısa müddət üçün (bir neçə ay) ardıcılığı ehtiva edən qərarların qəbul edilməsi məqsədilə yerinə yetirilən planlaşdırma.
Shortage <i>Дефицит</i> Defisit	Məhsulun tələb olunan miqdarı ilə faktiki ölçətan və ya çatdırılmış (təchiz edilmiş) miqdarı arasında yaranan neqativ fərqdir.
Shortage costs (stock-out costs) <i>Издержки дефицита</i> Defisit xərcləri	Defisit nəticəsində yaranan xərclərdir.

Shortest process time rule (SPT)

Правило приоритета по кратчайшей операции
Ən qısa əməliyyat üzrə prioritet qaydası

Zaman üzrə işlərin ardıcılığını təhlil edərək, onları icra müddəti üzrə artan qaydada sıralayan tənzimləmə qaydasıdır.

Shrinkage

Уменьшение
Azalma

Anbarda, emal prosesində və ya tranzitdə olan malların faktiki miqdarının azalmasıdır. Qeyd:
İtki, korlanma, aşınma, buxarlanma, oğurlanma və s. kimi halların nəticəsi olaraq meydana gələ bilər.

Shrinkage factor (shrinkage rate)

Фактор уменьшения (коэффициент уменьшения)
Azalma faktoru (azalma əmsalı)

Ümumi tələblərin artırılması və ya planlaşdırılan və açıq sifarişlərin gözlənilən tamamlanma miqdarının azaldılması yolu ilə istehsal dövründə gözlənilən itkini kompensasiya etmək üçün məhsula dair əsas qeyddə göstərilən faiz əmsalıdır.

Simultaneous engineering

Синхронизированная инженерия
Sinxronlaşdırılmış mühəndislik

Bax: Concurrent engineering

Single cycle ordering

Один цикл заказа
Bir dövrlük sifariş

İlin bərabər dövrlərə bölündüyü və sifarişlərin balanslaşdırılmış məhsul dəsti üzrə, hər biri konkret dövr üçün tələbləri qarşılayacaq şəkildə rəsmiləşdirildiyi sifariş sistemidir.

Single-level back flush

Одноуровневый нормативный отпуск
Birsəviyyəli normativ buraxılış

Avadanlıqda istifadə edilən hissələrin ehtiyatlarının azalmasına yönəlmiş əks axındır.

Single-level bill of material

Одноуровневый ведомость материалов
Birsəviyyəli materiallar cədvəli

Verilən elementdə birbaşa istifadə edilən komponentləri əks etdirən materiallar cədvəlidir.

Single level where-used

Одноуровневая применяемость компонента
Komponentin birsəviyyəli tətbiq edilməsi

Hər bir verilən elementin, birbaşa istifadə olunan və miqdarının müəyyən edildiyi komponentlərinin cədvəli üçün nəzərdə tutulmuş birsəviyyəli tətbiqedilmə prosesidir.

Single minute exchange of die (SMED, quick change-over)

Быстрая переналадка
Sürətli yenidən sazlanma

İstehsal avadanlığının sazlanması və yenidən sazlanması əməliyyatlarına sərf olunan vaxtı azaltmağa imkan verən nəzəri və praktik metodların məcmusudur.

Single sourcing

Централизация снабжения
Təchizatın mərkəzləşdirilməsi

Müəyyən məhsul qrupları üçün bir təchizatçının seçilməsi və onunla əməkdaşlıq prosesidir.

Single working cycle

Единый рабочий цикл
Vahid iş dövrü

Materialların işlənməsi prosesində, avadanlığın sonunda öz başlanğıc vəziyyətinə qayıtdığı və eyni ardıcılıqla yenidən icra etməyə hazır olduğu əməliyyatların (yükləmə, daşıma, boşaltma və boş qayıtma) müəyyən edilmiş iş dövrüdür.

Skeletal trailer

Каркасный трейлер
Karkas qoşqu

Konteynerləri və dəyişkən korpusları daşımaq üçün ikili fiksatorlarla təchiz olunmuş, yalnız şassidən ibarət olan yarımqoşqu və ya qoşqudur.

Slack time

Задел времени
Vaxt ehtiyatı

Hadisənin direktiv sənədlərdə nəzərdə tutulmuş və erkən baş vermə (məsələn, işlərin icraçıya məlum olan tamamlanma, yüklərin istehsal müəssisələrinə çatdırılma müddətləri və s.) müddətləri arasındakı fərkdir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Slack time priority rule <i>Правила приоритета задела времени</i> Prioritet vaxt ehtiyatı qaydası	Prioritetləşdirmə prinsipi əsasında işlərin ardıcılığını müəyyən edən qrafikin hazırlanması qaydasıdır.
Slow mover <i>Неходовой товар</i> Satılmayan mal	Müəyyən dövr ərzində aşağı tezlikdə və ya əhəmiyyətli dərəcədə az miqdarda təchiz və ya istifadə edilən məhsuldur.
Slow moving stock <i>Малоподвижный запас</i> Az işlək ehtiyat	Az və əsasən qeyri-müntəzəm istifadə olunan material və məhsul ehtiyatıdır.
Smoothing (load levelling) <i>Выравнивание</i> Tarazlaşdırma	Ardıcıl zaman dövrlərində yerinə yetirilən iş həcmlərinin bərabər bölüşdürülməsi üçün, müəyyən zaman fasiləsində sifarişlərin ötürülməsi və yerləşməsi cədvəlinin hazırlanması prosesidir.
Soft allocation <i>Выделение ресурсов</i> Resursların ayrılması	Təyinatın hansı lotdan və ya hansı təchizat partiyasından verilməsindən asılı olmayaraq, mövcud və ya sifarişdə olan ehtiyatlardan istifadə etməklə, istehsal və ya müştəri sifarişi üzrə material ayrılmasıdır.
Sourcing <i>Сорсинг</i> Sorsinq	Tələb olunan malları və ya xidmətləri təmin edən şirkətin müəyyən edilməsi prosesidir.
Spare parts <i>Запчасти</i> Ehtiyat hissələri	Bax: Replacement parts

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Split batch (split lot) <i>Сплит партия</i> Split partiya	Sifarişin işlənilməsindən sonra iki və ya daha çox kiçik hissələrə bölünən istehsal sifarişi partiyasıdır.
Split delivery <i>Сплит поставка</i> Split çatdırılma	Tədarük sifarişinə əsasən, daha ucuz qiymətlə almaq üçün böyük mal partiyasının sifariş edildiyi, lakin anbar xərclərinə, saxlanma yerlərinə qənaət olunması məqsədilə, həmin partiyanın daha kiçik partiyalara bölünərək, müxtəlif razılaşdırılmış tarixlər üzrə təchiz edilməsinə əsaslanan metoddur.
Spot demand <i>Несистематичныйный спрос</i> Qeyri-sistematik tələb	Proqnozlaşdırılması mürəkkəb hesab edilən, qısa mövcudolma müddətinə malik olan tələbdir.
Spreader (in cargo handling) <i>Распределитель</i> Bölüşdürücü	1. Konteynerlərin və paletləşdirilmiş yüklərin qaldırılması üçün istifadə olunan qurğudur. 2. Yüklərin əməliyyatları zamanı fiksəedici kəmərlərin bölüşdürülməsini yerinə yetirən brus tipli qaldırıcı qurğudur. 3. Kranda və ya telferdə olan qaldırıcı kabeləri konteynerlə birləşdirən mexanizmdir.
s-Q ordering system <i>Система заказа "s-Q"</i> "s-Q" sifariş sistemi	Sabit təkrar sifariş səviyyəsinə "s", sabit sifariş həcminə "Q" və dəyişən sifariş intervallına malik olan sifariş sistemidir. Bax: Ordering system
s-S ordering system <i>Система заказа "s-S"</i> "s-S" sifariş sistemi	Sabit təkrar sifariş səviyyəsinə "s", dəyişən sifariş həcminə və dəyişən sifariş intervallına malik olan sifariş sistemidir. Bax: Ordering system

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
S-T ordering system <i>Система заказа "S-T"</i> "S-T" sifariş sistemi	Dəyişən sifariş həcminə və sabit sifariş intervallarına malik olan sifariş sistemidir. Qeyd: Qeydə alınmış sifariş anında ehtiyat həddi "S" səviyyəsindən aşağı düşərsə, bu səviyyəni bərpa edərək, əvvəlki həddə çatdırılacaq miqdarda malın alınması üçün satınalma sifarişi yerləşdirilir. "S" səviyyəsi öncədən hesablanılır və gözlənilən tələbdə və ya çatdırılma vaxtında, eləcə də digər mühüm parametrlərdə gözlənilən hər hansı dəyişikliklərə uyğunlaşdırılır. "T" sabit sifariş intervalıdır.
Stackability <i>Способность к штабелированию</i> Ştabelleşdirilmə qabiliyyəti	Həndəsi formalarına, eləcə də onlara təzyiq edən qüvvələrin təsirini neytrallaşdırma imkanlarına əsasən, bir-birilərinin üzərində olmaqla, dayanıqlı və təhlükəsiz yerləşdirilməsini təmin etmək üçün, yüklərin və ya yük vahidlərinin spesefik xarakteristikalarıdır.
Stacker crane <i>Кран-штабелер</i> Kran ştabelyor	Yüklərin, çəngəllər üzərində quraşdırılmış xüsusi tara daxilində, qaldırılmış şəkildə daşınması üçün istifadə edilən yükləmə avadanlığıdır.
Staging <i>Подготовка производства</i> İstehsala hazırlıq	Bax: Kitting
Standard batch quantity (SBQ) <i>Стандартный объем партии</i> Partiyanın standart həcmi	Məhsulun istehsalı üçün zəruri materiallara olan tələbatı müəyyənləşdirmək məqsədilə, istifadə edilən başlanğıc materialın həcmidir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Standard performance <i>Нормативная производительность</i> Normativ məhsuldarlıq	İxtisaslı işçilərin orta hesabla gün və ya növbə ərzində, yorulmadan, iş metodlarına riayət etməklə və özlərini gördükləri işə tam həsr etmək üçün motivasiya olunmaq şərti ilə nail ola biləcəkləri məhsuldarlıq dərəcəsidir.
Standard product <i>Стандартное изделие</i> Standart məmulat	Hər hansı müştəri variyasiyalari istisna olunan, standart konfigurasiyaya çatdırılan məhsuldur.
Standard stock <i>Стандартный запас</i> Standart ehtiyat	Bax: Norm stock
Standardisation <i>Стандартизация</i> Standartlaşdırma	Məhsullar (işlər, xidmətlər) üçün norma, qayda və xarakteristikaları müəyyənləşdirən fəaliyyət olub, aşağıdakıları təmin etmək məqsədi daşıyır: 1. Məhsulların (işlərin, xidmətlərin) insanın həyatı, sağlamlığı, əmlakı və ətraf mühit üçün təhlükəsizliyini; 2. Məhsulların (işlərin, xidmətlərin) texniki, texnoloji və informasiya uyğunluğunu, eləcə də qarşılıqlı əvəz olunmasını; 3. Məhsulların (işlərin, xidmətlərin) elm, texnika və texnologiyanın inkişafına uyğunluğunu və onların rəqabət qabiliyyətinin yüksəldilməsini; 4. Ölçmələrin dəqiqliyini və vəhdətini; 5. Bütün növ resursların qənaətini; 6. Təbii və texnogen qəzaların və habelə digər fəvqəladə vəziyyətlərin yaranması ehtimalları nəzərə alınmaqla təsərrüfat obyektlərinin təhlükəsizliyini; 7. Ölkənin müdafiə qabiliyyətini və səfərbərliyə hazırlığını; 8. İstehlakçıların məhsulların (işlərin, xidmətlərin) nomenklaturası və keyfiyyəti haqqında tam və səhih informasiyaya malik olmalarını.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Standing order <i>Регламент</i> Reqlament	Növbəti bildirişə qədər müvafiq mal həcminin çatdırılması üçün dövrlər üzrə verilən sifarişdir.
Status reason <i>Причина статуса</i> Statusun səbəbi	Zaman və ya məkandan asılı olmayaraq, bütün nəqliyyat və ya logistika zəncirində olan istənilən məntəqədə yüklərin, malların və avadanlıqların statusunun izahı və ya təsdiq edilməsidir.
Stochastic requirements calculation <i>Вычисление стохастических требований</i> Stoxastik tələblərin hesablanması	Bəzi təsadüfi modellərə tabe olan zaman verilənlərinin ekstrapolyasiyası metodu ilə müəyyən dövr üçün tələb olunan material və komponentlərin təyin edilməsidir.
Stock <i>Запас</i> Ehtiyat	Təchizat zəncirində və ya onun bir hissəsində miqdar, məkan və ya qiymət parametrlərinə malik olan materiallardır. Qeyd: 1. Ehtiyat, materialların mənsubiyyətindən və mülkiyyət formasından asılı olmayaraq boru kəmərinə, anbarda, satış mərkəzində, istehsalatda, nəqliyyat vasitəsində və s.-də yerləşə bilər. 2. Ümumi mənada "inventar" termini də "ehtiyat" termini ilə eyni mənəni ifadə edir. Həmin termindən ABŞ-da qismən, Böyük Britaniyada isə daha geniş istifadə edilir. 3. "Ehtiyat" mənşəyi etibarilə fiziki artıqdır, "inventar" isə onun siyahısıdır. Lakin, praktikada hər iki termindən qarşılıqlı şəkildə istifadə edilir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Stock carrying costs <i>Затраты на формирование и хранение запасов</i> Ehtiyatların yaradılması və saxlanması xərcləri	Ehtiyatın formalaşdırılması və mövcud olması ilə əlaqədar olan xərclərdir. Qeyd: 1. Bu xərclər aşağıdakılardan ibarətdir: • Yatırılmış maliyyə kapitalına marağın təsviqi; • Ehtiyatın saxlanması üçün sahənin ayrılması ilə əlaqədar yaranan xərclər; • Qiymətin aşağı düşməsi və ya məhsulun satılmaması riski ilə əlaqədar yaranan xərclər; • İnzibatchılıq, sığorta, audit və nəzarət-idarəetmə xərcləri. 2. Ehtiyatla bağlı xərclərin səviyyəsinin təyin edilməsi zamanı iki istiqamət fərqləndirilməlidir: • Maya dəyəri ifadəsində xərclərin hesablanması; • Optimal ehtiyat səviyyəsinin təmin edilməsi üçün tələb olunan xərclərin hesablanması.
Stock control <i>Контроль запасов</i> Ehtiyatlara nəzarət	Ehtiyat səviyyəsinin zamana və kəmiyyətə münasibətdə sisteməlik tənzimlənməsidir.
Stock cover <i>Покрывание запасами</i> Ehtiyatla təminatlılıq	Mövcud ehtiyatların ehtimal olunan istehlak səviyyəsinin ödənilməsinə təmin edəcək zaman fasiləsidir.
Stock in transit (in-transit stock) <i>Запас в пути</i> Yolda olan ehtiyat	Coğrafi baxımdan müxtəlif ərazilərdə yerləşən məntəqələr arasında materialların hərəkətidir. Məsələn, istehsal sahəsindən bölüşdürülmə mərkəzinə daşınan hazır məhsullar.
Stock keeping unit (SKU) <i>Единица учёта запасов</i> Ehtiyatın uçot vahidi (EUV)	Ehtiyatın saxlanması məqsədləri üçün müəyyən edilmiş xüsusi coğrafi məkana verilmiş fərqləndirici elementdir.

Ss

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Stock level <i>Уровень запаса</i> Ehtiyat səviyyəsi	Sistemdə miqdara əsaslanan ehtiyatın ölçü vahididir.
Stock location system <i>Система расположения запаса</i> Ehtiyatların yerləşmə sistemi	Ehtiyatın saxlanılmasının və götürülməsinin sadələşdirilməsi məqsədilə, anbarda mövcud olan bütün yerlərin adlandırıldığı və nömrələndiyi sistemdir.
Stock management <i>Управление запасами</i> Ehtiyatların menecmenti	Ehtiyatların miqdarı, keyfiyyəti və yerlərinin planlaşdırılması və idarə olunmasıdır.
Stock norm <i>Норма запаса</i> Ehtiyat norması	Standart qaydada qəbul edilmiş, günlər, həftələr, aylar üzrə faizlə və ya əmsal şəklində ifadə olunan ehtiyat miqdarının satış həcminə olan nisbətidir. Bax: Target stock Qeyd: Ehtiyat norması aşağıda göstərilənlərin nəzərə alınması ilə təyin edilir: - Sığorta ehtiyatı; - Cari istehsal və təchizat ehtiyatı; - Normal mövsümi ehtiyat; - Normativ təchizat kanalı ehtiyatı.
Stock on hand <i>Наличный запас</i> Mövcud ehtiyat	Bax: Physical stock
Stock on hold <i>Запас в ожидании</i> Gözləmədə olan ehtiyat	Bax: Blocked stock.
Stock on order <i>Запасы в заказах</i> Sifarişdə olan ehtiyat	İcrada olan bütün sifarişlərə əsasən nəzərdə tutulan malların miqdarıdır.

Ss

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Stock order <i>Заказ на запас</i> Ehtiyata sifariş	Müştərinin sifarişi əsasında, müvafiq məhsulun verilməsi nəticəsində onun ehtiyatının azalması səviyyəsinə uyğun olaraq, mövcud ehtiyat həcminin bərpa edilməsi üçün verilmiş sifarişdir.
Stock out <i>Нет в наличии</i> Ehtiyatda yoxdur	Məhsul ehtiyatının olmamağının bildirilməsi zərurəti yaranmadan, sıfır balansla malik ehtiyat səviyyəsinin meydana gəlməsidir.
Stock out costs <i>Издержки вследствие дефицита</i> Defisitə görə xərclər	Bax: Shortage cost
Stock out ratio <i>Отношение дефицита</i> Defisit nisbəti	Sifariş müddətində defisitinin yarandığı malların ümumi miqdarıdır. Qeyd: Defisitlik, şirkətin faktiki tələbə cavab verməsinin effektivliyi ilə ölçülür.
Stock point <i>Пункт запасов</i> Ehtiyat məntəqəsi	1. Təchizat zəncirində malların ölçətan vəziyyətdə saxlanılması funksiyasını yerinə yetirən məntəqədir. 2. Axır istehsalında müəyyən olunmuş xüsusi məntəqədir. Müvafiq materiallara ehtiyacın yaranmasına uyğun olaraq onlar bu məntəqəyə gətirilir və sonradan istifadə üçün oradan götürülür.
Stock policy <i>Политика управления запасами</i> Ehtiyatları idarəetmə siyasəti	Ehtiyatların saxlanılmalı olduğu səviyyəyə çatdırılması və bunun harada və necə yerinə yetirilməsi üzrə yürüdülmə siyasətidir.
Stock ratio optimisation (STROP) <i>Оптимизация коэффициента запаса</i> Ehtiyat əmsalının optimallaşdırılması	Ehtiyatın, müntəzəm intervallarda mövcud olan tələbatın həcminə olan nisbətində əsaslanan sifariş metodudur. Bu zaman ehtiyatın bərpası üçün tələb olunan mallar ciddi ardıcılıqla, ən tez tükənmə vaxtına malik mallar birinci olmaqla sifariş edilirlər.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Stock reconciliation <i>Инвентаризация запасов</i> Ehtiyatların inventarizasiyası	Faktiki və qeydə alınmış ehtiyat miqdarının müqayisəsi və onlar arasındakı fərqi təhlili prosesidir.
Stock shrinkage <i>Потери при хранении</i> Ehtiyatda itkilər	Tullantı, amortizasiya, oğurlanma və s. nəticəsində yaranan itkilərdir.
Stock turnover (stock turn rate, stock turn) <i>Товарооборот запаса</i> Ehtiyat dövriyyəsi	Müəyyən zaman fasiləsində mövcud olan təchizat və ya istehlakın miqdarının, bu dövr-dəki ehtiyatın həcminə nisbətidir.
Stockless purchasing and production <i>Закупка и производство без запасов</i> Ehtiyatsız ticarət və istehsalat	Müəssisə tərəfindən materialların, hissələrin və digər təchizat elementlərinin ehtiyatı yaradılmadan, onların birbaşa istifadə məqsədilə alınması və istehlakıdır.
Storage <i>Хранение</i> Saxlama	Malların anbara yerləşdirilməsi ilə bağlı fəaliyyət və ya onların anbarda olma halıdır. Qeyd: Bəzi hallarda bu termin "anbar" sözünün sinonimi kimi də istifadə edilir.
Storage area (storage zone) <i>Зона хранения</i> Saxlama sahəsi	Eyni xarakteristikalara və oxşar keyfiyyətlərə malik olan malların saxlanması üçün anbarda olan sahədir.
Storage location <i>Местоположение хранения</i> Saxlanılma yeri	Malların saxlanması üçün müəyyən koordinatlara, ardıcıl nömrələrə və ya ada əsasən identifikasiya oluna bilən yer, rəf, sahə, bunker və ya digər anbar elementidir.
Store <i>Склад</i> Anbar	Ehtiyatların saxlandığı məntəqənin fiziki yeridir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Stores requisition <i>Наряд на вывоз со склада</i> Anbardan çıxarış naryadı	Anbarda olan məhsulun, materialın və ya hissənin rəsmiləşdirilməsi üçün istifadə olunan daxili sənəd və ya elektron təlimatdır.
Storing <i>Хранение</i> Saxlamaq	Malların daxil olması və istifadəsi arasındakı zaman fasiləsində, təyin edilmiş yerlərdə və ya müvafiq sahələrdə onların saxlanması prosesidir.
Stowage <i>Укладка</i> Yerləşdirmə	Yüklərin və konteynerlərin hava gəmisinin bortunda, eləcə də digər nəqliyyat vasitələrində və ya xüsusi konteynerdə yerləşdirilməsi və mühafizə olunmasıdır.
Straddle carrier <i>Контейнеровоз-погрузчик</i> Konteynerdaşıyan yükləyici	Konteynerləri öz korpusu daxilində daşımaq və qaldırıb-endirmək məqsədilə layihələndirilmiş təkərli nəqliyyat vasitəsidir.
Straddle truck <i>Вилочный автопогрузчик</i> Çəngəlli avtoyükləyici	Qollarının kranşteynlər arasında yerləşərək, yükün ağırlıq mərkəzinin sabit saxlanılmasını təmin edən, çəngəllərlə təchiz edilmiş ştəbelləyici qaldırıcı nəqliyyat vasitəsidir.
Strategic planning <i>Стратегическое планирование</i> Strateji planlaşdırma	Müəssisənin hədəfləri və onlara çatmaq üçün zəruri olan strateji kursun formatının təyin edilməsi, marketinq, tədqiqat-axtarış və inkişaf, investisiya qoyuluşu, maliyyələşdirmə və digər funksional sahələr üzrə təminedicilər qərarların müəyyən edilməsi prosesidir.
Strategic stock <i>Стратегические запасы</i> Strateji ehtiyatlar	İstehsal prosesinin davam etdirilməsi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən və daxil olan mallarda uzunmüddətli ləngimələrin (müəyyən ölkədə və ya regionda baş verən iğtişəşlər, siyasi çətinliklər və s. ilə əlaqədar) kompensasiya edilməsi üçün formalaşdırılmış mal ehtiyatıdır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Stripping (devanning) <i>Разборка (разгрузка)</i> Stripinq (boşaldılma)	Yükün intermodal nəqliyyat vahidindən (İNV) boşaldılması prosesidir.
Stuffing (vaning) <i>Стафировка (ванинг)</i> Stafinq (vaninq)	Yükün intermodal nəqliyyat vahidinə (İNV) yüklənməsi prosesidir.
Sub assembly <i>Подсборка</i> Alt yığılma	Bax: Assembled part
Summarized bill of material <i>Сводный состав изделия</i> Materialın ümumi tərkibi	Verilmiş struktura malik olan məhsul üçün tələb olunan bütün hissələri və kəmiyyətləri ehtiva edən çoxsəviyyəli materiallar cədvəlinin formasıdır.
Sundries <i>Всякая всячина, прочее</i> Cürbəcür, sair	1. Qarışıq, müxtəlif. 2. Daxil və xaric olan yük axınlarının və ehtiyatlar üzrə korreksiyaların ayrılıqda təyin edilməyən, kəmiyyət və maliyyə göstəricilərində ifadə olunmuş ümumi miqdarıdır.
Super bill of material <i>Суперспецификация</i> Superspesifikasiya	Tam məhsulu və ya məhsul ailəsini müəyyən etmək üçün strukturun ən yuxarı səviyyəsində yerləşən və müxtəlif cədvəl modullarını bir-biriləri ilə qarşılıqlı əlaqələndirən əsas cədvəlin planlaşdırılması metodikasidir.
Super flush (multi-level back flush) <i>Супер поток (многоуровневый обратный поток)</i> Super axın (çoxsəviyyəli əks axın)	İstehsal olunan və hazır məhsul ehtiyatlarına transfer edilən tamamlanmış məhsul vahidlərinin hesablanması əsasında, tam materiallar cədvəlindən istifadə etməklə ehtiyatların mövcud səviyyəsindən işlənmiş komponentlərin çıxarılması texnologiyasıdır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Supervisory control and data acquisition (SCADA) <i>Система контроля и сбора данных</i> Məlumatların toplanılması və nəzarət sistemi (MTNS)	Avadanlıqları və sınaq işlərini əhatə edən, onlayn monitorinq aparılan, meydana gəlmiş xətalər avtomatik rejimdə korrekt edilən (müdaxiləsiz düzəlişi mümkün olmayan və ya sistemi qapanan) müəssisədə məlumatların toplanması sistemidir.
Supplier lead time <i>Время задержки у поставщика</i> Təchizatçıda ləngimə müddəti	Təchizatçı tərəfindən sifarişin təsdiqi (sifarişin təsdiqi tarixi) və yüklərin faktiki olaraq göndərilədiyi anlar (faktiki yoladüşmə tarixi və ya hesab-faktura tarixi) arasındakı zaman fasiləsidir.
Supplier rating (vendor rating) <i>Рейтинг поставщика</i> Təchizatçı reytingi	Keyfiyyətə, razılaşdırılmış tarixdə çatdırılma-ya, qiymətə və digər amillərə münasibətdə təchizatçıların fəaliyyətinin sistemativ qiymətləndirilməsi prosesidir.
Supply <i>Поставка</i> Təchizat	Müəyyən edilmiş zaman fasiləsində təchizatçı tərəfindən sifarişçiyə çatdırılmış və kəmiyyət, eləcə də maliyyə göstəriciləri ilə ifadə olunmuş malların miqdarıdır.
Supply chain <i>Цепь поставок</i> Təchizat zənciri	Konversiya, hərəkət və yerləşdirilməni əhatə edən və bununla da üstünlük yaradan hadisələrin ardıcılığıdır.

Supply chain management (SCM)*Управление цепями поставок (УЦП)*

Təchizat zənciri menecmenti (TZM)

1. Bazarda mövcud və ya gözlənilən tələbatı ən optimal şəkildə ödəmək məqsədilə layihələndirmədən başlayaraq, istehsal və bölüşdürməni əhatə etməklə son müştəriyə çatdırılana qədər məhsul axınlarının təşkili, planlaşdırılması, idarə edilməsi və icrası prosesidir.

2. Material resurslarla təchizat, materialların transformasiyası (istehsalı), hazır məhsul və xidmətlərin istehlakçılara çatdırılması, qəbul edilmiş ümumi məqsəd və strategiyalara uyğun olaraq onların idarə edilməsini nəzərdə tutan təchizat sisteminin daxili və xarici komponentlərinin layihələndirilməsi, işlənilməsi və optimallaşdırılması prosesidir. TZM bir-biriləri ilə sıx qarşılıqlı əlaqədə olan üç elementin əlaqəsini təmin edir: təchizat zəncirinin şəbəkə strukturu; təchizat zəncirində baş verən biznes proseslər; menecmentin komponentləri.

Təchizat zəncirində logistik proseslərin təhlili üçün nəzərdə tutulmuş modeldir.

Supply chain operations reference model (SCOR model)*Референтная модель операций в цепях поставок*

Təchizat zəncirində əməliyyatların referent modeli

Supply scheduling (shipment scheduling)*Составление графика поставок*

Təchizat qrafikinin tərtibi

Malların mövcudluğunu nəzərə alaraq və bəzi hallarda hesab fakturalarının rəsmiləşdirilməsini əsas götürərək, ekspedisiya şərtlərinə uyğun sifarişlər və təchizat planı üzrə çatdırılmanın tərtibi və həyata keçirilməsi prosesidir.

Supply warehouse*Склад материальных ценностей*

Təchizat anbarı

Xammalın saxlanması üçün nəzərdə tutulmuş anbardır. Müxtəlif təchizatçılardan daxil olan mallar bu anbarda qarışıq şəkildə saxlanılır və müvafiq təchizat sifarişləri formalaşdırılır.

Surplus stock*Избыточный запас*

İzafi ehtiyat

Hər hansı tələbatın nəzərdə tutulmadığı ehtiyatdır.

Synchronized manufacturing*Синхронизированное производство*

Sinxronlaşdırılmış istehsal

1. İstehsalda ümumi məqsədlərə nail olmağa xidmət edən hər bir qərara və fəaliyyətə aid olan prinsip, prosedür və texnologiyaların əsas hissəsini əhatə edərək, ahəngdar fəaliyyəti təmin edən metoddur.

2. Müvafiq proseslərin müstəqil istehsal normalarının koordinasiyası yolu ilə çatdırmaların vaxtında yerinə yetirilməsinə nail olunmasını ehtiva edən məhdudiyətlər nəzəriyyəsinə əsaslanan istehsalın təqvim üzrə planlaşdırılması metodudur.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Taking away (withdrawal) <i>Изъятие</i> Geri götürülmə	Malların satışdan çıxarılmasıdır.
Taking back <i>Прием возврата</i> Qaytarılmanın qəbulu	Anbarın qəbul zonasında baş verən, növbəti mərhələdə təchizatçıya, saxlanılmaya və s. göndərilməsi məqsədilə, malın qaytarılma zonasına ötürülməsi üçün onun müştəri və ya təchizatçı tərəfindən qaytarılmasını nəzərdə tutan logistik əməliyyatdır.
Tare <i>Тара</i> Tara	1. Məhsulların yerləşdirilməsi, onların daşınması, saxlanması və digər logistik əməliyyatlar üçün nəzərdə tutulmuş qablaşdırma elementi və ya onun bir növüdür (məsələn, konteyner, yeşik, kisə və s.). 2. İntermodal nəqliyyat vahidlərinin (İNV) və ya nəqliyyat vasitələrinin yüksüz çəkisidir.
Target stock <i>Целевой запас</i> Məqsədli ehtiyat	Müəssisə tərəfindən müəyyən tarixdə nail olunması planlaşdırılan ehtiyat səviyyəsidir. Бах: Stock norm
Technical variants <i>Технические варианты</i> Texniki variantlar	Müştəri üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən və aralarında texniki fərqlər ola bilən standart məhsullardır.
Telpher system <i>Тельферная система</i> Telfer sistemi	Qaldırıcı qurğu ilə təchiz olunmuş hərəkətli mexanizmə malik, təkrelsi asma yolları olan material emalı avadanlıqları sistemidir.
Terminal <i>Терминал</i> Terminal	1. Sərnişin, yük, baqaj və poçt daşımaları zamanı müxtəlif nəqliyyat vasitələrinin qarşılıqlı əlaqəsini təmin edən və nəqliyyat şəbəkəsinin aralıq və ya təyinat məntəqələrində yerləşən qurğular kompleksidir. 2. İntermodal nəqliyyat vahidlərinin (İNV) yüklənib boşaldılması üçün təchiz olunmuş yerdir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Terminal head store <i>Главный склад</i> Əsas anbar	Yüklərin qəbulu və göndərilməsi zonalarının eyni bir sahədə yerləşdiyi anbardır.
Terms of delivery (delivery terms) <i>Условия доставки</i> Çatdırılma şərtləri	Təchizatçı və sifarişçi arasında yüklərin çatdırılması və xidmətlərin göstərilməsi ilə əlaqədar razılaşdırılmış bütün şərtlərdir.
Terms of freight <i>Условия фрахта</i> Fraxt şərtləri	Daşıyıcı ilə ekspeditor və ya yükəndərən arasında fraxtın növünə və ödəniləcək xidmət haqlarına dair razılaşdırılmış şərtlərdir.
Terms of payment <i>Условия платежа</i> Ödəniş şərtləri	Təchizatçı və sifarişçi arasında yerinə yetirilmiş işlərə və xidmətlərə, eləcə də təchiz edilmiş mallara görə ödənişlərin razılaşdırılması şərtləri və metodlarıdır.
Theoretical capacity <i>Теоретическая производственная мощность</i> Nəzəri istehsal gücü	Plan üzrə nəzərdə tutulmuş təmir işləri, planlaşdırılmamış boşdayanmalar nəzərə alınmadan hesablanan maksimal buraxılış qabiliyyətidir.
Theory of constraints (TOC) <i>Теория ограничений</i> Məhdudiyyətlər nəzəriyyəsi	1980-ci illərdə Eliyahu Qoldrat tərəfindən işlənilib hazırlanmış, ümumən bütün sistemin müvəffəqiyyətini və effektivliyini öncədən müəyyənləşdirən əsas məhdudiyyətlərin müəyyən edilməsi və idarə olunmasını ehtiva edən menecment nəzəriyyəsidir. Bu nəzəriyyənin əsas xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, sistemin çox az sayda aspektlərinin idarə edilməsi yolu ilə onun problemləli sahələrinin hamısına və ya böyük bir qisminə eyni zamanda təsir ilə yaranacaq effekti üstələyən nəticəyə nail olunur.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Third party logistics (3PL) <i>Логистика третьей стороны (3PL)</i> Üçüncü tərəf logistikası (3TL)	Təchizatçı, istehsalçı və bölüşdürücü tərəfindən distribusiyaya ilə bağlı bütün fəaliyyətlərin bu sahədə ixtisaslaşmış müəssisəyə verilməsidir.
Throughput <i>Пропускная способность</i> Buraxılış gücü	İstehsal vasitəsi tərəfindən (maşın, iş mərkəzi, bölmə, zavod və ya zavodlar şəbəkəsi) hasil edilən məhsulların ümumi həcmidir. Qeyd: Buraxılış gücü müəyyən edilmiş vaxtdan əvvəl və ya sonra edilmiş prosesləri nəzərə almır.
Throughput time <i>Длительность производственного цикла</i> İstehsal dövrünün davamiyyəti	İstehsal prosesinin müəyyən mərhələsini və ya belə mərhələlər seriyasını tamamlamaq üçün tələb olunan zaman fasiləsidir.
Tilt <i>Брежентовый навес</i> Brezent örtük	Çıxarılan kuzovun korpusunu əhatə edən və ya üstüaçıq qoşqunun üzərinə örtülən yüngül brezent materialdır.
Time bucket <i>Учётный период</i> Uçot müddəti	Təchizatın planlaşdırılması və onun təqvim planının qurulması, eləcə də tələbin akkumulyasiyası üçün istifadə edilən zaman fasiləsidir. Qeyd: Zaman intervalı adətən 1 gündən artıq olur.
Time fence <i>Временной рубеж</i> Zaman hüdudu	Siyasətin və ya əməliyyat məhdudiyətlərinin, eləcə də planlaşdırma meyarlarının gələcəkdə dəyişəcəyi zaman anıdır.
Time phased order point (TPOP) <i>Метод календарной точки заказа</i> Təqvimə əsaslanan sifariş metodu	Materiallara tələbin planlaşdırılmasında (MRP) müstəqil tələblərin elementləri üçün istifadə edilən və məhsula olan ümumi tələblərin, proqnozlaşdırılmaya əsaslanan təqvim üzrə formalaşdırıldığı metoddur.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Time phasing <i>Поэтапное осуществление</i> Mərhələli icra	Gələcək tələb, təchizat və ehtiyatların zaman dövrləri üzrə realizə texnologiyasıdır.
Time series <i>Временной ряд</i> Zaman sırası	Xronoloji ardıcılıqla və bir qayda olaraq eyni zaman intervallarında yerinə yetirilmiş müşahidələr məcmusudur. Zaman sıralarının təhlilində adətən, sürüşən orta göstəricilər metodundan istifadə olunur.
Time series analysis <i>Анализ временных рядов</i> Zaman sıralarının təhlili	Zaman sıralarında müşahidə edilən qanunauyğunluq əsasında yaranacaq hadisələrə münasibətdə nəticələri və gələcək ehtimalları təmin etmək üçün, onlara daxil edilən uzunmüddətli statistik göstəricilərin təhlilidir.
Time to customer <i>Срок доставки потребителю</i> Sifarişçiyə çatdırılma müddəti	Materialın son istehlakçıya çatdırılmasına qədər axında olduğu müddətdir.
Time to market <i>Срок вывода продукта на рынок</i> Məhsulun bazara çıxarıldığına tələb olunan vaxt	Hər hansı yeni məhsulun ideya kimi yaranması, layihələndirilməsi, işlənilib hazırlanması və bazara çıxarılması üçün tələb olunan ümumi vaxtdır.
Tooling <i>Оснащение, оборудование (инструментами, приборами)</i> Alətlər və cihazlarla təchiz olunma	İstehsal vasitəsinin hər hansı bir xüsusi məhsulun istehsalı üçün uyğunlaşdırılması məqsədilə, onun müəyyən alətlər və cihazlarla təchiz edilməsi yolu ilə dəyişikliklərin olunmasını nəzərdə tutan texnologiyadır.
Top assembly <i>Конечная сборка</i> Son yığılma	Bax: Final assembly

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Total float <i>Общий запас времени</i> Ümumi vaxt ehtiyatı	Hər hansı bir fəaliyyətin ən son və ən erkən mümkün başlama vaxtları arasındakı fərqdən irəli gələn zaman ehtiyatıdır.
Total lead time <i>Общее время выполнения</i> Ümumi yerinə yetirilmə vaxtı	Bax: Cumulative lead time
Total quality management (TQM) <i>Комплексное управление качеством</i> Keyfiyyətin kompleks menecmenti (KKM)	Məhsullar, xidmət və fəaliyyətlərin təkmilləşdirilməsi prosesində müəssisənin bütün üzvlərinin iştirakını və əməkdaşlığını nəzərdə tutan menecment fəlsəfəsidir. Qeyd: KKM müştərinin məmnuniyyətini və şirkətin hədəflərini təmin etməyə istiqamətlənmişdir.
Tower rack <i>Карусельный стеллаж</i> Karuselvari stellaj	Bax : Carousel rack
Traceability <i>Отслеживаемость</i> İzləniləbilmə	Bax: "Lot traceability" və "serial number" traceability" tracing.
Tracing <i>Отслеживание, мониторинг</i> İzləmə, monitoring	Partiyanın və ya seriya nömrəsi üzrə məhsulun izlənməsi üçün tələb olunan informasiyanın əldə edilməsi prosesidir.
Track (to) <i>Путь (к)</i> Yol	Hər hansı bir əşyanın, mal partiyasının və ya nəqliyyat vasitəsinin fiziki yerdəyişməsinin monitorinqi prosesidir.
Track gauge <i>Ширина рельсовой колеи</i> Relslərarası məsafə	Dəmiryol xəttində relslərin daxili tərəfləri arasındakı məsafədir.
Tracking <i>Слежение (за действиями, процессами, данными)</i> Proseslərin, verilənlərin, hərəkətin izlənməsi	Yükün, onun elementlərinin, mal partiyasının və ya avadanlıqların statusu və yerləşməsi (yeri) barədə informasiyanın əldə edilməsi ilə bağlı fəaliyyətdir.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Trade data interchange (TDI) <i>Обмен торговыми данными (ОТД)</i> Ticarət məlumatlarının mübadiləsi (TMM)	Müəssisələr arasında ticarət əməliyyatları ilə əlaqədar kompüter tərəfindən oxuna bilən formada informasiya mübadiləsi üçün nəzərdə tutulmuş beynəlxalq standart kommunikasiya metodudur.
Trade transaction <i>Торговая транзакция</i> Ticarət tranzaksiyası	Müəyyən edilmiş şərtlərə uyğun olaraq, hər hansı miqdarda yüklərin və ya xidmətlərin təchizatı üçün iki və daha artıq tərəf arasında əldə edilmiş razılaşmadır.
Traffic <i>Трафик</i> Trafik	1. Nəqliyyat vasitələrinin yerdəyişməsidir. 2. Müəyyən marşrut üzrə daşınan sərnişinlərin sayı, yüklərin, nəqliyyat vasitələrinin və s.-in miqdarıdır.
Transfer <i>Трансфер</i> Transfer	Malların və ya yük vahidlərinin bir saxlama yerindən digərinə yerdəyişməsi prosesidir.
Transfer store <i>Трансферный склад</i> Transfer anbarı	İstifadə üçün hazır olana və tələbat yaranana qədər, hazırlanmış hissələrin transfer olunması məqsədilə toplandığı anbardır.
TIR carnet <i>Книжка МДП</i> BYD kitabçası	Beynəlxalq ticarətin və avtodaşımaların sadələşdirilməsinə imkan verən, yük daşımalarının BYD konvensiyasında müəyyən edilmiş "BYD proseduru" adlandırılan prosedura uyğun olaraq həyata keçirilməsini nəzərdə tutan gömrük tranziti sənədidir.
Transformation process <i>Процесс трансформации</i> Transformasiya prosesi	Sistemin girişinə daxil olan elementin formasını, xarakterini, xarici görkəmini və ya strukturunu dəyişdirən, razılaşdırılmış fəaliyyətlər ardıcılığıdır.

Transshipment*Траншиппмент*
Transshipment

1. Bir nəqliyyat əməliyyatı ərzində yüklərin bir nəqliyyat vasitəsindən digərinə transfer edilməsi ilə bağlı fəaliyyətdir.

2. Gömrük idarəsinin ərazisində yükün nəzarət altında idxal nəqliyyat vasitələrindən ixrac nəqliyyat vasitələrinə transfer edilməsi ilə bağlı gömrük prosedurudur.

Transit*Транзит*
Tranzit

1. Hər hansı ərazi və ya sahə üzərindən keçib getmə və ya çıxarılma halıdır.

2. Yüklərin gömrük nəzarəti altında bir gömrük idarəsindən digərinə daşınmasını nəzərdə tutan gömrük prosedurudur.

Transit lead time*Транзитное время*
Tranzit vaxtı

Yüklərin ilkin yerindən yola düşmə və onları qəbul edən təşkilata fiziki çatdırılması vaxtları arasındakı zaman fasiləsidir.

Transport*Транспорт*
Nəqliyyat

İnsanların və yüklərin yerdəyişməsinə xidmət edən vasitədir.

Transport centre*Транспортный центр*
Nəqliyyat mərkəzi

Müəyyən nəqliyyat müəssisələrinə yükdaşıma xidmətləri (məsələn, transshipment) göstərən tikililər və ya qurğulardır.

Transport International Routier (TIR)*Международная дорожная перевозка (МДП)*
Beynəlxalq yol daşımaları (BYD)

1. Gömrük prosedurlarının sadələşdirilməsi yolu ilə yüklərin sərhəd-keçid prosedurlarını asanlaşdıran beynəlxalq yük daşımaları haqqında gömrük konvensiyasıdır.

2. Avtomobil yolu ilə daşınan yüklər üçün beynəlxalq tranzit gömrük sistemidir.

Qeyd: BYD sisteminin 5 əsas prinsipi aşağıdakılardır:

1. Konteyner və nəqliyyat vasitələrinin təhlükəsizliyi;
2. Beynəlxalq zəmanət şəbəkəsi;
3. BYD kitabçaları;
4. Gömrük nəzarətinin qarşılıqlı tanınması;
5. Nəzarət edilən giriş.

Transport packaging*Транспортная тара*
Nəqliyyat tarası

Daşıma üçün istifadə edilən, lakin bokspalet və ya konteynerlər kimi bəzi yük daşıma vahidlərini nəzərdə tutmayan qablaşdırma.

Transport planning*Транспортное планирование*
Nəqliyyat planlaşdırılması

Daşıma metodunun və tələb olunan daşıma imkanının planlaşdırılmasıdır.

Transport service*Транспортный сервис*
Nəqliyyat servisi

Müəyyən edilmiş marşrut üzrə yüklərin, sərnişinlərin və s.-in daşınması üçün göstərilən xidmətdir.

Transport status*Статус перевозки*
Daşıma statusu

1. İstənilən zaman anında və ya yerdə, bütün nəqliyyat və ya logistik zəncir boyu mal partiyasının, yüklərin və ya avadanlıqların pozisiyası və ya vəziyyətidir.

2. Mal partiyasının, yüklərin və ya avadanlıqların pozisiyası və ya vəziyyəti barədə hesabatdır.

Transport status code*Код статуса перевозки*
Daşıma statusunun kodu

Nəqliyyatın statusu üçün kodlaşdırma sistemidir.

Transport time*Время транспортировки*
Daşıma vaxtı

Yüklərin və ya sərnişinlərin bir yerdən başqa yerə daşınması üçün tələb olunan vaxtdır.

Qeyd:
Yüklənməyə qədər və boşaldıqdan sonra gözləməyə sərf edilən vaxt nəzərə alınmır.

Traded Unit (TU)*Единица торговли*
Ticarət vahidi

Malın sifariş edildiyi, dəyərinin ödənilməsi və çatdırıldığı, riteyler və istehsalçı arasında razılaşdırılmış qablaşdırılma növüdür. Məsələn, mineral su pərakəndə satışda butulkalarda (istehlakçı vahidi) satıldığı halda, riteyler üçün karton qutularda sifariş edilir, ödənilir və çatdırılır.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Twenty foot equivalent unit (TEU) <i>Двадцатифутовый эквивалент (TEU)</i> İyirmi futluq ekvivalent (TEU)	Müxtəlif uzunluq göstəricilərinə malik olan bir neçə konteynerin ifadə edilməsi və konteyner vahidlərinin və ya terminalların yük-aşırma imkanlarının təsvir edilməsi üçün istifadə edilən standart vahiddir. Qeyd: Bir ədəd standart 40 futluq İSO seriyalı konteyner 2 TEU-a bərabərdir.
Two-bin system <i>Система двух запасов</i> İki ehtiyat sistemi	Anbarlarda istifadə edilən, adətən istehsal prosesində növbəti mərhələni təchiz etmək məqsədilə iki identik mal partiyasını ardıcıl olaraq daxil edən və birinci partiyanın tamamilə istifadə edilməsindən sonra, ikinci partiyanın sifariş olunmasını yerinə yetirən sifariş sistemidir.
Two-level MPS (master production scheduling) <i>Двухуровневый ОПП (основной производственный план)</i> İkisəviyyəli əsas istehsal planı	Son məhsulun və ya məhsul partiyasının əsas istehsal planının hazırlanması üçün planlaşdırılan materiallar cədvəlindən istifadə olunan və seçilmiş mühüm variantları xarakteristikaları, eləcə də əlavələri də özündə ehtiva edən texnologiyadır.
Twistlock <i>Поворотный замок</i> Döndərici qıfıl	İntermodal nəqliyyat vahidinin (İNV) künc fitinqlərinə daxil olaraq, onlara bərkidilən, yükləmə-boşaltma avadanlığının standart mexanizmidir. Gəmilərdə və nəqliyyat vasitələrində İNV-in bərkidilməsi üçün də istifadə edilir.
Type of equipment <i>Тип оборудования</i> Avadanlığın növü	İstifadə olunan avadanlığın (məsələn, 20 futluq konteyner, pallet, qoşqu və s.) növüdür.
Type of means of transport <i>Тип транспортного средства</i> Nəqliyyat vasitəsinin növü	Daşınma prosesində istifadə olunan nəqliyyat vasitəsinin (məsələn, konteyner, yük maşını, sərnişin gəmisi və s.) növüdür.

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Unaccompanied transport <i>Несопровождаемый транспорт</i> Müşayiət olunmayan nəqliyyat	Sürücü tərəfindən müşayiət olunmayan avtomobil nəqliyyatı vasitəsinin digər nəqliyyat növləri vasitəsilərinin üzərində (məsələn, bərə və ya qatar) daşınmasıdır.
Underload <i>Недогруз</i> Natamam yüklənmə	İstehsal prosesinin müəyyən zaman fasiləsində mövcud tam həcmə istifadə edilməyən qismidir.
Unfilled order <i>Невыполненные заказы</i> Yerinə yetirilməmiş sifariş	Bax: Back order
Uniform product code (UPC) <i>Единый код продукта (UPC)</i> Məhsulun vahid kodu (UPC)	ABŞ-da məhsullara unikal artikul nömrələrinin və ştrix-kodların tətbiq edilməsi üçün istifadə olunan sistemdir. Qeyd: • UPC bar-kodu əsasən 12 rəqəmdən ibarət olan (UPC-A) koddur. Lakin, spesifik hallarda daha qısa simvollardan (UPC-E), əlavə kodlardan və uzun simvollara malik (UPC-D) strukturadan da istifadə edilir. • Beynəlxalq ekvivalenti Avropa Əmtəə Kodu Sistemi (EAN) hesab edilir.
Unique item <i>Уникальный компонент</i> Unikal komponent	Nəzərdən keçirilən ümumi məhsullar toplusundakı yalnız bir məhsulda təsadüf edilən komponent və ya alt elementdir.
Unit load <i>Грузовая единица</i> Yük vahidi	Xüsusi vasitələrin köməyi ilə bir yerdə saxlanılan elementlərdən və bağlamalardan ibarət olan, vahid şəkildə işlənilmə, daşınma, ştəbellənmə, eləcə də saxlanılma üçün uyğunlaşdırılmış formaya malik yükdür.
Unit of measure (UM) <i>Единица меры</i> Ölçü vahidi	Elementin tranzaksiyalarının qeydə alındığı ölçmə standartıdır.

Unit packing list (container manifest)

Упаковочный лист грузовых единиц (контейнерный манифест)

Yük vahidinin qablaşdırılma vərəqi (konteyner manifesti)

Xüsusi yük konteynerlərinin və digər daşıma vahidlərinin daxilindəki elementləri müəyyən edən, onların həmin vahidlərə yüklənməsinə cavabdeh olan şəxs tərəfindən tərtib olunan sənəddir.

UN/EDIFACT (United Nations rules for Electronic Data Interchange For Administration, Commerce and Transport)

Правила ООН для электронного обмена данными в управлении, торговле и на транспорте (UN / EDIFACT)

İdarəetmə, ticarət və nəqliyyatda elektron informasiya mübadiləsi üçün BMT qaydaları (UN / EDIFACT)

İdarəetmə, ticarət və nəqliyyatda istifadəçi tətbiqi sistemlərində elektron formada mübadilə edilən verilənlər üçün müəyyən edilmiş və BMT tərəfindən işlənib hazırlanmış qaydalar.

UN/LOCODE

Коды ООН для торговли и транспортных пунктов (UN/LOCODE)

Ticarət və nəqliyyat məntəqələri üçün BMT kodu (UN/LOCODE)

Dəniz və hava limanlarının, daxili baxış məntəqələrinin, yük terminallarının adlarını və yerlərini göstərən coğrafi obyektlərin Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (BMT) tərəfindən işlənib hazırlanmış beynəlxalq kodlaşdırma təsnifatı sistemidir.

United Nations Standard Message (UNSM)

Стандартное сообщение ООН (UNSM)
BMT standart mesajı (UNSM)

UN / EDIFACT standart qaydalarına uyğun olaraq tətbiq edilən elektron informasiya mübadiləsi (EDI) mesajıdır.

Unplanned issue

Незапланированная ситуация
Planlaşdırılmamış situasiya

Ehtiyatların mövcud miqdarını dəyişən, lakin sifarişlərdə nəzərdə tutulmayan situasiya.

Utilization

Использование
İstifadə etmək

1. Prosesin girişinə faktiki verilən elementlərin normativ üzrə daxil olan elementlərin miqdarına olan nisbətidir.
2. Faktiki istifadə edilən istehsal gücünün mümkün istehsal gücünə olan nisbətidir.
Bax: Load factor

Unblocking

Разблокировка
Blokdan çıxarılma

Bax: Releasing

Underdelivery

Недоставка
Natamam çatdırılma

Məhsulun kütləsinin və ya sayının təchizat müqaviləsində və ya sifariş naryadında nəzərdə tutulduğundan az miqdarda olmaqla çatdırılmasıdır. Natamam çatdırılma şərtləndirilmiş miqdardan daha az sayda məhsulu təhvil vermiş təchizatçının qərəzli fəaliyyətinin və ya təbii itki, oğurluq, daşıyıcının günahından yükün qismən itirilməsinin nəticəsində baş verə bilər.

Uu

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Unloading <i>Разгрузка</i> Boşaldılma	1. Nəqliyyat vasitəsi və ya taranın yükdən azad edilməsi ilə əlaqədar olan logistik əməliyyatdır. 2. Yükün nəqliyyat vasitəsi, tara, saxlanc və s.-dən çıxarılmasıdır.
Used before date (UBD) <i>Использовать до (дословно: лучше до")</i> (...) tarixinədək istifadə oluna bilər	Malın yararlılıq tarixinin bitməsinədək istifadə olunmasıdır. Bax: Shelf life qaytarılmasıdır.

Vv

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Validation <i>Проверка</i> Yoxlanılma	Sifarişin korrekt olmasının yoxlanılması və növbəti mərhələdə qəbulun yerinə yetirilməsidir.
Value adding logistics (VAL) <i>Логистика добавленной стоимости (ЛДС)</i> Əlavə dəyər logistikası (ƏDL)	Məhsulun işlənilib hazırlanmasını həyata keçirmək məqsədilə bölüşdürmə mərkəzində yerinə yetirilən əlavə fəaliyyətdir.
Value density <i>Удельная стоимость</i> Xüsusi dəyər	Vahid məhsul həcmnin qiymətidir. Qeyd: Adətən məhsulun 1 m ³ həcmnin dəyəri şəklində ifadə edilir.
Vanning <i>Ванинг</i> Vaniq	Bax: Stafing
Variant <i>Вариант</i> Variant	Məhsulun alternativ konfigurasiyasıdır.
Vendor <i>Вендор</i> Vendor	1. Pərakəndə satış şəbəkəsinə müxtəlif növ malların, materialların və s.-nin satışını həyata keçirən fiziki və ya hüquqi şəxsdir; 2. Məhsul və ya əmtəə növlərinin istehsalçısı və ya bölüşdürücüsüdür. 3. Pərakəndə ticarətdə tətbiq olunan və içərisinə metal pul atılmaqla və ya digər yolla işə salınan, müstəqil fəaliyyət göstərən ticarət avtomatıdır. Bu zaman alıcıya hər hansı ədədi mal vahidi verilir.
Vendor managed inventory (VMI) <i>Управление запасами силами поставщика</i> Ehtiyatların vendor menecmenti (EVM)	Sifarişçinin ərazisində saxlanılmaqla, təchizatçı tərəfindən məhsul ehtiyatlarının idarə və bərpa olunmasıdır. Qeyd: Ehtiyat, müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq tərəflərdən birinin mülkiyyətinə keçə bilər.

Vv

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Vendor schedule <i>График вендора</i> Vendor qrafiki	Bax: Delivery schedule
Vendor partnership <i>Вендерное сотрудничество</i> Vendor əməkdaşlığı	Təchizatçı və sifarişçi arasında məhsulun dizaynı, keyfiyyəti və təchizatın idarə olunması kimi məsələlərin qarşılıqlı maraqlara uyğun olaraq razılaşdırıldığı və adətən müqavilə əsasında olan əməkdaşlıqdır.
Vendor rating <i>Рейтинг вендора</i> Vendor reytingi	Bax: Supplier rating
Visual review system <i>Система визуального контроля</i> Vizual nəzarət sistemi	Mövcud ehtiyatların həcmnin müşahidəsi əsasında onların yenidən sifariş edilməsi üzrə qərarların qəbul edildiyi idarəetmə sistemidir. Qeyd: Adətən, mismar, boltlar və s. kimi az dəyərli əşyalar üçün istifadə olunur.
Volume / weight ratio <i>Объемно-весовое соотношение</i> Həcm-çəki nisbəti	Malların həcmnin onların çəkisinə olan nisbətidir. Qeyd: Adətən hava nəqliyyatında istifadə olunur.

Ww

En/Ru/Az	Azərbaycan dilində izahı
Waiting time <i>Время ожидания</i> Gözləmə vaxtı	Fəaliyyətin qrafikə uyğun olaraq başlamalı olduğu vaxt ilə faktiki başladığı vaxt arasındakı zaman fasiləsidir.
Warehouse (commercial store) <i>Склад</i> Anbar	1. Yüklərin qəbulu, saxlanması və emalı üçün təyin edilmiş binadır. 2. Malların satışı üçün məntəqədir.
Warehouse area <i>Площадь склада</i> Anbarın sahəsi	Saxlanılma, başlanğıc, son, kütləvi, stellaj ümumi, xüsusi zonaları olan, qəbul və göndərmə doklarına malik anbar sahəsidir.
Warehousing <i>Складирование</i> Anbarlaşdırma	Yüklərin anbarda qəbul edilməsi, saxlanması və işlənməsi ilə bağlı fəaliyyətdir.
Warehouse Management System (WMS) <i>Система управления складом (СУС)</i> Anbar menecmenti sistemi (AMS)	Malların qəbulu, yerləşdirilməsi, axtarılması, komplektləşdirilməsi və s. proseslərin hesablaşma texnikası və riyazi metodlara əsaslanan planlaşdırılması və onlara nəzarət sistemidir. Bu sistemdə müxtəlif kağız və ya elektron sənədlər, məsələn, plan xəritələri, seçim siyahıları, müqayisəli cədvəllər və s. yaradıla bilər. Həmçinin kağızsız komplektləşdirmə texnologiyalarından, portativ və mobil terminalardan istifadə edildiyi hallar da mövcuddur.
Warehouse map <i>Карта склада</i> Anbarın xəritəsi	AMS-də istifadə edilən, çap olunan və ya displayə çıxarıla bilən, anbarın zonalarının və hücrələrinin (orada yerləşən malların növü və sayı əks olunmaqla) sxemləridir.
Warehouse space utilisation <i>Использование полезной площади склада</i> Anbarın faydalı sahəsindən istifadə	Saxlanılan yüklər tərəfindən tutulmuş sahənin anbarın ümumi sahəsinə nisbətidir.

Waste <i>Отход</i> Tullantı	1. Xüsusi menecment nəzarəti tələb edən istehsal prosesinin ikinci dərəcəli məhsuludur. 2. Məhsul və xidmətlərin dəyərini artırmadan, qiymətini yüksəldən hər hansı bir elementdir.
Waste disposal <i>Удаление отходов</i> Tullantıların kənarlaşdırılması	Tullantıların işlənilərək utilizasiya, təkrar istifadə və ya bərpa yerinə ötürülməsidir.
Waste logistics <i>Логистика отходов</i> Tullantılar logistikası	Toplanma, çeşidlənmə, demontaj, bərpa və utilizasiyanı əhatə edən, tullantıların idarə edilməsi ilə əlaqədar logistik fəaliyyətdir.
Way bill <i>Накладная</i> Qaimə	Bax: Consignment note
Where used list <i>Журнал использования</i> İstifadə jurnalı	Verilmiş komponenti nəzərdə tutan hər bir əsas elementin və materiallar cədvəlindən tələb olunan müvafiq kəmiyyətin siyahıya alınmasıdır.
Wholesaler <i>Оптовик</i> Topdansatıcı	Sonradan digər hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən pərakəndə satışa çıxarılan məhsulların satışını yerinə yetirən, istehsalçı və pərakəndə satıcılar arasında olan vasitəçidir.
Withdrawals (issues) <i>Изъятия</i> Çıxarılma	1. Materialların anbarlardan və ya satış məntəqələrindən çıxarılmasıdır. 2. Fəaliyyət və qrafikə uyğun olaraq materialların xüsusi yerə ötürülməsi ilə əlaqədar əməliyyatdır.
Wilson batch size formula (Camp batch size formula) <i>Формула Уилсона</i> Wilson formulu	Bax: Batch size formula

Work centre (machine centre) <i>Рабочий центр</i> İş mərkəzi	Planlaşdırmanın və iş axınının effektivliyini təmin etmək məqsədilə iş yerlərinin qruplaşdırılmasıdır.
Work-in-progress (WIP) <i>Запасы незавершенного производства</i> Natamam istehsal ehtiyatları	İşin icra edildiyi saxlanılma məntəqələri arasında yerləşmiş, başlanılmış iş üçün hazır vəziyyətə gətirilib, lakin anbara qəbul edilməmiş, müştəriyə təchizat üçün hazırlanmamış ehtiyatlardır.
Work load (load) <i>Рабочая нагрузка (нагрузка)</i> İşlə yüklənmə (yüklənmə)	İstehsal vasitəsinin yerinə yetirdiyi və ya yerinə yetirmək gücündə olduğu, adətən saatlarla ifadə olunan işin miqdarıdır.
Work order (production order, manufacturing order, factory order, shop order, job order) <i>Наряд</i> Naryad	Məhsulun, onun hissələrinin istehsalını və ya xidmətlərin göstərilməsini yerinə yetirməyə səlahiyyət verən daxili tapşırıqdır. Qeyd: İşin həcmi və başa çatma tarixi adətən naryadda göstərilir.
Work station <i>Рабочее место</i> İş yeri	Optimal planlaşdırma, dəyər, idarəetmə məqsədlərinə nail olmaq üçün müəyyən yerdə istehsal vahidini formalaşdıran resursların ən kiçik məcmusudur.
Work-to list (dispatch list) <i>Перечень работ</i> İşlərin siyahısı	Əməliyyat üzrə yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulan hər bir işin prioritetliyi, yeri, miqdarı və tələb olunan məhsuldarlığı üzrə ətraflı informasiyanı daşıyan iş naryadlarının prioritetlik dərəcəsi üzrə ardıcılığının göstərildiyi siyahıdır.

Ww

En/Ru/Az

Azərbaycan dilində izahı

Work cycle

Рабочий цикл
İş dövrü

Materialların işlənməsi əməliyyatının qapalı dövrüdür.

Qeyd:

Hər bir dövr növbəti fazalardan ibarətdir: yüklənmə, hərəkət, boşaldılma və boş yük avadanlığının müəyyən ilkin pozisiyasına qaytarılma.

Bax: Combined working cycle, single working cycle

Work in process

Незавершенное производство
Tamamlanmamış istehsal

Bax: In process stock (in process inventory)

Working stock

Текущие запасы
Cari ehtiyatlar

1. Müəyyən dövr ərzində istehsal müəssisəsinin bölmələrinin və digər istehsal resurslarının mümkün qədər daha effektiv işləməsini təmin etmək məqsədilə, tələb olunan materialların, komponentlərin və alt yığma elementlərin ehtiyatıdır.

2. Sifariş üzrə komplektləşdirmənin yerinə yetirildiyi məhsul ehtiyatıdır.

Yy

En/Ru/Az

Azərbaycan dilində izahı

Yield

Выходящая продукция
Çıxarılan məhsul

İstehsal əməliyyatında əldə edilən məhsulun istifadə olunan həcmi və ya hissəsidir.

Zero inventories (Zİ)*Нулевой запас*

Sıfır ehtiyat

Ehtiyatlarla bağlı xərclərin sıfıra bərabər səviyyəsini xarakterizə edən və ehtiyat dövrüyəsinin idarə olunması prosesinə nail olunması tələb olunan əsas hədəfdir. Realizə olunmuş məhsulların həcmnin, bu dövr ərzində anbarda olan ehtiyatların orta həcminə nisbəti şəklində hesablanılır və verilmiş dövr ərzində onların neçə dəfə yeniləndiyini göstərir.

Qeyd:

Sıfır bərabər ehtiyat səviyyəsinə praktik olaraq nail olmaq mümkün deyil, lakin onun tətbiqi proses daxilində materialların daha sürətli hərəkətinə təkan verir.

İSTİFADƏ EDİLMİŞ ƏDƏBİYYAT

1. İngiliscə-azərbaycanca-rusca aviasiya terminləri lüğəti, "Şərq-Qərb", Bakı, 2008;
2. Rusca-İngiliscə-azərbaycanca dənizçilik terminlərinin izahlı lüğəti. İ. Məmmədov, "Apostol", Bakı, 2010;
3. Rusca-Azərbaycanca dəmiryol nəqliyyatı terminləri lüğəti. K. Şərifov, "Çaşıoğlu", Bakı, 2004;
4. Mexanikadan izahlı lüğət. Terminlər, teoremlər, qanunlar. Azərbaycan, rus, ingilis, alman dillərində. V. Baxşəliyev, Elmin inkişaf fondu, Bakı, 2012;
5. İngiliscə-azərbaycanca avtomobil terminləri lüğəti. H. Tağızadə, Azərbaycan Texniki Universiteti, Bakı, 2012;
6. Maliyyə bazarları terminlərinin izahlı lüğəti. T.Həmidov, «NURLAR» Nəşriyyat-Poliqrafiya Mərkəzi, Bakı, 2012;
7. Texniki terminlər lüğəti, rusca-azərbaycanca-İngiliscə. A.Y. Piriye, Q.H.Cəfərov, A.S. Hacıyev; baş red. A.Y. Piriye, Bakı, 2004;
8. "Böyük İqtisadi Ensiklopediya". 5 cildə. "Şərq-Qərb", Bakı, 2012;
9. Bank-maliyyə terminlərinin izahlı lüğəti. "Adiloğlu", Bakı, 2011;
10. Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat qanunvericiliyi. Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat Nazirliyi, "Çaşıoğlu", Bakı, 2005;
11. Azərbaycan Respublikasının Avtomobil nəqliyyatı və avtomobil yolları haqqında qanunvericiliyi. Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat Nazirliyi, "Çaşıoğlu", Bakı, 2013;
12. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi;
13. Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsi;
14. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi;
15. "Aviasiya haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu;
16. "Avtomobil nəqliyyatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu;
17. Azərbaycan Respublikası Ticarət Gəmiçiliyi Məcəlləsi;
18. Azərbaycan Respublikası Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsi;
19. Logistikanın əsasları. Terminoloji aparatı, konsepsiyası və metodoloji əsasları. T. İ. İmanov, red. A. T. Məmmədov, "Təhsil", Bakı, 2005;
20. Logistikanın əsasları. İstehsal və mübadilə sferasında material axınlarının logistik idarəedilməsi. T.İ.İmanov, red. A.T.Məmmədov, "Təhsil", Bakı, 2005;
21. Beynəlxalq aviadaşımaların təşkili və texnologiyası. E.M.Nəcəfov, S.İ. Əliyev, Bakı, 2012;
22. Beynəlxalq yük aviadaşımalarının satışı və təşkili. S.İ.Əliyev, elmi red. E.M.Nəcəfov, Bakı, 2014;
23. Hava nəqliyyatında servis işlərinin təşkili. B.Ə.Kərimov, elmi red. E.M.Nəcəfov, Bakı, 2014;

24. Sərnışin aviadaşımalarının təşkili və texnologiyası. C.N. Muradov, elmi red. E.M. Nəcəfov, Bakı, 2009;
25. Müasir beynəlxalq iqtisadi münasibətlərdə istifadə edilən terminlər : xarici iqtisadi biliklərə dair azərbaycanca-rusca-İngiliscə lüğət-məlumat kitabı. O. F. Əfəndiyev, E. Ə. Əliyev, elmi red. A. N. Abbasbəyli, Bakı, 2005;
26. Lojistik Terimler Sözlüğü. Loder Lojistik Derneği Yayınları, İstanbul, 2013;
27. Логистика. В. Дыбская, Е. Зайцев, В. Сергеев, А. Стерлигова, «Эксмо», Москва, ISBN 978-5-699-22549-1, 2008;
28. Терминология комбинированных перевозок / Terminology on Combined Transport / Terminologie des Kombinierten Verkehrs / Terminologie en Transports Combines, United Nations Economic Commission on Europe, International Transport Forum, European Commission, New York and Geneva, 2001, ISBN 92-1-002113-4 (ECE/TRNAS/NONE/2001/7);
29. Логистика. Словарь терминов. Резер С. М., Родников А. Н. / Dictionary of Logistics. Rezer S. M., Rodnikov A. N., Москва 2007, ISBN 978-5-902928-13-3;
30. Англо-русский толковый словарь логистических терминов, Aldata Solutions, 2008;
31. Бауэрсокс Д., Клосс Д. Логистика: интегрированная цепь поставок / Пер. с англ. - М.: Олимп-Бизнес, 2001;
32. Белинская Л.Н., Сенько Г.А. Грузоведение и складское дело на морском транспорте. Издание второе. М.: Транспорт, 1990;
33. Блинов Э.К. Контейнеры международного стандарта. Издание второе. М.: Транспорт, 1990;
34. Гаджинский А.М. Логистика. Издание 4-е. М. Маркетинг, 2001;
35. Галабурда В.Г., Персианов В.А., Тимошин А.А. и др. Единая транспортная система. - М.: Транспорт, 1999;
36. Голиков Е.А., Пурлик В.М. Основы логистики и бизнес- логистики. - М.: РЭА, 1993;
37. Голубков Е.П. Маркетинг. Словарь. М.: Экономика - Дело Лтд., 1994;
38. Грузоведение, сохранность и крепление грузов. / Под ред. А.А. Смехова. М.: Транспорт, 1989;
39. Демичев Г.М. Складское, тарное хозяйство и технология транспортно-складских процессов. -М.: Высшая школа, 1978;
40. Джеймс Р.Сток, Дуглас М.Ламберт. Стратегическое управление логистикой. Под. ред. В.И.Сергеева. Перевод с английского. М.: Нифа-М, 2005;
41. Домнина С. В. и др. Опыт работы транспортно-экспедиционных фирм за рубежом, их роль в организации логистических систем. -М.: АСМАП, 1994;
42. Дрю Д. Теория транспортных потоков и управление ими. - М.: Транспорт, 1972;
43. Дыбская В.В. Логистика складирования для практиков. М.: Альфа-Пресс, 2005;
44. Дыбская В.В. Управление складом в логистической системе. - М.: КИА-1, 2000;

45. Евдокимов Д.К., Покараев Г.М. Нормирование материальных ресурсов: Словарь-справочник. - М.: Экономика, 1988;
46. Единый торговый кодекс США (официальный текст 1990 г.). Пер. с англ. М.: Международный центр финансово-экономического развития, 1996;
47. Елисеев С.Ю. Система логистического управления взаимодействием железных дорог с морскими и речными портами и другими видами транспорта. М.: ВИНТИ, 2005;
48. Еловой И.А. Теоретические основы логистики. Гомель: Бел- ГУТ, 2005;
49. Еловой И.А. Эффективность логистических транспортно- технологических систем (теории и методы расчетов) в 2 ч. // И.А.Еловой. - Гомель: БелГУТ, 2000;
50. Железнодорожный транспорт: энциклопедия. М.: Большая российская энциклопедия, 1994;
51. Железные дороги мира. - 2000. - № 3;
52. Жуков Е.И., Письменный М.Н. Организация морских перевозок. Издание третье. М.: Транспорт, 1991;
53. Ильин О.В., Юфин А.К. К теории макрологистики. - Саратов: СГТУ, 1997 г;
54. Киршина М.В. Коммерческая логистика. - М.: Центр экономики и маркетинга, 2001;
55. Колобов А.А., Омельченко И.Н. Основы промышленной логистики: Учеб. пособие. - М.: Изд-во МГТУ им. Н.Э.Баумана, 1998;
56. Концепция комплексного транспортного обслуживания и электронного обмена информацией / ЦНИИ ТЭИ ОАО «РЖД», 2000;
57. Корнеев И.К., Машурцев В.А. Информационные технологии в управлении. - М.: ИНФРА-М, 2001;
58. Королева Б.А. Транспортные коридоры. - СПб.: изд. СПбУВК, 2000;
59. Корпоративная логистика. 300 ответов на вопросы профессионалов / Под. общ. и науч. ред. проф. В.И.Сергеева. - М.: ИНФРА-М, 2004;
60. Костоглодов Д.Д., Харисова Л.М. Распределительная логистика. - Ростов-на-Дону: Экспертное бюро, 1997;
61. Котлер Ф. Основы маркетинга. М.: Прогресс, 1990;
62. Котуранов В.М. и др. Вагоны. Схемы оценки проектных решений. - М.: МИИТ, 1999;
63. Кретов И.И. Логистика во внешнеторговой деятельности: учебно-практическое пособие / И.И.Кретов, К.В.Савченко. - М.: Изд-во «Дело и Сервис», 2003;
64. Кристофер М. Логистика и управление цепочками поставок: Теория и практика менеджмента. - СПб.: Питер, 2004;
65. Кузнецов А.П. Грузопотоки на транспортных сетях. - С.Петербург: ИПТ РАН, 2000;
66. Логистика: современные тенденции развития: Сб. матер. Междунар. НПК 25-26 апреля 2002 г. /Е.Б.Смирнов, В.С.Лукинский, С.А.Уваров. -

- СПб.: ГИЭУ, 2002;
67. Майкл Мескон, Майкл Альберт Франклин Хедоури. Основы менеджмента / Пер. с англ. - М.: Дело ЛТД, 1994;
 68. Маркетинг во внешнеэкономической деятельности. Терминологический словарь. / Под ред. П.С. Завьялова. М.: Международные отношения, 1992;
 69. Мартынов В.В. Англо-русский толковый словарь внешнеэкономических терминов. М.: Финансы и статистика, 1992;
 70. Математический энциклопедический словарь. М.: Советская энциклопедия, 1988;
 71. Международные коммерческие термины, определяющие условия договора купли-продажи (Инкотермс). Ростов-на-Дону: СевКавин ВЭС, 1992;
 72. Милославская С.В., Плужников К.И. Мультимодальные и интермодальные перевозки: Учеб. пособие. -М.: РосКонсульт, 2001;
 73. Миротин Л.Б., Ташбаев Ы.Э. Системный анализ в логистике: Учебник. - М.: Экзамен, 2002;
 74. Морской энциклопедический словарь/в трех томах/. СПб: Судостроение, 1991-1994;
 75. Николашин В.М., Зудилин Н.А., Сеницына А.С. и др. Сервис на транспорте: Учебное пособие для студ. высш. учеб. зав. / Николашин В.М. - М.: ИЦ Академия, 2004;
 76. Новожилов В.В. Проблемы измерения затрат и результатов при оптимальном планировании. - М.: Наука, 1972;
 77. Омельченко Н.И., Колобов А.А., Ермаков Ю.А., Киреев А.В. Промышленная логистика: логистико-ориентированное управление организационно-экономической устойчивостью промышленных предприятий в рыночной среде / Под. ред. А.А.Колобова. - М.: МГТУ им. Н.Э.Баумана, 1997;
 78. Организация логистических систем для перевозок экспортно-импортных грузов / А.В.Кириченко. - СПб.: ИПО «Базис», 2001;
 79. Персианов В.А., Милославская С.В. Смешанные железнодорожно-водные перевозки (Экономика, планирование, управление).-М.: Транспорт, 1988;
 80. Политехнический словарь. Издание третье. М.: Советская энциклопедия, 1989;
 81. Правила безопасной перевозки радиоактивных материалов. Издание 1996 года. Серия норм безопасности № ST-1. Вена, МАГАТЭ, 1998;
 82. Правила перевозок опасных грузов по железным дорогам. Издание второе, исправленное. М.: Транспорт, 1997;
 83. Правила перевозок опасных грузов. Части первая и вторая (приложение 2 к СМГС). М.: Организация сотрудничества железных дорог, 1998;
 84. Проскураков А.В., Моисеева Н.К., Савруков Н.Т., Пилищенко А.Н.

- Промышленная логистика. Адаптированный перевод: Конспект лекций. Кафедра и институт организации труда при Рейнско-Вестфальской технической школе, Аахен, Германия. - СПб.: Политехника, 1994;
85. Родкина Т.А. Информационная логистика. -М.: Экзамен, 2001;
 86. Рыжиков Ю.И. Управление запасами. - М: Наука, 1969;
 87. Семенов А.И. Предпринимательская логистика. - СПб.: Политехника, 1997;
 88. Сергеев В.И., Кизим А.А., Эльяшевич П.А. Глобальные логистические системы: Учеб. пособие /Под. Ред. В.И.Сергеева. - СПб.: Бизнес-пресса, 2001;
 89. Сергеев В.И., Эльяшевич П.А. Формирование микрологистических систем. - СПб.: Знание, 1997;
 90. Словарь по кибернетике. / Под редакцией В.С. Михалевича. Издание второе. Киев, Главная редакция УСЭ, 1989;
 91. Словарь русского языка (в четырех томах). М.: Русский язык, 1985-1988;
 92. Словарь страховых терминов. / Под ред. Е.В. Коломина и В.В. Шахова. М.: Финансы и статистика, 1991;
 93. Словарь терминов по таре и упаковке (русский, английский, немецкий, французский). М.: ЦНИИТЭИМС, 1992;
 94. Словарь терминов по управлению качеством. М.: ВНИИКИ, 1988;
 95. Терминология Единой системы конструкторской документации. М.: Издательство стандартов, 1990;
 96. Терминология рынка, товарной продукции и кредитно-денежных отношений. Справочник менеджера (вып. 1). М.:МИА «Апейрон» - ВНИИКИ, 1991;
 97. Терминология складского хозяйства (Проектно-конструкторский технологический институт складского хозяйства). М.: ЦНИИТЭИМС, 1979;
 98. Шапиро В.Д. и др. Толковый словарь по управлению проектами. М.: ИНСАН, 1992;
 99. Шевандин В.А., Резер С.М., Мишин В.Б. Экономика грузовых перевозок железных дорог. - М.: Транспорт, 1987;
 100. Шонбергер Р. Японские методы управления производством. М.: Экономика, 1988;
 101. Язык международной торговли. Терминологический словарь. Пер. с англ. Составители Майкл Б. Смит и Мерритт Р. Блейкли; по заказу информационного агентства США. Вена, 1994;
 102. Ammer, Chr.; Ammer, Dean S. Dictionary of Business and Economics. Revised and Expanded Edition. The Free Press, New York, NY, 1986;
 103. APICS Dictionary. Seventh Edition. American Production and Inventory Control Society. Falls Church, Va, 1992;
 104. Bennett, Peter D. Dictionary of Marketing Terms. Published by American Marketing Association, 1988;

105. Bowersox, Donald J. and Closs, David J. *Logistical Management. The Integrated Supply Management.* The McGraw-Hill Companies Inc., New York, NY, 1996;
106. Bowersox, Donald J. *Logistical Management. Second Edition.* Macmillan Publishing Co., New York, NY, 1978;
107. Bucklin, Louis P. *A Theory of Distribution Channel Structure.* Berkeley, CA: Institute of Business and Economic Research, University of California, 1966;
108. *Business Organizations, Agencies, and Publications Directory.* 11th Edition. The Gale Group. Farmington Hills, MI, 2000;
109. Cavinato, Joseph L. *Transportation- Logistics Dictionary.* 3rd ed. Washington, DC: International Thomson Transport Press, 1989;
110. Chase, Richard B., Nicholas J. Aquilano, and F. Robert Jacobs. *Production and Operations Management Manufacturing and Services*, v"1 ed., especially Chapter 16, «Inventory Systems for Dependent Demand MRP-Type Systems», pp. 624-67. New York: McGraw Hill/Irwrn, 1998;
111. Compton, H.K. *Storehouse and Stockyard Management.* Business Books Ltd., London, 1970;
112. Copacino, W.C. 3PLs narrow the gap; in *Logistics Management & Distribution Report 03/01/2001*; Cahners Business Information; 2002;
113. Crump, Andy. *Dictionary of Environment and Development.* The MIT Press, Cambridge, Ms, 1993;
114. *Dictionary of American Business.* Second Edition. Peter Colin Publishing. Teddington, 2000;
115. *Dictionary of Logistics and Supply Chain Management: English - German, German - English.* J.Kiesel. Wiley-VCH. Paperback - May 15, 2006;
116. *Dictionary of Logistics, Microelectronics and Data Processing.* A.Gerstner. Wiley-VCH. Hardcover - February 2000;
117. *Dictionary of Logistics: German - English, English - German.* Vanessa Scott-Sabic. Springer-Verlag Berlin and Heidelberg GmbH & Co. K. Hardcover - August 2004;
118. *Dictionary of Occupational Titles (produced by the U.S. Department of Labor).* Fourth Edition. JIST Works Inc., Indianapolis, IN, 1991;
119. *Elsevier's Dictionary of Transports and Logistics.* J.P.Michaux. Elsevier. Hardcover - August 21, 1998;
120. Emmermann, M.; Matthias, P.; Risse, J. *End-to-End- Logis- tiklosungen fuer den Krankensektor*; in: Hossner, R. (Hrsg.): *Jahrbuch der Logistik 2001*; Verlagsgruppe Handelsblatt; Dusseldorf; 2001;
121. *Encyclopedia of Associations.* 36th. edition. The Gale Group. Farmington Hills, MI, 2000;
122. *Encyclopedia of Business / Maurer, John C. et al. (in two volumes).* Gale Research, New York, NY, 1995;
123. *Encyclopedia of International Commerce.* Connell Maritime Press, Centreville, MD, 1985;
124. *Encyclopedia of the American Military.* Charles Scribner's Sons, New York, NY, 1994;
125. Hoffman, Kurt C. «Building a Global Logistics Network: The Virtual Model». *Global Logistics & Supply Chain Strategies* № 4 (May 2000);
126. Jones, G. et al. *The Harper Collins Dictionary of Environmental Science.* Harper Collins Publishers, New York, NY, 1992;
127. Jourdan, Eberhard. *Computer Integrated Logistics (CIL).* Herausgeber: Hartmut Jourdan Managementberater. Tis-Verlag, 1989;
128. Kaplin, Robert S., and David P. Norton. *The Balanced Scorecard.* Boston, MA: Harvard Business School Press, 1996;
129. Keebler, James S.; David A. Durtsche; Karl B. Manrodt and D. Michael Ledyard. *Keeping Score: Measuring the Business Value of Logistics in the Supply Chain.* Oak Brook, IL: Council of Logistics Management, 1999;
130. *Logistics Dictionary: Fachwörter Der Logistik.* Jens Kiesel. Wiley-VCH. Paperback - July 9, 2001;
131. *Logistics in Service Industries.* Prepared by Arthur D. Little and the Pennsylvania State University for the Council of Logistics Management. Oak Brook, III, 1991;
132. *Longman Dictionary of Business English / J.H. Adam.* Published by arrangement with Longman Group U.K., London-Moscow, Relod, 1993;
133. *Production and Inventory Control Handbook.* Second Edition. Edited by J.H. Greene. McGraw-Hill Book Co., New York, NY, 1987;
134. *Purchasing Handbook.* Edited by George W. Aljian. Second Edition. McGraw-Hill Inc., New York, NY, 1966;
135. *The Dictionary of Transport and Logistics.* David Lowe Kogan Page Ltd. Hardcover - January 22, 2002;
136. *The Facts on File Dictionary of Environmental Science.* Edited by L. Harold Stevenson and Bruce C. Wyman. Facts on File, Inc., New York, NY, 1991;
137. *The McGraw-Hill Dictionary of International Trade and Finance* by Carolyn R. Gipson. McGraw-Hill Inc., New York, NY, 1994;
138. *The McGraw-Hill Dictionary of Modern Economics. A Handbook of Terms and Organizations.* McGraw-Hill Book Co., New York, NY, 1965;
139. *The McGraw-Hill Recycling Handbook.* Edited by Herbert F. Lund. McGraw-Hill Inc., New York, NY, 1993;
140. *The Railroad Dictionary of Car and Locomotive Terms.* Simmons-Boardman Publishing Corp., Omaha, Neb., 1980;

141. Terminology in Logistics: Terms & Definitions. European Logistics Association (ELA), Brussels, 2005;
142. BS 5191 Production Planning and Control Terms - Vocabulary British Standards Institution (BSI), London (new edition in press);
143. APICS Dictionary (10th edition). APICS, Falls Church, VA. USA, 2000 Where possible;
144. UN Trade Data Elements Directory;
145. UN / EDIFACT: United Nations Electronic Data Interchange for Administration and Transport. Economic Commission for Europe, ISBN 92-1-116650;
146. SUPPLY CHAIN and LOGISTICS. TERMS and GLOSSARY. Supply Chain Visions. The Council of Supply Chain Management Professionals, 2006;
147. <http://www.maliyye.gov.az/node/1211> - Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin İqtisadi terminlər lüğəti;
148. <http://equinox.scs.unr.edu/homepage/rtl/reverse/glossary.html> - Amerika Birləşmiş Ştatlarının Nevada Universitetinin elektron loqistik terminlər lüğəti;
149. <http://www.thefreedictionary.com/Federal+Logistics+Information+System>, <http://av.rds.yahoo.com> – Federal Loqistik İnformasiya Sisteminin elektron loqistik terminlər lüğəti, Növbə 2005;
150. <http://www.loglink.com/logistics/wxt.html> - “LogLink” loqistika internet portalında yerləşdirilmiş loqistika terminlərinin izahlı elektron lüğəti;
151. <http://www.lindo.com> - Təchizat zənciri və əməliyyat menexmenti üzrə izahlı lüğət. LINDO Sys-tem, 2005;
152. <http://www.supplychaintoday.com/Glossary.htm> - “Supply Chain Today” internet portalında yerləşdirilmiş loqistika terminlərinin izahlı elektron lüğəti;
153. <http://www.associated-online.com/index.html> - “Associated Traffic Services” loqistik xidmət provayderinin loqistika terminlərinin izahlı elektron lüğəti;
154. <http://www.insurecargo.com/help/glossary.asp> - “InsureCargo Insurance Services, Inc.” loqistik xidmət provayderinin loqistika terminlərinin izahlı elektron lüğəti;
155. <http://www.inventorysolutions.org/glossary.htm> - “Inventory Solutions Logistics Corp.” loqistik xidmət provayderinin loqistika terminlərinin izahlı elektron lüğəti;
156. <http://wtxglobal.com/glossary> - “WTX Global Logistics Corp.” loqistik xidmət provayderinin loqistika terminlərinin izahlı elektron lüğəti;
157. <http://www.inboundlogistics.com/glossary> - “Inbound Logistics” nəşriyyatının loqistika terminlərinin izahlı elektron lüğəti.

MÜNDƏRİCAT

Ön söz	5
Lügətdən istifadə qaydaları	8
Azərbaycan dilində əsas ixtisarlər	10
Rus dilində əsas ixtisarlər	12
İngilis dilində əsas ixtisarlər	14
Azərbaycan əlifbası	21
Aa	23
Bb	38
Cc	52
Çç	54
Dd	60
Ee	71
Əə	80
Ff	85
Gg	89
Hh	93
Xx	98
İi	101
Kk	119
Qq	132
Ll	142
Mm	146
Nn	168
Oo	173
Öö	174
Pp	176
Rr	186
Ss	188
Şş	211
Tt	212
Uu	226
Üü	228
Vv	230
Yy	234
Zz	245

İngilis əlifbası	251
Aa	253
Bb	262
Cc	274
Dd	298
Ee	315
Ff	325
Gg	339
Hh	342
İi	346
Jj	354
Kk	355
Ll	357
Mm	371
Nn	382
Oo	385
Pp	399
Qq	423
Rr	424
Ss	434
Tt	458
Uu	467
Vv	471
Ww	473
Yy	477
Zz	478
İstifadə edilmiş ədəbiyyat	479
Mündəricat	487

Nəşriyyatın direktoru
Mətbənin direktoru
Kompüter dizaynı

İ.Ə.Nuriyeva
Z.H.Vəlibəyli
A.M.Bağırılı
S.F.Zərbaliyeva
F.M.Ələsgərli

Korrektor

Formatı 70x100 $\frac{1}{16}$. F.ç.v. 30,75
Sayı 200 nüsxə.

"Çaşıoğlu" nəşriyyatı
"Çaşıoğlu" mətbəəsi
Bakı şəhəri, M.Müsfiq küçəsi 2E
Tel.: (+99412) 447-49-71, 447-70-14

Fr $\frac{2015}{616}$

102054